

अढीदीपना नकशानी हकीगतनुं पुस्तक.

एमां जंबूदीप, लवणसमुद्र, धातकीखंड, कालोदसमुद्र,
अने पुष्कार्द्व द्वीप, संबंधि शाश्वता पदार्थोंनुं सविस्तर वर्णन.

तथा

चोवीश दंरुके स्थिति आदिक पांत्रीश द्वार प्रमुख

अनेक प्रकारना बूटा बोलोनो समावेश करेलो ठे.

ए ग्रंथ

समस्त निश्चयार्थ जिज्ञासु एवा सम्यग्दृष्टि जनोने वांचवा धारवाना

खपमां आववा योग्य जाणी.

श्रावक. श्रीमसिंह माणके.

श्रीसुंवापुरी मध्ये.

निर्णयसागर नामक मुद्रालयमां मुद्रित कराव्यो छे.

शके. १८११ संवत् १९४६ सने १८९०

आ पुस्तकने छपाववा सयची सर्वे हक्क छपाववारो पोताने स्वाधीन राख्यो छे

अनुक्रमणिका.

पृष्ठांक.	क्रमांक.	पृष्ठांक.
संख्याता द्वीपसमुच्चय प्रमाण. १	१९ विजयनी बत्रीश नगरीनां नाम. ६०	
२ जंबूद्वीपनां संक्षेप परिध्यादि. १	२० सीतासीतोदा अने वनतुं वर्णन. ६९	
३ अढीद्वीपमां कया कया पदार्थे ठे. ३	२१ जंबूद्वीपना योजननो शरवालो. ७०	
४ अढीद्वीप मांहेला शाश्वता पदा	२२ तीर्थेकर चक्रवर्तीनी उत्पत्ति. ७१	
५ एकतालीश वोलें संक्षेपें कद्या. ३	२३ नीलवंत पर्वत वर्णन. ७१	
६ जंबूद्वीपनी जगतीनुं वर्णन. ३०	२४ रम्यकूयौगलिकक्षेत्र वर्णन. . . ७१	
७ विजयदेवनी राजधानीनुं वर्णन. ३९	२५ रुक्मिणपर्वत वर्णन. ७२	
८ जरतक्षेत्र वर्णन. ३५	२६ ह्यैरण्यवंत यौगलिक क्षेत्र. ७२	
९ जरतमां अयोध्यानुं प्रमाण. ३६	२७ शिखरी पर्वत वर्णन. ७३	
१० वैताढ्य पर्वत वर्णन. ३७	२८ वार आरानुं स्वरूप. ७३	
११ उत्तरार्ध जरतवर्णन. ४०	२९ गंगासिंधुना बिलतुं स्वरूप. ७५	
१२ चूल्हाहिमवंत पर्वत पद्मसहादिक. ४०	३० चंद्र सूर्यनुं स्वरूप. ७७	
१३ गंगा सिंधु तथा प्रपात कुंम. ४३	३१ परिधिनी गणित तथा यंत्र. ८१	
१४ हिमवंत युगलक्षेत्र वर्णन. ४५	३२ गणितपदना हीसाब तथा यंत्र. ९१	
१५ महाहिमवंत पर्वत वर्णन. ४५	३३ जीवा गणित अने यंत्र. ९२	
१६ हरिवर्षे यौगलिक क्षेत्र वर्णन. ४७	३४ समजण. ९६	
१७ निपेध पर्वत वर्णन. ४८	३५ धनुःपृष्ठ गणित उपाय तथा यंत्र. ९६	
१८ नदी, इह, कुंम वर्णन. ५०	३६ बाहाकरणविधि तथा यंत्र. ९६	
१९ महाविदेह क्षेत्र वर्णन. ५४	३७ प्रतर करवानो विधि तथा यंत्र. १००	
२० गजदंतगिरि वर्णन. ५४	३८ घनगणित करवानो विधि. ११२	
२१ उत्तरकुरुक्षेत्र वर्णन. ५५	३९ घनगणित यंत्र स्थापना. . . ११४	
२२ उत्तरकुरु मांहेला इहनुं वर्णन. ५७	४० इक्षु प्रमुखना सिद्धांक. ११४	
२३ जंबु वृह वर्णन. ५८	४१ जिव्हा प्रमुख गणितनी गाथा. ११५	
२४ देवकुरुक्षेत्र वर्णन. ६०	४२ लवणसमुच्चय अधिकार. . . ११७	
२५ मेरुपर्वत वर्णन. ६१	४३ ढण्पन्न अंतरद्वीप वर्णन. . . १२१	
२६ इशालादि चार वनतुं वर्णन. ६३	४४ धातकीखंमनुं वर्णन. १२३	
२७ तीर्थेकर जन्मानिपेकनी शिला. ६६	४५ कालोद समुच्चय वर्णन. . . १२८	
२८ महाविदेहना बत्रीश विजय. ६६	४६ पुष्करार्ध द्वीपाधिकार. १२८	
२९ वृहस्कार पर्वत वर्णन. ६७	४७ बीजा द्वीप नदी पर्वतादिक. १२९	

क्रमांक.

पृष्ठांक.

- ५८ ब्रह्मक्षेत्राणां प्रमाण. १३०
 ५९ मनुष्यक्षेत्रमां पर्वत संख्या. ... १३१
 ६० मनुष्यक्षेत्राणी बाहिर कया पदा
 र्थं नथी? ते कथा ते. . . . १३१
 ६१ नंदीश्वर, रुचक अनेकुंमलक्षीप. १३२
 ६२ अढीक्षीपमां मनुष्य संख्या. १३२
 ६३ चोवीश दंमकनां नाम. ... १३६
 ६४ शरीरादिक पांत्रीश द्वार एमां अ
 त्पबद्धत्वधारना अघाणु बोलते. १३८
 ६५ चोवीश दंमक माहेला प्रत्येक
 दंमकें शरीरादिक पांत्रीश द्वार १४७
 ६६ जवनपति देवोतुं स्वरूप. ... १६४
 ६७ दश निकायनां नामादिकयंत्र. १६५
 ६८ जवनपति व्यंतर देवीतुं आयु. १६६
 ६९ जवनपतिना इंड तथा जवन. १६६
 ७० व्यंतर देवोतुं स्वरूप. . . . १६६
 ७१ ज्योतिषी देवोतुं स्वरूप. ... १६८
 ७२ ज्योतिषी तथा वैमानिकायु. १६९
 ७३ लोकपालतुं आयु तथा प्रतरें प्रतरें
 आयु कहेवा माटें उपाय. ... १७१
 ७४ चारे निकायनी अग्रमहीषी तथा
 वैमानिकनी प्रतर संख्या यंत्र. १७४
 ७५ प्रतरें प्रतरें उत्कृष्टायुनो यंत्र. १७५
 ७६ वैमानिकना त्रिखूणादि विमान १७६
 ७७ सौधमेशाने देवीनी उत्पत्ति. १७८
 ७८ देवोना सर्व प्रकार केटला ते. १७८
 ७९ जवनपतिनां आनरण चिन्हादि १७८
 ८० अढीक्षीपगत चंड सूर्य संख्या १७८
 ८१ ज्योतिषीना विमानवाहक देवो

क्रमांक.

- तथाविमानोनी जंवाइयादि.
 ८२ समुद्रोना पाणीना स्वाद. ... १
 ८३ देवोना शरीरना प्रमाणनो यंत्र. १०
 ८४ त्रायस्त्रिंशकादि देवो तथा वाण
 व्यंतरेंडोना चिन्ह, वर्णादिक. १५
 ८५ प्रतरें प्रतरें त्रिखूणादिक, विमा, १५
 ८६ विमानोने आधार, चिन्ह, पृथ्वी,
 पिंम, त्रिखूणादिक विमान संख्या,
 किस्विपिदेवोनां आयुष्यादि यंत्र. १८५
 ८७ लोकांतिक देवोतुं स्वरूप १८८
 ८८ वैमानिक देवोने अवधिज्ञान. १८९
 ८९ नारकीना आयुष्यनो यंत्र. . १९०
 ९० नारकीनो पृथ्वीपिंमादिक यंत्रो १९२
 ९१ नारकीने घनोदध्यादि आधार. १९८
 ९२ ठ प्रकारना पद्योपमनुं स्वरूप. १९९
 ९३ शो प्रकारना रत्नोना जेद २०२
 ९४ कया कया जीव नरकमां जाय. २१२
 ९५ कया मनुष्य कयी गतिमां जाय २१३
 ९६ चक्रवर्तिना चौदरत्न स्वरूप . २१४
 ९७ सिद्धिशिक्षा स्वरूप पूर्व संख्या २१५
 ९८ तीर्थिकरादित्रेवीश पदवीनां नाम २१५
 ९९ उत्सेधादि अंगुलतुं स्वरूप ... २१६
 १०० जूदी जूदी योनियोनो विचार २१७
 १०१ उपक्रमादिक आठखानुं स्वरूप २१८
 १०२ अठारनात्रानां नाम. .. २१९
 १०३ अष्टनध्याननां त्रेशठ स्थानक. २२०
 १०४ उपदेश रत्नकोष बहोतेरजेद. २२२
 १०५ न जाणे न आदरे न पाले इ
 त्यादि अष्टजंगीतुं स्वरूप. . २२४

श्रीवर्द्धमानस्वामिनेच्योनमोनमः

अथ

॥ अढीदीपनां नकशानोविचार प्रारंभः ॥

एक राज प्रमाण तिष्ठो लोकते तेमां असंख्याता दीप अने असंख्याता समुद्र ते, ते सर्वमां जंबूदीप आयमां ते अने स्वयंछु रमण समुद्र अंतमां ते ए सर्व दीप मली संख्यायें अढीसागरोपम अर्थात् पञ्चीश कोडाकोडी उद्धार पद्योपमनां जेटलां समय थाय तेटलां ते, ते संस्थान थकी एकज आकारेंते अने विस्तार पणे अनेक प्रकारनांते एटले प्रथम दीपथी प्रथम समुद्र दिगुणो ते तेथी बीजो दीप बमणो ते तेथी बीजो समुद्र बमणो ते तेथी त्रीजो दीप बमणोते एरीतें सर्वे दीपसमुद्र विस्तारें एकेकथी बमणा बमणा पहोल पणेते, सुप्रशस्त वस्तुनां जेवा जेवा नामते तेवा तेवा नामे ए दीप समुद्र ते ते वली एकेका नामे करी पण असंख्याता असंख्याताते जेम आ मध्यनो जंबूदीप ते तेम एज जंबूने नामे बीजा पण असंख्याता दीप ते.

ते सर्व दीप अने समुद्रने अंच्यतर एटले तिर्यक्लोकने मध्यवर्ति आ जंबूदीप ते ते बद्धा दीप समुद्रनी अपेक्षायें सर्वथकी न्हानोते एमां जंबू सुदर्शन नामे वृद्धते तेमाटे एजुं जंबू एजुं नाम ते ए जगति सहीत प्रमाणांशुलें करी एक लाख योजन लांबो पहो लोते, थालीने आकारें, कमलना मोमाने आकारें, तेलना पुडला करीयें ते जेवा गोल होय तेवा आकारे, पूरण चंद्रमाने आकारे, तथा रश्मि पद्दाने आकारें गोलते.

एनी त्रणलाख शोलहजार बर्षे सत्तावीश योजन, त्रणकोश, एकशो अष्टावीश धनुष्य, तेर अंगुल, पांच यव, एक जूं, एक लीख, चार वाल, वली एक वालनां शाठ जाग करीयें ते मांहेला सात जाग तथा वली ते शाठीया एक जागनां एकशठ जाग करीयें ते मां हेला दशजाग उपर एटली परिधिंते शेष सर्व असंख्याता जंबू दीप चूडीने आकारे जा एवा अने असंख्याता कोडा कोडी योजननां लाबा पहोलाते, ए प्रथम जंबू दीप जे ते ते बीजा सर्वे असंख्याता दीप अने समुद्रें करी वीटेलुं ते.

जेम जंबू दीप जगती सहीत एकलाख योजननुं ते तेम एने फरतो जवण समुद्र ते ते जगती सहीत बे लाख योजननां विस्तार वालोते-तेमज जवण समुद्रने फरतो धा तकी खंन ते ते जगती सहीत चार लाख योजन ते तथा धातकी खंनने फिरतो का लोद समुद्रते ते जगती सहीत आठ लाख योजन ते तथा कालोद समुद्रने फरतो पु ष्करवर दीपते ते पूरणतो शोल लाख योजन ते परंतु ते मांहेलुं आठलाख योजन प्र

माण अर्द्ध दीप मानुष्योत्तर पर्वतें करी वींटेळुं ठे ते मांहे मनुष्यनी वस्तिठे अने बाहे रनो अर्द्ध दीप मनुष्यनी वस्तिथी शून्यठे माटे पुष्करवर दीपना अर्द्धनाग अढीदीपनी गणतिमां लीडुंठे तेथी एतुं पुष्करार्द्ध दीप एतुं नाम राखुंठे.

एरीतें एक लाख योजन जंबूदीपनां तथा बे लाख पूर्व अने बे लाख पश्चिमनां मली चार लाख योजन लवण समुद्रनां मेलवतां पांच लाख योजन अथा तेनी साथें पूर्व धातकीनां चार अने पश्चिम धातकीनां चार मली आठ लाख योजन धातकीखंमनां मेलवतां तेर लाख योजन अथा तथा तेनी साथें पूर्व कालोद समुद्रनां आठलाख अने पश्चिम कालोद समुद्रनां आठ लाख मली शोल लाख योजन कालोद समुद्रनां मेल वीर्यें तेवारें उंगणत्रीश लाख योजन अथा तेनी साथें पुष्करवरदीपार्द्धनां पूर्व पश्चिमनां आठ आठ लाख मली शोल लाख योजन मेलवीर्यें तेवारें पीस्तालीश लाख योजन प्रमाण अढीदीप अथा ठे तेमां मनुष्यनी वस्तिठे.

ए अढी दीप प्रमाण मनुष्यद्वैत्रतुं पूर्वोक्त रीतें पूर्व पश्चिम विष्कंज पीस्तालीश लाख योजन प्रमाणठे तेमज वक्ष्णोत्तर विष्कंज पण पीस्तालीश लाख योजन प्रमाणठे तेमां जे जे शाश्वता पदार्थो रह्याठे तेना चित्र आ पुस्तकने विषे सामान्य प्रकारें देखा ड्याठे, तिहां प्रथम पूर्व पश्चिमनां पीस्तालीश लाख योजन आवीरीतें पूराणा ठे.

पुष्करार्द्ध दीपनां पूर्व अने पश्चिम ए बे बाळुनां मानुष्योत्तर पर्वत पासें आ

वेला महोटा बे वन मुख ठे ते प्रत्येक ११६८८ योजननो ठे. .. ३३३४६

पुष्करार्द्धमां बे बाळुनां बेवडा बत्रीश विजयठे ते प्रत्येक विजयतुं वि

ष्कंज १९४९३। योजनतुं ठे तेने बत्रीश विजय साथे गणतां सरवाजे. ६३३४१६

पुष्करार्द्धमां शोल वक्ष्कारा पर्वतठे ते प्रत्येक पर्वत बे बे हजार योजनतुंठे

३३०००

पुष्करार्द्धनी बार अंतरनदी प्रत्येक पांचसो योजन प्रमाणे गणतां योजन.

६०००

पुष्करार्द्धनां बे मेरुनां बे वन प्रत्येके ४३०९१६ योजन प्रमाणे गणतां योजन.

८८१८३३

पुष्करार्द्धनां मांहेली बाळुनां समुद्र तरफनां बे बाळुनां बे वनमुख जगतीनां

योजन बाद करतां प्रत्येक ११६४६ योजन प्रमाणे गणतां योजन. ३३३५३

अढीदीपमां एक जंबुदीपनी, बीजी लवण समुद्रनी, त्रीजी धातकी खंमनी

अने चोथी कालोद समुद्रनी ए चार जगती पूर्वदिशिनी अने चारजगती

पश्चिमदिशिनी एम बे बाळुनी मली जगती आठ ठे अने पुष्करार्द्ध दीपने

फरतां मनुष्योत्तर पर्वतठे, तेनी जगती जिहां दीपपूरण अथाठे तिहांठे मा

टे ते गणी नथी शेष आठ जगती प्रत्येक बारबार योजन प्रमाणे गणतां.

कालोद समुद्रनां एकेकी बाजुनां आठ आठ लाख योजन प्रमाणे बे बाजुनां.	१६०००००
धातकी खंमनां बे बाजुनां चार वनमुखले तेमांशी एकेका बाजुनां बे बे वन मुखें जगति बाद करतां ११६६४ योजन रुंध्या ठे.	३३३३८
धातकी खंमनी बे बाजुनी बत्रीश विजयनां प्रत्येक विजयें (ए६०३) योजन उपर एक योजननां आठ जाग करीयें तेवा त्रण जाग रुंध्या ठे.	३०४३०८
धातकी खंमनां बे बाजुनां शोल वरुस्कार पर्वत प्रत्येक हजार योजननां ठे.	१६०००
धातकी खंमनी बार अंतर नदीनां प्रत्येकें अढीसो अढीसो योजन गणतां.	३०००
धातकी खंमनां बे बाजुनां बे मेरुनीपासैं नडशाल वननां एकेक बाजुनां ३३५१५८ योजन प्रमाणे गणतां योजन	४५०३१६
लवण समुद्रनी एकेकी बाजुनां बे बे लाख गणतां बे बाजुनां योजन	४०००००
जंबूदीपनो वनमुख एकेक बाजुनी जगतीनां बार बार योजन बाद करतां बाकी ३९१० योजन प्रमाणे गणतां बे बाजुनां योजन.	५८३०
जंबूदीपनां प्रत्येक एकेकी विजयनां ३३१३ योजन अने एक योजननां आठजाग करीयें तेवा सात जाग उपर एवा शोल विजयले यद्यपि जंबूमां विजयतो बत्रीशले पण पूर्व पश्चिम आश्रयी बे बे विजयनो एकेक जाग गणतां आ ठेकाणे शोल विजय हिसाबमां गणवा एजरीत धा तकीखंमे तथा पुष्करार्धमां पण जाणवी.	३५४०६
जंबूदीपनां आठ वरुस्कार पर्वत पांच पांचशो योजन प्रमाणे गणतां.	४०००
जंबूदीपनी ठ अंतरनदी सवासो सवासो योजन. प्रमाणे गणतां योजन.	३५०
जंबूदीपनो मेरु तथा नडशाल वननां योजन.	५४०००
सरवाले अढीदीप संबधी पूर्व पश्चिमनां योजन.	४५०००००
हवे दक्षिणोत्तर विष्कंज ४५००००० लाख योजन आवी रीतें पूराणा ठे.	
पुष्करार्धमां बे तरफनां बे इत्तुकार पर्वत प्रत्येक जगति सूधां आठ लाखयो १६०००००	१६०००००
कालोदधीनां एकेक बाजुनां आठ आठ लाख योजन प्रमाणे गणतां. १६०००००	१६०००००
धातकीखंमनां इत्तुकारपर्वत एकेकी बाजुनां चारलाख योजनजगती सूधांठे. ८००००००	८००००००
लवण समुद्रनी एकेकी बाजुनां बेबे लाख योजन प्रमाणे गणतां.	४०००००
दक्षिण जरताई तथा दक्षिण ऐरवताई एकेकाना ३३९ योजन अने एक योजनना आगणीश जाग करीयें ते मांहेला त्रण जाग उपर ठे.	४५८ ^१ / _६
जरतक्षेत्र मांहेला वैताढघनां पञ्चाश योजन.	५०
ऐरवतक्षेत्र मांहेला वैताढघनां पञ्चाश योजन.	५०

दक्षुण जरताईनी अयोध्यानगरी पोहोल पणे नव योजन ठे.	ए
उत्तर ऐरवताईनी अयोध्यानगरी पोहोल पणे नव योजन ठे.	ए
उत्तर बाळुनां जरताईनां योजन.	३३७ $\frac{३}{१६}$
दक्षुण बाळुयें ऐरवताईनां योजन.	३३७ $\frac{३}{१६}$
• चुल्लहेमवंत पर्वत पोहोल पणे योजन.	१०५३ $\frac{१३}{१६}$
• शिखरी पर्वतनां पोहोल पणे योजन.	१०५३ $\frac{१३}{१६}$
• हेमवंत क्षेत्र गलीयानुं पोहोल पणे योजन.	३१०५ $\frac{५}{१६}$
• एरन्यवंत क्षेत्र शुंगलीयानुं पोहोल पणे योजन.	३१०५ $\frac{५}{१६}$
• महाहिमवंत पर्वत दक्षुणोत्तर पहोल पणे योजन.	४३१० $\frac{१०}{१६}$
• रूपी पर्वत दक्षुणोत्तर पहोल पणे योजन.	४३१० $\frac{१०}{१६}$
• हरिवर्ष क्षेत्र युगलीयानुं दक्षुणोत्तर पहोल पणे योजन.	८४३१ $\frac{१}{१६}$
• रम्यक् क्षेत्र युगलीयानुं दक्षुणोत्तर पहोल पणे योजन.	८४३१ $\frac{१}{१६}$
• निषध पर्वत दक्षुणोत्तर पोहोल पणे योजन.	१६८४३ $\frac{३}{१६}$
• नीलवंत पर्वत दक्षुणोत्तर पोहोल पणे योजन	१६८४३ $\frac{३}{१६}$
• देव कुरुक्षेत्र युगलीयानुं दक्षुणोत्तर पोहोल पणे योजन.	११८४३ $\frac{३}{१६}$
• उत्तर कुरुक्षेत्र युगलीयानुं दक्षुणोत्तर पोहोल पणे योजन.	११८४३ $\frac{३}{१६}$
• मेरु पर्वतनां दक्षुणोत्तर विष्कंज.	१००००
सरवाळे अढीढीपनां दक्षुणोत्तर योजन संख्या.	<hr/> ४५०००००

॥ अथ एकतालीश बोलें अढीढीप व्याख्या उपदेश ॥

॥ प्रथम इष्टदेवने नमस्काररूप मंगलाचरण ॥

॥ श्लोक ॥

श्रीवर्द्धमानारुयविजुं यजामि, सुरासुरैः सेवितपादपद्मम् ॥

तस्योपदेशामृतपानपीना, नरा ज्वाब्धिं विषमं तरंति ॥१॥

हवे अढीढीपनी व्याख्या करेते जंबूढीपथी मांमिने मानुष्योत्तर पर्वत जगें अढीढीप समयक्षेत्र कहेवायते एमां जे कांइ शाश्वता पदार्थ, नित्य पदार्थ, ध्रुवपदार्थ, अवस्थितजावेते ते संक्षेपथी एकतालीश बोलें करी कहीयें ठैयें.

१ प्रथम बोलें खांडुआनुं प्रमाण कहेते. लाख योजननुं जंबूढीपते तेना (१००) खांडुआ थाय ते आची रीतें प्रथम एक खांडुओ जरत क्षेत्रना जाणवो तेवाज बे खां

हुआ चुल्लहेमवंत पर्वतना तथा चार खांहुआ हेमवंतनामे युगलीयानां क्षेत्रनां तथा आठ खांहुआ महाहेमवंत पर्वतना तथा शोल खांहुआ हरिवास युगलीयानां क्षेत्रनां तथा बत्रीश खांहुआ निषध पर्वतना एरीतें जरत क्षेत्रीथी मांमीने निषध पर्वत लगे त्रेशठ खांहुआ थया तेवाज त्रेशठ खांहुआ ऐरवत क्षेत्रथी मांमीने नीलवंत पर्वत लगे थाय अने चोशठ खंहुक प्रमाणे माहाविदेह क्षेत्रठे एम सरवाले मजी एकशो नेबुं खां हुआनुं जंबू दीप ठे ते एकेको खांहुउं (५१६) योजन अने एक योजननां उंगलीश जाग करीयें तेवा ठ जाग उपर एटला प्रमाणनुं जाणवो तेने एकशो नेबुंयें गुणतां ब रांबर एक लाख योजन दक्षणीत्तर जंबू दीपनां थाय तेनी यंत्र स्थापना

खंहुक. क्षेत्रादिकोनां नाम.

६४ महाविदेहक्षेत्रनां खंहुक चोशठ.

१ जरतक्षेत्रनो खंहुक एक.

३१ नीलवंतपर्वतनां खंहुक बत्रीश.

२ चुल्लहिमवंतपर्वतनां खंहुक बे.

१६ रम्यक्क्षेत्रयुगलीयानुं खंहुक शोल.

४ हेमवंतयुगलीयानुं क्षेत्र खंहुक चार.

७ रूपीपर्वतनां खंहुक आठ.

७ महाहेमवंतपर्वत खंहुक आठ.

४ ऐरन्यवंतक्षेत्रयुगलीयानुंखंहुक चार.

१६ हरिवासयुगलक्षेत्रनां खंहुक शोल.

२ शिखरीपर्वत खंहुक बे.

३१ निषधपर्वतनां खंहुक बत्रीश.

१ ऐरवतक्षेत्रनो खंहुक एक.

२ बीजा बोलें योजन प्रमाण कहेठे. जंबू दीपनां दक्षण दरवाजाथी मांमीने चुल्लहे मवंत पर्वतनां ऋषजकूट पर्यंत (५१६) योजन अने ठ कला प्रमाणे जरतक्षेत्रठे तथा १०५१) योजनने बारकला प्रमाणे पोहोलो हिमवंत पर्वतठे तथा ११०५) योजन ने पांच कला प्रमाणे पोहोलो हेमवंतयुगलक्षेत्र ठे तथा ४४१०) योजन ने दश कला प्रमाणे पोहोलो माहाहिमवंत पर्वतठे तथा ७४११) योजन अने एक कला प्रमाणे पोहोलो हरिवास युगलीयानुं क्षेत्रठे तथा १६७४१) योजन अने बे कला प्रमाणे पोहोलो निषधपर्वतठे एज प्रमाणे ऐरवतक्षेत्रथी मांमीने नीलवंतपर्वत लगे पण मर्यादा जाणवी अने निषधपर्वतथी मांमी नीलवंत पर्वत लगे ३३६७४) योजन अने चार कला उपर एटलो महाविदेहक्षेत्र पोहोळुंठे सरवाले उत्तरदक्षण जंबू दीपनां एक लाख योजन थया तेनुं यंत्र.

क्षेत्रादिकनां नाम. पोहोलाइयो० कला.

क्षेत्रादिकनां नाम. पहोलाइयो० कला.

जरतक्षेत्र. ५१६.... ६ नीलपर्वतवंत. १६७४१ .... १

चुल्लहेमवंतपर्वत ....१०५१....११ रम्यक्क्षेत्र युगलीयानुं. ७४११ .... १

हेमवंतयुगलक्षेत्र. ....११०५.... ५ रूपी पर्वत ..... ४४१० ....१०

महाहिमवंतपर्वत ....४४१०....१० ऐरन्यवंतयुगलक्षेत्र .. ११०५ .... ५

अढीदीपना नकाशानी हकीगत.

हरिवयुगलक्षेत्र	.... ८४३१....	१	शिखरीपर्वत.....	१०५३	.... १३
निषधपर्वत	..... १६८४३....	३	ऐरवतक्षेत्र	५३६	.... ६
महाविदेहक्षेत्र	.... ३३६८४....	४			
	<u>६६८४३</u>				
			३३१५४		— १४
			३ सरवाले (१०००००)		

३ त्रीजे बोलें गणीत पद कहे ठे सातसैं कोड, नेडुंकोड, ठपन्नलाख, चोराणु हजार, उपर दोढसो योजन कांश्क अथिकुं एटलुं जंबू दीपनो गणीत पद ठे.

४ चोथे बोलें परिधि कहे ठे त्रणलाख शोल हजार बसैं सत्तावीश योजन, त्रण कोश, एकशो अछावीश धनुष्य अने तेर अंगुल जाजेरा एटली जंबू दीपनो परिधि जाणवी तथा पंदरलाख एकघासी हजार एकसो उंगणचालीश योजन किंचित वंणा लवण स मुडनी परिधि जाणवी तथा एकतालीश लाख दश हजार नवसेने एकशठ योजन एटली धातकी खंमनी परिधि जाणवी तथा एकाणु लाख सीतेर हजार बडें पांच योजन कांश्क विशेषाधिक एटली कालोदधीनी परिधि जाणवी तथा एक कोडी वेतालीश लाख त्रीश हजार बडें उंगणपञ्चाश योजन एटली अच्यंतर पुष्करार्दनी परिधि जाणवी.

५ पांचमें बोलें पूर्वथी दक्षणे, दक्षणथी पश्चिमें, पश्चिमथी उत्तरे ढार ढारनुं अंतर कहे ठे उंगणाएसी हजार बावन योजन एक कोश पंदरसैं बत्रीश धनुष्य अने त्रण अंगुल एटलो जंबू दीपनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवुं तथा त्रणलाख, पंचाणुहजार बडें ऐंसी योजन ने एक कोश एटलो लवण समुडनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो तथा दशलाख सत्तावीश हजार सातडें पांत्रीश योजन अने त्रण कोश एटलुं धातकी खंमनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो तथा बावीश लाख बाणुहजार बडें वेतालीश योजन अने त्रण कोश एटलो कालोदधीनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो अने पुष्करार्दनां दरवाजा नथी पण आसो पुष्करवरदीप शोललाख योजननो तेना दरवाजाठे परंतु अर्धदीपनां दरवाजा नथी, प्रत्येक दीप समुडनी परिधिना योजननो चोथो जाग करी तेमाथी ढारनां बारणानां साढाचार योजन उठा करतां जेटला योजन बाकी रहे तेटलुं दरवाजा दरवाजातुं अंतर जाणवुं तथा जंबू दीपनां चार दरवाजानां नाम आ प्रमाणेठे एक पूर्वे विजय बीजो दक्षणे विजयंत त्रीजो पश्चिमें जयंत चोथो उत्तरे अपराजित ए चार दरवाजाने नामे ए दरवाजाना चार ढारपालनां पण एहीज नाम ठे, जंबूनो कोट मूलमां पोहोलो बार योजन ठे तथा मध्यजागें पोहोलो आठ योजनठे अने उपर पोहोलो चार योजनठे तथा सर्वे दरवाजा आठ योजन उंचा ठे अने चार योजन पढोल पणे बारणा ठे एकेक कोशनी बे बाछु बारशा

ख ठे जंबू द्वीपना दरवाजाने साहामा चारे कोरें दोरी ठंट सर्व अस्संख्याता द्वीप समुद्रनां दरवाजा ठे ते सर्व द्वीप समुद्राणा दरवाजाणां नाम एना एहिज जाणवा.

६ ठठे बोले वर्षधरक्षेत्र कहेठे. एक जरत, बीजो हेमवंत युगलक्षेत्र, त्रीजो हरिवास युगलक्षेत्र, चौथो ऐरवंतक्षेत्र, पांचमो ऐरएवंत युगलक्षेत्र, षष्ठो रम्यक्युगलक्षेत्र, अने सातमो माहाविदेह क्षेत्र ए सात जंबू द्वीपमां तथा धातकीखंममां एथी बमणा चौदवर्ष धर क्षेत्र ठे अने पुष्कराईमां पण धातकीनी पेरें चौदवर्षधर ठे सर्व मली अढी द्वीपमां पांतीश वर्ष धर क्षेत्र ठे एनी लंबाई पोहोलाइनां प्रमाण आगल कहेरो.

७ सातमे बोले वर्षधर पर्वत कहे ठे एक हेमवंत, बीजो महाहेमवंत, त्रीजो निषध चौथो शिखरी, पांचमो रूपी, षष्ठो नीलवंत, अने सातमो मेरु ए सात जंबू द्वीपमां ठे अने धातकी खंममां ए थकी बमणा चौदठे ते सर्व जंबू द्वीपनां वर्षधर प्रमाणे उंचा ठे पण लंबाइमां चार चार लाख योजनठे हवे पोहोल पणो कहेठे बे हेमवंत अने बे शिखरी ए चार पर्वत बे हजार एकसो पांच योजन अने ५ जाग तथा बे महा हेमवंत अने बे रूपी ए चार पर्वत आठ हजार चारशो एकवीश योजन अने १ जागठे तथा बे निषध अने बे नीलवंत ए चार पर्वत तेत्रीश हजार बजें चोरासी योजन उपर ४ जाग ठे हवे पुष्कराईमां पण जंबू द्वीपथी बमणा वय्या तेवारे चौद पर्वत थया ते सर्वे लंबाइमां आठ लाख योजन प्रमाणेठे अने पोहोलाइमां जेटला ठे ते कहेठे बे हेमवंत तथा बे शिखरी ए चार पर्वत चार हजार बजें दश योजन अने १० जाग ठे तथा बे माहाहेमवंत अने बे रूपी ए चार पर्वत शोल हजार आठसें बैतालीश योजन उपर ३) जाग ठे तथा बे निषध अने बे नीलवंत मली चार पर्वत शडशठ हजार त्रणसें अडशठ योजन उपर ८ जाग ठे.

हवे पांच मेरुनो उंचपणो तथा पोहोल पणो कहेठे. प्रथम जंबू द्वीपनो मेरु एक हजार योजन धरतीमां उंचो ठे अने नवाणुं हजार योजन उपर उंचो ठे सरवाले लाख योजन उंचो ठे मेरुना मूलना हेठला ठेहेडाथी समजूतल पृथ्वी एक हजार योजन उंची ठे तथा समजूतलथी वली पांचजें योजन उंचो नंदन वन ठे तथा नंदनवनथी शाडा बाशठ हजार योजन उंचो सोमनस वनठे तथा सोमनसवनथी त्रिशीश हजार योजन उंचो पंफुक वनठे एरीते एक लाख योजन उंचपणानां थया अने उपर चालीश योजन उंची चूलीका ठे ते चोटली सरखी ठे ए मेरुनो उंचपणो कह्यो हवें पोहोल पणो कहेठे मूल धरतीमां दशहजार ने नेवुं योजन उपर एक योजननां अगीआर जाग करीयें तेवा दस जाग एटलुं पोहोल पणोठे पठी त्याथी प्रदेशें प्रदेशें घटतां घटतां समजूतल आगल बराबर दशहजार योजननो पोहोल पणो थयो ठे तथा नंदनवन पासें

अढीद्वीपना नकाशानी हकीगत.

हरिवयुगलक्षेत्र	.... ८४३१	१	शिखरीपर्वत	१०५३	.... १३
निषधपर्वत	.... १६८४३	३	ऐरवतक्षेत्र	५३६	.... ६
महाविदेहक्षेत्र	.... ३३६८४	४			

६६८४३ — ३ सरवाले (१०००००)

३ त्रीजे बोले गणीत पद कहे ठे सातसें कोड, नेतुंकोड, उपन्नलाख, चोराणु हजार, उपर दोढसो योजन कांडक अधिकु एटलुं जंबू द्वीपनो गणीत पद ठे.

४ चोथे बोले परिधि कहे ठे त्रणलाख शोल हजार बसें सत्तावीश योजन, त्रण कोश, एकशो अछवीश धनुष्य अने तेर अंगुल जाजेरा एटली जंबू द्वीपनो परिधि जाणवी तथा पंदरलाख एकघासी हजार एकसो अंगणचालीश योजन किंचित उंणा लवण स मुडनी परिधि जाणवी तथा एकतालीश लाख दश हजार नवसेने एकशठ योजन एटली धातकी खंमनी परिधि जाणवी तथा एकाणु लाख सीतेर हजार बशें पांच योजन कांडक विज्ञेबाधिक एटली कालोदधीनी परिधि जाणवी तथा एक कोडी बेतालीश लाख त्रीश हजार बशें अंगणपच्चाश योजन एटली अच्यंतर पुष्कराईनी परिधि जाणवी.

५ पांचमें बोले पूर्वथी दक्षणे, दक्षणथी पश्चिमें, पश्चिमथी उत्तरे चार चारतुं अंतर कहे ठे अंगणाएसी हजार बावन योजन एक कोश पंदरसें बत्रीश धनुष्य अने त्रण अंगुल एटलो जंबू द्वीपनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवुं तथा त्रणलाख, पंचाणुहजार बशें अंसी योजन ने एक कोश एटलो लवण समुडनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो तथा दशलाख सत्तावीश हजार सातशें पांत्रीश योजन अने त्रण कोश एटलुं धातकी खंमनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो तथा बावीश लाख बाणुहजार बशें ठेंतालीश योजन अने त्रण कोश एटलो कालोदधीनां दरवाजा दरवाजानो अंतर जाणवो अने पुष्कराईनां दरवाजा नथी पण आखो पुष्करचरद्वीप शोललाख योजननो तेना दरवाजाठे परंतु अर्धद्वीपनां दरवाजा नथी, प्रत्येक द्वीप समुडनीं परिधिना योजननो चोथो जाग करी तेमांथी द्वारनां बारणानां साढाचार योजन उंठा करतां जेटला योजन बाकी रहे तेटलुं दरवाजा दरवाजातुं अंतर जाणवुं तथा जंबू द्वीपनां चार दरवाजानां नाम आ प्रमाणेठे एक पूर्वे विजय बीजो दक्षणे विजयंत त्रीजो पश्चिमें जयंत चोथो उत्तरे अथराजित ए चार दरवाजाने नामे ए दरवाजाना चार द्वारपालनां पण एहीज नाम ठे, जंबूनो कोट भूलमां पोहोलो बार योजन ठे तथा मध्यजागें पोहोलो आव योजनठे अने उपर पोहोलो चार योजनठे तथा सर्वे दरवाजा आव योजन उंचा ठे अने चार योजन पहोल पणे बारणा ठे एकेक कोशनी बे बाछु बारशा

ख ठे जंबू द्वीपना दरवाजाने साहामा चारे कोरें दोरी ठंट सर्वे असंख्याता द्वीप समुद्रनां दरवाजा ठे ते सर्वे द्वीप समुद्रनां दरवाजानां नाम एना एहिज जाणवा.

६ ठठे बोले वर्षधरक्षेत्र कहेठे. एक जरत, बीजो हेमवंत युगलक्षेत्र, त्रीजो हरिवास युगलक्षेत्र, चौथो ऐरवंतक्षेत्र, पांचमो ऐरखवंत युगलक्षेत्र, ठठो रम्यक्युगलक्षेत्र, अने सातमो माहाविदेह क्षेत्र ए सात जंबू द्वीपमां तथा धातकीखंडमां एथी बमणा चौदवर्ष धर क्षेत्र ठे अने पुष्करार्द्धमां पण धातकीनी पेरें चौदवर्षधर ठे सर्वे मली अढी द्वीपमां पांतीश वर्ष धर क्षेत्र ठे एनी लंबाइ पोहोलाइनां प्रमाण आगल कहेसो.

७ सातमे बोले वर्षधर पर्वत कहे ठे एक हेमवंत, बीजो महाहेमवंत, त्रीजो निषध चौथो शिखरी, पांचमो रूपी, ठठो नीलवंत, अने सातमो मेरु ए सात जंबू द्वीपमां ठे अने धातकी खंडमां ए थकी बमणा चौदठे ते सर्वे जंबू द्वीपनां वर्षधर प्रमाणे उंचा ठे पण लंबाइमां चार चार लाख योजनठे हवे पोहोळ पणो कहेठे बे हेमवंत अने बे शिखरी ए चार पर्वत बे हजार एकसो पांच योजन अने ५ जाग तथा बे महा हेमवंत अने बे रूपी ए चार पर्वत आठ हजार चारशो एकवीश योजन अने १ जागठे तथा बे निषध अने बे नीलवंत ए चार पर्वत तेत्रीश हजार ठरें चोरासी योजन उपर ४ जाग ठे हवे पुष्करार्द्धमां पण जंबू द्वीपथी बमणा वध्या तेवारे चौद पर्वत थया ते सर्वे लंबाइमां आठ लाख योजन प्रमाणेठे अने पोहोलाइमां जेटला ठे ते कहेठे बे हेमवंत तथा बे शिखरी ए चार पर्वत चार हजार बरें दश योजन अने १० जाग ठे तथा बे माहाहेमवंत अने बे रूपी ए चार पर्वत शोल हजार आठसैं बेंतालीश योजन पठर ३) जाग ठे तथा बे निषध अने बे नीलवंत मली चार पर्वत शडशठ हजार त्रणसैं अडशठ योजन उपर ८ जाग ठे.

हवे पांच मेरुनो उंचपणो तथा पोहोळ पणो कहेठे. प्रथम जंबू द्वीपनो मेरु एक हजार योजन धरतीमां उंचो ठे अने नवाणें हजार योजन उपर उंचो ठे सरवाले लाख योजन उंचो ठे मेरुना मूलना हेतला ठेहेडाथी समजूतल पृथ्वी एक हजार योजन उंची ठे तथा समजूतलथी वली पांचरें योजन उंचो नंदन वन ठे तथा नंदनवनथी शाडा बाशठ हजार योजन उंचो सोमनस वनठे तथा सोमनसवनथी ठत्रीश हजार योजन उंचो पंहुक वनठे एरीते एक लाख योजन उंचपणानां थया अने उपर चालीश योजन उंची चूलीका ठे ते चोटली सरखी ठे ए मेरुनो उंचपणो कइयो हवें पोहोळ पणो कहेठे मूल धरतीमां दशहजार ने नेवुं योजन उपर एक योजननां अगीअर जाग करीयें तेवा दस जाग एटजुं पोहोळ पणोठे पढी त्याथी प्रदेरें प्रदेरें घटतां घटतां सम जूतल आगल बराबर दशहजार योजननो पोहोळ पणो थयो ठे तथा नंदनवन पासैं

(एण्प४) योजन अने एक योजननां अगीआर जाग करीयें तेवा ठ जाग उपर एट लुं पोहोल पणे ठे तथा सोमनसवन आगल (४३४३) योजन उपर अगीआरीआ आठ जाग एटलुं मेरुनो विष्कंन ठे तथा पंढूकवन पासें १००० योजन मेरुनो विष्कंन ठे हवे धातकी खंमनां बे मेरु तथा पुष्कराईनां बे मली चार मेरु प्रत्येकें एक हजार योजन धरतीमां ठे अने चोरासी हजार योजन उपर ठे मली पञ्चासी हजार योजन उंचपणे ठे ए चारें मेरु उपर चूलिका नथी एम अढीदीपमां ३५ वर्षधर पर्वत ठे.

८ आठमे बोलें अढीदीप माहेला शाश्वता पर्वतनी संख्या कहेठे तिहां प्रथम जंबू दीपनां पर्वतो कहेठे सात वर्षधर पर्वत पूर्वे कह्या ते जाणवा अने चोत्रीश वैताढ्य पर्वत ठे ते आवी रीतें एक जरतक्षेत्रनां मध्यनो, बीजो एरवत क्षेत्रनां मध्यनो तथा वत्रीश विजय माहाविदेहना तेमां वत्रीश वैताढ्य ठे एवं चोत्रीश वैताढ्य थया तथा चार युगलीघानां खेत्रनी विचमां चार गोल वृत्त वैताढ्य ठे तथा कुरु खेत्रना यमक, सम क, चित्र अने विचित्र ए चार तथा नीलवंतनां बे गजदंता अने निषधनां बे गजदंता मली चार गजदंत पर्वत तथा निषधने हेठल पांचकुंमने बे पासें १०० कंचनगिरि ठे अने नीलवंत हेठल पांच कुंमने बे पासें १०० कंचनगिरि ठे मलीने बसो कंचनगिरि ठे तथा माहाविदेहमां पूर्वपश्चिमनां मली शोल वस्कारा पर्वत ठे ए सर्वमली ३६ए पर्वत जंबू दीपमां थया. एथकी बमणा ५३८ धातकी खंमनां ठे तेनी साथे बे इकुकार जेलीयें तेवारें ५४० थाय तथा धातकी खंम प्रमाणे पुष्कराईनां पण ५४० पर्वत जाणवा तथा लवणसमुद्रमां चारदिसिनां वेजंधर अनुवेजंधर देवोनां आठ पर्वत माहे जेलीयें तेवारे सरवाले १३५४ शाश्वता पर्वत अढीदीपमां ठे.

ए नवमे बोलें अढीदीपनां शाश्वता कूट कहेठे:-तिहां प्रथम जंबू दीपमां ३६ए, पर्वत ठे ते उपर जे कूट ठे ते कहेठे तेमां ३४ वैताढ्य उपर प्रत्येकें नव नव कूट ग एतां ३०६ थया तथा हिमवंतें अगीआर, माहाहेमवंतें आठ, निषधेनव, शिखरीयें अगी आर, रूपी पर्वतें आठ कूट, नीलवंतें नव कूट, तथा बे गजदंतें नव नव, अने बे गजदंतें सात सात मली चार गजदंताना वत्रीश कूट, तथा शोल वस्कार पर्वतें प्रत्येकें चार चार कूट गणतां ६४ थाय तथा मेरु पर्वतनां नवकूट ए रीतें सरवाले एकशठ पर्वतना ४६४ कूट थया अने यमकादि चार तथा वृत्तवैताढ्य चार एवं आठ पर्वत उपर कूट नथी तथा धातकी खंमनां एथकी बमणा ९३४ अने पुष्कराईनां पण ९३४, मली ३३३५, कूट अढीदीपमां ठे.

१० दशमें बोलें चक्रवर्त्ति जिहां पोतानुं नाम लखे तेने कृषककूट कहीयें ते जंबू दीपमां वत्रीश विजयनां नीलवंत पर्वत पासे शोल कूटठे, तथा निषध पर्वत पासे

शोल कूट ठे मलीने बत्रीश यथा तथा जरतक्षेत्रनो हिमवंत पर्वत पासें एक कूटठे अने ऐरवत क्षेत्रनो शिखरी पर्वत पासें एक कूटठे एरीतें सरवाले चोत्रीश रुषनकूट जंबू दीपमां ठे अने ए थकी बमणा अडशतकूट धातकी खंनमांठे तथा अडशत कूट पुष्करार्दमां ठे सरवाले अढीदीपमां १७० रुषन कूटठे.

११ अगीअरमें बोलें त्रण खंन साधीने वासुदेव जेने उपाडे तेने कोटी शिल्ला क हीयें ते शिल्ला जंबू दीपमां चोत्रीशठे तथा धातकी खंनमां एथकी बमणी अडशत अने पुष्करार्दमां पण अडशत मली अढीदीपमां १७० कोटी शिल्लाठे.

१२ बारमें बोले प्रत्येक वैताढ्य पर्वत दीठ तिमिश्रा अने खंन प्रपात एवी बे बे गुफाठे ते जंबू दीपमां चोत्रीश वैताढ्यनी अडशत गुफाठे, धातकीमां अडशत वैताढ्यनी एकशो ठत्रीश अने पुष्करार्दमां पण एकसो ठत्रीश मली अढीदीपमां ३४० गुफाठे.

१३ तेरमें बोले बिल्लनी संख्या कहेठे:—प्रथम जंबू दीपमां जरतक्षेत्रनी गंगा अने सिंधु ए बे नदीनां बहोत्तर बिल्ल तथा ऐरवत क्षेत्रनी रक्ता अने रक्तवतीनां बहोत्तर बिल्ल तेमज बत्रीश विजयमां पण प्रत्येक विजयनी गंगा अने सिंधु ए बे नदीनां बहोत्तर गणतां ३३०४ बिल्ल महाविदेहमांठे सरवाले जंबू दीपमां ३४४० तथा धातकी खंनमां ४०६६ अने पुष्करार्दमां पण ४०६६ सरवाले अढीदीपमां १३३४० बिल्ल ठे.

१४ चौदमें बोलें मागधादि तीर्थनी संख्या कहेठे:—तिहां प्रथम जंबू दीपमां मागध, वरदाम अने प्रजास ए त्रण तीर्थ चक्रवर्त्ति साधेठे तेमां जरतनां त्रण तीर्थ दक्षणदरवाजे समुद्रमांठे, अने ऐरवतनां त्रण तीर्थ उत्तर दरवाजे समुद्रमांठे, एवं ठ यथा तथा पूर्व महाविदेहनी शोल विजयठे तेमां साहामा साहामी आठ आठ विजय वञ्च सीता नदीमां साहामा साहामा त्रण त्रण तीर्थ गणतां शोल त्रिक अढतालीश तीर्थ सीता नदीमां अने पश्चिम महाविदेहनी शोलविजय तिहां साहामा साहामी आठ आठ विजय वञ्च सीतोदा नदीमां साहामा साहामी त्रण त्रण तीर्थ गणतां शोल त्रिक अढतालीश तीर्थ सीतोदा नदीमां ठे मली ठनुं तीर्थ महाविदेहमां यथा तेनी साथें पूर्वोक्त जरत ऐरवतनां ठ मेलवीयें तेवारें १०३ तीर्थ जंबू दीपमांठे, तेथी बमणा ३०४ धातकी खंननां अने ३०४ पुष्करार्दनां मली अढीदीपमां ५१० तीर्थ ठे.

१५ पंद्रमें बोलें खंननी संख्या कहेठे:—तिहां पांच जरत, पांच ऐरवत, अने पांच महाविदेहने बत्रीश विजये गणतां एकशोने शाठ थानक थाय तेनी साथें पूर्वोक्त पांच जरत अने पांच ऐरवतनां दश थानक मेलवतां १७० थानक अढीदीपमां थाय ते प्रत्येक थानकमां ठ ठ खंनठे-तेवारें एकसो सीतेरने ठ ए गुणतां १०३० खंन यथा तेमां जंबूमां ३०४ धातकीमां ४०० अने पुष्करार्दमां ४०० जाणवा.

१६ शोलमें बोले ठ खंममां बत्रीश हजार देश होयठे माटे एकंदर देश संख्या कहेठे:—तिहां जंबूदीपमां एक जरत बीजो ऐरवत अने बत्रीश विजय मली चोत्रीश खानक ठ ठ खंम वाला ठे ते प्रत्येक खानकमां ३२००० देश गणतां १०००००० देश जंबूदीपमां ठे तथा ३१७६००० देश धातकी खंममां ठे तथा ३१७६००० देश पुष्कराईमां ठे सरवाले अढीदीपमां ५४४०००० देश ठे.

१७ सत्तरमें बोले ठ खंममां पांच अनार्य खंम अने एक आर्य खंम तिहां आर्य खंम मां अयोध्या नगरीठे तेनी संख्या कहेठे:—जंबूमां चोत्रीश अयोध्या, धातकीमां अडशठ अयोध्या अने पुष्कराईमां अडशठ मली एकसो सीतेर अयोध्या अढीदीपमां ठे अने आर्यखंम पण एकसो सीतेरठे ते अयोध्या नगरी बार योजन लांबी अने नव योजन पोहोली होय सर्वेनी एज मर्यादा जाणवी तिहां जे आर्यखंम होय तेमां धर्म होय तीर्थकर, गणधर, चक्री, बलदेव, वासुदेव प्रमुख त्रेशठ शिलाका पुरुष आर्य खंममां उपजे, मोक्ष गमन होय अने पांच अनार्यखंममां धर्म न होय, सर्व म्लेच्छ होय.

१८ अठारमें बोले कथा खंममां केटला देश होय ते कहेठे:—तिहां ठ खंममां मली ३२००० देश होय तेमां पांच अनार्यखंममां प्रत्येकें ५३१० देश होय अने ठछा आर्य खंममां ५३२० देश होय तेमां साढा पचीश देश आर्य अने बीजा अनार्य देश जाणवा. ए रीतें अढीदीपना सर्वे खंममां देशनी मर्यादा जाणवी. एमां ५३१० देश पांच अनार्य खंममां लखेलाठे परंतु ५३३६ देश गणतां ३२००० देशनुं हीसाव मलेठे पण एक प्रतमां तथा एक पट्टमां उपर कहेला रीतें लख्युं ठे. ते प्रमाणे में पण अहीं लिख्युं ठे.

१९ उगणीशमें बोले विद्याधर तथा आनियोगिक देवनी श्रेणीयो वैताढय दीठ कहेठे:— तिहां प्रत्येक वैताढय दीठ त्रण त्रण कांमठे तेमां नूमीथी दश योजन प्रथम कांमठे तेने दृष्टण पासें पचाश नगर अने उत्तर पासें साठ नगर विद्याधरना ठे एवी बे बे श्रेणी वैताढये लेवी तेवारे जंबूदीपमां चोत्रीश वैताढयनी अडशठ श्रेणी, तथा धातकीमां १३६ अने पुष्कराईमां १३६ मली ३४० श्रेणी विद्याधरनीठे हवे वैताढयनां प्रथम कांमथी वली दश योजन उंचो बीजो कांमठे तिहां दृष्टण उत्तर बे पासें आनियोगिक देवोनी बे श्रेणीठे तेथी पूर्वोक्तरिते एनी पण ३४० श्रेणी अढीदीपमां ठे ए बेहुनी श्रेणी एकठी करीये तेवारे ६०० श्रेणी अढीदीपमां ठे.

२० वीशमें बोले इह संख्या कहेठे:—तिहां प्रथम जंबूदीपमां शोल इहठे ते देखाडेठें. प्रथम हेमवंत पर्वतें पद्मइहठे, बीजो महाहिमवंतें महापद्मइहठे, त्रीजो निषधपर्वतें तिगिडिइहठे, चोथो शिखरीपर्वतें पुंमरिक् इहठे, पांचमो रूपीपर्वतें महापुंमरिक् इहठे, ठछो नीजवंत पर्वतें केशरीइहठे, ए प्रकारें ठ इह तो पर्वतोनी उपरेंठे हवे दश इह

बीजा देखाडेते तिहां निपथपर्वत उपरथी सीतोवा नदी पृथवी उपर पडेते ते प्रथम इहथी बीजा, त्रीजा, चोथा अने पांचमां इहमां पडेते तिहां पहेलो निपथइह, बीजो देवकुरुइह, त्रीजो सुरप्रजइह, चोथो सुतसइह अने पांचमो विद्युत्प्रज इह ए पांच इह मूकी पढी आगल चालीं माटे ए पांच इह जाणवा तेमज नीलवंतपर्वत उपरथी सीतानदी धरती- उपर पडेते ते प्रथम इहथी बीजा, त्रीजा, चोथा, पांचमांमां पढीने आगल चाली ते पांच कुंमइहनां नाम कहेते प्रथम नीलवंतइह, बीजो उत्तरकुरुइह, त्रीजो चंडइह, चोथो ऐरवत इह, पांचमो माव्यवंतइह एरीते ए दस इह धरती उपरते ते पूर्वोक्त ठ सायें मेजवतां शोल इह जंबू द्वीपमांठे अने तेथी बमणा बत्रीश इह धातकी खंममां ठे तथा बत्रीश इह पुष्कराईनां मली अढीद्वीपमां ८०, इह ठे.

११ एकवीशमें बोले इहनी देवी देव कहेते:- प्रथम हेमवंत पर्वतें पद्मइह ठे. एनां मध्यनां एक मुख्य महोटा कमल पाठल बीजा लघु कमलनां ठ वलयठे, तेनां ११०५०११० एटला लघुकमल तेषो वीट्युं थकुं महोदुं कमलठे ते उपर श्री देवी रहेते ए पद्मइह उंमो दस योजन, पोहोजो पांचसें योजन अने लांबो एक हजार योजनठे उपर श्रीदेवी रहेते ते सुवनपतिदेवोनी जातिठे, हवे बीजो महाहिमवंत पर्वतें महापद्मइहठे ते दशयोजन उंमो, हजार योजन पोहोजुं अने बे हजार योजन लांबोठे, तेना मथ्यनां एक मुख्य महोटा कमल पाठल लघु कमलोना बार वलयठे ते नां १४१००१४० एटला लघु कमलें वीट्युंठे ते उपर हीदेवीनो निवासठे त्रीजो निषध पर्वतें तिगिञ्जिइहठे तेनो मथ्यनो मुख्य कमल चोवीश वलयें वीट्युंठे तेमां ४८१००४८० एटला लघु कमलठे तिहां धीदेवीनो निवासठे एनुं एक पट्यायुठे, ए इह दश योजन उंमो, बे हजार योजन पोहोजो अने चार हजार योजन लांबोठे हवे ऐरवतखेत्रथी शिखरी पर्वत उपर पुंमरिक इहठे ते हिमवंतनां पद्मइहनी मर्यादायेंठे एमां लक्ष्मीदेवीनुं निवासठे एनुं एक पट्यायुठे पांचमो रूपी पर्वतें महापुंमरिक इहठे ते महाहिमवंत पर्वतनां महापद्मइहनी मर्यादायेंठे एमां बुद्धिनामे देवीनुं निवासठे एनुं एकपट्यायुठे ठजो नीलवंत पर्वतें केशरीइहठे ते निषधपर्वतनां तिगिञ्जिइहनी मर्यादायेंठे एमां कीर्त्तिदेवीनुं निवासठे तेनुं एकपट्यायुठे ए ठ इह पर्वतो उपरठे तेनी देवी ठ कही हवे पृथ्वी उपरनां दश कुंमइहठे तेमां देवताउनां निवासठे तथा जे रीतें पर्वत उपरें लक्ष्मी देवीनी संकलना कही तेम देवकुरु उत्तरकुरुमां महोदुं जंबूवृहठे ते पण एटलेंज लघु जंबूवृहें करी वीट्युंठे ते आगल लखचुं एरीतें जंबूमां ठ देवी तथा दश देवता धातकीमां एथी बमणा बार देवीने वीश देवता, पुष्कराईमां पण बार *देवीने वीश देवता मली अढीद्वीपमां इहनिवासी त्रीसदेवी अने पञ्चाश देवता जाणवा.

३३ बावीशमें बोलें अढीदीपनी नदीत कहेंगे:—सर्व मली जंबू दीपमां १४५६००० नदीते तेमां मूलमां चौद महानदीते तिहां नरतक्षेत्रमां गंगा अने सिंधु, ऐरवतमां रक्ता अने रक्तवति ए चार महानदीनो चौद चौद हजार नदीनो परिवारते तथा हेमवंत युग लीयानां क्षेत्रमां रोहिता अने रोहितांसा तथा ऐरएवत युगलीयानां क्षेत्रमां रूपकुला अने सुवर्णकुला ए चार महानदी अष्टावीश अष्टावीश हजार नदीने परिवारेते एवं आठ थइ तथा हरिवास युगलीयानां क्षेत्रमां हरिकंता अने हरिसलीला तथा रम्यक् युगली यानां क्षेत्रमां नरकंता अने नारिकंता एवं चार महानदी ढपन्न ढपन्न हजार नदीने परि वारेते एवं बार थइ तथा पूर्व महाविदेहमां सीता अने पश्चिम महाविदेहमां सीतोदा ए वे महानदीओनो मली १०६४००० नदीनो परिवारते एवं चौद महानदी जंबू दी पमां थइ तेमां प्रथमनी बार नदीनो हीसाब तो प्रगटते अने सीता सीतोदानी संख्या लखेते:—नीलवंत पर्वतथी नीकलीने पूर्व महाविदेहमां सीतानदी गइ तेणे वे बाजुर्ये आठ आठ विजय कीधी तेवारे शोल विजयनी गंगा अने सिंधु ए वे वे गणता वत्रीश नदी थइ अने ठ अंतरनदी ते एरीतें अडत्रीश महा नदी थइ ते प्रत्येकनो चौद चौद हजार नदीनो परिवार गणतां ५३२००० नदी पूर्व महाविदेहनी सीता महानदीमां पडे ते अने एज प्रमाणे निषध पर्वतथकी सीतोदानदी नकली ते पश्चिम महाविदेहमां गइ ति हां पण अडत्रीश महानदीनो परिवार ५३२००० नदीनोते सरवाले १०६४००० नदी थइ तेनी साथे पूर्वोक्त बार महानदीनी परिवार चूत ३ए२००० नदी मेलवीयें तेवारे १४५६००० नदीओ जंबू दीपमां आय अने एथकी बमणी धातकी खंममां २ए१२००० तथा पुष्कराईमां पण २ए१२००० सरवाले अढीदीपमां ७३००००० नदीते.

३३ त्रेवीशमें बोलें नदीनी लंबाइ पोहोलाइ आदिक कहेंगे:—नरतनी वे अने ए खतनी वे नदी एवं चार नदी मूलें सवा ठ योजन अने पढी वधती वधती समुद्र प्रवेशें साढा बाशठ योजन पोहोलीते तथा हेमवंत युगल क्षेत्रनी वे अने ऐरएवत युगल क्षेत्रनी वे एवं चार नदी मूलें साढा बार योजन अने समुद्र प्रवेशें सवासो योजन पोहोलीते. तथा हरिवास युगल क्षेत्रनी वे अने रम्यक् युगल क्षेत्रनी वे एवं चार नदी मूलें पच्चीश योजन पोहोली अने समुद्र प्रवेशें अढीसो योजन पोहोली ते तथा सीता अने सीतोदा ए वे नदी मूलें प च्चास योजन पोहोली अने समुद्र प्रवेशें उंनी विजयमां पढी तिहां पांचशो योजन पोहो ली ते तथा धातकी खंममां अने पुष्कराईमां पण संख्यायें जंबू दीप थकी बमणी ब मणी नदी ते तेनी लंबाइ पोहोलाइ पण एज रीतें जाणवी.

३४ चोवीशमें बोलें जंबू दीपमां देवकुरुक्षेत्रमां एक महोटा जंबुवृक्षनी पाठल लघु*

जंबुवृहनां ठ वलयठे तेनी संख्या एक क्रोड, वीस लाख, पच्चाश हजार, एकशोने वीशठे तेषोकरी जंबूवृह वींटयुंठे ते उपर अणाढीयो देव वसेठे एम उत्तरकुरुमां सात्वमली वृहठे तेनी पण एज रीतें मर्यादठे तेना उपर गरुड देवतानो निवासठे. तथा धातकी खंममां वे देवकुरुठे तेमां वे महोटा सात्वमली वृहठे तेनी पाठज बार वलय जघु सात्वमली वृहनांठे तेनी संख्या १४१००१४० एटला सात्वमली वृह वींटयाठे तेना उपर पण गरुड देव रहेठे. तथा धातकी खंमना वे उत्तरकुरुमां वे महोटा महा धावडीना वृहठे ते प्रत्येक जघु धावडी वृहनां वार वलयें करी वींटयाठे तेनी संख्या १४१००१४० ठे तेनां उपर सुदर्शन अने प्रीयदर्शन देवनो निवास ठे तथा पुष्करार्धनां माहाविदेहनां वे देवकुरुमां वे महोटा सात्वमली वृहठे ते जघु सात्वमलीवृहनां चोवीश वलयें करी वींटयाठे तेनी संख्या ४०१००४०० नी ठे ते महोटा वृह उपर गुरुड देवतानो निवासठे तथा पुष्करार्धनां उत्तर कुरुमां एक महोटा पद्मवृहठे तेपण चोवीश वलयें वींटयाठे तेनां उपर पद्मदेवनो निवासठे, तथा पुष्करार्धनां पश्चिम माहाविदेहनां उत्तरकुरुमां मुख्य महापद्म वृह पण चोवीश वलयें वींटयुंठे तेनी संख्या पूर्वपरे जाणवी तेना उपर पुंमरि क देवनो निवासठे ए मुख्यवृह सर्वे वेदिका अने वनखंमे सहीतठे तेनो पाठ पांचज्ञे योजन पोहोलो अने बार योजन उंचोठे ते वृहो उपर देव निवासनां स्थान तथा श्री जिन सुवनठे ए सर्व वृह रत्नमय पृथवीकायनां ठे शाश्वताठे.

१५ पञ्चीशमें बोलें जंबू दीपमां एकेकी विजय वस्कारा पर्वत जगें पोहोली १११३॥ योजनठे अने नीलवंत पर्वतथी सीतानदी जगें तथा निषध पर्वतथी सीतोदा नदी पर्यंत १५६९१ योजन अने उपर बे कला एटलीलांबीठे तथा धातकी खंममां एकेकी विजय ९६०३ योजन उपर एक योजननां शोल जाग करीयें तेवा ठ जाग एटली पोहोलीठे अने शोले विजय १५३६५४ योजन पोहोली ठे तथा पुष्करार्धनी एकेकी विजय १९४९४ योजन पोहोलीठे अने शोले विजय ३१६४०० योजन पोहोली ठे.

१६ त्रिंशमें बोलें जंबू दीपमां माहाविदेहनी बार अंतरनदी एकशो पञ्चीश योजन पोहोलीठे तथा धातकी खंममां अंतरनदी अढीसो योजन पोहोली ठे अने पुष्करार्धमां अंतरनदी पांचज्ञे योजन पोहोली ठे.

१७ सत्तावीशमें बोलें जंबू दीपमां वह्स्कारा पर्वत ५०० योजन उंचा अने पोहोला ठे तथा धातकी खंममां वह्स्कारा हजार योजन उंचा अने पोहोला ठे तथा पुष्करार्धमां वह्स्कारा बे हजार योजन उंचा अने बे हजार योजन पोहोलाठे.

१८ अष्टावीशमें बोलें जंबू दीपमां दरवाजा आगल पूर्व पश्चिमठुं एकेकुं वनमुख ज

गति सूधां २ए३३ योजनजुं ठे अने धातकी खंममां एकेकुं वनमुख ११६८८ योजन त तथा पुष्करार्धमां एकेकुं वनमुख ११६८८ योजन ठे.

२ए उंगलत्रीशमें बोलें जंबू दीपमां जडशालवन ३३००० योजन लांबो ठे तथा धा तकी खंममां एकेकुं जडशालवन मेरुपर्वतसहित ३३५१५८ योजन लांबो ठे अने पुष्करार्धमां एकेकुं जडशा लवन ४४०९१६ योजन लांबो ठे.

३० त्रीशमें बोलें बीजा गजदंतगिरिजुं विचार कहेठे तिहां प्रथम जंबू दीपमां निषध पर्वतथी बे गजदंता पर्वत निकल्या ते मेरुपर्वत तरफ चाल्या तेमां प्रथम सोमनस गजदं तो धोले वर्ये ठे ते अग्निक्लृणमां वल्यो बीजा विद्युत्प्रज गजदंतो राते वर्ये ठे ते नैऋत क्लृणमां वल्यो तथा नीलवंतपर्वतथी बे गजदंता नीकल्या ते मेरुपर्वत तरफ चाल्या तेमां प्रथम गंधमादन गजदंतो पीले वर्ये ठे ते वाय्व क्लृणमां वल्यो बीजा माल्यवंत गज दंतो नीले वर्ये ठे ते इशान क्लृणमां वल्यो एम चार गजदंता जाणवा ए चारे गजदंता ३०३०९ योजन ने ठ कला लांबा ठे अने निषध तथा नीलवंतथी नीकल्या तिहां धर तीथी चारसैं योजन उंचा ठे पढी वधता वधता मेरुपर्वतनी पासैं पांचशे योजन उंचा थया ठे तथा धातकी खंममां पूर्व पश्चिम मलीने बे मेरु पर्वतठे माटे तिहां आठ गज दंताठे तिहां प्रथम जंबू दीपनी परे बे बे मली चार गजदंता ३५६३३४ योजन लांबाठे अने बीजा बे बे मली चार गजदंता ५६९३५९ योजन लांबाठे तथा पुष्करार्ध दीपमां पण बे मेरुठे माटे तिहां आठ गजदंताठे तेमां पण आगली तरफनां धातकीनी परे बे बे मली चार गजदंता १६३६११६ योजन लांबाठे अने पाठली तरफना बीजा बे बे मली चार गजदंता ३०४३३१९ योजन लांबाठे ए सर्वे गजदंता मेरु तरफ जतां प्रथम उंचाइमां चारसैं चारसैं योजन ठे अने ठेहेठे मेरुनी पासैं पांचसैं योजन उंचाइमां ठे,

३१ एकत्रीशमें बोलें इहुकार पर्वतनो विचार कहेठे तिहां प्रथम जंबू दीपमां इहु कार पर्वत बिलकुल नथी अने धातकी खंममां बे इहुकारठे तेणे वचमां पढीने बे बे जरत अने बे बे ऐरवत कखाठे ते लांब पणे चार चार लाख योजन ठे अने उंचा पां चशें योजनठे तथा पोहोळ पणे एक हजार योजनठे ते उपरें एकेको जिनप्रसाद ठे तथा पुष्करार्ध दीपमां पण बे इहुकारठे तेणे पण वचमां पढी बे बे जरत अने बे बे ऐरवत कखाठे ए लांब पणे आठ आठ लाख योजनठे अने उंचपणे पांचशें योज न ठे तथा पोहोळा एकेक हजार योजन ठे एना उपर पण एकेकुं श्रीजिनप्रसाद ठे अढी दीपनां चित्रामणमां जगतीनां दरवाजा पर्यंत लाल रंग जरठे पण तिहां दरवाजानी जगा राखवी जोइयें दरवाजाना अंतर पर्यंत ठे इहां (इहुके०) सेलडी तेनो सांबो जेवो लांबो थाय तेनां सरखा ए पर्वत पण लांबा ठे माटे एतुं इहुकार एवो नाम ठे.

३३ बत्रीशमें बोलें जंबू दीपमां जरत क्षेत्र तरफ हिमवंत युगल क्षेत्रमां शब्दापाती वृत्तवैताढ्यठे अने हरिवास युगल क्षेत्रमां गंधावती वृत्तवैताढ्यठे तथा ऐरवत क्षेत्र जणी ऐरवत युगल क्षेत्रमें तेमां वकटापाती वृत्तवैताढ्यठे तथा रम्यक् युगल क्षेत्रमां माव्यवंत वृत्तवैताढ्यठे ए चार जंबू दीपमां ठे तथा एथकी बमणा एज नामे धातकी खंढमां आठ वृत्तवैताढ्यठे तथा पुष्करार्द्धमां पण आठ वृत्तवैताढ्यठे सरवाले अढी दीपमां वीश वृत्तवैताढ्यठे ते सर्वे पालाने आकारें गोलठे भूल तथा उपरें एकेक हजार योजन पो होला ठे अने उचां पण एकेक हजार योजन ठे.

३३ तंत्रीशमें बोलें जंबू दीपनां देवकुरुमां यमक अने समक ए बे अने उत्तरकुरुमां चित्र विचित्र ए बे मली चार पर्वतठे अने धातकी खंढमां ए थकी बमणा आठठे तथा पुष्करार्द्धमां पण आठठे सरवाले अढी दीपमां वीश पर्वतठे तेसर्वे एकेक हजारयोजन उंचाठे

३४ चोत्रीशमें बोलें जंबू दीपमां निषध पर्वतने नीचें सीतोवा नदीने बे पासें यइने एकसो कंचनगिरिठे तथा निजवंत पर्वतने नीचें सीता नदीने बे पासें यइने एकशो कंचन गिरिठे एरोते बशो कंचनगिरि जंबू दीपमांठे तेथकी बमणा चारसो कंचनगिरि धात खंढमांठे तथा चारसो कंचनगिरि पुष्करार्द्धमांठे सरवाले अढी दीपमां एक हजार कंचन गिरिठे तेनां उपर तिर्यकजृञ्जक देवताना निवासठे ए सर्व पर्वत शो शो योजन उंचाठे.

३५ पात्रीशमें बोलें जंबू दीपमां जरतनी दिसायें पहेलुं हेमवंत युगल क्षेत्रठे तथा ऐरवतनी दिसायें पहेलुं ऐरवत युगल क्षेत्रमां त्रीजो आरो वचेंठे त्यांना मनुष्यनो एक गाठ प्रमाण शरीरठे एक पल्योपम आयुठे अने चोथ जक्त एकांतरें आमला प्रमाणे आहार कल्पवृक्ष आपेठे एने पृष्ट करंढक चोशठे, अपत्यपालना ७९ दिवस करे अने अपत्य एटले दीकरा दीकरी जेवारें ओगएयाएंसी दिवसनां थाथ तेवारें माता पिता मरण पामीने देवलोकमां जाय हवे जरत तरफ हरिवास क्षेत्र अने ऐरवत क्षेत्रनी तरफ रम्यक् क्षेत्र ए बे युगलक्षेत्र मध्ये बीजो आरो वचेंठे ए युगलीयानुं बे गाठ शरीर अने बे पल्यायुठे १ ५० पृष्ट करंढीठे, ठरुनकठे, चोसठ दिवस अपत्य पालना करी माता पिता स्वर्गें जाये इहां हरिवास क्षेत्रमां उपजेलो वनमाला नामे राजानो जीव युगलीयो हतो तेने वीराशालवीनो जीव किल्विषियो देव थयो तेणें क्रोध वसें ए युगलियाने नरकमां मो कलवा सारुं हरिवासथी उपाडीने चंपानगरीयें सूक्या अने बे पल्योपमनुं आयु तो डीने ते समयना आयु प्रमाणे आठखुं कछुं तेने राज्यें बेसाडी मद्य मांस कुकर्म शीख बीने नरकें मोकल्युं ए अठेरुं थयुं ए हरिवास क्षेत्रना जाव कह्या हवे आ तरफ निषध पर्वतनी नीचें देवकुरुक्षेत्र अने पेहेली तरफ नीजवंत पर्वतनी नीचें उत्तरकुरु क्षेत्र ए बे युगल क्षेत्रमां पहेलो आरो वचेंठे ए युगलीयानुं त्रण गाठ शरीर अने त्रण पल्यायुठे

३५६ छट्ट करंतीले आंगण पञ्चास दिवस अपत्य पालना करे,तूवर प्रमाणे कल्प वृह्दनी आहार, अरुमजक एटले चोथे दिवसें आहार करे ए युगलीयानां पुण्य प्रनावें दस जा तना कल्पवृह्द आहारादिक सर्व वंठित पूरण करेले ए वृह्दमां एवो स्वनावजले पण दे वता पूरता नथी ए सर्वे युगल जडिक स्वनाव वाजा ले एमां क्रोध नथी मात्र ठीक बगासी उग्रस करतां एनुं मरण थाय ए रीतें जंबूदीपमां युगलीयाना ठ हेत्रले तेथी बमणा बार हेत्र धातकी खंममांले तथा बार पुष्कराईमांले ते सर्वना सरखा जावले सरखी रीत मर्यादले सरवाले अढीदीपमां त्रीश युगलीयानां हेत्रले.

३६ उत्रीशमें बोले उपन्न अंतर दीपनो विवरो कहेले:-जंबू दीपमां आपणी तरफ हिम वंत - पर्वत अने ऐरवतनी तरफ शिखरी पर्वत ए बे पर्वतें जंबू दीपनां कोट उपरथी पर्वत दीठ चार चार दाढा नीकलीले ते वदिसी तरफ वलीले लवण समुद्रनां पाणी थी उंची देखायले अढी योजन उंची तथा आठ हजार चारसें योजन लांबी ले ए आठ दाढा अधर चाली गडले ते एकेकी दाढा उपर सात सात अंतर दीपले तेवारें आठ दाढानां उपन्न अंतर दीप थया ए उपर युगलीया मनुष्य वसेले तेनो आठसें धनुष शरीर ले एक पत्योपमनो असंख्यातमो जाग आयुले ए युगलीया मरणपामीने नवनपत्या दिक देवोमां जइ उपजेले ए उपन्न अंतर दीपनां त्रीजा आराना ठेडा सरखा जावले एटले जेवो नाजिराजानो पिता बछो कुलकर हतो ते वखत जे जाव वर्चता हता ते प्रमाणेनां जाव सर्वकालें तिहां वर्चे ले ते जाव फरे नही.

३७ शाहत्रीशमें बोले महाविदेह हेत्रमां चोथो आरो वर्चेले. पांचसें धनुष शरीर मान, पूर्वकोटी वर्ष आयु, नित्य आहार तथा जंबू दीपना विदेहमां चार तीर्थकरले तेमां पूर्वविदेहना वनमुख समीप आठमी पुष्कलवती विजयमां पुंमरिक्किणी नयरी तिहां सीमंधरनामे विहरमान ले तथा पश्चिम विदेहनां वन पासें पञ्चीसमी वप्राविजय अने विजया नगरी तिहां श्रीयुगमंधर बीजा विहरमान ले तथा पूर्वविदेहनां वनमुख समीप नवमी वडविजय अने सूसीमा नयरी तिहां बाहुखामी त्रीजा विहरमान ले तथा पश्चिमविदेहनां वनमुख समीप चोवीसमी नलीनां वती विजय अने अयोध्यान गरी तिहां चोथा सुवाहु नामे विहेरमान तीर्थकरले ए रीतें जंबू दीपमां चार तीर्थकरले तथा धातकी खंममां बे मेरु अने बे महाविदेहले तेमां चार तीर्थकर पूर्व महाविदेहमां अने चार तीर्थकर पश्चिम महाविदेहमां एरीतें आठ तीर्थकर ले तथा पुष्कराईमां पण बे मेरु अने बे महाविदेहले माटे तिहां पण पूर्वविदेहमां चार तीर्थकर अने पश्चिमविदेहमां चार तीर्थकर मली आठ ले सरवाले अढीदीपमां वीश विहरमान तीर्थकर ले जेवारीतें जंबू दीपमां आठमी, पञ्चीसमी, नवमी अने चोवीसमी विज

यें अनुक्रमें चार तीर्थकरते तेवीरीतें धातकीखंन अने पुष्करार्द्धमां पण विजय अने नगरी तेटलामीज कहेवी अने तेनां नाम पण तेना तेहीज जाणवा.

जरतहेत्रमां सत्तरमां श्रीकुंथुनाथ अने अढारमां श्रीअरनाथने अंतरालें ए अढी दीप मांहेला वीशे तीर्थकरनो जन्म एक समयेंज थयलो ठे अने श्रीमुनिसुव्रत तथा श्रीनमिनाथ जगवाननां अंतरालें एक समयेंज ए वीशे तीर्थकरे दीहा लीधी हती ते एक हजार वर्ष पर्यंत ठग्नस्थावस्थायें दीहा पालीने एक समयें वीशे तीर्थकर केव लज्ञान पाय्या ठे हमणा ए वीशे जिन केवली ठे ते आवती चोवीसीमां सातमां आठ मां तीर्थकरनी वच्चें एक समयेंज वीशे तीर्थकर मोहपुरीयें पधारशे सवेंने चोरासी चो रांसी गणधरठे, चोरासी चोरासी लहू पूर्व आयुठे, पांचसैं पांचसैं धनुष प्रमाणे श रीर मानठे एकेकाने दश दश लाख केवलीनी संख्याठे, शोशो कोडी साधुमुनिराजठे, सोसो कोडी साधवीठे ए प्रकारें वीशेविहरमान जिननां बे क्रोड केवलीठे, बे हजार क्रोड साधु ठे, अने बे हजार क्रोड साधवी ठे. ए वीश विजयमां सदा एकेक तीर्थकर रने सहचारी बीजा चोरासी चोरासी तीर्थकर होय तेमां एक तो केवलज्ञाने सहीत होय अने बाकीनां ज्यासीमां कोऽ राजा, कोऽ युवान, कोऽ बालक, एरीतें होय ए सवें चोरासी लहू पूर्वने आऊखे होय अने जेवारें चोरासीमो तीर्थकर मोहू सधावे तेवारें ज्यासीमां तीर्थकरने केवलज्ञान ऊपजे तेवारे ते चोरासीमो कहेवाय ते वखतें वली ए कनो जन्म थाय एरीतें चोरासीनी परंपरा सहचारीठे इहां कोऽ कहेसे जे एक हेत्रमां एकथी बीजो तीर्थकर, चक्रवर्त्ति, बलदेव, वासुदेव न होय तो एक हेत्रमां चोरासी तीर्थकर केम संजवे तेनो उत्तर वृद्ध परंपरा वडील एम कहेठे जे ए वीश विज यनां शाश्वता जाव एमजठे पढी केवलीगम्य इहां जघन्य कालें वीश तीर्थकर होय ते एकेको तीर्थकर एकेक लहूपूर्वनो थाय तेवारें बीजा तीर्थकरनो जन्म थाय तथा गर्ज मांहे होय एम चोरासी लहू पूर्वना आयु मध्ये ज्यासी तीर्थकर बीजा थाय तेने वीश गुणा करतां १६६० थाय अने मूलना वीश विहरमान होय सरवाले जघन्य कालें १६७० तीर्थकर होय अने जेवारें १७० तीर्थकर उत्कृष्ट विचरता होय तेवारे पांच जरत तथा पांच ऐरवतनां मली दश बाद करता बाकी १६० तीर्थकर पांच विदेहनी विजयना ते प्रत्येकने ज्यासीयें गुणतां १३३७० थाय तेनी साथें विहरमान १७० जे लीयें तेवारे १३३५० एटला तीर्थकर उत्कृष्ट कालें होय इति विदेहजिन संख्या विचार समाप्तः अहीं सुधी जंबूदीपनो विचार कइयो.

३७ आढत्रीशमें बोले लवण समुद्रनो अधिकार कहेठेः—सर्व मली असंख्याता समु ड्ठे,ते सर्वे धुरथी मांमीने ठेहेडा पर्यंत हजार हजार योजन उंढाठे अने मात्र एक ल

वण समुद्र मात्रायें मात्रायें उंमो यतो यतो जेवारे जंबूद्वीपथी पंचाणु हजार योजन समुद्रमां जइयें अने धातकी खंमथी पण पंचाणु हजार योजन समुद्रमां आवीयें तिहां मध्यजागें हजार योजन उंमोटे ए समुद्र गोतीर्थ कहीयें आ ठेकाणो हजार योजन उंमो, दश हजार योजन पोहोल पणे अने शोल हजार योजन उंचो कोटनी परें दग मालोटे शोल हजार योजन पाणी उंचो चढेलोटे ते उपर बे गाउनी वेल बे वार एक अहोरात्रमां उंची चढे ठे ए पाणी सरिते उठेजे ठे ते कहेठे:-

पूर्वें वडवामुख, दक्षणे केयूप, पश्चिमें यूप अने उत्तरे ईश्वर ए चार महोटा पाताल कलशांते ते लाख योजन उंचा लाख योजन पेटमां पोहोला अने दश हजार योजन मुख पोहोळुं, दश हजार योजननी पडगी, एक हजार योजन कलशनी ठीकरी जाडी ठे तथा ३३३३३ योजन कलशामां हेठल वायुठे अने ३३३३३ योजन मध्यजागें वायु पाणीठे तथा ३३३३३ योजन उपर पाणीठे, ते मध्यना वायुने योगे उठलेठे. ए त्रणसैं तेत्रीश योजन त्रण ठेकाणो लख्यांते तेना उपर पण एक योजननो त्रीजो जाग अधिक लेवो.

हवें पूर्वनो महोटी कलश अने दक्षणा कलशने वच्चें तथा दक्षणाने पश्चिमना कलश वच्चें तथा पश्चिमनाने उत्तरनां कलश वच्चें ११ ५-११ ६-११ ७-११ ८-११ ९-११ १०-११ १-११ २-११ ३-११ ३-एवी संख्याये ए नव नव पंक्ति लघु पातल कलशनींते तेवारे सर्व मली चारे पंक्तिना कलश ४८८४ ठे ए लघु कलश दश हजार योजन उंमांते तथा मध्यमां पोहोला पण तेठलाजठे अने एक हजार योजननुं मुखठे, एक हजार योजन पडगींते सो सो योजननी ठीकरींते ३३३३ योजन हेठल वायुठे ३३३३ योजन मध्य जागे वायु अने पाणी ठे ३३३३ योजन उपर पाणी ठे, ए लघु कलशनी मांहेथी पाणी उठले ठे ते लवण समुद्रनी वच्चो वच्च पाणीनो गोल कोट बंधायठे.

ए चार महाकलशना अधिष्ठाता पूर्वें काल, दक्षणे महाकाल, पश्चिमें वेलंब अने उत्तरे प्रचंजन ए चार देवठे, शोल हजार योजनना दगमालनी उपर बे गाउनी वेल वधेठे तेने दाबवाने जंबूद्वीपनी दशा जणीबेतालीश हजार देवतांते तथा वेल उपर शाठ हजार देवतांते तथा धातकीनी दिसायें वेल उपर बहोत्तर हजार देवता ठे सरवाले वेल धर अनुवेलंधर एठले दिसाना अने विदिसाना मलीने १ ७४००० देवता ठे.

हवे ए देवतानां निवास कहेठे:-जंबूद्वीपना दरवाजाथी चार दिसायें तथा चार वि दिसायें बेतालीश बेतालीश हजार योजन जइयें तिहां वेलंधर अने अणुवेलंधर नागरा जाना आठ पर्वतठे तेना नाम कहेठे १ पूर्वें गोशुजपर्वत अने गोशुज देव २ दक्षणे दिग् जास पर्वत अने शिव देवता ३ पश्चिमें संखनाज पर्वत अने संख देवता ४ उत्तरे दगसीमी पर्वत, अने माणोसज देवता, ५ इशानिकूंणो कर्कोटक पर्वत अने कर्कोटक देवता ६, अ

त्रिकूणें विद्युत्प्रज पर्वत अने कर्दम देवता ७ नैऋतकूणें कैलाश पर्वत अने कैलाश देवता ८ वाय्वकूणें अरुणप्रज पर्वत अने अरुणप्रज देवता ए आठे पर्वत १०३३) योजन नीचे पोहोलाठे अने ४३४ योजन जजैरा उपर पोहोलाठे तथा सर्वे १३३१ योजन उंचाठे तेमां पूर्वादि चार दिसाना अनुक्रमे १ कनकमय २ अंकरत्नमय ३ रूपामय ४ स्फाटिक मय जाणवा तथा चार विदिसाना सर्वे रत्नमयठे जंबू दीपथी बेतालीश हजार योजन जइये ते स्थानके ३०९ योजन उपर पंचाणुआ पीस्तालीश जाग एटली जलवृद्धिठे तथा ४४३ योजन उपर पंचाणुआ दश जाग एटला पर्वत उंमाठे तथा ए६९ योजन उपर पंचाणुआ चालीश जाग एटला जंबू दीपनणी उघाडा देखायठे तथा ए६३ योजन उपर पंचाणुआ सीचोतेर जाग एटला शिखा जणी उघाडा देखायठे.

तथा मेरुपर्वतथकी पश्चिम दरवाजाथी बारहजार योजन समुद्रमां जाइयें तिहां लवणना अधिष्ठातानो गौतम दीप सुस्थितदेवनोठे ते गौतम दीपने बे पासें जंबू दीपनां बे सूर्यनां बे दीपठे तथा लवणनी सीखानी आणी तरफनां बे सूर्य तेना बे दीपठे एरीतें चार सूर्यनां चार दीप गौतम दीप पासेठे ए गौतम दीप सूथां पांचे दीप बार बार हजार योजन लांबा अने पोहोला ठे.

तथा मेरुपर्वतथी पूर्वदिसियें जगतीनां दरवाजाथी बार हजार योजन लवणसमुद्रमां जाइयें तिहां जंबू दीपनां बे चंड तथा लवणनी सीखानी आणी तरफनां बे चंड एवं चार चंडमाना चार दीपठे.

एजरीतें पश्चिमदिसें सिखानी पेली तरफ लवणनां बे सूर्य अने धातकीना ठ सूर्यमली आठ सूर्यनां आठ दीपठे तथा पूर्वदिसायें सिखानी पेली तरफ लवणसमुद्रनां बे चंड अने धातकी नां ठ चंड एरीतें आठ चंडनां आठ दीपठे ए लवण समुद्रमां पांचसें योजननां मत्सठे तथा लवणनी सिखामां जेज्योतिष चक्रचालेठे तेना विमान दिगस्फाटिकरत्ननांठे. लवणाधिकारः

३९ उंगणचालीशमें बोलें कालोदधिनो विचार कहेठे ते कालोदधी प्रथमदरवाजाथी साहामा दरवाजा जगें आठ लाख योजन पोहोलाठे अने एक हजार योजन उंमा ठे, गोतीर्थ नथी, वेल नथी, दरवाजेथी पूर्वपश्चिममें बेतालीश हजार योजन जाइयें तिहां कालनामे देव, पश्चिममें महाकालदेव, ए बे समुद्र अधिष्ठायक देवना दीपठे तथा पश्चिममें बार हजार योजन जइयें तिहां कालोदधिनां एकवीश सूर्यना एकवीश दीपठे, तेमज पूर्वे बार हजार योजन जइयें तिहां कालोदधिनां एकवीश चंडमाना एकवीश दीपठे ए समुद्रमां सातसें योजनना शरीर वाला मत्सठे एना पाणीनो स्वाद पीवा सरखा ठे तथा धातकी खंफना सूर्य चंडना दीप सर्वे पाणीथी बे कोश उघाडा ठे.

४० चालीशमें बोलें पुष्करार्द्ध दीपनी वस्तु जखीयेठैयें पुष्करार्द्ध शोल लाख योजन

पोहोलुं ठे तेना मध्यमां मानुष्योत्तर पर्वत पडयो तेषी एना बे जाग थया ठे तेमां आ गला जागना आठ लाख योजनमां मनुष्यनी वस्ती ठे अने पहेली तरफनां आठ लाख योजनमां सून्यक्षेत्रे.

४ ? एकतालीशमें बोलें मनुष्योत्तर पर्वत बेठा सिंद्हने आकारेठे पुष्कर दीपनां मध्य जागें वलयाकारे पडयो ठे हेठल एक हजारने बावीश योजन पोहोलोठे अने मध्यमां सातसें त्रेवीश योजन पोहोलोठे तथा उपर चारसें चोवीश योजन पोहोलो ठे अने उंचो तो वेलंधर पर्वत जेटलो ? ४१ ? योजनठे तथा नूमीमां चोथो जाग उंमोठे एनी माहेली परिधि १४३३०३३४ योजन अने मानुष्योत्तरथी बाह्य परिधि १४३३३७१३ योजन ठे एटलीज परिधि सि-६ सिलानी पण जाणवी ए सि-६ सिला अने अढीदीप बेड्डु बरो बरठे ए अढीदीप रूप मनुष्य क्षेत्रमां नव वानां होय तेना नाम कहेठे ? नदी ३ ६६ ३ मेघ ४ गळारव ५ अग्नी ६ तीर्थकर ७ गणधर आदि मनुष्य तेना ७ जन्म ८ मरण ९ रात्रि दिवस ए नव वाना होय ए प्रमाणे संक्षेपथी अढीदीपनां जाव जाणवा.

हवे एज अढीदीप संबंधि कांइक विशेष विचार कहीयें ठैयें.

ए अढीदीपना मध्यमां प्रथम जंबूदीप आवेलुंठे माटे ते जंबूदीपनो वली जूदो पट्ट बनाव्युंठे तेपण ए पुस्तकनी साथेठे ए सर्वे दीप अने समुद्र ते जगतीयें करी वींटेलाठे माटे प्रथम जगतीनो वर्णन करीयें ठैयें. प्रत्येकें प्रत्येकें दीप अने समुद्र पद्मवर वेदि कायें करी सहीत ठे अर्थात् सर्वेदीप अने समुद्रने चोकफेर पद्मवर वेदिका ठे अने सर्वे पद्मवरवेदिकाठेने केहे तथा आगल बे बाछु वन खंन पण ठे.

अथ जगती वर्णन.

तिहां प्रथम जंबूदीप मोहटा नगरना गढने आकारें वज्रमय जगतीयें करी चारें बाछु वींटेलाठे ते कोट आठ योजन उंचोठे तथा बार योजन नीचें धरतीनां मूलमां पोहोलोठे पढी जेम जेम उंचा चढीयें तेम तेम अशुक्रमें पोहोलाइनुं विस्तार घटतां घ टतां जेवारें एक योजन उंचा चढीयें तेवारें अगीआर योजन पोहोलो थाय, बे योजन चडतां दश योजन पोहोलो थाय, त्रण योजन चडतां नव योजन पोहोलो थाय अने जेवारें चार योजन उंचा चढी कोटना मध्यजागने विषे आवाथीयें तेवारें आठ योजन पोहोल पणो थाय एम यावत् आठ योजन चढीने कोटनी उपर जइयें तेवारें चार योजन पोहोल पणो थायठे ए कोट उंचु करेळुं गायनुं पूंठडुं तेने आकारें ठे जेम गाय तुं पूंठ मूलमां जाडुं होय अने पढी उतरतां उतरतां पातळुं होय तेम जगती पण धर तीनां मूलमां जाडी ठे अने पढी उपर चडतां चडतां पातळी थती गइ ठे.

ते जगती सर्व प्रवेशे वज्ररत्नमयठे, मणिरत्ननी जीतठे, वैमूर्ध रत्नमय आंजाठे, लोही ताहरत्नमय खीला ठे, बतमा सोना रूपाना पाटीया ठे, आकाशनी पेरे आढीठे, सुकोम लठे, घसीठे, मांजी कोमल करेलीठे, रजरहीत ठे, मजरहित ठे, कर्दमरहीत ठे, बाया आवर्ण रहित शोभा वाली ठे, निरूपघात कांतीवाली ठे, उद्योत सहित ठे, जोवा योग्य ठे, मनोहर आंखने देखवा योग्य जोवावाजाने मनोह ठे, प्रतिबिंब जेमां पडे एवी जगती ठे. कलश, मंगल, तोरण, विजय, प्रसावणीया, वेदिका, सिंघासण, जरोखा, जाली ए सर्व रत्नमय रमणीक ठे ते जगती उपरे जंबुधीपनी पासें एक जालीयें करी चोक फेर सर्व दिसें वींटाणी ठे एटले हीयारखी ठे ते जाला अर्ध योजन उंच पणो ठे, पांचसे धनुष्य पद्दली जाडपणो ठे, सर्व रत्नमय ठे, निर्मल ठे, सुकुमाल ठे, यावत् देखवा योग्य ठे, मनोहर ठे, एतुं प्रथम आंकवालुं चित्र पद्दला पृष्ठमां ठे.

ते जगती महोटा गवाह्णोना वलय तेणे करी सर्वदिशियें चारे बाहुयें वींटेली ठे ते सर्वे गोख रत्नमय ठे एकेको गोख बे बे कोश उंच पणो ठे अने पांचशे पांचशे धनुष पोद्दोल पणो ठे तथा अर्धे कोश लांब पणो ठे आढा निर्मल ठे यावत् प्रति रूप ठे ए गवाह्णो चित्र बीजा आंकवालु आ पुस्तकना प्रथम पृष्ठ मध्ये आपेलुं ठे तिहांणी जोडुं ए गवाह्ण सर्व लवण समुद्रनी पासें जगतीनां मध्यजागमां चोफेर जाणवा.

हवे ते जगतिनी उपरली जूमिनां मध्यजागने विषे चोफेर फिरति एक महोटी पद्म वरवेदिका देवताउने क्रीडा करवानुं स्थानक ठे ते उंचपणो अर्ध योजन ठे अने पांच शें धनुष्य पद्दोल पणो ठे जेटलो जगतिनां मध्यजागें परिधि ठे ते प्रमाणे परिधि पणो ठे, सर्व रत्नमय ठे, जगती समान जगती सरखी फरती ठे, तेनी वज्ररत्नमय जूमि ठे, जूमिजागथी उंचा नीकल्या जे प्रदेश ते सर्व वज्ररत्नमय ठे, अरिष्ट रत्ननां मूल पग आलीयां ठे, वैमूर्ध रत्ननां आंजा ठे, शोभा अने रूपानां पगथालीयानां पाटीयां ठे, वज्र रत्ननी संधीपूरी ठे, एटले बे पाटीआनो संबंध जोडवो तेने संधी कहीर्ये. वली पद्दलाने थानके पण संधि समजवी, पाटीआवञ्जे जे खीलीठे ते लोहिताहर रत्ननी ठे तिहां नवनवा प्रकारनां मनुष्यनां युग्म शरीर ठे ते मनुष्यनां जोडलानुं रूप नवनवा प्रकारनां मणिरत्नमयठे तेमज मनुष्यना एकाकी रूप पण ठे तथा ए रूपना युग्म ठे तेनां अंक रत्नमय देस ठे ज्योतिरसा रत्नमय वांस दावे अने जमणे बे पासे बाधा ठे अने वंसनी खीली विशेष रूपानी पाटली वंसनी उपर ठे तेना उपरें शोनानी ढांकणी ठे ते उपर वली वज्ररत्ननी निविड ढांकणी ठे ते उपरें सर्वस्वेतरूपामय आढान ठे एवी पद्मवरवेदिका ठे.

ते पद्मवरवेदिकायें एक सुवर्णनी माला, एक घूघरनी माला, यावत् मोतीनी मा ला, एक कमलनी माला, तेपण सर्व रत्नमय पीला सुवर्णमय दाम समूह करी तेणे

करी सर्वेदिशें सहीत ठे, ते मालाने रक्तसुवर्णना फूमकाठे, सोनाने प्रकारे सहीतठे, नव नवा प्रकारना मोती अने रत्न तेना हार अने अर्धहार तेणेकरी शोजित थकी जगा रेक मांहोमांहे वेगली रहीठे ते पूर्व, पश्चिम, दक्षिण अने उत्तरना मंदमंद वायरो तेणे कंपती थकी, लंबती थकी, जणलणोट प्रमुख शब्द करती थकी, कान अने मनने गम ता एवा शब्दने चोकफेर पुरती थकी शोजती थकी रहेंठे तथा जिहां जिहां एक युगल ठे तेने स्थानके बीजा पण घणा घोडानां युगल, हाथीनां युगल, मनुष्यनां युगल, किन्नरनामा व्यंतरदेवोनां युगल, किंपुरुषनां युगल, महोरगनां युगल, गांधर्वनां युगल, वृषजनां युगल इत्यादिक सर्व युगल रत्नमयठे, निर्मलठे, सुकुमालठे यावत् प्रतिरूप ठे तेमज ते ते स्थानके घणा घोडाना रूपनी पंक्तिं ठे ते पण पूर्ववत् यावत् प्रतिरूप ठे तेमज वजी घोडानां मैथुननां रूप एटले खी सहीत रूप पणठे तथा ते ते स्थानके घणी पद्मलता, नागवृद्धनी जता, अशोकवृद्धनी जता, चंपकवृद्धनी जता, आमृवृद्धनी जता, जाय विशेष वृद्धनी जता, मचकुंदजता, श्यामलता प्रमुखठे ते नित्ये फली फूली थकी मंजरे करी सहीतठे ते सर्व रत्नमयठे यावत् प्रतिरूपठे तथा ठामें ठामें घणा रत्न मय अद्भुतना स्वस्तिकठे इत्यादि एनो विशेष वर्णन सर्व जीवाजिगमादि सूत्रोथी जोडुं.

हवे एतु पद्मवरवेदिका एवो नाम ठे तेनुं हेतु कहेठेः—एवेदिकामां ठामे ठामे एटले वेदिकाने विषे, वेदिकानां पासाने विषे, वेदिकानां पाटियानां माथाने विषे, वेदिकानां पुटांतरने विषे, थांजाने विषे, थांजानां पासाने विषे, थांजाने माथे, थांजानां पुटांतरने विषे, खीलीने विषे, खीलीनां मूखने विषे, खीलीनां पाटोथाने विषे, खीलीनां पुटांतरने विषे, खीलीने पासे, खीलीना पासाने स्थानके, खीलीनां पद्मनां अंतने ठामे, एवा एवा स्थानके घणा उत्पल तथा सूर्य विकाशी कमल यावत् लाखपांखडोनां कमल ते सर्व रत्नमयठे महोटा वर्षाकालनां जल राखवानां स्थानक तथा उत्र सरिखा मोहोटा कमल प्रमुख ते सर्व पद्मवरवेदिकाने विषे रत्नमय ठे ते सारुं पद्मवरवेदिका एवो नाम ठे ए शास्वतीठे ए पद्मवरवेदिकानो चित्र त्रीजा आंकवालो प्रथम घृष्टमां ठे

ते पद्मवरवेदिकानी पूर्व पश्चिम दिसायें बे बाछुयें बे वनखंड ठे ते देशें उंणा बें योजन अर्थात् अढीते धनुषे उंणा बें योजन चक्रवाल पणे पोहोला ठे एटले जगती नी उपर पांचशें धनुषनी वेदिका पोहोलीठे अने वेदिकानी बाहेरली समुद्रनी तरफ नी बाछुनो वन बे योजनमां अढीशो धनुष उंणो ठे तथा वेदिकानी जंबूद्वीपनी तरफनी बाछुनो वन पण बे योजनमां अढीशो धनुष उंणो ठे ए सरवाले जगती उपरनी जूमी चार योजन पोहोळ पणे पूर्वे कहीठे तेठली थड, हवे ते बे बाछुनां वन जगती समान परिधिपणे फरता ठे तेनी कृष्णवर्णे नीली शोजाठे ते वननी जूमी चा

महाना पुढा सरखी सम ठे तथा आरीसानो तलो, ह्येजीजुंतलो, चंडमानो मंमल, सूर्यनुं मंमल, घेटांतुं चर्म, वृषजनुं चर्म, वराहनुं चर्म, सिंहनुं चर्म, वाघनुं चर्म, जगनुं चर्म, वीपढांतुं चर्म, ते समान जूमीनो तलो ठे तथा ते वनमां नाना प्रकारनां काला, पीला, थोला, राता, नीला एवा मणिरत्ननां तृणठे तेनो मनोज्ञ शब्दठे, मनोज्ञ रूप ठे, तिहां चार दिसानो वायरो लागे तेवारें ते तृण मांहोमांहे आफले ठे तेना योगें करी तेमांथी बत्रीश राग रागणी आजाप्या जेवा शब्दनी ध्वनी ठठे, जाणे बत्रीशबध नाटक थतो होय, जाणे बत्रीश वाजां वाजतां होय, जाणे गंधर्व देवता राग करता होय, तेवा शब्द ठठे तथा ते वनने विषे ठामे ठामे घणी लघु वाव्य, गोलवाव्य ते पुष्करणी, तथा गुंजालिकाते ढाकेली वाव्य, लांबी वाव्य, तेमज एक उंले होय तेने पंक्ति कहीयें एवी सरनी पंक्ति, तथा एकनुं पाणी बीजामां आवतो होय तेने सरसर पंक्ति कहीयें तथा कूपनी पंक्ति ए सर्व सुकुमालठे, रत्नमय तेना कूलठे, रूपामय कूल कांठाठे, वज्रमय पाषाणकरी तेनां पासा बांध्याठे, सुवर्णमय तेनां तलीयाठे, वैदूर्यरत्नमय अने स्फाटिमय तेनां तटना समिपनां प्रदेशठे, सुवर्ण अने शुभ्ररजतमय तेनी वेलुठे, सुखे प्रवेश करवा योग्यठे, सुखें उतरवा योग्यठे, नवनवा प्रकारनां रत्नेकरी तीर्तिर्जीत बांधीठे, चोखुणी ठे, सरखो तटठे, अत्रुकर्म नमतो नमतो जलनुं स्थानकठे, जिहां गंजीर शीतल जलठे, ते वेकाणे विसमृनाल नामे नीला कमल तेना पत्रेंकरी वली घणा उत्पल, कुमुद, नलिनि कमलजाति, आदिक अनेक जातिना कमल तेषे करी सहीतठे, ते कमलाने जमरा प्रमुख जोगवेठे, निर्मल पाणीयें करी ते वाव्यो पूरण जरेलीठ ठे, तेने विषे मत्स, काचबादिक अतिघणा जमेठे तथा अनेक पद्मीओना भुगल मैथुन क्रीडा करेठे तथा ते प्रत्येक वाव्य पद्मरवेदिका अने वनखंभेकरी सहीत ठे.

केटलीक वाव्य प्रमुखनां मंदिराना सरखा पाणीठे केटलीकनां वारूणीवर समुद्रनां सरखा पाणीठे, केटलिकनां गोडुग्ध सरखा पाणीठे, केटलिकनां घृतसरखा पाणीठे, केटलिकनां शेलडीनां रस सरखा पाणीठे, केटलिकनां अमृत सरखा पाणीठे, केटलिकनां स्वजाविक पाणी समान पाणीठे, ते वावी जोवा योग्यठे इत्यादिक ए वावी कूपादिकनो वर्णन घणोठे ते जीवाजिगमादि सूत्रथी जाणवो तथा फल, फूल, पत्र, थांबा, नीबू, दांडीम, जंजेरी प्रमुख सर्व पदार्थ ते वनने विषे रत्नमय जाणवा.

हवे ते वनने विषे ठाम ठाम घणा उत्पाद पर्वतठे जिहां व्यंतर प्रमुख देवता क्रिडा करवा निमित्तें आवी जवधारणीय वैक्रिय शरीरे करी क्रीडा करेठे ते पर्वतने विषे स्फटिक रत्ननां मंमप, तथा मंचक, दगमाल प्रासाद विशेष, स्फटिकना प्रासाद, हींमोजा खाट, पद्मीने बेसवाना ठाम इत्यादिक सर्व रत्नमयठे तथा हंस, कौच, गुरुड प्रमुखने आ

कारे जुदा जुदा जातनां अनेक सिंहासन, प्रमुखते एरीतें वावडीठ, तोरण, पुतलीयो, मेहेल ए सर्वे रत्नमय ठे उ ए ऋतुमां सर्वे स्थले देखवायोग्य रमणीक ठे.

तथा ते वनखंमने विषे ठाम ठाम केलीनां घर; लतानां घर, अचस्थान घर, पृष्ठन स्नान करवाना घर, प्रसाधन घर इत्यादिक अनेक जातीना घरते, तेमजं घणा जाय आ दिक फूलोनां मंमपठे तथा उच्चम सध्या अने आशनने स्थानके पृथ्वी शिलाना पटठे, तिहां घणा व्यंतरिक देवो अने देवांगनाठ वसेठे, विश्राम करेठे, सूवेठे, बेसेठे, निषिद्या करेठे, पाहुं पालटेठे, रमेठे, इच्छित सुख जोगवेठे, क्रीडा विनोद करेठे, मैथुन सेवा करेठे पूर्व नवना आचारेला सुकृतथी उपाजन करेला कल्याणकारी शुभकर्म तेनां शुभविपाक फल जोगवतां थकां प्रत्येकें विचरेठे एमां एटलुं विशेष जे माहेला पासानां वनखंममां तृण नथी तृणविनानो जाणवो. इत्यादिक वन संबंधि संक्षेप अधिकार कहाो.

अथ धारवर्णनं

हवे ए जंबू दीपनां दरवाजानी संख्या कहेठे एक पूर्वदिसे विजयनामे द्वार ठे तेनो विजयदेव नामे पोलीठठे बीजो दक्षिणदिसें विजयंत नामे द्वार ठे तेनो विजयंत नामे देवरक्षक ठे त्रीजो पश्चिमदिसें जयंत नामें द्वार ठे तेनो जयंतनामे देव रक्षक ठे, चौथो उत्तरदिसें अपराजित नामे द्वार ठे तेनो अपराजित नामे देव रक्षक ठे. एरीतें विजयादि चार अनुत्तर विमानने नामे चार दरवाजानां पण नाम कहााठे.

तिहां मेरूपर्वतने पूर्वदिसे पीस्तालीश हजार योजन जइयें तेवारें जंबू दीपनी पूर्वदि सीने ठेहेठे जवण समुद्रनी पूर्वदितिनी पश्चिमदिसें सीतामहानदीनी उपरें विजयनामे दरवाजो ठे ते आठ याजन उंचोठे चार योजन पोहोलोठे अने चार योजन लांबपणे प्रवेश पणेठे तथा बे बाजुयें एकेक कोशनी बारसांखनी जीत स्वेतवर्णेठे, तेतुं शिखर शोनातुंठे, तिहां हाथी, मृग, वृषज, अश्व, मनुष्य, मगरमड, पंखी, सर्प, किन्नरनामा व्यंत रदेव, रुरुजीव, गेंदा, चमरीगाय, वनहस्ति, वनजता, पद्मजता प्रमुख चित्रामें करी युक्त ठे. थंन उपर उच्चम वेदिका तेषेकरी सहीतठे, विद्याधरना युगलनां आकारें करी ते थं न युक्त ठे, हजारांगमे सूर्यनां किरणो थकी पण अधिक प्रकाशवान ठे, वेदीप्यमानठे, च कुने जोवा योग्यठे, सुखकारी फरसठे, सश्रीक रूपठे.

वज्ररत्नमय तेतुं जूमी जागठे, अरिष्टरत्नमय पगशालीयानां मूलठे, वैश्वर्यरत्नमय थं नठे, सुवर्णेकरी सहीत एवा उच्चम पंचवर्णा मणिरत्न तेषेकरी जूमितल बांधुंठे, हंस गर्जरत्ननो उंबरो वांध्योठे, गोमेधरत्ननां नीचला टोमलाठे, अने उजालोठे, जोहीताह् रत्नमय वार शाखठे, ज्योतिरसा रत्नमय बारणानां उपरला चांपणाठे, वैश्वर्यरत्नमय

कमाडले, वज्ररत्नमय पाटीयानी सांधि जडीले, जोहीताह् रत्नमय बे पाटीया वझे खी लीले, नवनवा मणीमय चणीयारा ले, वज्ररत्नमय जोगलले, अने जोगलनो गमपण वज्र रत्नमय आवर्तन पीठिकाळे, जिहां उलालो बेशे ते गम जाणवो, अंकरत्नमय दारना वे पासाळे, एवा आंतरा रहीत निवड अजंग कमाड ले.

ते दारने बेहुपासैं बेसवाना चोखूणा उंटलाळे, तेनी पासे पण त्रण त्रणनी उपन्न पंक्ति एवा १६७ लांबा उंटलाळे, तिहां नाना प्रकारनां मणिरत्नमय सर्पनां रूपळे, दारने बेपासे लीजायें करी सहीत एवी पुतलीले, वज्ररत्नमय शिखरळे, रूपामय उपरलो पीठळे, सर्व सुवर्णमय चंडूयाळे, नाना प्रकारनां मणिरत्नमय जालपिंजर गवाहळे, मणिमय उपर लो वंशळे, लौहिताह् रत्नमय उपरलो प्रतिवंशळे, रूपामय जौमळे, आदसरनां खागा अने बीजा पण जे खागाळे ते सर्व अंकरत्नमयळे, ज्योतिरसा रत्नमय वंशने वलाळे, ज्योतिरसा रत्नमय अनेक खापळे, ते उपरें रूपामय पीठळे, ते वझे सुवर्णमय पातली बोतीले, ते वझे सूक्ष्म तृण समान आह्लादन ढांकणी रूपळे, ते उपरें वली सर्व स्वेत रूपामय आह्लादनळे, अंकरत्नमय पद्मबाधाळे, सुवर्णमय शिखरळे, ते उपरें सुवर्णमय यूनिकाळे, ते दारनो उपरलो जाग सर्व स्वेतदहणावर्त संखनोळे जेम निर्मल दहोना दहवां, गायतुं दूध, समुद्रनां फीण, रूपानापूज, एना सरखो उज्वल पोलनो प्रकाशळे, तिलकरत्न तथा अर्द्धचंद्र तेणेकरी सहीत एवा अनेक चित्रामळे, नाना प्रकारनी रत्नम य मालायें करीने ते दारनां मुख शोजितळे, बाहेर अने मांहे सुकुमालळे, पोल मध्ये सो नानी वेळु पाथरी ले. तेतुं शुजफरसळे, सश्रिकरूप ले, जोवा योग्य ले, यावत् प्रतिरूप ले.

हवे ते विजयनामा दारना बे पाशें बे उंटलाळे तेमां चंदने चर्चित बे बे कलशळे, ते कलश उत्तम कमल उपरें थाप्या ले, सुगंधित उत्तम पाणीयें करी प्रतिपूरण जखा ले, ते कलशने बावनां चंदननां ढांटा कीधाळे. गलाने विपे राता सूत्रनां दोरा बांध्याळे, कमलनां ढांकणाळे, ए कलश प्रमुख सर्व रत्नमयळे, निर्मलळे. सुकुमालळे, यावत् प्रति रूपळे, महोटा महोटा महेंड कुंजसमान ते कलश कहा ले.

ते दारने बे पासैं उंटले बेसवाने स्थानके बे बे नागदंता सरिखा खीलाळे, ते नागदं ताने विपे घणी मोतीनी माला, लंबायमान हेमनी माला, गवाहने आकारें रत्ननी माला अने घूघर माल प्रमुख वलगाडीले, तेणे करी सहीतळे, कांडक उंचाळे, सन्मुख निकळ्या ले, त्रिह्वा निन्न प्रदेशने विपे रूडीपरें रह्या ले, नीचें सर्पनां अर्द्ध आकार समानळे, सर्पांर्द्ध संस्थाने संस्थितळे, सर्व रत्नमयळें, निर्मलळे, यावत् प्रतिरूपळे, एवा महोटा नागदंता दाथीनां दांत समानळे, ते नागदंताने विपे घणा कृष्णसूत्रें बांधी तेमज नीले सूत्रें, जालसूत्रें, पीलेसूत्रें, यावत् स्वेतसूत्रें बांधी एवी लंबायमान फूलनी मालानां समूह वलगाड्याळे, ते

मालाढने सोनानां फूबकाढे, सोनानां पानढीयें मंफितढे, नाना मणिरत्न विविध प्रकारा हार अने अर्द्धहार तेषें करी सहीतढे, यावत् शोनायें अत्यंत शोजता थका रद्देढे.

ते नागदंता उपरें बीजा बे नागदंताढे ते मोतीनी जालायें करी शोजितढे तेनो वर्णन पूर्वपरें जाणवो ते नागदंताने विषे घणा रत्नमय शीकाढे ते शीकाने विषे घणी वैमूर्यरत्नमय धूपघटीढे ते धूपघटी, कृष्णागर, कुंदरुक, तेने धूपेंकरीने घम घमाथ मान गंधने उत्कृष्ट पणो करी मनोहर ढे, सुगंध गंधे करी गंधवंत ढे, गंधनी वाती रूप उदार मनने गमती मनोहर नालिका अने मनने सुख उपजावे एवी गंधे करी ते प्रदेश प्रत्यें सर्वे विसें चोफेर पुरती थकी अत्यंत शोजती थकी यावत् रद्देढे.

ते विजयनामे द्वारने बे पासें बे चोतराने विषे बेठकने विषे बे बे पूतली कही ढे पूतली जलितंग लीलावंत लीलायें सहित रूढे प्रकारें थापीढे, जले अलंकारे अलंकृतढे, ते पूतलीने नवनवा आकारनां वखढे, नवनवा प्रकारनी फूलनी माला कंठे पेहेरीढे, जेनो कटी प्रदेश मुष्टीयें ग्राह्यढे, जेना शिखर सरिखा युगल वृत्ताकारें उंचा पुष्ट मासे युक्त एवा पयोधरढे, नेत्रनां खुंणा राताढे, केश कालाढे, कोमल निर्मल जला लक्षण सहित प्रशस्त संवखोढे ठेढो जेनो एवा मस्तकनां केशढे, किंचित् अशो कवृद्धने आश्रितढे शरीर जेनो, मावे हाथें ग्रहीढे अशोकवृद्धनी शाखा जेणे, किंचित् अर्द्ध कटाह तेनी चेष्टायें करी देवता प्रमुखने लूसती थकी, चक्षुने विलोकवे करी माहोमाहें जाणीयें खिसना करती थकी एवी ते पूतली पृथ्वीकायमयढे, शाश्वते जावे ढे तेनो चंद्रमा समान मुखढे, चंद्रमा सरखो मनोहर विलासढे, अर्द्धचंद्रमा समान निह्ना ढढे, चंद्रथकी अधिक सोम्यदर्शनढे, उक्कापातनी परें उद्योत करतीढे, मेघनी बीजली थकी सूर्य देदीप्यमान ढे तैथी पण देदीप्यमान अधिकतर प्रकाश वालीढे. शोल श्रृंगारने आकार तेषो करी मनोहर वेष ढे, जोवा योग्य ढे, यावत् प्रतिरूप ढे ते पुतली तेजे करी अत्यंत अत्यंत शोजती थकी रद्देढे.

ते विजयनामा द्वारने बे पासें बे उंटलाने विषे बे बे जालीना कटक समूहढे, ते जाल कटक सर्वे रत्नमयढे, यावत् प्रतिरूपढे, तथा ते द्वारने बे पासेंना बे उंटलाने विषे बे बे घंटा कहीढे ते जंबूनंद रत्ननीढे, वज्र रत्नमय जालाढे, नाना मणिमय घंटाना पासाढे, सुवर्णमय सांजलढे, रूपामय रासडीढे, ते घंटानो उधस्वरढे, मेघनां सरिखो स्वरढे, हंसनां सरिखो स्वरढे, कौंचनां सरिखो स्वरढे, तथा बारवाजानां समूहनो स्वर तेने नंदीस्वर कहीयें तेना सरखो स्वरढे अने तेना सरखो घोषढे, सिंढना सरखो स्वरढे, सिंढनां सरखो घोषढे, मीठो स्वरढे, मीठो घोषढे, जलो स्वरढे, जला स्वरनी घोषढे, ते स्थानकनां प्रदेश उदारढे, मनोह्र स्वरढे, कान अने मन तेने सुखनो करनार एवे शब्दें यावत् रद्देढे.

विजय धारने बे पासें बे उंटले बे बे वनमाला कहीठे जेमां पत्र, पुष्प, फल, अंकूरा अने साखा एकठा गुंथ्यां होय तेने वनमाला कहीयें ते वनमाला नाना प्रकारनां फूल, लता, टिसी, अंकूरा तेणे करी सहीतठे, नमरा प्रमुख जीवें जोगवती थकी शोचायमान मनोहरठे, जोवा योग्यठे, प्रतिरूपठे ते प्रदेशें गंधें करी पूरती थकी यावत् रहेठे.

ते विजय धारने बें पासें उंटलाने विषे वली बे बे चोखूणा उंटलाठे ते चार योजन लांबा अने पोहोलाठे, बे योजन जाड पणोठे, सर्व वज्र रत्नमय निर्मलठे यावत् प्रतिरूप ठे ते उंटला उपरें प्रत्येकें प्रत्येकें प्रासादावर्तसकठे ते चार योजन उंचपणोठे तथा बे यो जन लांब पणो अने पोहोल पणोठें ते प्रासादावर्तसक, सन्मुख नीकली सर्व दिसें प्रसार पामेली एवी प्रजा तेणे करी जाणीयें कांती खीलाती रहेती नथी? एवाठे, विविध विविध प्रकारनां मणिरत्ननी जांते करी विचित्रठे, विजय अने विजयति ध्वजा वायरे करी कंपि तठे, ठत्र अने ते उपर ठत्र तेणे करी सहीतठे, ते प्रासादनां शिखर अत्यंत उंचाठे, आ काश तलने उलंघे ठे, ते खुवननी जीति जालीठे, तेनी शोचाने अर्थें रत्न जड्याठे, करं मीयामां जडित रत्न राख्या होय ते जेवा शोचे तेवा ते रत्न शोचेठे, मणी अने सुवर्णनां शिखरठे, विकश्वर शतपत्र तथा पौंमरीक कमल तथा तिलक वृक्ष प्रमुख रत्नमय तथा अर्धचंद्र इत्यादिकनां स्वरूप धारने विषे ठे, नाना प्रकारनी मणिमय माला तेणे करी ते प्रासादद्वं धार शोजितठे, ते प्रासाद मांहे अने बाहेर सुकमालठे, तेमां सुवर्णनी वेळु पाथरीठे, तेना सुखकारी फरसठे, सश्रीक मनोहररूपठे, जोवा योग्यठे, यावत् प्रतिरूपठे.

ते प्रत्येकें प्रत्येकें प्रासादावर्तसकने मध्ये घण्टक सम मनोहर जूमि जागठे, ते जेम सुरज नामा ढोलनो तलो ते समानठे, यावत् मणियें करी उपशोजितठे, मणिनां गंध वर्ण फरस पूर्वली परें जाणवो, तेमध्ये चंद्रोदय अने पद्मलता प्रमुखठे, यावत् सामलि का नामे वनस्पति प्रमुखनां चित्रामठे, ते सर्व सुवर्णमयठे, निर्मलठे, यावत् प्रतिरूपठे.

ते सम मनोहर जूमिजागनां मध्यदेश जागने विषे प्रत्येकें प्रत्येकें मणिमय पिविका चोतरा रूपठे, ते एक योजन लांब पणो अने पोहोल पणोठे, अर्ध योजन जाड पणो, सर्व रत्नमयठे, यावत् प्रतिरूपठे.

ते मणिपिविकानी उपर प्रत्येकें प्रत्येकें सिंहासन ठे, ते सिंहासननां पगथालियाना अधःप्रदेश सुवर्णमयठे, रूपामय सिंहासनठे, सुवर्णमय पगथालीयाठे, नवनवा रत्नमय पादपीठठे, जंबुनंद रत्नमय गात्रठे, वज्र रत्नमय संधि पूरितठे, नवनवा रत्नमय सिंहासनतुं त लींठे, ते सिंहासन हस्ति, मृग, वृषजादिनां चित्रामें युक्तठे, मणिरत्नमय पादपीठठे, तेना उपर कोमल मसरूनो दूतन सीतल स्पर्शें सहीत सिंहनी केसरा समान एवो वस्त्र ढाक्युं

ते, तथा जला उठाड रूप राते वल्ले करी पाद पीठ ढाक्याते, तेनो मृगचर्म, रू, पर, मा खण अने अर्क समान कोमल फरसते.

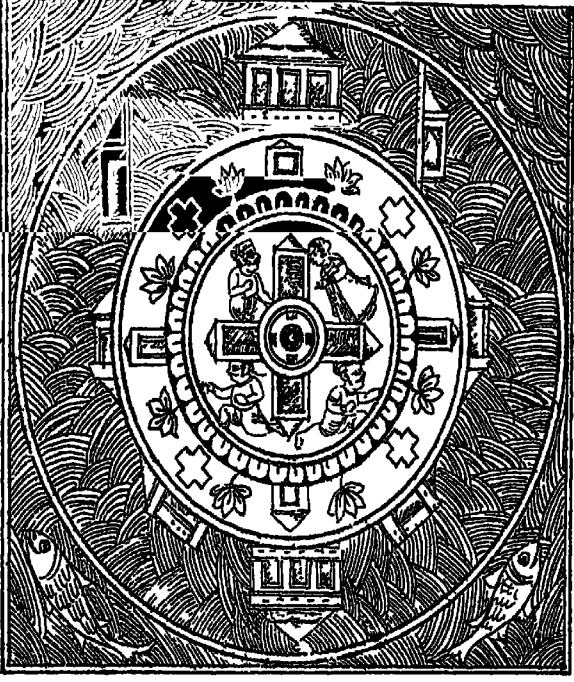
तथा ते सिंहासन उपरें प्रत्येकें प्रत्येकें विजयदूष्य चंडुआते, ते चंडुवा संख, मच कुंडं, पाणीनां फूसारा, अमृत, समुद्रना फेण सरखा स्वेतवर्णते, ते सर्वे वस्त्र रत्नमयते तथा ते विजयदूष्यने मध्यदेश जागें प्रत्येकें प्रत्येकें वज्र रत्नमय अंकुस रूपते, ते अंकुसने विषे कुंज समान मोतीनी मालाते, ते माला पासें वली तेशकी अर्ध स्वरूपें कुंज समान मोतीनी मालायें करी सर्व दिसे चोक फेर परिवरीते, ते मालाने सोनानां फूवकाते, सुव र्णने प्रकारे शोजितते, ते प्रासादावतंसक उपरें घणा आठ आठ मंगलीकते, तथा द्वारने बे पासे बे उटले बे बे तोरणते, ते तोरण आगल बे बे पुतलीते, तथा बे बे नागदं ताते, ते नागदंताने मोतीनी माला लगाडीते, तेम ते नागदंताने विषे घणीज कृष्णसूत्रें बंध फूलनी मालानां समूह यावत् रहेते, तथा ते तोरणने आगल घोडाने आकारे बे बे सुरमते, तथा वावीनी पंक्ति, मैथुन ते स्त्रीसहीतरूप, बे बे पद्मलता ते तथा अकृत स्व स्तिकते, तथा उत्तम कमल उपर चंदने चर्चित कलश थाप्याते, तथा बे बे जृंगार कमल उपर थाप्याते, तेनां मत्तहाथीनां मुख समान आकारे.

ते तोरणने आगले बे आरीताते, ते आरीसानो घर सुवर्णमयते, वैमूर्य रत्नमय आ रीसा जालवानी मूंठीते, वज्र रत्नमय दाथीते, अनेक मणिमय श्रृंखलायें वेष्टित शोजि तते, अंकरत्नमय खाप एटले रूप जोवातुं तामते, तेनी ढायायें करी सर्व देवाय, अनुबंध सहीत ते, चंडमंजल सरखा ते, मोटा अर्धकाय समान ते.

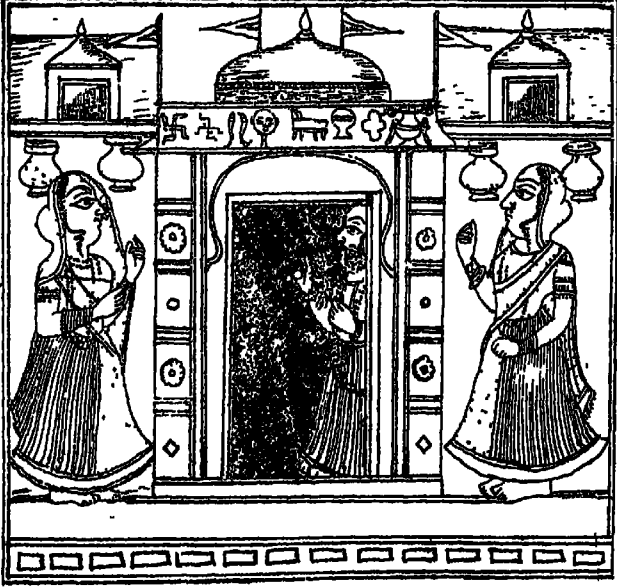
ते तोरणनी आगल वज्रनी नाजी समान थालते, ते थाल स्फिटिक समान त्रण्य वारं बड्या शाली मध्यनां तंडुल मूसले करी खांमया एवा तंडुले करी नखा थका रहेते, ते चोखा अने थाल सर्वे जंबूनंद रत्न मयते. मोहोटा मोहोटा रथनां पड्डा समान ते थाल ते. ते तोरणनी आगल बे बे पात्रीते ते निर्मल पाणीयें करी प्रतिपूरणते, अनेक प्रकारना पंचवर्ण फूलेंकरी प्रतिपूरण समानते तथा बे बे सुप्रतिष्ठक जाजन विशेषते ते अनेक प्रकारना पूजाना उपकरणें करी नखाते, सर्वेउपधीयें प्रतिपूरणते तथा बे बे मनोयुलिका पीठिकाते, तेने घणा सोनामय रूपामय पाटीयाते, ते पाटीयाने विषे घ णा वज्रमय नागदंताते, ते नागदंताने विषे घणा रूपामय शीकाते. ते तोरणनी आगल बे बे आश्चर्यकारी रत्ननां करंदीयाते तथा बे बे हयकंठते, यावत् बे बे वृषजने आका रे तोरला ते, इत्यादिक घणा पदाथीं ते ततुं विशेषे वर्णन जीवाजिगमथी जोइ लेवो.

विजय द्वारने विषे चक्र, मृग, गुरुड, बगला, पीठ, तत्र, शकुनी पंखी, सिंह, बजद,

जगतीनी स्थापना तथा विख्यादि चार
 दरवाजानी स्थापना-

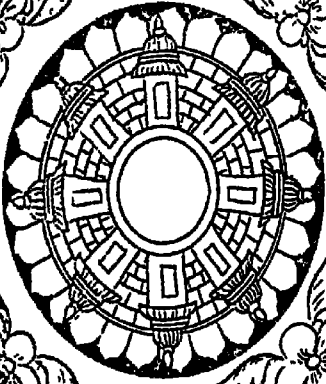

मंडुपीपना विजयद्वारनी पांचमी भूमिनी स्थापना
 तथा देवोनी स्थापना-

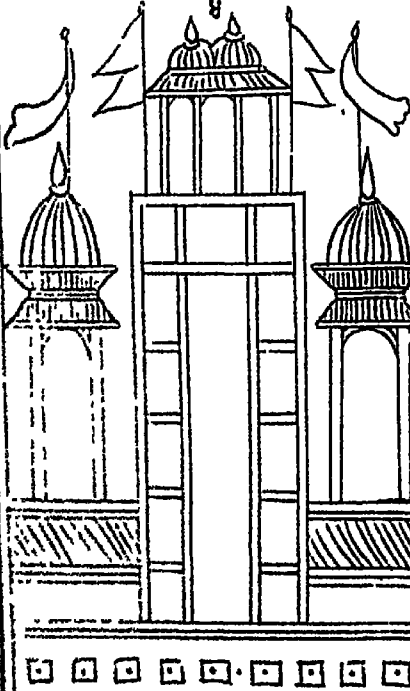
विजयदेवती राजधानीनी स्थापना.

3

विजयगजधानीना द्वारनी स्थापना.

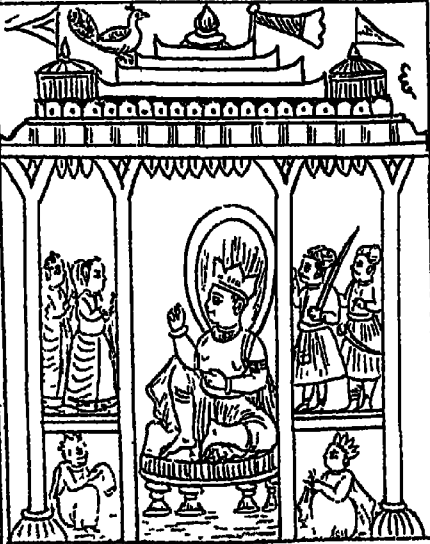
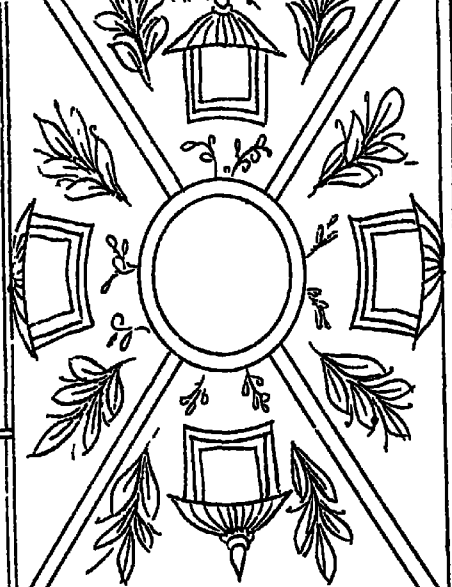
4

विजय राजधानीनी चार दिशांना चार वनसड, अने चार

मापादावतमकुनी

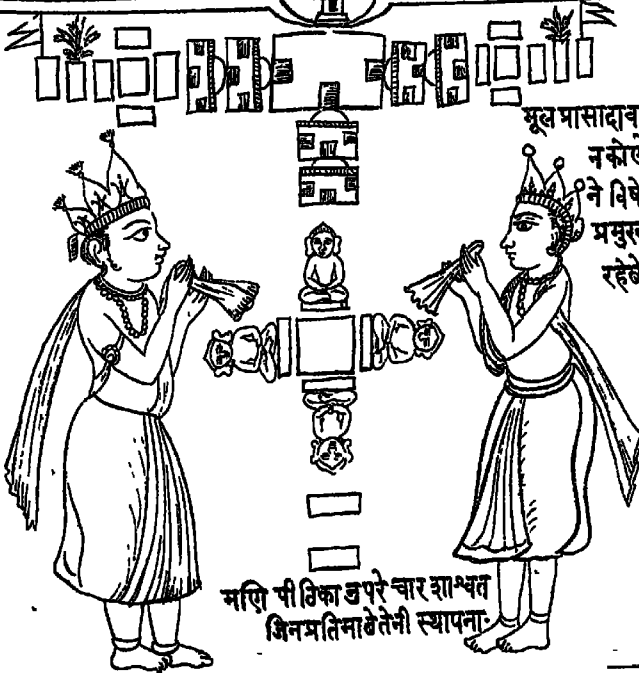
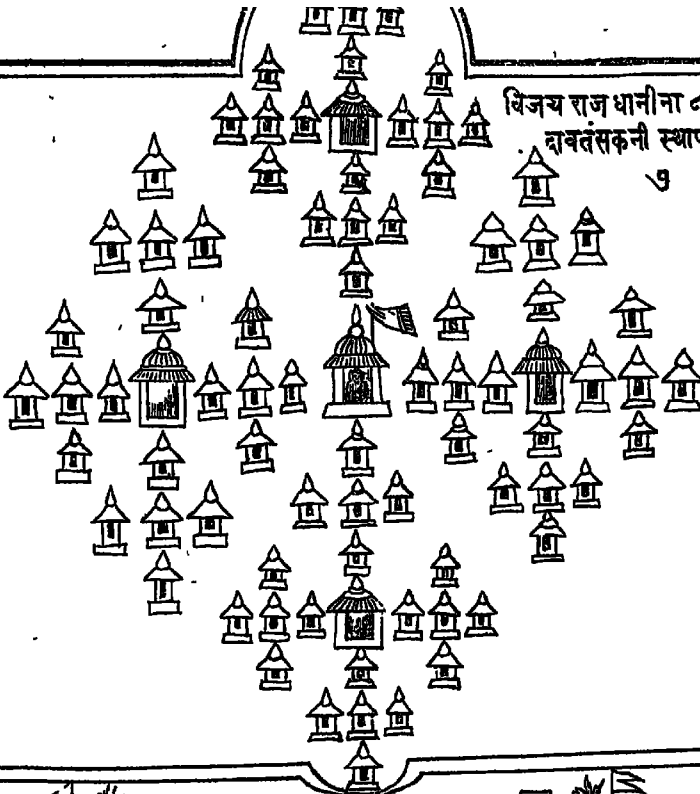
स्थापना. 5

वनसडना घामाशवतसकना मध्य भागने विषे श्रद्धाकादिवनसमने
नाम वसनाए देवीना श्रद्धासने छे तेनी स्थापना

विजय राज धानीना ८५ प्रासा-
दावतंसकनी स्थापना.

७

मूल प्रासादावतंसकनी ईशा-
नकोरे सुधर्मासभा
ने विषे जिनदादा
प्रमुखना ङाबला
रहेते तेनी स्थापना.

८

मणि पीठिका उपरे चार शाश्वत
जिनप्रतिमाहेतेनी स्थापना.

१० माणवकनामा नैत्यथम

सुधर्मा सभाये कुरुमाता, श्रीक, नागवंतानी स्थापना.

मणि पीठिका

सिंहासन.

मणि पीठिका

कं.

लघुमहाम ध्वज.

११

उत्तकसभा

उत्तकसभा

उत्तकसभा

उत्तकसभा

उत्तकसभा

उत्तकसभा

उत्तकसभा

सिंहासन

१२

निजवादि शरणा स्थानसभा स्थापना

१३

सगमान्य जंबूक्षीपनी स्थापना

स्वैत चउदंता हस्ति ए दस मांहेलां एकेकना चिन्हे करी युक्त एकशो ने आठ आठ ध्वजाठ ठे तेवारे ए दशोना चिन्हे युक्त सर्वमली १००० ध्वजाठ विजय धारें ठे.

विजय धारनी नव जूंइं ठे तेमां मध्यनी पांचमी जोमिने विषे एक मोहोटुं सिंहासन ठे, ते सिंहासननी वाव्यकूंणे अने उत्तरदिसें तथा इशानकूंणे विजय देवतानां चार हजार सामानिक देव तेना चार हजार नडासन ठे ते सिंहासननी पूर्वदिसें विजय देवतानी चार अग्रमहीषीना परिवार सहित चार नडासन ठे, तथा अग्रिकूंणे विजय देवतानी अच्यंतर परखदानां आठ हजार देवता तेनां आठ हजार नडासन ठे, तथा दक्षिणदिसें विजयदेवतानी मध्य परखदानां दशहजार देवतानां दशहजार नडासन ठे, तथा नैरुतकूंणे विजयदेवतानी बाहेरली परिखदानां बारहजार देवतानां बारहजार नडासन ठे, ते मूल सिंहासनथी पश्चिमदिसें विजयदेवतानां सात कटकनां धणीना सात नडासन ठे, तथा सिंहासननी पूर्वादिक चार दिसायें प्रत्येकें चार चार हजार नडासन ठे ते विजयदेवताना आत्मरक्षक देवो शोल हजार ठे, तेना चारेदिसियें मली शोल हजार नडासन ठे, अथज्ञेय आठ जोमिने विषे प्रत्येकें प्रत्येकें नडासनकह्या ठे ते सामानिकादिक देवो योग्य सिंहासन परिवार सहित कह्या ठे.

तथा उपरजा पोल उपरें शोल प्रकारनां रत्ने करी शोजित ठे, तथा घणा आठ आठ मं गलीक ठे, तथा उपरें घणा कृष्ण चामर ध्वजा ठे सर्व रत्नमय ठे तेमज घणा उत्राति उत्र प्रमुख पूर्वपरे जाणवा. ए विजयनामे धारें विजयनामे देवता महादिक, महाकांति नो धणी, महाअनुजावनो धणी, एक पव्योपमने आठखे वसे ठे, तेना चार हजार सामानिक देवता, चार अग्रमहीषी परिवार सहित, त्रण परखदानां देवो, सात कटकनां धणी, शोल हजार आत्मरक्षक देवता प्रमुख बीजा पण घणा विजया राजध्यानीनां रहेनारा देवता अने देवांगना प्रमुख ठाकुर पणे देवता संबंधीया जोग जोगवता थका विचरे ठे तेथी ए विजय धारतुं विजय एतुं शाश्वतुं नाम ठे.

हवे ए विजयनामा धारनां विजयनामे देवतानी विजया नामे राजध्यानी ते एज विजय धारने पूर्व दिशायें तिह्वां असंख्याता धीप अने समुद्र मूकी जाइयें तिहां बीजो जंबू धीपनामे धीप आवे ठे तेमध्ये बार हजार योजन अथवाही जाइयें तिहां ए विजय देवतानी विजया नामे राजध्यानी ठे.

ते विजयनामे राजध्यानी बार हजार योजन लांब पणे तथा पोहोल पणे अने (३७९००) योजन कांइक विशेषाधिक एटली तेनी परिधि फरती ठे ते राजध्यानी एक प्राकारें एटले गठें करी सर्व दिसें चोक फेर वींटी ठे ते गठ साडा साडत्रीश योजन उंचो ठे, मूलमां शाडाबार योजन पाइये पोहोलो ठे मध्यमां सवाठ योजन पोहोल पणे ठे तथा

उपर त्रण योजन अने अर्धगाठ पोहोल पणेजे एटले मूलमां विस्तार पणेजे, मध्ये सांकडोडे, उपर पातलोडे, बाहेरें गोलजे, मध्ये चोखूणोडे, गायना पूढने संस्थाने सं स्थितजे, सर्व सुवर्णमयजे, निर्मलजे, यावत् प्रतिकरूपजे, ते गढ नाना प्रकारनां पंचवर्णां कोसीसायें करी शोणितजे, ते कोसीसा अर्धगाठ लांब पणे जे, पांचसैं धनुष पोहोल पणे जे, देसोन अर्धकोश उंचपणे जे.

विजया राजध्यानीयें एकेकी दिसियें सवासो सवासो बारणाजे, एम चारे दिसिनां मली पांचसैं दरवाजाजे. ते प्रत्येक दरवाजो साढीबासठ योजन उंच पणेजे, सवाएकत्रीश योजन पोहोल पणेजे, सवाएकत्रीश योजन प्रवेशजे, स्वेतजे, उत्तम सुवर्णमय शिखर धूजिकाजे, तिहां हाथी भृग इत्यादि चित्रामनो अधिकार सर्व विजय द्वारनी परे जाणवो.

तथा एकेक द्वारें सत्तर जूमिजे ते चंडुआ तथा पद्मलता प्रमुख चित्रामें करी युक्तजे, तथा तेने विषे सिंहासन कट्टाजे इत्यादिक तथा बे पासेना बे उंटला तथा बे बे चो खूणा उंटला तथा प्रासादावतंसक इत्यादिक वातो सर्व जीवाणिगम सूत्रथी जोवी.

विजया राजध्यानीने पूर्वादि चार दिसायें चार वनखंमजे ते आवी रीतें:—पूर्व दिसायें आशोपालव अशोकवनजे, दक्षिणदिसें सडसडो सप्तवर्ण वनजे, पश्चिमदिसें चंपक वनजे, अने उत्तरदिसें आम्रवनजे, ते वनखंम कांडक जाजेरा बार हजार योजन लांब पणे जे, पांचसैं योजन पोहोल पणेजे, प्रत्येकें प्रत्येकें गढें करी सहीतजे, एनी कृष्णशोचाजे एमयावत् तिहां घणा व्यंतरिक देव देवांगनाठ विसामो करेजे इत्यादि सर्व पूर्वपरें कहेडुं तथा चार वनमां चार प्रासादावतंसक जे तेमां तेवेज नामे चार देवता परिवार सहीत रहेजे तेमज माहेली जूमिनो वर्णन इत्यादि अधिकार सर्व जीवाणिगमसूत्रथी जाणवुं.

विजया राजध्यानीनां मध्य देशजागने विषे एक पडधार रूप चोतराजे ते बारसो योजन लांब पणे अने पोहोल पणेजे, ३४९५ योजन कांडक विशेषाधिक फरतोजे, अर्धकोश जाडपणेजे, सर्व जंबूनंद रत्नमयजे, ते चोतरा एक पद्मवरवेदिका अने वन खंम तेणेकरी सर्व दिसें चोकफेर वीटांणोजे, पद्मवरवेदिकानो वर्णन अने वनखंमनो वर् णन पूर्वपरें जाणवो ते वनखंम दसोन बे योजन फरतुं परिधियें पोहोळुंजे, चोतरा स मान फरतुंजे, ते चोतराने चारदिसें चार पंगथालीघाजे, पंगथालीघाने आगले प्रत्येके प्रत्येकें तोरण जे, उत्रातिठत्र जे.

ते चोतराना मध्यजागने विषे एक मूल प्रासादावतंसकजे, ते साढाबाशठ योजन उं चोजे, अने सवाएकत्रीश योजन लांबो तथा पोहोलोजे, तेना मध्यजागने विषे वली एक मणिमय पीठिका चोतराजे, ते मणिपीठिका एक योजन लांबी पोहोळीजे, अर्ध यो जन जाड पणेजे, तेनी उपर एक महोडुं सिंहासनजे, ते सिंहासननो वर्णन सर्व परि

वार सहीत जाणवो ते मूल प्रासादावतंसक वली बीजा चार प्रासादावतंसके सर्व दिसें चोफेर व्यासठे ते चार प्रासाद सवाएकत्रीश योजन उंचपणेठे, तथा साढापंदर योजन अने अर्धगाठ लांबा अने पोहोलाठे, ते एकेको प्रासादावतंसक वली बीजा चार चार प्रासादावतंसके सर्व दिसें चोखफेर व्यासठे ते प्रासाद साढापंदर योजन अने अर्धगाठ उंचपणेठे, तथा पोणा आठ योजन अने पा गाठ लांबा पोहोलाठे वली ते प्रत्येक प्रासादावतंसक वली बीजा चार चार प्रासादावतंसके सर्व दिसें व्यासठे ते प्रासाद पोणाआठ योजन उपर पा गाठ उंचाठे अने साढासातसें धनुषे उंणा चार योजन लांबा अने पोहोला ठे, ए सर्व मली ८५ प्रासाद थाय ते आवी रीतें एकतो मध्य प्रासाद तेने चार दिसायें चार प्रासाद ते एकेकानी पठवाडे वली चार चार प्रासाद अने वली ते एकेकानी पाठल चार चार प्रासाद एवं ८५ थाय एतुं पांचमा आंकुंतुं चित्र था पुस्तकनां त्रीजा छष्टमांठे ते जोडुं.

हवे ते मूल प्रासादावतंसक अकी इशान कुंणो विजय देवतानी सुधर्मा नामे सजा ठे ते साढाबार योजन लांबी, सवाठ योजन पोहोली, अने नव योजन उंचपणेठे, अनेक थांजाना शङ्कडा तेणे करी सहीतठे, उंचा अंच उपरें वज्र रत्नमय उपरली कुंजी ठे. तिहां प्रधान रचित तोरण अने पुतलीठे, मनोह्र संस्थाने संस्थितठे, वैभूर्य रत्नमय अंचठे, नव नवा प्रकारनां रत्न सुवर्ण मणि प्रमुखें सहीत निर्मल विस्तार पणे अत्यंत समनिविड आश्चर्यकारी मनोह्र धरती तलठे, हाथी, मृग, वृषभ, अश्व, मनुष्य, मगरमत्स, पंखी, सर्प, किन्नरदेव, गेंदो, चमरिगाय, वनहस्ति, वनजता, विद्याधरना युगल, पद्मजता प्रमुखनां चित्रमाठे, सूर्यना सहस्र किरणथी पण अधिक तेजठे, पंचवर्णा घंट अने ध्वजार्ये करी शोणितठे, चंडुआ तथा तोरणे करी सहीतठे, बावनां चंदन रस सहीत नीळुं रक्तवर्ण तेना गामे गामे हाथा दीधाठे, स्थानके स्थानके बावना चंदनना कलश मूष्याठे, फूलनी मालानां समुदाय, पंचवर्णा रस सहीत सुगंधि फूल तेना गाम गामने विषे पूंजठे, कृष्णागर कुंदरुक प्रमुखना धूप तेने मघ मघाटें करी मनोह्र गंधठे, अपत्तराना समुदाये करी ते सजा संकीर्णठे, देवतानां वाजित्र जे मृदंगादिक तेना खरें सहीतठे, तेना त्रण दिसेंयें त्रण द्वारठे, ते द्वार प्रत्येकें बे बे योजन उंच पणे ठे अने एक योजन पोहोल पणे ठे, तेदलोज प्रवेश ठे एटले नींतडुं जाडपणुं जाणवुं ते प्रासादनी उपर स्वेत उत्तम सुवर्णनां शिखरठे, यावत् वनमाला पर्यंत द्वारतुं वर्णन पूर्वपरें जाणवुं.

ते द्वारने आगल प्रत्येकें प्रत्येकें मुखमंदपठे, ते साढाबार योजन लांब पणे अने सवाठ योजन पोहोल पणेठे, कांश्क जाजेरा बे योजन उंचपणेठे, ते मंदप अनेक अने

करी सहीतडे, तिहां चंडोदय अने नूनिजागनो वर्णन पूर्वपरें जाणवुं ते प्रत्येक मुख मंडप उपर आठ आठ मांगलिक ठे.

ते मुखमंडप आगले प्रत्येकें प्रत्येकें प्रेक्षाघर मांमवाळे, ते पण तेटलाज लांबा पो होलाळे ते प्रेक्षाघरना मध्यजागने विषे प्रत्येकें चोखूणा वज्र रत्नमय चोतराळे, ते चोतराना मध्यजागें मणिपीठिकाळे, ते एक योजन लांबी पोहोली अने अर्ध योजन जाडीळे ते प्रत्येक मणिपीठिका उपरें एकेक सिंहासन ठे.

तथा ते प्रेक्षाघर मंडप आगले त्रण दिसें त्रण मणिपीठिका कहीळे, ते बे योजन लांबी पोहोली अने एक योजन जाडपणे ठे ते प्रत्येक मणिपीठिका उपरें चैत्यधूजने ते चैत्यधूजने आगलें त्रण दिसियें प्रत्येकें मणिपीठिका ठे ते प्रत्येक मणिपीठिका उपर चैत्यवृद्ध ठे, हवे ते चैत्यवृद्धने आगलें जे त्रण दिसें त्रण मणिपीठिकाळे ते प्रत्येकना उपरें महेंडध्वजने, ते हजारो गमे न्हानी ध्वजाउए करी सहीतडे, तेना उपरें आठ आठ मंगलिकळे, एनुं चित्र ठछा आंकनुं त्रीजा पृष्ठमां जोवुं.

ते महेंडध्वजने आगलें त्रण दिसायें त्रण नंदापुष्करणी ठे, ते साढाबार योजन लांबी अने सवाढ योजन पोहोलीळे, दस योजन उंचीळे, ते पुष्करणी प्रत्येकें प्रत्येकें पद्मवर वेदिकार्येकरीतथावनखंमे करी सहीतडे, ते प्रत्येक पुष्करणीने त्रण दिसें त्रण पगथालीयाळे सुधर्मासजायें ष हजार मनोहर चोखूणा उंटला ठे, तेमां पूर्वदिसें बे हजार पश्चिमदिसें बे हजार, दक्षिणदिसें एक हजार अने उत्तरदिसें एक हजार ठे ते उंटलाने विषे घणा सुवर्णमय अने रूपामय पाटीयां ठे, ते पाटीयांने विषे घणावज्रमय नागदंताळे, ते नागदंताने विषे घणा कृष्णादि पांच जातना सूत्रें बद्द एवी फूलनी मालाना समुदाय ठे, ते मालाना सुवर्णना फुवका ठे.

सुधर्मासजायें ष हजार गोमानशीका सध्यारूप स्थानक लांबा उंटलाळे, तेमां पूर्व दिसें बे हजार, पश्चिमदिसें बे हजार, दक्षिणदिसें एक हजार, अने उत्तरदिसें एक हजार ठे ते गोमानशीकाने विषे घणा सुवर्ण अने रूपामय पाटीयां ठे थावत वज्र रत्नमय नागदंताने विषे घणा रजतमय शीकाळे, ते शीकाने विषे घणी वैदूर्यरत्नमय धूप घटीळे, ते कृष्णागरु, कुंदरुक, लोबान प्रमुखे करी सहीत ठे.

ते सुधर्मासजाना मध्यने विषे एक महोटी मणिपीठिका ठे ते बे योजन लांबी अने पोहोलीळे तथा एक योजन जाड पणेळे तेनी उपर मानवक नामे चैत्यधूजने, ते साढासात योजन उंची अने अर्धकोश नूमिमां उंचोळे, अर्धकोश विष्कंज पणेळे, ष हांसळे, ष संधीळे, ष स्थानकें शोजितळे, ते माणवकधूज उपरें दोढ योजन जइयें अने हेठे दोढ योजन मूकीयें तिहां मध्ये साढाचार योजमां घणा सुवर्ण अने रूपामय

पाटीयांढे, तिहां घणा वज्र रत्नमय नागदंताढे, ते नागदंताने विषे रूपामय शीकाढे, ते शीकाने विषे वज्रमय गोल वृत्ताकारें दाबडाढे ते दाबडाने विषे घणा तीर्थकर नी दाढाढे तेणेकरी सहीत थका रद्देढे, ते दाढा विजयदेवताने अने बीजा पण घणा व्यंतरिक देव अने देवांगनाने अर्चवा योग्यढे, वांदवा योग्यढे, चंदनादिकें पूजवा योग्यढे, वस्त्रादिकें सत्कार करवा योग्यढे, सन्मान एटले बहुमान करवा योग्यढे, कव्या ए कारी, मंगलकारी देव संबंधी चैत्यनी परें सेवा करवा योग्य ढे, देवता ते दाढानी से वा केवल मुक्तिना निमित्त करे ढे.

ते माणवक नामा चैत्यथंजनी पूर्वदिसें एक महोटी मणिपीठिकाढे, ते बे योजन लांबी अने पोहोलीढे, एक योजन जाड पणे ढे, तेनी उपर एक महोटुं सिंहासन ढे.

माणवक चैत्यथंजनी पश्चिम दिसें एक महोटी मणिपीठिकाढे, ते एक योजन लांबी अने पोहोलीढे, अर्धयोजन जाड पणेढे, तेनी उपर एक महोटी देव शय्याढे, ते देव शय्याने इशानकूंणें एक महोटी मणिपीठिका ढे, ते एक योजन लांबी पोहोली ढे, अने अर्ध योजन जाड पणेढे, ते उपर एक पूर्वला महेंद्रध्वजनी अपेक्षार्यें नादानो एवो महेंद्रध्वजढे, ते शाढासातयोजन उंचोढे अने अर्धकोश पोहोल पणेढे, ते लघु महेंद्रध्वजने पश्चिमदिसें विजयदेवतानो चोप्याल नामे हथीयारनो जंमार ढे.

ते सुधर्मा सजा थकी इशान कूंणे एक महोटुं सिंघायतनढे ते सिंघनुं देहरूं शाढा बार योजन लांब पणेढे, अने सवाठ योजन पोहोल पणेढे, नव योजन उंच पणेढे, तेना मध्यजगें एक महोटी मणिपीठिकाढे, ते बे योजन लांबी पोहोलीढे अने एक योजन जाड पणेढे, ते पीठिका उपरें एक महोटो देवठंडो एटले गंजारोढे, ते बे योजन लांबो पोहोलो अने एक योजन उंच पणे ढे, ते गंजाराने विषे तीर्थकरनी एक शोने आठ प्रतिमाढे, ते उंचपणे तीर्थकरनी काया प्रमाणेढे एटले लघु सात हाथ प्रमाण अने उत्कृष्ट पांचशे धनुष प्रमाणे शरीर वाली एवी प्रतिमां थापी रद्देढे ते जगवंतनी प्रतिमाने पूठें प्रत्येकें प्रत्येकें बत्र धारकनी प्रतिमां कहीढे ते लीजा सहीत बत्र धरती थकी रद्देढे तथा ते जिनप्रतिमाने बे पासें प्रत्येकें प्रत्येकें बे चामर धारकनी प्रतिमाढे ते चामरने लीजा सहीत वीजती थकी रद्देढे तथा ते प्रत्येक प्रतिमाने आ गलें बे बे नागदेवतानी प्रतिमा, बे बे यक्षदेवतानी प्रतिमा, बे बे झूत देवतानी प्रतिमा, बे बे कूंमधार देवविशेषनी प्रतिमा एवी आठ प्रतिमा ते विनयें करी नमती पणें लागती थकी हाथ जोडती थकी एवीथकी रद्देढे ते प्रतिमा सर्व रत्नमयढे ते जिनप्रतिमाने आगलें १०८ घंटढे, १०८ चंदने चर्चित कलशढे, १०८ जंगार, १०८ आरीसा, १०८ थाल. १०८ पात्री, १०८ सुप्रतिष्ठक जाजन विशेष, १०८ मनोगुलिका पीठ विशेष

प, १०० वात करंमक जूंगार विशेष, १०० मनोहर रत्न करंमक १०० हयकंठक जाज न, यावत् १०० वृषज कंठक जाजन विशेष १०० फूलनी चंगेरी, यावत् १०० पूंजणीनी चंगेरी, १०० यावत् फूलना समूह, १०० सुगंधि तेजना माबडा, १०० धूपकड्डा इत्या दिक पूजानां उपकरण थाप्या थका रहेडे, ते सिंहायतन उपर घणा आठ आठ मंगली क डे, बजातिबत्र डे, ते सिंहायतननां शिखर शोल प्रकारनां रत्ने करी शोनित डे.

ते सिंहायतनने इशानकूपो एक महोटी उपपात सजा कहीडे ते विजय देवताने उपजवानुं स्थानकडे, ते जेवी सोधर्मा सजा कही तेवीज ए सजा पण जाणवी.

ते उपपात सजाने इशानकूपो एक महोटी इहडे ते साढाबार योजन लांबपणे डे, सवाठ योजन पोहोल पणे डे, दश योजन उंमो डे ते इह पद्मवरवेदिका तथा वनखंमे सहीत डे, ते जेवो नंदा पुष्करणीनो वर्णन सूत्रोमां कथुंते तेवोज शोचा आश्रयी एनुं पण वर्णन जाणवुं ते इहने इशानकूपो एक महोटी अजिपेक सजा कही डे, ते जेवी सोधर्मा सजा कही तेवी जाणवी तेना मथ्यजाणें एक महोटी मणिपीठिका डे, ते एक योजन लांबी पोहोली अने अर्ध योजन जाड पणेडे, ते मणिपीठिका उपरें एक मोहो टो सिंहासनडे, तेने विपे विजय देवताना अजिपेक करवानां जांम थाप्या थका रहेडे,

ते अजिपेक सजाने इशानकूपो एक महोटी अलंकार सजा कहीडे ते अजिपेक सजा सरखी जाणवी. तिहां विजय देवता आश्रुपण पहरे डे जिहां विजय देवतानां घणा उत्तम आश्रुपणनां ठाम आश्रुपणे जखां थकां तिहां थाप्यां थकां रहेडे,

ते अलंकार सजाने इशानकूपो एक महोटी व्यवसाय सजाडे, जिहां विजय देवता पुस्तकरत्न वांचेडे ते व्यवसाय सजा अलंकार सजा सरखी जाणवी. तिहां विजय देवतानुं पुस्तकरत्न थाप्युं थकुं रहेडे, ते पुस्तकरत्ननां अरिष्टरत्नमय पाठां डे, रूपामय पानाडे, अरिष्टरत्नमय अक्षरडे, राता सुवर्णमय दोरा डे जेणे करी पुस्तक परोश्यें. तथा नवनवी मणिमय गांठिडे, गांठे पानुं नीकले नही, वैमूर्धरत्नमय स्याहीनो खडीउडे ते खडीयाने राता सुवर्णनी शांकलडे, ते खडीयानुं अरिष्टमय ढांकणुडे, ते खडीया मध्ये अरिष्टरत्न मय स्याही डे, वज्ररत्नमय लखवानी लेखणडे, अरिष्टरत्नमय अक्षरडे, ते पुस्तकमां के वल धर्मशास्त्र डे, ए सर्व पांचे सजानुं चित्र एकसारथेंज आलेख्युं डे.

ते व्यवसाय सजाने इशानकूपो एक महोटी नंदापुष्करणी कही डे तेनो वर्णन इ हनी पेरें जाणवुं ते नंदापुष्करणीने इशानकूपो एक महोटी बलिपीठ डे जिहां बलिपिंम मूके ते बलिपीठ उंटलारूप जाणवुं ते वे योजन लांबो अने पोहोली डे तथा एक योजन जाडपणे डे, आहीं सुधी विजय राजधानीनो अधिकार संक्षेपयी पूरण थयुं.

हवे ए विजय देवता जेवारें उपजेडे तेवारें श्रीजिनप्रतिमानी पूजा प्रमुख केवा के

वा प्रकारनी चुन करणीत करेते तेनो अधिकार श्रीजीवानिगम सूत्रमां सविस्तर ल खेजुंते तिदांथी जाणी जेवुं ए जंबु दीपनां प्रथम दारतुं अधिकार संक्षेपथी कथुं.

हवे विजयंत नामा बीजा दारतुं अधिकार कहेते:—मेरू पर्वतने दक्षिणदिसें पीस्ता लीश हजार योजन वेगलुं जंबु दीपनी दक्षिण दिसिने अंते विजयंत नामे बीछुं दारते तेनुं अधिकार सर्वे विजयदारनी परें जाणवुं परंतु एटलुं विशेष जे एतुं अधिकारी वि जयंत नामे देवताते तेनी राजधानी दक्षिण दिसें विजया राज्यधानी जेवी ते.

हवे जयंत नामा त्रीजा दारतुं अधिकार कहेते:—मेरू पर्वतनी पश्चिमदिसें पीस्ता लीश हजार योजन वेगलुं जंबु दीपने पश्चिमदिसिने अंते सीतोदा महानदीनी उपरें जयंत नामे त्रीछुं दारते तेनुं अधिकार पण विजयदार सरखुं जाणवुं. इहां जयंतनामे देवताते तेनी राजधानी पश्चिमदिसें विजयराजधानीनां सरखी जाणवी.

हवे चोथुं अपराजित नामे दार कहेते:—मेरू पर्वतने उत्तरदिसें पीस्तालीश हजार योजन वेगलुं जंबु दीपनी उत्तरदिसिने अंते अपराजितनामें चोथुं दार कथुंते ते वि जयदार सरखुं जाणवुं इहां अपराजित देवताते तेनी राजधानी पूर्वोक्त दीपनी उत्तर दिसें विजयराजधानी सरखी जाणवी. ए चारे दरवाजानां चारे देवतानी राजधानी अ हींथी असंख्यातमें जंबु दीपें चार दिसायें जाणवी. ए चारे दरवाजानां स्वामी तथा सामानिक देवता तेनुं आयु एक पव्योपमनुं जाणवुं. इति दार वर्णन समाप्त.

अथ नरतक्षेत्र वर्णन प्रारंभ

हवे ए जंबु दीपमां नरतक्षेत्र नामे वर्षे (वास) कथा स्थानकेते ते कहेते चुलहेम वंत नामे वर्षधर पर्वत तेथकी दक्षिणदिसें अने दक्षिणदिसें जे लवण समुद्र तेथकी उत्तरदिसें तथा पूर्वदिसें जे लवण समुद्र तेथकी पश्चिमदिसें अने पश्चिमदिसें जे लवण समुद्र तेने पूर्वदिसें ए अवकासने वज्रें जंबु दीपने विषे नरतनामे क्षेत्रते जेने विषे शुका वृहना वृता घणाते तथा बोरडी बावल प्रमुखनां कांटा घणाते तथा उंची नीची विष म नूमि घणीते तथा दुर्गमस्थानक घणाते, पर्वत घणाते, नैरवजांप घणाते, पाणीना प्रपात घणाते, पाणीना निष्कारणा घणाते, खाड घणीते, गुफा, नदी, दह, रूख, गुहा, गुल्म, नवमालिका प्रमुख पद्मलतादि बेलडी, कोहली, अटवी, उजाड, स्वापद हिंसक जीव व्याघ्रादिक, चोर, तस्कर, स्वदेशी उपना उपडव, परकटकनां करेलां उपडव, दुर्निह, निह्वाचरने निह्वाडुर्लज मले, डकाल, पाखंदी जिनमार्गना उडापक, रुपण, लोत्री, सातइति, इत्यादिक सर्व वाना जाणवां तथा राजा पण लोकने बहु दुःखना दे नार, रोग घणा, संक्षेप घणा, वारंवार संक्षेप, दंभ, आकराकर प्रमुख घणाते.

એ પૂર્વદિસેં અને પશ્ચિમદિસેં લાંબું છે, ઉત્તર અને દક્ષણે પહોલું છે, ઉત્તરદિસેં પલ્કને શંસ્થાને સંસ્થિત છે, દક્ષણદિસેં ધનુષના પુઠલા ઝાગને સંસ્થાને સંસ્થિત છે તથા ત્રિધા પૂર્વે દક્ષણ અને પશ્ચિમે લવણ સમુદ્રને ફરચ્ચો છે તથા જે ગંગા અને સિંધુ એ બે મહોટી નદીયેં કરી તથા વૈતાઢ્ય પર્વતેં કરી ઢજાગેં વેહેચાણુ છે એટલે એના ઢ સ્વંમ થયા છે.

જંબૂ દીપનો વિષ્કંજ એક લાલ યોજનનો છે તેને એકસોને નેતુંમે ઝાગે એટલે (૫૩૬) યોજન અને એક યોજનના ઓગણીશ ઝાગ કરીયેં એવા ઢ ઝાગ ઉપર એટલું વિષ્કંજ પયો ઝરત ક્ષેત્ર છે એનાં મધ્ય ઝાગને વિષે વૈતાઢ્ય પર્વત છે તે ઝરત ક્ષેત્રને એક દક્ષણાઈ ઝરત અને બીજો ઉત્તરાઈ ઝરત. એવા બે ઝાગેં વેંચતો ઓકો રહ્યો છે.

તિહાં વૈતાઢ્ય પર્વતને દક્ષણદિસેં જે લવણ સમુદ્ર તેને ઉત્તરદિસેં, અને પૂર્વદિસેં જે લવણ સમુદ્ર તેને પશ્ચિમદિસેં અને પશ્ચિમદિસેં, જે લવણ સમુદ્ર તેને પૂર્વદિસેં દક્ષણાઈ ઝરત છે તે પૂર્વદિસેં પશ્ચિમદિસેં લાંબો અને ઉત્તર દક્ષણદિસેં પહોલો અઈ ચંડને આકારે છે, પૂર્વ, દક્ષણ અને પશ્ચિમ એ ત્રણ દિસેં લવણ સમુદ્રને ફરચ્ચો છે, ગંગા અને સિંધુ એ બે મહોટી નદી તેણે ત્રણ ઝાગેં વેહેચું છે, તે બંને અઢત્રીશ યોજન અને એક યોજનનાં ઓગણીશ ઝાગ કરીયેં તેવા ત્રણ ઝાગ ઉપર, એટલું પહોલપણે દક્ષણાઈ ઝરત છે, દક્ષણાઈ ઝરતને અંતે ઉત્તરદિસેં ધનુષના પણઢની પરે જીઢ્ઢા છે તે પૂર્વપશ્ચિમ લાંબી બે છેહે છે લવણ સમુદ્રને ફરચી રહી છે તે જીવા પૂર્વપશ્ચિમેં લાંબપણે ૯૩૪૮ યોજન અને ઉપર ંગણીસીયા બાર ઝાગ છે તે જીવાનું ધનુષ્ટ દક્ષણદિસિ ૯૩૬૬ યોજન ઉપર ંગણીસીયો એક ઝાગ કાંઝક ઝાજેરો પરિધિપણે કહ્યું છે એ ઝરતાઈનું ચિત્ર જોવું.

હવે દક્ષણ ઝરત માંહે અયોધ્યાનગરીનું પ્રમાણ કહે છે.

દક્ષણાઈ ઝરતનાં મધ્યસ્વંમની વચ્ચમાં બાર યોજન લાંબી અને નવ યોજન પોહોલી એવી અયોધ્યા (વિનિતા) નગરી છે તે લવણ સમુદ્રથી અને વૈતાઢ્ય પર્વતથી એકશો ચૌદ યોજન અને ઉપર એક યોજનનાં ઓગણીશ ઝાગ કરીયેં તેવા અગીઆર ઝાગ એટલે અંતરે છે કેમકે દક્ષણાઈ ઝરતનાં મધ્ય સ્વંમનો વિસ્તાર બંને અઢત્રીશ યોજન અને ત્રણ કલા છે તેમાંથી અયોધ્યાનો વિસ્તાર નવ યોજન કાઢાઈયેં તેવારેં બંને ંગણત્રીશ યોજન અને ત્રણ કલા રહે તેનું અઈ કરીયેં તેવારેં ૧૧૪ યોજન ઉપર અગીઆર કલા યાથ તેટલી લવણસમુદ્ર અને વૈતાઢ્ય પર્વતથી વેગલી અયોધ્યા નગરી ઝાણવી.

હવે માગધાદિ ત્રણ તીર્થ કયા સ્થાનકે છે તે કહે છે.

ચક્રવર્તિને વસવર્તિ ઝરત, ંરવત અને બત્રીશ વિજય મલી ઓત્રીશ ક્ષેત્ર ચક્રવર્તિનાં છે તેની જે ગંગા, સિંધુ તથા રક્તા અને રક્ત વતી એ ચાર ઝરત ંરવતની નદી છે તેને સમુદ્રમાં પ્રવેશ કરતાં તથા વિજયની નદીને સીતોલા તથા સીતાનદી માંહે પ્રવેશ ક

रतां एटले जे स्थानके जरत तथा ऐरवतनी नदीठ समुद्रमां प्रवेश करे तथा जे स्था नकें बत्रीश विजयनी नदीठ सीतानदी अने सीतोदानदी मांहे प्रवेश करे ते स्थानक विशेष नदी सागर संगम उत्तम स्थानक कह्यै तियां दक्षणाई जरतमां एक पूर्वदि सियें मागध तीर्थठे बीछुं पश्चिमदिसियें प्रजास तीर्थठे तथा ए बे तीर्थनां वज्रमां एक वरदाम तीर्थ ठे एरीतें जरत क्षेत्रमां त्रण तीर्थ ठे तेमज ऐरवतमां तथा बत्रीश विजय मां पण प्रत्येकें त्रण त्रण तीर्थ गणतां सरवाजे जंबुद्वीपमां एकशोने बे तीर्थ ठे.

॥ अथ वैताढ्यापर्वत वर्णन ॥

हवे जरतक्षेत्रमां पूर्व पश्चिमें लांबो अने उत्तर दक्षणे पोहोला वैताढ्यानामे पर्वतठे ते पच्चीश योजन उंचो ठे अने पच्चीश योजननो चौथो जाग सवाठ योजन जूमी मांहे ठे ए अढीदीपमां एक मेरुविना बीजा सर्वपर्वत जेटला उंचपणे होय तेनो चौथो जाग थ रतीमां होय तथा पच्चाश योजन पोहोला पणेठे तेनी बाहू पूर्व पश्चिमदिसें ४८८ यो जन अने उपर एक योजननां अंगणीसीया शोल जाग लांबपणे ठे, तेनी जीवा पणठ उत्तरदिसें १०४३० योजन उपर अंगणीसीया बारजाग लांबपणे ठे तथा तेतुं धनुष्ट्र दक्षणदिसें १०४४३ योजन उपर अंगणीसीया पंदरजाग परिधिपणे रुचकनामे जे श्रीवा नुं आचरण तेवा संस्थाने ठे ए पर्वत सर्व रजतमय रूप्य मयठे अने स्फाटिकनी परे सुकोमल ठे यावत् जोतां थकां प्रतिबिंब देखाय माटे प्रतिरूप ठे.

ते दक्षण अने उत्तर ए बे पासें बे पद्मवर वेदिकार्यें करी अने बे वनखंमे करी स र्वदिसें चोकफेर वींटयो ठे, तें पद्मवरवेदिका अर्ध योजन उंचपणें अने पांचजें धनुष्य पोहोला पणे ठे तथा पर्वत जेटली लांब पणे ठे अने वनखंम काइक उणा बे योजन पोहोला पणे ठे तथा पद्मवरवेदिका जेटला लांबा ठे, तेतुं काला वणें काली कांति ठे,

वैताढ्यने पूर्व पश्चिमदिसें बे गुफाठे ते उत्तर दक्षणे पच्चाश योजन लांबीठे, अने पूर्वपश्चिमें मांहेली कोरे पोहोली बार योजन ठे, आठ योजन उंच पणे ठे, तथा आठ योजन उंचा अने चार योजन पोहोला तथा चार योजन प्रवेश एवा दक्षण अने उत्तरने सन्मुख वज्ररत्नमय निवड एवां बे बारणा तेना कपारटें करी ढांकीठे तथा निरंतर अंध कार अने तिमिश्र तेणोकरी सहीतठे, चंद्र सूर्यादिकनी ज्योति रहीत मार्गठे एवी पश्चि मदिसें तिमिश्रागुफा अने पूर्वदिसें खंरुप्रपाता मली बे गुफाठे तेना विषे कृतमाल अने नृत्यमाल एवे नामे बे देवता एक पढ्योपमना आशुवाला वसेठे तथा ते गुफाने विषे उम गा अने निमगा एवी बे नदीठे ते त्रण त्रण योजन विस्तारेठे ते नदीठ, पर्वत मांहेजा जे महोटा पाषाण ते मांहेथी निकलीने महोटी नदी जे गंगा सिंधु प्रमुख ठे ते मांहे गमन

करेले ते बे नदी वझे वैताढघना पञ्चाश योजन मांहेला पञ्चीशसुं अने उधीशसुं ए बे यो जननुं आंतरुं ठे. ते गुफानीबेहु बाजुनी जीतने विषे चक्रवर्ति जे थाय ते बे वे साहामा सूर्यमंजल सरखा कांकिणि रत्नना उंगणपञ्चाश मांमला अजुआलुं करवा माटे लखे ठे ते प्रत्येक मंजल उत्सेधांगुलें करी पांचशें धनुष्यनुं ठे तथा वली ए गुफा प्रमाणांगुलें करी बार थोजन पोहोली ठे तथा एकेका मांमलाने वच्चमां एकेक योजननुं आंतरुं ठे तथा मांम लाने नीचे अने उपर सर्व थइने आठ योजन गुफा उंचीठे तेमाटे पोहोळपणे बार योजन प्रकाश करेले अने मंजलने आंतरें एकेक योजन प्रकाश करेले तथा उंच पणे आठ योजन प्रकाश करेले ए मांमला बन्ने पासें एकेक योजनने आंतरें गोमुत्रिकाने आकारें करतां एक नीते चोवीश मंजल थाय अने बीजी नीते पञ्चीश मंजल थाय तेमां सिंधुनदी पा सें तिमिश्रा नामे गुफाठे ते गुफामांहेथी चक्रवर्ति दहूण मध्य खंमथी उत्तर मध्य खंम मां प्रवेश करेले अने उत्तर मध्य खंमने साधी त्यांथी पाठो वलतां रूपजकूटने विषे पो तातुं नाम लखीने गंगानदी पासें जे बीजी खंमप्रपाता नामे गुफाठे तेमांथी थइने द हूण जरत मांहे पाठो वजे तथा चक्रवर्ति जिहां सुधी जीवतो होय तिहां सुधी ते गु फाउनां कमाड उघाडा रहेले.

हवे पूर्वोक्त वनखंमने बे पासें दश दश योजन उंचा जइयें तिहां बे विद्याधरनी श्रेणीठे ते दश दश योजन पहोळ पणे ठे अने पर्वत जेटली लांब पणे ठे ते बे पासें बे पद्मवरवेदिका अने बे वनखंमने करी चोकफेर वींटीठे एतुं लंबाइ तथा पहोलाइ आदि कनुं वर्णन पूर्वली परे जाणवुं तिहां दहूणदिसीनी जे विद्याधरनी श्रेणी ठे तेने विषे वि द्याधरोना गगनवज्जन प्रमुख पञ्चास महोटा नगर राजधानी रूपठे अने उत्तर दिसीनी जे विद्याधरनी श्रेणीठे तेने विषे विद्याधरोनां रथनुपुर चक्रवाल प्रमुख साठ महोटा नग रावास राजधानी रूपठे एरीतें बे श्रेणीनां मली एकसोने दश नगर थाय ते नगरने विषे देशनी राजधानी सहित विद्याधरनां राजा महोटा बलवंत वरोले.

वली ते विद्याधरनी श्रेणीना जूमिजाग थकी वैताढघ पर्वतने बे पासें दश दश योजन उंचा जइयें तेवारें आनियोगिक देवतानी बे श्रेणी आवे ते पण दश दश योजन प होली अने पर्वत सरखी लांब पणे ठे ते बेहु श्रेणी बने पासें बे पद्मवरवेदिका अने बे वनखंमनेकरी वींटीठे तेनुं वर्णन पूर्वपरें जाणवुं ते जूमिमां घणा व्यंत्तरिक देवता अने देवांगना थावत विचरेले ते श्रेणीने विषे सौधमेंडनां चार लोकपाल तेना आनियोगि क एटले आझाकारी किंकर देवोना घणा जवन ठे ते सर्व जवन बाहेर गोलाकारे ठे, मांहे समचतुरस्र ठे, थावत अपत्सराना समूहें करी संकीर्ण ठे तेमां ते देवता वसे ठे तेनुं एक पद्मयोपमाशु ठे.

वली ते आनियोगिक देवोनी श्रेणी थकी पांच पांच योजन उंचा जइयें तिहां वैता ढ्य पर्वतलुं शिखरतलुं ठे ते दश योजन पोहोल पणे अने पर्वत जेटलो लांब पणेठे ते शिखर तल एक पद्मवरवेदिकायें करी अने एक वनखंमे करी सर्व दिसियें चोक फेर वीटि लुं ठे ते शिखर तलने विषे घणा व्यंतरिक देवता देवांगनाठ जोगजोगवता थका विचरेठे.

वैताढ्य पर्वतने विषे नव कूट एटले शिखरठे तेना नाम कहेठे:—१ सिंघायतनकूट, २ दह्णार्द्धजरत नामा कूट, ३ खंमप्रपात गुफा कूट, ४ माणिजडकूट, ५ वैताढ्य कूट, ६ पूरणजडकूट, ७ तिमिश्रागुफा कूट, ८ उत्तरार्द्धजरत कूट ए वैश्रमणकूट, ९ नव कूटठे.

तेमां प्रथम सिंघायतनकूट सवाठ योजन उंचपणे ठे अने मूलमां सवाठ योजन पोहोल पणे वचमां कांइक उंणा पांच योजन पोहोलपणेठे, उपर कांइक जाजेरा त्रण योजन पोहोल पणे ठे मूलमां पोहोलो वच्चमां सांकडो अने उपर पातलो गायना पूंठने संस्थाने ठे सर्व रत्नमय ठे ते कूट पद्मवरवेदिका अने वनखंमें करी चोफेर वीटिचुंठे ते ना मध्यजागने विषे शाश्वती अरिहंतनी प्रतिमानुं आयतन एटले देहेरंठे, ते एक कोश लांब पणे, अर्द्धकोश पोहोल पणे अने चौदशे ने चालीश धनुष उंच पणेठे तेने विषे कृषन, चंडानन, वारिषेण अने वर्द्धमान ए चार नामे तीर्थकरनी एकशोने आठ प्रतिमाठे.

ए प्रथमना सिंघायतना कूटनी पश्चिमदिसें बीजो दह्णार्द्धजरत नामे कूट ठे तेपण सिंघायतन कूट जेटलुं उंचो पोहोलोठे ते प्रासादना मध्यजागमां एक प्रसादावतंसकठे ते एक कोश उंचो अने अर्द्धकोश पोहोल पणेठे तेना मध्यजागमां एक पीविका (चोत रोठे) ते पांचसें धनुष लांबो पोहलो अने अदीसैं धनुष जाड पणेठे तेनां उपर एक बेसवानुं सिंहासन ठे ते हजारो गमे नडासनादिके परवछुं ठे ए कूटने विषे दह्णार्द्ध जरतनामे देवता महाकृद्विंत एक पल्योपमायुनी स्थितियें वसेठे तेने चार हजार सा मानिक देव, चार अग्रमयिषी परिवार सहीत, त्रण परषदा, सात कटक, सात कटकनां स्वामी, चारें दिसीयें चार चार हजार उचारहे एवा शोल हजार आत्मारकक देवता, दह्णार्द्ध जरतकेत्रनुं दह्णार्द्ध राजधानीनुं तथा अनेरा पण घणा देवता देवांगनानो आधिपत्य पणु पालतो थको यावत् विचरेठे ए नवे कूट सवाठ योजन उंचा जाणवा.

चोथुं माणिजडकूट, पांचमुं वैताढ्य कूट अने ठंठुं पूरणजडकूट ए त्रण सुवर्णमय ठे शेष ठ कूट रत्नमय ठे तेमां तिमिश्रागुफा कूटमां कृतमाल देवता वसेठे तथा खंम प्रपातगुफा कूटमां नृतमाल देवता वसेठे एरीतें बे कूटनां देवताना नाम कूटने नामे नथी अने शेष ठ कूटनां देवतानां नाम कूटने नामे ठे जे कूटनो नाम तेजनाम तेमांवलनार देवतानो पण ह्यो ए सर्व देव एक पल्यायु वाला जाणवा ए सर्व मेरू पर्वतने दह्ण ए दिसैं तिहां अस्थायता दीप समुद्र व्यतिक्रमी जइयें तिहां बीजो जंबूदीप ठे तेने बार

हजार योजन अथवाहीरिं तिहां ए सर्व देवोनी राजधानी विजया राजधानी सरखी जाणवी तथा वैताढ्य गिरिकुमार नामे देवता महार्धिक एक पव्योपमायु वालो इहां वसेढे तेथी ए पर्वततुं पण वैताढ्य एतुं नाम शाश्वतो ढे.

हवे उत्तरार्ध नरतनामे वास क्षेत्र पूर्व पश्चिमें लांबो उत्तर दक्षणे पोहोलो पत्यंकने संस्थाने संस्थितढे ते गंगा अने सिंधु ए बे महोटी नदी तेपो करी त्रण जागें वेहेंचाणुढे ३३० योजन उपर उगणीसीया त्रण जाग एटलुं पोहोल पयोढे, एनी बाहू पूर्व पश्चि मदिसें १०६५ योजन उपर उगणीसीया साडासात जाग एटली लांब पयो ढे एनी जीवा पणढनी परें उत्तरदिसें १४४४ योजन उपर उगणीसीया ढ जाग कांइक उणा एटली लांब पयो ढे ते जीवानुं धनुष्टुष्ट दक्षणदिसें १४५३० जयोन उपर उगणीसीया अगीअर जाग एटलुं परधि पयोढे.

हवे ए उत्तरार्धनरतमां ऋषजकूटनामे पर्वतढे ते कहेढे:—गंगाप्रपातकूमनी पश्चिमदि सें अने सिंधुकूमनी पूर्वदिसें चुल्लहिमवंत पर्वतना दक्षण पासानां नितंब पासें ऋषज कूटढे ते आठ योजन धरतीमां उंढ पयो, मूलमा आठ योजन पोहोल पयो, वञ्चमां ढ योजन पोहोल पयो अने उपर चार योजन पोहोल पयो तथा पाठांतरे मूलमां बार योजन पोहोल पयो मथ्यमां आठ योजन पोहोलो अने उपर चार योजन पोहोलो ढे गायना पंढने संस्थाने सर्व जंबूनंद रत्नमय श्यामवर्णेढे एमां पूर्वली परे जवन प्र मुख जे ढे तेशाखांतरथी जाणवा इहां ऋषजनामे महार्धिक देवता वसेढे तेनो परिवार तथा एनुं अनेरे जंबू द्वीपें राजधानीनो स्थानक यावत् पूर्वपरें सर्व कहेढुं.

ए नरतक्षेत्रने विषे नरत नामे देवता महा ऋद्धिवंत सामानीकादिक देवोयें सहित एक पव्योपमने आउखे वसेढे तेथी एनुं नरत वर्षे एनुं शाश्वतुं नामढे.

हवे चुल्ल हेमवंत नामे वर्षधर पर्वत कहेढे:—

नरत क्षेत्रने उत्तर दिसें नरतक्षेत्रनी सीमा रूप ए चुल्ल हेमवंत पर्वत ढे ते एकशो योजन उंच पयो ढे अने पञ्चीश योजन धरती मांहेढे तथा १०५३ योजन उपर उगणीसीया बार जाग एटलो पोहोल पयो ढे, तेनी बाहा पूर्व पश्चिमें प्रत्येकें ५३५० योजन उपर उगणीसीया साडा पंदर जाग ढे, तेनी जीवा पणढ उत्तर तरफ पूर्व पश्चिमें लांबी ३४६३ योजन उगणीसीयें अर्धजागें कांइक उणो एटली लांब पयो ढे तेतुं धनुष्टुष्ट दक्षणे ३५३३० योजन उपर उगणीसीया चार जाग परिधि पयोढे ए रुचक नामा वस्तुने संस्थाने रह्यो ढे, सर्व सुवर्ण मयढे, बे पासें बे पद्मवरवेदिका अने बे वनखं मे करी वींढ्योढे ए पर्वत उपर घणा व्यंतरिकदेव देवांगनाउ विचरे ढे इत्यादि कहेढुं.

ए पर्वतना मध्यजागे एक महोदो पद्मइह नामे इहते ते पूर्वपश्चिम लांबपणे एक हजार योजनते अने उत्तर दक्षिण पोहोलो पांचशो योजन ते, दश योजन उंचोते, ए इहंतुं रूपामयतटते, ते इह एक पद्मवरवेदिका अने एक वनखंनि करी चोकफेर वींटयो ते,

ते इहना मध्यजागे एक महोदुं कमलते ते एक योजन लांबो अने पोहोलो ते तथा अर्ध योजन जाडो ते एटले बे कोश पाणी थकी उंचो ते अने दश योजन उंचो पाणी मांहेते एम पाणीमां तथा उपर मली साडा दश योजन उंचो ते ते कमल एक जगतीये करी चोकफेर वींटलो ते ते जगती पाणी उपरे जंबू दीपनी जगती प्रमाणे ते गवाहू गोख पण तेज रीते जाणवा ए कमलनो वज्ररत्नमय मूलते, अरिष्टरत्नमय कंद ते, वैभूर्धरत्नमय नालते, वैभूर्धरत्नमय बाहेरना पत्रते, कांडक राता सुवर्णमय मांहेली पांखडी ते, रातासुवर्णमय केशराते, विविध प्रकारनां मणिमय कमलनां बीज जागते, कनकमय कर्णिका मोमोते, ते कर्णिका अर्धयोजन लांबी तथा पोहोलीते, एक कोश उंची ते.

ते कर्णिकानी उपरली नूमिना मध्यजागे एक महोदो जवनते, ते एक कोश लांबो, अर्धकोश पोहोलो, चौदशेचालीश धनुष्य उंचो, अनेक सडकडा गमे थांजे करी सहीतते, ते जवनने त्रणदिसैये त्रण बारणाते ते प्रत्येक पांचशे धनुष उंचाते, अढीशे धनुष पोहोला ते, स्वेत प्रधान कनकमय थूजिका चोतरो तेणे करी सहीतते, यावत् वनमाला पर्यंत इहां कहेवुं ते जवनना मध्य जागे एक मणिमय पीठिका ते ते पांचशे धनुष लांबी पोहोली अने अढीशे धनुष जाडीते तेना उपर श्रीदेवीनी सध्या ते.

ते कमलनी प्रथम परिधिये बीजा एकशोने आठ कमलते ते सर्व उंच पणे तथा लांब पणे पूर्वोक्त मूल कमलथी अर्ध जागेते एटले एक कोश पाणीथी बाहेर ते अने दश योजन पाणीमांहे ते मली सवादश योजन उंचाते अर्ध योजन लांबा पोहोला ते, तेनी पण कर्णिका प्रमुख तथा शुवनादिक सर्व ते मूल कमलनी पेरे अर्ध प्रमाण वाला जाणवा. ए एकशोने आठ कमलने विषे श्रीदेवीना नूषणादिक वस्तु रहेते.

हवे बीजी परिधिना कमलते ते मुख्य कमलथी वाव्यकूपो, उत्तर दिसिये अने इशान कूपो ए त्रण दिसायें श्रीदेवीनी चार हजार सामानिक देवीना चार हजार कमल ते तथा पूर्वदिसै श्रीदेवीनी चार महचरिका गुरू स्थानीय देवीना चार कमलते तथा अग्निंकूपो मांहेली परखदानां आठ हजार देवतानां आठ हजार कमलते तथा दक्षिणदिसिये व चली मध्य परखदानां दश हजार देवतानां दश हजार कमलते तथा नैऋतकूपो बाहेरली परखदानां बार हजार देवतानां बार हजार कमलते तथा पश्चिमदिसै सात कट कना स्वामीनां सात कमलते, एरीते ए बीजा वलयमां सरवाले ३४०११ कमल ते.

हजार योजन अथवाहीमें तिहां ए सर्व देवोनी राजधानी विजया राजधानी सरखी जाणवी तथा वैताढ्य गिरिकुमार नामे देवता महर्दिक एक पख्योपमायु वालो इहां वसेडे तेथी ए पर्वततुं पण वैताढ्य एतुं नाम शाश्वतो डे.

हवे उत्तरार्ध जरतनामे वास क्षेत्र पूर्व पश्चिमें लांबो उत्तर दक्षणे पोहोळो पल्यकने संस्थाने संस्थितडे ते गंगा अने सिंधु ए बे महोटी नदी तेषो करी त्रण जागें वेहेंचाणुडे ३३७ योजन उपर उगणीसीया त्रण जाग एटलुं पोहोल पणोडे, एनी बाह पूर्व पश्चि मदिसें १७९३ योजन उपर उगणीसीया साढासात जाग एटली लांब पणो डे एनी जीवा पणठनी परें उत्तरदिसें १४४७१ योजन उपर उगणीसीया ठ जाग कांइक उणा एटली लांब पणो डे ते जीवानुं धनुष्ट दक्षणदिसें १४५३७ जयोन उपर उगणीसीया अगीअर जाग एटलुं परधि पणोडे.

हवे ए उत्तरार्धजरतमां ऋषजकूटनामे पर्वतडे ते कहेडे:-गंगाप्रपातकूटनी पश्चिमदि सें अने सिंधुकूटनी पूर्वदिसें चुल्लहेमवंत पर्वतना दक्षण पासानां नितंब पासें ऋषज कूटडे ते आठ योजन धरतीमां उंन पणो, मूलमा आठ योजन पोहोल पणो, वज्रमां ठ योजन पोहोल पणो अने उपर चार योजन पोहोल पणो तथा पाठांतरे मूलमां बा र योजन पोहोल पणो मध्यमां आठ योजन पोहोलो अने उपरें चार योजन पोहोलो डे गायना पुंठने संस्थाने सर्व जंबूनंद रत्नमय श्यामवर्णोडे एमां पूर्वली परे जवन प्र मुख जे डे तेशाखांतरथी जाणवा इहां ऋषजनामे महर्दिक देवता वसेडे तेनो परिवार तथा एनुं अनेरे जंबू द्वीपें राजधानीनो स्थानक यावत् पूर्वपरे सर्व कहेवुं.

ए जरतक्षेत्रने विषे जरत नामे देवता महा ऋदिवंत सामानीकादिक देवोयें सहीत एक पख्योपमने आठखे वसेडे तेथी एनुं जरत वर्षे एतुं शाश्वतुं नामडे.

हवे चुल्ल हेमवंत नामे वर्षधर पर्वत कहेडे:-

जरत क्षेत्रने उत्तर दिसें जरतक्षेत्रनी सीमा रूप ए चुल्ल हेमवंत पर्वत डे ते एकशो योजन उंच पणो डे अने पञ्चीश योजन धरती मांहेडे तथा १०५३ योजन उपर उग णीसीया बार जाग एटेलो पोहोल पणो डे, तेनी बाहा पूर्व पश्चिमें प्रत्येकें ५३५० योज न उपर उगणीसीया साढा पंदर जाग डे, तेनी जीवा पणठ उत्तर तरफ पूर्व पश्चिमें लांबी ३४९३३ योजन उगणीसीयें अर्धजागें कांइक उणो एटली लांब पणो डे तेनुं धनु ष्ट दक्षणे ३५३३० योजन उपर उगणीसीया चार जाग परिधि पणोडे ए रुचक ना मा वस्तुने संस्थाने रह्यो डे, सर्व सुवर्ण मयडे, बे पासें बे पद्मवरवेदिका अने बे वनखं ने करी वीठ्योडे ए पर्वत उपर घणा व्यंतरिकदेव देवांगनाउ विचरे डे इत्यादि कहेवुं.

ए पर्वतना मध्यनागे एक महोदो पद्मइह नामे इहते ते पूर्वपश्चिम लांबपणे एक हजार योजनते अने उत्तर दक्षण पोहोलो पांचशो योजन ते, दश योजन उंमोडे, ए इहनुं रूपामयतटते, ते इह एक पद्मवरवेदिका अने एक वनखंमे करी चोकफेर वींटयो ते,

ते इहना मध्यनागे एक महोदुं कमलते ते एक योजन लांबो अने पोहोलो ते तथा अर्ध योजन जाडो ते एटले बे कोश पाणी थकी उंचो ते अने दश योजन उंमो पाणी मांहे ते एम पाणीमां तथा उपर मली साडा दश योजन उंचो ते ते कमल एक जगतीये करी चोकफेर वींटयो ते ते जगती पाणी उपरे जंबू ढीपनी जगती प्रमाणे ते गवाहू गोख पण तेज रीते जाणवा ए कमलनो वज्ररत्नमय मूलते, अरिष्टरत्नमय कंद ते, वैभूर्धरत्नमय नालते, वैभूर्धरत्नमय बाहेरना पत्रते, कांस्क राता सुवर्णमय मांहेली पांखडी ते, रातासुवर्णमय केशराते, विविध प्रकारनां मणिमय कमलनां बीज जागते, कनकमय कर्णिका मोमोते, ते कर्णिका अर्धयोजन लांबी तथा पोहोलीते, एक कोश उंची ते.

ते कर्णिकानी उपरली जूमिना मध्यनागे एक महोदो जवनते, ते एक कोश लांबो, अर्धकोश पोहोलो, चौदशेचालीश धनुष्य उंचो, अनेक सडकडा गमे थांजे करी सहीतते, ते जवनने त्रणदिसैये त्रण बारणाते ते प्रत्येक पांचशे धनुष उंचाते, अढीशे धनुष पोहोला ते, स्वेत प्रधान कनकमय थूजिका चोतरो तेपो करी सहीतते, यावत् वनमाला पर्यंत इहां कहेवुं ते जवनना मध्य नागे एक मणिमय पीठिका ते ते पांचशे धनुष लांबी पोहोली अने अढीशे धनुष जाडोते तेना उपर श्रीदेवीनी सध्या ते.

ते कमलनी प्रथम परिधिये बीजा एकशोने आठ कमलते ते सर्व उंच पणे तथा लांब पणे पूर्वोक्त मूल कमलथी अर्ध जागेते एटले एक कोश पाणीथी बाहेर ते अने दश योजन पाणीमांहे ते मली सवादश योजन उंचाते अर्ध योजन लांबा पोहोला ते, तेनी पण कर्णिका प्रमुख तथा सुवर्णादिक सर्व ते मूल कमलनी पेरे अर्ध प्रमाण वाला जाणवा. ए एकशोने आठ कमलने विषे श्रीदेवीना नूपणादिक वस्तु रहेते.

हवे बीजी परिधिना कमलते ते मुख्य कमलथी वाय्वकूपो, उत्तर दिसिये अने इशान कूपो ए त्रण दिसायें श्रीदेवीनी चार हजार सामानिक देवीना चार हजार कमल ते तथा पूर्वदिसै श्रीदेवीनी चार महत्तरिका गुरू स्थानीय देवीना चार कमलते तथा अग्निंकूपो मांहेली परखदानां आठ हजार देवतानां आठ हजार कमलते तथा दक्षणदिसिये व चली मध्य परखदानां दश हजार देवतानां दश हजार कमलते तथा नैऋतकूपो बाहेरली परखदानां बार हजार देवतानां बार हजार कमलते तथा पश्चिमदिसै सात कट कना स्वामीनां सात कमलते, एरीते ए बीजा बलयमां सरवाजे ३४०११ कमलते.

हवे त्रीजी परिधिनां कमल कहेते:-त्रीजा वलयनी भ्रत्येक दिसार्थे चार चार हजार कमल गणतां चार दिसार्थे शोल हजार कमल श्रीदेवीना आत्मरक्तक देवोनां ठे.

वली ते मूल कमलने चोफेर त्रण बीजा परिद्वेष ठे एटले मांहेली, विचली अने बाहिरली एवी त्रण परिधि अर्थात् चोथी, पांचमी अने ठठी ए त्रण परिधिनां कमलोमां श्रीदेवीनां आनियोगिक किंकर देवो रहेते तेनी संख्या कहेते चोथी मांहेली परिधिमां बत्रीश लाख कमलठे, विचली पांचमी परिधिमां चालीश लाख कमलठे अने बाहिरली ठठी परिधिमां अडतालीश लाख कमलठे ए त्रण परिधिना एक करोडने वीश लाख कमल अथा तेनी सार्थे आगली त्रण परिधिनां तथा मुखकमलमलीने ५०११० कमल मेलवीये तेवारे सरवाले ११०५०११० कमल थाय. सर्व कमल जंबुवृहनी पेते शाश्वता पृथ्वीकाय रूपठे परंतु कमलना आकारे ठे माटे कमल कहीने वखाएथा ठे अने पहेली परिधिना कमलथी बीजा परिधिना कमल अर्द्ध प्रमाणवाला ठे एम आगल पण सर्व परिधिये अर्द्ध अर्द्ध प्रमाण वाला कहेवा तथा ए पद्मइहने विषे जेम कमलोनो परिवार वखाएथो तेम बीजा पर्वतोनां इह संबंधी पण एमज परिवार जाणवो. पद्मइहने विषे घणा कमल पद्मइहने आकारे पद्मइह सरिखाठे माटे एतुं पद्मइह एतुं शाश्वतुं नाम ठे इहां श्रीनामदेवी महाकृद्विंत यावत् एक पढ्योपमना आवखावाली वगैठे ए कमलनुं चित्र जोतुं.

हवे ए इहना बारणां प्रमुख वखाणतो ठतो बीजा पर्वतोनां इह संबंधी वक्तव्यतापण साधेज कहेते.

हिमवंत तथा शिखरी ए बे पर्वतो वपर पद्म तथा पुंमरीक ए बे इहने विषे एक पूर्वदिशि, बीजो पश्चिमदिशि, त्रीजो मेरुपर्वतने सन्मुख ए त्रण दारठे, ते बारणा पण स्वस्वदिशि इहना मानथी, एंसीमे जाग प्रमाणठे. ते केम ? तोके-इहनो जे विस्तार पांचसे योजन पूर्व अने पश्चिमदिशि ए ठे, ते एंसीमे जागे वहेंचीए तेवारे सवाठ योजन आवे; तेमाटे पूर्व अने पश्चिमनां बारणां इहने विषे सवाठ योजन पद्मोलां ठे. अने मेरुसन्मुख हजार योजन इहठे ते एंसीजागे वहेंचीए तेवारे साढाबार योजन जागे आवे तेमाटे मेरुसन्मुख इहनां वारणा साढाबार योजन पद्मोलां ठे एम जाणवुं. ते दार तोरणसहित तथा तेमांथी नदीठ नीकली ठे तेणे करी सहित ठे. शेष बीजा चार इहने विषे दक्षिण अने उत्तर दिशाए बे बे वारणां ठे तेमना मध्ये जे मेरु सामा वारणाठे ते वारणा स्वदिशि इहना एंसीमे जागेठे. जेम महापद्म तथा माहा पुंमरीक ए बे इह मेरुदिशि सन्मुख बे सहस्र योजन ठे, तेमना लांब पणाने एंसीजागे वेहे चतां पचीश योजन आवे, तो जे मेरु सन्मुख वारणुंठे, ते पचीश योजनठुं ठे. अने

बाहेरनां दक्षिण तथा उत्तर सन्मुख जे बारणा ठे ते, मांहेला मेरु सन्मुख बारणाथी अर्धमाने एटले साढाबार योजन प्रमाणे ठे. वली एरीते तिगिळि तथा केशरी इह मेरु दिशि लांबा चार हजार योजन ठे. ते एंसीजागे वहेंचतां पचाश योजन प्रमाणे मेरु सन्मुखतु बारणुं ठे, अने दक्षिण तथा उत्तरनां जे बारणां ठे, ते मांहेला बारणाथी अर्ध एटले पचीश योजन प्रमाणना ठे. ए सर्व इहना बारणां जे ठे. ते तोरण तथा नदीए सहित ठे एम जाणवुं.

ए पद्मइहनां पूर्वदिसिने तोरणेथी गंगा नामे महोटी नदी नीकली ते पूर्वदिसि सन्मुख पांचशें योजन पर्वत उपर जइने गंगावर्तन नामे कूट फरिने पांचशें त्रेवीश योजन उपर उगणीसीया साढात्रण जाग एटली दक्षणदिसी साहामी पर्वत उपर जइने जेम मोहोटा घडानां मुख मांहेथी पाणीनो समूह नीकलतो होय ते सरखो मुक्ता वलीनां हारने संस्थाने कांइक जाजेरा शो योजनने प्रपातें पाणीने पडवे करिने हेवी पडेठे ए गंगानदी जिहां पडेठे तिहां एक महोटी जीजी प्रणालीठे ते जीजी अर्ध योजन लांबी अने सवाठ योजन पोहोली, अर्धकोश जाडी, मगरमस्ततुं पसाखुं मुख ते संस्थाने संस्थितठे ए गंगानदी जिहां पडेठे तिहां एक गंगा प्रपात एवे नामे कुंमठे, ते शाठ योजन लांबो अने पोहोलो ठे तथा १९० योजन कांइक जाजेरा परिधिठे, दश योजन उंमो ठे, गोलाकारे ठे. अनेक जातना तिहां कमलठे, ते कुंम एक पद्मवरवेदिका अने एक वनखंम तेणेकरि चोफेर वींटेळुं ठे, ते कुंमने चारेदिसें पगयालीया ठे.

ते कुंमना मध्यजागें एक महोटा गंगानामे द्वीपठे ते आठ योजन लांबो अने पोहोलो वृत्ताकारेठे, कांइक जाजेरा पच्चीश योजन तेनी परिधिठे, बे कोश पाणी थकी उं चो सर्व वज्ररत्नमय ठे ते द्वीप एक पद्मवरवेदिका अने वनखंमकरि चोफेर वींटेळुंठे ते ना उपरे गंगा नामक देवीने वसवानो छुवनठे घरठे ते एककोश लांबो, अर्धकोश पोहो लो अने १४४० धनुष्य उंचोठे तेमां गंगादेवीनी सख्याठे माटे एतुं गंगाप्रपात नामठे.

ते गंगाप्रपातकुंमने दक्षणदिसिने तोरणे अइने गंगा महानदी नीकली थकी उत्तरा र्ध जरतद्देत्र मांहे आवती आवती साठ हजार नदीयें पुराती थकी खंमप्रपाता गुफाने हेते वैताढ्य पर्वतने जेदीने दक्षणार्ध जरत मांहे आवती थकी दक्षणार्ध जरतनां मध्य जागें जइने पूर्वदिसि साहामी वलती थकी चौदहजार नदीयें पुराती थकी नीचे जंबू द्वीपनी जगतीने जेदीने पूर्वदिसें लवण समुद्रमांहे जले ठे.

ए गंगानदी जिहांथी वहेठे तिहांथी मूले सवा ठ योजन पोहोली ठे अने अर्धकोश उं मीठे पंठी बे पासें मात्रायें मात्रायें वधती थकी समुद्रमां जलतां शाडीबाशठ योजन पोहोळ पणें अइ अने सवा योजन उंम पणें अइ एटले सर्व नदीउंने मूल थकी मुखे

समुद्रमां जलतां दश गुणो प्रवाह होय तथा पोहोल पणार्थी पञ्चाशमो जाग उंम पणो होय गंगानदी बे पासें बे पद्मवर वेदिका अने बे वनखंमे करी वींटीले.

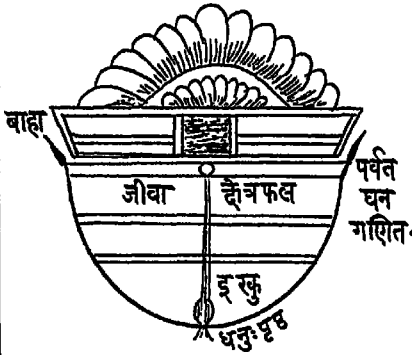
ए गंगानदीनी पेरेज सिंधुनदीतुं स्वरूप पण जाणी जेवुं मात्र ते पद्मइहने पश्चिमदिसिने तोरणो नीकली अकी सिंधुआवर्तन नामा कूटने फरीने दक्षिणदिशा तरफ चाली अकी सिंधुप्रपातकुंममां पढी तिहां सिंधुदेवीनी सिंधु नामे दीप जाणवो यावत् तिमिश्चा गुफा नीचे वैताढ्य पर्वत जेदीने पश्चिमदिसी साहामी वली अकी चौदहजार नदीयें पुराती लवण समुद्रमां जली तेनो शेष अधिकार गंगानी परें जाणवुं.

हवे ते पद्मइहने उत्तरदिसिने तोरणो रोहितांसा महानदी नीकली ते ३३६ योजन अने उगणीसीया उ जाग उत्तर दिसि साहामी पर्वत उपर जइने कांइक जाजेरा शो योजनने प्रपातें रोहितांसा प्रपात कुंममां जइ पडेले ते कुंम एकशोने वीश योजन लां बो अने पोहोलोले कांइक उणा त्रणसो एंसी योजन परिधि पणो ले दश योजन उंमो ले, तेना मध्यजागे रोहितांशानामे दीपले ते शोल योजन लांबो अने पोहोलोले बे कोश पाणी अकी उंचोले, तिहां रोहितांसा देवीतुं जवन जाणवुं इत्यादिक एतुं बीजो सर्व अधिकार पूर्वला कुंमनी परे कहेवो.

ते रोहितांसा प्रपातकुंमने उत्तरदिसिने तोरणो रोहितांसा नदी नीकली अकी, हेमवंत युगलीयानां खेत्र मांहे जाती जाती, चौद हजार नदीयें पुराती पुराती, शब्दापाती नामे वृत्तवैताढ्य पर्वतने अर्ध योजने अण पोहोती अकी, पश्चिम दिसि साहामी वली अकी, हेमवंतखेत्रने बे जागें वेंचती अकी, अष्टावीश हजार नदीयें पुराती जराती नीचेथी जग तीने जेदीने लवण समुद्र मांहे जले ले. ए नदीनी मूलें प्रवाह शाढावार योजन पोहोल पणो अने एक कोश उंम पणो ले पढी मात्रायें मात्रायें बे पासें वधती वधती समुद्रमांहे पेशतां १३५ योजन पोहोल पणो प्रवाह ले अने अढी योजन उंम पणो ले, ए बे पासें बे पद्मवरवेदिका अने बे वन खंमे करी वींटी ले.

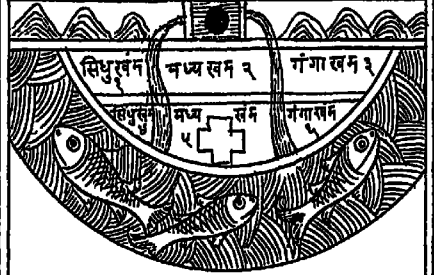
हवे चुल्लहेमवंत पर्वत उपर अगीअार कूटले तेना नाम कहेले:- १ सिंघायतनकूट एना उपर सिंघतुं देहेरुं ले २ चुल्ल हेमवंतगिरि कुमार देवकूट, एना उपर ए पर्वतना ए कूटने नामे देवतानो निवास सुवनले ३ जरतदेवकूट एना उपर जरतक्षेत्रना जरतदेवता नो निवासले, ४ इलादेवीकूट, ५ गंगादेवीकूट, ६ श्रीदेवीकूट, ७ रोहितसादेवीकूट, ८ सिंधु देवीकूट, ९ सुरादेवीकूट, १० हेमवंतदेवकूट, ११ वैश्रमण लोकपाल देवकूट, पूर्वदिसिना लवण समुद्रने पश्चिमदिसें अने चुल्लहेमवंत नामा कूटने पूर्वदिसें प्रथम सिंघायतन कूटले ते पांचशें योजन उंचोले, मूलमां पांचशो योजन पोहोल पणो, वच्चें ३३५ योजन पोहोल पणो, उपर अढीसैं योजन पोहोल पणो, गोपुठने संस्थानेले, ते कूट पद्मवरवेदिका

१४

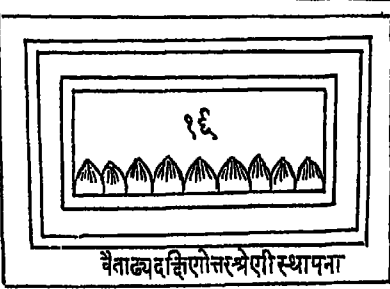

भरतक्षेत्रमांहेसा ङ खंननी स्थापना.

१५

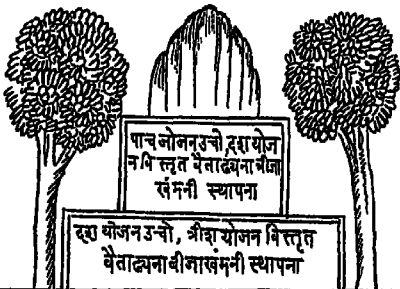

१६

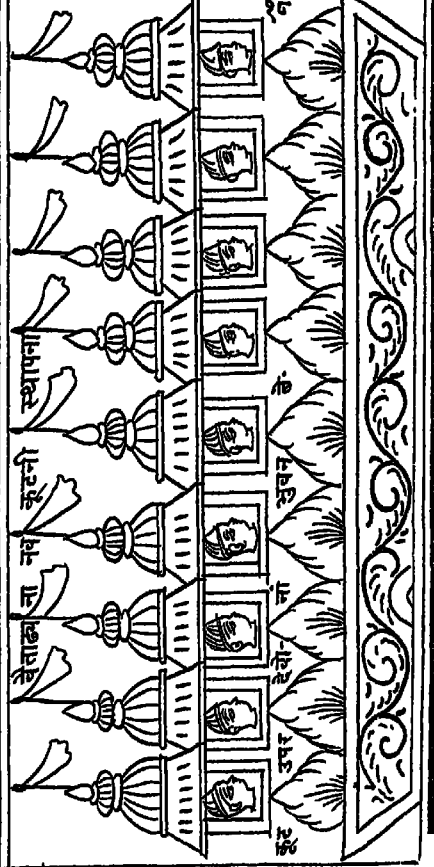
वैताढ्यदक्षिणोत्तरेणी स्थापना

१७

दशा योजनउचो, पचादा योजन विस्तृत वै. प्रथमखंन स्थापना

ऊर्ध्वकार वैताढ्य स्थापना.

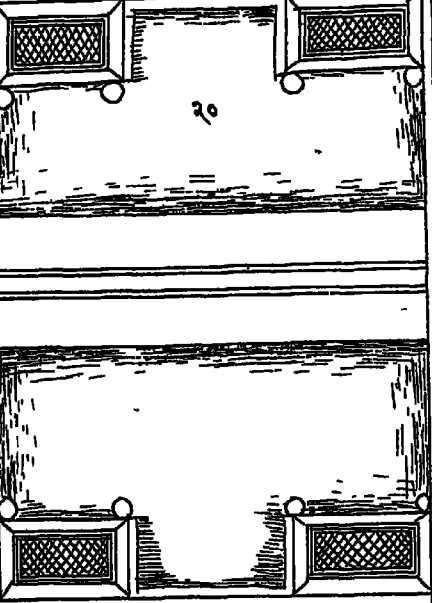
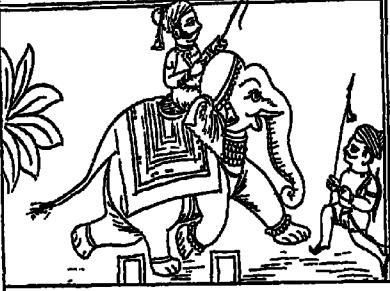

१८

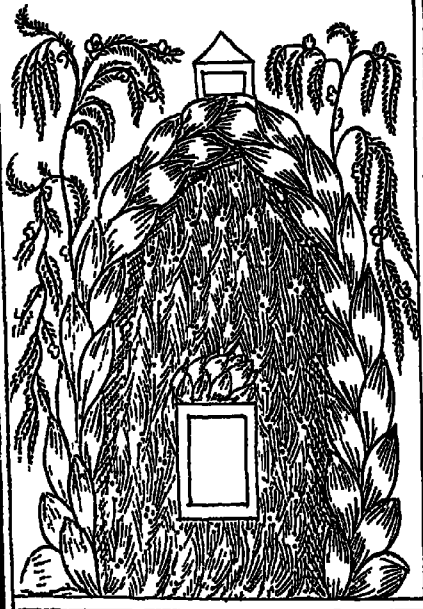

चक्रवर्ति ब्राह्मणनी युक्ता कपट वधाडेले तेनी स्थापना.

२०

२४

चुह्य हिमवत पर्वतउपर गंगावर्तीदिकूदनी स्थापना.

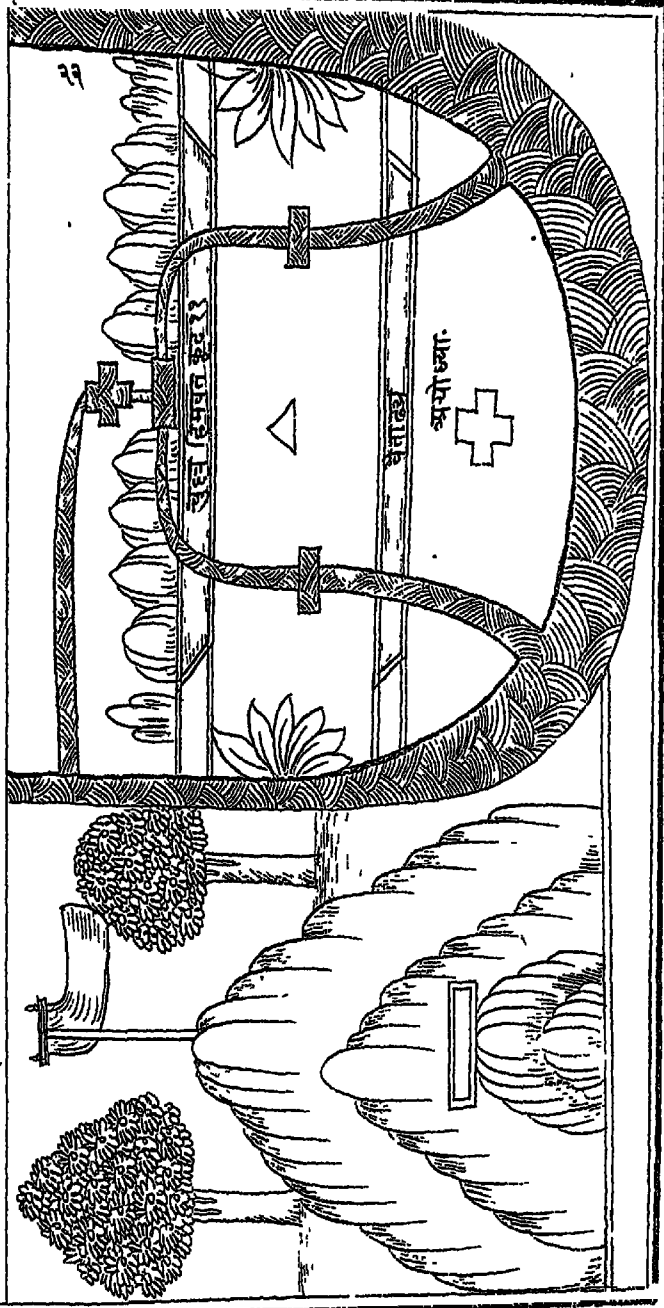
२१

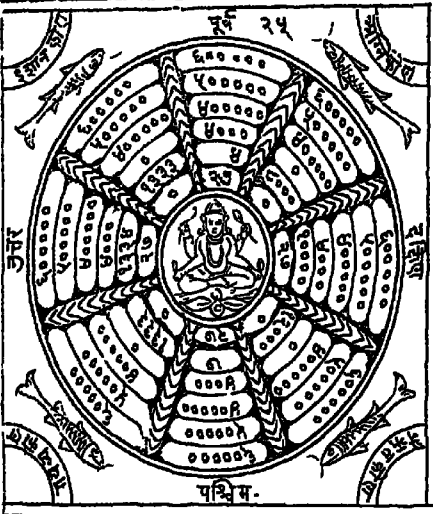
ए आठे दादाने विषे प्रत्येके सातसात अंतर दीपवे

भारतक्षेत्र, वैताल्ल्यपर्वत अने तुल्ल हिमवंत पर्वतनी
स्थापना.

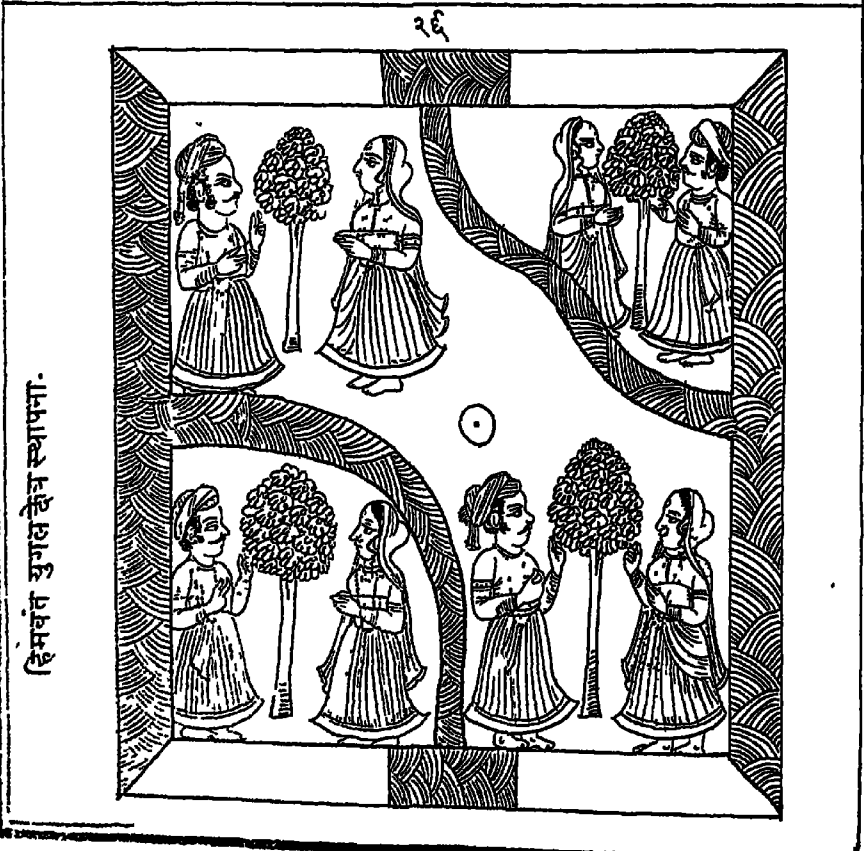
तुल्लहिमवंत पर्वतनी पास
कृषभकूट छे जेनाउपर
बक्रवसि पीतातुं नाम ललेछे तेनी स्थापना.

२३

पश्चिमने विषे श्रीदेवीना कमलनी स्थापना

हिमवत युगल द्वेष स्थापना

अने वन खंमे करी चोफेर वींटघोळे तेना उपर सिद्धुं देहेरुंढे तेनुं वर्षेन जीवाजिगम सूत्रथी जाणवुं बीजा दश कूट पण एटलाज लांबा पोहोला अने उंचा जाणवां.

एमज चुल्लहेमवंतकूटने विषे चुल्लहेमवंतगिरिकुमार देवना प्रासादावंतसक प्रमुख तथा तेनी चुल्लहेमवंत नामे राजधानी असंख्यातमे जंबू द्वीपे जाणवी शेष थाकता सर्व कूटोनी वक्तव्यतामां पण देवताना प्रासाद सिंहासन, परिवार प्रमुख ते सर्व कहेवा.

इहां चुल्लहेमवंतकूट, जरतकूट, हेमवंतकूट वैश्रमणकूट ए चार कूटने विषे देवता जाणवा शेष ढ कूटने विषे देवांगना जाणवी ए पर्वत महाहेमवंत पर्वत आश्रयी लंबाई आदिकमां लगारेक न्हानुंढे वली चुल्लहेमवंतनामे देवता एक पल्योपमायुधें इहांवशेढे. तेथी (चुल्ल के०) जघुहेमवंत पर्वत एवुं एनुं शाश्वतुं नाम ठे इति ॥

हवे हेमवंत युगलीयाना क्षेत्रनो वर्षेन कहेढे चुल्लहेमवंत वर्षधर पर्वतने उत्तरदिसें ए हेमवंत क्षेत्रे ते ११०५ योजन उपर उंगणीसीया पांच जाग एटलुं पोहोळ पणोढे एनी बाह ६४५५ योजन उपर उंगणीसीया त्रण जागळे तेनी जीवा पणढ ३४६४४ योजन उपर उंगणीसीया पंदर जागळे. एनुं धनुष्य ३८४४० योजन उपर उंगणीसीया दश जाग एटलुं परिधि पणोढे एमां त्रीजा सुखमडुखमा आरा सरखो सरूप जाणवो.

इहां रोहिता नदीनी पडिम दिसें अने रोहिताशा नदीनी पूर्व दिसें हेमवंत क्षेत्रने मध्यजागे शब्दापाती नामे वृत्त वैताढ्य पर्वत ठे ते एक हजार योजन उंचोढे, अढीशो योजन धरतीमां उंढोढे तथा नीचे अने उपर लांबो पोहोळो सर्वत्र सरखो धान नरवा ना पालाने संस्थानेढे, एक हजार योजन लांबो पोहोळोढे अने ३१६३ योजन कांडक जाजेरा एटली परिधिढे, वेदिका अने वनखंमे करी चारे बाजु वींटलोढे तेनी उपर यावत् सिंहासन प्रमुख परिवार सहित जाणवा तथा ए पर्वतनी न्हानी महोटी वाव्यने विषे यावत् बिछने विषे शब्दापाती जेवा वर्णवाला एना सरखा अनेक जातीना कमज ठे ते एकरी तथा इहां स्वाती नामे देवता एक पल्योपमनां आठखावंत, चारहजार सामा नीक देवो आदिक सहित थको वसेढे यावत् विजय देवनी पेरे राजधानी वाजो ठे तेथी ए पर्वतनुं शब्दापाती वृत्तवैताढ्य एवुं शाश्वतुं नाम ठे.

तथा चुल्ल हेमवंत अने महा हेमवंत ए बे वर्षधर पर्वतें बे पासें दक्षण उत्तर दिसें ए क्षेत्रने गोपव्युंढे मर्यादा कीधीढे नित्यें सदैव हेम सुवर्ण प्रकाशेढे तथा इहां हेमवंत नामे देवता एक पल्योपमने आठखे वशेढे तेथी हेमवंत क्षेत्र एवुं एनुं शाश्वतुं नामठे.

हवें महा हेमवंत नामे वर्षधर पर्वत कहेढे:-हेमवंत क्षेत्रने उत्तरदिसें अने हरिवर्ष क्षेत्रने दक्षणदिसें महाहेमवंत नामे वर्षधर पर्वतठे, ते वशें योजन उंच पणो अने पञ्चाश

योजन धरतीमां उंमोठे तथा ४३१० योजन उपर उंगणीसीया दश जाग एटलो पोहोल पयोठे एनी बाह पूर्व पश्चिम दिसें ए३४६ योजन उपर उंगणीसाया साढानव जागठे, तथा एनी जीवा पणठ उत्तरदिसि तरफ पूर्व पश्चिमें लांबी वे ठेहेडे जवण समुद्रने फरसी ठे ते ५३९३ योजन उपर उंगणीसीया ठ जाग कांइक जाजेरीठे तेनुं धनुष्ट्र दक्षण दिसी तरफ ५३९३ योजन उपर उंगणीसीया दश जाग परिधि पयोठे ए पर्वत रुच कने संस्थाने संस्थितठे, सर्व रत्नमयठे, बे बाजुर्ये वे पद्मवर वेदिकार्ये करी तथा बे वन खंमे करी वींटघोठे घणु समरमणीक जूमि जागठे यावत् देवता बेसेठे रहेठे इत्यादि.

ते महाहेमवंत पर्वतनां मध्यजागे वञ्चोवञ्चें महापद्मनामे इह ठे ते बे हजार योजन लांब पयो अने एक हजार योजन पोहोल पयो ठे तथा दश योजन उंमो ठे तेनुं रूपामय तट ठे, जे रीते पूर्वे पद्मइहनी वक्तव्यता कही तेहिज वक्तव्यता इहां पण जा एवी इहां कमलनुं प्रमाण बे योजननुं ठे यावत् ते कमल महापद्मइह सरखा ठे इहांही नामे देवी एकपद्योपमने आचखे वशे ठे तेपे करी एतुं महापद्मइह एतुं शाश्वतुं नामंठे.

ए इहने दक्षणदिसिने तोरणे रोहिता महानदी निकली ते १६०५ योजन उपर उंगणीसीया पांच जाग एटली दक्षणदिसि साहमी पर्वत उपरें जइने महोटा घडाना मुख सरिखे मुक्तावली हारने संस्थाने कांइ एक जाजेरा वशे योजने प्रपात कुंममां पडे ठे ते जिहांथी पडेठे तिहां महोटी जीजी प्रणाली ठे ते जीजी एक योजन लांब पयो अने शाढाबार योजन पोहोल पयो तथा एक कोश जाड पयो ठे महोटा मगरमत्सतुं मुख विस्तरण कखो होय ते संस्थाने संस्थित ठे सर्व वज्जरत्नमय ठे ते जिहां पडेठे तिहां रोहित प्रपात नामे कुंमठे ते एकसो वीश योजन लांबो पोहोलो ठे अने त्रणसें एसी योजन कांइक उंणा परिधि पयो ठे तथा दश योजन उंमोठे तेना मध्यजागें एक रोहिता नामे दीपठे ते शोल योजन लांबो पोहोलो अने कांइक जाजेरा पचाश योजन परिधि पयोठे पाणी थकी बे कोश उंचोठे वज्जरत्न मयठे ते दीप पद्मवरवेदिका अने वनखंमे करी वींटघोठे ते दीपने वञ्चे एक नवनठे ते एक कोश लांब पयो ठे इत्यादि.

ते रोहीत प्रपात कुंमने दक्षणदिसिने तोरणे रोहिता महानदी नीकली थकी हेमवंत खेत्रमांहे जाती जाती शब्दापाती वृचवैताढय पर्वतने अर्ध योजने अण पोहोती थकी पूर्वदिसि सन्मुख वलीने हेमवंत क्षेत्र प्रत्ये बे नागें वेहेवती थकी अष्टावीश हजार न दीय पूराती पूराती थकी नीचे जगतीने जेदी पूर्वदिसें जवण समुद्रमांहे जली ठे.

तथा ए इहना उत्तरदिसिने तोरणे हरिकांता महानदी नीकली थकी १६०५ योजन उपर उंगणीसीया पांच जाग उत्तर दिसिने सामी पर्वत उपरें जइने कांइक जाजेरा वशे योजनने प्रपातें हेठी पडेठे जिहांथी पडेठे तिहां जीजी बे योजन लांब पयो, प

ञ्चीश योजन पोहोल पण्ये अने अर्ध योजन जाड पण्ये ते हरिकांत प्रपात नामे कुंमनां पडणे ते कुंम १४० योजन लांबो पोहोलो अने ४५ए योजन परिधि पण्ये तेना मध्यजागे हरिकांता नामे धीपडणे ते बत्रीश योजन लांबो पोहोलो अने एकशो एक योजन परिधि पण्ये ते तथा बे कोश पाणीथकी उंचो ते ते पद्मवर वेदिका अने वनखंमे करी वींटयुंते एना मध्यमां सुवनते तथा ते हरिकांता प्रपात कुंमनां उचर दिसिने तोरण्ये हरिकांता म हानदी नीकली थकी हरिवर्ष क्षेत्रमां जाती थकी विकटापाती वृत्त वैताढ्य पर्वत प्रत्ये अर्ध योजन अण्ये पोहोती थकी पश्चिमदिसि साहमी वली थकी हरिवर्ष क्षेत्रने बे जागे वेंच ती थकी उपन्न हजार नदीये पुराती थकी नीचे जगती जेदीने पश्चिमदिसिये लवण समुद् मांहे नलेते ए हरिकांता महानदी इहथकी निकलता प्रवाहे पञ्चीश योजन पोहोल पण्ये अर्ध योजन उंमपण्ये पढी मात्रायें मात्रायें अनुक्रमें योजने योजने एकेक पाशो वीश वीश धनुष करतां बे पाशें चालीश धनुष वधती वधती समुद् प्रवेशे अढीशे योजन पोहो ल पण्ये अने पांच ज्योयण उंम पण्ये थइते बे पासें पद्मवरवेदिका तथा वनखंमे वींटीते.

महा हेमवंत पर्वत उपर आठ कूट कहेते:—एक सिंघायतन कूट, बीजो महाहेमवंत कूट, त्रीजो हेमवंत कूट, चौथो रोहितादेवी कूट, पांचमो हींदेवी कूट, षठो हरिकांता कूट, सातमो हरिवर्ष कूट, आठमो वैदूर्य कूट, पूर्वे जेम चूलहेमवंत पर्वतना कूटोनी वक्तव्यता कही तेम इहां पण्ये देवी देवो प्रमुखना निवाश प्रमुख जाणवा ए महा हेमवंत पर्वत जे ते चूलहेमवंत पर्वत आश्रयो लांब पण्ये, पडोल पण्ये, उंच पण्ये, उंम पण्ये, परिधि पण्ये, अतिशय महोदो ते तथा इहां महाहिमवंतनामे देवता यावत् एक पय्योयमायुनी स्थितियें वशेते माटे एतुं महाहिमवंत पर्वत एतुं शाश्वतुं नामते.

हवे हरिवर्ष युगलीयानां क्षेत्रनी वक्तव्यता कहेते.

निषध पर्वतने दक्षिण दिसें अने महाहेमवंत पर्वतने उत्तरदिसें हरिवर्ष नामे युगल क्षेत्रते ते ८४११ योजन उपर उंगणीसीठ एक जाग एटलुं पडोल पण्ये तथा १३३६१ योजन उपर शाडा ठ जाग एटली पूर्वे पश्चिमदिसें बाहावे तथा एनी जीवा पण्ये उत्तर दिसियें पूर्वपश्चिमें लांबी १३९०१ योजन उपर साडासत्तर जाग ते तेनुं धनुषष्ट दक्षिण दिसियें ८४०१६ योजन उपर चार जाग एटलुं परिधिपण्ये ते एतुं घणुज समरमणि क जुमि जाग ते यावत् मणितृणादिके करी शोनावंतते इत्यादिक सर्व वात इहां पण्ये कहेवी इहां सुखमा नामें बीजा आरानुं अनुजाव सदा सर्वदा वचें ते.

इहां हरिसलिजा महानदीने पश्चिमदिसें अने हरिकांता महानदिने पूर्वदिसियें तथा हरिवर्ष क्षेत्रने मध्यजागें विकटापाती नामे वृत्तवैताढ्य पर्वत ते तेनुं पोहोल पण्ये, उंच

पणु अने उंमपणु तथा परिधि प्रमुख सर्व पूर्वे कहेजा शब्दपाती वृत्तवैताढयनी पेरे इहां पणु कहेवो परंतु एटलुं विशेष जे ए पर्वतनो अरुणनामे देवता अधिपतिडे तथा इहां विकटापाती सरखा वणें करी कमल डे तेथी एतुं विकटापाती एतुं शाश्वतुं नामडे.

ए हरिवर्षक्षेत्रने विपे (हरिके०) गूर्य अने चंडमा कहीये तेथी केटजाएक मनुष्य उगता सूर्यजेवा राते वणें रातिकान्तिने प्रकाश करेडे तथा केटजां एक तिहांना मनुष्य चंडमा तथा शंखनां सरखां धोले वणें डे तेमाटे तथा इहां हरिवर्षनामे महादिक देव ता एक पळ्योपमाधुयें वरोडे तेथी एतुं हरिवर्ष एतुं नाम शाश्वतुं डे.

हवे निषध नामा वर्षधर पर्वत कहेडे.

महाविदेह क्षेत्रने दक्षुणदिसें अने हरिवर्षक्षेत्रने उत्तरदिसें निषध नामे पर्वतडे ते चारसैं योजन उंचपणे, शो योजन नीचो धरतीमां डे तथा १६८४३ योजन उपर बे कला पहोजो डे तेनी पूर्वपश्चिमदिसें बाहा ३०१६५ योजन उपर अढी जागडे तथा लांबपणे तेनी जीवा पणु उतरदिसें ६४१५६ योजन उपर बे जागडे तथा तेतुं ध लुप्ट दक्षुणदिसें १३४३४६ योजन उपर नव जाग परिधिपणे डे, सर्व तपनीय राता सुवर्णमय डे, बे पासं पद्मवरवेदिका अने वनखंमे करी सहित डे.

तेना मथ्यजागे एक तिगिञ्चि नामे इह डे तिगिञ्चि एटजे कमलनो परागइह ते ति गिञ्चि इह. ए चार हजार योजन लांब पणे अने बे हजार योजन पोहोज पणे तथा दश योजन उंमो डे, एतुं रूपामय तट डे, चारदिसियें चार त्रिसोपान पगथालियाडे, एम जे रीतें महापद्मइहनी वक्तव्यता पूर्वे कही तेज रीतें इहां पणु कहेवी, इहांकमलतुं प्रमाण तेहिज जाणवुं यावत् तिहां तिगिञ्चि सरखा घणा कमल डे तथा इहां धृतिनामे देवी एक पळ्योपमने आउखे वरो डे तेथी एतुं तिगिञ्चिइह एतुं नाम डे.

ते तिगिञ्चिइहने दक्षुण दिसिने तोरणो हरिसलिला महानदी नीकलीं थकी ३४३१ योजन उपर एक जाग एटली दक्षुणदिसि सामी पर्वत उपरे जइने कांश्क जाजेरा चारसैं योजनने प्रपातें करी हेठी हरिसलीला कुंममां पडेडे ते कुंमतुं अने दीपतुं तथा दीपना नवन प्रमुखतुं प्रमाण तेनी वक्तव्यता सर्व हरिकांता नदीनी पेरे जाणवी यावत् हरि वर्ष क्षेत्रने बे जागे वेंचती उपर हजार नदीये सहीत थकी नीचें जगती जेदीने पूर्वदि सिनां लवण समुद्रमांहे जलेडे एतुं प्रवाह, मुख, मूजे, पहोजपणु, उंमपणु, ए सर्व हरि कांता नदी प्रमाणेज जाणवुं यावत् वेदिका अने वनखंम तेणे करी सहीत डे.

हवे ते तिगिञ्चिइहने उत्तरदिसिने तोरणो सीतोदा महानदी निकली थकी ३४३१ यो जन उपर एक जाग एटलुं उत्तर साहमी पर्वत उपरे जइने कांश्क जाजेरा चारसैं योज

नने प्रपातें हेठी पडेढे ए सीतोदा महानदी जिहां थकी पडेढे तिहां एक महोटी जीनी प्रणाली रूपढे ते चार योजन लांब पणे, पन्नाश योजन पोहोल पणे अने एक योजन जाड पणे महोटा मगर मत्सना सुखने संस्थाने संस्थित ठे, सर्व वज्र रत्नमय ठे ते जिहां नीची पडेढे तिहां महोटी सीतोदा प्रपात कुंढे ते चारसैं ऐंसी योजन लांब पणे पोहोल पणे अने १५१७ योजन कांइ एक उंणा परिधि पणे ठे, यावत् तोरण पर्यंत वक्तव्यतां जाणवी ते सीतोदा प्रपात कुंढने मथ्य जागें सीतोदा नामे दीपढे ते चोशत योजन लांबो पोहोलो अने ब्रशें बे योजन परिधि पणे ठे, बे कोश पाणी थकी उंचो ठे, सर्व वज्र रत्नमय ठे, तेमज वेदिका, वनखंम, जूमिजाग, जवनघर, शयनीथ ए सर्व पूर्वपरे जाणवा.

ते कुंढने उत्तरदिसिनेतोरणे ए सीतोदा महानदी नीकली थकी, देवकुरु क्षेत्र प्रत्यें आवती थकी, बेड्डु पर्वत प्रत्यें तथा १ निषध २ देवकुरु ३ सूरेंड ४ सुजस ५ विद्युत्प्रज ए पांचडहने बे जागें वहेचती थकी ते इहमांहे वेहेती थकी, देव कुरु मांहेली चो रासी हजार नदीयें पूराती थकी, जडशाल वन मांहे आवती थकी, मेरु पर्वत पासें बे योजन अण पोहोती थकी, तिहांथी पश्चिमदिसि साहमी वली थकी, नीचे विद्युत्प्रज नामा गजदंता पर्वतने जेदीने मेरुपर्वतने पश्चिमदिसें, पश्चिम महाविदेह क्षेत्रने बे जागें वेहेचती थकी, एकेकी चक्रवर्तिनी विजय थकी अछावीश अछावीश हजार नदीयें पूराती पूराती थकी केमके ए नदीने दहण तटें आत विजयढे तिहां एकेकी विजयें गंगा अने सिंधु ए बे बे नदी चौद चौद हजारने परिवारें ठे तेवारें अछावीश हजारनुं परिवार अयुं तथा उत्तर तटें पण एजरीते एकेकी विजयें अछावीश अछावीश हजार नदीने परिवारें एरीते शोल विजयनी बत्रीश नदी ते प्रत्येकने चौद हजारनो परिवार गणता ४४७००० नदी अइ तेनी साथें ७४००० नदी देवकुरुनी मेलवतां ५३२००० नदी सहीत पूराती थकी, जयंतनामा पश्चिमदिसि संबंधी जंबू दीपनां द्वारने नीचें जगतीने जेदीने जवण समुड मांहे जलेढे ए नदी इहमांथी नीकलतां मूलप्रवाहें पन्नाश योजन पोहोल पणे तथा एक योजन उंम पणे ठे, पढी मात्रायें मात्रायें अनुक्रमे योजने योजने एकेक बाछुयें चालीश चालीश धनुष एरीते बे पासें ऐंसी धनुषनी वृद्धि वधती वधती मुख मूजे समुड प्रवेशें पांचशें योजन पोहोल पणे अने दश योजन उंम पणे अइढे. बे पासें पद्मवरवेदिका अने वनखंमे करी सहीत ठे.

निषध पर्वत-उपर नव कूटढे तेनां नाम कहेढे:—एक सिंघायतन कूट, बीजो निषध कूट, त्रीजो हरिवर्ष कूट, चोथो पूर्वविदेह कूट, पांचमो हरिसलिला कूट, षष्ठो धृति कूट, सातमो सीतोदा कूट, आठमो अपरविदेह कूट, नवमो रुचक कूट जेरीते चूलहिमवंतना कूटनो उंचपणु, पोहोलपणु, परिधिपणु, राजधानी सहीत पूर्वे वणैव्यो तेरीते इहां जाणवुं. निषध पर्वतने विषे घणा कूट निषधने संस्थाने ठे, निषधने अत्यंत सहन करे, पूठे स्कंधे

નાર સહે તે નિષધ વૃષ્ણ પર્યાયાંતરે વૃષ્ણ બલદને સંસ્થાને સંસ્થિત છે તથા હ્યાં નિષધ નામે દેવતા યાવત્ પલ્યોપમને આગ્રહે વજ્રો છે તેથી એનું નિષધ પર્વત એવું શાશ્વતું નામ છે.

હ્યાં નદી ઇહ અને કુંદ આદિકનો કાંઈક વિશેષ કહે છે.

નરત ક્ષેત્રને વિષે ગંગા અને સિંધૂનદી છે; તથા ઐરવત ક્ષેત્રને વિષે રક્તા અને રક્તાવતી નદી છે. એ બાહેર છેડે રહેલી છે જે ચાર નદી છે તે બાહેરનાં જે પચાસ હ તથા પુંદરીક નામે ઇહ છે, તેનાં પૂર્વે પશ્ચિમનાં ધારનો જે વિસ્તાર છે, તે પ્રમાણે સવા ઠ યોજન પહોલ પણે હિમવંત તથા શિખરી પર્વતના શિખરથી નદી વહે છે. એટલે ઇતરે છે.

પૂર્વોક્ત જે ચાર નદી છે, તે ઇહના બારણાથી પાંચસે યોજન સુધી પર્વતના શિખર ઇપર બારણાં સન્મુખ પૂર્વે પશ્ચિમદિશિએ જડને પઠી પોતપોતાના વર્તન કૂટથી બાહેર ના નરત અને ઐરવત ક્ષેત્રને સન્મુખ વણે તે આવીરીતે જે ગંગાનદી તે ઇહના બારણા થી પાંચસે યોજન સુધી પર્વત ઇપરે બારણાસામી જાય ત્યાં ગંગાવર્તન એ નામે પર્વતનું જે કૂટ તે થકી બાહેરનું જે નરત ક્ષેત્ર છે તેને સન્મુખ વણે ઈરીતે સિંધૂનદી પણ સિંધૂ આ વર્તન કૂટથી નરતદિશિ વણે, તથા રક્તાનદી પાંચસે યોજન બારણા સન્મુખ જડને પઠી રક્તાવર્તન કૂટથી ઐરવતદિશિયે વણે. એમ રક્તાવતી નદી રક્તવત્યાવર્તન કૂટથી ઐરવત દિશિ વણે, તો એનદી નરત તથા ઐરવત સામી વણે, તે વારે પર્વતના મધ્ય જાગથી બાહેર આવતાં પર્વત ઇપર કેટલા યોજન ચાલે? તે કહે છે:—સવાઠ યોજન નદીનું મુખ છે તે, પર્વતનો જે વિસ્તાર એક સહસ્ત્ર બાવન યોજન, અને બાર કલા—તેમાંથી કાઢીએ, તેવારે એક સહસ્ત્ર છેતાલીશ યોજન ઇપર સવા સાત કલા રહે. તેનું અર્ધ પાંચસે ત્રેવી શ યોજન અને શાઢી ત્રણ કલા ઝાઝેરી લાગે ત્યહાંલગી પર્વતના શિખર ઇપર નદીવહે.

શિખરના ઢેઢાથી મગરમત્સના મુખને આકારે, તથા વજ્રરત્નમય એવી જે જીની એનું જીની સરખો આકાર છે, જીની એટલે પરનાલ તે મધ્યે થડને વજ્રમય છે તલું જે હને વિષે, એહવો જે નદીના પોતપોતાને નામે નિપાત કુંદ, તેને વિષે મોતીની વૃટેલી સેર તેને સદૃશ પ્રવાહે અવલિન્ન ધારાએ કરી પહે છે. એટલે ગંગાનદી ગંગાનિપાત કુંદમાં પહે છે, અને સિંધૂનદી સિંધૂનિપાત કુંદમાં પહે છે. એમ નવિને નામે કુંદ જાણવા.

ઇહનાં બારણાનો વિસ્તાર સવાઠ યોજન છે; તેમ નદીપ્રવાહમાંહે જીનીનો વિસ્તાર પણ સવા ઠ યોજન છે. તેમાટે સરખો વિસ્તાર છે. અને ઇહનાં બારણાનો જે પહોલ પણે વિસ્તાર તે વિસ્તારનાં પચાશમે જાગે જીની જાઢી છે. અને તે જાઢ પણાથી ચોગુ ણી સર્વે જીની છે લાંબી છે. એમ સર્વે ઇહોની જીનીનું પ્રમાણ જાણું, એટલે બાહેરના વે પર્વતને વિષે સવા ઠ યોજન જીની પહોલી છે, અને મધ્યના વે પર્વતની માહિલી દિ

शिनी जीनी पचीस योजन पडोली ठे. अने बाहेरनी दिशिनी जीनी साढाबार योजन प्रमाणे ठे. तथा माहाविदेह क्षेत्रमां माहेली जीनी पचास योजन प्रमाणे ठे. अने बाहेरनी जे जीनीठे ते पचीस योजन प्रमाण पोडोली ठे. तथा ए सर्व जीनीठनुं जाडपणुठे. ते पोतपोताना विस्तारने पचाशमे जागे ठे. अने जाडपणाथी चोगणु लांबपणुठे.

हवे ते कुंम वच्चे जे दीपठे तेनुं प्रमाण कहेठे. आठ योजन पोडोली पाणीमांठे. अने ते पाणी उपर बे कोस उंचो, अने वेदिकाए सहित, एवो नदीनी देवीने वसवानो दीपठे; तेमाहि इहनी जे श्री, लक्ष्मी प्रमुख देवी तेहना जवन सरखां जवन ते दीपने विषे ठे. ते कुंम साठ योजन पडोला ठे. अने सवा ठ योजन पडोलां वेदिकानां त्रण बारणाठे तथा दशयोजन उंढाठे. ए प्रकारे बीजापणु जे कुंम ठे तेहनुं जे विशेष ठे ते कहेठे

कुंमनुं पडोलपणु अने दीपनुं पोडोलपणुं तथा वेदिकानुं पडोलपणु ए त्रण विस्तार ते महाविदेह क्षेत्रमांहे वत्रीश विजयनी वत्रीश नदीठे ते नदीना जे चोसठ कुंमठे, तेनुं तथा तेमाहि जे दीपठे तेनुं तथा तेनी वेदिका, तेहनां बारणानो विस्तार, ते जरत अने ऐरवतना कुंम सरखोठे. एटले विदेहना विजयमांहे जे चोसठ कुंमठे, ते साठ योजन पडोलाठे. तेमध्ये आठ योजन दीपठे, तिहां वेदिकानां बारणानो विस्तार सवाठ योजन जाणवो. अने हिमवंत क्षेत्रनी बे नदी, हिरण्यवंत क्षेत्रनी बे नदी, वली वत्रीश विजयनी बार अंतर नदी ए सोल नदीमां जे सोल कुंमठे, तेनो तथा तेहनां दीपनो तथा तेहनां वेदिकानां द्वारनो विस्तार पहेलानाथी बमणो जाणवो. एटले ए सोल नदीना कुंम, ए कसो बीस योजन पोडोला ठे अने ए कुंमनां दीप, सोल योजन पडोला ठे. तथा ए सोल कुंमना वेदिकाना वारणानो विस्तार साढाबार योजन ठे. वली हरिवर्ष क्षेत्रनी बे नदी, अने रम्यकनी बे नदी—ए चार नदीना चार कुंम, तेहना त्रण विस्तार आश्रीने चोगुणो जाणवो. एटले बर्गोने चालीश योजन एनां कुंमनो विस्तारठे. अने वत्रीश योजन दीपनो विस्तारठे. तथा पचीश योजन वेदिकानां द्वारनो विस्तारठे. तथा माहाविदेहनी बे नदीना बे कुंम, तेहना त्रण विस्तार आश्रीने आठगुणो जाणवो. ते कहेठे. चारसैं एंसी योजन कुंमनो विस्तार ठे. अने दीपनो विस्तार चोसठ योजननो ठे. तथा विदेहनां कुंमनी वेदिकानां वारणा पचाश योजन पडोलाठे, एम सर्व एकठा गणीए तो आ जंबू दीपमांहे नेहुं कुंम थाय.

बाहेरनी जे चार नदीठे, तेमनी गति कहेठे. चार नदी जे गंगा, सिंधू, रक्ता, अने रक्तवती ते पोतपोताना निपात कुंमथी बाहेरना जरत अने ऐरवतने सन्मुख बारणे नी कले. ते केम ? तोके—गंगा अने सिंधु ए बे दक्षिणने बारणे जरत सामी नीकलेठे. अने रक्ता तथा रक्तवती ए बे उत्तरने बारणे उत्तरना ऐरवत दिशि नीकलेठे, पण ते जेवारे वैताढ्य जगी थावे, तेवारे ते प्रत्येक नदीने सात सहस्र नदीं बीजी मले ठे तेना परि

વારે પરિવરીચકી વૈતાઢઢની વચ્ચે યહને નીકલેઢે. તે વૈતાઢઢ પર્વત જેઢીને નીકલ્યા પઢી બાઢેરના નરત તથા ઁરવત ચેત્રના અર્ધનાગના વચમાંથી પૂર્વ યને પશ્ચિમદિશિ સમુદ્ર સન્મુલ્લ વલે ઁટલે નરત ક્ષેત્ર માંઢિ ગંગાનઢી પૂર્વદિશા ળાય, યને સિંધુનઢી પશ્ચિમદિશિ ળાય તથા ઁરવત માંઢિ રક્તાનઢી પૂર્વદિશિ ળાય યને રક્તવતી નઢી. પશ્ચિમ દિશિ ળાય પણ, તે ચાર નઢીઢ વૈતાઢઢ પર્વતને જેઢીને નીકલ્યા પઢી વલી બીજી સાત સહસ્ર નઢીઢ ળરી સહિત ધાય સર્વ મલી ચૌઢસહસ્ર નઢીને પરિવારે પરવરી ચકી, જેમ પૂર્વે વૈતાઢઢને જેઢી નીકલી ઢે તેનીપરે જગતીને પણ જેઢીને સમુદ્રમાંઢિ ળાય ઢે.

નઢીનો વિસ્તાર તથા ડંમપણું કહેઢે. સર્વ નઢીઢ ને પહેલા નીકલતાં કુંમના ઢાર સરસો વિસ્તાર હોય યને અંતને વિષે પ્રથમનાં વિસ્તારથી ઢશશુણી વિસ્તારપણે હોય તે યા વીરિતે કે—નરત તથા ઁરવતની ચાર નઢીઢઢે, તેનો પ્રથમ સવા ઢ યોજન વિસ્તાર ઢે. યને ઢેઢે સમુદ્રમાંઢિ જલે તેવારે સાઢી બાસઠ યોજન ધાય. તથા બત્રીશ વિજયની ચોસઠ નઢીઢ ઢે. તેહનો પણ ઁજ આઢિઅંતનો વિસ્તાર ઢે, તેહના જે ચોસઠ કુંમ ઢે, તે બાઢેરના કુંમ સરસા ઢે, તે માટે સરસો વિસ્તાર કહ્યો. વલી હેમવંત તથા હિરણ્યવંતની ચાર નઢી, યને વિજયની બાર અંતરનઢી, ઁવં સોલ નઢીઢનો આઢિવિસ્તાર સાઢાબાર યોજન ઢે. તો ઢેઢે ઁકસો પચીશ યોજનનો વિસ્તાર ળાણવો. વલી હરિવર્ષ તથા રમ્યક્ષેત્રમાંઢિ જે ચાર ન ઢીઢ ઢે તેહનો વિસ્તાર પચીશ યોજન ધુરેઢે. તો અંતનેવિષે બસે પચાશ યોજન વિસ્તાર ધાય ઢે. યને વિઢેહ ક્ષેત્રે જે સીતા યને સીતોઢા બે નઢી ઢે તેહનો પ્રથમ વિસ્તાર, પચાશ યોજનનો ઢે, તો ઢેઢે પાંચસે યોજન વિસ્તારઢે. તથા ઁ સર્વજે મોટી નઢી ઢે, તે વિસ્તારથી પચાસમે ળાગે ડંમી ઢે, જેમ ગંગાનઢી આઢિ વિસ્તાર સવા ઢ યોજન ઢે, તેને પચાશે ળાગ ઢેતાં યોજનો આઠમોનાગ આઢે, તો પ્રથમ નીકલતાં યોજનને આઠમે ળાગે ડંમી ઢે, યને ઢેઢે સાઢી બાસઠ યોજન વિસ્તાર ઢે તેને પચાશે ળાગ ઢેતાં સવા યોજન આ ઢે, તેમાટે ઢેઢે સવા યોજન ડંમી ળાણવી. ઁમ સમસ્ત નઢીનો વિસ્તાર ળાણવો.

હવે પાંચ ક્ષેત્રની નઢીની ગતિ કહેઢે. પાંચ ક્ષેત્રની જે મહાનઢીઢઢે તે પોત પોતા ના બારણાની દિશિયેં ઢહનો જે વિસ્તારઢે, તે કાઢતાં જે પર્વતના વિસ્તારનું અર્ધ ધાય તેટલા યોજન નઢી પર્વતના શિલ્લર ડપર વહે. તે કેમ ? તો કે—હેમવંત યને શિલ્લરની નો વિસ્તાર ૧૦૫૨ યોજન યને બારકલા ઢે. તેમાંઢેથી ઢહનો વિસ્તાર પાંચસે યોજન કાઢીઁ તેવારે ૫૫૨ યોજન યને બારકલા રહે. તેનું અર્ધ ૨૭૬ યોજન યને ઢ કલા ધાય. તો પોતાના ઢહઢારના મુલ્લથી પર્વતનાં શિલ્લર ડપર ૨૭૬ યોજન યને ઢ કલા વહેઢે. યને મહાહિમવંત તથા રુક્મી પર્વતને વિષે ચાર નઢી ૧૬૦૫ યોજન યને પાંચ કલા પર્વતના શિલ્લર ડપર ઢાલે, તથા નિલવંત યને નીલવંત સંબંધી

ચાર નદીઠ ૩૪૫? યોજન ંને ંક કલા પર્વતનાં શિખર ંપર ચાલે ં રીતેં ંહનો વિસ્તાર પર્વતનાં વિસ્તાર માંહેથી કાઢી ંર્ધ કરીં તેવારે ંબું પૂર્વોક્ત માન લાને તેવાર પઢી પર્વતના વિસ્તારને ંઢે જંને પોતાની જીની ંપર ંઢને પોતપોતાના નિપાત કુંમને વિષે તે નદીઠ પઢેઢે તથા પોતપોતાની જીનીના પહોલપણાને પઢી શમે જાગે વૃતવૈતાઢઘ તથા મેરુ તેને મૂકીને જે નદીઠું મુખ ઢઢણ સામું ં, તે નદી પૂર્વ સમુઢદિશિ તરફ વલે ંને જે નદીઠું મુખ ંચર સામું ં, તે પશ્ચિમ સમુઢદિશિ વલે; ંટલે હેમવંત તથા હિરણ્યવંતની બે નદી વૃતવૈતાઢઘને બે કોસ વેગલો મૂકી પૂર્વ તથા પશ્ચિમદિશિં વલે તથા હરિવર્ષ ંને રમ્યકૂની બે નદી ચાર કોશ વૃત વૈતાઢઘને વેગલો મૂકીને પૂર્વ પશ્ચિમ દિશિં વલે. તથા મહા વિઢેહની બે નદી ંંઠ કોસ મેરુ પર્વતને વેગલો મૂકી પૂર્વ પશ્ચિમ દિશિં વલે.

હેમવંત ક્ષત્રમાંહે રોહિતાંશા તથા રોહિતા ંવે નામે બે નદીઢે, તે પ્રત્યેકનો ગંગાનદી કરતાં બમણો પરિવારઢે. ંટલે ંષ્ટાવીશ હજાર નદીઠના પરિવારે પરિવર ં તેમજ હિરણ્યવંત ક્ષત્રમાંહે સુવર્ણ કુંલા ંને રુપ્પ કુંલા ંવે નામે બે નદી ઢે, તે પણ રોહિતાંશા નદીની પરે ંષ્ટાવીશ હજાર નદીઠંં પરિવરીઢે. તથા હરિવર્ષ ક્ષત્રનેવિષે હરિકંતા ંને હરિસલિલા નામે બે નદીઢે તે ગંગાનદીથી ંગણા પરિવાર વાલી ઢે. ંટલે ંપ્પન હજાર નદીઠંં પરિવરીઢે. તથા ં પૂર્વોક્ત નદી સઢશ રમ્યક્ ક્ષત્રને વિષે નરકંતા ંને નારી કંતા ં નામે બે નદીઠંઢે તે પણ ંટલીજ ંપ્પન હજાર નદીં પરિવરી ઢે. તથા સીતોઢા ંને સીતા ં બે નદી મહાવિઢેહ ક્ષેત્રમાં ઢે તે ંકેકીનદીમાંહે પાંચ લાખ બત્રીસ હજારને ંંઢત્રીશ નદીઠ સંબંધી પાણી પઢે ઢે. કુરુક્ષત્રનેવિષે ંોરાશી હજાર નદી ઠંઢે. વલી ઢ ંંતર નદીઢે તથા ંકેકી વિજયે ગંગા, ંને સિંધુ ં બે બે મહાનદીઠંઢે, તો સોલ વિજયમહિ બત્રીશ મહોટી નદીઠ ંઢ તે પ્રત્યેક નદીનો પરિવાર ંોઢ હજારનો ગણતાં ૪૩૮૦૦૦ હજાર ંાય, તેની સાથે પાઢલી કુરુક્ષત્રાઢિકની ૫૪૦૩૮ નદીઠ મેલવીં તેવારે ૫૩૨૦૩૮ નદીઠંઠું પાણી સીતોઢા નદીમાંહે જલે ઢે. તથા સીતા મહિ પણ ંટલી નદીઠંઠું પાણી જલે ઢે. તે માટે બમણી કરીં તેવારે ૧૦૬૪૦૦૬ ંટલી નદીઠ માહા વિઢેહ ક્ષત્રમાંહે જાણવી.

ઢવેં જંબૂઢીપની સર્વ નદીઠંની સંખ્યા કઢેઢે બત્રીશ વિજયની ંોસઠ નદી, તથા સીતોઢા ંને સીતા ં બે નદી તથા જરતાઢિકની ગંગા પ્રમુખ બાર નદી ં સર્વે ંકઠી કરતાં ંંઠોતેર મહોટી નદીઠ જાણવી. ંને બત્રીશ વિજયની બાર ંંતર નદીઠ ં નેઠું મૂલગી નદી ઢે. બાકી બીજી પરિવારની નદીઠ ંોઢ લાખને ંપ્પન હજાર ઢે.

હવે મહાવિદેહ ક્ષેત્રની વક્તવ્યતા કહે છે.

નીલવંત નામા વર્ષધર પર્વતને દક્ષણદિસેં તથા નિષધ નામા વર્ષધર પર્વતને ઉત્તર દિસેં મહાવિદેહ નામા ક્ષેત્ર છે તે પલ્ચકને સંસ્થાને સંસ્થિત છે, ૩૩૬૮૪ યોજન ઉપર ચાર જાગ ઇટલું પોહાલ પયો છે એની બાહુ પૂર્વ પશ્ચિમેં ૩૩૭૬૭ યોજન ઉપર સાત જાગ લાંબ પયો છે તેની જીવા પંણઢ મહાવિદેહના મધ્ય જાગને વિષે પૂર્વ પશ્ચિમદિસેં લાંબી ઇક લાલ્ચ યોજન છે ઇતું ધનુષ્ટ ૧૫૮૧૧૩ યોજન ઉપર શોલ જાગ કાંઈક જાજેરા ઇટલું પરિધિ પયો ઇકેકી દિસિયેં છે ઇટલે જંબૂ ઇપનો ૩૧૬૩૨૭ યોજન પ્ર મુલ્ચ જે પૂર્વે પરિધિ કહ્યો છે તેતું અર્ધ કરીયેં તેવારેં મહાવિદેહની ઇકદિસિતું ધનુષ્ટ થાય અને બે દિસિનાં ધનુષ્ટ ઇકવા કરીયેં તેવારેં જંબૂ ઇપની પૂર્ણે પરિધિથાય ઇમજાણતું.

મહાવિદેહ ક્ષેત્ર ચાર પ્રકારે છે ઇક મેરુ થકી પૂર્વે પૂર્વ મહાવિદેહ, બીજો મેરુ થકી પશ્ચિમેં અપરવિદેહ, ત્રીજો મેરુ થકી દક્ષણે દેવકુરુ ક્ષેત્ર, ચોથો મેરુ થકી ઉત્તરે ઉત્તર કુરુ ક્ષેત્ર છે. જરત, ઇરવત, હેમવંત, હિરણ્યવંત, હરિવર્ષ, અને રમ્યક્ ઇ ઢ ઇ ક્ષેત્ર થકી લાંબ પયો, પહોલ પયો, પરિધિ પયો કરીને ઘણુ વિસ્તિરણ છે ઇટલે ઘણુ મહંત મહોટું છે, અથવા બત્રીશ વિજયને વિષે પાંચજો ધનુષની કાયાનાં મહોટા શરીર વાલા મનુષ્ય છે તથા દેવકુરુ અને ઉત્તરકુરુને વિષે ત્રણગાઝનાં શરીર વાલા મનુષ્ય વસે છે ઇરીતે શરીર આશ્રયી મનુષ્ય પણ મહોટા છે તથા મહાવિદેહ નામે દેવતા મહાકુદિવંત યાવત્ ઇક પલ્ચોપમને આઝલે ઇહાં વસે છે તેથી ઇતું મહાવિદેહ ઇતું શાશ્વતું નામ છે.

હવે ઇ મહાવિદેહમાં ચાર ગજદંતગિરિ છે તેની વક્તવ્યતા કહે છે:—

૧ નીલવંત પર્વતને દક્ષણદિસિયેં અને મેરુને ઉત્તર પશ્ચિમદિસિ વચ્ચે વાઝુકૂંપો તથા ગંધિલાવતી વિજયને પૂર્વદિસેં, ઉત્તરકુરુને પશ્ચિમ દિસેં, ઇહાં ગંધમાદન નામે ગજદંત પર્વત પીલે વર્ષે છે ૩૦૩૦૯ યોજન ઉપર ઢ જાગ લાંબ પયો છે તથા નીલવંત પર્વતની પાસેં ચારસો યોજન ંચ પયો છે, શો યોજન ંદ્ર પયો ધરતીમાં છે, પાંચજો યોજન પોહોલ પયો છે. પઢી માત્રાયેં માત્રાયેં અનુક્રમે ંચ પયો તથા ંદ્ર પયો વધતો વધતો થકો અને પો હોલ પણાની હાણીયેં ઘટતો ઘટતો થકો મેરુ પર્વતની સમીપેં પાંચજો યોજન ંચ પયો તથા સવાસો યોજન ંદ્ર પયો ધરતીમાં અને અંગુલનો અસંસ્થ્યાતમો જાગ પોહોલ પયો હાથીનાં ઢાંતને સંસ્થાને સંસ્થિત છે, સર્વે રત્નમય છે, બે પાસેં બે પદ્મવરવેદિકા અને બે વનલંકે કરી સહીત છે, યાવત્ ઉપરે ઘણા દેવતા બેજો છે, ઇત્યાદિ સર્વે પૂર્વપરેં કહેતું.

ઇ ગંધ માદન પર્વત ઉપર સાત કૂટ છે તેના નામ કહે છે:—ઇક મેરુ દિસિયેં સિદ્ધાય તન કૂટ, તેવાર પઢી અનુક્રમે નીલવંત સન્મુલ્ચ બીજો ગંધમાદનકૂટ, ત્રીજો ગંધિલાવ તી કૂટ, ચોથો ઉત્તરકુરુ કૂટ, પાંચમો સ્ફાટિક કૂટ, ઢછો લોહિતાક્ષકૂટ, સાતમો આ

नंद कूट, तिहां सिंघायतन कूटने विषे सिंघजुं देहेरुं ठे तथा स्फाटिक कूट अने लोही ताहू कूट ए बे कूटने विषे जोगकरा अने जोगवती ए बे दिक्कुमारिका देवीनो निवास ठे शेष चार कूटने विषे कूटने नामे देवता रहे ठे. ए सर्वे कूट पांचज्ञो योजन उंच पणो ठे.

ए पर्वतनो गंध ते कोष्ट सुगंधनां पुढाने पीसतां, चूर्ण करतां, उकेरतां थकां, जूजू आ विखेरतां थकां, जोगवतां, गंधलेतां थकां, जेम उत्तम उदार मनोहर गंधनीकले, तैथी पण इष्टतर अति उत्तम गंधठे ते गंधे करी मद ठे तथा इहां गंधमादन नामे देव ता महाऋक्षिवंत वसे ठे तैथी एनु गंधमादन एजुं शाश्वतुं नाम ठे.

१ मेरु पर्वतने इशानकूपो, नीलवंत पर्वतने दक्षुण दिसैं, उत्तरकुरुने पूर्वदिसैं, कञ्च नामा विजयने पश्चिमदिसैं, माध्यवंत नामे गजदंत पर्वत वैसूर्य रत्नमय नीले वर्ये ठे ते गंधमादन गजदंता प्रमाणे लांबु पोहोळुं ठे शेष अधिकार तेमज जाणवुं.

माध्यवंत गजदंतगिरिना नवकूटनां नाम कहेठे. एक मेरुदिसियें सिंघायतनकूट, तेवार पढी अनुक्रमें नीलवंत पर्वतने सन्मुख बीजो माध्यवंतकूट, त्राजो उत्तर कुरुकूट, चौथो कञ्चकूट, पांचमो सागरकूट, षष्ठो रजतकूट, सातमो सीताकूट, आठमो पूरणजङ्ग कूट, नवमो हरिस्तह कूट, ए सर्वे कूट पांचज्ञो योजन उंचपणो ठे तिहां सागरकूट अने रजत कूट ए बे कूटने विषे सुजोगा अने जोगमाजिनी नामे देवी वसेठे शेष कूटने नामे तिहां वसनारा देवीना पण तेहीज नाम जाणवा. एमां हरिस्तह कूट उपर हरिस्तह रा जधानीनो हरिस्तह नामे देव वज्ञे ठे ए कूट हजार योजन पोहोळुं अने हजार योजन उंचो यमक पर्वतने प्रमाणे ठे अने माध्यवंत गजदंत पांचज्ञो योजन पोहोळुं ठे माटे बे पासे अढीज्ञे अढीज्ञे योजन पर्वतथी बाहेर अधर रह्युं ठे ए हरिस्तह देवनी राजधानी अन्य जंबू द्वीपें चोरासी हजार योजननी लांब पणो, पोहोल पणो ठे.

ए-माध्यवंत गजदंताने विषे घणा सरिकानामे वनस्पतिना गुल्म, नवमालतीना गुल्म, यावत् मगदंतिका वनस्पतिनां गुल्म ठे ते गुल्म सर्वदा पंचवर्णना फूलें फूले ठे तथा जूमिने विषे वायरे कंपित एवा अग्रशालाने विषे फूलनां पूंज तेने उपचारें करी स हीत करे ठे तथा इहां माध्यवंत देव एक पट्याशुयें वज्ञे ठे माटे एजुं माध्यवंत नाम ठे.

३ निषध पर्वतने उत्तर दिसैं, मेरु पर्वतने दक्षुण पूर्वने वञ्चें अग्निक्वणो, मंगलावती वि जयने पश्चिम दिसैं अने देवकुरुने पूर्वदिसैं, सोमनस नामे गजदंत पर्वत स्वेतवर्येठे ते लांबो पोहोळो माध्यवंतनी पेरे जाणवुं ए रूपमय ठे इहां घणा देवता देवांगना कुचेष्टा रहित सौम्य पणो सुमन एटले शोकादि रहित विचरे ठे तथा सोमनस नामे महाऋक्षिक देव इहां वज्ञे ठे तैथी एजुं सोमनस नाम ठे. एनां उपर सात कूट ठे तेना नाम कहेठे:- एक मेरुनी दिसिथी सिंघायतन कूट, तेवार पढी अनुक्रमें निषध पर्वतनी सन्मुख

बीजो सोमनस कूट, त्रीजो मंगवलाती कूट, चोथो देवकुरु कूट, पांचमो विमल कूट, षष्ठो कांचन कूट, सातमो वशिष्ठ कूट, ए सर्वे कूट पांचशे योजन उंच पणें पद्दोल पणें ठे तिहां विमल अने कांचन ए बे कूटने विषे सुवत्ता अने वत्समित्रा ए बे दिक्कुमारिका देविना निवास ठे तथा शेष कूटने विषे कूटने नामे देवना निवास जाणवा.

४ तथा निषध पर्वतने उत्तर दिसें अने मरुने दक्षिण पश्चिम वज्रें नैऋतकूपो, पद्मविजयने पूर्वदिसें विद्युत्प्रज नामे गजदंत पर्वत सर्व तपनीय राता सुवर्ण मय ठे यावत् उपर देवता वत्ते ठे इत्यादि सर्व पूर्व परे कहेतुं एनां नव कूटना नाम कहे ठे:—प्रथम मेरु दिसियें सिन्धायतन, तेवार पढी अनुक्रमे निषध पर्वतनी सन्मुख बीजो विद्युत्प्रज, त्रीजो देव कुरु, चोथो पद्म, पांचमो कनक, षष्ठो सौवस्तिक, सातमो सीतोदा, आठमो शतजबल, नवमो हरि कूट तेमां हरि कूट ते पूर्वोक्त हरिस्तह कूटनी पेरे हजार योजन पोद्दोलो, उंचोठे, अने शेष आठ कूट पांचशे योजन उंचा जाणवा तथा कनक कूट अने सौवस्तिक ए बे कूटने विषे वारिषेणा अने बलाहिका नामांतरें पुष्पमाला अने अर्नदिता दिग्गुमारिका देवी वशेठे, शेष कूटने विषे कूटने नामे देवता जाणवा. तथा ए पर्वत बीजलीनी पेरे रक्तसुवर्ण मयपणा माटे चोफेर अवनत्ते ठे, उद्योत करे ठे, कांति करे ठे तथा इहां विद्युत्प्रज नामे देवता एक पय्योपमायुये वशे ठे तेथी एतुं विद्युत्प्रज एतुं शाश्वतुं नाम ठे. ए चार गजदंत उपर प्रत्येकें दिक्कुमारि देविनां बे बे कूट कइया ते अथलोकने विषे वसनारी दिक्कुमारी जाणवी एनां रेवानां जवन गजदंत गिरिने नीचेठे.

कुरुक्षेत्रनी जे सीतोदा तथा सीतानदी तेदुतुं पडवा नीकजवातुं स्थानक जे जीजी तिहांथी १६४४५ योजन बेपासे मेरुपर्वत साहामां ए चार गजदंत गिरीठे ए निषध तथा नीलवंत पर्वतमांहेथी नीकल्याठे, हाथीनां दांतने आकारे देखाएठे माटे एने गजदंत गिरी कहिए. अग्नि कूपो सोमनस नामे गजदंतगिरि ठे तिहांथी धुरमांमीने प्रदक्षणा वर्त गणतां चार दिशीनेविषे अनुक्रमे चार गजदंत गिरीठे.

हवे ए महाविदेहने विषे उत्तरकुरु नामे युगलीयातुं क्षेत्र वखायो ठे.

मेरु पर्वतने उत्तरदिसें अने नीलवंतनी दक्षिणदिसें तथा गंधमादन पर्वतनी पूर्वदिसें अने माखवंतनी पश्चिमदिसें इहां उत्तर कुरुनामे क्षेत्र ठे ते पूर्वपश्चिमें लांबो अने उत्तर दक्षिणे पोद्दोलो अर्ध चंडमाने संस्थाने संस्थित ठे ११०४३ योजन उपर बे जाग एटलो पोद्दोल पयो ठे एनी जीवा पण ठ उत्तरदिसें पूर्वपश्चिमें लांबी, बे दिसायें गजदंता पर्वतने फरसी ठे ते ५३००० योजन लांब पयो ठे एतुं धनुष्ट ६०४१० योजन उपर बार जाग परिधि पयो ठे. ते आवीरीते:—३०३०९ योजन उपर ठ कजा एटतुं

एकेकुं गजदंत गिरिलांबो ठे तेवा बे गजदंत गिरिनी वच्चमां ए क्षेत्र अर्ध चंद्रकारे ठे माटे बे गजदंतना लांब पणानां योजन जेवारें एकठा करियें तेवारें ६०४१८ योजन उपर बार कजा एटलो कुरुक्षेत्रनुं धनुषष्ट थाय एटले धनुषनुं बाहेरलो पुंतनो जाग अर्धचंद्रकारनुं थाय. ए क्षेत्रमां युगलिया मनुप वसे ठे तिहां सर्वदा पहेजा आरा सरखो नाव वचेंठे तथा ए उत्तरकुरु क्षेत्रमां महाऋदिवंत उत्तरकुरुनामे देवता एक पल्यायुयें वशेठे माटेएनुं उत्तरकुरु एवुं शाश्वतुं नाम ठे.

उत्तर कुरुने विषे नीलवंत पर्वतना दक्षण दिसिनां चरमांत ठेहेडाथी ८३४ योजन उपर सातीया चार जाग एटली अबाधायें सीता महानदीने एक पूर्वतटें अने बीजो पश्चिम तटें ए बे तटें बे यमक नामे पर्वत ठे ते एक हजार योजन उंच पणो तथा अढीशें योजन उंच पणो धरतीमां तथा मूलमां हजार योजन लांब पणो पोहोल पणो ठे, वच्चमां ४५० योजन लांब पणो पोहोल पणो ठे अने उपर पांचशें योजन लांब पणो पोहोल पणो ठे तथा मूलमां ३१६४ योजन कांडक अधिक परिधि पणो ठे, मध्यमां ३३७३ योजन कांडक जाजेरा परिधि पणो ठे तथा उपर १५८१ योजन कांडक जाजे रा परिधि पणो ठे, ए रीते मूलमां विस्तिरण ठे, वच्चमां सांकडा ठे अने उपर पातला ठे, यमक एटले जोडले जण्या नाइ तेने संस्थाने संस्थित ठे. एटले बेहु सरखे संस्थाने ठे, सर्व कनक सुवर्णमय ठे, प्रत्येकें पद्मवरवेदिका अने वनखंने करी वींटया ठे ते वेदिका वन खंनुं वर्णन पूर्वली परे जाणवुं तेना उपर बे प्रासादावतंसक ठे ते साढा बाशठ योजन उंचा तथा सवाएकत्रीश योजन लांबा अने पोहोला ठे तेनो वर्णन विजय देवतानां प्रासादनी परे जाणवो ए पर्वतें न्हानी वावी तथा महोटी वावीने विषे यावत् बिह्न पंक्तिने विषे घणा कमल यमक पर्वत सरिखे वर्णें ठे तथा इहां बे यमक नामे देवता महा ऋदिवंत यावत् देव संबंधि जोग नोगवता थका विचरे ठे माटे एनुं यमक पर्वत एवुं शाश्वतुं नाम ठे ए बे देवोनी अनेरे जंबू द्वीपे जूदी जूदी यमका नामे राजधानीठे तेनो वर्णन सर्व विजय देवनी परे जाणवो.

हवे उत्तर कुरुक्षेत्रनां इह कहेठे.

नीलवंत पर्वत थकी ८३४ योजन अने उपर सातीया चार जाग कांडक जाजेरा एटली अबाधायें सीता महानदीनी वच्चमां प्रथम नीलवंतनामे इहठे ते जेम पद्मइहानो वर्णन कथ्यो तेमज एनुं वर्णन पण जाणवो ए बे बाजुयें पद्मवरवेदिका अने बे वनखंने सही तठे तिहां नीलवंत नामे नागकुमार देव वसेठे.

ते नीलवंत इहनी पूर्व अने पश्चिमदिसियें बेहु पासें दश दश योजनने आंतरे मली वीश कांचन पर्वत ठे ते प्रत्येक एकशो योजन उंच पणो अने मूलमां एकशो योजन

लांबा पोहोलाढे तथा वज्रमां पचोतेर योजन अने उपरें पञ्चाश योजन लांबा पोहोलाढे तथा मूलमां ३१६ योजन, मध्यमां ३३७ योजन अने उपरें १५८ योजन कांश्क अधिक परिधि पयोढे त्रैम ए प्रथम नीलवंतइह थकी वली पूर्पोक्त ८३४ योजननी अबाधये बीजो उत्तरकुरु इह ठे वली तेथकी तेटलीज अबाधायें त्रीजो चंड इह ठे वली तेथकी तेटलीज अबाधायें चोथो ऐरवत नामे इह ठे वली ते थकी तेटलीज अबाधायें पांचमो माल्यवंत नामे इह ठे ए पांच इहनी वक्तव्यता सरखी ठे ए पांचे इहनां शो कांचनगिरि उत्तर कुरुमां ठे. ए इहना देवोनी एक पल्योम स्थिति जाणवी.

हवे उत्तर कुरुमां जंबू वृह वखाणे ठे.

नीलवंत पर्वतने दक्षिण दिसें तथा मेरु पर्वतने उत्तर दिसें अने माल्यवंत गजदंत गिरिने पश्चिम दिसें तथा सीता महानदीनां पूर्वने तटें, उत्तर कुरु क्षेत्रने विषे जंबू पीठ नामे पीठ ठे ते पांचडों योजन लांब पयो पोहोल पयो ठे तथा १५८ योजन कांश्क जाजेरा परिधि पयो ठे ए पीठ मध्य जागें बार योजन जाड पयो ठे एटले उंचपयो ठे पढी मात्रायें मात्रायें अनुक्रमें प्रवेशनी हाणीयें घटतुं घटतुं थकुं सर्व चोफेर लेखा प्रदेशने विषे बे बे गाठ चारे दिसियें उंच पयो ठे, ए पीठ सर्व जांबुनंद रत्नमय ठे, उंधा सरावजाने आकारे ठे, ते पीठ एक पद्मवरवेदिका अने एक वनखंमे करी चोफेर वींठणुं ठे, ते वेदिका बे कोश उंधा अने एक कोश पोहोला एवा मनोहर चार बारणा तेषो करी सहीत ठे. तेनो वर्णन पूर्वली परे कहेवो, ते पीठने चार दिसेंयें चार पग था लीया ठे तेतुं वर्णन यावत् तोरण उत्रातिउत्र पर्यंत पूर्वली परे कहेवो, ते पीठनां मध्य जागमां वज्रो वज्रे मणिपीठिका ठे ते आठ योजन लांब पयो पोहोल पयो अने चार योजन जाड पयो एटले उंच पयो ठे ते सर्व मणी मय ठे ते उपरें जंबू वृह अपर नाम सुदर्शन कह्यो ठे ते नामे वृह ठे. ते आठ योजन उंचो ठे, अर्ध योजन जूमिमां उंधो ठे, बे योजननो खंध ठे उ योजननी शाखा ठे, ते वृह मध्य जागें आठ योजन जांबु पोहोलुं ठे, साडा आठ योजन सर्वांगें उंच पयो कयुं ठे.

ते जंबू सुदर्शन वृहना वज्ररत्न मय मूल ठे, रूपामय प्रतिष्ठित दृढ शाखा ठे, अरिष्ट रत्नमय विस्तिरण कंद ठे, वैमूर्य रत्ननो देदीप्यमान खंधठे, उत्तम रूपामय मूलशीज विस्तिरण शाखा ठे, नवा नवा मणि अने रत्न तेनी नवा नवा प्रकारनी शाखा अने प्रशाखा ठे, वैमूर्य रत्ननां पानडा ठे, तें पानडाना वींट राता सुवर्णना ठे, जांबुनंद रत्नमय राता टीली, कोमल पत्र अने अंकूरा शुक्लमाल ठे, विचित्र मनोहर मणिरत्ननां फल अने सुगंधित फूल ठे, ते फूल अने फलने चारें करीने ते वृहनी शाखा नमी ठे, जाया सहीत

ढे, कांति सहीत ढे, सश्रिक ढे, उद्योत सहीत ढे, अत्यंत मनने सुख उपजावनार ढे.

एटले जंबूवृह्नी मूलने विषे जे जटाढे ते वज्ररत्नमय ढे तथा मूलथी उपर जे कंद ढे ते श्यामवर्ण रत्ननुं ढे, तथा जंबूवृह्नी माल वैभूर्य रत्न एटले नील वर्ण रत्ननी ढे, तथा महोटी शाखा पीला सोनानी ढे, तथा लघु शाखा कांश्क धोला सोनानी ढे तथा एना पानडा जे ढे ते वैभूर्य रत्न एटले नीला रत्ननां ढे, तथा पत्रनी बीटढे ते तपनीय सुवर्ण समान महा तेजवंत ढे तथा जे जे पल्लव एटले नवां उगतां पत्र ढे ते रक्त सुवर्णनां ढे, तथा नवा पत्र रूपामय ढे, तथा मध्य जागनी वज्जेनी महोटी माल ते रूपामय ढे तथा फल फूल सर्व रत्नमय ढे. तथा बे कोश जूमीमध्ये उंढ पणो जाडो ढे तथा थडने विषे अने महोटी शाखाने विषे अने मध्य जागे जे मूल शाखा ढे तेने विषे बे कोशनुं पोहोल पणु ढे तथा आव कोश थडनी माल लांबी ढे तथा थडनी शाखा थकी चार दिसिये चार महोटी माल जिहांथीनीकली ढे तिहांथी पंदर कोश लांबी ढे तथा मध्य जागनी मूलगी लांबी माल उंचीढे ते चौवीश कोश लांबी ढे तिहां चार दिसिनी चार शाखाने विषे श्रीदेवीना जवन सरखा चार जवनढे तथा जे पांचमी महोटी चौवीश कोशनी मालढे, ते उपर श्रीदेवीना जवन सदृश जिनजवन जाणनुं तिहां पूर्वदिसिनी शाखानां जवनने विषे जंबू वीपनुं अनाद्धित नामे जे अधिष्टायक देव तेने सुवानी सधा ढे तथा शोप जे त्रण दिसिना त्रण जवन ढे तेने विषे अनाद्धित देवताने बेसवा योग्य सिंहासन ढे.

ते जंबू सुदर्शन वृह्नी जे पीठिका ढे ते मूलमां अनुक्रमे बारवेदिकार्ये करी वींटेली ढे ते वेदिकाउंढो वर्णन पूर्वली परे जाणवो. ते मूल जंबूवृह्नी अर्ध प्रमाण उंचाइवाला एवा बीजा १०८ जंबूवृह्णे करी सर्व दिसें चोक्फेर वींटेळुं ढे, तेमां अनाद्धित देवना आचूषणादिक वस्तु रद्देढे, तथा बीजा परिधियें वायुकूंणे, उत्तरदिसें अने इशाण कूंणे अनाद्धित देवताना चार हजार सामानिक देवना चार हजार जंबूवृह् ढे, तथा पूर्व दिसें अनाद्धित देवतानी चार अग्रमहदीषीना चार जंबूवृह् कह्या ढे, इत्यादिक सर्व १५०५०१५० जंबूवृह्णो पद्मदहनी श्रीदेवीना कमलनी परे इहां पण परिवार ढे.

ते जंबूवृह् एक अन्यंतर बीजुं मध्य त्रीजुं बाह्य एवा त्रण वनखंढ शो शो योजनना तेणे करी सर्वदिसें चोफेर वींठयुंढे तेमां प्रथम वनखंढनी चारदिसार्ये पच्चाश पच्चाश योजन अवगाही जइयें तिहां एकेकुं जिनजवनढे एम चारेदिसाना चार जवन एटले चैत्यगृहढे ते पूर्वदिसिनी शाखा सरखा जवन जाणवा तेमज ते वननी ईशानादिक चार विदिसिने विषे पच्चाश पच्चाश योजन अवगाही जइयें तिहां प्रत्येक विदिसिये चार चार निंदापुष्करणी ढे ते प्रत्येके एककोश लांबी, अर्धकोश पोहोली अने पांचजें धनुष उंढी

ढे ते चार चार पुष्करणीठनां मध्यमां वज्रोवच्च एकेक प्रासादावतंसक ढे, ते प्रासादावतंसक बीजी त्रण दिसिनी मालने विषे जेवा जवनढे तेवा जाणवा.

ते जिनसुवन तथा प्राशादनां आठ आंतराने विषे श्रीजिनसुवने सहीत आठ कूट जाणवा ते प्रत्येक कूटनो बार योजन मूले विस्तारढे, मध्यमां आठ योजन अने शिखर उपर चार योजन विस्तार ढे तथा आठ योजन उंचा ढे एवा आठ तरुकूट कह्या ढे.

ए जंबू सुदर्शन वृहते बीजा घणा तिलकवृह, जयकवृह, यावत् राजरुख प्रमुख वृहें करी सर्वदिसियें चोफेर वींटेजोढे ए वृह उपर घणा आठ आठ मंगलिक, तथा कृष्ण, चामर, ध्वजा यावत् उत्रातिउत्र ढे.

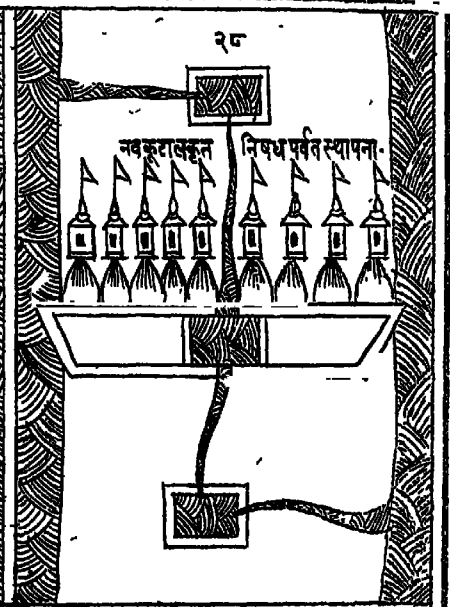
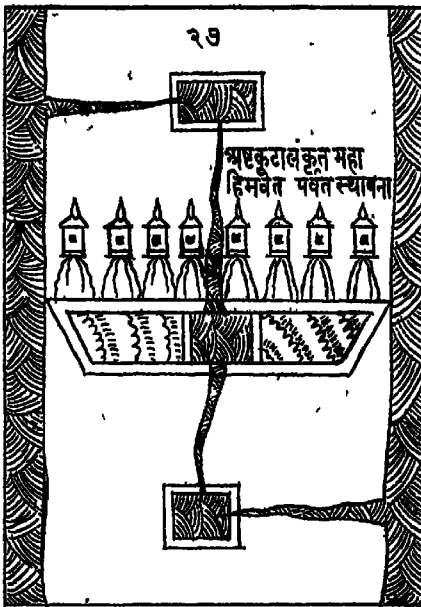
एनां बार नाम अर्थ सहीत कहेढे:—एक गुजदर्शन माटे सुदर्शन, बीजो अनिष्फल माटे अमोघ, त्रीजो मणिरत्नेकरी बध पीठ माटे सुप्रतिबध, चोथो यशानो धरनार माटे यशो धर, पांचमो जंबू ढीपनो नाम विस्तारे माटे विदेहजंबू, षष्ठो सोमनस एटले उचमवृह जेने देखवाथी केवारे मन डुष्ट नथाय सर्वदा प्रीतिवंत मन थाय, सातमं शाश्वत नाम माटे नित्य, आठमं अनादिकालनुं मंमित माटे नित्य मंमित, नवमं कल्याणकारि उपड्वर रहीत माटे सुनघ, दशमो विस्तरणवृह माटे विशाल, अगीआरमं सुनिष्पन्नरूप माटे सुजात, वारमो एना दर्शनथी गुजमन थाय माटे सुमन, ए वृह उपर जंबू ढीपनो धणी अनादृत देव एकपत्न्योपमने आउखे वसे ढे माटे एनुं जंबू वृह एवुं शाश्वतुं नामढे.

हवे ए महाविदेहने विषे देवकुरु नामे युगलियानुं क्षेत्र वखाणे ढे.

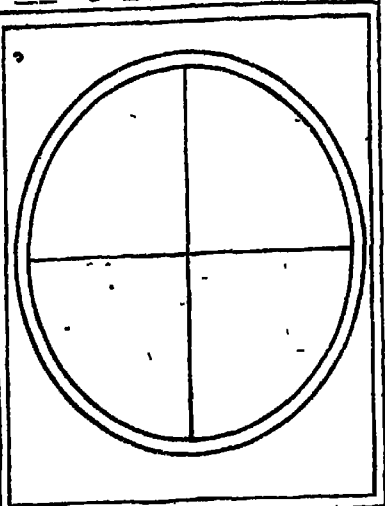
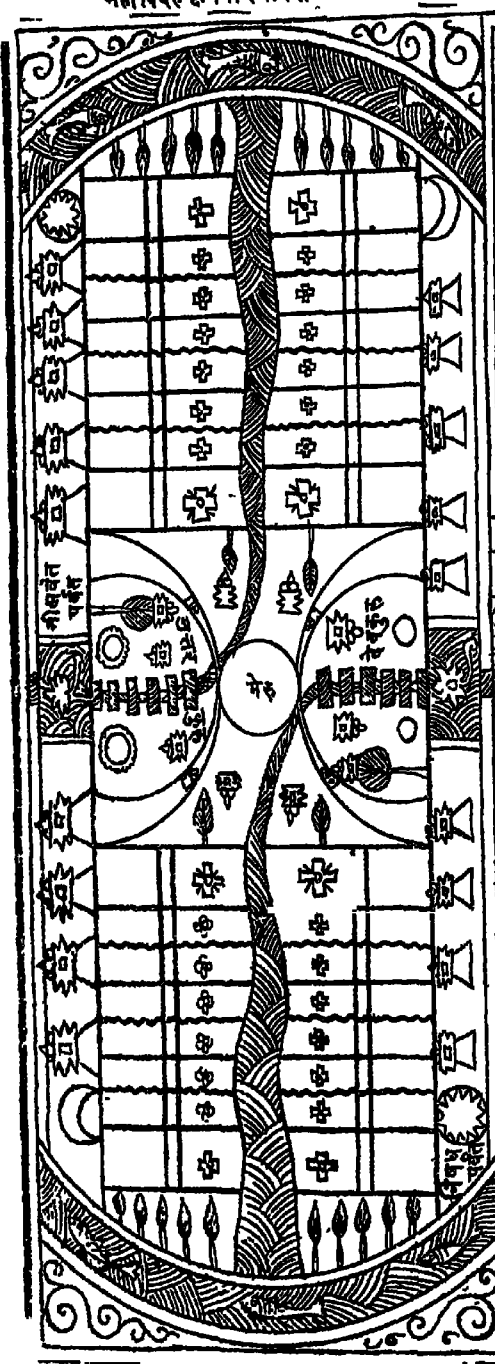
मेरुने दक्षिणदिसे अने निषध पर्वतने उत्तर दिशियें देवकुरु नामे युगलियानुं खेत्रढे ते ११७४३ योजन उपर बे जाग पोहोसो ढे ते आबी रीते:—गजदंत गिरिमध्ये मेरुपर्वत थकी दक्षिणदिशनेविषे देवकुरुक्षेत्रढे, अने मेरुथी उत्तरदिशनेविषे उत्तरकुरुक्षेत्रढे, ए बे युगलियाना क्षेत्रढे ते अर्धचंद्रमाने आकारे रह्याढे, तिहां महाविदेह क्षेत्रनुं विस्तार तेत्रीश सहस्र ठसेंने चोरासी योजन अने उपर चार कलाढे. तेमांहेथी मेरुनु विष्कंज दशसहस्र योजन काडिए तेवारे तेवीश सहस्र ठसेंने चोरासी योजन अने उपर चार कला उगरे तेहनुं अर्ध करीयें तेवारे अगीआर सहस्र आठसेने बेतालीस योजन उपर कला बे थाय एटलो विष्कंज कुरुक्षेत्रनां मध्यजागनेविषे जाणवा.

एमां चित्रकूट नामे बे पर्वतढे ते निषध पर्वतनी उत्तरदिसि थकी ७३४ योजन उपर सातीया चार जाग धवाधाये सीतोदा नदीने पूर्वे अने पश्चिमें बें तटने विषे ए बे पर्वत ढे तेनुं प्रमाण जेम उत्तर कुरुमां बे यमक पर्वतनो कष्टुं तेम जाणवुं.

तथा ए बे चित्र कूटनी उत्तरदिसि थकी ७३४ योजन उपर सातीया चार जागनी

महाविदेहकेमनी स्थापना.

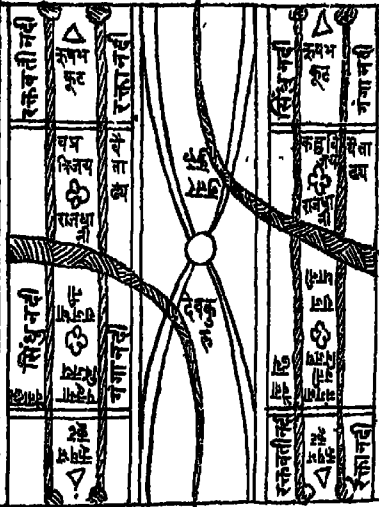

मिषध पर्वतना कूटपासे चंद्र सूर्यनो उदय
थायवे देनी स्थापना. २१

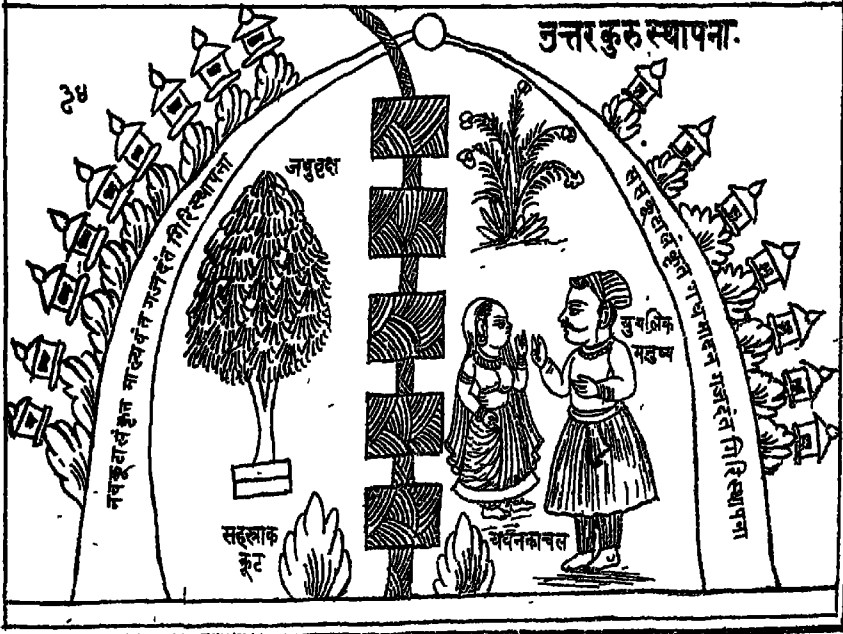

शोल विजयमाहेली एक विजयनी स्थापना.

शोल विजयमाहेली एक विजयनी स्थापना.

उत्तर कुरु स्थापना.

अंबु रक्ष स्थापना.

२५

अबाधायें प्रथम निषध नामे इहडे तेमज तेषकी तेदली अबाधायें बीजो देव कुरु इह, त्रीजो सूरप्रनइह चोथो सुलसइह अने पांचमो विद्युत्प्रन ए पांचे इह देवकुरु हेत्रमांहे सीतोदा नदीनां जाणवा ए सर्वइह पद्मइह सरस्वा एक हजार योजन लांबा अने पांचशें योजन पोहोला अने दश योजन उंमा जाणवा तथा प्रत्येक इहना एक दृक्षण अने बीजो उत्तर ए बे विसिनेविषे बे बारणा जाणवा. अने ए इहना जे अधि षायक देव ठे ते सर्व पोताना इहने नामे जाणवा ए इहशकी पूर्व अने पश्चिमदिशें दस योजन वेगलाइए एकेक इहना एकेक पासाने विषे दस दस कंचनगिरि ठे. ते कंचन गिरि वैताद्वयनां कूट सवा ठ योजन ठे तेथी सोलशुणा मोटाठे. एहवा कंचनगिरि जंबु दीपने विषे सर्वे बसे जाणवां ते केम ? देवकुरु तथा उत्तरकुरुना दश इहडे ते एकेक इहने बे पासे दश दश गुणतां वीश थाए ते वीशने दशवार गुणतां बसे पूरा थाए.

हवे कुलगिरि, यमकपर्वत, पांचइह अने मेरु एनां सात आंतरा कहेठे.

आवसे चोत्रीस योजन उपर एक कलाना सात जाग करीए एहवे एक जागे सहित अगीआर कला एटलुं कुलगिरि, जमकपर्वत, पांच इह तथा मेरुना प्रत्येकें अंतर जा एतुं ते केम ? देवकुरुतुं विस्तार अगीआर सहस्र आवसे बेतालीश योजन अने बे कला ठे ते मांहेथी यमकपर्वत अने पांच इह तेणे रुंधेला जे ठ सहस्र योजन ठे ते काडिए तेवारे अघवनसे बेतालीस योजन अने बे कला वधे तेने सात जागें वेचतां आवसे चो त्रीश योजन आवे शेष चार उंगरे तेने उंगणीस साथें गणीए तेवारे बहुतेर कला थाए तेनीसाथें मूलगी बे कला एकठी करता अछोत्तर कला थाए ते वली सात जागे वेचतां उंगणीसी अगीआर कला आवे. वली एक कला उंगरे तेहना सात जाग करिए तेवारें एक जाग आवे एटलुं कुलगिरि, जमलपर्वत, पांच इह तथा मेरुनु अंतर जाणुं.

तथा ए देवकुरुना पश्चिमाधेना मध्यजागें रूपानी पीठउपर शाबमलीवृहडे तेना उ पर गुरुड देवतानो निवासठे तेनो वर्णन सर्वे जंबूवृहनी पेरे कहेवो. पण एनां बार नाम न कहेवा तथा इहां देवकुरुनामे देव वशेठे तेथी एतुं देवकुरु एतुं शाश्वतुं नामठे.

हवे जंबू दीपना मध्यने विषे मेरुपर्वत ठे तेतुं स्वरूप कहेठे:-

मेरुपर्वत कनकमय वाटलुं गोलाकारेठे. नवाणु हजार योजन उंच पणे अने एक हजार योजन नीचे धरतीमां उंम पणे, सरवाळे एक लाख योजन उंचोठे तथा मूर्जे धर तीमां कंदे १००९० योजन उपर अगीआरीआ दश जाग एटलो पोहोल पणेठे अने धर ती तलें दश हजार योजन पोहोल पणेठे पठी उंचा जातां मात्रायें मात्रायें घटतो गयोठे एटले एक योजन उंचो जतां एक योजननो इग्यारमो जाग, इग्यार योजने एक योजन, शो

योजने नव योजन अने उपर अगीअरीठ एक जाग, हजार योजने नेवुं योजन अने अगीअरीआ दश जाग उपर एरीतें पोहोल पणामां घटतो घटतो अको उपरें शिखरने तले एक हजार योजन पोहोल पणे अथो ठे.

एनी परिधि मूलमां ३१९१० योजन उपर अगीअरीआ त्रण जाग तथा धरती तलें समजुतला पाशें ३१६३३ योजन अने उपरें शिखरने तले ३१६३ योजन कांइक जा जेरा ठे ए पर्वत उंधो करेलो गोपुढने संस्थाने संस्थित ठे, सर्व रत्नमय ठे, एक पद्मवरवे दिका अने एक वनखंद तेणे करी चोफेर वींठयो ठे, एनां त्रण कांढते, तिहां प्रथम धर तीमां हजार योजनो कांढ ते माटी, पाषाण, वज्ररत्न तथा काकरा ए चार पदार्थनो ठे तथा पृथ्वी अकी सोमनसनामा वन सुधी बीजो कांढ त्रेश्वर हजार योजन प्रमाण ठे ते स्फाटिकरत्न, अंकरत्न, रूप तथा कांचननो ठे तथा ल्यांथी उपर त्रत्रीश हजार योजनहुं त्रीजो कांढ ते रक्तवर्णे कनकहुं ठे ए मेरुनां त्रण जाग कद्या.

ए मेरु पर्वतने विषे चार वन ठे तेना नाम कहे ठे एक जडशालवन, बीजुं नंदनवन, त्रीजुं सोमनस वन, चोथुं पंढक वन. तिहां प्रथम संजुतलाने स्थाने जडशाल वन ठे तेना चारगजदंत गिरियें तथा सीता अने सीतोदा महानदीयें करी आठ जागें वेहेचुं अ कुं आठ खंद अथा ठे ते जडशाल वन मेरु पर्वतने पूर्व पश्चिम दिसें बावीश बावीश हजार योजन लांब पणे ठे अने उत्तर दक्षणे अढीशें अढीशें योजन पोहोल पणे ठे, दे वक्रु ने उत्तर कुरु मांहे पेतुंठे ते वन पद्मवर वेदिका अने वन खंदेकरी चोफेर वींठयुंठे.

तथा मेरु पर्वतनी पूर्वादि चारे दिसें जडशाल वनमां पचाश पचाश योजन अवगा ही जाइयें तिहां प्रत्येक दिसिये सिंहायतन एटले श्री तीर्थेकर जगवानहुं देहेरुं ठे ते प चाश योजन लांब पणे, पचीश योजन पोहोल पणे अने त्रत्रीश योजन उंच पणे ठे ए वा चारेदिसे मली चार सिंहायतन ठे तथा चारविदिसि ने विषे पचाश योजन अवगा ही जाइयें तिहां प्रत्येक विदिसियें चार चार नंदा पुष्करणी शाश्वती वाव्य ठे तिहां प्रथ म इशान कूंणनी चार वाव्यना नाम कहे ठे एक पद्मा,बीजी पद्मप्रजा, त्रीजी कुमुदा, चो थी कुमुदप्रजा ते पुष्करणी पचाश योजन लांब पणे, पचीश योजन पोहोल पणे अने दश योजन उंच पणे ठे, वेदिका वन खंदे सहीत ठे ते चार पुष्करणीने वड्डे इशानेंड नो प्रासादावतंसक ठे ते पांचगें योजन उंच पणे अने अढीशें योजन पोहोल पणे ठे.

तेमज अग्निंकूंणें उत्पलगुल्मा, नलिना, उत्पला अने उत्पलोज्वला ए चार वाव्य पू र्वाक्त प्रमाण वाली तेनी वचें सौधमेंडनो परिवार सहीत प्रासादावतंसक जाणवो तेम ज नैऋतकूंणें जृंगा, जृगनिजा, अंजना अने अंजनप्रजा ए चार वाव्य वड्डे पण सौ धमेंडनो परिवार सहीत प्रासादावतंसक जाणवो तथा वायुकूंणें श्रीकांता, श्रीचंदा,

श्रीमहिता अने श्रीनिलया ए चार पुष्करणी वञ्चे इशानेइना प्रासादावतंसक जाणवो.

तेमज ए जडशाल वनमां पूर्वोक्त जे जिन नवन अने प्रासाद कह्या तेना आठ आं तराने विषे आठ करिकूट हाथीने आकारे ठे ते प्रत्येक कूट पांचशे योजन उंच पणे ठे अने सवासो योजन धरतीमां ठे ते आठे कूटने नामे आठे कूटना देवता प्रमुखनी राजधानी प्रमुख सर्व कहेवी. ते आठ कूटनां नाम कहे ठे एक पद्मोत्तर दिग्गज हस्ति कूट बीजो नीलवंत दिग् हस्ति कूट, त्रीजो सुहस्तिदिग्हस्ति कूट, चौथो अंजनगिरिदिग्हस्ति कूट, पांचमो कुमुददिग् हस्ति कूट, षष्ठो पलासदिग्हस्ति कूट, सातमो अवतंस हस्ति कूट, आठमो रोचना गिरिदिग् हस्ति कूट. ए आठ दिग्गज कूट कह्या. ए जडशालवनने विषे मेरुनी चारदिशि ते सीतोदा तथा सीतानां प्रवाहे रुंधी ठे तेमाटे पूर्वोक्त जिन नवन जे ठे ते नदीनां तट उपरें ठे अने प्रासाद जे ठे ते गजदंतगिरिनी पाशे ठे, अने जिननवन तथा प्रासादनी वञ्चे ए आठ करी कूट ठे.

ते जडशाल वन थकी पांचशे योजन उंचा जइयें तिहां बीजो नंदनवन ठे ते पांचशे योजन चक्रवाल पणे फरतुं पोहोल पणे वलयाकारे मेरु पर्वतने चोफेर वींटीने रथुं ठे तिहां एए५४ योजन उपर अगीआरीआ ठ जाग एटलुं नंदन वन थकी बाहेर मेरु पर्व तडुं पोहोल पणु ठे तथा ३१४४९ योजन कांइक जाजेरा एटली परिधि ठे तथा ५९५४ योजन उपर इयारीआ ठ जाग एटलो नंदन वन मांहे मेरु पर्वत पोहोल पणे ठे तथा ३५३१६ योजन उपर आठ जाग एटली नंदनवननी मांहे मेरुनी परिधि ठे, ते नंदनवन पद्मवरवेदिका अने वन खंभे करी वींठयुं ठे एनी पण चार दिसायें चार सिंहायतन जड शाल वननी पेरे जाणवा अने चार विदितिने विषे शाल पुष्करणी जाणवी तेनां नाम कहेठे:—इशान कूपो नंदा, नंदोत्तरा, सुनंदा अने नंदीवर्धनी तथा अंघ्रि कूपो नंदिषेणा, अमोघा, गोस्तूपा अने सुदर्शना तथा नैरुतकूपो जडा, विशाला, कुमुदा अने पुंरुकि णि तथा वायू कूपो विजया, विजयंति, जयंति अने अपराजिता. इहां पण चार चार वाव्यनी वञ्चे जडशाल वननी पेरेज सौधर्म तथा इशानेइना प्रासादावतंसक जाणवा.

तथा नंदनेधनमां जिन नवन अने प्रासादनां आठ आंतराने विषे दिक्कुमारि कानां आठ कूट ठे ते कहे ठे नंदन वन कूट, मेरु कूट, निषध कूट, हिमवंत कूट, रज त कूट. रुचक कूट, सागरचित्र कूट, वज्र कूट, ए आठ कूट ठे तेमां दिग्कुमारिका व से ठे ते संनूतलथी एक सहस्र योजन उंची ठे केमके पांचशे योजन नंदन वन तेना उपर वली पांचशे योजन उंचा कूट ठे एरीतें हजार योजन उपर नवन मांहे वसे ठे माटे एने उर्ध्वलोक वासिनी कहीयें तेना नाम कहेठे. मेघंकरी, मेघवती, सुमेधा हेममालिनी, सुवत्सा, वत्समित्रा, वज्रसेना अने बजाहिका ए आठ कुमारिका जाणवी

पुष्करणीनो तथा चार प्रासादावतंसकनो वर्णन पूर्वला वननी परे थावत् सौधर्म इशा नैडना प्रासाद पर्यंत इहां पण जाणवो इहांनी शोल पुष्करणीना नाम कहेडे इशान कूणो पुंदा, पुंम्रना, सुरक्ता अने रक्तवति तथा अग्निकूणो क्षीररसा, इक्षुरसा, अमृतरसा अने वारुणी तथा नैऋत्यकूणो शंखोतरा, शंखा, शंखावत्तर अने बलाहिका तथा वायुकूणो पुष्पोत्तरा, पुष्यवती, सुपुष्पा अने पुष्प मालिनी ए शोल वाव्यनां नाम कह्या.

हवे पंढकवननेविषे श्रीतीर्थकरने जन्मानिषेक करवानी शिला केटली ठे ते कहे ठे. तिहां पूर्वदिसिने ठेहेडे पांहुसिला ठे ते उत्तर दक्षण लांबी पांचसैं थोजन अने पूर्व पश्चिम अढीसैं थोजन पोहोल पणे ठे, चार थोजन जाड पणेठे सर्व अर्जुन सुवर्ण मयठे, अर्धचंद्राकारे ठे, सिलानो वक्रता चूलिका साहामीठे, वेदिका अने वनखंके करी चोफेर वींटीठे, तेना चारेदिसैं चार सोपान पगथालीयाठे, थावत् तोरण पर्यंत तथा देवता बेसे ठे इत्यादि वर्णन जाणवो तेना मध्य जागें एक उत्तरदिसि अने बीजो दक्षणदिसि ए बे सिंहासनठे ते सिलाना लांबाड पोहोलाड तथा उंचाडने आठ हजारमें जागे ठे एटले पांचशे धनुष लांब पणे अढीशो धनुष पोहोळपणे अने चार धनुष उंचपणेठे तिहां उत्तर दिसिना सिंहासन उपर ते दिसितरफना कडादिक आठ विजयना तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय तथा जे दक्षण दिसिनुं सिंहासन ठे ते उपरे ते दिसिना वडादिक आठ विजयना तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय.

तथा दक्षणदिसिने ठेहेडे पांहुकंबल नामे शिलाठे ते पण अर्जुन सुवर्णमयठे ते शिला पांहु शिला प्रमाणे लांबी पोहोली ठे तेना उपर एकज सिंहासन ठे तिहां दक्षिणदिशि तरफनां जरतक्षेत्रमां उत्पन्न थयला तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय ठे, केमके जरतक्षेत्र मां एक समयें एकज तीर्थकर उपजे ठे माटे एकज सिंहासन ठे.

तथा पश्चिमदिसिने ठेहेडे रक्तशिला नामे शिला ठे ते अर्जुन सुवर्ण मयठे एनी जं बाड पोहोलाड पूर्वली परें जाणवी. तेना उपर बे सिंहासन ठे तिहां पश्चिम महावि देहमां उत्पन्न थयला तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय ठे ते आवी रीते के दक्षणदिसिना सिंहासन उपर, पडादिक आठ विजयना तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय अने उत्तरदिसिना सिंहासन, वप्रादिक आठ विजयना तीर्थकरनो जन्मानिषेक थाय.

तथा चूलिकाने उत्तरदिसे पंढकवनना उत्तरदिसिने ठेहेडे रक्तकंबल नामे शिला ठे तेपण अर्जुन सुवर्णमय ठे तेनो वर्णन पूर्वली परे जाणवो तेना मध्यजागें एक सिंहासन ठे तिहां ते दिसिमां आवेला ऐरवत क्षेत्रना तीर्थकरनो जन्मानिषेक थायठे कारण के ऐरवतमां पण एक समये एकज तीर्थकरनुं जन्म थाय ठे तेथी एकज सिंहासन

उत्तर तरफनी शिला उपर ठे अने महाविदेहना पूर्व पश्चिममें प्रत्येकें एक समये एके की बाजुयें बे बे तीर्थकरतुं जन्म थायठे सरवाले चार तीर्थकर एक समये जन्मेठे माटे पूर्व पश्चिमनी शिला उपर जन्मानिषेक करवाना बे बे सिंहासन ठे सरवाले मेरुनी चार शिला उपर ठे सिंहासनठे हवे मेरुने विषे सर्व सिंहायतनादिकनी संख्या कहेठे.

१ जङ्गलवनने.	२ नंदनवनने.	३ सोमनसवनने.	४ पांशुकवनने.
५ सिंहायतन ४.	६ सिंहायतन ४	७ सिंहायतन ४.	८ सिंहायतन ४.
९ प्रासादावतंसक ४	१० प्रासादावतंसक ४	११ प्रासादावतंसक, ४	१२ प्रासादावतंसक, ४
१३ पुष्करणीवाव्य १ ६	१४ पुष्करणीवाव्य १ ६	१५ पुष्करणीवाव्य १ ६	१६ पुष्करणी, १ ६
१७ दिसिहस्तिकूट ७	१८ कूट.	१९ चूलिकायेंसिंहायतन,	२० अचिषेकशिला.

मेरु पर्वतनां शोल नाम हेतु सहीत कहेठे १ मंदरनामे देवता अधिपतिठे माटे मंदरपर्वत ४ मेरु ३ मनने रमे ते माटे मनोरम ४ जलुंठे दर्शन जेतुं तेमाटे सुदर्शन ५ पोतेज रंजादिके करी प्रकाश ठे माटे स्वर्गप्रच ६ सर्व पर्वत थकी उंचो तथा श्रीतीर्थिक रना जन्मानिषेक थाय ठे माटे गिरिराज ७ अनेक प्रकारना रत्नो समूह एने विषेठे माटे रत्नोच्चय ८ पांशुशिलादिक शिलानो समूह ठे माटे शिलोच्चय ए मेरु थकी चारे दिसे लोक सरखो समजागे ठे माटे लोकतुं मध्य १ ० लोकना मध्यपणा माटे लोकनानि १ १ अत्यंत निर्मल पणा माटे आठो १ २ सूर्य चंद्रादिक आवर्त प्रदक्षणा करेठे माटे सूर्यावर्त १ ३ सूर्यादिक ग्रह, नक्षत्र अने तारा एनी पूर्तें फरेठे माटे सूर्यावर्त १ ४ सर्व पर्वत थकी उत्तम माटे उत्तम १ ५ मेरुना मध्यवर्ति अष्टप्रदेशिक रुचक थकी दिसि विदिसि नीकली ठे माटे दिशादि १ ६ सर्व गिरिमाहे उंच पणो करी मुकुट सरखो माटे अवतंस. इहां मंदर नामे देवता एक पढ्योपमाशुयें वशेठे तेथी एतुं मंदर एतुं शाश्वतुं नाम ठे.

हवे महाविदेह माहे बत्रीश विजय ठे ते वखाणे ठे.

मेरु पर्वतना जङ्गल वन थकी पूर्वदिसि अने पश्चिमदिसिने विषे प्रथम बे विजय पढी बे वङ्गस्कारा पर्वत वली बे विजय तेवार पढी बे अंतरनदी वली बे विजय एम अत्रुकमे एकेकि दिसायें शोल विजय तथा आठ वङ्गस्कारा पर्वत अने ठे अंतरनदी थाय तेवारें बे पासाना बत्रीश विजय तथा शोल वङ्गस्कार पर्वत अने बार अंतर नदी थाय.

हवे बत्रीस विजयतुं पोहोलपणानुं प्रमाण कहेठे.

तिहां बावीसतें बार योजन तथा एक योजनना आठ जाग करिए तेहवा सात जाग उपर एटलुं एकेका विजयतुं पोहोलपणुं जाणुं, तथा वङ्गस्कार पर्वत शोल ठे ते एकेको पांचसे योजन पोहोलो ठे, तथा बार अंतरनदी ठे ते एकेकी एकसोने पचीस योजन पोहो

लीढे. हवे ए विजयादिनुं पोहोलपणुं जाणवानुं उपाय लखेढे. चउपन्न सहस्र योजन जूमी, मेरु अने नडशालवने रुंधीढे. तथा चार सहस्र योजन जूमी, वड्ढस्कारा पर्वतोए रुंधीढे, तथा सातसेने पचास योजन जूमिना अंतरनदीए रुंधीढे, तथा पांच सहस्र आठसे जुमालीत योजन जूमी, वे वनमुखे रुंधीढे ए सर्वे योजन एकठा करिए तेवारें चोसठ सहस्र अने पांचसे चोराणु योजन थाए. तेने एक लक्ष योजन प्रमाण जे जंबू द्वीप ढे, ते मांहेथी काहाडीए. तेवारे पांतीश सहस्र चारसें ने ठ योजन उगरे. तेने सोल विजय ढे, माटे सोल जागे वेहेंचीए तेवारे बावीससें अने बार योजन लाजे अने उपर च उद योजन उगरे तेना प्रत्येक योजनना आठ जाग करिए तेवारे एकसोने बार जाग थाए. ते सोल जागे वेचतां आठिआ सात जाग लाजे एटले एकेक विजयनुं परिमाण बावी ससें ने बार योजन उपर आठिआ सात जाग एटलुं जाणवुं.

हवे ए विजयादिकनुं लांब पणुं कहेढे.

सोल हजार पांचसेने बाणु योजन उपर वेकला एटलुं ए सर्वे विजय तथा वड्ढस्कार तथा अंतर नदी ए सर्वेनुं प्रत्येक लांब पणुं जाणवुं. वली शीतोदा तथा शीताने अंतें पूर्वे तथा पश्चिम दिशे जे चार वनमुख ढे, तेहनुं पण एटलुंज लांब पणुं जाणवुं.

हवे वड्ढस्कार पर्वतनुं उंचपणु कहे ढे.

वड्ढस्कार पर्वत गजदंत गिरिनी पेरे उंचाढे, जेम गजदंतगिरि कुलगिरिने समीपे चारसें योजन उंचाढे, ढेढेढे मेरुपर्वतनी पात्रो पांचसे योजन उंचाढे, तेम ए वड्ढस्कार पण कुलगिरिने समीपे चारसें योजन उंचाढे, अने ढेढेढे शीतोदा तथा शीताने समीपे पांचसें योजन उंचाढे. हवे सोल वड्ढस्कार पर्वतना तथा बार अंतरनदिना अने बत्रीश विजयना नाम कहेढे. ए सर्वे माव्यवंत नामे जे गजदंतगिरिढे, ते थकी प्रदक्षिणावर्ते ढे.

तिहां प्रथम सोल वड्ढस्कारना नाम कहेढे.

एक चित्रकूट, वीळुं वर्म्मकूट, त्रीळुं नलिनीकूट, चोषुं एकशोलकूट, पांचसु त्रिकूट, ढडुं वैश्रमणकूट, सातसु अंजन, आठसु मातंजन, नवसु अंकापाती, दशसु पद्मापाती, अग्नीआरसु आशीविप, बारसु सुखावह, तेरसु चंड, चौदसु सूर, पंदरसु नाग अने सोलसु देव ए सोल वड्ढस्कार गिरिना नाम जाणवा. ए एकेका वड्ढस्कार उपर चार चार कूटढे तेमां एक तो सिंहायतनकूट बीजो ते पर्वतने नामेकूट, त्रीळुं पाढला विजयने नामेकूट, अने चोषुं आगला विजयने नामेकूट ए चारकूट सर्वे वड्ढस्काराने विषेढे तिहां सिंहायतनकूट उपर श्रीसिंहासुं दहेरुं ह्योय अने शेषकूट ने विषे तेते नामे देवताउना प्रासादावंतसक ढे. ए सर्वे पर्वतना अधिपति देवो पण एज नामे जाणवा अने सर्वे पर्वत पद्मवरवेदिका तथा वनखंने करी वींटेला ढे यावत् देवता वेसेढे इत्यादि सर्वे कहेवुं.

हवे वार अंतर नदीना नाम कहेले.

ग्राहावती, दुहावती, पंकावती, तप्तजला, मत्तजला, उन्मत्ता, खीरोदा, शीतश्रोता, अंतर्वाहिनी, वर्ष्ममालिनी, गंजीरमालिनी, फेनमालिनी, ए नामे वार अंतर नदी जाणवी. ते धुरे तथा ठेहेठे सर्वे नदिउं दशयोजन प्रमाण उंमा एवा जे नीलवंतने नीचे उ कुंम ठे, तथा निषेधने नीचे पण उ कुंम ठे, ते थकी नीकली एवी ए वार अंतर नदी ते कुंमने नामेज जाणवी. जेम ग्राहावत कुंम थकी ग्राहावती नदी निकली एरीते सर्वे नदीने नामे कुंमना नाम पण जाणवा, अहिंआं नदीनी देवीनुं क्षीप प्रमुख जे विशेष प्रका रनी वक्तव्यता ठे ते सर्वे रोहितांशा नदीने परिमाणे जाणवी. ए सर्वे अंतरनदीउं पद्म वर वेदिका अने वनखंमे करी वीटेली ठे.

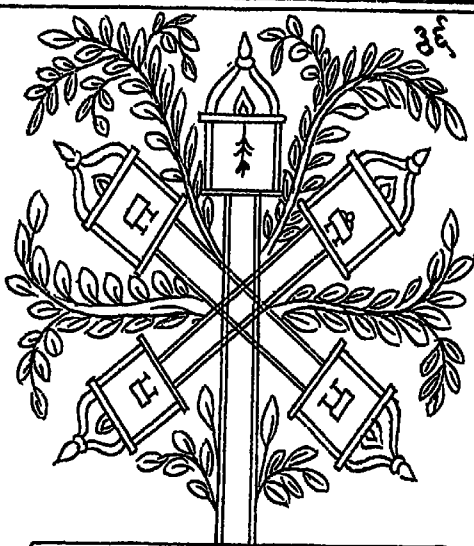
हवे बत्रीश विजयनां नाम कहेले.

एक कड, बीजो सुकड, त्रीजो महाकड, चौथो कड्हावती, पांचमो आवर्त्त, षष्ठो मंग लावर्त्त, सातमो पुष्कलावर्त्त, आठमो पुष्कलावती, नवमो वत्स, दशमो सुवत्स, अगी आरमो महावत्स, बारमो वत्सावती, तेरमो रम्य, चउदमो, रम्यकू, पंदरमो रमणिक, सो लमो मंगलावती, सत्तरमो पद्म, अठारमो सुपद्म, उंगणीशमो महापद्म, वीशमो पद्माव ती, एकवीशमो शंख, बावीशमो कुमुद, त्रेवीशमो नलिन, चौवीशमो नलिनावती, पञ्ची शमो वप्र, षठीशमो सुवप्र, सत्तावीशमो महावप्र, अठावीशमो वप्रावती, उंगणत्रीश मो वल्यु, त्रीशमो सुवल्यु, एकत्रीशमो गंधिल अने बत्रीशमो गंधिलावती,

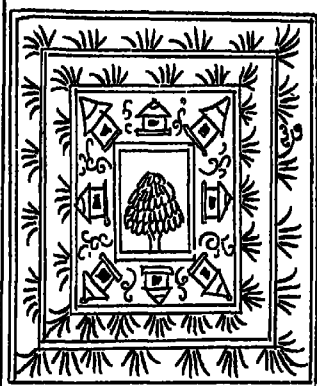
ए कड्हादिक बत्रीश विजय जेठे तेमां पूर्व अने पश्चिम दिशि गत जे लांबा वैताड्य पर्वतठे तेणे जरत तथा ऐरवतनी पेरे विजयना अर्धे कीधां ठे एटले एकेकी विजयना बे बे खंम कीधां ठे, वजो एकेका विजयने विषे बे बे नदी ठे तेणे करी उ खंम कीधां ठे तथा ए प्रत्येक विजयमां नदीनी दिशियें दक्षणाई विजयने विषे दक्षण जरतनी अयो ध्या नगरी सरखी बत्रीश विजयने विषे बत्रीश नगरीउं ठे.

ए बत्रीश नगरीउंना नाम अनुक्रमे कहेले.

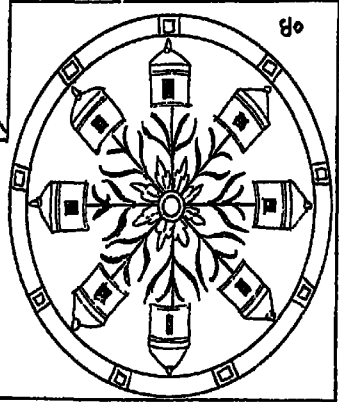
हेमा, हेमपुरा, अरिष्ठा, अरिष्टपुरा, खड्गी, मंजूषा, कृष्णपुरी, पुंनरिगिणी, सुसीमा, कुंमला, अपरावती, प्रचंकरा, अंकावती, पद्मावती, शुजा, रत्नसंचया. अश्वपुरा, सिंह पुरा, महापुरा, विजयपुरा, अपराजिता, अपरा, अशोका, वीतशोका, विजया, वैजयंती, जयंती, अपराजिता, चक्रपुरा, खड्गपुरा, अवध्या अने बत्रीसमी अयोध्या नगरी जाण वी. ए बत्रीस नगरी ते नदिनी दिशि ए जे विजयनुं अर्धेठे तेमांहे जाणवी. ए प्रत्येक राजधानिमां ते तें विजयने नामे चक्रवर्त्ति थाय जेम कडविजयनी हेमा नामे राज धानीमां कड चक्रवर्त्ति थाय तेम सर्वे विजयने विषे जाणी जेठुं तथा कडविजयमां

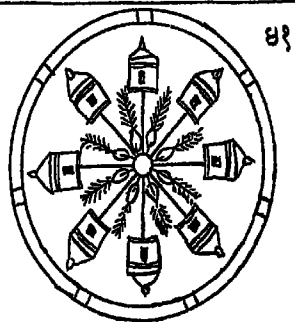
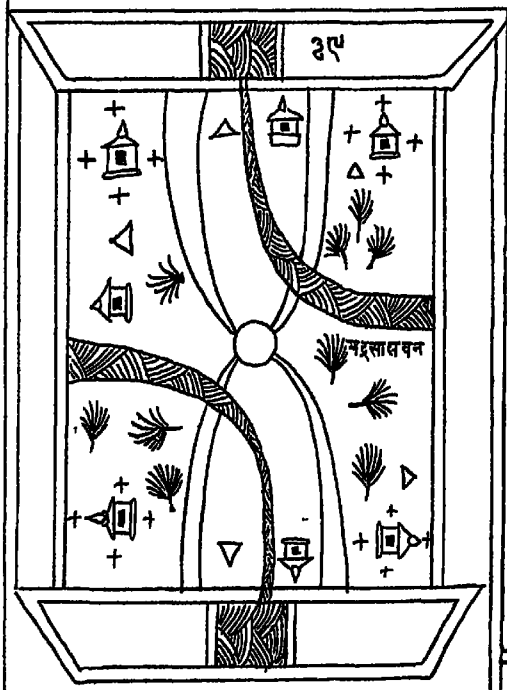
उत्तरकुरुक्षेत्रना पूर्व भागमा जंबुद्वीपीयिका स्थापना

जंबुद्वीपीयिकाके फरती पद्मवस्त्रेदिका तथा वन-सुमंथ्रने प्रासादानी स्थापना

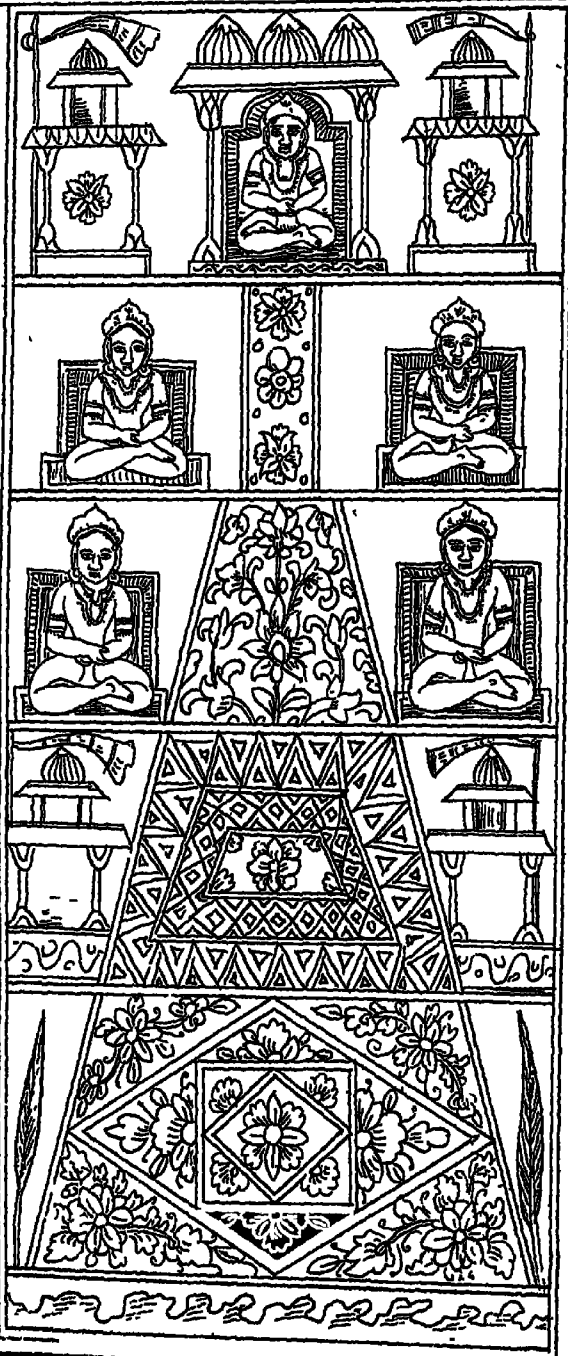
मेरुपर्वत ऊपरना नंदनवननी स्थापना

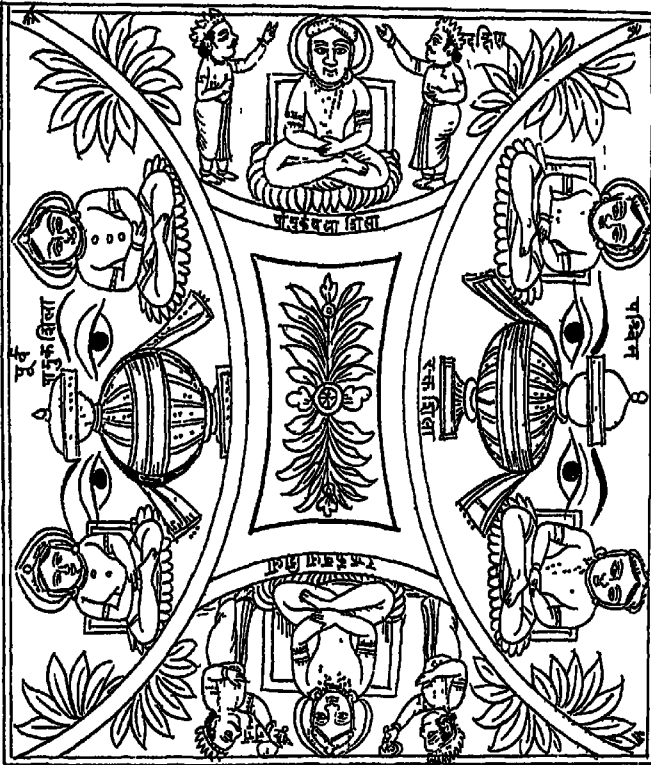
मेरुना सोमनसवननी स्थापना

मेरु पर्वत स्थापना.

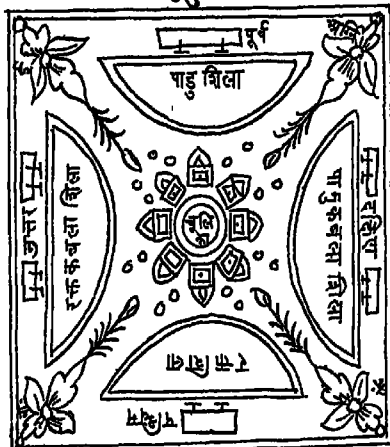
३८

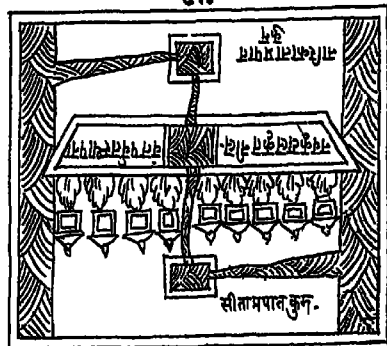
पांमुकवनने विषे श्री तीर्थकरने जन्माभिषेक करवानी
शिला तथा सिंहासननी स्थापना. ४४

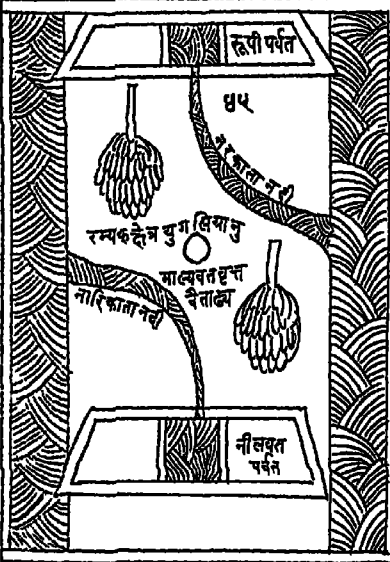
४३

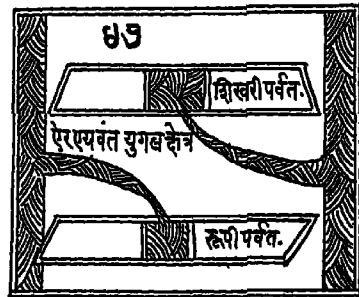
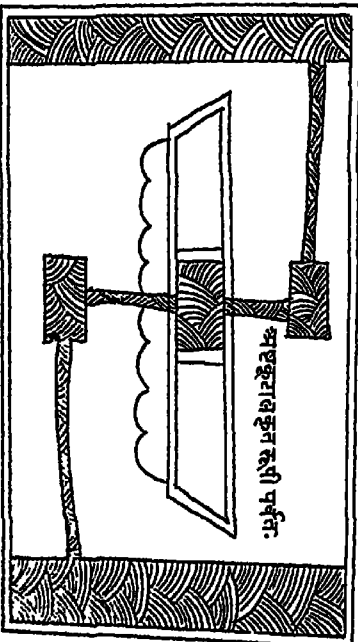
४४

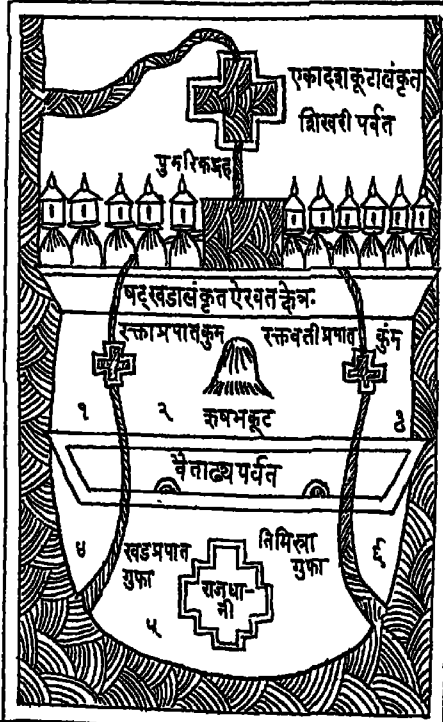
मैरुपर्वत उपर पांमुकवन स्थापना.

४६

४८

कळ नामे देवता एक पद्योपमायु वालो वरो ठे तेम सर्वे विजयने विषे ते ते विजयने नामे देवता पण कहेवा.

हवे विजयनी नदी कहेवे. निषध तथा नीलवंतने समीपें जे कुंढे ते थकी नीकली एवी गंगा अने सिंधु, नामे जे नदी ठे ते कळादिक आठ विजय तथा पद्मादिक आठ विजय मली शोल विजयने विषे ए बे बे नदी जाणवी. अने शेष बीजा जे वडादिक आठ विजय तथा वप्रादिक आठ विजय ए शोल विजयने विषे रक्ता अने रक्तवती नामा बे बे नदी ठे ते सर्वे नदीं वैताढ्य प्रत्ये जेदीने शीतोदा तथा शीतामांहे प्रवेश करे ठे. ए कळादिक विजयथी दहणावर्त गणीयें.

हवे महाविदेह क्षेत्रनेविषे पूर्व तथा पश्चिमदिशि शीतोदा तथा शीतानदी जगतीने जेदीने ज्यां समुद्रमांहे मले ठे. त्यां जगती मांहेनी दिशि शीतोदा तथा शीता नदीने बरे बाळु चार वन मुखठे तेनुं जगतीनी विवहाविना पहोलपणुं उगणत्रीशसेने बावीस योज ननुं शीतोदा तथा शीता नदीने समीपें जाणवुं. पढी संकोचता संकोचता निषध तथा नील वंतने पात्रो वनमुखनुं विस्तार एककला जाणवी. हवे कुलगिरि थकी नदी दिशि जातां वांछित स्थानकने विषे वनमुखनुं विस्तार जाणवाचुं विधि कहेवे. निषध तथा नीलवं तने समीपे वनमुखनुं विस्तार एक कलाठे तो नदीने समीपे निषध तथा नीलवंत थकी सोल हजार पांचसेने बाणु योजन उपर बे कला जइए तेवारे वनमुखनुं विस्तार केठळुं थाय ते जाणवा माटे ए पूर्वोक्त सोल हजार पांचसे ने बाणु योजननी कला करीए ते कला त्रण लाख पंदर हजार बसे ने पचाश थाय, तेने नदीने समीपे वनमुखनुं वि स्तार उगणत्रीससेने बावीश योजनठे तेनी साथे गुणीए तेवारे बाणुकोडी अगीआर लाख साठ हजारने पांचसे थाय, तेने ते क्षेत्रनुं विस्तार त्रण लाख पंदर हजार बसे ने पचाश साथे जाग आपीए तेवारे उगणत्रीशसे ने बावीश योजन वनमुखनुं विस्तार थाय. ए प्रकारे ज्यां वांछिए त्यां वनमुखनुं विस्तार लाजे. ए प्रत्येक वनमुख पद्मवरवे दिका अने वनखर्चें करी वींटेला ठे यावत् देवता बेले ठे. इत्यादि सर्वे कहेवुं.

हवे ए विजयादिकनुं विस्तार एकठो करतां लाख योजन पूर्ण थाय ते कहेवे.

पांत्रीस हजार चारसेने ठ योजन एटला सर्वे विजयनुं विष्कंज जाणवो. अने बे वन मुखनुं विष्कंज अष्टावनसे ने चुमालीश योजन ठे, सातसेने पचास योजन अंतरनदीनुं पहोलपणुंठे, अने चोपन हजार योजन मेरु तथा नडशाल वन ठे, ते केम के नडशाल वनजे ठे; ते मेरुथकी पूर्वदिशि अने पश्चिमदिशि बावीश बावीश हजार योजनठे. ते माटे बे बाळुना चुमालीश हजार योजन थाय अने मेरुनुं मध्य विस्तार दश हजार यो

जन ठे. ए एकठा करतां चोपन्न हजार योजन पूरण थाय तथा वस्कार पर्वतनुं वि स्तार चार हजार योजनठे ए सर्व एकठो करिए तेवारें लाख योजन पूरण थाय ठे.

हवे अधो लोकमांहे गाम वखाणेठे.

मेरुना समनूतलनी अपेक्षाए मात्राएं मात्राएं जूमी नीची अती जायठे. ते मेरुपर्वत थकी पश्चिमदिशिंयें बेतालीश हजार योजन जूमिने विषे गया पठी त्यां एक हजार यो जन जूमी समनूतलथी उंढीठे, त्यां अधोगामी भाणस वसेठे. समनूतलथी नवसें योज न हेवा अने नवसें योजन उंचा तिहां सुधी तिहीं लोक कहीयें तथा नवसेंथी उंचुं ते उर्द लोक कहीयें अने नवसेंथी नीचुं ते अधोलोक कहीयें. ए महाविदेहनो विचारकह्यो.

जंबू दीपना माहाविदेह संबंधि पूर्व पश्चिमनां लक्ष योजन मेलक यंत्र.

पूर्वदिति.

पश्चिमदिति.

अं०	स्थानकर्ना नाम.	योजनसंख्या	अं०	स्थानकर्ना नाम.	योजनसंख्या
१	सीतामुखवनजगतीसहीत.	३९३३	१	जडशालवन पश्चिमदिसियें.	३३०००
२	आठमी नवमी, विजय.	३३१३५	२	बत्रीशमी, सत्तरमी विजय.	३३१३५
३	वस्कारो पर्वत.	५००	३	वस्कारो पर्वत.	५००
४	सातमी, दशमी विजय.	३३१३५	४	एकत्रीशमी अठारमी विजय	३३१३५
५	अंतर नदी.	१३५	५	अंतरनदी.	१३५
६	ठळी अग्नीधारमी विजय.	३३१३५	६	त्रीशमी, उंगणीशमी विजय.	३३१३५
७	वस्कारो पर्वत.	५००	७	वस्कारो पर्वत.	५००
८	पांचमी, बारमी विजय.	३३१३५	८	उंगणत्रीशमी, वीशमी विज.	३३१३५
९	अंतर नदी.	१३५	९	अंतर नदी.	१३५
१०	चोथी, तेरमी विजय.	३३१३५	१०	अज्ञावीशमी, एकवीशमी वि	३३१३५
११	वस्कारो पर्वत.	५००	११	वस्कारो पर्वत.	५००
१२	श्रीजी चौदमी विजय.	३३१३५	१२	सत्तावीशमी, बावीशमी वि०	३३१३५
१३	अंतर नदी.	१३५	१३	अंतर नदी.	१३५
१४	बाजी, पंदरमी विजय.	३३१३५	१४	ठळीशमी, त्रेवीशमी विजय.	३३१३५
१५	वस्कारो पर्वत.	५००	१५	वस्कारो पर्वत.	५००
१६	पदेली, शोलमी विजय.	३३१३५	१६	पञ्चशमी, चोवीशमी विजय	३३१३५
१७	जडशालवन पूर्वदिसियें.	३३०००	१७	सीतोदा मुखवनजगतीस०	३९३३
१८	मेरुपर्वतनुं विष्कंन.	१००००	१८	सरवाले.	१०००००

हवे तीर्थेकर तथा चक्रवर्त्ति प्रमुख क्यां उपजे ते कहेले.

आ जंबू दीपने विषे जघन्य तो चार तीर्थेकर समकाले होए वली उत्कृष्टतो बत्री श विजयना बत्रीश अने भरत तथा ऐरवतना बे मलीने चोत्रीश समकाले होए. तथा वासुदेव, चक्रवर्त्ति अने बलदेव ए त्रण पुरुष जघन्यतो समकाले प्रत्येके चार चार हो ए अने उत्कृष्टा त्रीश होए जेवारे चक्रवर्त्ति होए, तेवारे वासुदेव न होए, अने जेवारे वासुदेव होए, तेवारे चक्रवर्त्ति नहोए तेमाटे त्रीश समकाले होए, पण चोत्रीश नहो ए, बत्रीश विजय तथा भरत अने ऐरवत मली चोत्रीश क्षेत्र उपजवाना जाणवा.

हवे नीलवंत पर्वतनो विचार कहेले:—

महाविदेहने उत्तरदिसें अने रम्यकूक्षेत्र युगलीयानुं तेनी दक्षुण दिसें नीलवंत ना मा वर्षेधर पर्वत ठे ते जेम निषध पर्वतनी वक्तव्यता कही तेमज जंबाड पोहोलाड आ दिक एमां पण कहेवी अने इहां केशरी नामे इहले तेनी दक्षुणदिसि थकी सीता म हानदी नीकली थकी उत्तरकुरु मांहे आवती बे थमक पर्वत तथा पांच इह प्रत्ये बे प्र कारें वेहेंचती थकी एनी वखें अशने चोरासी हजार नदीयें पूराती पूराती नडशालवन प्रत्ये आवती मेरुपर्वत पासें बे योजन अण पोहोती थकी पूर्वदिसि साहामी वली ते मात्यवंत नामे गजदंत पर्वतने नीचें जेदीने मेरुपर्वतनी पूर्वदिसें पूर्वमहाविदेह क्षेत्रने बे जार्गे वेहेंचती थकी एकेका चक्रवर्त्तिना विजयथकी अछावीश अछावीश हजार नदीयें पूराती पूराती ५३२००० नदीयें सहीत थकी विजय नामा जंबू दीपनां ढारने नीचें जगती जेदीने पूर्वदिसें लवण समुड्मां जलेले शेष अधिकार सीतोदा परे जाणवुं.

इहां नारीकांता नदी, केशरी इहनी उत्तरदिसि थकी नीकली तेनुं अधिकार हरिकांता नदीनी परे जाणवुं पण एटलुं विशेष जे गंधापाती वृत्तवैताढ्य पर्वतने एक योजन अ एण पोहोती थकी पश्चिम साहामी वली थकी समुड्मां जले ले शेष तेमज जाणवुं.

नीलवंत पर्वतना नव कूटना नाम कहेले:—१ सिंहायतन कूट २ नीलवंत कूट ३ पूर्वविदेह कूट ४ सीता कूट ५ कीर्तिदेवी कूट ६ नारीकांता कूट ७ अपरविदेह कूट ८ रम्यकूट ९ उपदर्शन कूट १० सर्वकूट पांचजों योजनना जाणवा तथा ए पर्वतनुं नी जोवर्ण, नीलीकांति, सर्ववैमूर्धरत्नमय नीलो ठे अने नीलवंत नामे देवता इहां एक प व्योपमायुयें वसे ले माटे एनुं नीलवंत एवुं शाश्वतुं नाम ले.

हवे रम्यकू नामे युगलीयानुं क्षेत्र कहेले:—नीलवंतपर्वतने उत्तरदिसें अने रूपी पर्व ने दक्षुण दिसें रम्यकूक्षेत्र ठे तेनो वर्णन जेम पूर्वे हरिवर्ष युगल क्षेत्रनो कहुंले तेनी प रे जाणवुं. तथा नरकांता नदीने पश्चिमदिसें अने नारिकांता नदीने पूर्वदिसें ए क्षेत्रमां गंधापाती नामा वृत्तवैताढ्य पर्वतले तेमां घणा कमल गंधापातीना वर्षे सरिखा रक्त

वर्षे ठे ते उपर पद्मनामे देवता पल्योपमाथु वालो वसेठे तेमज ए रम्यक् क्षेत्र पण घणो रम्य मनोहर ठे तथा रम्यक् नामे देवता वशेठे तेथी एजुं रम्यक् नाम शाश्वतुं ठे.

हवे रुक्मि (रूपी) पर्वत कहेठे:-रम्यक्क्षेत्रने उत्तरदिसें अने हिरण्यवंत क्षेत्रने दक्षिण दिसें रुक्मी पर्वतठे ते महाहिमवंतनी वक्रव्यतायें जाणवो इहां महापुंरुिक नामे इहठे तेमांथी नरकांता नामा नदी दक्षिणदिसेंथी पूर्वोक्त रोहितानी पेरे पूर्वदिसें जाय ठे तथा रूप कुला नदी उत्तर दिसेंथीनीकली ते हरिकांतानी पेरे पश्चिम दिसें जायठे.

ए रूपी पर्वत उपर आठ कूटठे तेना नाम कहेठे:-१ सिंघायतनकूट २ रुक्मीकूट ३ रम्यकूट ४ नरकांता कूट ५ बुद्धिदेवीकूट ६ रूपकुलाकूट ७ हैरण्यवंतकूट ८ मणिकां चनकूट ए सर्व कूट पांचशें पांचशें योजननां ठे ए पर्वत रूपामय ठे रूपानी पेरे कांती ठे अने रुक्मिनामा देवता पल्योपमनी स्थितियें वशेठे माटे एजुं रुक्मि एजुं शाश्वतुं नामठे.

ए रुक्मी पर्वतने उत्तरदिसें अने शिखरी पर्वतने दक्षिणदिसें हैरण्यवंत नामे युगल क्षेत्र ठे तेनो अधिकार हेमवंत क्षेत्रनी पेरे जाणवुं इहां सुवर्णकुला महा नदीने पश्चिम दिसें अने रूपकुला महानदीने पूर्वदिसें हैरण्यवंत क्षेत्रने मध्य जागे, माल्यवंत नामे वृत्तवैताढ्य पर्वत ठे तेनो वर्णन शब्दापाती वृत्तवैताढ्यनी पेरे जाणवुं एना कमल ते माल्यवंत सरखा प्रजायें माल्यवंत सरखे वर्णेठे तथा प्रजास नामे देवता पल्योपमनी स्थितियें इहां रहेठे तेथी तथा हैरण्यवंत क्षेत्र ते रुक्मी अने शिखरी पर्वत तेणे करी वे पासे सहीत ठे तथा नित्यें हिरण्य एटले सुवर्णरूप प्रकाशेठे तथा आशनादिकें करी नित्यें हिरण्य दीएठे अने इहां हैरण्यवंत नामे देवता वशेठे तेथी एजुं नाम हैरण्यवंतठे.

हैरण्यवंत क्षेत्रने उत्तरदिसें अने ऐरवतक्षेत्रने दक्षिणदिसें शिखरी नामे वर्षधर पर्वत ठे तेनो लंबाइ आदिक सर्व अधिकार चूल हेमवंत पर्वतनी पेरे जाणवुं इहां पुंरुिक नामे इह ठे तेमांथी सुवर्णकुला महानदी दक्षिणदिसे नीकली ते रोहीतांसानी पेरे पूर्वदिसि समुद्रमां जायठे अने जेम गंगा अने सिंधु ए बे नदी जरत क्षेत्रमां जायठे तेम इहां रक्ता अने रक्तवती ए बे नदी ऐरवतक्षेत्र मांहे जाय ठे तेमां पूर्वदिसियें रक्तानदी अने पश्चिम दिसियें रक्तावती नदी जाणवीशेषअधिकार सर्व चूल हेमवंतनीपेरेजाणवो

शिखरीपर्वतने विषे झ्यारकूट ठे तेना नाम कहेठे:-१ सिंघायतन कूट, बीजो शिखरी कूट, त्रीजो हैरण्यवंत कूट, चौथो सुवर्णकुला कूट, पांचमो सूर्यादेवी कूट, षष्ठो रक्तावर्चन कूट, सातमो लक्ष्मी कूट, आठमो रक्तावत्यावर्चन कूट, नवमो झलादेवी कूट, दशमो ऐरवत कूट, अगीआरमो तिगिडि कूट ए सर्व कूट पांचशें योजननां जाणवा तथा ए शिखरी पर्वतने विषे घणा कूट शिखरीवृद्धने संस्थाने संस्थित ठे, सर्व रत्नमय ठे अने इहां शिखरी नामे देवता वशेठे तेथी एजुं शिखरी एजुं शाश्वतुं नाम ठे.

हवे ऐरवतक्षेत्रनी वक्तव्यता कहे ठे.

उत्तरदिशिना जवणसमुझनी दक्षिण दिशें ऐरवत नामें क्षेत्र ठे एने विषे तुंगा वृह त था कांटा प्रमुख नरतक्षेत्रनी परें घणा ठे, तथा एनी बीजी पण सर्व वक्तव्यता नरत क्षेत्रनी परें जाणवी. परंतु एटलुं विशेष जे इहां ऐरावत नामें चक्रवर्ती जाणवो अने नरतक्षेत्रने विषे नरत नामें चक्रवर्ती कहेवो. तथा इहां ऐरवत नामे देवता वसे ठे तेशी एतुं ऐरवत एवुं शाश्वतुं नाम ठे.

हवे ए नरत अने ऐरवत क्षेत्रने विषे कालचक्रतुं स्वरूप कहे ठे.

नरत तथा ऐरवत क्षेत्रमांहे ठ आरे करी अवसर्पिणी अने ठ आरे करी उत्सर्पिणी रूप बार आरानुं कालचक्र ठे. ते सदा काल अनादि अनंत पणे अनुक्रमे त्रमण करे ठे.

हवे ए बार आरानां नाम कहे ठे. प्रथम सुखम सुखमा, बीजो सुखमा, त्रीजो सुखम सुखमा, चोथो सुखम सुखमा, पांचमो सुखमा, षष्ठो सुखम सुखमा, ए ठ आरा ठे ते अवसर्पिणी कालनेविषे अनुक्रमें प्रथम सुखम सुखमाथो गणीयें अने उत्सर्पिणी कालें अवला गणीयें एटले सुखम सुखमाथी धुर मांकी गणीए. एम बार आरा चढता पढता जाणवा. ए चक्रनी पेंतें फिरता आवे माटे एने कालचक्र कहीए. एमां अवसर्पिणी ते घटतो घटतो काल जाणवो अने उत्सर्पिणी ते चढतो चढतो काल जाणवो.

हवे ए आराना कालतुं प्रमाण कहे ठे. पहेलो आरो चार कोडाकोडी सागरनो, बी जो आरो त्रण कोडाकोडी सागरनो, त्रीजो आरो बे कोडाकोडी सागरनो, ए त्रण आरा ने विषे अनुक्रमें करी मनुष्योनां आशुष्य कहे ठे:—प्रथम आरे त्रण पल्योपमतुं, तथा बीजे आरे बे पल्योपमतुं, त्रीजे आरे एक पल्योपमतुं, ए रीतें मनुष्यतुं आशुष्य जाणवुं. हवे शरीरतुं मान कहे ठे. प्रथम आराने विषे त्रण कोश उंचा मनुष्यनां शरीर होय, अ ने बीजे आरे बे कोश, त्रीजे आरे एक कोश, ए शरीरतुं उंचपणुं जाणवुं.

हवे ए त्रण आराने विषे मनुष्योने जे आहारनी इत्ता थाय ठे, ते कहे ठे:—पहेला आराने विषे चोथे दिवसें तुअर प्रमाणे आहारनी वांढा थाय, अने बीजे आरे त्रीजे दिवसें बोर प्रमाणे आहारनी वांढा थाय. तथा त्रीजे आरे एकांतरे आमला प्रमाणें आहारनी वांढा थाय. हवे शरीरने विषे पांसलीनी संख्या कहे ठे: प्रथम आरामांहे बरौने षण्ण पि चकरंन एटले पांसली होय, अने बीजे आरे ते पूर्वोक्त पांसलीतुं अर्ध एटले एकशोने अ षावीश पांसली होय, तथा त्रीजे आरे वली तेतुं अर्ध एटले चोशठ पांसली होय.

हवे ए त्रण आराने विषे अपत्य पालना कहे ठे. प्रथम आराने विषे युगलने प्रसव्या पठी उगणपचास दिवस सुधी अपत्य एटले बोरु युगल तेहनी प्रतिपालना करे, तथा

बीजे आरे चोशठ दिवस अपत्यपालना होय, अने त्रीजे आरे उगणाएशी दिवससुधी अपत्यपालना जाणवी. तेवार पढी ते युगलनां मातपिता मरण पांमे. ए त्रण आराने विषे निश्चये समस्त पंचेंडी जीव ते सर्व युगलिया जाणवा. ते युगलिक केहेवा ठे? तोके जला मनवाला एटले अल्प कषाय वाला, तथा रूपवंत तथा समचवरंस संस्थान वाला होय तेमाटे सुंदराकार ठे, वली ते युगलिया मनुष्य तथा तिर्यंच ते सर्व पोताना आयुष्यी उढी आयुष्य प्रमाणें अथवा पोताना आयुष्य प्रमाणें देवता मांहे जइ उपजे.

हवे ए त्रण आराने विषे युगलयाने मत्तंग प्रमुख दश जातिना कल्पवृक्ष ठे ते पानक प्रमुख दश प्रकारना वांछित पदार्थ आपे, ते आवी रीतें:-प्रथम मत्तंग नामें कल्पवृक्ष ते वृक्ष, खारेक प्रमुखना रस सरखा मीठा रस आपे, बीजो जूंगनामें कल्पवृक्ष, ते थाली तथा वाटली तथा चरु अने कलश प्रमुख जाजन आपे. त्रीजो तुर्यांगनामें कल्पवृक्ष ते महा वाजिप्र सहित बत्रीश बक्षनाटक देखाडे ठे, चौथो ज्योतिरंगनामें जे कल्पवृक्ष ठे ते रात्रिने विषे पण सूर्यनी पेरें प्रकाश करे ठे, तथा पांचमो दीर्घांग नामें जे कल्पवृक्ष ठे, ते घरने विषे दीवानी परें अलुआलुं करे ठे, तथा ढाणे चित्रांग नामें जे कल्पवृक्ष ठे, ते पंचवर्ण अने सुगंधिक फूल, सहस्रदल कमल, माजती प्रमुख आपे, तथा सातमो चित्ररसा नामें जे कल्पवृक्ष ठे ते आहार एटले मनोवांछित मिष्टान्न षट्तरस जोजन आपे, तथा आठमो मणितांग नामे जे कल्पवृक्ष ठे ते जूषण, आचरण, मुकुट, मुडिका, हार, कुंमल अने नेत्र प्रमुख आपे. तथा नवमो गेहाकार नामें जे कल्पवृक्ष ठे ते सप्तमिना, पंचमिना तथा त्रिचमिना मनोहर आवास आपे, तथा दशमो अनितांग नामें कल्प वृक्ष ठे ते जलां वस्त्र तथा देवदुष्य चीर, वरपटकूलादि आसन बेसवा योग्य तथा जडा सन शय्या प्रमुख आपे. ए दश जातिना कल्पवृक्ष ते ए पूर्वोक्त वांछित पदार्थे पूरे ठे.

हवे सर्व आरानेविषे सामान्य पणो तिर्यंचनां पण आयुष्य कहे ठे.

मनुष्यना आयुष्य सरखां गज, हाथी, सिंह अने अष्टापद प्रमुखनां आयुष्य होय. मनुष्यना आयुष्यनो चौथो जाग घोडा अने वेसर प्रमुखतुं आयुष्य जाणवुं. तथा ढाली, गानर अने शीयाल प्रमुखतुं मनुष्यना आयुष्यने आठमे जागें आयुष्य जाणवुं. तथा गाय, जेंश, उंट अने गर्दन प्रमुखतुं आयुष्य ते मनुष्यना आयुष्यने पांचमे जागें जाणवुं. तथा कूतरा प्रमुखनां आयुष्य ते मनुष्यना आयुष्यने दशमे जागें ठे. ए तिर्यंचना आयुष्य प्रमुख प्रायें सर्व आराने विषे ए प्रकारें सरखां होय. हवे त्रीजा आराने अंते नव कुलगर, राजनीति अने सर्व संसार व्यहार तथा जिन धर्म आदि शब्दयी बादर अग्निकाय तथा ज्ञान विज्ञान प्रमुख सर्वनी उत्पत्ति आय.

अवसर्पिणी त्रीजा आरानेविषे नेव्याशी पखवाडा पाठला जेवारें शेष रहे, तेवारे पेहेला तीर्थकर सिद्धिपद पामे अने चोथा आराना नेव्याशी पखवाडा पाठला जेवारें शेष रहे, तेवारें चोवीशमा तीर्थकर सिद्धिपद पामे, अने उत्सर्पिणी कालना त्रीजा आराना नेव्याशी पखवाडा जेवारें जाय, तेवारें पेहेला तीर्थकर उपजे, तथा चोथा आराना नेव्याशी पखवाडा जेवारें जाय, तेवारें ठेन्ना चोवीशमा तीर्थकर उपजे.

हवे चोथा आरानुं स्वरूप कहे ठे.

बेंतालीश सहस्र वरसें कणो एक कोडाकोडी सागरोपमनो चोथो आरो होय, तेहने विषे मनुष्यनुं आयुष्य पूर्वकोडि वर्षनुं जाणवुं. अने शरीरनुं मान पांचशें धनुष्यनुं जाणवुं. हवे पांचमा आरानुं स्वरूप कहे ठे.

पांचमा आरानुं प्रमाण एकवीश सहस्र वरसनुं ठे, ते पांचमा आरानेविषे सात हा थ वंचा मनुष्य होय, एकशोने त्रीश वरसनुं आयुष्य मनुष्यनुं होय, तथा पांचमा आराने अंत जिनधर्मादि पदार्थानो पण अंत एटजे नाश थाय. व्यवहार, आचार, नीति, जाति, ए सर्वनो अंत आवशे. ए वात सिद्धांतमां कही ठे. तथा क्रेटला बोल विभेद जशे? ते कहे ठे ॥गाथा॥ सुय सूरि संघ धम्मो, पुवएहे ठिक्किही अगणि सायं ॥ निव विमलवाहणे सु ह, ममंति तदम्म मक्षएहे ॥१॥ ड्यसहो समणाणं, फग्गुत्तिरि होइ साद्धुणीणं च ॥ सडो नाइल नामा, सच्चत्तिरि सावियाणं च ॥ २ ॥ पुवाए सक्षाए, विभेठ होइ चरणधम्म स्स ॥ मक्षएहे रायाणं, अवरएहे जाइ तेयस्स ॥३॥इति ॥ तेवार पढी छुं अशे ? ते कहे ठे. लवणादि खार तथा अग्नि अने कालकूटादिविष, तेनी वृष्टि तेशें करी पृथ्वी जे ठे ते हा दाकार करशे तथा पृथ्वी जाति प्रमुखनां जे बीज ठे, ते वैताढ्य प्रमुख पर्वतने विषे र हेशे तथा मनुष्य अने तीर्थचना बीज ठे ते सर्व बिलादि स्थाननेविषे रहेशे.

हवे ते बिल वखाणे ठे.

वैताढ्यना बे पासानेविषे ज्यां घणां माठलां ठे. वली गांधानां चक्रनी धारा सरखो प्रवाह ठे जेहनां एहवी गंगा अने सिंधु तथा रक्ता अने रक्तवती नामें जे नदी तेहना बे तटने विषे नव नव बिल ते गुफा सरखां जाणवां. एटजे दक्षिणजरत मांहे बे नदी नां चार तट ठे. अने उत्तर जरतमांहे बे नदीना चार तट ठे, सर्व मली आठ तट ठे, ते एकेक तटें नव नव बिल गणिएं, तेवारें बहोंतेर बिल थाय. एम ऐरवतने विषे पण बहोंतेर बिल ठे, ते सर्व एकठा करीएं तो एकशोने चुम्मालीश बिल थाय.

हवे ठछा आराने विषे मनुष्यादिकनुं जे स्वरूप ठे, ते कहे ठे.

एकवीश सहस्र वरस प्रमाणें पांचमा आरा सरखो जे ठछो आरो ठे, तेहनेविषे बे हा थ वंचा शरीर अने वीश वरस आयुष्यवालां एहवा मनुष्य होय, ते मनुष्य मत्स्यनो आ

हार करे तथा माता रूपवाला होय वली निर्दय परिणाम वाला होय, बिलने विषे रहेनारा होय, वली नरक तिर्यचरूप दुर्गतिने विषे गमन करनारा होय, वली लज्जा रहित होय, तथा वक्ष रहित पशुनी पेठें नग्न फिरे. तथा कठोरवचनना बोलनार होय, तथा ए पिता, ए पुत्र, ए स्त्री, ते ए बहेन, इत्यादि व्यवहार तेने न होय एटले तिर्यचनी पेठें निवेकरहित होय. तथा ठ वरपनी स्त्री गर्भ धारण करे, ते पण अतिदुःखें प्रसव करे. वली ते स्त्रीयोने घणां ठोरु होय, एवी स्त्रीं होय.

ए पूर्वोक्त ठ आरा तेणे करी अवसर्पिणी काल होय अने तेने विपरीत पणे अथ ला गणीएं तेवारें उत्सर्पिणीकाल थाय. त्यां अवसर्पिणी ते प्रथम आराथी घटतो काल होय अने उत्सर्पिणी ते प्रथम आराथी घटतो काल होय. ए अवसर्पिणी तथा उत्सर्पिणीना बार आराना कालचक्रनेविषे वीश कोडाकोडी सागरापम थाय.

हवे शेष क्षेत्रने विषे आरातुं सरस्वापणुं कहे ठे.

देवकुरु अने उत्तरकुरु, ए बे क्षेत्रनेविषे अने हरिवर्ष तथा रम्यक ए बे क्षेत्रनेविषे तथा हेमवंत अने हिरण्यवंत ए बे क्षेत्रनेविषे तथा पूर्वविदेह अने पश्चिमविदेह क्षेत्रनेविषे ए चार क्षेत्रना युगलनेविषे अनुक्रमें करी सदाकालें अवसर्पिणी कालना चार आरानो प्रथम काल जाणवो. ते केम के अवसर्पिणी कालनो पेहेलो आरो सुखमसुखमा ठे. तेहना धुरनो जेहवो काल होय तेहवो काल सदैव देवकुरु अने उत्तरकुरु, ए बे कुरु क्षेत्रनेविषे होय एम बीजा आरानो जेहवो प्रथम काल होय तेहवो सदैव हरिवर्ष तथा रम्यक ए बे क्षेत्रनेविषे होय. वली त्रीजा आरानो जेहवो प्रथम काल होय, तेहवो सदैव हेमवंत तथा हिरण्यवंत ए बे क्षेत्रने विषे होय तथा चौथा आरानो जेवो प्रथम काल होय, तेवो काल माहा विदेहक्षेत्रने विषे सदा जाणवो.

हवे चंद्रमा अने सूर्यनां चार क्षेत्र कहे ठे.

जंजू दीपने विषे बे चंद्रमा अने बे सूर्य ठे तेनुं दक्षिण अने उत्तरदिशिनुं जे गमनागमन तेनुं क्षेत्र पांचत्रें दश योजन उपर एक योजनना एकसन्धीया अडतालीश जाग जाणवा.

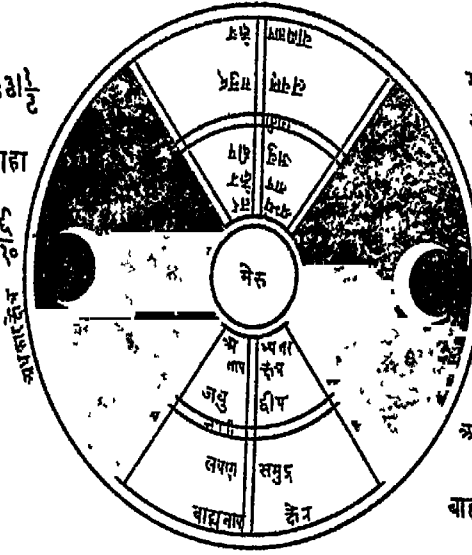
हवे चंद्रमा अने सूर्यना मंजलनी संख्या अने प्रमाण कहे ठे. चंद्रमाना पंदर मांजलां ठे अने सूर्यना एकशोने चोराशी मांजलां ठे, ते एकयोजननां एकशत जाग करिएं, तेवां उपपन्नजाग प्रमाण चंद्रनां मांजलां ठे, अने अडतालीशजाग प्रमाण सूर्यनां मांजलां ठे. ए चंद्र सूर्यना विमानें रोधन करेली जूमि तेने मंजल कहीएं, ते मंजलनी संख्या थो मंजलना आंतरा एकेके उठा जाणवा, एटले चंद्रमाना मांजला पंदरना चउठ आंतरा थाय. अने सूर्यना मांजलां एकशोने चोराशीना, आंतरा एकशोने त्र्याशी थाय.

तापक्षेत्रनुं लांबपणं
जंबुद्वीपे ४५०००

लवणासमुद्रे २३३३३ ३ १/२

तापक्षेत्र अर्धन्तरवाहा
६३२४ १/२

बाह्यवाहा ६३२४ १/२

मकर संक्रांते प्रथम दिने
सर्वबाह्यमंडले सूर्यताप
क्षेत्रस्थिति
तथा

अंधकारक्षेत्रस्थिति
स्थापना.

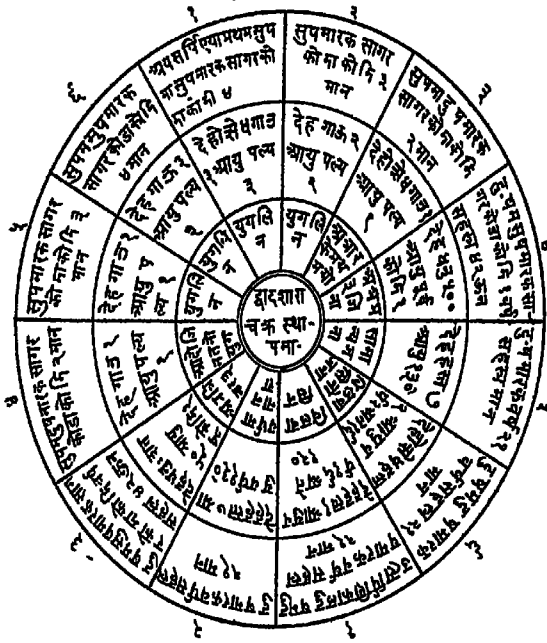
दिनमानमुहूर्त १२

रात्रिमानमुहूर्त १८

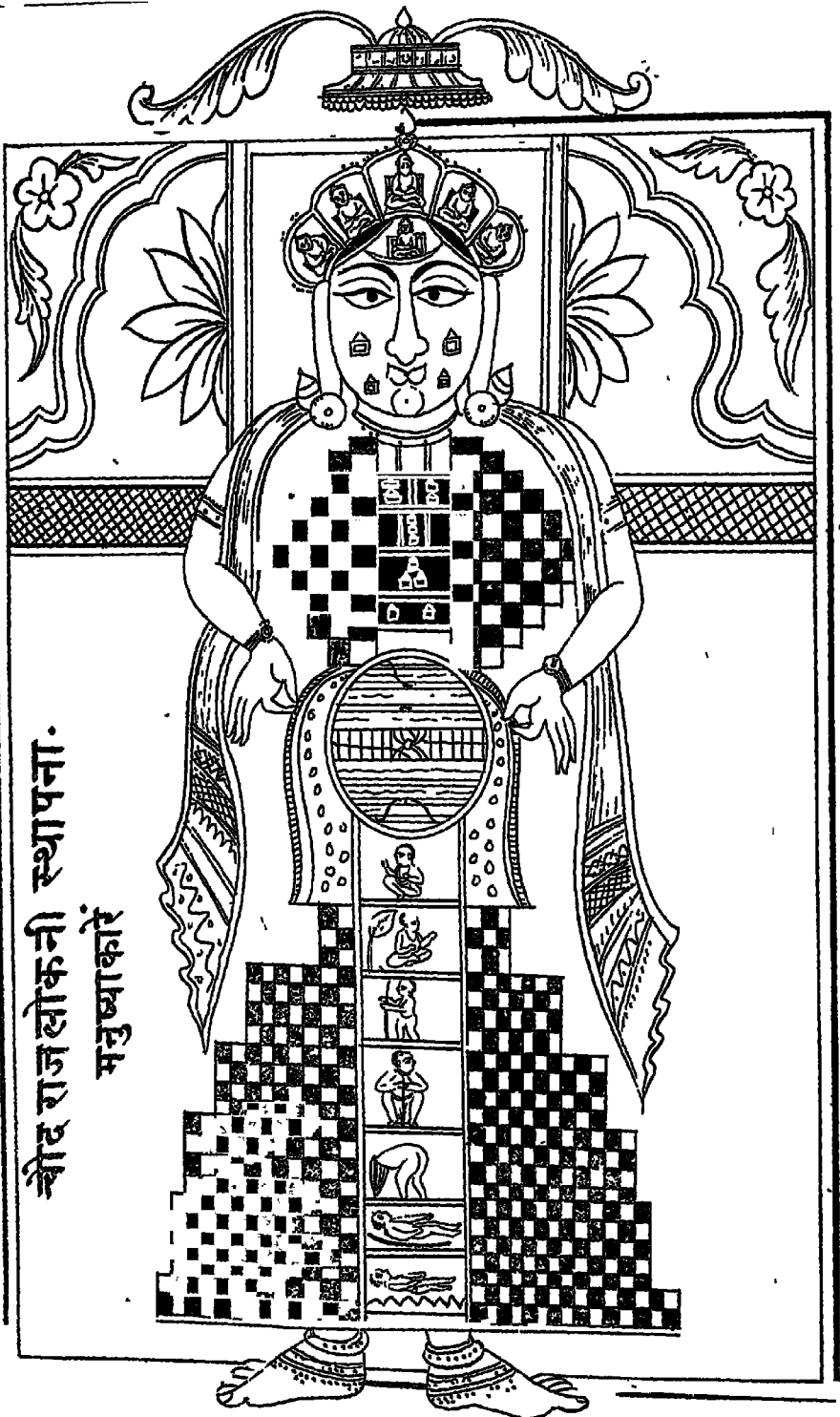
अंधकारक्षेत्रअर्धन्तरवाहा
ए ४८६ १/२

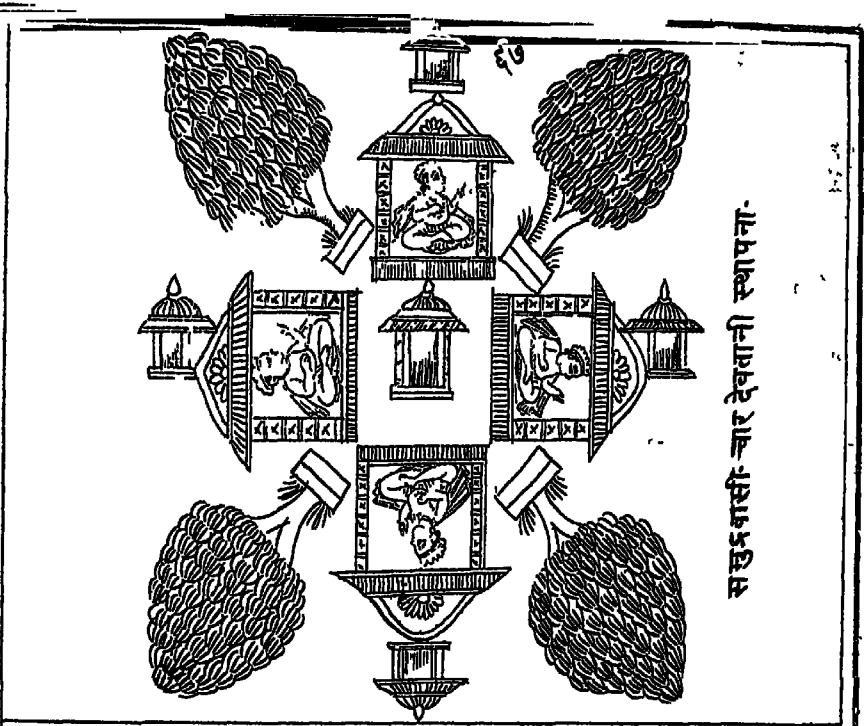
बाह्यवाहा ए ४८६ १/२

बार आरानी स्थापना.

श्रीद राजलोकनी स्थापना.
मनुष्याकारं

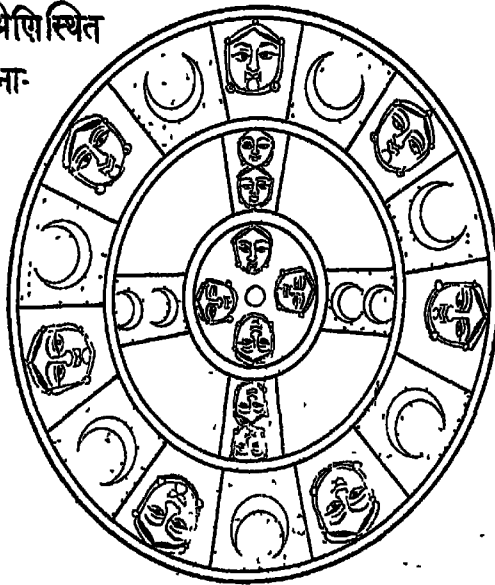

ससुप्रवासि-चार देवतानी स्थापना-

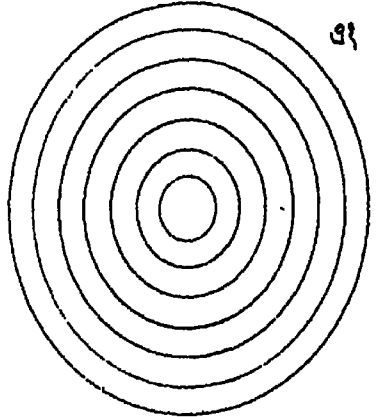
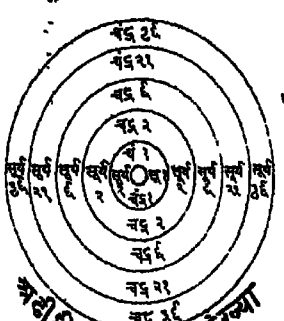
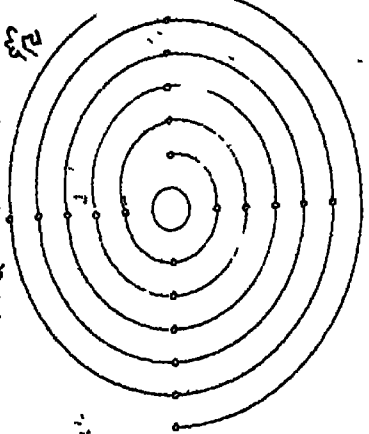
मनुष्यद्वेषे सूत्रिशेषि स्थित
चंद्रसूर्यस्थापना-

६८

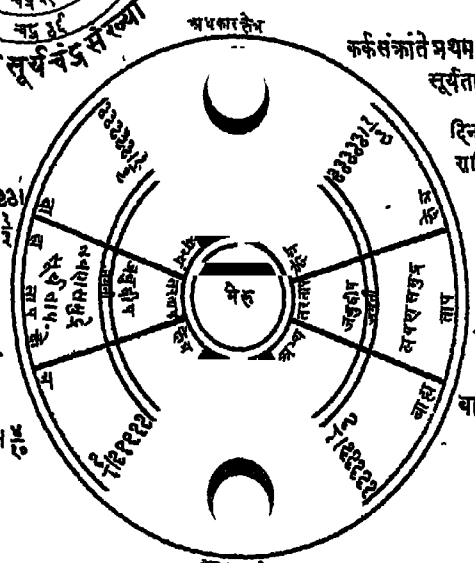

चंद्रसूर्य मंगल स्थापना

तापक्षेत्रं जुं छांबपरां
अंबुदीपे ४५०००
लवणसमुद्रे २२३२३१
आयां

तापक्षेत्रं अम्यंतर बाहा
२५८८६।२५
ना
बाहेरखी बाहा २५८६८।२५

मकेसंक्रांते प्रथम दिने सर्वाभ्यंतर मंगले
सूर्यताप क्षेत्र स्थापना.

दिनमान सुहूर्त् १८
रात्रिमान सुहूर्त् १२

अंधकार क्षेत्र अम्यंतर बाहा
६३२४।
बाहाबाहा ६३२४५।

अंधकार क्षेत्र

हवे चंडमाना एक मंडलने बीजा मंडलनी वचमां अंतर कहे ठे. पात्रीश योजन उपर एकसछिया त्रीश जाग, वली एकसछिया एक जागना सात जाग करिएं तेवा चार जा ग अधिक, एटलुं चंडमाना एक मंडलथी बीजा मंडलनी वचमां अंतरनुं प्रमाण जाण वुं. ते जाणवानो परें लखोएं ठैयें:-चंडमंडल पंदर ठे, ते एकेकानुं परिमाण जे एकसछि आ ठप्पन्न जाग ठे तेने पंदरमंडल साथें गुणीयें तेवारें आठवें चालीश जाग थाय, तेने एकशठ जागें ह्रतां तेर योजन उपर एकसछिया सुडतालीश जाग थाय, ते मूलगी जे चारना क्षेत्रनी राशि पांचशें दश योजन उपर एकसछिया अडतालीश जागनी ठे, ते मांहेथी बाद करतां बाकी चारशें सत्ताणुं योजन उपर एक जाग रहे, तेने चौद आंतरे वेहेंचीयें तेवारें पात्रीश योजन आवे. उपर सात योजन वधे, तेना एकसछिया चारशेंने सत्तावीश जाग थाय, तेनी साथें प्रथमनो उगखो एक जाग जेलीएं, तेवारें चारशेंने अछा वीश जाग थाय, तेने चउद जागें वेहेंचतां त्रीश जाग आवे, उपर आठ वधे, ते एकेकाना सात प्रतिजाग कल्पीएं तेवारें सात ने आठें गुणतां ठप्पन्न थाय, तेने चउदें जाग देतां चार जाग लाजे, ए रीतें चंडमाना मंडलनो आंतरो पात्रीश योजन उपर एकसछिया त्रीश जाग, तथा एकसछिया एक जागना सात जाग करीएं तेवा चार जाग, अधिक थाय.

हवे सूर्यमंडलनुं अंतर कहे ठे. सूर्यमंडल एकशोने चोराशी ठे, ते एकेकनुं परिमाण एकसछिया अडतालीश जागनुं ठे, अने चार क्षेत्रनुं परिमाण पाचशें दश योजन उपर एकसछिया अडतालीश जाग ठे, तेमांथी एकशोने चोराशी मंडलना परिमाणना एक सछिया आठ हजार आठवेंने बत्रीश जाग थाय, तेना योजन एकशो चुम्मालीश उ पर एकसछिया अडतालीश जाग आवे, ते उपली चार क्षेत्रनी राशिमांथी बाद करतां बाकी त्रणशें ने ठासठ योजन रहे ठे, तेने एकशोने त्र्याशी अंतरे वेंचतां बे योजन आवे तो एक सूर्यमंडल अने बीजा सूर्यमंडलनी वचमां अंतर बे योजननो ठे.

चंडमा तथा सूर्य जंबू द्वीपमांहे तथा लवण समुद्रमांहे केटजा योजन आवे? ते क हे ठे:-जंबू द्वीपमांहे एकशोने एंशी योजन प्रमाण क्षेत्रने विषे पांच मंडल चंडमानां ठे, अने पांसठ मंडल सूर्यनां ठे. तथा लवण समुद्रमांहे त्रणशेंने त्रीश योजन प्रमाण क्षेत्रने विषे दश मंडल चंडमानां ठे, अने एकशोने उगणीश मंडल सूर्यनां ठे, एटजे एक शोने एंशी योजन चंडमा अने सूर्य जंबू द्वीपमांहे आवे, अने लवण समुद्रमांहे त्रण शेंने त्रीश योजन चंडमा अने सूर्य जाय.

हवे चंडमानुं मंडल अने सूर्यनुं जे मंडल ठे तेनुं परस्पर अंतर कहे ठे. सर्व मंडल मांहेला मध्यना मंडलने विषे रहेलुं जे चंडमंडल अने सूर्यमंडल तेनुं परस्पर अंतर नवाणुं हजार ठशोने चालीश योजननुं सूर्यमंडल अने चंडमंडलनुं मांहोमांहे अं

તર જાણવું. તદનંતર ચંડમંડલોના પ્રતિમંડલને વિષે બહોંતેર યોજન અને એક યોજ નના એકસઠ જાગ કરિણે, તેવા બાવજન જાગ ડપર એવી અંતર વૃદ્ધિ ઢે, અને સૂર્યમંડ લોમાં પ્રતિમંડલને વિષે પાંચ યોજન અને એક યોજનના એકસઠ જાગ કરિણે, તેવા પાં ત્રીજા જાગ ડપર, એટલી અંતર વૃદ્ધિ ઢે. તેમજ બાહ્ય મંડલને વિષે રહેલું જે ચંડ મંડલ અને સૂર્યમંડલ, તેમું પરસ્પર વચમાં અંતર એક લઠ્ઠ ઢરોને સાઠ યોજનનું ઢે.

હવે ચંડમાના પ્રત્યેક મંડલને વિષે મુહૂર્ત્ત ગતિ કહે ઢે.

ચંડમા જેવારે નિષઘ પર્વતને માથે સર્વાન્યંતર મંડલે ડગે, તેવારે એક મુહૂર્ત્તમાહે પાંચ હજાર તહોંતેર યોજન, અને ડપર એક યોજનના તેર હજાર સાતશોને પચીશ જાગ કરીણે તેવા સીત્યેતેરસોને ડુમ્માલીશ જાગ ડપર એટલી મુહૂર્ત્ત ગતિ કરે. ત્યાર પઢી જેવારે વીજે ત્રીજે માંડલે જાય, તેવારે પ્રતિમંડલે પોણા ડાર યોજનની વૃદ્ધિ કરીણે. એમ મંડલ મંડ લપ્રત્યે મુહૂર્ત્ત ઢીઠ પોણા ડાર યોજન વધારતાં જેવારે પંદર મંડલ સુધી મુહૂર્ત્ત ગતિણે ચં ડમા લવણ સમુદ્ધમાહે સર્વે બાહ્ય માંડલે ડગે, તેવારે બાવન યોજન અધિક કરિણે તો એકેક મુહૂર્ત્તપાંચ હજાર એકશોને પચીશ યોજન ડપર એક યોજનના તેર હજાર સાત શોને પચીશ જાગ કરિણે, તેવા ઢ હજાર નવશોને નેવું જાગ અધિક જાણવી, એટલી બાહે રને મંડલે ચંડમા એક મુહૂર્ત્તમાહે ગતિ કરે.

જે ચંડમાની માંહેલા માંડલાની મુહૂર્ત્તગતિ, પાંચ હજારને તહોંતેર યોજન જાજેરી ક હી, તેજ સર્વાન્યંતર માંડલે સૂર્યની ગતિ ઢે, પરંતુ તેમાહે એકશોને અઢોતેર યોજન સહિત કરિણે એટલી અધિક સૂર્યની માંહેલે મંડલે મુહૂર્ત્ત ગતિ જાણવી. એટલે જેવારે પાંચ હ જાર તહોંતેર માંહે એકશોને અઢોતેર જેલીણે. તેવારે પાંચ હજાર ઢરોને એકાવજન યોજન, અને એક યોજનના સાઠ જાગ કરિણે, તેવા ડંગણત્રીશ જાગ જાજેરી સૂર્યની ગતિ જાણ વી. અને ચંડમાની બાહેરને મંડલે જે મુહૂર્ત્ત ગતિ એકાવનશોને પચ્ચીશ યોજન કહી ઢે, તેમાહે એકશોને એંશી યોજનની વૃદ્ધિ કરિણે, તેવારે ત્રેપનશોને પાંચ યોજન અને સાઠી આ પંદર જાગ એટલી બાહેરને માંડલે સૂર્યની મુહૂર્ત્ત ગતિ જાણવી. કાંડક ડંણા સાઠી આ અઢાર જાગ એટલા મહિના મંડલથી બાહેરને મંડલે આવતાં પ્રત્યેક મંડલે સૂર્યની મુહૂર્ત્ત ગતિમાહે વૃદ્ધિ જાણવી.

હવે સૂર્ય ડવ્ય પામે ત્યાંથી કેટલે યોજને અસ્ત થાય ? તે કહે ઢે:—સૂર્ય જેવારે મહિને મંડલે ડવ્ય પામે, તેવારે ડોરાણું હજાર પાંચશોને ઢવીસ યોજન ડપર સાઠીઆ-બેંતાલીશ જાગ એટલા યોજનને આંતરે વેગલો. સૂર્ય આપમે, તેવારે ઢિવસ અઢાર મુહૂર્ત્તનો હોય.

હવે મહિથી બાહેર મંડલે આવતાં કેટલો ઢિવસ ઘટે, તે કહે ઢે:—મહિના મંડલ થ કી બાહેર આવતાં એકેકા મંડલ પ્રત્યે એક મુહૂર્ત્તના એકસઠ જાગ કરિણે, એવા બે જાગ અ

ढार सुहूर्त्तना दिवसमाहिथी दिन प्रत्ये घटे एम घटाडता ठेहेजे एकशोने चोराशीमे मं
मल्ले जेवारें सूर्य आवे, तेवारें दिवस, बार सुहूर्त्तनो होय, अने रात्रि तो ते दिवस थकी
विपरीत जाणवी. ते केम ? के जेवारें दिवस बार सुहूर्त्तनो होय तेवारें रात्रि अढार सु
हूर्त्तनी कर्कसंक्रांतिथी मकर संक्रांति सुधी जाणवी, अने जेवारें माहिना मंमलथी सूर्य
बाहेर आवे, तेवारें दिवसमाहि सुहूर्त्तना एकसठीआ बे जाग घटे, अने जेवारें मकर सं
क्रांतिथकी धुर मांमिने बाहेरना मंमलथी माहि आवे, तेवारें सुहूर्त्तना एकसठीआ बे जाग
दिवसमाहि वधे, अने रात्रिने विषे घटे, ते विपरीत जाणवुं.

हवे सूर्य बाहेर मांमले आवे, तेवारें उदय अस्तनुं अंतर कहे ठे:-सूर्य जेवारें बाहेर
ने एकशोने चोराशीमें मांमले आवे, तेवारें त्रेशठ हजार बर्जेने त्रेशठ योजन वेगलो अ
स्त आय, कर्कसंक्रांतिथी धुर मांमिने मकर संक्रांति सुधी एकसोने अडशठ योजन प्र
ति मंमले ठेठी गति करे. तथा एक चंडमाने परिवारें अजिजित् प्रमुख अछावीश नक्षत्र
अने अंगारक प्रमुख अछाशीग्रह जाणवा.

हवे एक चंडमानी पठवाडे तारानी संख्या कहे ठे:-ठाशठ हजार नवर्जेने पंचोत्तर
कोडाकोडी एटला तारा, एक चंडमानी पठवाडे जाणवा. ए ताराना बाहुल्यपणाथकी
क्षेत्र थोडुं ठे, माटे कोडक आचार्य कोडाकोडीने संज्ञांतर एटले कोडीनुं बीछुं नाम कहे
ठे, अथवा उत्सेधांगुलें जेवारें तारानां विमान लेखवीए, तेवारें कोडाकोडीनो संजव
होय. पढी निश्चयनी वात ज्ञानवंत जाणे.

हवे ग्रहादिकनी संख्या जाणवानुं करण कहे ठे:-ग्रह, नक्षत्र अने तारा ए त्रयानी
संख्या, एक चंडमा आश्री जे कही, ते जे दीप समुद्रनेविषे जेटला चंडमानी संख्या होय,
तेटला चंडमानी साथें गुणाकार करिए, एम करतां जे ग्रहादिकनी संख्या आवे, तेटलो
परिवार जाणवो. ए रीतें वाडित दीप समुद्रने विषे ए ग्रहादिकनुं प्रमाण जाणीयें.

हवे लवण समुद्र प्रमुखने विषे चंड सूर्यनी संख्या कहे ठे. लवण समुद्रने विषे चार
चंडमा अने चार सूर्य जाणवा तथा धातकी खंमने विषे बार चंडमा अने बार सूर्य जा
णवा. तेवार पढी कालोद समुद्र तथा पुष्करवर दीप प्रमुखने विषे पूर्वे जे कह्या ठे तेणे
सहित त्रियुण जाणवा, ते केम के धातकी खंमने विषे बार चंड तथा बार सूर्य कह्या
ठे, तेने त्रियुणा करिए, तेवारें बत्रीश थाय. तेमाहे पहेला जंबू दीपना बे अने लवण
समुद्रना चार, एवं ठ जेलीए, तेवारें बैतालीश सूर्य अने बैतालीश चंड कालोद समुद्रने
विषे थाय, हवे ए बैतालीशने त्रियुणा करिए, तेवारें एकशोने बढीश थाय. तेनी साथें
पूर्वाक्त बे, चार अने बार, एवं अढार जेलीए, तेवारें एकशोने चुम्मालीश चंड अने एक

શોને સુમ્માલીશ સૂર્ય, પુષ્કરવર ઢીપને વીષે ષાય ઢે તેનું અર્ક કરીયેં, તેવારેં બઢોત્તેર સૂર્ય અને બઢોત્તેર ચંડ પુષ્કરવર ઢીપના અર્કનેવિષે જાણવા.

ઢવે ચંડ, સૂર્ય, ગ્રહ અને નક્ષત્ર જ્યાં સુધી અઢી ઢીપ ઢે ત્યાં સુધી યાવત્ સમશ્રેણીયું યાલે ઢે, તે સર્વેં શીઘ્ર શીઘ્રતર ગતિ વાલા ઢે, ંટલે ચંડમાયકી સૂર્યની ગતિ ંતાવલી ઢે. સૂર્ય ષકી ગ્રહની ગતિ ંતાવલી ઢે, ગ્રહષકી નક્ષત્રની ગતિ ંતાવલી ઢે, તે ચંડ સૂર્યાઢિકના ક્ષેત્રના પ્રમાણષકી કેટલા વેગલા મનુષ્યની હૃષ્ટિ ગોચર આવે, તે કહે ઢે. ંક વીશ લાખ યોત્રીશ હજાર પાંચઞેંને સાઢત્રીશ યોજન પ્રમાણ ક્ષેત્રથી પુષ્કરાર્ક ઢીપના મનુષ્ય તે પૂર્વઢિશિ ંઢય પામતા અને પશ્ચિમઢિશિ અસ્ત પામતા ંવા સૂર્ય ચંડમા પ્રત્યેં ઢેલે ઢે, ંટલે ત્યાં તેટલા ક્ષેત્રના વેગલા વિસ્તારષકી ઢેલે ઢે.

ઢવે મનુષ્ય ક્ષેત્રષકી બાઢેર ચંડ સૂર્યનો વિચાર કહે ઢે:—મનુષ્ય ક્ષેત્રષકી બાઢેર ચંડ સૂર્યની સંખ્યા પ્રથમ કઢી ઢે, તેમજ ઢોય. અષવા બીઙું કરણ પણ ઢોય, તે ંપાય શાસ્ત્રાંતરષકી જાણવો. પણ સંઘયણી પ્રમુખ ંથને વષે પૂર્વાંક કરણ વધ આવઙું ઢે તથા મનુષ્ય ક્ષેત્રથી બાઢેર જે જ્યોતિષી ચંડ સૂર્યાઢિક ઢે, તે અચલ ંટલે સ્થિર જાણવા. અને મનુષ્ય ક્ષેત્રના ચંડ સૂર્યના વિમાનથી તેમના વિમાન અર્ક પ્રમાણેં જાણવા.

તે પાકી ંટનેં સંસ્થાનેં રહ્યા ઢે, જેમ પાકી ંટ પોઢોલ પણથી લાંબ પણે બમણી ઢોય અને યોરસ ઢોય તેમ મનુષ્ય ક્ષેત્રથી બાઢેરલા ચંડસૂર્યનાં તાપક્ષેત્ર પચાશ હ જાર યોજન પોઢોલપણે અને ંક લઙ્ક યોજન લાંબ પણેં ઢોય, તથા મનુષ્ય ક્ષેત્રની પેરેં તિઢાં ચંડમાનું અત્યંત શીતલ તેજ ન ઢોય અને સૂર્યનું અત્યંત ંષણ તેજ પણ ન ઢોય પરંતુ સમ તેજવંત ઢોય ॥ ંતિ ॥

॥ ઢવે પરિધિ પ્રમુખ આઠ બોલ કહે ઢે.

॥ ંક તો જંબુ ઢીપની પેરેં વાટલા ક્ષેત્રને પરિધિ કઢીયેં; બીઙું લુચ ક્ષેત્રનાં જે યો જન પ્રમાણ સમચરંસ ઁવં કરીયેં, તેને ગણિતપઢ કઢીયેં, ત્રીઙું ઢેઢેલા ઁવંઢાઢિકનું જે બાણ કરીયેં તેને ંસ્કુ કઢીયેં, યોરું ધનુષ્યને આકારેં જરત વૈતાઢય પ્રમુખની જે પણઢ તેને જીવા કઢીયેં, પાંચમું અર્ક ચંડમાને આકારેં જરત પ્રમુખ જે ક્ષેત્ર ઢે તેના પુંંના ંાગને ધનુઃષ્ટ કઢીયેં; ડઙું વૈતાઢય પ્રમુખ પર્વત તથા ક્ષેત્ર પ્રમુખ, ના ઢેઢેઢાનું જે પરિ માણ કરવું તેને બાઢ કઢીયેં, સાતમું જિઢાં લાંબપણું તથા પોઢોલ પણું સરઙું ઢોય, તેને પ્રતર કઢીયેં, આઠમું જિઢાં લાંબપણું, પોઢોલપણું અને જાઢપણું, ંત્રણેં સર ઁવાં ઢોય, તેને ઘન કઢીયેં ં આઠ બોલ કહ્યા ॥

॥ ઢવે ં પરિધિ પ્રમુખ આઠ બોલના વર્તારાનો વિધિ કહે ઢે.

तिहां प्रथम परिधि संबंधि गणित जाणवानो विधि कहे ठे.

जे गोल आलीना आकारें पदार्थ होय, तेना मध्यनो विस्तार जो दश योजन होय तो ते पदार्थ गोलाकारें फरतो केटला योजन थाय? एवी रीतनुं जे गणित करवुं, तेने परिधि कहियें, ते परिधि करवानो विधि एक जंबूघीपना गणितें करी देखाडीयें ठैयें. ते वीज रीतें जे जे स्थानकें परिधि करवो पडे, ते सर्वत्र स्थानकें एमज करवुं.

जंबूघीपनो विष्कन एटले मध्य विस्तार एक लाख योजननो ठे, तेनो वर्ग करीयें एटले ते आंकने तद्गुणो करीयें अर्थात् लाखने लाख गुणो करीयें तेवारें (१००००००००००) दश अब्ज थाय, ते आंकने वली दश गुणो करीयें, एटले ए वर्गना आंकने आगले एक शून्य आपीयें तेवारें दश गुणो थाय, ते आंक (१०००००००००००) संख्यायें एकशो अबज अर्थात् एक खर्व थाय, हवे ए आंकनुं मूल शोधीयें ते जेम वशेने उपन्ननुं मूल शोधीयें तो शोल शोलें वे उपन्ना एटले शोलनो अंक थाय अथवा दश हजारनुं मूल एकशो थाय अथवा ठरेंने पच्चीशनुं मूल पच्ची पच्चीराम ठ पच्चीसां ए रीतें मूलनो अंक पच्चीश थाय, तेम इहां एक खर्वनी संख्यानो जे उपरलो आंक ठे, तेनुं मूल शोधीयें, तो केटलुं थाय? तेनी रीत देखाडे ठे.

उपरला एक खर्वना आंकनो पहेलो आदिनो आंक जे एकडो ठे, तेने धुरनो आंक कहियें अने बहेली शून्य ठे तेने बहेलो आंक कहियें, ते बहेला आंक थकी विषम सम करतां धुरनां आंक सुधी आवीयें तिहां विषम ते। उनी लीटी करवी, अने सम ते—आवी आडी लीटी करवी. ते आ प्रमाणे:—१०००००००००००० आ प्रमाणे विषम सम कखा पढी जो धुरना आंकें विषम एटले (१) आवी उनी लीटी आवे तो धुरनो एकलोज आंक तेने वर्गना आंक साथें शोधीयें, अने जो धुरनां आंकें सम एटले (—) आवी आडी लीटी आवे, तो धुरना बे आंकने वर्गने आंकें शोधीयें, तो आ वेकाणे धुरना, आंकें (—) आ प्रकारनी सम लीटी आवेली ठे, माटे एक धुरनो आंक एकडो ठे, अने तेनी पासें बीजो आंक शून्यनो ठे, तेथी एक एकडो अने बीजो शून्य ए बे आंकने वर्गना आंक साथें शोधवुं ते आवी रीतें:—

एकडो अने शून्य मली दशनो आंक थयो, तेने शोधीयें तेवारें त्रण त्रिक नव जाय, शेष एकनो आंक रहे ते एकना आंक उपर वली उपरनी राशि मांहेली बे शून्य चढावीयें, तेवारें फरी (१००) नो आंक थाय अने उपरलो जे एक एकडो अने अगी आर शून्य मली बार आंकनी राशि ठे ते मांहेली एक एकडो अने त्रण शून्य मली चार आंक गया बाकी ते राशिमांहेली मात्र आठ शून्य रही.

हवे एकसोना (१००) आंकने जांगवानो विधि कहे ठे. पूर्वे जे वर्गनो आंक त्रण नो आब्यो ठे, तेने एक बाजु स्थापन करी मूकेलो ठे ते आंकने बमणो करीयें तेवारें बनो आंकडो थाय, ते बना आंक साथें उपरला एकशोनां आंकने शोधीयें तेवारें ठ एकां ठ अने एकनो जाग आब्यो माटे बनी नीचे वली एकेकां एकनो आंक चांपी मूकीयें तेवारें (६१) एकशतनो आंक थाय, ते उपरली एकशोनी राशिमांथी बाद क रीयें तेवारें शेष (३९) उगणचालीशनो आंक रहे, अने वर्गना मूलनो आंक जे पूर्वे त्रणनो हतो, तेनी नीचें एकडो मूकाणो, तेवारे एकत्रीशनो आंक थयो.

हवे शेष उगणचालीशनो आंक वथ्यो ठे, तेनी नीचे उपरली महोटी राशि मांहेला जे आठ शून्य शेष रहेला ठे, तेमांथी बे शून्य लहीयें तेवारे (३९००) नो आंक थाय. अने महोटी राशि मांहेली शेष ठ शून्यो रहे.

पढी वर्गनो जे एकत्रीशनो आंक ठे, तेने बमणो करीयें तेवारें बाशतनो आंक था य ते बाशतना आंक साथे पूर्वोक्त (३९००) ना आंकने शोधीयें, तेवारें बाशत ठकां ३४३ थाय. अने वली बनो जाग आब्यो ठे, माटे ठ ठकां ठत्रीशनो आंक नीचें चां पी मूकीयें तेवारें ३४५६ नो आंक थाय, तेने (३९००) नां आंकमांथी बाद करीयें तेवारें बाकी १४४ वधे अने वर्गना मूलनो आंक जे पूर्वे ३१ नो हतो, तेनी नीचें हमणानी शोधनुं ठगडो मूकीयें तेवारे ३१६ नो आंक थाय.

हवे शेष जे १४४ नो आंक वथ्यो ठे, तेनी नीचें वली उपरली महोटी राशि मां हेली ठ शून्यो शेष रहेली ठे तेमांथी बे शून्य लही मांनीयें तेवारें (१४४००) नो आंक थाय, अने महोटी राशि मांहेली शेष चार शून्यो रहे.

पढी वर्गनो आंक ३१६ नो ठे, तेने बमणो करतां ६३३ नो आंक थाय, तेनी सा थें १४४०० ना आंकने शोधीयें, तेवारें (६३३) डु १४६४ अने वली बेनो जाग आ ब्यो माटे डए डए चारनो आंक थाय, तेने १४६४ ना आंकनी नीचें चांपी मांनीयें, तेवारें १४६४४ नो आंक थाय, ते १४४०० ना आंकमांथी बाद करीयें, तेवारें बाकी १४५६ नो आंक वधे, अने वर्गना मूलनो आंक प्रथम ३१६ नो हतो, तेनी नीचें बग डो मूकीयें तेवारे ३१६३ नो आंक थाय.

हवे जे शेष १४५६ नो आंक वथ्यो ठे तेनी नीचें उपरली महोटी राशि मांहेली जे चार शून्यो शेष रहेली ठे, तेमांथी बे शून्य लहीयें, तेवारें १४५६०० नो आंक थाय अने महोटी राशि मांहेली शेष बे शून्यो रहे.

पढी वर्गनो आंक ३१६३ ठे, तेने बमणो करीयें तेवारें ६३३४ नो आंक थाय, ते

आंकनी सार्थे १७५६०० ना आंकने शोधियें, तेवारें ६३२४ ड १२६४७ थाय, अने वली बेनो जाग आव्यो माटे डए डए चारनो आंक थाय. तेने १२६४७ ना आंकनी नीचें चांपी मांमीयें, तेवारें १२६४७४ नो आंक थाय, ते १७५६०० ना आंकमांथी वाद करीयें तेवारें बाकी ४ए११६ नो आंक वधे, अने वर्गना मूलनो आंक प्रथम ३१६२ नो हतो तेनी नीचें बगडो लखीयें, तेवारें ३१६२२ नो आंक थाय.

हवे शेष जे ४ए११६ नो आंक वध्यो ठे, तेनी नीचें उपरली महोटी राशि मांहेली जे बे शून्यो शेष रहेली ठे, ते लहियें तेवारें ४ए११६०० नो आंक थाय, अने महो टी राशिमांहेली शेष रहेली शून्यो सर्वे खपी गइ.

पढी वर्गना मूलनो जे ३१६२२ नो आंक ठे, तेने पूर्वली रीतें द्विगुणो करीयें तेवारें ६३२४४ नो आंक थाय. ते आंकनी सार्थे ४ए११६०० नां आंकने शोधियें, ते आवी रीतें के ६३२४४ सातां ४४२४०७ थाय, अने वली सातनो जाग आव्यो माटे सातने सात गुणा करीयें तो सतियो सतियो उंगणपञ्चाशनो आंक थाय, ते ४४२४०७ ना आंकनी नीचें चांपी मांमीयें, तेवारें ४४२४१२९ नो आंक थाय, ते ४ए११६०० ना आंकमांथी वाद करीयें, तेवारें बाकी ४७४४४१ नो आंक वधे, अने वर्गमूलनो प्रथम ३१६२२नो आंक हतो तेनीनीचें सातडानोआंक लखीयें, तेवारें ३१६२२४नो आंक थाय.

हवे शेष जे ४७४४४१ नो आंक वध्यो ठे, तेनी आगल आंक वधारवा माटे महोटी राशिमांहेली शेष कोइ आंकनी संख्या रही नथी. तेमज वर्ग मूलना आंकनी राशि जे ३१६२२४ नी ठे, तेने द्विगुणा करीयें तो ६३२४५४ नो आंक थाय, तेनी सार्थे शोधवा मांमीयें तो शोधाय पण नही कोइ जाग पोहोंचें नही. तेमाटे ए योजननी राशि ना एकेका योजनना चार चार कोश करी नाखीयें तेवारें १ए३४७७४ कोश थाय. तेने वर्गमूलनी जे वमणी करेली ६३२४५४ ना आंकनी राशि ठे, तेणे करी जाग आपीयें तेवारें १७ए३६२ नी संख्यामां त्रण गाठ आवे. शेष ४०५२२ गाठ वधे अने मूलना आंकनी संख्या ३१६२२४ योजननी उपर त्रण गाठनी थाय.

हवे शेष रहेला ४०५२२ गव्युतिनी संख्याने पण ६३२४५४ नां आंकनी राशिनी जाग पदोंचे नही माटे ए प्रत्येक गाठना बे हजार धनुष्य प्रमाणे ७१०४४००० धनुष्यनी संख्या करीने तेने ६३२४५४ नो जाग आपतां ७०९५४११२ नी संख्यामां १२७ धनुष्य आवे शेष ७ए७७७ धनुष्यनी संख्या वधे, अने मूलनी राशि ३१६२२४ योजननी उपर त्रण गाठ तथा १२७ धनुष्य एटली थाय.

हवे ७ए७७७ धनुष्यनी संख्याना अंशुल करवा सारु एक धनुष्यना ए६ अंशुलें शु

लीयें,तेवारें ८६३९२४८ अंगुलनी संख्या थाय,तेने ६३३४५४ ने जाग देतां ८५३८१३९
नी संख्यामां १३॥ अंगुल आवे, शेष ९१११९ अंगुल वधे अने मूलनी राशि
३१६३३४ योजन, त्रण गाउ, १३८ धनुष्यनी उपर साडातेर अंगुल थाय.

हवे शेष ९१११९ अंगुल वध्या ठे,ते प्रत्येक अंगुलना आठ यव थाय ठे माटे एने
आठे गुणीयें तेवारें ७३८९५३ यव थाय, तेने ६३३४५४ नो जाग देतां एक यव
आवे, शेष ९६४९८ नो आंक वधे अने मूल राशिनो आंक ३१६३३४ योजन, त्रण गाउ
१३८ धनुष्य, साडातेर अंगुलनी उपर एक यव थाय.

हवे शेष ९६४९८ यवनो आंक रह्यो ठे, ते प्रत्येक यवनी आठ यूका (जू) करतां
७३१९८४ यूका थाय तेने ६३३४५४ने जाजतां एक यूका आवे, शेष १३९५३० यूका
वधे, तेने वली आठे गुणीयें तेवारें १११६३४० लीख थाय तेने ६३३४५४ नो जाग
देतां एक लीख आवे शेष ४८३४८६ लीख उगरे ते प्रत्येक लीखने आठ वालायें गु
णतां ३८०३८८ एटला वाल थाय, तेने ६३३४५४ नो जाग देतां ३७९४७३४ ना
आंकमां ७ वाल आवे, शेष ७५५६४ वाल वधे, फरी एक वालाग्रना आठ रथरेणु
थाय माटे एने आठे गुणतां ६०४५१३ एटला रथरेणु थाय तेने जाग पहाँचे नही
माटे एक रथ रेणुना आठ त्रसरेणु थाय ठे तेथी त्रसरेणु करवा सारु उपली राशिने
आठे गुणीयें तेवारें ४८३६०९६ त्रसरेणुनी संख्या थाय तेने पूर्वोक्त ६३३४५४ ने जाग
देतां ४४३४१७८ नी संख्यामां सात त्रसरेणु आवे. शेष ४०८९१८ त्रसरेणु वधे ते
एक त्रसरेणुने विषे आठ व्यवहारिक बादर परमाणुआ थाय ठे, माटे ए राशिने आठे
गुणतां ३३४१३४४ एटला बादर एटले व्यवहारिक परमाणु थाय. तेने ६३३४५४ नो
जाग देतां ३१६३३४० ना आंकमां पांच बादर परमाणुआ आवे, शेष १०९०७४ एटला
बादर परमाणुआ वधे ए जेवारें अनंता सूक्ष्म परमाणु विस्त्रसा परिणामें मली एकठा
थाय ते एक बादर परमाणु कहेवाय ठे, माटे अनंताने जाग कोइ पोहोंचे नही तेथी
शेष १०९०७४ बादर परमाणुने १७४ गुणा करीयें तेवारें १८९७८७६ एटला एक
बादर परमाणुना १७४ जाग करीयें, तेवा जाग थाय तेमांथी त्रीश जागमां
१८९७३६३० खंम जाय ते बाद करीयें, तो शेष ५३५६ एटला एक परमाणुना १७४
जाग वाला बादर परमाणुना कटका वधे. ते प्रत्येक खंमना वली ६३३४५४ कटका क
रीयें,तो तेवा ५३५६ कटका उपर आवे एटलो जंबूधीपनो परिधि जाणवो, एटले ३१६३३४
योजन, त्रण गाउ, १३८ धनुष्य, साडातेर अंगुल, एक यव, एक यूका, एकलीख, ७ वा
लाग्र अने रथरेणु बिल कुज नही परंतु सात त्रसरेणु, पांच बादर परमाणु, तथा एक

१४५६ उपरना आंकमांशी बाद करतां बाकी १४५६ वध्या.

(६३३४)१४५६००(३ वधेला १४५६ नी उपर शेषनी ४ शून्यमांशी बे शून्य लीधी.

१३६४८ आपतां ६३३४ डु १३६४८ थया.

४ बेनो जाग आव्यो माटे डुए डुए४ नो आंकनीचें चांपी मांमघो.

१३६४८४ चारना आंकने नीचें चांपी मांमतां सरवालानी संख्या थइ.

४ए११६ उपरला आंकमांशी बाद करतां बाकी वध्या ४ए११६.

६३३४४(४ए११६००)(४ बाकी वधेला ४ए११६उपर शेष बे शून्य रही हती ते लीधी.

मूल शोधवा माटे३१६३३ना आंकने बमणाकरतां६३३४४थया.

४४३४०८ तेनो जाग आपतां ६३३४४ सातां ४४३४०८ थया.

४ए सातनो जाग आव्यो माटे सातुं सतिथां ४ए ना आंकने नीचे चांपी मांमघो.

४४३४१३९ उगणपचाशना आंकने चांपी मांमतां सरवालानी संख्या थइ.

४८४४४१ उपरला ४ए११६०० ना आंकमांशी बाद करतां बाकी वध्या.

४ उपला योजननां कोश करवाने अर्थें चारनां आंक सार्थें गुणीयें.

६३३४५४)१९३४८८४(३ चारे गुणतां कोशनी संख्या थइ.

१८९४३६३ मूल शोधवा माटे ३१६३३४ नो आंक आव्यो ठे. तेने

बमणो करतां ६३३४५४ थाय ए आंके जाग आपतां त्रण

गाठमां १८९४३६३ गाठनो आंक गयो.

४०५३३ एटलो आंक बाकी गाठनी राशिमांशी वधयो.

३००० एना धनुष्य करवा सारुं बे हजारना आंक सार्थें गुणवो,

६३३४५४)८१०४४००० बे हजारनां आंक सार्थें गुणतां ८१०४४००० थया.

८०९५४११३) ६३३४५४ ने जाग देतां १३८ धनुष्यमां८०९५४११३गया.

८९८८८ बाकी ८९८८८ धनुष्य वध्या.

ए६ एना अंगुल करवाने ठड्डुं गुणा करवा.

६३३४५४)८६३९४४८ ठड्डुं गुणा करतां एटला अंगुलनी राशि थइ.

८५३८१३९ एने ६३३४५४) ने जाग देतां साडातेर अंगुलमां आंक जाय.

ए१११९ एटलो आंक शेष अंगुलनी राशिनो उगद्यो.

- ८ तेना यव करवा सारुं एने आते गुणीयें.
 (६३३४५४)३३८७५३) आते गुणाकार करतां यवनी राशि थइ.
 ६३३४५४) एक यवना जागाकारमां ६३३४५४ गया.
 ७६४७८ शेष यवनी राशि रही.
 ८ तेनी घुका करवाने आते गुणाकार करीयें,
 ३३१७८४) एटली घुकानी राशि थइ.
 ६३३४५४) एने ६३३४५४) ने जाग देतां एक घुका आवे.
 १३७५३० शेष १३७५३० घुकानी राशि रहे.
 ८ तेनी लीख करवाने अर्थे आठ गुणा करीयें,
 १११६३४० एटली लीख आय.
 ६३३४५४) एटली राशिये जागाकार करतां एक लीख आवे.
 ४८३३८६ शेष लीखनी राशि वधी.
 ८ तेना वालाग्र करवाने आठगुणा करीयें.
 ३८३०३८८ एटली वालाग्रनी राशि थइ.
 ३७७४३३४ एने ६३३४५४) जागें देतां ७ वालाग्र आवे.
 ३५५६४शेष वालाग्रनी राशि वधी.
 ८ तेना रथरेणु करवाने आठ गुणा करीयें.
 ६०४५१३ एटला रथरेणु आय तेने जाग पहाँचे नही.
 ८ माटें एना त्रसरेणु करवा सारु आठगुणा करीयें.
 ४८३६०७६ एटली त्रसरेणुनी संख्या आय.
 ४४३३१३८ एने ६३३४५४) ने जाग देतां सात त्रसरेणु आवे.
 ४०८७१८ शेष एटली त्रसरेणुनी राशि वधी.
 ८ एना व्यवहारिक बादर परमाणु करवाने आठे गुणीयें.
 ३३३१३४४ एटली व्यवहारिक बादर परमाणुनी राशि थइ.
 ३१६३३३० ६३३४५४)नो जाग देतां पांच बादर परमाणुमां ए आंक आवे.
 १०७०४४ एटली बादर परमाणुनी राशि शेष रही.
 १३४ एकेका परमाणुना १३४) खंद करवा सारु १३४ गुणीयें.
 १८७३८८६) एटला एकशो चमोतेरीया जाग घया.

अदीदीपना नकशानी हकीगत.

१८९७३६३०) तेने ६३३४५४ नो जाग देतां त्रीश जागमां ए आंक आवे.

५३५६ शेष ५३५६) एकसो चमोतेरीया खंम वध्या.

३६१ प्रत्येक खंमना ३६१) कटका करवा सारु ३६१) गुणीयें.

१८९७४१६ (१७४ तेरीया एक खंमना ३६१) कटकानी राशी अइ.

१८९७३६३) ६३३४५४) जाग देतां त्रण जागमां एटला आंक आव्या.

५४ शेष चोपन कटका रह्या तेने कांइ जाग पहोचे नही.

योजन. गात्र. धनुष्य. अंगुल. घव. यूका. लीख. वालाग्र. रथरेणु.

३१६३३४- ३- १३८- १३॥- १- १- १- ६- ०

त्रसरेणु.	बादरपरमाणु.	एक बादर परमाणुना.	एकशो चमोतेरीया शेष. वध्या.
४	५	१७४ जाग करीये तेवा	एक जागना ३६१) ५४
		जाग.	जागकरीयें तेवाजाग
		३०	३

जंबूदीपनी परिधि गणवाना करणनो यंत्र लखीयें तैयें.

विष्कंजना योजन.

१०००००

तद्वर्ग योजनराशि.

१००००००००००

तेने दशगुणा करवानी राशि.

१०००००००००००

वर्गमूले लब्धयोजननी राशि.

३१६३३४

शेष राशि.

४८४४४१

लेदराशि.

६३३४५४

कोश करवाने अर्थे शेष राशिने चार गुणा करतां अयेली राशि.

१९३७८८४

लेदांकनो जाग आपवामां लाधा कोश.

३

शेषराशि.

४०५३३

धनुष्य करवाने अर्थे बे हजारनो गुणाकार करतां अयेली राशि.

८१०४४०००

लेदांकनो जाग आपवे करी लाधा धनुष्य.

१३८

शेष राशि.

८९८८८

अंगुल करवाने अर्थे ठंठुं गुणा करतां अयेली राशि.

८६३९३४८

लेदांकनो जाग आपवाथी लाधा अंगुल.

१३ ॥

शेष पूर्ण अंगुल राशि रही,

९१११९

अढीद्वीपना नकशानी हकीगत.

८९

हवे कमलादिक, द्वीपादिक, चूलिका, कूट, कंचनगिरि, कुंमादिक, कूटनां मूल, कूटनां शिखर, मेरुपर्वतनां मूल, मेरुनां शिखर, नंदनवननी वाहिर, नंदनवननी मांहेली कोर इत्यादिक स्थानकोनी परिधिनां गणित उपरली रीति प्रमाणें पोतें करवां, अथवा गुरु मुखथी धारवां, अहीआं मात्र ते मांहेला केटला एक स्थानकोनां नाम संह्येपथी मांमीने तेनी परिधि करवाने अर्थें ते स्थानकोनो विष्कंज तथा ते विष्कंजनो वर्ग, पढी ते वर्गने दश गुणो करतां जे संख्या आवे, तेनो आंक तथा तेजुं मूल शोधतां जे टला योजननो आंक लाजे, ते आंक तथा जेटला योजन शेष रहे, तेनो आंक तेमज शेष रहेला योजनना धनुष्य प्रमुख करीने पढी तेने वर्गनी राशिने शोधतां जे लब्धांक आब्यो होय, तेने वमणो करीयें, तेवारें जे राशि घाय ते राशियें करीने ढेदी यें एटले नांजीयें तेने ढेदराशि कहीयें, ते ढेदराशिनां आंक तेनो यंत्र नीचे देखाब्यो वे, तिहांथी सुज्ञोयें जोझे गणित करी मलाववा,

जूदा जूदा स्थानकोनी परिधि विष्कंजादिकनो यंत्र,

अंक	स्थानकोनां नाम,	विष्कंज.	वर्गनो अंक,	दशगुणो अंक,	लब्धांक,	शेषराशि	ढेद,
१	कमलादिक.	१	१	१०	३	१	६
२	”	२	४	४०	६	४	१२
३	”	४	१६	१६०	१२	१६	२४
४	द्वीपादिक.	८	६४	६४०	२५	१५	५०-
५	चूलिका मूल.	१२	१४४	१४४०	३४	२१	७४
६	क्राशकूट.	२५	६२५	६२५०	४९	९	१५८
७	कांचनगिरिशिखर	५०	२५००	२५०००	१५८	३६	३१६
८	कांचनगिरि मूल.	१००	१००००	१०००००	३१६	१४४	६३२
९	कुंमादिक.	१२०	१४४००	१४४०००	३४९	३५९	७५८
१०	”	२४०	५७६००	५७६०००	७५८	१४३६	१५१६
११	कूटशिखरादिक.	२५०	६२५००	६२५०००	७९०	९००	१५८०
१२	कुंमादिक.	४८०	२३०४००	२३०४०००	१५१४	२७११	३०३४
१३	कूटमूलादिक.	५००	२५००००	२५०००००	१५८१	४३९	३१६२
१४	मेरुशिखर.	१०००	१००००००	१०००००००	३१६२	१७५६	६३२४
१५	मेरुनूतलविष्कंज	१०००.	१०००००००	१००००००००	३१६२२	४९११६	६३२४४

अढीद्वीपना नकशानी हकीगत.

१८९७३६३०) तेने ६३३४५४ नो जाग देतां त्रीश जागमां ए आंक आवे.

५३५६ शेष ५३५६) एकसो चमोतेरीया खंम वध्या.

३६१ प्रत्येक खंमना ३६१) कटका करवा सारु ३६१) गुणियें.

१८९७४१६ (१७४ तेरीया एक खंमना ३६१) कटकानी राशी अइ.

१८९७३६३) ६३३४५४) जाग देतां त्रय जागमां एटला आंक आव्या.

५४ शेष चोपन कटका रह्या तेने कांइ जाग पहांचे नही.

योजन. गात्र. धनुष्य. अंगुल. यव. धूका. लीख. वालाग्र. रथरेणु.

३१६३३७-३-१३८-१३॥-१-१-१-१-६-०

त्रसरेणु.	बादरपरमाणु.	एक बादर परमाणुना.	एकशो चमोतेरीया शेष. वध्या.
७	५	१७४ जाग करिये तेवा	एक जागना ३६१) ५४
		जाग.	जागकरियें तेवाजाग
		३०	३

जंबूद्वीपनी परिधि गणवाना करणनो यंत्र लखीयें तैयें.

विष्कंजना योजन.	१०००००
तद्वर्ग योजनराशि.	१०००००००००००
तेने दशगुणा करवानी राशि.	१००००००००००००
वर्गमूले लब्धयोजननी राशि.	३१६३३७
शेष राशि.	४८४४४१
ढेदराशि.	६३३४५४
कोश करवाने अर्थें शेष राशिने चार गुणा करतां थयेली राशि.	१९३३८८४
ढेदांकनो जाग आपवामां लाधा कोश.	३
शेषराशि.	४८५३३
धनुष्य करवाने अर्थें बे हजारनो गुणाकार करतां थयेली राशि.	८१०४४०००
ढेदांकनो जाग आपवे करी लाधा धनुष्य.	१३८
शेष राशि.	८९८८८
अंगुल करवाने अर्थें तन्नुं गुणा करतां थयेली राशि.	८६३९३४८
ढेदांकनो जाग आपवाथी लाधा अंगुल.	१३ ॥
शेष पूर्ण अंगुल राशि रही,	९१११९

अढीद्रीपना नकशानी हकीगत.

८५

हवे कमलादिक, द्रीपादिक, चूलिका, कूट, कंचनगिरि, कुंमादिक, कूटनां मूल, कूटनां शिखर, मेरुपर्वतनां मूल, मेरुनां शिखर, नंदनवननी बाहिर, नंदनवननी मांहेली कोर इत्यादिक स्थानकोनी परिधिनां गणित उपरली रीति प्रमाणें पोतें करवां, अथवा गुरु मुखधी धारवां, अहीद्रीयां मात्र ते मांहेला केटला एक स्थानकोनां नाम संक्षेपथी मांहीने तेनी परिधि करवाने अर्थें ते स्थानकोनो विष्कंज तथा ते विष्कंजनो वर्ग, पढी ते वर्गने दश गुणो करतां जे संख्या आवे, तेनो आंक तथा तेनुं मूल शोधतां जे टला योजननो आंक लाजे, ते आंक तथा जेटला योजन शेष रहे, तेनो आंक तेमज शेष रहेला योजनना धनुष्य प्रमुख करीने पढी तेने वर्गनी राशिने शोधतां जे लब्धांक आब्यो होय, तेने बमणो करीयें, तेवारें जे राशि थाय ते राशियें करीने छेदी यें एटले नांजीयें तेने ठेदराशि कहीयें, ते ठेदराशिनो आंक तेनो यंत्र नीचे देखाब्यो ठे, तिहांथी सुझोयें जोझे गणित करी मलाववा,

जूदा जूदा स्थानकोनी परिधि विष्कंजादिकनो यंत्र,

अंक	स्थानकोनां नाम,	विष्कंज.	वर्गनो अंक,	दशगुणो अंक.	लब्धांक,	शेषराशि	ठेद.
१	कमलादिक.	१	१	१०	३	१	६
२	"	२	४	४०	६	४	१२
३	"	४	१६	१६०	१२	१६	३४
४	द्रीपादिक.	८	६४	६४०	२५	१५	५०.
५	चूलिका मूल.	१२	१४४	१४४०	३४	३१	७४
६	क्रांशकूट.	२५	६२५	६२५०	७५	५	१५८
७	कांचनगिरिशिखर	५०	२५००	२५०००	१५८	३६	३१६
८	कांचनगिरि मूल.	१००	१००००	१०००००	३१६	१४४	६३२
९	कुंमादिक.	१२०	१४४००	१४४०००	३७५	३५५	७५८
१०	"	२४०	५७६००	५७६०००	७५८	१४३६	१५१६
११	कूटशिखरादिक.	२५०	६२५००	६२५०००	७५०	५००	१५८०
१२	कुंमादिक.	४८०	२३०४००	२३०४०००	१५१७	२७११	३०३४
१३	कूटमूलादिक.	५००	२५००००	२५०००००	१५८१	४३५	३१६२
१४	मेरुशिखर.	१०००	१००००००	१०००००००	३१६२	१७५६	६३२४
१५	मेरुचूतलविष्कंज	१००००	१००००००००	१००००००००	३१६२२	४२११६	६३२४४

आ उपरथी एम समजतुं के एक योजन विस्कंनवालो कोइ वाटलो गोलाकारें प दार्थे होय तेनी त्रण योजन जे लब्धांकना कोठामां भूक्या ठे,ते तथा उपर शेष राशि मां एक योजन रह्यो ठे तेना ठेद ठ करीयें एटले एक योजननो ठछो जाग उपर एटलो फरतो परिधि थाय,अने बे योजनवाला वाटला पदार्थनी ठ योजन पूरा अने तेनी उप र चार योजनना बारमा जागमा जेटली जगा आवे तेटली लेवी. एटलो परिधि जाण वो ए रीतें सर्व स्थानकोने विषे जाणी लेवुं. लब्धांकने बमणा करीयें तो ठेदराशि थाय.

हवे पूर्वला यंत्रनी रीतेज मेरु पर्वतना नीचला तलीयानी तथा नंदनवननादिकनी जूमि मां योजनोनी जे संख्या कही ठे, तेना उपर वली एक योजनना अगीआर जाग क रीयें, तेवा जाग प्रत्येक स्थानकें आवे ठे, माटें ते स्थानकोना विस्कंनना योजनोना अ गीआरीआ जाग करीने परिधीनुं गणित कछुं ठे तेनो यंत्र नीचें लखीये ठेयें.

चढतो अंक.	मेरुपर्वत मांहेला स्थानकोना नाम.	मूलयोजन तथा एकयोजनना अगीआरीआजाग नी कला संख्या.	एकंदरअगीआरीआ जाग संबंधीतां जे कलानी संख्या.	ते कलानो वर्ग कर आंके आवे तेनी संख्या.
१	मेरुनो नीचेंनो तलीयो.	१००९० $\frac{१}{११}$	१११०००	१३३३१००००००
२	नंदनवननीबाहिरनीपरिधि	९९५४ $\frac{६}{११}$	१०९५००	११९९०३५०००००
३	नंदनवननी मध्यपरिधि.	८९५४ $\frac{६}{११}$	९८५००	९९०३३५०००००
४	सोमनसवननी बाहिरपरि.	४३३३ $\frac{६}{११}$	४३०००	३३०९०००००००
५	सोमनसवननी मध्यपरिधि	३३३३ $\frac{६}{११}$	३६०००	१३९६०००००००

ते वर्गनी कलाने दश गुणी करतां जे आंके आवे तेनी संख्या.	वर्गनुं मूल काहाडतां जे लाजेतेनो अंक.	शेष राशि जेटली कला रही तेनी संख्या.	ठेद राशिनी संख्या.	परिधिना योजन तथा कलानो अंक.
१३३३१००००००००	३५१०१३	५९५८५६	९०३०३४	३१९१० $\frac{३}{११}$
११९९०३५००००००	३४६३६९	३९६६३९	६९३५३८	३१४९९
९९०३३५०००००००	३११४८४	३१९९४४	६३३९६८	२८३१६ $\frac{६}{११}$
३३०९०००००००००	१४८६३३	१४८९१	३९३३५४	१३५११ $\frac{६}{११}$
१३९६०००००००००	११३८४३	१९८६३६	३३३६८४	१०३३९ $\frac{६}{११}$

॥ इति परिधिगणितं समाप्तम् ॥

॥ आ एकज यंत्रना बे विजाग कीथा ठे ॥

॥ अथ द्वितीयगणितपदप्रारंभः ॥

हवे हरेक वाटला क्षेत्रना योजन योजन प्रमाण समचतुरस्र खंड करवा, तेने गणित पद कहियें. ते करवानी रीति कहे ठे. वाटला क्षेत्रनी परिधिनी संख्यानी जेटली अंक होय, तेने तेज वाटला क्षेत्रनो जे विष्कंज होय तेना चोथा जागना अंक सार्थे गुणीये, तेवारें तेनुं गणित पद थाय ते एक जंबूद्वीप आश्रयी देखाडे ठे.

जंबूद्वीपनो परिधि (३१६३३४) योजन ठे, तेने एज जंबूद्वीपनो विष्कंज एक लाख योजननो ठे, तेना चोथा जागना पच्चीश हजार योजन थाय. तेनी सार्थे गुणीये तेवारें ७९०५६७५००० योजन थाय, अने ते परिधिनी उपर त्रण कोश ठे, तेने पच्चीश हजार सार्थे गुणतां ७५००० कोश थाय. ते चार कोशनो एक योजन करतां १८७५० योजन थाय, तथा परिधिना एकशो ने अठावीश धनुष्य ठे तेने पच्चीश हजारें गुणतां वत्रीश लाख धनुष्य थाय, ते आठ हजार धनुष्यनो एक योजन गणतां ४०० योजन थाय. ए सर्व एकठा करीये, तेवारें ७९०५६७४१५० योजननी संख्या थाय. हवे परिधि उपर साडातेर अंगुल ठे, तेने पच्चीश हजारें गुणतां ३३७५०० अंगुल थाय. ते एक धनुष्यमां ठंठुं अंगुल आवे, माटे एने ठंठुं जागें वेचतां ३५१५ धनुष्य थाय. उपर शाठ अंगुल वधे तेना एक कोशमां वे हजार धनुष्य प्रमाणे पोशा वे कोश अने पात्रीशशो धनुष्य थाय. तथा उपर पन्नर धनुष्य ठे ते एकेका धनुष्यना चार चार हाथ करतां शाठ हाथ थाय, तथा उपर शाठ अंगुल वध्या ठे, तेना अढी हाथ थाय, ए सर्व मली ७९०५६७४१५० योजन उपर पोशा वे कोश अने शाढा बाशठ हाथ एटजुं जंबूद्वीपनुं गणित पद थाय, ए एकेक योजनना खंकु करीने जंबूद्वीपनी जेटली चूमि ठे. तेमां था पीये. तो एटला रही शके. एवी रीतें बीजा पण वाटला क्षेत्रना सर्व स्थानकें गणितपद ना हिसाव करवा, एनो यंत्र नीचें देखाड्यो ठे. ए गणित पदनी यंत्रस्थापना,

चढतो अंक.	परिधिनां योजनादि.	विष्कंजनो चोथोजाग.	गुणाकार करतां राशि थइ.	एकयोजनमां अंगुलादि.	सरवाजे योजननी संख्या.	गाडधनुष्य	अंगुल.
१	३१६३३४	३५०००	७९०५६७५०००	पूरा योजन.	७९०५६७५०००		
२	कोश. ३	३५०००	७५०००	चारगाठयो	१८७५०		
३	धनुष्य. १३८	३५०००	३३०००००	आठहजारध०	४००		
४	अंगुल. १३॥	३५०००	३३७५००	ठंठुं अंगुलनुं.	०	१॥॥	१५ ६०
५	एकंदरसंख्या.				७९०५६९३१५०	१॥॥	१५ ६०

॥ अथ तृतीय जीवा करण प्रारंजः ॥

हवे त्रीजो जीवा करण कहेबे. जेवारें जीवा करीयें तेवारें आ वाटळुं क्षेत्र जे जंबू
 द्वीप एक लाख योजनतुं ठे,तेना उंगणीशीआ जाग करीयें,तेवारें (१९०००००) आ
 गणीश लाख कला आय,तेमांथी दक्षिणार्ध नरतनी इकु कला (४५३५) ठे ते वाद क
 रीयें, तो (१८९५४४५) कला बाकी रहे, तेने चार गुणी करीयें, तेवारें (४५८१९००)
 आय तेने इकुनी कला (४५३५) ठे तेनी साथे गुणीयें अथवा (१८९५४४५) कला
 जे बाकी रही ठे तेने इकुनी कला (४५३५) ने चोगुणी करीयें, तेवारें (१८१००)
 आय. तेनी साथें गुणीयें, तेवारें (३४३०८०९४५००) आय, तेने पूर्वली रीतें विषम
 सम करीने मूल शोधयें,तेवारें (१८५३३४) एटलो आंक आवे,अने शेष (१६३३३४)
 एटली कला वधे, केम के (१८५३३४) आंकने एज आंक साथें गुणीयें, तेवारें
 ३४३०८०९३०१३६ आय, ते उपरली विषम सम वाली राशिमांथी वाद करीयें; तेवारें
 शेष (१६३३३४) कला वधे. हवे १८५३३४ कलाना योजन करवा सारु ए राशिने उंग
 णीश जागें वेचीयें, तेवारें ९४४८ योजननी उपर बार कला आय, अने १६३३३४,
 कला वधी ठे, तेना धनुष्य प्रमुख करीने पूर्वे जंबूद्वीपनी परिधिनी रीतें जो आनुं मूल
 शोधयें, तो ठेदकला (३४०४४८) आवे, तेनी साथें जागाकार करतां जेटला धनुष्य
 प्रमुख उपर आवे,ते ९४४८ योजन अने बार कलानी साथें लेवा एटली दक्षिणार्ध नरत
 नी जीवा जाणवी. एवीज रीतें वैताढ्य प्रमुख सर्व स्थानकोनी जीवा करवी. आंहीं
 मात्र एनो यंत्रज नीचें लख्युं ठे. अने एकज आ दक्षिणार्ध नरतनो हिसाब करी बता
 व्यो ठे. परंतु वैताढ्यादिकना हिसाब पोतेंज करीने मेलववा.

१९००००० उंगणीश लाख कलानो जंबूद्वीपनो विष्कंज ठे.

४५३५ तेमांथी दक्षिणार्ध नरतना इकुनी कला वाद करवी.

१८९५४४५) शेष कला रही.

१८१०० तेने ४५३५) इकुनी कलाने चार गुणी करतां १८१००)
 कला आय, तेनी साथें गुणवा.

३४३०८०९४५०० एटली गुणाकार करतां कलानी राशि अइ.

३४३०८०९३०१३६ मूल शोधवा सारु विषम सम करीयें ठेयें.

१ (१ धुरना आंके विषम ठे माटे धुरना एकज आंकने शोधवो.
 ३) ३४३ (८ एकेकां एक गयो बाकी बे रह्या उपर तेंतालीश लीधा.

१६	एक डु बेनो जाग आपतां आठ डु शोल थया.
६४	आठनो जाग आव्यो माटें आठुं आठुं चोशठ चांपी मांमथा.
११४	चोशठने चांपी मांमता बशोने चोवीश थया.
१९०८	ते बाद करतां बाकी १९ रह्या नीचे (०८) बे आंक लीधा.
३६) १८० (५	ठत्रीशिनो जाग आपतां ठत्री पांचुं १८० थया.
१५	पांचनो जाग आव्यो माटें पांचुं पांचुं पच्चीश चांपी मांमथा.
१८३५	पच्चीशने चांपी मांमता १८३५ थया.
८३०९	ते बाद करतां बाकी त्र्यासी रह्या नीचे (०९) बे आंक लीधा
३७०) ७४० (३	त्रयात्रौं सीतेरनो जाग आपतां ३७० डु ७४० थया.
४	बे नो जाग आव्यो माटें डुए डुए चार चांपी मांमथा.
७४०४	चारने चांपी मांमतां ७४०४ थया.
३७०४) ९०५७५ (३	बाद करतां बाकी ९०५ रह्या. नीचे ७५ बे आंक लीधा.
७४०८	३७०४ नो जाग आपतां ३७०४ डु ७४०८ थया.
४	बेनो जाग आव्यो माटे डुए डुए चार चांपी मांमथा.
७४०८४	चारने चांपी मांमतां ७४०८४ थया.
३७०४४) १६४९१००	बाद करतां बाकी १६४९१ रह्या नीचे बे शून्य लीधी.
१४८१७६ (४)	३७०४४नो जाग आपतां ३७०४४ चोकुं १४८१७६ थया.
१६	चारनो जाग आव्यो माटे चार चोक शोल चांपी मांमथा./
१४८१७७६	शोलने चांपी मांमतां १४८१७७६ थया.
१९) १६७३३४ (८	बाद करतां शेष कला १६७३३४रही लाधी कला १८५३३४
१५३	एना योजन करवा सारु उंगणी आठुं १५३ गया.
१९) १५३ (८	बाकी पन्नर रह्या. उपर त्रय लीधा.
१५३	बली उंगणी आठुं १५३ गया.
१९) १३४ (०	बाकी १३४रह्योतेनो जागनपहोचें माटे ०लखवी उपर चोवीशलीधा.
११४ (६	उंगणी ठकें ११४ गया.
१०	बाकी दश कला रही.
८८०६) १०	ए रीतें ८८०६ योजन उपर दश कला शेष रही.
८०००	एना धनुष्य करवाने आठ हजारें गुणायें.

अढीदीपना नकशानी हकीगत.

<u>३०४४८०००</u>	८८०६योजनने आठ हजारें गुणतां धनुष्य थया.
४३१०॥	दश कलाना ४३१०॥ धनुष्य उपर अडधी कला वधी.
<u>३०४४८)३०४५३३१०॥</u>	सरवाले एकंदर धनुष्य थया.
<u>३०४४४८</u>	मूल १८५३३४ ने बमणा करी जाग आपतां एक आब्यो.
<u>३०४४४८)३३४०३४१(ए</u>	बाकी ३३४०३४ रह्या उपर एक लीधो.
<u>३३३४०३३</u>	३०४४४८ नवा ३३३४०३३ गया.
<u>६३०९०॥</u>	शेष धनुष्य ६३०९ रह्या. उपर शून्य लीधो.
ए६	अंगुल करवाने ठनुयें गुणवा.
<u>४०३५४०</u>	उपली राशिने ठएं गुणतां आंक.
<u>६०३८१०</u>	उपली राशिने नवें गुणतां आंक.
४८	उपली राशिना ढहेला अडधा आंके गुणतां.
<u>३०४४४८)६४४०६८८(१</u>	सरवाले एकंदर अंगुल थया.
<u>३०४४४८</u>	मूलनी राशिने बमणा करी जाग देतां एक आब्यो.
<u>३०४४४८)३३३६३०८(३</u>	बाकी ३३३६३० रह्या उपर आठ लीधा.
<u>३५९३१३६</u>	फरी ३०४४४८ ने सातें गुणतां ए आंक आब्यो.
<u>१४३०३३</u>	शेष अंगुल १४३०३३ रही.
<u>ए३६१३</u>	पा अंगुलमां ए३६१३ नो आंक गयो.
<u>५०४६०</u>	शेष अंगुल ५०४६० राशि रही.

ए दक्षिणार्ध नरतनी जीवा ए३४८) योजन उपर एक योजनना उंगलीश जाग करीयें, तेवा बार जाग तथा वली एक योजनना उंगलीशिया १६३३३४ जाग शेष व थ्या ठे, तेने ठेद कला ३०४०४४८ जागे वेंचीयें, तेवारें १ए१) धनुष्य अने सवा स तर अंगुल आवतां शेष ५०४६० अंगुल राशि वधे ठे, तेने ठेद कलानो आंक वधारे ठे माटे जाग पोहोचे नही, तेथी तेना वली यव प्रमुख करीने जे रीतें ते जाग पद्दोचे तेम पद्दोचाडवो अने गणित करी जेवुं जोइयें.

हवे ए जेम दक्षिणार्ध नरतनुं जीवाकरण कर्णुं, तेम वैताढ्यादिक पर्वतोनी जीवा तुं गणित पण करवुं. अहियां सर्वेना जूदां जूदां गणित करतां नथी, पण जंबूद्वीप मां हेला सर्व स्थानकोनी जीवा करवानो यंत्र नीचे लखियें ठेयें. ते गणित समजी जेवुं.

अढीद्वीपना नकशानी हकीगत.

नव स्थानकने विषे क्षेत्र विष्कन एक लाख योजन ठे, तेनी एकेक योजननी उंगणीश कला करतां उंगणीश लाख कला थाय तेने विषे नव स्थानकनी जीवानी यंत्रनी स्थापना.

	जीवा करवानो क्रम नाम पूर्वक,	योजन प्र माण इकु.	उंगणीश जाग	विष्कनमांथी बा	इकुकलाने चार
			करतां इकुकला	द करतां शेषकला	गुणा करतां.
१	दहूण जरताई.	३३८ ^३ / _३	४५३५	१८९५४४५	१८१००
२	वैतादध.	३८८ ^३ / _३	५४४५	१८९४५३५	३१९००
३	पूरण जरत.	५३६ ^६ / _३	१००००	१८९००००	४००००
४	हिमवंत पर्वत.	१५४८ ^६ / _३	३००००	१८४००००	१३००००
५	हिमवंतगुजलदे	३६८४ ^६ / _३	४००००	१८३००००	३८००००
६	महामहिवंतपठ	४८९४ ^६ / _३	१५००००	१७५००००	६०००००
७	हरिवर्षक्षेत्र.	१६३१५ ^३ / _३	३१००००	१५९००००	१३४००००
८	निपध पर्वत.	३३१५४ ^३ / _३	६३००००	१३४००००	३५३००००
९	महाविदेहमध्य	५००००	९५००००	९५००००	३८०००००

शेष कला रही तेने चार गुणी इकु कला साथे गुणतां.	मूल शोधतां शेष राशि रही तेनो आंक.	ठेदराशिनी आंक.	मूलमां लाधी कला तेनो आंक.	लाधी कलाना योजन तथा उंगणीशीया नागनी कला.	
३४३०८०९४५००	१६४३३४	३४०४४८	१८५३३४	९४४८	$\frac{१३}{१२}$
४१४९००९४५००	४४०१९	४०४३८३	३०३६९१	१०४३०	$\frac{१३}{१२}$
४५६०००००००००	३९४८८४	५४९९०८	३४४९५४	१४४४१	$\frac{५}{१२}$
३३४४०००००००००	४३०३३६	९४४४१६	४४३४०८	३४९३३	$\frac{३}{३}$
५१३४०००००००००	३९५९५९	१४३१६४३	४१५८३१	३४६४४	$\frac{१५}{१२}$
१०५००००००००००	१५६९४५	३०४९३९०	१०३४६५५	५३९३१	$\frac{६}{१२}$
१९४१६००००००००	३०९३५०४	३८०८३४३	१४०४१३६	४३९०१	$\frac{१०}{१२}$
३३००४००००००००	६५०८४४	३५४४९३३	३८८९६६	९४१५६	३
३६१००००००००००	०	०	१९०००००	१०००००	०

आहीं जगानी पहोलाइन होवाथी एक यंत्रना वे जाग उपर अने नीचे कीधा ठे. एज प्रमाणे ऐरवत क्षेत्रमां पण जीवातुं करण जाणवुं. इति तृतीय करणम् ॥

हवे चोशुं इकु गणित कहेवे.

आ जंबूद्दीपने विपे एक देश जे नरत क्षेत्र अथवा ऐरवत क्षेत्र ते चढावेला धनुष्य ने आकारे ठे, तिहां बाणना ठामनी वञ्चेतुं जे विष्कंज तेने इकु कहीयें ते इकुना जेट ला योजन होय तेने योजननो इकु कहीयें, अने ते एकेका योजनना उगणीश जाग करीने ते जागनो आंकडो जेवारें लखीयें तेवारें कलानो इकु कहेवाय. जेमके दक्षिणार्ध नरतनो इकु (३३७) योजननी उपर त्रण कला ठे तेने उगणीशना आंक साथे गुणी यें तेवारें (४५३५) कला आय एकलानो इकु जाणवो. एटले दक्षिण नरत क्षेत्रनी सर एटले बाणनी कला. (४५३५) थइ ते आ प्रमाणे:—३३७ योजनने. उगणीशें गुणतां. ४५३५ कला आय तेनी साथें उपरनी त्रण कला ठे ते मेलवीयें तेवारें ४५३५ कला आय. एरीते नवे स्थानकना योजननुंइकु तथा कलानाइकु ते सर्व पाबला यंत्रमां आ वी गया ठे तेमांशी जोइ लेवा. इति चतुर्थ इकुगणितं समाप्तम् ॥

हवे पांचमो वैताढ्य प्रमुखनो धनुष्य एटले पुठनो जाग तेनुं गणित करवानो उपाय कहे ठे. तिहां जे स्थानकनुं धनुःष्य करनुं होय, तेना इकुनो जे आंक होय, तेने तेटलागुणो करीने वर्ग करीये; पढी ते वर्गने ठ गुणो करीयें तथा जीवानो जे आंक होय तेने पण तद्गुणो वर्ग करी पढी ए वेडु वर्गने एकठा करीने तेनुं मूल शोधतां जे आंक आवे, तेटनुं ते स्थानकनुं धनुःष्य जाणवुं. तेमां प्रथम दक्षिण नरतार्धना धनुःष्यनुं गणित करी देखाडे ठे.

४५३५
४५३५
३३६३५
१०५०
३३६३५
१०१००
३०४३५६३५
६
१३३७५३३५०
३३३०००७३५००
३३३३०७५१३५०

दक्षिणनरतार्धनी इकु कला ४५३५ ठे.
 तेनो वर्ग करवा सारुं तजुणो करीयें.
 उपला आंकने पांच साथें गुणतां संख्या.
 उपला आंकने बे साथे गुणतां संख्या.
 उपला आंकने पांचसाथे गुणतां संख्या.
 उपला आंकने चार साथे गुणतां संख्या.
 एकंदर इकुकलाना वर्गनी राशि थइ.
 ए राशिने ठगुणी करवामाटे ठयें गुणवुं.
 ए इकुवर्गने ठगुणो करतां एटली राशि थइ.
 पूर्वोक्त जीवानी राशिना वर्गनो आंक साथे मेलवीयें.
 ए वेडुराशिना सरवालानो आंक थयो.

$$\begin{array}{r} ३४४३०६५१३५० \\ \hline १ \\ \hline ३) ३४४ (८ \\ \hline १६ \\ \hline ६४ \\ \hline ३३४ \\ \hline ३६) ३०३० (५ \\ \hline १८० \\ \hline ३५ \\ \hline १८३५ \\ \hline ३७०) ३०५६५ (५ \\ \hline १८५० \\ \hline ३५ \\ \hline १८५३५ \\ \hline ३७१०) ३०७०१३ (५ \\ \hline १८५५० \\ \hline ३५ \\ \hline १८५५३५ \\ \hline ३७११०) ३१४८७५० (५ \\ \hline १८५५५० \\ \hline ३५ \\ \hline १८५५५३५ \end{array}$$

एतुं मूल शोधवा सारु विषम सम करतुं.
 पहेलो अंक विषम ठे, माटे एकज आंकने शोध्यो.
 शोधतां एकेकां एक गयो, बाकी बे रह्या. उपर जुमालीश लीधा.
 एकनो जाग आव्यो तेने बमणा करी बे अछा शोल थया.
 आवनो जाग आव्यो, माटे आगे अगे चोशतने चांपी मांम्या.
 सरवाले बरें चोवीश थया, ते बाद करवा.
 बाकी वीश रह्या उपर त्रीश लीधा.
 अठारने द्विगुणा करी ठत्रीश पंचां १८० थया.
 पांचनो जाग आव्यो माटे पांच पञ्चा पञ्चीश चांपी मांम्या.
 सरवालो १८३५ थयो.
 ते बाद करतां बाकी ३०५ रह्या उपर ६५ लीधा.
 १८५ ने द्विगुणा करी ३७० पांचुं १८५० थया.
 पांचनो जाग आव्यो माटे पांच पञ्चा पचीश चांपी मांम्या.
 सरवाले १८५३५ थया.
 ते बाद करतां ३०७० रह्या उपर बार लीधा.
 मूलना १८५५ ने द्विगुणा करी ३७१० पंचां १८५५० थया.
 पांचनो जाग आव्यो माटे पांच पञ्चा पचीश चांपी मांम्या.
 सरवाले १८५५३५ थया.
 बाद करतां बाकी ३१४८७ रह्या उपर पञ्चास लीधा.
 १८५५५ ने बमणा करी पांचे जाग देतां ए राशि आवी.
 पांचनो जाग आव्यो, माटे पंचो पंचो ३५ चापी मांम्या.
 सरवाले १८५५५३५ थया.
 बाद करतां शेष कला रही तेने जाग पोहोचे नही.
 ए रीतें १८५५५५ नो आंक आव्यो शेष कला ३६३३३५ वधी तेने १८५५५५ ने
 बमणा करियें तेवारें ३७१११० थाय. तेनो जाग पाहोंचे नही माटे पूर्वली रीतें कोश
 धनुष्यादिक करी जाग पहांचाडवो. ए दक्षिण जरता-ईजुं गणित करी देखाडयुं. शेष स्थान
 कनुं पण ए रीतें गणित करतुं. ए दक्षिण जरता-ईदिक स्थानकना धनुःपृष्ठनो यंत्र नीचें ल
 ख्यो ठे, तिहां महाविदेहना अर्द्धजाग पर्यंत जंबूद्वीपनी परिधिना अर्द्धजागनुं धनुःपृष्ठ आवे.

अढीदीपना नकशानी हकीगत.

दक्षिण जरता-र्दीदिक नव स्थानकना धनुःपृष्ठनो यंत्र.

स्थानकोना नाम.	इकुनी कला.	इकुना वर्गनीकला. नो आंक.	इकुवर्गेने उगुणो क रतां कला.	जीवाना वर्गनीकला नो आंक.
जरता-र्दी.	४५३५	३०४३५६३५	१३३८५३३५०	३४३०८०९३५००
वैताढ्ये.	५४३५	३९९३५६३५	१३९८५३३५०	४१४९००९३५००
पूर्ण जरते.	१००००	१००००००००	६००००००००	३५६००००००००
हिमवंतगिरि.	३००००	९००००००००	५४००००००००	३३४३००००००००
हिमवंतक्षेत्रे.	३००००	४९००००००००	३९४००००००००	५१३४००००००००
महाहिमवं	१५००००	३३५००००००००	१३५०००००००००	१०६०००००००००
हरिवर्षेक्षेत्रे	३१००००	९६१००००००००	५३६६००००००००	१९७१६०००००००
निषधपर्वते.	६३००००	३९६९०००००००	२३८१४०००००००	३२००४०००००००
महाविदेहर्दी	९५००००	९०२६०००००००	६४१६०००००००	३६१००००००००

उगुणी करेली इकुना वर्गनी कला तथा जीवाना वर्गनी कलानो सरवालो	वर्गमूल आण तां शेषराशि. नो आंक.	वर्गमूल आण तां ढेदराशि. नो आंक.	वर्गमूल आण तां लब्धराशि. नो आंक.	लाधेली कलाना योजन तथा क लानी संख्या.
३४३३०९५१३५०	३९३३३५	३३१११०	१८५५५५	९३६६। १
४१६६९९५१३५०	३३८३६	४०८३६४	३०४१३३	१०३४३। ५
३६३०००००००००	३६३१५१	५५३०८६	३३६०४३	१४५३८। १
३३९८००००००००	५६८१३४	९५८३४८	४३९३४४	३५३३०। ४
५४१८००००००००	९५५१००	१४३३१४०	३३६०३०	३८३४०। ०
११८५००००००००	११५०३१	३१३३१५४	१०८८५३३	५३३९३। ०
३५४८३०००००००	३६९१३६	३१९३६१६	१५९६३०८	८४०१६। ४
५५८१८०००००००	१५६८१११	४३३५१६६	३३६३५८३	१३३३४६। ९
९०३५००००००००	४६६९४३१	६००८३३६	३००४१६३	१५८११३। ६॥

आ एकज यंत्र बे पण पुस्तकमां साहामी बाछु जगा न मलवाथी चालता अनुक्रमना कोगाने नीचें लक्ष लीधा बे. प्रथमना यंत्रोमां पण बे ठेकाणो एमज कखुं बे.

इति पंचम धनुःपृष्ठगणितयंत्रं समाप्तम् ॥

अथ पष्ठ बाहा करण विधि प्रारंजः ॥

हवे उरुं बाहकरण कहे ठे. आ ठेकाणे बे धनुःपुष्टनो विश्लेष करीयें, तिहां दक्षिण जरतार्ध अने वैताढ्यपर्वत ए बे धनुष्य ठे, तेमां जे न्हानुं धनुष्य होय ते महोटा धनुष्यमांथी काहाडीयें तेने विश्लेष कहीयें, ते काहाडीने पठी जे शेष रहे, तेनुं अर्ध करीयें तेवारें वैताढ्य तथा हिमवंत प्रमुख पर्वतनी बाह आय. बाह एटले पर्वतना तथा क्षेत्रना ठेडानो विस्तार जाणवो, ते आवी रीतें:—

दक्षिणार्ध जरतनुं धनुःपुष्ट (९७६६) योजननी उपर एक कला ठे, अने वैताढ्य पर्वतनुं धनुःपुष्ट (१०७४३) योजनने पन्नर कला उपर ठे, माटे वैताढ्यना धनुःपुष्टनी अपेक्षायें दक्षिणार्धजरतनुं लघु धनुःपुष्ट कहेवाय, अने वैताढ्यनुं महा धनुःपुष्ट कहेवाय, तेवारें महाधनुःपुष्टनी राशिमांथी लघु धनुःपुष्टनी राशि बाद करीयें, तो बाकी (९७७) योजन उपर चौद कला रहे, तेनुं अर्ध करीयें तेवारें (४८८) योजन उपर साडीशोल कला आवे. एटला योजन प्रमाण वैताढ्य पर्वतना बेहु तरफनी प्रत्येक एकेकी बाह जा एवी, एवी रीतें हिमवंत महाहिमवंतादिक सर्व पर्वतोनी तथा हिमवंतादिक क्षेत्रोनी बाहनुं गणित स्वयमेव करी जेनुं. आहिं मात्र एनो यंत्रज लखीयें ठेयें.

अथ बाहा करण यंत्रम्.

बाहा करवाना स्थानकोनां नाम.	वैताढ्यादिकनुं महाधनुःपुष्ट.	जरतार्धादिकनुं लघुधनुःपुष्ट.	बेडुनो विश्लेष करतां बाकी.	तेनुं अर्धकरतांजे आंकआवे,तेबाह
	योजन. कला.	योजन. कला.	योजन. कला.	योजन कला.
१ वैताढ्य पर्वत.	१०७४३ १५	९७६६ १	९७७ १४	४८८ १६॥
२ जरत क्षेत्र.	१४५३८ ११	१०७४३ १५	३७८४ १५	१८९३ ७॥
३ हिमवंतपर्वत.	३५३३० ४	१४५३८ ११	१०७०१ १३	५३५० १५॥
४ हिमवंतक्षेत्र.	३८७४० १०	३५३३० ४	१३५१० ६	६७५५ ३
५ महाहिमवंतपर्वत	५७३९३ १०	३८७४० १०	१८५५३ ०	९३७६ ९॥
६ हरिवर्षक्षेत्र.	८४०१६ ४	५७३९३ १०	३६४३३ १३	१३३६१ ६॥
७ निषधपर्वत.	१३४३४६ ९	८४०१६ ४	४०३३० ५	३०१६५ ३॥
८ विदेहार्ध.	१५८११३ १६॥	१३४३४६ ९	३३७६७ ७॥	१६८८३ १३

इति पष्ठ बाहा करणविधियंत्रादि संपूर्णम् ॥

अथ सप्तम प्रतरकरण गणितं.

हवे सातमो प्रतर करवानो उपाय कहे ठे. जरत क्षेत्र प्रमुखने समचतुरस्र करवां, तेने प्रतर कहीयें. तिहां प्रथम ठेल्लो खंम जे जरत क्षेत्र ठे, तेना प्रतर करवानो उपाय देख्वाडे ठे. जरताईनी इकु साथें जीवा गुणीयें, ते गुणतां जे आंक आवे, तेने चार जागें वद्देंची नाखतां चोथा जागमां जे आंक आवे, तेने तजुणो करीयें एटले तेनो वर्ग करीने ते वर्गने दज्ञे गुणीयें. एम करतां जे आंक आवे, तेजुं मूल शोधियें, ते मूल शोध तां जे आंक आवे, ते प्रतिकला जाणवी; पढी ते प्रतिकलाने उगणीश जागें वेंचीयें, तेवारें तेनी कला आय, अने शेष वधे, ते प्रतिकला कहीयें. फरी ते कलानी राशिने उगणीश जागें वेंचीयें, तेवारें योजननी संख्या आय. जेम के जरतक्षेत्रनी इकुकला ४५३५) ठे, तेनी साथें जरतक्षेत्रनी जीवा संबंधी कला १८५३३५) किंचित् न्यून ठे, तो पण ते सूक्ष्म गणित नथी करता, माटे एटलीज राशि साथें गुणतां ८३८१४३१३५ आय, तेने चारनो जाग आपीयें, तेवारें ३०९५३५४८१ आय. शेष एक वधे. पढी ए राशिने एज राशि साथें गुणीने एनो वर्ग करीयें, तेवारें ४३९०५३४३५१९३४९९६१ आय. अने पढी एने दश गुणा करवा सारु एक मिहुं नीचें आपीयें. तेवारें ४३९०५३४३५१९३४९९६१० आय. तेने विषम सम करी मूल शोधियें ते आवी रीतें:—

४३९०५३४३५१९३४९९६१०	(६६३६१०३१९ मूल शोधतां ए राशि आवे.
३६ (६	त्रैतालीशमांधी ठ ठक ठत्रीश गया.
१३)४९०(६	बाकी सात रह्या उपर नेवुं लीधा.
४३	ठने बमणा करी बार ठकां बहोतेर थया.
३६	ठनो जाग आव्यो माटे ठ ठक ठत्रीश चांपी मांमथा.
४५६	बेहुनो सरवालो आपतां ४५६ गया.
१३३)३४५३(३	बाकी चोत्रीश रह्या, उपर बावन लीधा.
३६४	ठाशठने बमणा करी १३३ डु ३६४ थया.
४	बेनो जाग आव्यो माटे डुए डुए चार चांपी मांमथा.
३६४४	सरवाले ३६४४ थया, ते बाद करवा.
१३३४)८०८४३(६	बाकी ८०८ रह्या उपर ४३ लीधा.
४९४४	६६३ ने बमणा करी १३३४ ठकां ४९४४ थया.
३६	ठनो जाग आव्यो माटे ठ ठकां ठत्रीश चांपी मांमथा.

७ए४४६

१३३५३)१३६४५१(१

१३३५३

१

१३३५३१

सरवाले ७ए४४६ अथा ते वाद करवा.

बाकी १३६४ रह्या उपर एकावन्न लीधा.

६६३६ ६ १३३५३) एकुं १३३५३ अथा.

एकनो जाग आव्यो माटे एकेकुं एक चांपी मांमथो.

सरवाले १३३५३१ गया.

१३३५३३)४३३०ए३(० बाकी ४३३० रह्या,उपर ए३ लीधा जाग न पहाँचे माटे ० पढी.

१३३५३३०)४३३०ए३३ए(३ फरी ४३३०ए३ नी उपर ३ए नो आंक लीथो.

३ए३५६६० (६६३६१०ने बमणा करतां १३३५३३०त्रिकां३ए३५६६० अथा.

ए

त्रणनो जाग आव्यो माटे त्रण त्रिक नव चांपी मांमथा.

३ए३५६६०ए

सरवाले ३ए३५६६०ए गया.

१३३५३३०६)३५५३६४०ए६ (१ बाकी ३५५३६४० रह्या उपर ठुं लीधा.

१३३५३३०६ ६६३६१०३ने बमणा करी १३३५३३०६एकां एटलाज

१ एकनो जाग आव्यो माटे एकेकुं एक चांपी मांमथो.

१३३५३३०६१ सरवाले १३३५३३०६१ गया.

१३३५३३०६३)१३३४४५०३५१०(ए बाकी १३३४४५०३५ रह्या उपर दश लीधा.

११ए३६ए७५५७ ६६३६१०३ने बमणा करतां १३३५३३०६३

नवां ११ए३६ए७५५७ अथा.

७१ नवनो जाग आव्यो माटे नेवे नेवे ७१ चांपी मां०

११ए३६ए७५५६१ सरवाले ११ए३ ६ए७५५६१ गया.

१३३५३३०६३७) ३४४५१ ४७४ए (शेष ३४४५१ ४७४ए राशि रही. एने लब्धराशिनो

आंक ६६३६१०३१ए ठे तेने बमणा करतां १३३५३३०६३७नो आंक आय,तेनी साथें जाग पहाँचे नही तेने सूझ गणित नथी माटे एमज पडता सूकवा.

अने ६६३६१०३१ए ए लब्ध प्रतर प्रतिकला अइ, तेने उंगणीश जागें वैचीयें, तेवारें ३४७४४३३४ कलानी उपर ठ प्रतिकला आय. हवे एना योजन करवा सारु फरी उंगणीश जागें वैचीयें तेवारें (१७३५४७५) योजननी उपर बार कला अने ठ प्रतिकला तथा ३४४५१ ४७४ए एटली संख्यानी पूर्वोक्त १३३५३३०६३७ ह्वेद राशि वाली शेष राशि रही, ए दक्षिणजरताईना प्रतर करी देखाळ्या. तेना यंत्रनी स्थापना नीचें करीयें ठैयें.

दक्षिण नरतार्दना प्रतर करवानो यंत्र.

१ इकु कला.	४५३५
२ किंचित् न्यून जीवा कला.	१८५३३५
३ इकु कलाने जीवा कला साथे गुणतां.	८३८१४३१३५
४ तेने चार जागे वेंचतां कला.	३०९५३५८८१
५ चोथा जागनी कलानो वर्ग करतां	४३९०५३४३५१९३४९९६१
६ तेने दशगुणो करतां	४३९०५३४३५१९३४९९६१०
७ ते वर्गंतुं मूल शोधतां जाधेलो आंक.	६६३६१०३१९
८ शेष राशि रही.	३४४५१४८४९
९ वेद राशि.	१३३५३३०६३८
१० जाधेली प्रतिकलाने १९ जागे वेंचतां कला.	३४८४४३३४६ प्रतिकला.
११ फरी ते कलाना योजन करवा १९ नो जाग आपतां	१८३५४८५
एटला योजननी उपर १३) कला अने ठ प्रतिकला जाणवी.	

हवे वैताढ्य प्रमुख मध्यक्षेत्रोना प्रतर करवानो उपाय कहे ठे. लघु जीवानो वर्ग अने महोटी जीवानो वर्ग ए बे वर्गनो शरवालो बांधी एकठा करीने तेनुं अर्द्ध करीये, पढी तेनुं मूल शोधिये, ते मूलनो जे आंक आवे, ते पोताना विस्तार साथे एटले वैता ढ्यादिक पर्वतोना पढोल पणा साथे गुणिये, तेवारें वैताढ्यादिक पर्वतोना प्रतर थाय. तिहां प्रथम वैताढ्य पर्वतना तलीया संबंधि जूमिकानुं प्रतरकरण कहे ठे.

॥ अथ वैताढ्यस्य प्रतरकरणं लिख्यते ॥

दक्षिण नरतार्दनी लघु जीवानो वर्ग करतां कला.	३४३०८०९४५००
वैताढ्यनी गुरु जीवा कहेवाय तेनो वर्ग करतां कला.	४१४९००९४५००
ए बन्ने जीवानो सरवालो करतां कला.	४५४९८१९५०००
तेनो अर्द्धजाग करतां कला.	३४८९९०९४५००
एनुं मूल शोधतां जाधेली कला.	१९४६४६
शेष राशिनी कला.	३५३५३४
वेद राशिनी कला.	३८९३५३
ए सामान्यथी विधि कह्यो; परंतु विशेष विधि तो आवी रीतें ठे, ते आगल जखीये ठेये.	

वैताढ्य पर्वतना दक्षिणना पासानुं जेटलुं लांब पणुं ठे, तेने जीवा कहीयें, ते जीवाना योजनना उंगणीशिया जाग करीयें, तेने कला कहीयें. ते कलानो वर्ग करियें, तेने लघु जीवा वर्ग कहीयें, अने ए वैताढ्य पर्वतना उत्तरना पासानुं जेटलुं लांबपणुं ठे, तेनी कला करिने तेनो वर्ग करियें, ते महोटी जीवा वर्ग कहीयें. पढी लघु जीवाना वर्गनो आंक अने महोटी जीवाना वर्गनो आंक, ए बे आंक एकठा मेलवतां जे आंक आवे, तेने बे जागें वेंचीयें एटले अर्थ करी नाखीयें, तेवारें (३४८९९०९९५००) एटलो आंक आवे, पढी तेनुं पूर्वोक्त रीतें मूल शोधीयें, तेवारें त्रय राशि थाय, तेमां जे आंक उगरे तेने शेष राशि कहीयें, अने जे आंक नीचें लाजे, ते ह्येद राशि कहेवाय. अने ते ह्येद राशिनो अर्थ लाजे ते लब्धांक राशि कहेवाय, ए त्रय राशिमांथी जे शेष राशिनो आंक (३५४५४४) आवडो, तेने बारना आंके अपवर्चना करीयें. अपवर्चना एटले पातुं उंसरतुं चालतुं विशेष जाषायें बारने आंके जाग आपीयें तेवारें (४९३४४) नो आंक आवे, ते एक बाजु मांमी राखीयें, तथा वली ह्येद राशिनो आंक (३८९३५४) ठे, तेने पण बारें अपवर्चना करीयें, तेवारें (३२४४६) आवे. ए आंक पण एक बाजु मांमी राखीयें, तथा ए करणी करतां जे कला लब्ध थइ ठे, तेनो आंक (१९४६४६) नो ठे तेने वैताढ्यनुं पहोल पणुं पञ्चास योजननुं ठे, तेनी साथें गुणाकार करीयें, तेवारें (९४३३८००) नो आंक आवे, ते पण एक बाजु लखी राखीयें, तथा शेष राशिना आंकनें बारनो जाग आपतां जे ४९३४४ नो आंक लाथो ठे, तेने पण वैताढ्य पर्वतना तलीयाना पहोल पणाना पञ्चास योजन साथें गुणाकार करीयें, तेवारें (१४६८८५०) थाय. ए आंकनें प्रथम ह्येदराशिना आंकनें बारें जाग आपतां जे (३२४४६) नो आंक आव्यो ठे, ते आंके जाग आपीयें, तेवारें (४५) आंक आवे, अने शेष (८४८०) आंक वधता रहे, हवे पीस्तालीशना आंकने पूर्वोक्त लब्धराशिने पञ्चास गुणी करतां जे (९४३३८००) नो आंक आव्यो ठे, तेनी साथें मेलवीयें तेवारें (९४३३८४५) थाय एटली शेष कलानी राशि उगरी. तेना योजन करवाने अर्थ उंगणीशनो जागाकार आपीयें, तेवारें (५१२३०४) योजन उपर बार कला एटला चोसला एटले समचतुरस्र चोखूणा योजनना खांमवा वैताढ्य पर्वतनी नीचली तलीयानी नूमिकामांहे थाय ठे.

हवे वैताढ्य पर्वत उपर दश योजन उंचा चढियें, तेवारें पहेली मेखला आवे, तिहां प्रतर गणित केटलुं थाय ? ते कहीयें ठैयें.

ए पण वैताढ्य पर्वतनो लघु जीवानो वर्ग तथा महोटी जीवानो वर्ग ए बेहु वर्गने

मेलवी सरवालो करी पढी तेजुं अर्थ करी, ते अर्थ जागमां जे आंक आव्यो तेनी करणी करवी एटले मूल शोधवुं. पढी तेनी त्रण राशि कलानी जाधी, त्यां सुधी तो बधो पूर्वली रीतें वचारी वचवो. तेवार पढी पहेली मेखलाने विषे एटजुं विशेष करजुं, के पूर्वें वैताढ्य पर्वतना तलियानी करणीमां शेष राशिने बारें अपवर्चन करतां जे १९४६७६ कला लाधेली ठे, तेने वैताढ्यना तलियानुं पद्दोलपणुं पचास योजनजुं ठे, तेनी साथें गुणाकार कीधो हतो ते इहां पहेली मेखलायें वैताढ्य पर्वत त्रीश योजन पद्दोलो ठे, माटे ए लब्ध कलाने त्रीशे गुणीयें, तेवारें ५८४०३८० नो आंक आवे, ते एक बाजु मांमी राखीयें, अने शेष राशिनी द्वादश अपवर्चनयें एटले बारना आंकें जाग देतां जे ३९३७७ नो आंक आव्यो ठे, ते आंकनें वैताढ्यनी पहेली मेखलाना त्रीश योजन साथें गुणीयें, तेवारें ८८१३१० नो आंक आवे, ते आंकने हेदराशिना आंकने बारें जाग आपतां जे ३३४४६ नो आंक आव्यो ठे, ते आंकें जागाकार आपीयें, तेवारें (३७) नो आंक आवे, अने उपर ५३६८ नो आंक वधे. ते वधेलो आंक कांइ जागाकारमां काम न आवे माटे एमज रहेवा दइयें. बाकी मात्र सत्तावीशना आंकने पूर्वोक्त लब्ध कलाने वैताढ्यनी पहेली मेखलाना पद्दोल पणाना त्रीश योजननी साथें गुणतां जे ५८४०३८० नो आंक आव्यो ठे, तेनी साथें मेलवीयें, तेवारें ५८४०३०७ नो आंक कलानो थाय, तेना योजन करवाने अर्थे ए आंकने उगणीशनो जाग आपीयें, तेवारें (३०७३८४) योजन उपर अगियार कला एटला एकेका योजनना समचतुरस्र खांधवा वैताढ्य पर्वतनी पहेली मेखलानी जूमिकार्ये थाय.

हवे वैताढ्य पर्वतनी बीजी मेखलायें प्रतर गणित करवानो उपाय कहीयें ठैयें. तिहां पहेली मेखलायें जे करणी करतां १९४६७६ कला लब्धमान हती, ते आंकने इहां बीजी मेखला दश योजननी पद्दोली ठे, माटे दशना आंक साथें गुणीयें, तेवारें १९४६७६० थाय. ते आंकने एक बाजुयें लखी राखीयें.

पढी शेष राशिने बारें जागतां जे ३९३७७ नो आंक आव्यो ठे, ते आंकने वैताढ्यनी बीजी मेखलानुं दशयोजन पद्दोलपणुं ठे, तेनी साथें गुणीयें. तेवारें ३९३७७० नो आंक थाय. ते आंकने वली ठेद राशिना आंकने बार जागें वेचतां जे ३३४४६ नो आंक आवेलो ठे, ते आंकें जागाकार आपीयें तेवारें ए नो आंक आवे, अने उपर १७५६ अंश वधे, ते अंशने जाग पद्दोचे नही माटे एमज रहेवा दइयें. अने नवना आंकने पूर्वोक्त लब्ध राशिना आंकने वैताढ्यनी बीजी मेखलाना पद्दोलपणाना दश योजन साथें गुणीने जे १९४६७६० कलानो आंक आवेलो ठे, तेनी साथें मेलवीयें,

तेवारें १९४६७६९ कला थाय. पढी कलाना योजन करवा सारु ए आंकने उगणी शनो जागाकार आपीयें, तेवारें १०२४६१ योजननी उपर दश कला थाय, एटला वै ताढघनी बीजी मेखलाना सम चोरस खांमवा थाय, ए वैताढघपर्वतनी बीजी मेख लाहुं प्रतरगणित कहुं. ए सर्वना यंत्रनी स्थापना आगल करहुं.

हवे उत्तर नरतार्द्धनुं प्रतरकरण लखीयें ठैयें. इहां वैताढघ पर्वतना उत्तरना पासा नी जे जीवा तेनी कला करीने पढी तेनो वर्ग करीयें, तेने लघु जीवावर्ग कहीयें, अने हिमवंत पर्वतना दक्षिण पासानी लांबपणानी जे जीवा तेनी कला करीने पढी तेनो वर्ग करीयें, तेने गुरुजीवा वर्ग कहीयें. पढी वेहु जीवाना वर्गने एकठा करी शरवालो आपतां जे आंक आवे, तेहुं अर्द्ध करीयें, पढी तेनी करणी करी मूल शोधीयें, तेवारें लब्ध कला ३४१९६० आवे. तथा शेष राशि ४०७१५० आवे, तथा षेदराशि ४८३९२० आवे, एवी त्रण राशि थाय.

हवे शेषराशिनो अंक ४०७१५० ठे, तेने शून्यें करी अपवर्त्तियें, एटले शेषराशिने षेढेडे शून्य अर्थात् मींहुं ठे, तेने चांजी नाखीयें, तेवारें दशक पड्युं. ए जाव जाणवो. अर्थात् दशने आंके जागाकार कीधो तेवारें ४०७१५ नो आंक रह्यो. तथा षेदराशिनो आंक ४८३९२० ठे, तेने पण शून्यें अपवर्त्तियें, तेवारें ४८३९२ नो आंक रहे.

हवे पूर्वोक्त लब्ध राशिनो आंक ३४१९६० ठे, तेने नरतार्द्धना बाणनी कला एटले पढोल पणानी कला ४५२५ ठे. तेनी साथें गुणीयें, तेवारें १०९४८६९००० आवे.

वली शेषराशिने शून्यें अपवर्त्तन करीने ४०७१५ नो आंक रह्यो ठे, तेने पण नरतार्द्धना पृथुत्व एटले बाणनी कला ४५२५ नी साथें गुणाकार करीयें तेवारें १८४२३५३७५ नो आंक आवे. हवे ए आंकने षेदराशिना शून्यें अपवर्त्तलो जे ४८३९२ नो आंक ठे, ए आंके जाग आपीयें, तेवारें ३८०७ नो आंक लाचे, शेष ७०३१ एटलो आंक वधे. ते एमज राखीयें अने प्रतिकला ३८०७ लाधी, ते पूर्वोक्त ४५२५ पढोलपणानी राशियें गुणाकार करेली प्रतिकलानी राशि १०९४८६९००० आंकनी ठे, तेनी साथें मेलवियें, तेवारें १०९४८७२८०७ एटलो प्रतिकलानो आंक थाय. कारण के, एने पढोलपणाना ३३८ योजनथी गुणाकार कखो होय तो ए कलानी राशि कहेवाय. परंतु आ ठेकारेणें उत्तरार्द्ध नरतना योजन ३३८ ने त्रण कलानी सर्व कला ४५२५ करीने तेनी साथें गुणाकार करेलो ठे, माटे एने प्रतिकला कहियें ठैयें.

हवे ए १०९४८७२८०७ जे प्रतिकला थइ तेने उगणीशनो जाग आपीयें, तेवारें

५४६४४८८४ कला थाय, अने उपर अगीथार प्रतिकला उगरे तेना योजन करवा सारु फरी ए कलानी राशिने उगणीशिनो जागाकार आपीयें, तेवारें ३०३३८८८ योजन बार कला अने अगीथार प्रतिकला थाय एटला एकेका योजनना चोसला खांमवा उचरार्ध जरतना जाणवा. इति उचर जरतार्धस्य प्रतरकरणविधिः समाप्तः ॥

हवे हिमवंत पर्वतने तलीये प्रतरनी संख्या करवाने अर्थे वरतारो करवानी रीत लखीये ठैयें. हिमवंत पर्वतनी दक्षिणने पासें जे उत्तरजरतार्धनो ३५६०००००००० जीवा वर्ग ठे ते लघु जीवा वर्ग जाणवो, अने हिमवंत पर्वतनी उचर दिशियें जे ३३४४०००००००० जीवावर्ग, ते गुरु जीवावर्ग जाणवो, ए बे वर्ग एकठा मेलवीयें, तेवारें ३००००००००००० ए आंक आवे, तेनुं अर्ध करीयें, तेवारें १५०००००००००० थाय. ए आंकने करणी करी मूल शोधियें, तेवारें ३८४३८८ लब्धराशि थाय. अने शोष राशि ३५९१९६ एटली उगरे, तथा ठेदराशि ३४४५९६ थाय. पढी शोष राशिनी ३५९१९६ नो आंक आव्यो ठे, ते आंकने चारना आंक साथें अपवर्तन करीयें, एटले चारे जागाकार आपीयें, तेवारें ६४४९९ नो आंक आवे, तथा ठेदराशिना आंकने चारे अपवर्तन करीयें, एटले चारने आंके जागाकार आपीयें तेवारें १९३६४९ नो आंक आवे.

हवे लब्धराशिनी आंक जे ३८४३८८ नो आव्यो ठे ते आंकने हिमवंत पर्वतनुं पद्दोलपणुं जे वीश हजार कलारूप ठे, तेनी साथें गुणीयें, तेवारें ३४४५९६०००० नो आंक आवे, ते एक बाहुर्यें लखी मूकीयें.

पढी शोष राशिने चारें अपवर्तन करतां जे ६४४९९ नो आंक आव्यो ठे, ते राशिने हिमवंत पर्वतना पद्दोल पणानी वीश हजार कला साथें गुणाकार करीयें, तेवारें १३९५९८०००० नो आंक आवे, तेने ठेदराशिने चारें अपवर्तन करेला १९३६४९ ना आंके जाग आपियें, तेवारें ६६९३ नो आंक आवे, अने उपर ८०८९३ नो आंक शोष रहे, तेने जाग पद्दोचे नही माटें ते आंक पढतो मूकीने ए ६६९३ नुं जे आंक ठे ते हिमवंत पर्वतना पद्दोल पणानी वीश हजार कलायें गुणोला लब्धराशिना ३४४५९६०००० आंक साथें मेलवीयें, तेवारें ३४४५९६६६९३ नो आंक प्रतिकलारूप थाय, तेनी कला करवा सारु ए आंकने अगोणीशिनो जागाकार आपीयें, तेवारें ४०४६८४४५४ नो आंक उपर नव प्रतिकला वधे, वली ए आंकना योजन करवाने अर्थे फरी उगणीशो जाग आपीयें, तेवारें ३१४५६९४१ योजननी उपर आठ कला अने नव प्रतिकला थाय. ए टला एकेक योजनना चोसला खांमवा हिमवंत पर्वतना जाणवा इति ॥

हवे हिमवंत क्षेत्रना प्रतर गणितनो वरतारो कहियें ठैयें. इहां हिमवंत पर्वतना उत्तर पासानो जे जीवावर्ग ते लघुजीवावर्ग कहीयें, अने हिमवंत क्षेत्रने ठेहडे महाहिमवंत पर्वतने अडतो जे जीवावर्ग, ते महोटो जीवावर्ग जाणवो. ए बे वर्ग एकठा मेलवीने तेजुं अर्द्ध करीयें, तेवारें ३६८४००००००००० एटलीकलानो आंक आवे, तेजुं सम विषम करी करणी करी मूल शोधियें, तेवारें ६०६९५९ कलानो आंक लब्धराशिनो आवे, ते एक बाजुयें लखी राखीयें. अने शेषराशि ७७३३१९ नो आंक रहे, तथा ठे दराशि १११३९१८ नो आंक रहे. पढी लब्ध राशिनो ६०६९५९ नो आंक ठे तेने हिमवंतक्षेत्रना पोहोलपणानी ४०००० कला बाणरूप ठे. तेनी साथें गुणियें तेवारें ३४३४८३६०००० नो आंक आवे, ते एक बाजु मांठी सूकीयें, पढी शेषराशिना आंकने एके अपवर्चन करीयें, तेवारें तेहीज ७७३३१९ नो आंक आवे तेने हिमवंतक्षेत्रना पडोल पणानी बाणरूप ४०००० कला ठे तेनी साथें गुणियें तेवारें ३०८९३६०००० नो आंक आवे. ते आंकने ठेदराशिनो १११३९१८ नो आंक ठे, तेने एके अपवर्चन करतां एहीज आंक आवे ते आंके जागाकार आपीयें, तेवारें ३५४४८ नो आंक आवे, अने शेष ९७४७३६ नो आंक रहे तेने जाग पढोंचे नही माटें पडतो सूकीयें. पढी लब्धराशिना चालीश हजारें गुणोला आंकनी साथें ए ३५४४८ नो आंक मेलवीयें, तेवारें ३४३४८३६०५४४८ नो आंक आवे एटली प्रतिकला थइ तेनी कला करवा सारु एने उगणीशनो जाग आपीयें, तेवारें १३७७८०९७६० कला अने उपर आठ प्रति कला थाय तेना वली योजन करवा सारु ए आंकने उगणीशनो जाग आपीयें, तेवारें ६७३५३१४५ योजननी उपर पांच कला अने आठ प्रतिकला एटला योजनना चो सला खांमवा हिमवंत क्षेत्रना थाय.

हवे महाहिमवंत पर्वतना प्रतरजुं गणित करजुं, तेनो वरतारो लखीयें ठैयें. हिमवंत क्षेत्रना उत्तरनी पासें जे जीवानो वर्ग ते लघु जीवावर्ग कहीयें अने महाहिमवंत पर्वतना ठेहडानो जे जीवावर्ग ते गुरु जीवावर्ग कहीयें. ते बेहुने एकठा मेलवीने तेजुं अर्द्ध करीयें, तेवारें ७८१३००००००००० एटलो आंक थाय तेजुं मूल शोधियें तेवारें लब्धराशि ८८३८५५ आवे अने ठेदराशिनो आंक १७६७१० नो आवे. तथा शेष राशि ३३८९७५ नो आंक आवे, तेने पांत्रीशना आंक साथें अपवर्तियें, एटले पांत्रीशें जाग आपीयें तेवारें ९६८५ नो आंक आवे. पढी ठेदराशिनो आंक १७६७१० ठे, तेने पांत्रीशें अपवर्तियें, तेवारें ५०५०६ नो आंक आवे.

હવે પૂર્વે જે મૂલ શોધતાં ૮૮૩૮૫૫ નો આંક લઘ્વરાશિનો આવ્યો છે, તે આંકને મહા હિમવંત પર્વતના પહોલપણાના બાણ રૂપ ંશી હજાર કલા છે, તેની સાથે ગુણિયે, તે વારે ૩૦૩૦૮૪૦૦૦૦૦ નો આંક થાય.

હવે શેષ રાશિને અપવર્તન કરતાં જે ૯૬૮૫ નો આંક આવ્યો છે, તેને મહાહિમવંત પર્વતની ષ્ઠ્યુલ્લ રૂપ આઠ હજાર કલાની સાથે ગુણિયે, તેવારે ૩૩૪૮૦૦૦૦૦ નો આંક થાય, તે આંકને અપવર્તન કરેલો જે ઢેદરાશિનો ૫૦૫૦૬ નો આંક છે, તે આંકે નાગાકાર આપીયે તેવારે ૧૫૩૪૦ નો આંક આવે, શેષ ૩૩૯૬૦ નો આંક વધે, તેને નાગ પોહોંચે નહી માટે પઢતો મૂકીયે અને ૧૫૩૪૦ ના આંકને પૂર્વે જે ંશીહજાર ગુણો કરેલો લઘ્વરાશિનો ૩૦૩૦૮૪૦૦૦૦૦ નો આંક છે, તેની સાથે મેલવિયે, તેવારે ૩૦૩૦૮૪૧૫૩૪૦ નો આંક પ્રતિકલાનો થાય, તેની કલા કરવા સારુ ં આંકને ડ ગણીશે નાગ આપીયે, તેવારે ૩૩૪૧૪૯૫૫૪૪ ંટલી કલા ડપર ચાર પ્રતિકલા થાય, વલી ંના યોજન કરવા સારુ ં કલાના આંકને બીજી વાર ડગણીશે નાગ આપીયે, તે વારે ૧૯૫૮૬૮૧૮૬ યોજન ડપર ઢશ કલા અને ચાર પ્રતિકલા થાય, ંટલા સમ ચોરસ યોજનના ંવા મહાહિમવંત પર્વતના જાણવા.

હવે હરિવર્ષકેત્ર ઢીજું નામ હરિવાસ ક્ષેત્ર તેડું પ્રતર કરવાનો વરતારો કહીયે ઢેયે, મહાહિમવંત પર્વતની ડચર પાસે જે જીવાનો વર્ગ તે લઘુ જીવાવર્ગ કહીયે, અને હરિવાસ ક્ષેત્રને ઢેહઢે નિષ્ઠ પર્વતને જાગતો લાંબપણાનો જે જીવાવર્ગ તે ગુરુ જીવાવર્ગ કહીયે. ં બે જીવાવર્ગનો સરવાલો કરી ંકઠો મેલવીને પઢી તેડું અર્ધ કરીયે તેવારે ૧૫૧૦૮૦૦૦૦૦૦૦૦ નો આંક આવે, તેને સમવિષમ કરી મૂલ શોધિયે તેવારે વર્ગ મૂલ ૧૨૨૯૧૪૬ લઘ્વરાશિનો આંક આવે, અને ૧૧૦૬૮૪ શેષ રાશિનો આંક આવે તથા ૩૪૫૮૩૯૨ ંટલે ઢેદરાશિનો આંક આવે.

હવે શેષરાશિના આંકને ચારે અપહરિયે તેવારે ૩૩૬૩૧ નો આંક આવે, તેમજ ઢેદરાશિના આંકને પા ં ચારે નાગ આપીયે, તેવારે ૬૧૪૫૩૩ નો આંક આવે.

હવે મૂલની લઘ્વરાશિના આંકને હરિવાસક્ષેત્રના પહોલપણાનો બાણ ૧૬૦૦૦૦ કલા રૂપ છે, તેની સાથે ગુણિયે તેવારે ૧૯૬૬૬૩૩૬૦૦૦૦ નો આંક આવે, તેને ંક વાજુ માંઢી રાંલીયે.

પઢી શેષરાશિના આંકને ચારે અપવર્તન કરતાં જે ૩૩૬૩૧ નો આંક આવ્યો છે, તેને હરિવર્ષ ક્ષેત્રના પહોલ પણાની ૧૬૦૦૦૦ કલા સાથે ગુણોયે, તેવારે ૪૪૩૩૩૬૦૦૦૦

नो आंक थाय. ए आंकने चारें अपवर्तना करेली ठेदराशिना जे ६१४५७३ नो आंक ठे, ते आंकें जाग आपीयें, तेवारें ७३०३ नो आंक आवे. शेष ५९०६८१ नो आंक वधे, तेने जाग पहाँचे नही, माटे एमज रहेवा आपीयें. अने ७३०३ ना आंकने एक लाखनेशाठ हजारें गुणोला लब्धराशिना आंक साथें मेलवीयें तेवारें १९६६६३३६७३०३ नो आंक प्रतिकलानो थाय, तेनी कला करवाने अर्थें उगणीशनो जाग आपीयें, तेवारें १०३५०७०३५३७ कला थाय, तेना योजन करवा सारु फरी बीजीवार उगणीशें जाग आपीयें, तेवारें ५४४७७३८७० योजननी उपर सात कला थाय. एटला हरिवा स क्षेत्रनी जूमिना एक योजनीया समचतुरस्र खंडुक जाणवा.

हवे निषधपर्वतनुं प्रतर करवानुं गणित कहियें ठैयें, हरिवासक्षेत्रने ठेहेडे निषधपर्वतने लगतुं जे लांबपणुं तेनी जीवानो वर्ग ते लघुजीवा वर्ग कहियें, तथा निषधपर्वतनी उत्तरनी पासें मेरुपर्वत तरफ जे निषधनुं लांबपणुं तेनी जीवानो जे वर्ग, ते गुरुजीवावर्ग जाणवो. ए बे जीवावर्गना आंकनो सरवालो करी तेनुं अर्ध करीयें, तेवारें ३५८६०००००००००० नो आंक थाय, तेनुं वर्गमूल शोधियें तेवारें १६०८१०४ लब्ध राशि थाय, अने १५३५१८४ एटली शेषराशि रहे, तथा ३३१६३०८ एटली ठेदराशि आवे, ए त्रण राशि अइ.

हवे शेषराशिनो आंक मांढीने तेने शोजने आंकें अपवर्तियें एटले जागाकार आपीयें, तेवारें ९५३३४ नो आंक आवे. तेमज ते ठेदराशिना आंकने शोलें अपवर्तियें तेवारें ३०१०१३ नो आंक आवे.

पढी लब्धराशिनो आंक जे १६०८१०४ नो ठे तेने निषध पर्वतना पहोलपणानी ३३०००० कलानी साथें गुणीयें, तेवारें ५१४५९३७००००० नो आंक आवे, तेने एक बाजु लखी राखीयें.

हवे शेषराशिने शोजना आंकें अपवर्तन करेलो जे ९५३३४ नो आंक ठे, तेने निषध पर्वतना पहोलपणानी जे ३३०००० कला ठे, तेनी साथें गुणीयें, तेवारें ३०५०३६८००००० नो आंक आवे, तेने शोलें अपवर्तन करेली ठेदराशिनो जे ३०१०१३ नो आंक ठे, ते आंकें जागाकार आपीयें, तेवारें १५१७४९ नो आंक आवे. शेष १५८३६३ नो आंक वधे, तेने जाग पहाँचे नही माटें पडतो मूकियें, अने त्रण लाख वीश हजारें गुणोला लब्धराशिना आंकनी साथें ए १५१७४९ नो आंक मेलवियें, तेवारें ५१४५९३७३१७४९ नो आंक प्रतिकलारूप थाय, तेनी कला कर

तथा पर्वतो तेना प्रतरनुं गणवुं, एटला चोसला योजनना गणितपदनुं करवुं ते व्यवहा र मार्गे देखाड्युं, तेमज मेरुथकी उत्तरदिशिये जे ऐरवत क्षेत्र आदें देइने क्षेत्रो तथा प र्वतो ठे तेनो पण उत्तरविदेहार्ध पर्यंत एज रीते वरतारो वर्चवो, पढी सर्वनो सरवाजो ए कठो मेलववो अथवा जंबूद्वीपना विदेहार्ध पर्यंत अर्धजागना चोसला योजनीयां खंम जेनुं गणित उपर करी आव्या ठैयें, तेने एकठा करी सरवाजो बांधीने पढी बमणा क रीयें, तेवारें "सगसयनउय" ए गाथामां कहेली संख्या जेटलां प्रतर थाय. ए प्रतर क रवाना यंत्रनी स्थापना नीचें करीयें ठैयें.

प्रतरकरणं.	उत्तरनरतार्धस्य १	हिमवजिरेः २	हिमवंतक्षेत्रस्य ३
लघुजीवावर्गकला.	४१४९००९४५००	३५६०००००००००	३३४४००००००००
शुरुजीवा वर्ग कला.	३५६०००००००००	३३४४००००००००	५१३४००००००००
उजयमीलनेकला.	११७०९००९४५००	३०००००००००००	३३६८००००००००
तद्वलीकरणकला.	५८५४५०४८५००	१५००००००००००	३६८४००००००००
वर्गमूललब्धकला.	३४१९६०	३८७३९८	६०६९५९
शेषराशिः ॥	४०७१५०	३५९१९६	३७३३१९
ढेदराशिः ॥	४८३९३०	३७४५९६	१३१३९१८
अपवर्तनांक १०	शून्येनापवर्तना.	४	०
कृतेऽपवर्तनेशेषराशिः	४०७१५	६४३९९	०
कृतेऽपवर्तनेढेदराशिः	४८३९३	१९३६४९	०
पृथुत्वकलाः ॥	४५३५	३००००	४००००
तक्षुणोलब्धराशिः	१०९४८६९०००	३७४५९६००००	३४३७३६००००
पृथुत्वेनशेषांशगुणाः	१८४३३५३५	१३९५९८००००	३०८९३६००००
ढेदजागेनलब्धकला.	३८०३३०७०३१	६६९३३०७०३१	३५४४८३०७३३६
तासांबृहद्वाशि क्षेत्र.	१०९४८६९०००	३७४५९६६६९३	३४३७३६८५४८
एकदा १ ए जागकला ॥	५३६३४८८४३०११	४०३६८३४५३३०९१	३४३८०९३६०३८
पुनः १ ए जागेयो ॥	३०३३८८८८०१३-	३१४५६९३१८०८-	६७३५३१४५८०५
	प्र०११	प्र०१०	प्र०८

महाहिमवजिरेः ४	हरिवर्षक्षेत्रस्थ ५	निषधगिरेः ६	विदेहार्धस्य ७
५१ ३४००००००००००	१०५०००००००००००	१९७१६०००००००००	३२००४०००००००००
१०५००००००००००००	१९७१६०००००००००	३२००४०००००००००	३६१०००००००००००
१५६३४००००००००००	३०३१६०००००००००	५१७३००००००००००	६८१०४०००००००००
७८१३०००००००००००	१५१०८०००००००००	३५८६००००००००००	३४०५२०००००००००
८८३८५५	१३३९१३६	१६०८१०४	१८४५३१८
३३८९७५	११०६८४	१५३५१८४	१४०८८७६
१७६७७१०	३४५८३९३	३३१६३०८	३६९०६३६
३५	४	१६	४
९६८५	३४६७१	९५३३४	३६९७१९
५०५०६	६१४५७३	३०१०१३	९२२६५९
८००००	१६००००	३३००००	३२००००
७०७०८४००००००	१९६६६३३६००००	५१४५९३३०००००	५९०५०१७६००००
७४४८००००००	४४३३३६००००	३०५०३६८००००	११८३१००८००००
१५३४०३०५३७९६०	७३०३३०५.५९०६८१	१५१७४३०१५८३६३	१२८२७७७३८४४०७
७०७०८४१५३४०	१९६६६३३६७३०३	५१४५९३३३१७४९	५९०५०१८८८२३७
३३३१४९५५४४५०४	१०३५०७०३५३३	३३०८३८६४८३८५१७	३१०७९०४६७४८५१५
१९५८६८१८६८०१०	५४४७७३८७०८०	१४३५४६६५६९८१	१६३५७३९३०८०१०
प्र० ४		प्र० १ ७	प्र० १५

हवे घनगणित गणवानी रीत कहे ठे.

पूर्वे जे प्रतरगणित कहुं ते प्रतरनुं गणित जूमिकानुं गणाय ठे, तेहीज प्रतर गणि तनो आंक मांढीने पर्वतोनुं घन गणित करीयें; केम के, पर्वतनी जूमिकाना तलियां प्रत र गणित जेटलां होय, माटे तेटलो आंक मांढीने जंचपणाना आंकें गुणीयें, तेवारें तेनुं घनगणित थाय. ए संह्येपथी कहुं.

विज्ञोपार्थ तो आम ठे, के वैताढ्यने तलीये जूमिकानुं प्रतर ५१३३०७थोजन उपर वार कला एटलुं ठे. पहेली मेखला पर्यंत पचास योजन पदोलुं अने दश योजन लंजुं ठे, माटे ए प्रतरना गणित पदनो आंक तेने दज्ञें गुणाकार करीयें, तेवारें ५१३३०७६ थो जन उपर ठ कला एटलुं जूमिकाथी मांढीने पहेली मेखला सुधी घनगणित होय.

हवे पहेली मेखलायें पर्वत सांकडो ठे. केम के, पचास योजन वैताढ्यनी लंबाडमांथी

दश योजन एक पासैं मूक्या, अने दश योजन बीजे पासैं मूक्या, तेवारें त्रीश योजन वैताढ्य पहोलो ठे, माटें पहेली मेखलायें पर्वतनुं तलियुं त्रीश योजन ठे, तिहां प्रतर (३०७३८४) योजन उपर अगीयार कला ठे, अने तिहांथी दश योजन ऊंचा चडियें तिहां सुधी ए पर्वत बेहु पासैं सरखो त्रीश योजन पहोलो ठे, माटें प्रतरना आंकने दश योजननी ऊंचाइ साथें गुणीयें, तेवारें (३०७३८४५) योजन उपर पन्नर कला एटलुं पहेली मेखलायें धनगणित जाएवुं.

वली बीजी मेखलायें ए पर्वतना दश योजन उत्तरनी पासैं मूकीयें, अने दश योजन दक्षिणनी पासैं मूकीयें, तेवारें वैताढ्य पर्वत दश योजन पहोलो ठे, अने बने पासैं मथाला पर्यंत पांच योजन ऊंचो ठे, तेमाटें तिहां दश योजन पहोलो ठे, तेना प्रतर गणितनो आंक १०३४६१ उपर दश कलानो ठे, तेने ऊंचपणाना पांच योजन साथें गुणीयें, तेवारें ५१३३०७ योजन उपर बार कला एटलुं बीजी मेखलायें धनगणित थाय.

हवे समस्त वैताढ्य पर्वतनुं धन गणित कहीयें ठेयें. वैताढ्यनुं प्रतर गणित ९३३१५३ योजन उपर चौद कला ठे, ए आंकने वैताढ्यनी पच्चीश योजननी ऊंचाइ ठे, परंतु तेमां छुदी छुदी त्रण राशिने छुदा छुदा ऊंचाइना योजन साथें त्रण प्रकारनो पूर्वोक्त रीतें गुणाकार करीयें, तेवारें सर्व मली ८७०९३३९ योजन उपर चौद कला थाय.

हवे हिमवंत पर्वतनुं धन गणित कहे ठे. हिमवंतने तलीये ३१४५६९४१ योजन आठ कला अने दश प्रतिकला एटलुं प्रतरगणित ठे, तेने हिमवंत पर्वतनी एकशो योजननी ऊंचाइ ठे, तेनी साथें गुणतां (३१४५६९४१४४) योजननी उपर शोल कला अने बार प्रतिकला एटलो आंक धनगणितनो थाय.

महा हिमवंत पर्वतनुं धनगणित कहे ठे, एने तलीये प्रतर गणित १९५८६८१८६ योजन दश कला अने पांच प्रतिकला ठे, ए पर्वत बेहु पासैं सरखो बरों योजन ऊंचो ठे, माटें प्रतर गणितना आंकने बरों गुणो करतां ३९१७३६३७३०८ योजन उपर बार प्रतिकला एटलुं धनगणित थाय एटले योजनना चोसला खंहुक थाय.

निषध पर्वतनुं धनगणित कहे ठे. निषध पर्वतने तले १४३५४६६५६९ योजन उपर अठार कला एटलुं प्रतर गणित ठे, तेने ए पर्वतनी चारउं योजननी ऊंचाइ साथें गुणीयें, तेवारें (५४०१८६६३७९८) योजन उपर अठार कला धनगणितनी थाय.

जे मनुष्य पूर्वोक्त गणित प्रमुख करवाने आलसु होय ते मनुष्यने वास्ते थंत्रोनी स्थापनाउं करेली ठे, तेना उपरथी जोइ लेवुं, अने जे मनुष्य माहा निपुणबुद्धिवाला उद्यमवंत हउं, ते तो पोतेंज गणित करी बनीरो करी लेउं.

अढीदीपना नकरानी हकीगत.

घनगणितनां यंत्रनी स्थापना.

घनगणित कला.	क. प्रति	प्रतर प्रमाणम्.	उच्च त्वम्	उच्चपणा सार्थे गुणदुं.
वैताढ्यनूमौ.	१८३५४८५	१३ ६	१०	५१३३०३६१ ६
वैताढ्यप्र.मे.	५१३३०३	१३ ०	१०	३०३३८४५११५
वैताढ्यद्वि.मे.	३०३३८८८	१३ ११	१०	५१३३०३१३
सकल वैताढ्य	३१४५६९७	८ १०	५	८३०९३३९१४
हिमवति.	६३३५३१४५	५ ८	१४	२१४६६९७१४४१६१२
महाहिमवति	१९५८६८१८६	१० ५	१०	३९१७३३७३०८१२
निषधे.	५४४७७३८७०	७ ५	१०	६७०१८६६२७९७९
विदेहादे.	१४३५३३९३०३	१३ १३	१०	

एवं ३८९५९३८७३८ योजनानि ॥

३८९५९३८७३८ मेरोरुत्तरतः ॥

७७९१८७७४५६ सर्वप्रतराणामेकादयोरपि पार्श्वयोरयमंकः ॥

द्वितीयप्रकारे ११३८१६६९५ । क्रो. ३ ध० ४८५ अं. ३६ न्यूनं जवति ।

पूर्वोक्तं गणितपदमिदं ७९०५६९४१५० । क्रो. १५ ह. ६३३

शकुप्रमुख सर्वना सिद्ध यथेला आंकनो यंत्र.

सिद्धांकाः ।	श्ववः	जीवाः ।	धनुःपृष्ठानि.	बाहवः ।
दक्षिणजरतादे.	३३८३	९७४८१३	९७६६ क. १	८
वैताढ्ये.	३८८३	१०३३०११	१०३३३१५	४८८१६१
संपूर्णजरते.	५३६६	१४४७१५	१४५३८११	१८९३३३
हिमवति.	१५७८१८	३४९३३१	३५३३०४	५३५०१५३
हिमवति.	३६८४४	३६६७४१५	३८७४०१०	६३५५३
महाहिमवति.	७८९४१४	५३९३१६	५३९३३१०	९३७६९१
हरिवर्षे.	१६३१५११५	७३९०११३	८४०१६४	१३३६१६१
निषधे.	३३१५७१७	९४१५६३	१३४३३६९	३०१६५३
विदेहादे.	५००००	१०००००.	यो.१५८१११	१६८८३१३

प्रतरगणितानि.

क. प्र.

धनगणितानि वैताढथ जूमौ.

१८३५४८५

११६॥

५१३३०४६६

५० वि० ५१३३०४१११० वि० १०३४

३०४३८४५१५

३० वि० ३०४३८४॥११६११०

५१३३०४१३

३०३३८८८१११११

सकलवैताढथग. ८४०८५३५ क० १४

३१४५६९३१०१०

३१४५६९३१४४१६॥ प्रतिकला. १३

६४३५३१४५१५१०

०

१९५८६८१८६१०१५

३९१४३६३४३०८॥ प्रतिकला १३

५४४४४३८४००१४

५४०१८६६३४९९९

१४३५४६६५६९१४१४

१६३५४३९३०३१०११

०

इति अष्टप्रकारगणितं समाप्तं ॥

हवे ए जीवाप्रमुख गणितनी संग्रह गाथा कहे ठे ॥ जोयण सहस्त नवगं, सत्ते वसया हवंति अडयाला ॥ बारसय कला सकला, दाहिण नरह-द जीवाठ ॥१॥ दसचेव सहस्ता ई, जीवा सत्तय सयाइ वीसाई ॥ बारसय कला कणा, वेयड्ड गिरिस्त विन्नेया ॥ ३ ॥ च उदसय सहस्ताई, सयाई चत्तारि एग सयराई ॥ नरहड्डुत्तर जीवा, उच्चकला कणिया किंचि ॥ ३ ॥ चउवीस सहस्ताई, नवयसए जोयणाण बत्तीसे ॥ जुल्लहिमवंत जीवा, आयामेणं कलई च ॥ ४ ॥ सत्तत्तीस सहस्ता, उच्चसया जोयणाण चउ सयरा ॥ हेमवयवासजीवा, किंचूणा सोलस कला य ॥ ५ ॥ तेवन्न सहस्ताई, नवयसया जो यणाण इगतीसा ॥ जीवाय महाहिमवे, अ-दकला चकालाठ य ॥ ६ ॥ एगुत्तरा नवसया, तेवत्तरिमेव जोयण सहस्ता ॥ जीवा सत्तरस कला, अ-दकला चेव हरिवासे ॥ ७ ॥ चउणवइ सहस्ताई, उप्पन्नहिंयं सयंकला दोय ॥ जीवा निसहस्तेसें, लरकं जीवा वि देहडे ॥ ८ ॥ ॥ इति जीवासंग्रहगाथा ॥ नवचेव सहस्ताई, ठावछाई सयाई सत्तेव ॥ सविसेल कलाचेगा, दाहिणनरह-द धणुपिठं ॥ ९ ॥ दसचेव सहस्ताई, सत्तेव सया हवंति तेयाला ॥ धणुपिठं वेयडे, कलाय पन्नरस हवंति ॥ १० ॥ सोलस चेव कला ठ, अहियाठ हुंति अ-दजागेणं ॥ बाहावेयड्डसउ, अछासीया तहा चउरो ॥ ११ ॥ चउदस य सहस्ताई, पंचेव सयाई अछवीसाई ॥ इकारसय कलाठ, धणुपिठं उत्तर-द स्तं ॥ १२ ॥ नरहड्डुत्तर बाहा, अछारस हुंति जोयण सयाई ॥ बाणउय जोयणाणिय, अ-दकला सत्तय कलाठ ॥ १३ ॥ धणु हिमवेकल चउरो, पणवीस सहस्त इतय तीस

हिया ॥ बाहा सोलक्ष कला, तेवन्न सयाय पन्नहिया ॥ १४ ॥ अडतीस सहस्त स
 गसय, चत्ताधणुदस कलाय हेमवए ॥ बाहा सत्तछिसए, पणपन्नेतिन्निय कलाउ ॥ १५ ॥
 धणु महहिमवे दसकल, दोसय तेणउ सहस्त सगवन्ना ॥ बाहा बाणउयसए, ठहन्ने
 नवकलर्ध च ॥ १६ ॥ जुलसी सहसासोलस, धणुहरिवासे कला चउकं च ॥ बाहा तेरस
 हस्ता, तिसयङ्गसछा ठकल सद्धा ॥ १७ ॥ निसह धणुनवकलालकु, सहसचउवीस
 तिसय गायाला ॥ बाहा पन्नछिसयं, सहस्त वीस्सं डुकलअर्ध ॥ १८ ॥ सोलस सहस्त
 अडसय, तेसीयासद्धतेरस कला य ॥ बाहा विदेहमक्षे, धनुपिडुं परियरस्तर्ध ॥ १९ ॥
 ॥ इति धनुःपृष्ठबाहासंग्रहगाथा ॥ लकछारसएण, ससहस्ता चउस्तया य पणसीया ॥
 बार कल ठविकला, दाहिए नरहृदपयरंतु ॥ २० ॥ सत्तहियातिन्निसया, बार सयस
 हस्त पंच लक्का यं ॥ बारसय कला पयरं, वेयडुगिरिस्स धरणितजे ॥ २१ ॥ जोयण ती
 सं वासे, पढमाए मेहलाइ पयरमिमं ॥ लकतिगतिसयरिसया, जुलसी इकार सक
 लाउ ॥ २२ ॥ दस जोयण विरुंजे, बीयाइ मेहलयपयरमिमं ॥ लकोचउवीस सया,
 ङ्गसछा दस कलाउय ॥ २३ ॥ अडसीया अउसया, बत्तीस सहस्त तीस लक्का य ॥
 कलबार विकलिगारस, उत्तर नरहृद पयरमिमं ॥ २४ ॥ दोकोडि चउद लक्का, सह
 सा ठप्पन्न नवसङ्ग सयरा ॥ अउकला दसविकला, पयरमिमं जुल्लहिमवंते ॥ २५ ॥ हे
 मवए ठकोडी, बावत्तरि लक्क सहस तेवन्ना ॥ पणयालसयं पयरो, पंचकला अछविकला य
 ॥ २६ ॥ गुणवीसकोडि अडव, न लक्क अडसछि सहस सयमेयं ॥ जुलसीयंदससय कला,
 पणविकला पयरुमहहिमवे ॥ २७ ॥ चउवन्नं कोडीउ, लक्कासीयालतिसयरि सह
 स्ता ॥ अउसय सतरिसत्तय, कलाउ पयरं तु हरिवासे ॥ २८ ॥ बायालं कोडिसयं, लक्का
 चउपन्न सहस ठासछी ॥ पणसयगुणत्तरकल, अछारस्स निसहपयरमिमं ॥ २९ ॥ ते
 सछि कोडिसयं, लक्का सगवन्न सहस गुणयाला ॥ तिसय डुहुत्तर दसकल, पन्नरसकला
 विदेहदे ॥ ३० ॥ इतिप्रतरप्रमाणसंग्रहगाथा ॥ दस जोयणुसए पुण, तेवीस सहस्त लक्कं
 ङ्गवन्ना ॥ जोयण ठवत्तरि ठ, कलाय वेयडु घणगणियं ॥ ३१ ॥ अउसया पणयाला,
 तीसं लक्कातिहत्तरि सहस्ता ॥ पनरस कलायघणो, दसस्सुए होइ बीयम्मि ॥ ३२ ॥
 सत्तहिया तिन्निसया, बारसय सहस्ता पंच लक्काया ॥ अवराय बारसकला, पणुस्स
 ए होइ घणगणियं ॥ ३३ ॥ सत्तासीई लक्का, उणवीसहियाय बिणवइ सयाइं ॥ अउ
 णावीसयनागा, चउदस वेयडु घणगणियं ॥ ३४ ॥ हिमवंति डुलय चउदस, कोडी ठप्प
 न्न लक्क सग नउई ॥ सहसा चउयाल सयं, सोलस कलबार विकलघणं ॥ ३५ ॥ गुणया
 ल सयासत्तर, कोडी ठचीस लक्क सगतीसा ॥ सहसातिसय अडुत्तर, बारविकलघण

महाहिमवे ॥३६॥ ऋग्वज्रसहस्र अष्टा, रकोडि ढासति लक्ष गुणतीसं ॥ सहसानव सयएगु,
एसीशिनिसहस्र घणगणियं ॥ ३७ ॥ इति घनगणितसंग्रहगाथा ॥ इति जंबुद्विपाधिकारः ॥

हवे लवणसमुद्रनो अधिकार कहे ठे.

जेम गाय पाणी पीवाने तलावमां प्रवेश करे, तेवारें तेनी पाठली बाजु उंची होय, अने आगली बाजु नीची होय तेने गोतीर्थ कहीयें, तेम लवण समुद्रमांहे पण एक जंबुद्वीपनी जगतीथकी अने बीजो पहेली तरफथी लवणसमुद्रनी जगती थकी एम बे पासाथी नीकलीने वचमां पंचाणुं पंचाणुं हजार योजन सुधी पाठली जूमि उंची अने आगलीजूमि नीची ठे, जगतीथकी लवणसमुद्रनी दिग्माल तरफ जातां थोडी थोडी जलवृद्धि थतां ज्यां पंचाणुं हजार योजन थाय ठे, त्यां समजूतलथकी सातशें योजन पाणीनी उंची वृद्धि ठे अने एक हजार योजन पाणी उंफुं ठे.

नीचें तथा उपर दश हजार योजन पहोली अने मूलथकी सत्तर हजार योजन उंची, एवी लवणसमुद्रनी मध्यमां पाणीनी शिखा ठे, तेनी उपर बे गाठ उंची पाणी नी वेज ठे ते एक अहोरात्रमां बे वखत वधे ठे.

लवणसमुद्रने विषे वचमां पाणीनी मेखलायें चार दिशिने विषे वज्रमय चार पाताल कलशा ठे, ते कलशानी एक हजार योजन ठीकरी जाडी ठे. तथा नीचें अने उपर दश हजार योजन पहोला ठे, अने वचमां एक लाख योजननुं पेट पहोलुं ठे तथा ते कलशा एक लाख योजनजूमिमांहे उंढा ठे. ते चारे पूर्वदिशिथी दक्षिणावर्त्त गणतां एक वडवामुख, बीजो केचूप, त्रीजो धूप, चोथो ईश्वर, ए चार नामें चार कलशा जाणवा.

हवे जंबुद्वीपथकी पंचाणुं हजार योजन जातां लवणसमुद्रना दश हजारयोजन विस्तारवाली पाणीनी शिखा आवे, तिहां बे लाख, नेतुं हजार योजन विष्कंठ ठे. तेनो वर्ग करी ते वर्गने दशें गुणतां जे राशि आवे, तेनुं मूल शोधीयें. तेवारें (९१७०६०) योजन मध्यपरिधि थाय. तेमांथी चार दिशाना चार कलशें चालीश हजार योजन रुंध्या ठे, ते बाद करतां बाकी (८७७०६०) योजन रहे, तेने चारे जागें वहेचतां ३१९३६५ योजन थाय, एटलो एकेकी दिशिना महाटा कलशनुं मांहोमांहे अंतर थाय, ते अंतरना योजनमांहे वली एकेकी दिशायें नव नव श्रेणी न्हाणा पाताल कलशानी ठे, तेणें (३१५०००) योजन रुंध्या ठे, अने (४३६५) योजन ते कलशनी ठीकरीने जाडपणे रुंध्या ठे. तिहां प्रथम श्रेणिमां ३१५ बीजीमां ३१६ त्रीजीमां ३१७ एम एके को कलश वधारतां यावत् नवमी श्रेणिमां (३३३) कलशा ठे, तेनवश्रेणिनो सरवालो करतां (१९७१) कलशा एक दिशिना अंतरने विषे ठे, तेवीचार दिशिना कलश मेल

वीर्ये, तेवारें (४८८४) कलश थाय. ते प्रत्येकनी तीकरी दश योजन जाडी ठे, अने एक शो योजन प्रमाण नीचें तथा उपर पहोला ठे, अने एक हजार योजन चूमिमांहे वं मा ठे, तेदलाज मध्यमां पेटें पहोला ठे. एवा न्हाना कलश ते जे स्थानकें महोटा क लशें चूमि रुंधी नथी तेवा जलमेखलाना प्रवेशें ठामें ठामें ए कलशा ठे.

महोटा चार पाताल कलशाना अनुक्रमें पूर्वदिशिथी दक्षिणावर्त्त जेतां एक काल, बीजो माहाकाल, त्रीजो वेलंब, अने चोथो प्रजंजन, ए चार नामें चार अधिष्ठाधिक देवता ठे तेनुं एक पळोपमायु ठे. अने बीजा न्हाना कलशना अधिष्ठाधिक देवोनुं अर्धपळोपमायु ठे.

महोटा पातालकलशाने अधोनागें वायु ठे, अने वचला जागमां वायु तथा पाणी बेदु ठे अने उपरला जागमां एकलुं पाणीज ठे. ते वायु एक अहोरात्रमां पाणीने वे वखत झोन पमाडे ठे, तेथी पाणीना वेलनी वृद्धि थाय ठे, जेवारें पाणीना जोरथी कलशा उजराय ठे, तेवारें समुद्रनुं पाणी वधे ठे, एवो सहेजथी चाल ठे.

बहेंतालीश हजार नागकुमार देवता ते मांहे पेसती पाणीनी वेलने धरी राखे ठे, व ली शाठ हजार नागकुमार देवता तो उपरनी वे कोशथी उपरांत जे वेल वधे ठे, तेने वारी राखे ठे. तथा बहोतेर हजार नागकुमार देवता ते बाहिरली धातकीखंममां प्रवे श करती वेलने निवारण करे ठे. ए रीतें (१४४०००) नागकुमार देवो पाणीनी वेलने धरी राखे ठे, माटें ए वेलंधर देवो कहेवाय ठे.

जंबुद्वीपनी जगतीथकी पुर्वादि चारे दिशायें (४३०००) योजन लवणसमुद्रमांहे जातां अनुक्रमें पूर्वदिशियें गोथुचनामें आवास पर्वत ठे, दक्षिणें दिग्नास नामें आवास पर्वत ठे, पश्चिमें शंख नामें आवास पर्वत ठे, अने उत्तरें दिक्सीम नामें आवास पर्वत ठे. ए चारे दिशिना पर्वतोने विषे अनुक्रमें एक गोथुच, बीजो शिवदेव, त्रीजो शंख अ ने चोथो मणोसिल, ए नामें वेलंधर देवताना राजा एवा नागकुमार देवो रहे ठे. जे दिशियोने विषे रहे ठे, तेने वेलंधर कहीयें अने विदिशियोने विषे रहे तेने अनुवेलंधर कहीयें.

ईशान प्रमुख चार विदिशिने विषे कर्कोटक, विद्युत्प्रज, कैलास अने अरुणप्रज, ए वे नामें चार आवास पर्वत ठे तेने विषे अनुक्रमें कर्कोटक, कर्दम, कैलास अने विद्यु त्प्रज एवे नामें चार वेलंधर देवोना राजा नागकुमार देवता रहे ठे.

ए वेलंधर अने अनुवेलंधर नामें जे आवास पर्वतो ठे ते (१०३३) योजन मूलने विषे पहोला ठे, अने (४३४) योजन शिखरने विषे पहोला ठे, तथा (१४३१) योजन वंचा ठे, ते आठे पर्वत सर्वे वेदिका अने वनखंम तेषें करी सहित ठे, तथा पूर्वदिशिथी अत्रु

क्रमें सुवर्ण, अंकरत्न, रूपुं, अने स्फाटिकरत्नना गोथूजादिक चार पर्वत ठे अने विदिशिने विषे जे चार पर्वत ठे ते रत्नमय जाणवा.

ए आठ पर्वत जंबुद्वीपनी दिशा तरफ एषण योजननी उपर एक योजनना पंचाणुं जाग करीयें, तेवा चालीश जाग अधिक एटला पाणीनी उपर देखाय ठे, अने मांहेली लवण समुद्रनी शिखानी दिशिणी जोतां एषण योजननी उपर एकयोजनना पंचाणुं जाग करीयें, तेवा (४४) जाग जेटला पाणीनी उपर देखाय ठे.

लवणसमुद्र मध्ये पंचाणुं हजार योजने जतां सातशें योजननी जलवृद्धि ठे. तो बहेतालीश हजार योजन जइयें, त्यां वेलंधर पर्वत ठे, ते स्थानकें केटली जलवृद्धि होय ? ते जाणवानी रीति वतावे ठे. आर्हीयां प्रथम श्रेणि पंचाणुं हजारनी, बीजी सातशेंनी, अने त्रीजी श्रेणी वेहेतालीश हजारनी, एवी आंकनी त्रण श्रेणि मांमीयें, ए त्रण आंकनी राशि मांमया पठी ते राशि “एणमङ्गिल ए” गाथाना विधियें गणीयें, ते आवी रीतें के वचमांनी जे सातशेंनी श्रेणि तेने ठेली बहेतालीश हजारनी श्रेणीयें गुणीयें, तेवारें वे क्रोड ने चोराणुं लाख थाय. पठी पहेली श्रेणी जे पंचाणुं हजारनी ठे, तेनी साथें जाग वेहेचीयें, तेवारें त्रणशें ने नव योजन उपर एक योजनना पंचाणुं जाग करीयें, तेवा पीस्तालीश जाग आवे, ए रीतें संचूतळें जंबुद्वीपें जोतां बहेतालीश हजार योजने एटली जलवृद्धि होय.

अने पंचाणुं हजार योजने एक हजार योजन लवण समुद्र उंमो ठे, तो बहेतालीश हजार योजने केटलो उंमो ठे ? तेनुं गणित आवी रीतें करवुं, के बहेतालीश हजार योजनने हजारनें आंकें गुणीयें, तेवारें चारकोडीने वीश लाख थाय. तेने पंचाणुं हजार जागें वेहेचीयें, तेवारें चारशें ने बहेतालीश योजन उपर एक योजनना पंचाणुं जाग करीयें, तेवा दश जाग आवे. एटलो समुद्र उंमो ठे, पठी जलवृद्धि तथा उंमपणुं ए वे एकठां करीयें तेवारें सातशें ने एकावन्न योजन उपर एक योजनना पंचाणुं जाग करीयें, तेवा पंचावन जाग थाय, ते सतरशें ने एकवीश योजन वेलंधर पर्वतनुं उंचपणुं ठे, तेमांहेथी बाद करीयें तेवारें नवशें उंगणोतेर योजन, अने उपर पंचाणुंआ चालीश जाग रहे. एटलो जंबू द्वीपयी जतां वेलंधर पर्वत पाणीथी उंचो ठे.

हवे त्यां पर्वतनो विस्तार केटलो ठे ? ते आणवानो विधि कहे ठे. जलवृद्धि अने उंमपणुं ए वे सातशें एकावन योजन उपर पंचाणुंआ पंचावन जाग ठे, ते सर्वना पंचाणुंआ जाग करीयें, तेवारें एकोतेर हजार ने चारशें जाग थाय, पठी “विठारडगविले सो” ए करण गाथायें करतां पर्वतनो मूल विस्तार एक हजार ने बावीश योजन ठे,

अने शिखर विस्तार चारशें ने चोवीश योजन ठे, ते अधिका मांहेथी उंबुं काढतां बाकी पांचशें ने आछाणुं रहे, ते पर्वतनुं सत्तरशें ने एकवीश योजन उंचपणुं ठे, तेनी साथें जाग वेहेंचतां जाग पहाँचे नही, ते माटें एकोतेर हजार ने चारशें एटली जल वृद्धि, तथा उंनपणानां पंचाणुआ जाग ठे, तेने पांचशें ने अछाणुं साथें गुणीयें, तेवारें चार क्रोड बढीश लाख सत्ताणुं हजार ने बशें थाय, तेने पर्वतना उंचपणाना सत्तरशें ने एकवीश योजन साथें जाग वेहेंचीयें, तेवारें चोवीश हजार आठशें ने नव आवें, शेष नवशें ने अगीयार वधे. ते माटें ते चोवीश हजार आठशें ने नव जे ठे, तेमांहे एक जे लीयें. पढी पंचाणुं जागें वेहेंचीयें, तेवारें बशें ने एकशत योजन उपर पंचाणुआ पं दर जाग आवे. हवे पर्वतनो मूल विस्तार एक हजार ने बावीश योजन ठे. तेमांहेथी जेवारें ए बशें एकशत योजन, अने पंचाणुआ पन्नर जाग काढीयें, तेवारें सातशो ने साठ योजन उपर पंचाणुआ एंशी जाग रहे, एटलो पर्वतनो विस्तार जाणवो.

हवे मांहेली दिशियें जलनी वृद्धि आणवाने अथें ए पर्वतना विस्तारनो आंक जे सातशें शाठ योजन उपर पंचाणुआ एंशी जाग ठे, तेने पंचाणुयें गुणीयें, तेवारें बहो तेर हजार बशें ने एंशी एटला पंचाणुआ जाग थाय. पढी एक पंचाणुं हजारनी बीजी सातशेंनी, अने त्रीजी बहोतेर हजार बशें ने एंशीनी, एवा आंकनी त्रण राशि मांफियें तेमां वचेंनी जे सातशेंनी श्रेणीठे, तेनी साथें जेवारें ठेहली श्रेणी गुणीयें, तेवारें पांच क्रोड पांच लाख ने उंबुं हजार एटला प्रतिचंग थाय. पढी जे पहेली राशि पंचाशे हजारनी ठे, तेना प्रतिचंग करवा माटें तेने पंचाणुयें गुणीयें, तेवारें नेडुं लाख ने पचीश हजार थाय. एटला प्रतिचंगें उपरना प्रतिचंगनी राशि वेहेंचीयें, तेवारें योजन पांच आवे, शेष पांच हजार चारशें ने एकोतेर वधे. तेने पंचाणुं जागें वेहेंचतां सत्तावन्न कला आवे, शेष ढप्पन उगरे, ते माटें एक जेलीयें तेवारें कला अछावन्न थाय, एटले पांच योजन उपर अछावन्न कला एटली मांहेली दिशियें जलवृद्धि ठे, ते जलथकी पर्वतनुं उंचपणुं नवशें उगणोतेर योजनने उपर पंचाणुआ चालीश जाग ठे, तेमांहेथी पांच योजन ने आछावन्न जाग वाद करीयें, तेवारें नवशें त्रेशठ योजन उपर पंचाणुआ सत्त्यो तेर जाग होय. एटला लवण समुद्रनी शिखादिशिथी जोतां वेलंधर पर्वत उंचा ठे. तथा ए आठ पर्वतना मूलने विषे त्रण हजार बशें ने बत्रीश योजननो परिधिठे, अने शिखरने विषे ते रशें ने चौद योजननो परिधि ठे, हवे मांहोमांहे ते पर्वतनो आंतरो आणवानो विधि कहे ठे.

जंबू द्वीपनी जगतीथकी बहेंतालीश हजार पांचशें ने अगीयार योजन लवण समुद्र मांहे गया पढी पर्वतना विष्कंजनुं मध्य ठे, त्यां समुद्रनुं वृत्विष्कंज एक लाख पं

चाशी हजार ने बावीश योजन ठे, तेनो परिधि पांच लाख पंचाशी हजार ने एकाणुं योजन थाय, ते माहेशी आठ वेलांधरजुं विष्कन आठ हजार एकसो ने बहोतेर योजन वाद करिये, तेवारें पांच लाख बहोतेर हजार नवजों ने पन्नर योजन बाकी रहे; तेने आठ जागें वेहेंचीयें, तेवारें बहोतेर हजार एकशो ने चवद योजन उपर एक योजनना तेर जाग करिये, तेवा आठ जाग एटलुं प्रत्येक वेलांधर पर्वतने वचें अंतर जाणवुं ॥११॥

हवे उप्पन्न अंतरद्वीपनी विवहा करे ठे.

हेमवत पर्वतना बन्ने ठेडाने विषे समुद्रमाहे वे वे दाढा विदिशिने विषे नीकली ठे, ते प्रत्येक दाढाने विषे सात सात अंतरद्वीप ठे, ते अंतरद्वीपमाहे पहेला चार अंतर द्वीप जगतीथकी त्रणजों योजन दूर ठे, तो तेनो विस्तार पण एकेक अंतरद्वीपनो त्रण जों योजन प्रमाणें जाणवो. बीजुं चतुष्क जगतीथकी चारजों योजन दूर ठे, तो तेनो विस्तार पण चारजों योजन ठे, एम सर्वेने विषे एकशो योजननी वृद्धि करतां सातहुं अंतरद्वीपजुं चतुष्क जगतीथकी नवजों योजन दूर ठे, ते एकेकानो विस्तार पण नवजों योजन प्रमाण ठे. ते यंत्रथी जाणवो.

हवे ए अंतरद्वीप, पाणी उपर केटला उंचा ठे? ते कहे ठे.

अंतरद्वीपजुं पहेलुं चतुष्क ते बाहेर जंबुद्वीपनी दिशायें अढी योजन उपर पंचाणुं आ बीश जाग एटलुं पाणीथी उपर उंचुं जाणवुं, बीजा अंतरद्वीपानां उ चतुष्क अढी योजन उपर पंचाणुआ नेतुं जाग पाणीथी उंचा जाणवा, अने लवणसमुद्रनी शिखानी दिशियें वे कोश प्रमाण सर्वेद्वीपनो प्रकाश जाणवो. ते यंत्रमाहे लख्यो ठे ॥ ११३ ॥

हवे अंतरद्वीपनां नाम कहे ठे.

सर्व अंतरद्वीप, वेदिका अने वनखर्भे करी मंफित जाणवा. अंतरद्वीपना पहेला च तुष्कने विषे ईशान कूणथी दक्षिणावर्त्ते गणतां एक रुचक बीजुं आजासिक, त्रीजुं वैषाणिक, चोणुं लांगुलिक ए चार नाम अनुक्रमें जाणवां. अंतरद्वीपना बीजा चतुष्कनेविषे ह्यकर्ण, गजकर्ण, गोकर्ण अने शक्कुलीकर्ण, एवां नाम जाणवां. त्रीजा चतुष्कने विषे आदर्शमुख, मंडमुख, अयोमुख, अने गोमुख, एवे नामें चार द्वीप ठे. चोथा चतुष्कने विषे ह्यमुख, गजमुख, हरिमुख अने व्याघ्रमुख, एवा चार नामें चार द्वीप ठे. अने अश्वकर्ण, सिंहकर्ण, अकर्ण अने कर्णप्रावरण, एवे नामें पांचमा चतुष्कनेविषे अंतरद्वीप जाणवा. उड्कामुख, मेघमुख, विद्युन्मुख अने विद्युदंत. एवे नामें षष्ठा चतुष्कना अंतर द्वीप ठे. सातमा चतुष्कनेविषे घनदंत, लष्टदंत, शूढदंत, अने सिद्धदंत, एवां चार नाम जाणवां. ए अष्टाद्वीश अंतरद्वीपनां नाम कहां.

हवे अंतरद्वीपनो परिधि कहे ठे. पहेला चतुष्कने विषे नवशें ने उगण पचास योजननो परिधि ठे, पढीना उ चतुष्कने विषे प्रत्येकें त्रयसो ने सोल योजननी वृद्धि करीयें ॥ यथा ॥ सोलुचर तिसयज्जुय, सपढम परिहिं वरावर चउकं ॥ पढमे नवगुणवन्ना, साबीए वारपण सही ॥ १ ॥ तइए पनरिक्कारसि, चउहए पुणअद्वार सगणउअथा ॥ जोयण बावीस सया, तेरहिया पंचम चउकं ॥ २ ॥ पणवीस इगुणतीसा, ठठे चरमेढवीस पणयाला ॥ परि हीअंतरद्वीवा, सत्तचउक्काण नायवा ॥ ३ ॥ २१७ ॥

ए पूर्वोक्त प्रकारें वली शीखरी पर्वतने विषे पण ईशानकूण प्रमुख चार विदिशिने विषे चार दाढा ठे, अने एकेकी दाढायें सात सात अंतरद्वीप ठे, तेवारें चार दाढाना अघावीस थाय. ए रीतें हेमवंत तथा शिखरीना एकठा गणतां सर्व मलीने ठप्पन्न अंतरद्वीप जाणवा. ए सर्व ठप्पन्न अंतरद्वीपने विषे युगल मनुष्य रहे ठे. तेनुं पब्योपमने अस्संख्यातमे जागें आयुष्य जाणवुं.

ते युगलीयाना आठशें धनुष्यनां उंचां शरीर ठे, वली तेना शरीरने विषे चोसठ पांसली ठे. वली आहारनी इहा एकांतरें उपजे ठे, अने उगण्याएंशी दिवस जगें अपत्य पालन करे ठे.

मेरुपर्वतथकी पश्चिमदिशिने विषे जगतीथकी बार हजार योजन लवणसमुद्रमांहे सुस्थित एवे नामें जे लवणसमुद्रनो स्वामी देव ठे, तेनो गौतम एवे नामें एक द्वीप ठे. ते गौतमद्वीपनी बन्ने बाळु जंबुद्वीपना बे सूर्य अने लवणसमुद्रना बे सूर्य, तेना बे बे द्वीप जाणवा. एटले वचमां गौतमद्वीप ठे, अने बन्ने पासें बे बे सूर्यद्वीप ठे.

जगतीथकी द्वीपनुं ब्रेगलाइपणुं अने द्वीपनो मांढोमांहे अंतर तथा द्वीपनो विस्तार ते बार हजार योजन जाणवो. वली ए प्रकारेंज पूर्वदिशिने विषे जगतीथकी बार हजार योजन लवणसमुद्रमांहे बे चंडमा जंबुद्वीपना अने बे चंडमा लवणसमुद्रना. ए रीतें चार चंडमाना चार द्वीप ठे.

ए प्रकारें बाहेरथकी धातकीखंमने विषे तथा मंदरपर्वतथकी पूर्वपश्चिम दिशें लवणसमुद्रनी जगतीथकी बार हजार योजन लवण समुद्रमांहे शिखानीदिशि फरे तिहां बे चंडमा लवण समुद्रना, अने उ चंडमा धातकीखंमना, ए रीतें आठ चंडमाना द्वीप पूर्वदिशियें ठे, तथा बे सूर्य लवणसमुद्रना, अने उ सूर्य धातकीखंमना ए वं आठ सूर्यना द्वीप पश्चिम दिशें ठे.

ए चंडमा अने सूर्यना द्वीप पाणी उपर केटला ठे ? ते कहे ठे.

ए पूर्वे कहा जे चंडमा अने सूर्यना द्वीप ते जंबुद्वीप तथा धातकीखंमनी दिशिधी जोतां साढी अठ्याशी योजन उपरें पंचाणुअ चालीस जाग एटला पाणीथी उपर ठे,

ते जाणवाने अर्थे प्रथमनी पेरें आंकनी त्रण राशि मांभीयें. एक पंचाणुं हजार, बीजी सातशें, अने त्रीजी चोवीश हजार, सुजनपणा माटें बिंडु टालीने वच्चेंनी राशि, ठे देली राशि सार्थें गुणतां सोल हजार ने आठसो थाय, तेने पहेली राशिना पंचाणुं हजार ठे, तेना बिंडु टालतां पंचाणुं जागें वेहेंचीयें, तेवारें एकसो ठोंतेर योजन उपर पंचाणुआ एंशी जाग आवें. एटली जवणसमुडनी शिखादिशियें जलवृद्धि ठे. तेजुं अर्ध अष्ट्याशी योजन थाय ठे. तेनी सार्थें पाणीथकी बाहेरनी उंचाइना बे कोश जेलीयें, तेवारें साडी अष्ट्याशी योजन उपर पंचाणुआ चालीश जाग. एटला जंबुद्वीप तथा धातकीखंमनी दिशियी जोतां पाणी उपर द्वीप ठे. वली मांहेनी जवणशिखानी दिशायकी जोतां बन्ने बाजुयें बे कोश पाणीथकी सर्व द्वीप उंचा ठे. हवे द्वीपनो परिधि कहे ठे ॥ उक्तं च ॥ सगतीस सहस्स नवसय, डयाल परिहिं जलाडकोस बहिं ॥ उच्चा अंतो जोयण, अडसी पण नउअ चचंता ॥ १ ॥

हवे ते चंड सूर्यद्वीपमांहे प्रासादनां प्रमाण कहे ठे.

ए चंड सूर्यद्वीपने विषे कुलगिरिना प्रासाद सरखा साडीबासठ योजन उंचा, अने सवाएकत्रीश योजन पदोला, एवा रमवा योग्य पोतपोताना प्रभु एटलेस्वामी जे सुस्थि तदेव तथा चंड सूर्य, तेमना प्रासाद ठे, तथा ए सर्व चंडसूर्य प्रमुख जे ज्योतिषीयोनां विमानठे ते स्फाटिक रत्ननां ठे. तथा जवणसमुडने विषे जे ज्योतिषी ठे, तेनां विमान दगपाटन जे स्फाटिकरत्न तेनां ठे, ते विमानने संयोगें जवणसमुडनो पाणी फाटे ठे, ए रत्ननो जातिगुणज ठे. वली ते रत्ननी कांति उंची जवणशिखाने विषे पण प्रकाश करे ठे. जवणसमुडने विषे चार चंडमा, चार सूर्य, त्रणशें नें बावन अह, एकशो ने बार न हूत्र, अने बे लाख सहस्र हजार ने नवशें एटली तारानी कोडा कोडी जाणवी. जवणसमुडनो परिधि पन्नर लाख एक्याशी हजार एकसो ने उंगणचालीश योजन जाण वो. समुडनी जगतीना द्वार द्वारजुं अंतर, त्रण लाख पंचाणुं हजार बशें ने सवाएंशी थो जन ठे. हवे जवणसमुडजुं प्रतरयन करवानी गाथा लखे ठे ॥ दससहस्र रहियविडर, अर्धवस सहस्र संजुअं तेण ॥ गणियाय मङ्ग परिही, पयरो जवणस्सिमो होइ ॥ १ ॥ नव नवई कोडिसया, इगसठी कोडिसत्तरस लखा ॥ पन्नरसहसाय इमो, घणोसवे सत्तर सहस्र गुणो ॥ २ ॥ सो सोलकोडिकोडी, तिणवइलकागुणचन सहसाया ॥ नवसय कोडीपन्नर, कोडी पन्नास लखाय ॥ ३ ॥ इति जवणसमुडाधिकारः ॥

हवे धातकीखंम नामा बीजा द्वीपनो अधिकार वखाणे ठे.

जवणसमुडनी जगतीथकी बाहेर वलयने आकारें चार लाख योजन पदोला ए

વો ઢીજો ઢાતકીઃવંન નામે ઢીપ ઢે, તે ઢાતકીઃવંન, ઃસ્કકાર નામે જે ઢે પર્વત તેણે ઢે નામે ઢેઢેઢ્યો ઢે, ઃટલે ઃક પૂર્વ ઢાતકીઃવંન, ઃને ઢીજો પશ્ચિમ ઢાતકીઃવંન. ઃ ઢે ના ગ જાણવા. ઢવે તે ઃસ્કકાર પર્વત ઢક્ષિણઢિરો, ઃને ઃત્તરઢિશિયે, જાંવા ઢે. વલી ઃક ઢ જાર ઃજન મૂલને વિષે, ઃને શિઃવરને વિષે સરઃવા પઢોલા ઢે. તથા પાંચરો ઃજન ઃંચા ઢે. જવણસમુઢની જગતીના ઢક્ષિણ ઃત્તરઢિશિના ઢૈજપંત, ઃપરાજિત ઃવે નામે જે ઃારણાં ઢે, તેમાંથી ઃુ ઃટલે ઢાણને ઃકારેં ચાર જાઃય ઃજન ઢાતકી ઃવંનના વિઃતાર ઃુથી જાંવા નિકલ્યા ઢે, ઃવા તે પર્વતો ઢે.

ઢવે ઢાતકીના ઢે ઃવંનને વિષે ક્કુલગિરિ તથા ક્ષેત્ર વઃવાણે ઢે.

ઢાતકી ઃવંનના પૂર્વ ઃને પશ્ચિમ ઢિશાના ઃકેકા ઃવંનનેવિષે ઢ ઢ ક્કુલગિરિ જાણવા, ઃને સાત સાત ક્ષેત્ર જાણવાં. તે જેમ ગાઢીનાં પઢઢાને વિષે, વઃવેની નાજિથકી ઃરાના ઃત્રા ઢોય, તેમ જંબુઢીપ ઃને જવણ સમુઢ જે ઢે, તે નાજિ સરઃવા ઢે. ઃને ઢાતકી ઃવંનમાંઢે જે ઃસ્કકાર તથા ક્કુલગિરિ પ્રમુઃય પર્વત ઢે, તે ઃચારા સરઃવા ઢે, ઃને ક્ષેત્ર જે ઢે તે ઃચારાના વિવર ઃટલે ઃત્રાત્રા સરઃવા ઢે. વલી તે ક્કુલગિરિ ઃસ્કકાર મૂજનેવિષે ઃને ઢેઢઢાને વિષે સરઃવા પઢોલા ઢે. વલી વાસક્ષેત્ર જે ઢે, તે જવણસમુઢયકી માંઢીને પિઢુલ પિઢુલતર ઢે.

ઢવે ઢાતકીઃવંનમાંઢે જે પઢાર્થ જંબુઢીપ માંઢેલા પઢાર્થ સરઃવા ઢે, તે કઢે ઢે.

ઢાતકી ઃવંનનેવિષે જે ઃઢ, કુંઢનું ઃંઢપણું તથા મેરુપર્વત ઢાલીને ક્કુલગિરિ, ગયઢં તગિરિ, વઢ્ઢસ્કકાર, ઃમલગિરિ, કાંચનગિરિ ઃને ઢૈતાઢય પ્રમુઃય પર્વતનું ઃંચપણું, તથા સુમેરુપર્વત વર્જિને ઢૈતાઢયનો વિઃતાર ઃને ઢીજા ઢૈતાઢય પ્રમુઃય વૃત્ત પર્વતનો વિઃતાર તેં સર્વે પઢેજા કઢ્યા ઢે, તેના સરઃવો જાણવો, ઃટલે જંબુઢીપની પેરેં જાણવો.

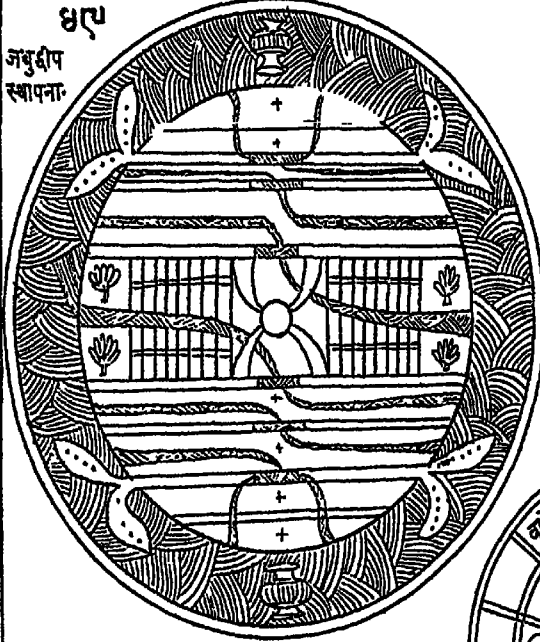
ઢવે ઢાતકીઃવંનને વિષે ઢે મેરુ ઢે, તે વઃવાણે ઢે.

ઢાતકીઃવંનના જે ઢે મેરુ પર્વત ઢે, તે જંબુઢીપના મેરુ સરઃવા જાણવા. પણ ઃટલું વિઃરોપ ઢે કે, જંબુઢીપના મેરુની જૂમિથી પાંચરો ઃજન ઃપર ચઢિયે, ત્યાં નંઢનવન ઢે; તેયકી ઃપર સાઢીઢાસઠ ઢજાર ઃજન ચઢિયે. તેવારેં સૌમનસ્ય વન ઢે, ત્યાંયકી ઢ ત્રીશ ઢજાર ઃજન ઃંચું પાંઠુક વન ઢે, ઃને ઢાતકીઃવંનના મેરુનું ઃટલું વિઃરોષ જે જૂમિથકી પાંચરો ઃજન ઃંચું નંઢનવન ઢે, તે ઃકી સાઢીપંચાવન ઢજાર ઃજન ઃંચેં ચઢિયે, ત્યાં સૌમનસ્ય વન ઢે, ત્યાંથી ઃઃઘાઢીશ ઢજાર ઃજન ઃંચા ચઢિયે; ત્યાં પાંઠુક વન ઢે, ઃ ચોરાશી ઢજાર ઃજન ઃથા. ઃને ઃક ઢજાર ઃજન જૂમિમાંઢે ઃં ઢા ઢે, ઃમ સર્વે ઢલી પંચાશી ઢજાર ઃજન ઃંચા ઢે.

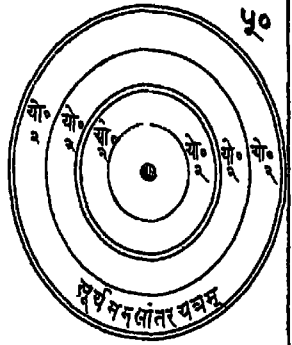
તથા નવ ઢજાર ને પાંચરો ઃજન મૂજમાં નીચેં વિઃતાર ઢે, ઃને નવ ઢજાર ને ચારરો

४९

जम्बुद्वीप
स्थापना

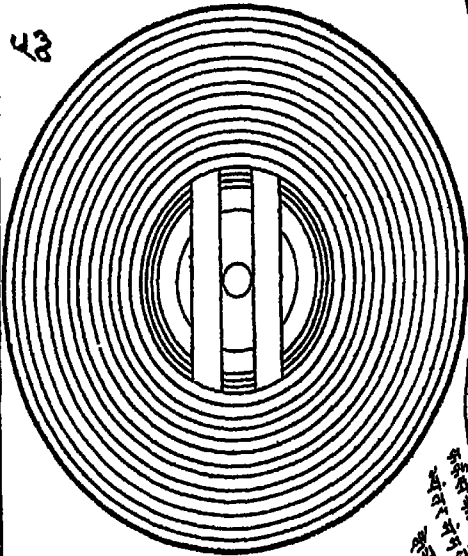
५०

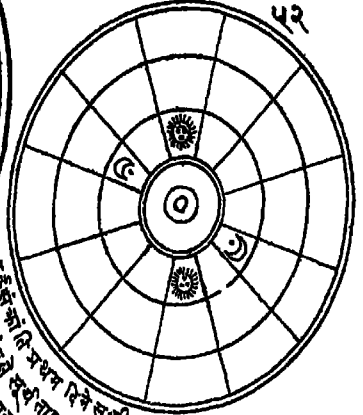
५१

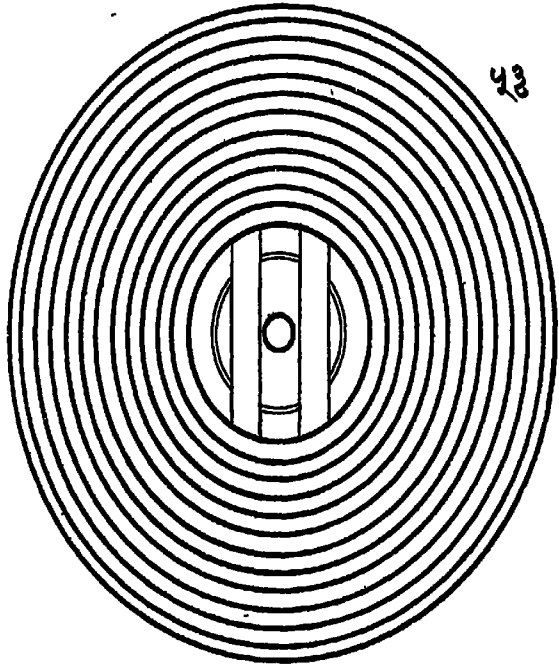
५३

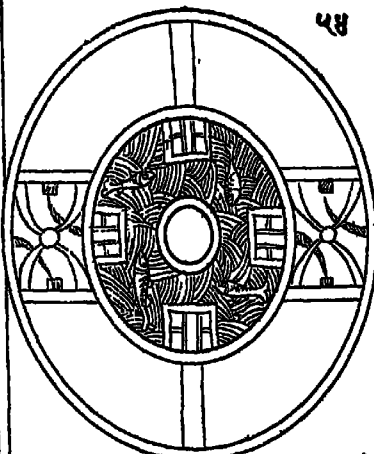
५२

सूर्यो जम्बुद्वीपे
स्थितः सूर्यो जम्बुद्वीपे
स्थितः सूर्यो जम्बुद्वीपे
स्थितः सूर्यो जम्बुद्वीपे

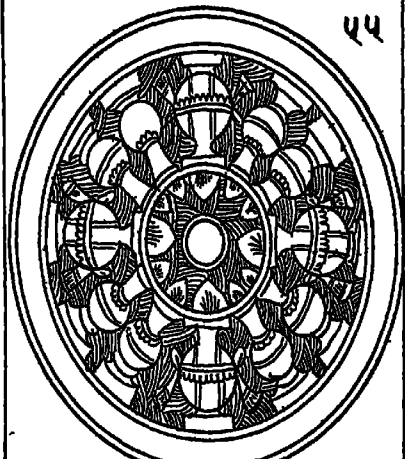

५३

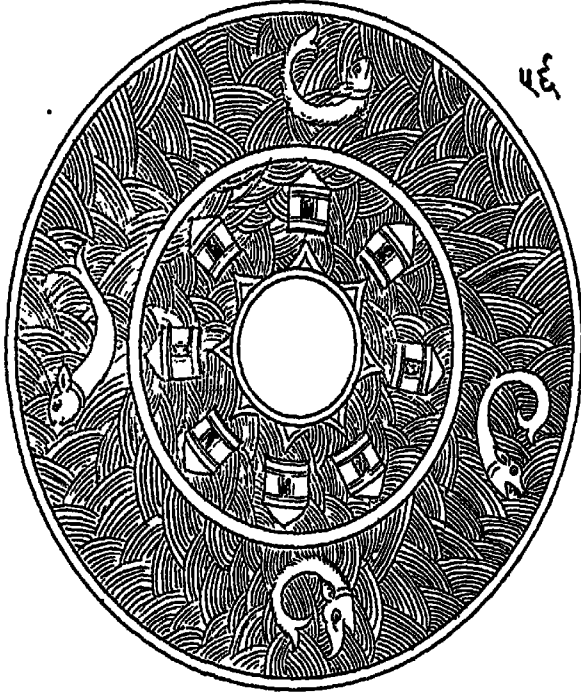
५४

खवण समुद्र अने धातकी खंमनी स्थापना.

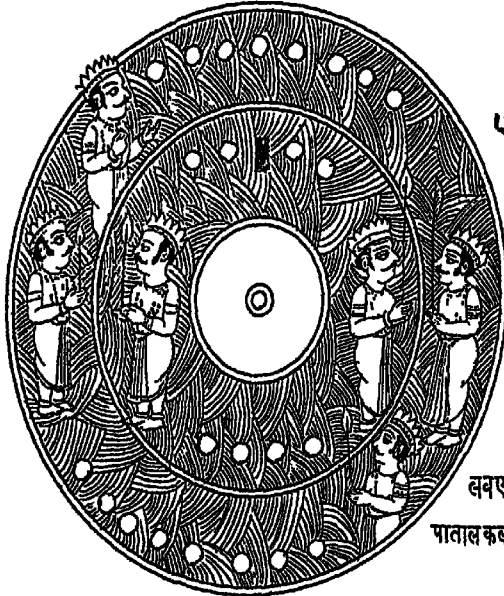
५५

खवण समुद्रे पाताल कखरा स्थापना.

५६

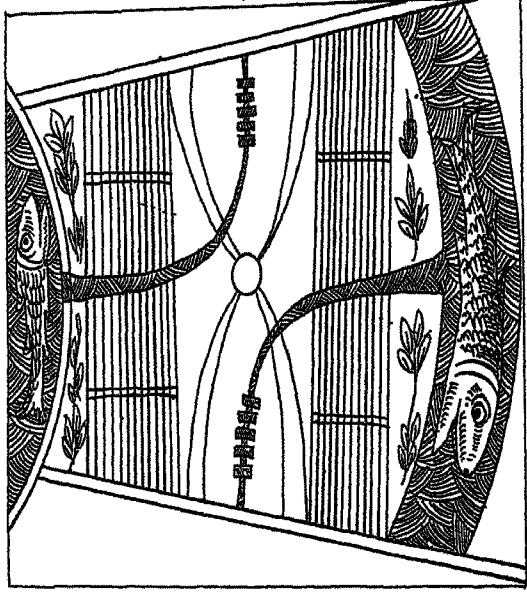
द्विषण समुद्रं अग्ने तदन्तरगत वेदंधरावास
पर्वत स्थापना-

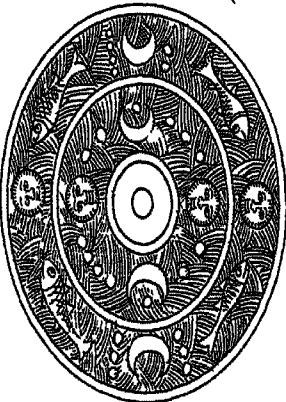
५७

द्विषण समुद्रगत
पाताल कक्ष संख्या स्थापना

धातकी खंनना रेखा भद्रा वि देह खेजनी स्थापना

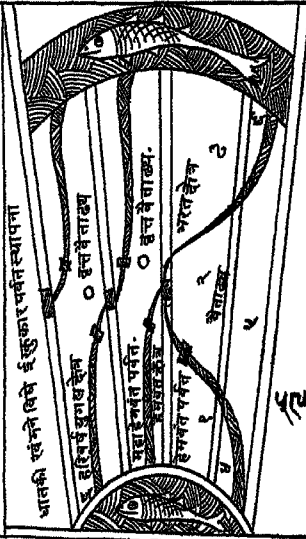

३३

३४

ध्वरा ससुभगत सूर्यचक्रकृति स्थापना.

३५

धातकी खंनने विधि ई सुकार पर्यंत स्थापना

१. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 २. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ३. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ४. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ५. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ६. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ७. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ८. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 ९. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना
 १०. सूर्यचक्र पर्यंत स्थापना

योजन चूतल विस्तार ठे, तथा नव हजार ने साढा त्रणशें योजन नंदनवननो विस्तार जाणवो, त्रण हजार ने आठशें योजन सौमनस्य वननो विस्तार जाणवो, अने एक हजार योजन शिखानो विस्तार जाणवो.

हवे बांढित स्थानकने विषे विस्तार आणवानो विधि आवी रीतें केः—चूतलजुं पद्दो लपणुं नव हजार ने चारशें योजन ठे, तेमांशी शिखरजुं पद्दोलपणुं एक हजार योजन काढीयें, तो बाकी आठ हजार ने चारशें योजन रहे. ते चूतलथकी उंचुं चोराशी हजार योजन ठे, तेनी साथें जाग आपतां, जाग पद्दोचे न्हों. तेमाटें आठ हजार चारशेंने दशगुणा करियें, तेवारें चोराशी हजार थाय, ते उंचपणाना चोराशी हजार योजन साथें गुणीयें, तेवारें एक योजननो दशमो जाग आवे. तो चूतलथकी जेवारें एक योजन उंचे चढीयें, तेवारें विष्कंजमाहे एक योजनना दश जाग मांहेजो एक जाग घटे अने उतरतां वधे, एम प्रथमनी पेरें जाणवुं.

प्रथम जंबूद्वीपने विषे जे नदी, प्रपातकुंम, कुंममांहेला द्वीप, वनमुख, इह, लांबा पर्वत तथा कमल, एटला पदार्थनो विस्तार तथा नदीजुं उंमपणुं, बली इहजुं लांबपणुं जे कसुं, तेथी आ धातकीखंमने विषे बमणुं जाणवुं.

हवे नडशालवनजुं परिमाण कहे ठे.

एक लाख सात हजार आठशें ने उंगण्यांशी योजन मेरुपर्वतथकी पूर्व पश्चिम दिशांयें लांबपणे नडशालवन ठे, एने जेवारें अठ्ठाशी जागें वेहेंचीयें, तेवारें बारशें ने षठी श योजन कांश्क जणा आवे; एटजुं मेरुथकी नडशालवन उत्तर तथा दक्षिण दिशा पद्दो जुं ठे. कुरुद्देत्रनी जीवा बे लाख त्रैवीश हजार एकशो ने अष्टावन योजन जेटली जाणवी.

हवे गयदंत गिरि वखाणे ठे.

पूर्व अने पश्चिम दिशाना बेहु धातकीखंमने विषे बाहेरनी दिशांयें धातकीखंमनी जगतीना पासाना चार-गयदंत गिरि ठे. ते पांच लाख उंगणोतेर हजार बरों ने उंगणसाठ योजन लांबा जाणवा. अने बीजा जंबुद्वीपनी जगतीनी दिशाना मांहेला चार गयदंत गिरि जे ठे, ते त्रण लाख उप्पन हजार बरों ने सत्तावीश योजन लांबा जाणवा. तथा एक बाहेरनो गयदंतगिरि, अने एक मांहेनो गजदंतगिरि, ए बने एकठा करीयें, तेवारें कुरुद्देत्रजुं धनुःपृष्ठ थाय, तेजुं प्रमाण नव लाख पन्नीश हजार चारशें ने षष्ठाशी योजन थाय. एटजुं धातकीखंमने विषे कुरुद्देत्रजुं धनुःपृष्ठ जाणवुं ॥ १३५ ॥

हवे वह्स्कार अंतर नदी प्रमुखनां प्रमाण कहे ठे.

कुलगिरि तथा गजदंतनां प्रमाण कहां अने तेथकी अन्य जे वह्स्कार, अंतरन

दी विजय, अने वनमुख तेनो विस्तार ते क्षेत्रना अनुमानें करी जाणवो. एटले पूर्व धातकी खंम तथा पश्चिमधातकी खंमनुं बने इखुकार दिशियें जेवुं क्षेत्रनुं लांबपणुं ठे, तेवुं बरूस्कारादिकनुं पण लांबपणुं जाणवुं. तथा पूर्व धातकीखंमनां सात क्षेत्र, अ ने पश्चिम धातकीखंमनां सात क्षेत्र, ते चार लाख योजन लांबां जाणवां.

हवे वासक्षेत्रना विजयनो विस्तार कहे ठे.

क्षेत्रना आंक जे एक, चार, सोलने चोशठ. एनी साथें धुवांक गणीयें, पढी बरें ने बार जागें वेहेंचीयें, तेवारें वासक्षेत्रनो सर्वत्र आदि, मध्य अने अंत्यनो विस्तार होय.

हवे धातकी खंमना धुवांक कहे ठे.

प्रथम क्षेत्रना चवठ लाख बे हजार बरें ने सत्ताणुं एटला धुवांक जाणवा. तथा मध्यक्षेत्रना बढीश लाख सडसठ हजार बसो ने आठ धुवांक जाणवा. तथा अंतक्षेत्रना धुवांक ३९३५११९ जाणवा.

अर्द्धीयां प्रथम क्षेत्रना धुवांक जे चौद लाख बे हजार बरें ने सत्ताणुं ठे अने क्षेत्र नो आंक एक ठे, माटें एकें गुणीयें, तेवारें तेदीज आंक आवे. तेने बरें ने बार जागें वे हेंचतां ठ हजार बसो ने चौद योजन जाफेरा, एटलो जरत तथा ऐरवतनो आदिविस्तार जाणवो. अने बार हजार पांचरें ने एक्याशी योजन जाफेरो मध्यविस्तार ठे, तथा अठार हजार पांचरें ने सुडतालीश योजन जाफेरो अंत्यविस्तार ठे.

हेमवंतने ऐरष्यवतनो आदिविस्तार बढीश हजार चाररें ने अछावन योजन जाफेरो ठे, मध्यविस्तार पचास हजार त्रणरें ने चौवीश योजन जाफेरो ठे अने अंत्यविस्तार चम्भोतेर हजार, एकसो ने नेवुं योजन जाफेरो ठे ए सर्व चारे गुणतां चौगुणा थया.

हरिवर्ष अने रम्यक क्षेत्रनो आदिविस्तार एक लाख पांच हजार आठरें ने तेत्रीश योजन जाफेरो ठे, अने मध्यविस्तार बे लाख एक हजार बरें ने अछाणुं योजन जाफेरो ठे, तथा अंत्यविस्तार बे लाख, ठळुं हजार, सातरें ने त्रेशठ योजन जाफेरो ठे.

विदेह्नो आदिविस्तार चार लाख, त्रैवीश हजार, त्रणरें ने चोत्रीश योजन जाफेरो ठे, अने मध्यविस्तार आठ लाख, पांच हजार एकसो ने चोपन्न योजन जाफेरो ठे, एरीतें ए चार स्थानकनो आदि, मध्य तथा अंत्यनो विस्तार कह्यो. ए धुवांक चोशठांके गुण्या.

अर्द्धीयां आदि धुवांक चौद लाख, बे हजार, बरें ने सत्ताणुं योजन जाफेरा ठे. तेने एक, चार, सोल, चोसठनी साथें गणीयें, पढी बरें ने बार जागें वेहेंचतां यथोक्त मान लाजे. अने मध्यधुवांक बढीश लाख, सडसठ हजार, बरें ने आठ ठे. तेने एक, चार,

सोल ने चोसत साथे गुंणीने पढी बरों बार जागें वेहेंचतां पूर्वोक्त मध्यविस्तार लाचे, तथा अंत्यनो विस्तार (३ए३११ए) ठे, तेने एक, चार, सोल, अने चोसत साथे गणी यें, पढी बरों ने बार जागें वेहेंचतां पूर्वोक्त क्षेत्रनो अंत्यविस्तार आवे. अने उपर जे योजन न रहे, तेनी कला करी बरों ने बार जागें वेहेंचीयें, तेठलुं उपर आवे. तेमाटें जाजेरा ठे. हवे विजयतुं परिमाण कहे ठे.

अंतरनदीयें पन्नरशें योजन रुंध्या ठे, वहस्कारें आठ हजार योजन रुंध्या ठे, मेरुयकी पूर्व पश्चिमें जडशालवने तथा मेरुपर्वतें बे लाख पच्चीशहजार एकसो ने अघावन्न योजन रुंध्या ठे, वनमुखें अगिआर हजार बरों ने अठ्याशी योजन रुंध्या ठे, ए सर्व एकठा करियें, तो बे लाख, ठेंतालीश हजार, त्रयशें ने ठेंतालीश योजन थाय. ते धातकीखंमनो विस्तार चार लाख योजननो ठे. ते मांहेथी काढीयें, तेवारें एक लाख, त्रेपन हजार बरों ने चोपन योजन बाकी रहे. तेने सोलविजय ठे. माटेसोल जागें वेहेंचीयें, तेवारें नवहजार बसें ने त्रण योजन उपर सोलहीआ ठ जाग आवे. एठलुं एकेका विजयतुं प्रमाण पहोलपणे ठे.

ए नदी, गिरि, वन अने विजय ए सर्वनां प्रमाण जेवारें एकठां करियें, तेवारें चार लाख योजन, धातकीखंमनो विस्तार पूर्ण थाय, अने ए धातकी खंमना बत्रीश विजयनां नाम प्रथम नरतक्षेत्रनां सरखां कडाविक जाणवां.

हवे नगरी अने वृह वखाणे ठे.

ए धातकी खंमने विषे नगरी अने वृह ते पहेला जंबुद्वीपने विषे जे रीतें कहरां, ते रीतें जाणवां, परंतु एठलुं विशेष ठे के जे पूर्व अने पश्चिमना बेहु खंमने विषे बे उचर कु रुक्षेत्रमांहे धातकीने महाधातकी. एवे नामें जे बे वृह ठे, ते बे वृहने विषे सुदर्शन अने प्रियदर्शन एवे नामें बे देवता अनुक्रमें वसे ठे, अने बे देवकुरुक्षेत्रने विषे तो जंबुद्वीपनी पेरें गरुड देवतानें वसवायोग्य बे शात्मली वृह ठे.

हवे धातकी खंमना त्रण परिधि कहे ठे.

प्रथम कही जे ध्रुवांकनी त्रण राशि तेनी साथे एक लाख अठधोतेर हजार आठशें ने बे हेंतालीश. एटला योजन मेलवीयें, तेवारें अनुक्रमें धातकी खंमना त्रणे परिधिंतुं परिमाण थाय, ते यंत्रथी समजतुं. हवे ए ध्रुवांक केवी रीतें नीपजे? तेनो विधि ग्रंथांतरथी कहे ठे ॥ यडुक्तं ॥ इहवासहराजंबु, सेलड्युणविडराचउसु आरा ॥ क्कितं फुसंति लरको, अडसयरिसहस बियाला ॥ १ ॥ तएणलवणपरिहि, धायइसंमस्सआइ धुवरासी ॥ गिरिपिडुणा तम्मळ, परिहीसमळ धुवरासी ॥ २ ॥ अंतस्सविजा परिही, गिरिविडर रहिय अंतधुवरासी ॥ गिरिविडरेण मिलियं, परिहिंतिगणुकमेण जवे ॥३॥ इतिधातकी खंमाधिकारः

हवे कालोद समुद्रनो चौथो अधिकार कहे ठे.

कालोदधि नामें जे समुद्र ते धातकीखंमनी जगतीबाहेर वलयने आकारें ठे, ते सर्वत्र हजार योजन उंचो ठे एटले गोतीर्थनी परें नथी. वली एमां पाणीनी हानी वृद्धि थती नथी. तें कालोद समुद्रनेविषे लवणसमुद्रना सुस्थितदेव सरखा काल, अने महाकाल नामे जे बे देवता तेने रहेवायोग्य पूर्व अने पश्चिमदिशानेविषे गौतमद्वीप सरखा वे द्वीप ठे.

लवण समुद्रनी परें धातकी खंमनी जगतीथकी बार हजार योजन कालोद समुद्र मांदे पूर्वदिशानेविषे धातकीखंमना बार चंडमाना वार द्वीप ठे, अने पश्चिमदिशाने विषे बार सूर्यना बार द्वीप ठे, तथा कालोदनी जगतीथकी कालोद समुद्रमांदे वार हजार योजन पूर्वदिशाने विषे कालोदधिना बहेंतालीश चंडमाना बहेंतालीश द्वीप ठे, अने पश्चिम दिशायें बहेंतालीश सूर्यना बहेंतालीश द्वीप ठे. ते सर्व द्वीप बाहेरनी दिशायें सर्वत्र जोतां पाणीथकी उपर बे कोश उंचा ठे, तथा एकाणुं लाख सत्त्योतेर हजार ठरों ने पांच योजन कालोद समुद्रनो परिधि जाणवो. अने बावीश लाख बाणुं हजार ठरों ने बहेंतालीश योजन अने उपर त्रण कोश एटलुं जगतीना द्वार द्वारनुं अंतर जाणवुं ॥

हवे पांचमो पुष्करदल द्वीपनो अधिकार कहे ठे. कालोद समुद्रनी जगतीथी बाहेर वलयने आकारें सोल लाख योजन पद्दोलो पुष्कर द्वीप ठे, ते पुष्कर द्वीपनुं अर्ध आठ लाख योजन ठे, त्यांथकी बाहेरनी दिशायें जगतीनी परें वलय सरखो मानुष्योत्तर एवे नामें पर्वत ठे, ते वेल्धरगिरिने मानें ठे. मूलनें विषे एक हजार बावीश योजन, अने शिखरने विषे चारशें ने चौवीश योजन पद्दोलो ठे, अने सत्तर शें एकवीश योजन उंचो ठे. वली जेम सिंह बेसे, तेवारें आगले जागें उंचो होय, अने पाठले जागें नीचो होय, तेम मानुष्योत्तर पण मांदेनी दिशायें उंचो ठे, अने बाहेरनी दिशायें नीचो ढाल मांदे ठे. वली निषध पर्वतने वरें मानुष्योत्तर पण राता सुवर्णनो ठे,

हवे त्यां क्षेत्र अने पर्वतनां स्वरूप वखाणो ठे.

जेम जरताविक क्षेत्र अने हेमवंत प्रमुख पर्वत तेनां संस्थान जे आकारविशेष धातकीखंमने विषे कदां ठे. एटले त्यां जेम चक्रना आरा अने विवर सरखा ठे, तेमज ए पुष्करवर द्वीपने विषे पण जाणवा. धातकीखंमना जडशाल वनथकी पुष्करार्धनुं जडशाल वन ते लांबपणे अने पद्दोलपणे बमणुं जाणवुं. तो मेरुनी पूर्व पश्चिमदिशायें जडशालवननो धातकी खंमने विषे विस्तार एक लाख सात हजार आठशें ने उंग एषांशी योजन ठे. तेने बमणो करीयें, तेवारें बे लाख पन्नर हजार सातशें ने अष्टावन योजन थाय. ने एने जेवारें अठ्याशी जागें वेहेंचीयें, तेवारें बे हजार चारशें एकावन्न

योजन उपर एक योजनना अर्द्ध्याशी जाग करीयें, तेवा सिचेर जाग एटलो मेरु थकी दक्षिण उत्तर दिशाना नइशाल वननो विस्तार पुष्करार्द्धने विषे जाणवो. तथा पुष्करार्द्धना वे मेरु अने इखुकार पर्वत तेनो विस्तार धातकीखंम सरखा जाणवो.

हवे बाहेरना चार गजदंता वखाणे ठे.

ए पुष्करार्द्धने विषे मानुषोत्तर पर्वतनी दिशायें बाहेरना चार गजदंतगिरि जे ठे, ते वीश लाख, त्रैतालीश हजार, बरों ने उंगणीश योजन लांबा ठे. कालोद समुद्रनी जग तीनी दिशाना मांहेला चारे गजदंतगिरि जे ठे, ते सोल लाख, उर्वीश हजार, एकशो ने सोल योजन एटला लांबा ठे. तथा चार लाख, उत्रीश हजार, नवशें नें सोल योजन एटली कुरुक्षेत्रनी जीवा ठे. वली सत्तर लाख, सात हजार, सातशें नें चउद उपर एक योजनना बरों बार जाग करीयें, तेवा आठ जाग एटलो कुरुक्षेत्रनो विस्तार जाणवो. त्रणशें तेत्रीश योजन उपर एक योजननो त्रीजो जाग एटलुं कंचनगिरिनुं मा होमांहे अंतर जाणवुं. वे लाख, चालीश हजार, नवशें ने उंगणसाठ योजन उपर सा तीयो एक जाग एटलुं कुलगिरि, जमक अने इहनुं मांहोमांहे अंतर जाणवुं. तथा उ त्रीश लाख, उंगणोतेर हजार, त्रणशें ने पांत्रीश योजन एटलुं कुरुक्षेत्रनुं धनुःपृष्ठ जाणवुं.

हवे शेष, नदी तथा पर्वतनां परिमाण कहे ठे.

शेष वीजां क्षेत्र, नदी अने इह प्रमुखनुं प्रमाण ते जेम जंबूद्वीपथकी कोइक ब मणा, कोइक सरखा, इत्यादि धातकी खंमने विषे जेम कहा ठे, तेम अर्द्धियां पुष्करार्द्धने विषे पण कोइक धातकाखंमथी बमणा, कोइक धातकीखंम सरखा पण जाणवा. एटले जे जंबूद्वीप सरखा धातकीखंममांहे ठे, ते धातकीखंम सरखा पुष्करार्द्धमांहे ठे, अने जे जंबूद्वीपथकी धातकीखंममांहे बमणा कहा ठे, ते पुष्करार्द्धने विषे धातकीखंमथकी बमणा जाणवा ॥ हवे धातकीखंमने विषे दीर्घ वैताढ्य जंबूद्वीप सरखा वखाणे ठे ॥ यथा ॥ कंचण यमसुरक्रुनग, वेयड्डा चैव वट्टदीहाय ॥ विरकंनवाहसमु, स्तएणजह जंबुदीबुच्चा ॥ १ ॥ पुष्करार्द्धने विषे तो दीर्घ वैताढ्यनो विस्तार बरों योजन कह्यो ठे ॥ यथा ॥ उवेहो वेयट्टाणं, जोयणाइंतु उसय कोसाइं ॥ पण विसं उच्चिड्डो, दोचेव सथाइं विच्चिन्ना ॥ २ ॥ अर्द्धियां निश्चयनी वात तो ज्ञानी जाणे.

पुष्करार्द्ध क्षेत्रनो ध्रुवांक कहे ठे. अर्द्ध्याशी लाख, चउद हजार, नवशें ने एकवीश एटला योजन आदिक्षेत्रना ध्रुवांकनी राशि जाणवी. ते सर्व प्रथमनी परें क्षेत्रना आंक साथें गणीयें. पठी बरों ने बार जागें वेहेंचतां परिमाण लज्यमान थाय. एक को डी, तेर लाख, चुम्मालीश हजार, सातशें ने त्रैतालीश योजन. एटली पुष्करवरद्वीपना

मध्यक्षेत्रनी धुवांकराशि जाणवी. एक करोड, आठत्रीश लाख, चम्मोतेर हजार, पांचत्रों ने पांसठ, एटली पुष्करार्धना अंत्यक्षेत्रनी धुवांकराशि जाणवी. हवे ए धुवांक जाणवा नी परें लखीयें ठैयें ॥ यथा ॥ पुष्करदलंमिजसुया, र धायइसंमा उ ड्युण वासहरा ॥ खितं फुसंति लसक्ति, पणवन्न सदस्स तसय जुलसी ॥१॥ तेष्णा काजोयदि, परिही इहपढमहो धुवरासी ॥ दीवद्द मष परिही, गिरिपीद्वणोय मज्झि धुवो ॥ २ ॥ नरखित्त अंतपरिही, गिरिपीद्वणाय अंत धुवरासि ॥ पुवंचगणणहरणो, खित्तपमाणं जवे पयडं ॥ ३ ॥

हवे अनुक्रमें क्षेत्रप्रमाण विवरीने लखीयें ठैयें. पुष्करार्धने विषे जरत ऐरवतना आदिधुवांक अठ्याशी लाख, चउद हजार, नवत्रों ने एकवीश तेने एक सार्थें गुणथिं, ते वारें तेहीज आंक आवे, तेने बत्रों ने बार जागें वेहेंचथिं, तेवारें एकतालीश हजार, पांचत्रों ने उगण्णांशी योजन लज्यमान थाय. उपर एकशो ने त्रहोंतेर योजन वधे, ते एक योजनना बत्रों बार जाग करी, तेने बत्रों ने बार जागें वेहेंचथिं, तेवारें उपर बत्रों ने वारीया एकशो ने त्रहोंतेर जाग आवे, एटलो प्रथम विस्तार ठे. तेमज त्रेपन हजार, पांचत्रों ने बार योजन उपर बत्रों बारीया, एकशो ने नवाणुं जाग, एटलो मध्यविस्तार जाणवो. पांसठ हजार चारत्रों ने ठेंतालीश योजन उपर बत्रों ने वारीया तेर जाग, एटलो अंत्यविस्तार जाणवो.

हेमवंत ऐरखवंतनो आदिविस्तार एक लाख, ठासठ हजार, त्रणत्रों ने उगणीश योजन उपर बत्रों ने वारीया ठप्पन जाग ठे, अने मध्यविस्तार बे लाख, चउद हजार ने ए कावन योजन उपर बत्रों वारीया एकसो ने साठ जाग ठे, तथा अंत्यनो विस्तार बे लाख, एकसठ हजार, सातत्रों ने चोराशी योजन उपर बत्रों ने वारीया बावन जाग ठे.

हरिवर्ष तथा रम्यकनो आदिविस्तार ७ लाख, पांसठ हजार, बत्रों ने सत्त्योतेर योजन उपर बत्रों ने वारीया बार जाग ठे, अने मध्यविस्तार आठ लाख, ठप्पन हजार, बत्रों ने सात योजन उपर बत्रों ने वारीया चार जाग ठे, तथा अंत्यविस्तार, दश लाख, सुडतालीश हजार, एकशो ने त्रत्रीश योजन उपर, बत्रों ने वारीया बत्रों ने आठ जाग ठे.

विदेह क्षेत्रनो आदिविस्तार, ठवीश लाख, एकसठ हजार, एकशो ने आठ योजन उपर बत्रों ने वारीया अठतालीश जाग ठे, अने मध्यविस्तार चोत्रीश लाख, चोवीश हजार, आठत्रों ने अठ्यावीश योजन उपर बत्रों ने वारीया सोल जाग ठे, तथा अंत्यविस्तार एकतालीश लाख, अठ्याशी हजार, पांचत्रों ने ठेंतालीश योजन उपर बत्रों ने वारीया एकशो ने ठुंन जाग ठे. ए गुणांक, क्षेत्रांक अने धुवांक, ते सर्वे धंत्रथी जाणवा.

हवे प्रथमनी परें नदी, गिरि अने वनसुखनुं परिमाण काढीने शेष रहे, तेने सोल

में जागें एक विजयनुं परिमाण उगणीश हजार, सातशें ने सवाचोराणुं योजन थाय. तथा ए पुष्करार्द्ध द्वीपने विषे, बाहेरनी दिशायें जेनां पाणी वहे ठे, एवी जें नदी ते नी नजीक कोइ समुद्र नथी, तेमाटें मानुषोत्तरने हेते मूलमां पेसे ठे.

ए पुष्करार्द्धने विषे बन्ने उत्तर कुरुक्षेत्रमांहे पद्म अने महापद्म एवे नामें बे वृह्ठ ठे, तेने विषे पद्म तथा पुंनरीक एवे नामें बे देवता रहे ठे, अने देव कुरुक्षेत्रने विषे तो जं ब्रूद्वीपनी पेरें गरुडदेवने वसवायोग्य वे शात्मलीनां वृह्ठो ठे.

पुष्करार्द्ध क्षेत्रने विषे पूर्व पश्चिम दिशाना बन्ने खंममांहे बे हजार योजन पद्मोला एवा बे कूट कहा ठे, ते कूटनां स्थानक गीतार्थ ज्ञानवंत होय ते जाणे.

हवे मनुष्यक्षेत्रमांहे सर्व पर्वतनी संख्या कहे ठे.

एक मेरु, उ कुलगिरि, चार गयदंता, सोल वहस्कार, चोत्रीश लांबा वैताढ्य, चार वृत्त वैताढ्य, चार यमलगिरि, अने बरों कांचनगिरि. ए सर्व मली बरों ने उगण्योत्तर पर्वत जंबूद्वीपमांहे जाणवा. अने आठ पर्वत लवणसमुद्रमांहे ठे, बीजा धातकीखंममां हे जंबूद्वीपना बरों ने उगण्योत्तरने बमणा करीने बे इक्षुकार पर्वत जेलीयें, तेवारें पांचशें ने चालीश थाय. अने त्रीजा पुष्करार्द्धने विषे पण पांचशें ने चालीश पर्वत जाणवा. एम तेरशो ने सत्तावन पर्वत सर्व मलीने मनुष्य क्षेत्रमांहे जाणवा, तेमां पांच मेरुपर्व त विना सर्व पर्वतो उंचपणाने चोथे जागें जूमिमांहे जाणवा. अने मानुषोत्तर पर्वत पण एज रीतें उंचपणाने चोथे जागें जूमिमांहे ठे.

पुष्करार्द्ध द्वीपना आदि, मध्य अने अंत्यना त्रण परिधि कहे ठे.

प्रथम जे भुवांकनी श्रेणी कही ठे, तेमांहे त्रण जाख, पंचावन हजार, उशें ने चोरा शी एटला योजन जेवारें त्रणे परिधिमांहे मेलवीयें, तेवारें अनुक्रमें पुष्करार्द्धना त्रण प रिधि होय, ते संख्या यंत्रयकी जाणवी ॥ उक्तं च ॥ अट्टाशदीव डु समु, इरूव तप्परिहिं जोयणिग कोडी ॥ बायाल लसक तीसं, सहसा दोसय शृणुवन्ना ॥ १ ॥ सोलस कोडी ल र्का, नव कोडिसयातिकोडि इग लक्का ॥ पणवीस सहस्तासे, गणियपर्यं पुणसु करणेहिं ॥ ३ ॥

हवे मनुष्यक्षेत्र बाहेर जे पदार्थ न होय, ते कहे ठे.

नदी, इह, मेघ, मेघनी गर्जारव, बादर, अग्नि काय, तीर्थकर, बलदेव, वासुदेव, चक्र वर्ची अने बीजा पण सामान्य मनुष्य तेना जन्म अने मरण तथा सुहूर्त्त, प्रहर, दिवस, चंद्र सूर्यनां परिवेष, विजली, चय, अपचय अने उपराग, एटला पदार्थ पीस्तालीश जाख योजन प्रमाण मनुष्यक्षेत्रमांहे होय. पण बाहेर न होय. एतुं नरक्षेत्रना स्वजा वनुं विशेष जाणवुं ॥ इति पंचमोऽधिकारः ॥ ५ ॥

हवे पुष्करार्धादिकना पर्वत प्रमुखनेविषे जिनजवन ठे, ते कहे ठे.

प्रथम कहा जे धातकीखंड तेने विषे बे इखुकार, अने बे इखुकार पुष्करार्धना, ते चारे इखुकार पर्वतने विषे प्रत्येकें चार कूट ठे. तेमांहे ठेला सिद्धकूटने विषे चार पर्वतें ए क्रेक जिनजवन ठे, बधां मली चार जिनजवन ठे. अने मानुषोत्तर पर्वतना चार कूट नी उपर चार जिनजवन ठे, ते जिनजवन कुलगिरिना जिनजवनने परिमाणें पचास योजन लांबां, पच्चीश योजन पदोलां अने त्त्रीश योजन उंचां जाणवां.

हवे नंदीश्वर, कुंमल अने रुचकघीपनेविषे जिनजवन कहे ठे.

एकसो योजन लांबा अने पचास योजन पदोलां तथा बहोतेर योजन उंचा अने चार बारणे सहित एवां, आठमा नंदीश्वरघीपनेविषे बावन जिनजवन ठे. तथा कुंमल घीपनेविषे कुंमलने आकारें जे मध्यगिरि ठे, तेने कुंमलगिरि कहे ठे, तेनी चारदिशाने विषे एवाज प्रकारना चार जिनजवन जाणवां. एम रुचकघीपने विषे पण चार जिनजवन ठे, ए सर्वे साठे जिनजवन ते चार बारणानां ठे.

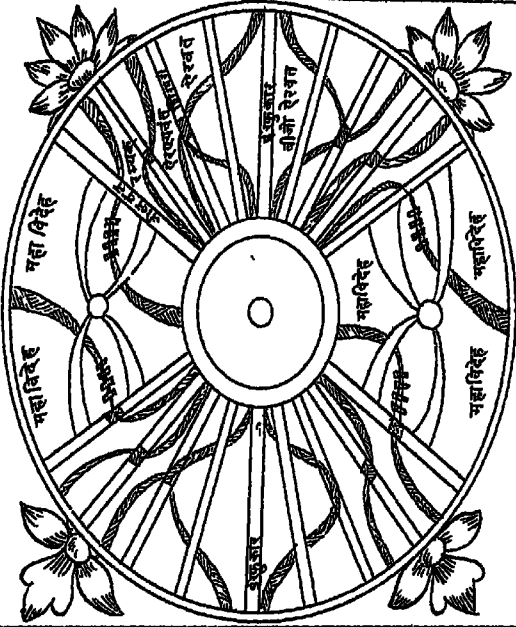
अढीढीपने विषे गर्जेज मनुष्य संख्यायें केटलां ठे ? ते कहे ठे.

सात क्रोड कोडाकोडी कोडी, बाणुं लाख कोडाकोडी कोडी, अठ्यावीश हजार कोडा कोडी कोडी, एकशो कोडाकोडी कोडी, बाशठ कोडाकोडी कोडी, एकावन लाख कोडा कोडी, बहैतालीश हजार कोडाकोडी, त्त्रीं कोडाकोडी, त्रैतालीश कोडाकोडी, साडत्री श लाख कोडी, उंगणसाठ हजार कोडी, त्रणशें कोडी, चोपन कोडी, उंगणचालीश ला ख, पच्चास हजार, त्रणशें ने त्त्रीश, एटले आंकें स्त्री पुरुषनी संख्या जाणवी.

एटले सात क्रोड, बाणुं लाख, अठ्यावीश हजार, एकशो ने बासठ कोडाकोडी कोडी, तथा एकावन लाख, बहैतालीश हजार, त्त्रीं ने त्रैतालीश कोडाकोडी, तथा साडत्रीश लाख, उंगणशाठ हजार, त्रणशें ने चोपन कोडी, तेनी उपर उंगणचालीश लाख, पच्चा सहजार, त्रणशें ने त्त्रीश, एटला आंक स्त्री पुरुषना एकठा साथें जाणवा. एटले ४९३३ ८१६३, ५१४३६४३, ३४५९३५४, ३९५०३३६, ए उंगणत्रीश आंकनी संख्या जाणवी.

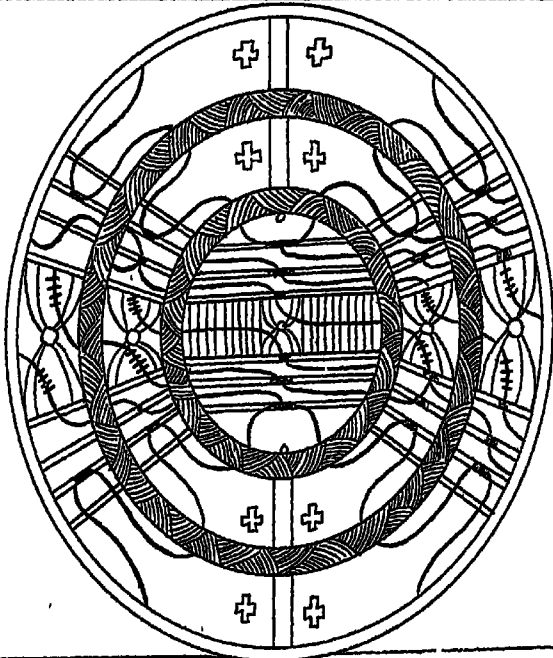
ए आंकना अठ्यावीश जाग करीयें, तेवारें एक जागमां ३८३९५४४, ३३३६५३३, ९४४४११९, ४९९८३३६, ए अठ्यावीश आंक आवे, एटले अठ्यावीश लाख कोडाको डी कोडी, उंगणत्रीश हजार कोडाकोडी कोडी, पांचशें कोडाकोडी कोडी, सत्त्योतेर कोडाकोडी कोडी, तथा त्रैवीश लाख कोडाकोडी, त्ठीश हजार कोडाकोडी, पांचशें को डाकोडी, बावीश कोडाकोडी, सत्ताणुं लाख कोडी, सत्त्योतेर हजार कोडी, एकशो को डी अने उंगणीश कोडी, तेनी उपर उंगणांशी लाख, अठ्याणुं हजार, त्त्रीं ने त्ठीश,

धातुकी खंभ स्थापना

६३

अढी दीप स्थापना

६२

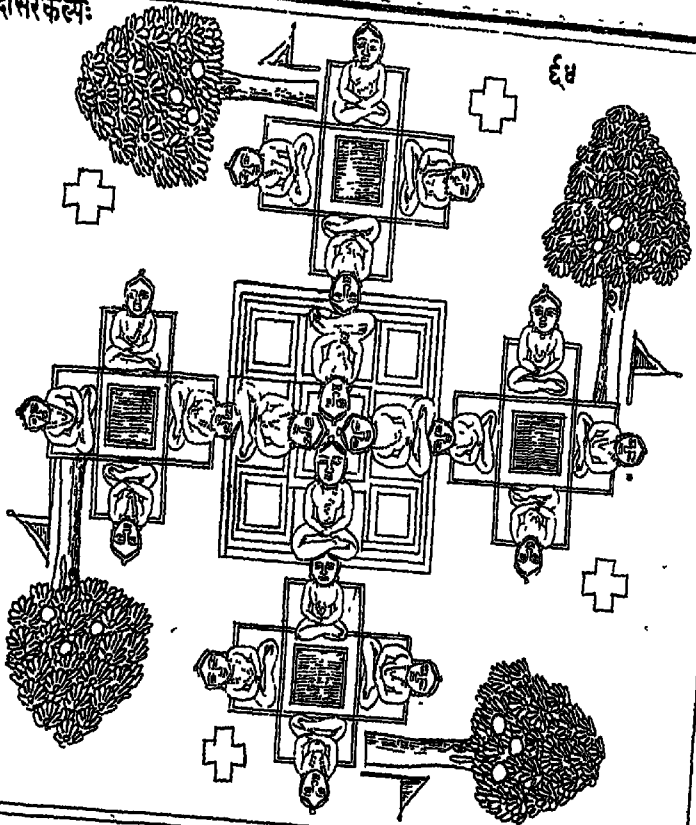
आभूत जिन प्रासाद संख्या यंत्र.

एष मनुष्य जिन वैद्य संख्या.

स्थान	प्रासाद	प्रतिमा	अंक	स्थान	प्रासाद	प्रतिमा
सोधर्म	३२०००००	५७६०००००	५	मेरु	८५	१०२००
ईशान	२८०००००	५०४०००००	२०	गजदंत गिरि	२०	२४००
सनकुमार	१२०००००	२१६०००००	८०	बस्कारा पर्वत	८०	१५६००
महेंद्र	८००००००	१४४०००००	१००	कांचन गिरि	१०००	१२००००
ब्रह्म	४००००००	७२००००००	५	विचित्र पर्वत	५	६००
लान्तक	५००००००	९०००००००	५	चित्र पर्वत	५	६००
शुक्र	४००००००	७२००००००	१०	यमकाचल	१०	१२००
सहस्रार	६००००००	१०८००००००	३०	वर्षधर पर्वत	३०	३६००
आनन	२००००००	३६००००००	४	द्रुककार पर्वत	४	४८०
प्राणत	२००००००	३६००००००	२०	वृत्त वैताद्व्य	२०	२४००
आरण्य	१५०००००	२७००००००	१७०	दीर्घ वैताद्व्य	१७०	२०४००
अच्युत	१५०००००	२७००००००	४०	दिग्गज कूट	४०	४८०
प्रथम त्रिकुट	१११००००	१३३२००००	१०	जम्बूदिपकूट	११७०	१४०४००
द्वितीय त्रिकुट	१०४००००	१२८४००००	३८०	कुंभ	३८०	४५६००
तृतीय त्रिकुट	१००००००	१२००००००	७०	महानदि कुंभ	७०	८४००
पंचानुत्तर	५००००००	६०००००००	८०	हृद वैत्य	८०	९६००
एषसूर्जलोक	८४९७००२३	११९९४४४७४९	१	मानुषोत्तरपर्वत	४	४८०
एवं त्रिभुवने	८५००००२८३	११९९३९३६८०	१	नवीश्वर दीप	६८	८३६८
			१	रुचक दीप	४	४८६
			१	कुमलदीप	४	४८६

स्थान	प्रासाद	प्रतिमा
शुक्रकुमार	६४००००००	११५२००००००
गणकुमार	८४००००००	१५९१००००००
सुवर्णकुं	७२००००००	१२९६००००००
विश्वकुं	७६००००००	१३६८००००००
आनिकुं	७६००००००	१३६८००००००
दीपकुं	७६००००००	१३६८००००००
रत्नकुं	७६००००००	१३६८००००००
द्वितीय कुं	७६००००००	१३६८००००००
साततकुं	७६००००००	१३६८००००००
षष्ठकुं	७६००००००	१३६८००००००
एषसूर्जलोक	७७२०००००००	१३८९६००००००

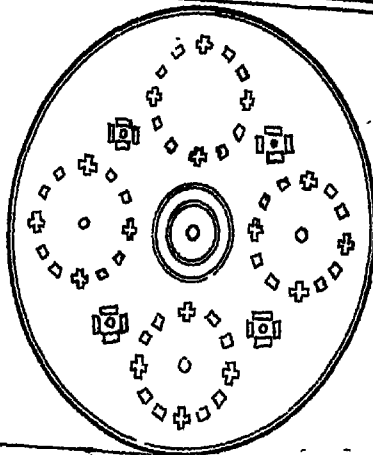
नंदीसरकल्पः

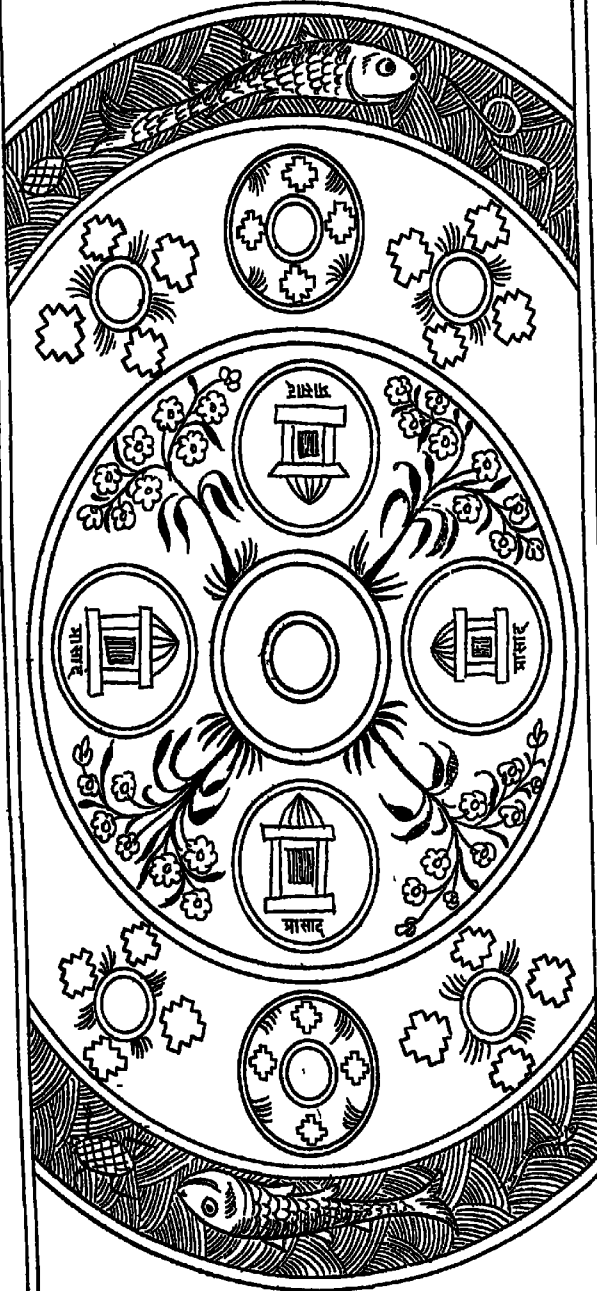
ईश

ईश

नंदीसर वीपस्थापना.

कुंभसङ्कीर्ण स्थापना

एटला आंक अछधावीशमा जागमां आवे,उपर आतनो आंक वधे. एटली संख्यायें पुरुष जाणवा. एटले ३८३ए५७७ एटली कोडाकोडी कोडी, अने ३३३६५३३ एटली कोडाकोडी तथा ९७७७११ए एटली कोडी तेनी उपर ७एए८३३६ एटला पुरुष जाणवा.

हवे पुरुषथी सत्तावीश गुणी स्त्री ठे,माटें ए आंकने सत्तावीश गुणो करीयें, तेवारें ७६३ए८५८५, ३८१६१३०, ३ए८३३३३, ५ए५३१०३ ए उंगणत्रीश आंक आवे, तेटली संख्यायें स्त्री जाणवी. एटले सात क्रोड कोडाकोडी कोडी, त्रेशत लाख कोडाकोडी कोडी, अछाणुं हजार कोडाकोडी कोडी, पांचशें कोडाकोडी कोडी, पंचाशी कोडाकोडी कोडी, तथा अछधावीश लाख कोडाकोडी,शोल हजार कोडाकोडी, एकशो कोडाकोडी, वीश कोडाकोडी, तथा उंगणचालीश लाख कोडी, बासी हजार कोडी, बशें कोडी, चोत्रीश कोडी, उपर उंगणसात लाख, बावन हजार, एकशो ने बे. एटले आंकें स्त्री जाणवी. अर्थात् (७६३ए८५८५) एटली कोडाकोडी कोडी, तथा (३८१६१३०) एटली कोडाकोडी, तथा (३ए८३३३३) एटली कोडी तेनी उपर (५ए५३१०३) एटले आंकें स्त्री ठे. ए स्त्रीना आंकनी साथें पूर्वोक्त पुरुषना आंकनी संख्याना आंक तथा जे अछधावीशें जाग आपतां उपर आत वध्या ठे,ते सर्व एकठा मेलवीयें,तेवारें पूर्वोक्त उंगणत्रीश आंक पूर्ण थाय. एटला आंकें गर्भज मनुष्य ठे. ए प्रकारें गर्भज मनुष्य पूर्वोक्त आंक जेटला होय परंतु आंक न्हाना महोटा न होय, तेमां पुरुषथी स्त्री सत्तावीश गुणी अधिक होय. अल्पबहुत्वमां पुरुषथकी स्त्री संख्यातगुणी अधिक कही ठे. इहां पूर्वोक्त आंकने अछधावीशें जाग आपतां उपर आतनो आंक वधे ठे,पण सत्तावीश वधता नथी तेवात गीतार्थगम्य जाणवी. तेनो निर्णय गीतार्थ करी आपे.

वली अल्पबहुत्वना अछाणुं द्वार जोतां सर्वथी थोडा गर्भज मनुष्य कहां ठे, ते संख्याती कोडाकोडी प्रमाण पूर्वोक्त उंगणत्रीश आंकें संख्या जाणवी.

इहां केटलाएक एम कहे ठे के उंगणत्रीश आंकें गर्भज मनुष्य ठे, ते आंक खरे खरा ठे परंतु तेमां कालविशेषें न्हाना महोटा आंक लेवा जोइयें. जेम वे एकडायें अगीयारनो आंक थाय अने बे नवडायें नवाणुंनो आंक पण थाय. तेम श्रीअजितनाथ जीना वखतमां मनुष्यनी संख्या घणी होय तेवारें महोटा आंक लेवा अने ठछा आराने विषे माणस स्वल्प होय तेवारें न्हाना आंक लेवा, एवी रीतें केटलाक श्रीजिनशासनना रहस्यना अननिज्ञपणाथी कहे ठे. ते असत्य कहे ठे. जेमाटें पंचांगीने विषे एटलाज आंक कहा ठे ते न्हाना महोटा केम थाय ?

जे कारणें श्रीअनुयोगद्वार सूत्रमध्ये कहुं ठे के:- जेवारें जघन्यथी मनुष्य होय, ते

वारें एकडानो आंक मांमी तेने बड्डुं वार बमणो करीयें, तेवारें जे आंक आवे, ते आंक प्रमाण मनुष्य ठे. अथवा एकनो वर्ग न होय अने बेनो वर्ग चार आय, ए प्रथम वर्ग कहेवाय. चारनो वर्ग शोल आय ए बीजो वर्ग. शोलनो वर्ग बरो डप्पन आय, ते त्रीजो वर्ग. तेनो वर्ग ६५५३६ आय ते चोथो वर्ग. तेनो वर्ग ४२९४९६३९६ आय ते पांचमो वर्ग. तेनो वर्ग १८४४६४४४०३३४०९५५१६१६ ए षष्ठो वर्ग. इहां पांचमो वर्ग षष्ठ वर्ग सार्थें गणतां पूर्वोक्त आंक आवे ते आंकप्रमाणें गर्ज्ज मनुष्य ठे.

हवे ए पूर्वोक्त अंगणत्रीश आंकप्रमाणें जे गर्ज्ज मनुष्यनी संख्या कही, ते सर्व मनुष्य जो अढीदीपमां विचरता लहीयें, तो समाइ शके नही. केम के अढीदीपनी नू मि पीस्तालीश लाख योजन प्रमाण ठे. तेनी परिधि १४२३०३४९ योजन एक गाउ १४६६ धनुष्य उपर चार अंगुल ठे. अने अढीदीपनुं गणितपद करीयें, तो पीस्ताली शलाख विष्कंजनो चोथो जाग सवा अगीथार लाख योजन आय, तेने पूर्वोक्त परिधि ना योजन सार्थें गणीयें, तो १६००९०३०६१९४४५ योजन, त्रण गाउ, ८८१ धनुष्य आय, ए सर्व प्रमाणांगुलें योजन जाणवा. ते एक प्रमाणांगुल योजन मनुष्य संवंधी दश लाख योजन आय, तेनी रीत बतावे ठे.

उक्तं च ॥ अंगुलसप्ततिकायां ॥ सहस्समाणे चउरं, सजोयणे दीह पिड्डुल जावापां ॥
दुंति परुप्परगणणे, लका दस जोयणाण फुडं ॥ १ ॥ एक प्रमाणांगुल योजन ठे, ते उत्सेधांगुल सहस्त्रगुणुं जाणवुं. तो एक जोयण चउरस्र प्रमाणांगुलें ठे, ते सहस्त्र गुणुं लांबु अने सहस्त्रगुणुं पडोळुं होय, तेवारें सहस्त्रने सहस्त्रगुणुं करतां माणसना दश लाख योजन स्फुट एटले प्रगट आय.

हवे एक योजननूमिना प्रमाणांगुल ५८९८२४०००००० एटले अछावन हजार कोडी, नवशें कोडी, बासी कोडी, उपर चालीश लाख आय. ते आवी रीतें के:- एक योजन नूमिनां आठ हजार धनुष्य आय. तेने एक धनुष्यना बड्डुं अंगुलें गुणतां ४६८००० आय, ते समचउरस्र योजन ठे, माटें तगुणा करीयें तेवारें पूर्वोक्त ५८९८२४००००० प्रमाणांगुल आय. तेने पूर्वोक्त अढीदीप संवंधी गणितपदना जेटला योजन कहा ठे, तेनी सार्थें गुणीयें तेवारें ९४४२५१०४९६८१२४९४४६८१०९८९४४६ एटला प्रमाणांगुल गणितपदना जे योजन, गाउ, धनुष्य तथा अंगुल कहा तेना आय.

एतुं एक समचउरस्र प्रमाणांगुल ते मनुष्यना हजार आंगुल लांबु अने हजार आंगुल पडोळुं समचउरस्र जाणवुं. माटें हजारने हजार गुणुं करतां दश लाख उहेद अंगुल आय, तेने एक समचउरस्र हाथनी चोवीशआंगुलने चोवीशें गुणतां ५४६ आंगुल

थाय. ते आंगुलें जाग आपीयें, तेवारें १७३६ हाथ लाजे. शेष ६४ अंगुल वधे.

हवे ते पूर्वोक्त गणितपदना अंगुलने सत्तरशें ने बत्तीश हाथे गुणीयें, तेवारें १६३७८१९८३३३४४४०११७१७४३८९३१११३६ एटला हाथ उठेद अंगुलें थाय. तथा चोशठनो आंक वध्यो ठे, ते गणितपदना अंगुल साथें चोशठ गुणो करी ५७६ जागें वहेचतां १०४९१६७८३३९७९३१०५३९७८९६८३३ हाथ थाय. शेष ४९३ वधे. हवे ए हाथनी राशि पूर्वोक्त मूलहाथनी राशि मध्यें प्रहेपियें, तेवारें १६३७९३४७३९०३९९९९०९३७९६८७१०७९५८ एटला हाथ थाय. ते सर्व गणितपदना उठेद आंगुलें हाथ जाणवा. आ बे पानाना गणित तपास्या नथी.

हवे ए सर्व त्रीश आंक ठे, ते पीस्तालीश लाख योजन मनुष्य क्षेत्र ठे, माटें पीस्तालीश लाखने जागें वहेचीयें, तेवारें एक जागें ३६३९८३३७५३३९९९७९६८३९९३० एटला आवे. शेष ३१०७९५८ एटला आंक वधे, तेने जाग पहाँचे नही.

हवे पीस्तालीश लाख योजनमां पण वीश लाख समुझनी जूमि ठे, अने पच्चीश लाख दीपनी जूमि ठे, तिहां समुझनी जूमिमां माणसनी वस्ती नथी. मात्र अंतरदीप ठे ते स्वल्प ठे तेनी विवहा करता नथी. ते माटें समुझनी जूमि रहित मात्र दीपनी पच्चीश लाख योजन जूमि ठे, तेने एक जागमां आवेली पूर्वोक्त हाथनी राशि साथें गुणतां ९०९९५८१८८३४९९९९४९५९९८३५०००००० एटली राशि आवे. ए पण उंगणत्रीश आंक ठे, ते पूर्वोक्त सातकोडी इत्यादि गर्भज मनुष्यना उंगणत्रीश आंकनी राशिने वहेची आपतां एकेका माणसने जागें एकेक हाथ जूमिजाग आवे ठे तेमां सुवाथ बेसाय नही. तेमज पर्वत, नदी, इह, वन, अटवी प्रमुख माणस विनानी जूमि पण घणी बूटी पडेली देखाय ठे अने अब्पमात्र जूमिमध्यें मनुष्य रहे ठे माटें पूर्वोक्त संख्याना मनुष्य एटली जूमिमां समाइ शके नही? एवी शंका उत्पन्न थाय.

हवे पूर्वोक्त शंकातुं समाधान करे ठे. जे माटें श्रीवीतरागना वचनमां कांइ पण संदेह नथी. जे उंगणत्रीश आंक प्रमाण गर्भज मनुष्य कहां ठे. ते सदा सर्वदा काल एटलांज ठे, पण उठां अधिकां नथी. इहां समाधान आ ठे, के:- पुरुषथी स्त्री सत्त्यावी श गुणी अधिक ठे. अने गर्भ धारण करनारी पण तेज ठे अने तेना गर्भमां उत्कृष्टथी नवलाखनी संख्यायें पण गर्भज मनुष्य होय ठे. अने जघन्य मध्यम पण होय ठे पण स्त्रीनी राशि महोटी ठे तेथी तेना गर्भमां गर्भज मनुष्योनी महोटी संख्या सर्वदा रही शके एवो निर्धार ठे माटें घणा जीव गर्भमां होवा जोइयें. अने स्वल्पजीव गर्भ बाहेर होवाथी तेटला जीव पृथ्वीमां सुखथी रही शके ठे. एम कहेवाथी जैनक्रियानो

लोप न थाय. पढी केवली कहे ते सत्य जाणवुं. पण गोंखवुं, चिंतववुं, अने पंढवुं. एतुं नाम त्रिपट्टीविद्या कहेवाय. जगतमां त्रिपट्टी विद्यानी कहेवत ते तेशी सांशयिक वातोलुं समाधान थाय ते ॥ इति अट्टीक्षीप मनुष्य संख्याप्रमाणं समाप्तम् ॥

॥ अथ चोवीश दंमक उपर पांत्रीश बोल उतारवानो थोकडो प्रारंजियें ठैयें ॥

समस्त संसारीजीव, चारगतिमां रहेला चोवीश दंमकोने विषे परित्रमण

करे ते. ते चोवीश दंमकनां नाम कहे ते.

१ प्रथम सात नारकीनो एक दंमक, ते साते नारकीनां नाम तथा गोत्र नीचें प्रमाणें ते.

नाम. १ घमा. २ वंसा. ३ सैला. ४ अंजणा. ५ रिछा. ६ मघा. ७ माघवती.

गोत्र. रत्नप्रजा. शर्करप्रजा. बालुकप्रजा. पंकप्रजा. धूमप्रजा. तमःप्रजा. तमस्तमःप्रजा.

॥ ११ त्यार पढी दश जुवनपतिदेवोना जे दश दंमक ते तेनां नाम लखियें ठैयें ॥

१ असुरकुमार निकायनो दंमक.

२ नागकुमार निकायनो दंमक.

३ सुवर्णकुमार निकायनो दंमक.

४ विद्युत्कुमार निकायनो दंमक.

५ अभ्रिकुमार निकायनो दंमक.

६ क्षीपकुमार निकायनो दंमक.

७ उदधिकुमार निकायनो दंमक.

८ दिशिकुमार निकायनो दंमक.

९ वायुकुमार निकायनो दंमक.

१० स्तनितकुमार निकायनो दंमक.

११ बारमो पृथिवीकायनो दंमक, तेनां भूल नाम ब ठे, ते लखियें ठैयें.

१ सुना. २ सुधा. ३ बालुया. ४ मणसिल. ५ शर्करा. ६ खरपुढवी.

॥ हवे ए पृथिवीकायना जेद कहे ते ॥

१ स्फाटिकरत्न. २ मशिररत्न. ३ परवालां. ४ रागरत्न. ५ द्विंजलो. ६ हरताल.

७ मणसिल. ८ पारो. ९ सोनुं. १० रूपुं. ११ त्रांनुं. १२ लोडुं.

१३ जसत. १४ शींसुं. १५ कथिर. १६ खडीमाटी. १७ हरमजी वानी.

१८ अरथोटो पाषाण. १९ पत्तेवो पाषाण. २० अबरखनी जाति. २१ तूरी माटीनी जाति.

२२ खारी माटीनी जाति. २३ माटीनी सर्व जाति. २४ पाषाणनी सर्व जाति.

२५ सुरमानी जाति. २६ अंजननी जाति. २७ जूणनी जाति. इत्या

दि पृथिवीकायना असंख्य जेद जाणवा.

१३ तेरमो अपृकायनो दंमक, तेना जेद कहे ते.

१ जमीननुं पाणी. २ आकाशनुं पाणी. ३ गरनुं पाणी. ४ द्विमनुं पाणी.

५ रोयडांनुं पाणी. ६ नीलीवनस्पति उपर पाणीना बिंड. ७ मांकनुं पाणी. ८ घनोदधि.

१४ चौदमो तेउकायनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

- १ अंगारानो अग्रि. २ ज्वालातो अग्रि. ३ त्रासडनो अग्रि.
४ उल्कापातनो अग्रि. ५ कणियानो अग्रि. ६ विजलीनो अग्रि.

१५ पंदरमो वाउकायनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

- १ उद्दामकवायु. २ मंदवायु. ३ औत्कलिकवायु. ४ मांमलिकवायु.
५ मुखच्छुब्दवायु. ६ गुंजवायु. ७ घनवात. ८ तनुवात.
१६ शोलमो वनस्पतिकायनो दंरुक ठे, तेनी मूलजाति पांच ठे, ते कहे ठे.
१ गुह्या. २ गुमा. ३ वलया. ४ वल्ली. ५ पतिरण.

हवे एना बे जेद कहे ठे.

१ जे एक शरीरमां अनंता जीव होय, ते साधारण वनस्पति. २ जे एक शरीरमां एक जीव होय, ते प्रत्येक वनस्पति. ए रीतें एना पण जेवानुजेद असंख्य ठे.

१७ सत्तरमो बैडियनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

- १ शंख. २ कोडा. ३ गंमोला. ४ जलो. ५ अलसीयां.
६ लारीयां. ७ मेहरी. ८ क्रमिया. ९ पाणीना पूरा.

१८ अठारमो त्रींडियनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

- १ कानखजुरा. २ मांकड. ३ जू. ४ कीडियो. ५ उदेही. ६ मंकोडा
७ ईल. ८ घीमेल. ९ सावा. १० गोकीडा. ११ गदहीयां. १२ विष्टाना कीडा.
१३ गोबरना कीडा. १४ धनेडियां. १५ कंशुआ. १६ गोपालिक. १७ इंडगोप.

१९ उंगणीशमो चौरिंडियनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

- १ वींठी. २ ढंकण. ३ च्रमरा. ४ च्रमरी. ५ टीड. ६ माखी.
७ मांस. ८ मड्डर. ९ पतंगिया. १० कंसारी. ११ कोईवाडा.

२० वीशमो तिर्थेच पंचेडियनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

१ जलचर. २ स्थलचर. ३ खेचर. ४ उरःपरिसर्प. ५ जलपरिसर्प. ए पांच गर्भज तिर्थेच अने एज पांच संमूर्द्धिम तिर्थेच पंचेडिय एम सर्वे दश जेवें थाय.

२१ एकवीशमो मनुष्यनो दंरुक ठे, तेना जेद कहे ठे.

१५ पंदर कर्मजूमिहेत्रना. ३० त्रीश अकर्मजूमिहेत्रना. ५६ उप्पन अंतरही पना. ए सर्वे मली एकशो ने एक क्षेत्रवासी होवाशी एटलाज जेदो थया.

११ बावीशमो व्यंतरदेवनो दंभक ठे, ते बे प्रकारें ठे.

तिहां एक व्यंतर निकाय, तेना आठ जेद ठे.

१ पिशाच. २ जूत. ३ यक्ष. ४ राक्षस. ५ किन्नर. ६ किंपुरुष. ७ महोरग. ८ गंधर्व.

बीजी वाणव्यंतरनिकाय, तेना पण आठ जेद ठे.

१ अणपनि. २ पणपनि. ३ ह्रस्तिवादी. ४ जूतवादी. ५ कंदी. ६ महाकंदी. ७ कोहंम. ८ पतंग.

१३ त्रेवीशमो ज्योतिषी देवनो दंभक, पांच प्रकारें ठे.

१ खंड. २ सूर्य. ३ ग्रह. ४ नक्षत्र. ५ तारा.

१४ चौबीशमो वैमानिक देवनो दंभक, तेना मूल बे जेद ठे.

१ एक कल्प एटले आचारवाला देवो, ते बार देवलोकना जेवें करी बार प्रकारें ठे,

ते बार देवलोकना नाम कहियें ठेयें.

१ सौधर्म देवलोक. २ ईशान देवलोक. ३ सनत्कुमार देवलोक. ४ माहेंड देवलोक.

५ ब्रह्मदेवलोक. ६ जातक देवलोक. ७ महाशुक देवलोक. ८ सहस्रार देवलोक.

९ आनंत देवलोक. १० प्राणत देवलोक. ११ आरण देवलोक. १२ अच्युत देवलोक.

१३ बीजा कल्पातीत एटले जेने विषे स्वामी सेवक संबंध नथी एवा देवो तेना मूल

बे प्रकार ठे. एक नव भैवेंयकवासी, बीजा पांच अनुत्तरविमानवासी.

तेमां प्रथम नवभैवेंयकना नाम कहे ठे.

१ सुदर्शन. २ सुप्रतिवक्ष. ३ मनोरम. ४ सर्वतोमज. ५ विशाल.

६ सुमनस. ७ सोमनस. ८ प्रतिकर. ९ आदित्य.

हवे पांच अनुत्तरविमानना नाम कहे ठे.

१ विजय. २ विजयंत. ३ जयंत. ४ अपराजित. ५ सर्वाधिपति.

ए रीतें ए चौबीश दंभकना जेद सहित नाम कहां.

हवे ए प्रत्येक दंभकें पांतीश द्वार कहेसे, तेना नाम जखीयें ठेयें.

तिहां पदेजुं शरीरद्वार पांच प्रकारें ठे तेना नाम कहे ठे.

१ औदारिक शरीर. २ वैक्रिय शरीर. ३ आहारकशरीर. ४ तैजस शरीर. ५ कार्मणशरीर.

६ बीजुं अवगाहनद्वार, ते प्रत्येक दंभकें जयन्य तथा उत्कृष्ट ए बेजेवें शरीरजुं प्रमाण कहेवुं.

३ त्रीजुं संघयणद्वार ते ठ प्रकारें ठे.

१ वज्ररूपजनाराच संघयण.

२ रूपजनाराच संघयण. ३ नाराच संघयण.

४ अर्धनाराच संघयण.

५ कीलिका संघयण.

६ जेवहुं संघयण.

४ चोथुं संज्ञाद्वार, दश प्रकारें ठे. तेनां नाम कहे ठे.

- १ आहारसंज्ञा. २ जयसंज्ञा. ३ मैथुनसंज्ञा. ४ परिग्रहसंज्ञा. ५ क्रोधसंज्ञा.
६ मानसंज्ञा. ७ मायासंज्ञा. ८ लोचसंज्ञा. ९ लोकसंज्ञा. १० उधसंज्ञा.
तथा नीचें लखेली ठ संज्ञा साथें मेलवतां शोल प्रकार पण आय ठे. तेनां नाम कहे ठे.
१ सुखसंज्ञा. २ दुःखसंज्ञा. ३ मोहसंज्ञा. ४ डुगंठासंज्ञा. ५ शोकसंज्ञा. ६ धर्मसंज्ञा.

५ पांचमुं संस्थानद्वार ठ प्रकारें ठे. तेना नाम कहे ठे.

- १ समचतुरस्र संस्थान. २ निगोहपरिमंरुल संस्थान. ३ सादि संस्थान.
४ कुब्ज संस्थान. ५ वामन संस्थान. ६ हुंरुक संस्थान.

आर्ही पंचेंद्रियनां संस्थान कहे ठे.

- १ स्पर्शेंद्रियनुं नाना प्रकारनुं संस्थान ठे. २ रसेंद्रियनुं खुरपा सरखुं संस्थान ठे.
३ घ्राणेंद्रियनुं अचंता वृहना सरखुं संस्थान ठे. ४ चक्षुरेंद्रियनुं मसूरनी ढाल
सरखुं अर्धे चंझाकारें संस्थान ठे. ५ श्रोत्रेंद्रियनुं कल्पवृहना फूल सरखुं संस्थान ठे.
६ ठठुं कषाय द्वार, ते १ क्रोध. २ मान. ३ माया. अने ४ लोच. ए चार प्रकारें ठे,
७ सातमुं लेश्याद्वार ठ प्रकारें ठे.

- १ कृष्णलेश्या. २ नीललेश्या. ३ कापोतलेश्या. ४ तेजोलेश्या. ५ पद्मलेश्या. ६ वृंक्कलेश्या.

आठमुं इंद्रियद्वार, पांच प्रकारें ठे.

- १ स्पर्शेंद्रिय. २ रसेंद्रिय. ३ घ्राणेंद्रिय. ४ चक्षुरेंद्रिय. ५ श्रोत्रेंद्रिय.
ए नवमुं समुद्घात द्वार सात प्रकारें ठे.

- १ वेदना समुद्घात. २ कषाय समुद्घात. ३ मरण समुद्घात. ४ वैक्रिय समुद्घात.

- ५ तैजससमुद्घात. ६ आहारक समुद्घात. ७ केवलि समुद्घात.

- १० दशमुं दृष्टिद्वार. १ सम्यक्दृष्टि. २ मिथ्यादृष्टि. ३ मिश्रदृष्टि. ए त्रण प्रकारें ठे.

११ अगीयारमुं दर्शनद्वार, चार प्रकारें ठे.

- १ चक्षुर्दर्शन. २ अचक्षुर्दर्शन. ३ अवधिदर्शन. ४ केवलदर्शन.

१२ बारमुं ज्ञानद्वार आठ प्रकारें ठे.

- १ मतिज्ञान. २ श्रुतज्ञान. ३ अवधिज्ञान. ४ मनः पर्यवज्ञान.

- ५ केवलज्ञान. ६ मतिअज्ञान. ७ श्रुतअज्ञान. ८ विचंगज्ञान.

ए रीतें पांच ज्ञान ने त्रण अज्ञान मली, आठ प्रकारें ज्ञानद्वार ठे.

१३ तेरमुं योगद्वार पन्नर प्रकारें ठे.

- १ सत्यमनोयोग. २ असत्यमनोयोग. ३ सत्यामृषामनोयोग. ४ असत्यामृषामनोयोग.

५ सत्यवचनयोग, ६ असत्यवचनयोग, ७ सत्यामृषावचनयोग, ८ असत्यामृषावचनयोग,
 ९ औदारिक काययोग, १० औदारिकमिश्र काययोग, ११ वैक्रियकाययोग.

१२ वैक्रियमिश्र काययोग, १३ आहारक काययोग, १४ आहारकमिश्र काययोग,
 १५ कार्मण काययोग, एवं पन्नर योग जाणवा.

चौदमुं उपयोगद्वार, ते पांच ज्ञान, तथा त्रण अज्ञान अने चार दर्शन मली, बार प्रकारें ठे.

१ मतिज्ञान, २ श्रुतज्ञान, ३ अवधिज्ञान, ४ मनःपर्यवज्ञान.

५ केवलज्ञान, ६ मतिअज्ञान, ७ श्रुतअज्ञान, ८ विचंगज्ञान.

९ चक्रुदर्शन, १० अचक्रुदर्शन, ११ अवधिवर्शन, १२ केवलदर्शन.

१५ पन्नरमुं उपपात द्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव आवी
 उपजे ? तेनी जघन्य तथा उत्कृष्टथी संख्या कहेवानुं द्वार.

१६ सोलमुं च्यवनद्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव च्यवे, तेनी
 जघन्य तथा उत्कृष्टथी संख्या कहेवानुं द्वार.

१७ सत्तरमुं आयुष्य ते चार गतिआश्री चार प्रकारें ठे. तेमां कया कया दंमकें केटलुं
 आयुष्य ठे ? तेनुं प्रमाण कहेवानुं द्वार.

१८ अद्वारमुं पर्यासितुं द्वार ७ प्रकारें ठे.

१ आहारपर्यासि, २ शरीरपर्यासि, ३ इंद्रियपर्यासि.

४ श्वासोद्वासापर्यासि, ५ जाषापर्यासि, ६ मनःपर्यासि.

१९ उंगलीशमुं दिग्गुआहार द्वार ७ प्रकारें ठे.

१ अथोदिशि आहार, २ ऊर्ध्वदिशि आहार, ३ पूर्वदिशि आहार.

४ पश्चिमदिशि आहार, ५ दक्षिणदिशि आहार, ६ उत्तरदिशि आहार.

२० वीशमुं संज्ञा द्वार त्रण प्रकारें ठे.

१ दीर्घकालिकी संज्ञा, २ हितोपदेशिकी संज्ञा, ३ दृष्टिवादोपदेशिकी संज्ञा.

एकवीशमुं गतिद्वार ते कयादंमकनो जीव मरीने कया कया दंमकमां जाय ? ते कहेवानुं द्वार
 बावीशमुं आगत ते कया दंमकने विषे कया दंमकना जीव, आवी उपजे ? ते कहेवानुं द्वार.

२३ त्रेवीशमुं वेद द्वार, १ पुरुषवेद, २ स्त्रीवेद, ३ नपुंसकवेद, ए त्रण प्रकारें ठे.

२४ चोवीशमुं अल्पाबहुत्वुं द्वार, अछाणुं प्रकारें ठे, ते प्रकार कहे ठे.

१ सर्वथकी थोडा गर्जज मनुष्यसंख्याती कोडाकोडी प्रमाण ठे, तेमाटें अल्प ठे.

२ तेषकी मनुष्यनी स्त्री संख्यातयुणी अधिक ठे, एटले सत्यावीश गुणी ठे, ए बे
 वोल मली अढीदीपमाहेला एकशो ने एक क्षेत्रना मनुष्यनी संख्या कहे ठे

- (७९३३७१६३५१४३६४३३७५९३५४३९५०३३६) एटले सात क्रोड कोडा कोडीकोडी, बाणुं लाख कोडाकोडीकोडी, अठ्यावीश हजार कोडाकोडीकोडी, एक शौ कोडाकोडी कोडी, बाशठ कोडाकोडी कोडी, एकावन लाख कोडाकोडी, वर्हेता लीश हजार कोडाकोडी, ठशो कोडाकोडी, त्रेंतालीश कोडाकोडी, साडत्रीश लाख कोडी, उंगणशाठ हजार कोडी, त्रणशें कोडी, चोपन कोडी, उंगणचालीश लाख, पचास हजार, त्रणशें ने ठत्रीश. एटली संख्यायें. मनुष्य ठे. तेना अठ्यावीश जाग करीयें, तेमां एक जाग जेटला पुरुष ठे, अने सत्यावीश जाग जेटली स्त्री ठे.
- ३ तेथकी बादर तेउकायपर्यासा असंख्यातगुणा एक आवलिकाना समयनो वर्ग करी तेने कांश्क न्यून आवलिकाना समयसार्थें गुणतीं जेटला समय थाय, तेटला ठे.
- ४ तेथकी अनुत्तरविमानवासी देवो असंख्यात गुणा ठे. क्षेत्र पब्योपमने असंख्यातमे जागें जेटला आकाशप्रदेश होय तेटला ठे.
- ५ तेथकी उपरला त्रण त्रैवेयकना देवता संख्यात गुणा ठे. विमान घणा ठे माटे.
- ६ तेथकी मध्य त्रण त्रैवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ७ तेथकी नीचला त्रण त्रैवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ८ तेथकी अच्युतदेवलोकना देवता संख्यात गुणा ठे.
- ९ तेथकी आरण्यदेवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- १० तेथकी प्राणात देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ११ तेथकी आनत देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- १२ तेथकी सातमी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे. धनीकृत लोकनी एक श्रेणिना असंख्याता जागमां जेटला आकाश प्रदेशनी राशि ठे, तेटली संख्यायें ठे.
- १३ तेथकी ठठी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे, केम के नरकावासा घणा ठे, तथा उत्कृष्ट पापी जीवोथकी हीनपापी जीवो घणा होय ते इहां उपजे.
- १४ तेथकी सहस्वार देवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- १५ तेथकी माहाद्युक्त देवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे, तिहां विमानघणां ठे माटें.
- १६ तेथकी पांचमी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- १७ तेथकी जांतकदेवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे.
- १८ तेथकी चौथी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- १९ तेथकी ब्रह्मदेवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- २० तेथकी त्रीजी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.

५ सत्यवचनयोग. ६ असत्यवचनयोग. ७ सत्यामृषावचनयोग. ८ असत्यामृषावचनयोग.

ए औदारिक काययोग. १० औदारिकमिश्र काययोग. ११ वैक्रियकाययोग.

१२ वैक्रियमिश्र काययोग. १३ आहारक काययोग. १४ आहारकमिश्र काययोग.

१५ कर्मण काययोग. एवं पन्नर योग जाणवा.

चौदसुं उपयोगद्वार. ते पांच ज्ञान, तथा त्रण अज्ञान अने चार दर्शन मली, वार प्रकारें ठे.

१ मतिज्ञान. २ श्रुतज्ञान. ३ अवधिज्ञान. ४ मनःपर्यवज्ञान.

५ केवलज्ञान. ६ मतिअज्ञान. ७ श्रुतअज्ञान. ८ विचंगज्ञान.

ए चक्षुर्दर्शन. १० अचक्षुर्दर्शन. ११ अवधिदर्शन. १२ केवलदर्शन.

१५ पन्नरसुं उपपात द्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव आवी उपजे ? तेनी जघन्य तथा उत्कृष्टी संख्या कहेवानुं द्वार.

१६ सोलसुं च्यवनद्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव च्यवे, तेनी जघन्य तथा उत्कृष्टी संख्या कहेवानुं द्वार.

१७ सत्तरसुं आयुष्य ते चार गतिआश्री चार प्रकारें ठे. तेमां कया कया दंमकें केटलुं आयुष्य ठे ? तेनुं प्रमाण कहेवानुं द्वार.

१८ अठारसुं पर्यासितुं द्वार ठ प्रकारें ठे.

१ आहारपर्यासि. २ शरीरपर्यासि. ३ इंद्रियपर्यासि.

४ श्वासोद्वासपर्यासि. ५ जाषापर्यासि. ६ मनःपर्यासि.

१९ उंगलीशसुं दिग्गुआहार द्वार ठ प्रकारें ठे.

१ अधोदिशि आहार. २ कर्ध्वदिशि आहार. ३ पूर्वदिशि आहार.

४ पश्चिमदिशि आहार. ५ दक्षिणदिशि आहार, ६ उत्तरदिशि आहार.

२० वीशसुं संज्ञा द्वार त्रण प्रकारें ठे.

१ दीर्घकालिकी संज्ञा. २ हितोपदेशिकी संज्ञा. ३ हृष्टिवादोपदेशिकी संज्ञा.

एकवीशसुं गतिद्वार ते कयादंमकनो जीव मरीने कया कया दंमकमां जाय ? ते कहेवानुं द्वार. बावीशसुं आगति ते कया दंमकने विषे कया दंमकना जीव, आवी उपजे ? ते कहेवानुं द्वार.

२३ त्रेवीशसुं वेद द्वार. १ पुरुषवेद. २ स्त्रीवेद. ३ नपुंसकवेद. ए त्रण प्रकारें ठे.

२४ चोवीशसुं अल्पाबहुत्वनुं द्वार. अछाणुं प्रकारें ठे. ते प्रकार कहे ठे.

१ सर्वथकी थोडा गर्जेज मनुष्यसंख्याती कोडाकोडी प्रमाण ठे, तेमाटें अल्प ठे.

२ तेथकी मनुष्यनी स्त्री संख्यातगुणी अधिक ठे, एटले सत्यावीश गुणी ठे. ए ठे.

बोल मली अढीढीपमांहेला एकशो ने एक क्षेत्रना मनुष्यनी संख्या कहे ठे.

- (७९२३७१६३५१४३६४३३७५९३५४३९५०३३६) एटले सात क्रोड कोडा कोडीकोडी, वाणुं लाख कोडाकोडीकोडी, अठ्यावीश हजार कोडाकोडीकोडी, एक शो कोडाकोडी कोडी, वाशठ कोडाकोडी कोडी, एकावन लाख कोडाकोडी, बहेता लीश हजार कोडाकोडी, ठशो कोडाकोडी, त्रैतालीश कोडाकोडी, साडत्रीश लाख कोडी, उंगणशाठ हजार कोडी, त्रणशें कोडी, चोपन कोडी, उंगणचालीश लाख, पचास हजार, त्रणशें ने ठत्रीश. एटली संख्यायें मनुष्य ठे. तेना अठ्यावीश जाग करीयें, तेमां एक जाग जेटला पुरुष ठे, अने सत्थावीश जाग जेटली स्त्री ठे.
- ३ तेथकी वादर तेउकायपर्यासा असंख्यातगुणा एक आवलिकाना समयनो वर्ग करी तेने कांश्क न्यून आवलिकाना समयसार्थें गुणतों जेटला समय थाय,तेटला ठे.
- ४ तेथकी अनुनरविमानवासी देवो असंख्यात गुणा ठे. क्षेत्र पद्योपमने असंख्यातमे जागें जेटला आकाशप्रदेश होय तेटला ठे.
- ५ तेथकी उपरला त्रण अवेयकना देवता संख्यात गुणा ठे. विमान घणा ठे माटे.
- ६ तेथकी मध्य त्रण अवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ७ तेथकी नीचला त्रण अवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ८ तेथकी अच्युतदेवलोकना देवता संख्यात गुणा ठे.
- ९ तेथकी आरण्यदेवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- १० तेथकी प्राणात देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- तेथकी आनत देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- १ तेथकी सातमी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे. धनीकृत लोकनी एक श्रेणिना असंख्याता जागमां जेटला आकाश प्रदेशनी राशि ठे, तेटली संख्यायें ठे.
- २ तेथकी ठठी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे, केम के नरकावासा घणा ठे, तथा उल्कष्ट पापी जीवोथकी हीनपापी जीवो घणा होय ते इहां उपजे.
- ४ तेथकी सहस्रार देवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- ५ तेथकी माहाद्युक्त देवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे,तिहां विमानघणां ठे माटें.
- ६ तेथकी पांचमी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- ७ तेथकी जांतकदेवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे.
- ८ तेथकी चौथी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- ९ तेथकी ब्रह्मदेवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- १० तेथकी त्रीजी नरकप्रथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.

५ सत्यवचनयोग. ६ असत्यवचनयोग. ७ सत्यामृषावचनयोग. ८ असत्यामृषावचनयोग.

ए औदारिक काययोग. १० औदारिकमिश्र काययोग. ११ वैक्रियकाययोग.

१२ वैक्रियमिश्र काययोग. १३ आहारक काययोग. १४ आहारकमिश्र काययोग.

१५ कर्मण काययोग. एवं पन्नर योग जाणवा.

चौदमुं उपयोगद्वार. ते पांच ज्ञान, तथा त्रण अज्ञान अने चार दर्शन मली, बार प्रकारें ठे.

१ मतिज्ञान. २ श्रुतज्ञान. ३ अवधिज्ञान. ४ मनःपर्यवज्ञान.

५ केवलज्ञान. ६ मतिअज्ञान. ७ श्रुतअज्ञान. ८ विचंगज्ञान.

ए चक्रुदर्शन. १० अचक्रुदर्शन. ११ अवधिदर्शन. १२ केवलदर्शन.

१५ पन्नरमुं उपपात द्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव आवी उपजे ? तेनी जघन्य तथा उत्कृष्टी संख्या कहेवानुं द्वार.

१६ सोलमुं च्यवनद्वार ते प्रत्येक दंमकने विषे एक समयमां केटला जीव च्यवे, तेनी जघन्य तथा उत्कृष्टी संख्या कहेवानुं द्वार.

१७ सत्तरमुं आयुष्य ते चार गतिआश्री चार प्रकारें ठे. तेमां कया कया दंमकें केटलुं आयुष्य ठे ? तेनुं प्रमाण कहेवानुं द्वार.

१८ अदारमुं पर्यासितुं द्वार ठ प्रकारें ठे.

१ आहारपर्यासि. २ शरीरपर्यासि. ३ इंद्रियपर्यासि.

४ श्वासोह्वासपर्यासि. ५ जाषापार्यासि. ६ मनःपर्यासि.

१९ उगलीशमुं दिग्आहार द्वार ठ प्रकारें ठे.

१ अर्धोदिशि आहार. २ ऊर्ध्वदिशि आहार. ३ पूर्वदिशि आहार.

४ पश्चिमदिशि आहार. ५ दक्षिणदिशि आहार, ६ उत्तरदिशि आहार.

२० वीशमुं संज्ञा द्वार त्रण प्रकारें ठे.

१ दीर्घकालिकी संज्ञा. २ हितोपदेशिकी संज्ञा. ३ दृष्टिवादोपदेशिकी संज्ञा.

एकवीशमुं गतिद्वार ते कयादंमकनो जीव मरीने कया कया दंमकमां जाय ? ते कहेवानुं द्वार

बावीशमुं आगति ते कया दंमकने विषे कया दंमकना जीव, आवी उपजे ? ते कहेवानुं द्वार

२३ त्रेवीशमुं वेद द्वार. १ पुरुषवेद. २ स्त्रीवेद. ३ नपुंसकवेद. ए त्रण प्रकारें ठे

२४ चोवीशमुं अल्पाबहुत्वमुं द्वार. अछाणुं प्रकारें ठे. ते प्रकार कहे ठे.

१ सर्वथकी थोडा गर्नेज मनुष्यसंख्याती कोडाकोडी प्रमाण ठे, तेमाटें अल्प ठे.

२ तेथकी मनुष्यनी स्त्री संख्यातगुणी अधिक ठे, एटले सत्यावीश गुणी ठे. ए वे

बोल मली अढीदीपमांहेला एकशो ने एक क्षेत्रना मनुष्यनी संख्या कहे ठे.

- (७९३३८१६३५१४३६३३३७५९३५३३९५०३३६) एटले सात क्रोड कोडा कोडीकोडी, वाणुं लाख कोडाकोडीकोडी, अठ्यावीश हजार कोडाकोडीकोडी, एक शो कोडाकोडी कोडी, वाशठ कोडाकोडी कोडी, एकावन लाख कोडाकोडी, बहेता लीश हजार कोडाकोडी, लशो कोडाकोडी, त्रैतालीश कोडाकोडी, साडत्रीश लाख कोडी, उंगणशाठ हजार कोडी, त्रणत्रों कोडी, चोपन कोडी, उंगणचालीश लाख, पचास हजार, त्रणत्रों ने ठत्रीश. एटली संख्यायें मनुष्य ठे. तेना अठ्यावीश जाग करीयें, तेमां एक जाग जेटला पुरुष ठे, अने सत्थावीश जाग जेटली स्त्री ठे.
- ३ तेथकी वादर तेउकायपर्यासा असंख्यातगुणा एक आवलिकाना समयनो वर्ग करी तेने कांइक न्यून आवलिकाना समयसायें गुणतां जेटला समय थाय, तेटला ठे.
- ४ तेथकी अनुत्तरविमानवासी देवो असंख्यात गुणा ठे. हेत्र पब्योपमने असंख्यातमे जागें जेटला आकाशप्रदेश होय तेटला ठे.
- ५ तेथकी उपरला त्रण त्रैवेयकना देवता संख्यात गुणा ठे. विमान घणा ठे माटे.
- ६ तेथकी मध्य त्रण त्रैवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ७ तेथकी नीचला त्रण त्रैवेयकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ८ तेथकी अच्युतदेवलोकना देवता संख्यात गुणा ठे.
- ९ तेथकी आरण्यदेवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- १० तेथकी प्राणात देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
तेथकी आनत देवलोकना देवो संख्यात गुणा ठे.
- ११ तेथकी सातमी नरकपृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे. घनीकृत लोकनी एक श्रेणिना असंख्याता जागमां जेटला आकाश प्रदेशनी राशि ठे, तेटली संख्यायें ठे.
- १२ तेथकी ठठी नरकपृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे, केम के नरकावासा घणा ठे, तथा उत्कृष्ट पापी जीवोथकी हीनपापी जीवो घणा होय ते इहां उपजे.
- १३ तेथकी सहस्रार देवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- १४ तेथकी माहाशुक्र देवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे, तिहां विमानघणां ठे माटें.
- १५ तेथकी पांचमी नरकपृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- १६ तेथकी लांतकदेवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे.
- १७ तेथकी चौथी नरकपृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.
- १८ तेथकी ब्रह्मदेवलोकना देवो असंख्यात गुणा ठे.
- १९ तेथकी त्रीजी नरकपृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे.

- ११ तेथकी माहेँदेवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे.
- १२ तेथकी सनत्कुमार देवलोकना देवता असंख्यात गुणा ठे.
- १३ तेथकी बीजी शर्करप्रजा नरक पृथिवीना नारकी असंख्यात गुणा ठे. बारमा बोलथी मांतीने आ त्रेवीशमा बोल पर्यंतना बार बोलमां प्रत्येकें सर्व घनीकृत लोकनी एक श्रेणीने असंख्यातमे जागें जेटला आकाश प्रदेश होय, ते प्रमाणें ठे अने एकेकथी असंख्यात गुणा कद्या ठे. कारण के असंख्याताना असंख्याता जेद ठे तेमाटें एमां विरोधता समजवी नहीं.
- १४ तेथकी संमूर्तिम मनुष्य असंख्यात गुणा ठे. अंगुल प्रमाण क्षेत्र प्रदेश रासिसंबंधी त्रीजा वर्ग मूलने प्रथम वर्ग मूलसाथे गुणतां जे प्रदेश थाय तेटला ठे.
- १५ तेथकी ईशानदेवलोकना देवता असंख्यातगुणा ठे. अंगुल मात्र आकाश क्षेत्रनी प्रदेशराशि संबंधी बीजो वर्ग मूल तेने त्रीजा वर्ग मूल साथें गुणतां जेटला प्रदेश थाय, तेटली घनीकृत लोकनी एक प्रदेशनी श्रेणियो खेवी, तेने विषे जेटला आकाश प्रदेश होय, तेटला ईशानदेवलोकना देवता ठे.
- १६ तेथकी ईशानदेवलोकनी वसनारी देवीयो संख्यातगुणी अधिक ठे, बत्रीश गुणी ठे माटें.
- १७ तेथकी सौधर्मदेवलोकना देवता संख्यातगुणा ठे, केम के तिहां विमान घणां ठे, अने वली दक्षिणदिशियें कृष्णपट्टी जीव घणा ठे माटें.
- १८ तेथकी सौधर्म देवलोकवासी देवी, बत्रीश गुणी ठे, माटें संख्यातगुणी ठे.
- १९ तेथकी जवनपति देवता असंख्यात गुणा ठे. कारण के एक अंगुलमात्र आकाश क्षेत्रनी प्रदेशराशि संबंधी प्रथम वर्गमूल तेने त्रीजा वर्गमूल साथें गुणतां जे प्रदेशराशि थाय, तेटली घनीकृत लोकनी एकप्रादेशिक श्रेणिलेने विषे जेटला आकाश प्रदेश होय तेटला ठे. इहां यद्यपि प्रदेश असंख्याता ठे तथापि असत्कल्पनायें १५६ कल्पियें तेनो प्रथम वर्ग मूल १६ थाय, बीजो वर्गमूल चार थाय अने त्रीजो वर्गमूल वे थाय माटे शोलने बे साथें गणीयें तेवारें बत्रीश थाय.
- २० तेथकी जवनपतिनी देवीयो बत्रीश गुणी ठे, माटें संख्यातगुणी ठे.
- २१ तेथकी पहेला रत्नप्रजा नामा नरकपृथ्वीना नारकी असंख्यात गुणा ठे, अंगुल प्रमाण आकाशक्षेत्रनी प्रदेशराशि संबंधी प्रथमवर्ग मूल तेने बीजा वर्गमूलनी साथें गुणतां जे प्रदेश थाय, तावत् प्रमाण श्रेणियोमां जे आकाश प्रदेश थाय तेटला ठे.
- २२ तेथकी खेचर पंचेंद्रिय तिर्यंचयोनिया पुरुष असंख्यात गुणा ठे, जेमाटें एकप्रदेशी प्रतरना असंख्यातमा जागमां असंख्याती आकाश प्रदेशनी श्रेणित प्रदेश प्रमाण ठे.

- ३३ तेथकी खेंचर पंचेंडिय तिर्येच योनिनी स्त्रीयो त्रिगुणी ठे, माटें संख्यात गुणी ठे.
- ३४ तेथकी स्थलचर पंचेंडिय योनिया पुरुष संख्यात गुणा ठे जेमाटें एक वृहत्प्रतरना असंख्यातमा जागमां जे आकाश प्रदेशनी असंख्याती श्रेणी ठे, तेटली श्रेणीमां जेटला आकाश प्रदेश ठे, तावत् प्रमाण ए जीवो ठे.
- ३५ तेथकी स्थलचर पंचेंडिय तिर्येचयोनि संबंधी स्त्रीयो त्रिगुणी ठे, संख्यातगुणीजाणवी.
- ३६ तेथकी जलचर पंचेंडिय तिर्येचयोनिया पुरुष संख्यात गुणा ठे, जे माटें अतिप्रचूत एक प्रतरना असंख्यातमा जागमां असंख्य आकाश प्रदेशनी श्रेणीगत जेटला आकाश प्रदेश ठे, तावत् प्रमाण ठे.
- ३७ तेथकी जलचर पंचेंडिय तिर्येच योनिवाली स्त्रीयो त्रिगुणी ठे, माटें संख्यातगुणी.
- ३८ तेथकी व्यंतरनिकायना देवो संख्यातगुणा ठे, संख्यात कोडाकोडी योजन प्रमाण एक प्रतरने विषे जेटला सूचीरूप खंम थाय, तावत् प्रमाण ठे.
- ३९ तेथकी व्यंतरदेवीयो संख्यातगुणी ठे, बत्रीश गुणी माटें.
- ४० तेथकी ज्योतिषी देवता संख्यातगुणा ठे, एक प्रतरने विषे बरें ढप्पन अंशुल प्रमाण एक सूचीरूप खंम एवा जेटला खंम थाय तेटली संख्यायें ठे.
- ४१ तेथकी ज्योतिषिक देवीयो बत्रीश गुणी ठे माटें संख्यात गुणी कहेवी.
- ४२ तेथकी खेंचर पंचेंडिय तिर्येचयोनिया नपुंसक संख्यात गुणा ठें.
- ४३ तेथकी स्थलचर पंचेंडिय तिर्येचयोनिया नपुंसक संख्यात गुणा ठे.
- ४४ तेथकी जलचर पंचेंडिय तिर्येचयोनिया नपुंसक संख्यात गुणा ठे.
- ४५ तेथकी चौरिंडिय पर्यासा संख्यातगुणा ठे. एक प्रतरने विषे जेटला एक अंशुलना संख्यातमा जाग प्रमाण वाला जेटला सूचीखंम थाय, तेटला ठे.
- ४६ तेथकी सर्व पंचेंडिय पर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ४७ तेथकी वेंडिय पर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ४८ तेथकी त्रींडिय पर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ४९ तेथकी पंचेंडिय अपर्यासा विज्ञोषाधिक ठे. एक प्रतरमां अंशुलना असंख्यातमा जाग प्रमाण जेटला सूची खंम थाय, तेटला ठे.
- ५० तेथकी चौरिंडिय अपर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ५१ तेथकी त्रींडिय अपर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ५२ तेथकी वेंडिय अपर्यासा विज्ञोषाधिक ठे.
- ५३ तेथकी प्रत्येक शरीर वाला बाबर वनस्पतिकाधिया अपर्यासा असंख्यात गुणा ठे.

- एक प्रचूत प्रतरमां अंगुलना असंख्यातमा जाग प्रमाण जेटला सूचीखंम थायतेटला ठे.
- ५४ तेथकी बादरनिगोद पर्यासा अनंतकायनां शरीर असंख्यात गुणां ठे. जे माटें संख्याता प्रतरमां एक अंगुलना असंख्याता जाग जेवडा जेटला सूचीखंम समाइ शके, तेटला खंम प्रमाण ठे.
- ५५ तेथकी बादर पृथ्वीकायिया पर्यासा जीव असंख्यात गुणां ठे, जेमाटें प्रचूत संख्याता प्रतरमध्ये अंगुलना असंख्यात जाग मात्र सूचीखंम जेटला समाइ शके तेटला ठे.
- ५६ तेथकी बादर अप्कायिया पर्यासा असंख्यात गुणां ठे. जेमाटें अत्यंत प्रचूत संख्याता प्रतर मध्ये अंगुलना असंख्य जागमात्र जेटला सूचीखंम समाइ शके, तेटला ठे.
- ५७ तेथकी बादर वायुकायिया पर्यासा जीव असंख्यात गुणां ठे, धनीकृत लोकना असंख्याता प्रतरने विषे जेटला आकाश प्रदेश ठे तेटला प्रदेश प्रमाण ठे.
- ५८ तेथकी बादर तेउकायिया अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे, जेमाटें असंख्याता लोकाकाश प्रदेश राशि प्रमाण ठे.
- ५९ तेथकी प्रत्येक शरीरवाला बादर वनस्पतिकायिया अपर्यासा जीव असंख्यात गुणां ठे.
- ६० तेथकी बादर निगोदीया अपर्यासाना शरीर असंख्यात गुणां ठे.
- ६१ तेथकी बादर पृथ्वीकायिया अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे.
- ६२ तेथकी बादर अप्कायिया अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे.
- ६३ तेथकी बादर वायुकायिया अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे.
- ६४ तेथकी सूक्ष्म तेउकायिया अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे. सर्वलोक व्यापी भाटें.
- ६५ तेथकी सूक्ष्मपृथ्वीकायिया अपर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ६६ तेथकी सूक्ष्मअप्कायिया अपर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ६७ तेथकी सूक्ष्मवायुकायिया अपर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ६८ तेथकी सूक्ष्म तेउकायिया पर्यासा संख्यात गुणां ठे. इहां ए सूक्ष्म मध्ये स्वजावेंज अपर्यासाथी पर्यासा घणां ठे माटें.
- ६९ तेथकी सूक्ष्म पृथ्वीकायिया पर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ७० तेथकी सूक्ष्म अप्कायिया पर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ७१ तेथकी सूक्ष्म वायुकायिया पर्यासा विशेषाधिक ठे.
- ७२ तेथकी सूक्ष्म निगोदनां शरीर अपर्यासा असंख्यात गुणां ठे.
- ७३ तेथकी सूक्ष्म निगोदनां शरीर पर्यासा संख्यात गुणां ठे.
- ७४ तेथकी अजव्यसिद्धिया जीव अनंतगुणां ठे. जघन्ययुक्त चोथा अनंता जेटला ठे माटें.

- ७५ तेथकी पडिवाइ प्रतिपत्ति सम्यग्दृष्टि जीव अनंतगुणा ठे.
- ७६ तेथकी सिद्धना जीव अनंतगुणा ठे. मध्यमयुक्त पांचमा अनंता जेटला ठे, माटें.
- ७७ तेथकी बादर वनस्पतिकाधिया पर्यासा जीव अनंतगुणा ठे. जेमाटें एक निगोदने अनंतमे जागें सिद्ध ठे, एवा असंख्याता निगोद पर्यासा बादर वनस्पतिमांहे ठे, माटें.
- ७८ तेथकी बादर पर्यासा जीव विशेषाधिक ठे. बादर पर्यासा पृथिव्यादिक प्रहेपवाथकी.
- ७९ तेथकी बादर वनस्पतिकाधिया अपर्यासा असंख्यातगुणा ठे, जेमाटें एकेक बादर निगोद पर्यासाना निश्रायें असंख्याता अपर्यासा निश्चें होय, ते माटें.
- ८० तेथकी बादर अपर्यासा विशेषाधिक ठे, बादर अपर्यासा पृथिव्यादिक प्रहेपवाथकी.
- ८१ तेथकी सर्वपर्यासा अपर्यासा बादर जीव विशेषाधिक ठे.
- ८२ तेथकी सूक्ष्मवनस्पतिकाधिया अपर्यासा असंख्यात गुणा ठे, केम के बादर जीवोथी सूक्ष्म घणा ठे अने वली सर्व लोकव्यापी ठे माटें.
- ८३ तेथकी सूक्ष्म अपर्यासा विशेषाधिक ठे. केम के सूक्ष्म अपर्यासा पृथिव्यादिकने तेमां प्रहेपवाथकी विशेषाधिक थाय.
- ८४ तेथकी सूक्ष्मपर्यासा वनस्पतिकाधिया जीव संख्यातगुणा ठे, केम के सूक्ष्मपर्यासा मांहे सूक्ष्म अपर्यासा स्वचावें सदैव संख्यात गुणा प्राप्त होय, माटें.
- ८५ तेथकी सर्व सूक्ष्मपर्यासा जीव विशेषाधिक ठे. सूक्ष्मपर्यासा पृथिव्यादिक साथें जेलवाथी.
- ८६ तेथकी सर्व पर्यासा अपर्यासा सूक्ष्मजीव विशेषाधिक ठे.
- ८७ तेथकी जव्यसिद्धिक जव्यजीव विशेषाधिक ठे जेमाटें जघन्ययुक्त अनंता प्रमाण अजव्य जीवो ठे तेने टालीने बीजा सर्व जव्यजीवो ठे ते माटें.
- ८८ तेथकी निगोदना जीव विशेषाधिक ठे, जे जणी निगोदना जीव टाली बीजा सर्व जीव असंख्यात लोकाकाश प्रदेश प्रमाणज ठे, माटें.
- ८९ तेथकी वनस्पतिना जीव विशेषाधिक ठे, निगोदमां प्रत्येक वनस्पति प्रहेपवाथकी.
- ९० तेथकी एकेंद्रिय जीव विशेषाधिक ठे. वनस्पतिमां वली पृथिव्यादिकना प्रहेपवाथकी.
- ९१ तेथकी तिर्यंचयोनिया विशेषाधिक ठे, बेंद्रियादिकना जेलवाथकी.
- ९२ तेथकी मिथ्यादृष्टि विशेषाधिक ठे, ए जीव चारे गतिमां लाजे, माटें.
- ९३ तेथकी अविरति जीव विशेषाधिक ठे, अविरति सम्यग्दृष्टि जीव एमां जलवाथकी.
- ९४ तेथकी सकपाधिजीव विशेषाधिक ठे, देशविरत्यादिना जलवाथकी.
- ९५ तेथकी द्रवस्थ जीव विशेषाधिक ठे, उपशांत मोही पण एमां जव्याते थकी.
- ९६ तेथकी सयोगी विशेषाधिक ठे, सयोग। केवलीना जलवा थकी.

ए७ तेथकी सर्व संसारी जीव विशेषाधिक-ते, एमां अयोगी केवली पण नव्या.
 ए८ तेथकी सर्व जीव विशेषाधिक-ते, एमां सिद्धना जीव पण नव्या. इति अल्पबहुत्व समाप्तं।

३५ पच्चीशमुं जवन द्वार. ते प्रत्येक दंमकने विषे जवन कहेवानुं द्वार जाणवुं.

३६ उर्वीशमुं विरहकालद्वार. एटले अमुक दंमकें जघन्य तथा उत्कृष्टथी अमुक काल पर्यंत कोइ जीव मरे नहीं अथवा उपजे नहीं, ते विचार कहेवानुं द्वार.

३७ सत्यावीशमुं चउद गुणगणानुं द्वार. चौद प्रकारें ते.

१ मिथ्यात्व. २ सास्वादन. ३ मिश्र गुणगणं. ४ अविरतिसम्यग्दृष्टि.

५ देशविरति. ६ प्रमत्त. ७ अप्रमत्त. ८ अपूर्वकरण.

९ अनिवृत्ति. १० सूक्ष्मसंपराय. ११ उपशान्तमोह.

१२ क्षीणमोह. १३ सयोगीकेवली. १४ अयोगी केवली.

३८ अष्टावीशमुं प्राणद्वार दश प्रकारें ते.

१ स्पष्टेंद्रिय. २ रसेंद्रिय. ३ घ्राणेंद्रिय. ४ चक्षुरेंद्रिय. ५ श्रोत्रेंद्रिय.

६ कायबल. ७ वचनबल. ८ मनोबल. ९ श्वाशोद्वास. १० आयु.

३९ उगणत्रीशमुं संयतिद्वार, त्रिजंगी पूर्वक आठ प्रकारें ते.

१ संयती, २ व्रती, ३ पञ्चकाणी, ४ पंमिया,

५ संवुमा, ६ जगरा, ७ धम्मिया, ८ धम्मविवसाइया.

१ असंयति, २ अव्रती, ३ अपञ्चकाणी. ४ बाला.

५ असंवुमा, ६ च्युता, ७ अधम्मिया, ८ अधम्मविवसाइया.

१ संयतासंयती, २ व्रताव्रती, ३ पञ्चकाणापञ्चकाणी. ४ बालापंमिया.

५ संवुमाअसंवुमा, ६ च्युताजगरा, ७ धम्माधम्मिया, ८ धम्माधम्मविवसाइया.

३० त्रीशमुं आहारद्वार, त्रण प्रकारें ते. १ सचित्ताहार. २ अचित्ताहार. ३ कवजाहार.

३१ एकत्रीशमुं आहारजातिनो द्वार त्रण प्रकारें ते. १ उंजाहार. २ लोमाहार. ३ कवजाहार.

३२ बत्रीशमुं आहारनी इह्वाणुं द्वार. ते प्रत्येक दंमकवालाने जघन्य तथा उत्कृष्टथी

केटले कालें आहार लेवानी इह्वा थाय ? तेनो विवरो कहेवो, ते आहार इह्वाहार.

३३ तेत्रीशमुं कायस्थितितुं द्वार. ते प्रत्येक दंमकवालाने पोतानी कायाने विषे अनुक्रमें

पुनः पुनः उपजवुं, केटली वार थाय ? तेना कालतुं प्रमाण कहेवुं.

३४ चौत्रीशमुं योनिद्वार, ते चौराशी लाख जेदें प्रसिद्ध ते.

३५ पांत्रीशमुं कुलकोडिद्वार, ते प्रत्येक दंमकमां केटला लाख कुलकोडि ते ? एम कहे वानुं द्वार. ए रीतें पांत्रीश द्वारनां नाम कहां.

हवे पूर्वोक्त चोवीश दंमकमांना प्रत्येक दंमके ए पांत्रीश द्वार कहियें बैसैं.

१ तिहां प्रथम सात नारकीना दंमके पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ वैक्रिय, तैजस ने कामेण, ए त्रण शरीर होय.
- २ अवगाहना नवधारणीय शरीर जघन्य थी मांमीवल्कृष्ट पांचवें धनुष्य होय तथा उत्तर वैक्रिय शरीर तेथी बमणुं होय. तेमां जघन्यथी साढा पन्नर धनुष्य ने बार अंगुल अने वल्कृष्टुं एक हजार धनुष्य होय. उपजतां नवधारणीय अंगुल नो असंख्यातमो जाग होय अने उत्तर वैक्रिय अंगुलनो संख्यातमो जाग होय.
- ३ नारकीने संघयण नथी. असंघयणी ठे.
- ४ संज्ञा आश्रयी संज्ञा, दश पण होय, अथवा शोल होय.
- ५ नारकीने हुंमसंस्थान होय.
- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ नारकीने रुष्ण, नील अने कापोत, ए त्रण लेख्या होय.
- ८ इंदियो पांचे होय.
- ९ वेदना, कषाय, मरण अने वैक्रिय ए चार समुद्रघात होय.
- १० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय. सम्यक्त्व, मिश्र अने मिथ्यात्व.
- ११ चक्षुर्दरीन, अचक्षुर्दरीन अने अवधि दर्शन, ए त्रण दर्शन होय.
- १२ मत्स्यादि त्रण ज्ञान तथा त्रण अज्ञान होय.
- १३ मनना चार योग, वचनना चार योग, तथा कायना त्रण योग, वैक्रियकाययो

- ग, वैक्रियमिश्रकाययोग तथा कामेण काययोग मलीने अगीयार योग होय.
- १४ उपयोग प्रथमना त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान अने चक्षुरादिक त्रण दर्शन सर्व मलीने नव होय.
- १५ उपपात एक समयमां जघन्यथी एक, बे, त्रण, जीव उपजे अने वल्कृष्टथी संख्याता असंख्याता जीव पण उपजे.
- १६ उपपातनी परें ज्यवनद्वार पण समज तुं. एटले जेम उपजे, तेम चवे.
- १७ आयुष्य जघन्यथी दश हजार वर्ष, वल्कृष्ट तेत्रीश सागरोपम जाणतुं.
- १८ पर्याप्ति ठ होय, परंतु जाषा अने मन ए बे पर्याप्ति सार्थेज उपजे, तेथी प्रका रांतरें पांच पर्याप्ति पण कहेवाय.
- १९ आहार, ठ दिशिनो लिये ठे.
- २० दीर्घकालिकी संज्ञा एकज होय.
- २१ चवीने गर्जेज मनुष्य तथा गर्जेज तिर्थेच ए बे दंमकमां आवे.
- २२ तिर्थेच पंचेंद्रिय तथा गर्जेज मनुष्य ए दंमकना जीवो नारकीमां आवी उपजे.
- २३ वेदद्वारमां नारकीने एक नपुंसकवेद होय.
- २४ अल्प बहुत्वमां सर्वथकी थोडा, सात मी अल्पपृथ्वीना नारकी जाणवा. पठी अल्पपापना सेवनार घणा माटें तेथकी ठीनीना. असंख्यातगुणाधिक, तेथकी पांचमीना असंख्यात गुणाधि

- क. तेथकी चोथीना असंख्यातगुणाधिक, तेथकी त्रीजीना असंख्यातगुणाधिक, तेथकी बीजीना असंख्यातगुणाधिक. तेथकी पहेलीना असंख्यातगुणाधिक जाणवा.
- ३५ जवनद्वारआश्री साते नरक पृथिवीना मली, उंगणपचास प्रतर अने चो राशी लाख नरकावासा जाणवा.
- ३६ ठवीशमा विरहकाल द्वारमां जघन्य एक समय अने उत्कृष्टोठ महिनानो विरह जाणवो. प्रथम नरकें जघन्य एक समय उत्कृष्ट चोवीश मुहूर्त. बीजीमां सात दिवस, त्रीजीमां पंदर दिवस, चोथीमां एक मास, पांचमीमां बे मास, ठहीमां चार मास, अने सातमीमां ठ मास. तथा जघन्यथी सर्वमां एक समय.
- ३७ गुणगणा प्रथमना चार लाजे.
- ३८ नारकीने दश प्राण जाणवां.
- ३९ संयतिद्वार आश्री असंयती, अन्नती,

ए नरकाश्री पांत्रीशद्वारनो विचार कह्यो.

११ ह्वे दश जवन पतिना दश दंमकने विषे पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ शरीरद्वार आश्रयी, वैक्रिय तेजस ने कार्मण, ए त्रण शरीर होय.
- २ अवगाहनाद्वार आश्रयी उपजतां वखत, अंगुलनो असंख्यातमो जाग शरीर होय. पठी उत्कृष्ट, सात हाथनुं शरीर होय. अने उत्तरवैक्रिय करे तो एक लाख योजन सुधी करे.

अपञ्चकाणी, बाला, असंबुमा, च्युता, अधार्मिक अने अधर्मव्यवसायिका, ए आठ जांगा होय.

- ३० आहारद्वारमां नारकी जीवो एकज अचेत आहार लिये.
- ३१ आहार जातिना द्वारमां नारकीने उ जाहार अने लोमाहार. ए बे रीतें आहार लेवाजुं होय.
- ३२ आहारनी इज्ञा आश्रयी साते नरक पृथ्वीना नारकीने जघन्यथी एक समयें अने उत्कृष्टी अंतर मुहूर्तें उपजे.
- ३३ कायस्थितिआश्री जेटली जवस्थिति होय, तेदलो काल कायस्थिति पण जाणवी. कारण के नरकनो जीव मरीने फरी नरकमां न जाय.
- ३४ योनिद्वार आश्रयी नारकी जीवोनी चार लाख योनि उपजवानी जाणवी.
- ३५ कुलकोडीद्वार आश्रयी नारकी जीवोना पच्चीश लाख कोडी कुल जाणवां.

३ संघयण आश्रयी देवोने कोइ पण संघयण नथी असंघयणी ठे माटें.

४ संज्ञा आश्रयी दश अथवा शोल होय.

५ संस्थानआश्रयी देवोने एकज समचतुरस्र संस्थान होय.

६ कषायाश्रयी क्रोधादिक चारेकषाय होय.

७ लेख्या आश्रयी कृष्ण, नील, कापोत अने तेजो, ए चार लेख्या होय.

- ७ इंदिय आश्रयी पांचे इंदिय होय.
 ८ समुंदघात आश्रयि वेदना, कषाय, मरण, वैक्रिय अने तैजस, ए पांच होय.
 १० दृष्टि सम्यक्तवादिक् सम्यक्व, मिथ्यात्व अने मिश्र. ए त्रणे होय.
 ११ दर्शन, आश्रयी चक्रुदर्शन, अचक्रुदर्शन अने अवधिदर्शन, ए त्रण होय.
 १२ प्रथमनां त्रण ज्ञान अने त्रण अज्ञान.
 १३ योग आश्रयी नारकीनी पेरें चार मनना, चार वचनना अने त्रणा कायना मलीने ए अगीधार योग होय.
 १४ उपयोगधार आश्रयी प्रथमना त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान अने प्रथमनां त्रण दर्शन. ए रीतें नव उपयोग होय.
 १५ जघन्यथी एक समयमां एक, बे, त्रण, उपजे अने उत्कृष्टपणे संख्याता अथवा असंख्याता पण एक समयमां उपजे.
 १६ उपजवानी पेरें च्यवनधार पण जाणवुं.
 १७ आयुष्यधार आश्रयी, जघन्यथी दश हजार वर्षे, अने उत्कृष्ट, एक सागरोपम जाजेरुं आयुष्य जाणवुं.
 १८ पर्याप्ति ठहोय परंतु जाषा अने मन, ए बे पर्याप्ति साधें होय. तेथी प्रकारांतरें पांच पण कहेवाय.
 १९ आहारआश्री जवनपति देवो ठए दिशिनो आहार लिये ठे.
 २० संज्ञामां एक दीर्घकालिकी संज्ञा होय.
 २१ च्यवीने मनुष्य, तिर्यंच पंचेंदिय, पृथ्वीकाय, अपृकाय अने वनस्पति काय, ए पांच दंमकने विषे जाय.

- २२ एक गर्जेज मनुष्य अने बीजा तिर्यंच पंचेंदिय, ए बे दंमकवाला आवी, जवनपतिनी दशे निकायने विषे उपजे.
 २३ वेदमां पुरुषवेद अने स्त्रीवेद, ए बे होय.
 २४ अल्पबहुत्वमां सौधर्म, देवलोकनी देवी योथकी असंख्यात गुणा ठे.
 २५ जवनधारमां दशे निकायना वीश इंद्रना जवननी संख्या ४४२०००००० ठे.
 २६ विरहकाल, जघन्यथी एक समय अने उत्कृष्टो चोवीश मुहूर्त्त जाणवो.
 २७ गुणताणां आश्रयी प्रथमनां चार होय.
 २८ प्राणधारआश्रयी एमने दशे प्राण होय.
 २९ संयतीना ८ जांगा नारकीनी पेरें होय.
 ३० आहारआश्री अचिन्ताहार लिये.
 ३१ उंजाहार ने लोमाहार बे आहार करे.
 ३२ दश हजार वर्षेना आयुष्य वालाने चोथ जंतें आहारनी इच्छा उपजे. पळ्योपमना आयुष्यवालाने दिवस पृथक्त्वे आहारनी इच्छा उपजे. एक सागरोपम आयुवालाने एक हजार वर्षें आहारनी इच्छा उपजे. सागरोपम जाजेरा आयुष्यवालाने हजार वर्षे जाजेरे आहारनी इच्छा उपजे.
 ३३ जवनपति मरीने जवनपति न थाय. माटें जेटली जवस्थिति होय, तेटली ज एमनी कायस्थिति पण जाणवी,
 ३४ जवनपति, व्यंतर, ज्योतिषी ने वैमानिक, ए चारे निकायना देवोनी चार लाख योनि उपजवानी कही ठे.
 ३५ ए देवोना तरे दंमकने विषे उर्वीश लाख कोडी कुल जाणवां.

११ हवे बारमा पृथ्वी कायना दंमकने विषे पांतीश द्वार कहे ठे.

- १ औदारिक, तैजस अने कार्मण, ए त्रण शरीर होय.
- २ अचवगाहना जघन्य तथा उत्कृष्टी अं गुलनो असंख्यातमो जाग होय.
- ३ एक ठेवहुं संघयण होय.
- ४ संज्ञा, आहार, जय, मैथुन अने परिग्रह, ए चार अथवा दश होय.
- ५ एक दंमक संस्थान मसूरने आकारें ठे.
- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ अपर्याप्ताने प्रथमनी चार जेदयाथो होय अने पर्याप्ताने कृष्ण, नील ने कापोत, ए त्रण जेइया होय.
- ८ इंद्रियद्वारें एक स्पर्शेंद्रियज होय.
- ९ समुद्रघात द्वार आश्रयी वेदन, कषाय ने मरण, ए त्रण समुद्रघात होय.
- १० दृष्टि आश्रयी एक मिथ्यादृष्टि होय.
- ११ दर्शन आश्रयी एक अचहुदर्शन होय.
- १२ ज्ञानद्वार आश्रयी मतिअज्ञान अने श्रुतअज्ञान, ए बे अज्ञान होय.
- १३ औदारिककाययोग, औदारिकमिश्रकाययोग अने कार्मणकाययोग, ए त्रण योग होय. मन अने वचन एने नथी.
- १४ मतिअज्ञान, श्रुतअज्ञान अने अचहुदर्शन, ए त्रण उपयोग होय.
- १५ उपपात द्वार आश्रयी एक समयमां असंख्याता पृथिवीकाय जीव उपजे.
- १६ एक समयमां असंख्यात जीव च्यवे.
- १७ जघन्य, अंतरसुहूर्त अने उत्कृष्ट बावीश हजार वर्षनुं आयुष्य जाणवुं.
- १ सुनानुं हजार वर्ष.
- २ सुधानुं बार हजार वर्ष.
- ३ वालुकानुं चौद हजार वर्ष.
- ४ मणसिलनुं शोल हजार वर्ष.
- ५ शर्करानुं अठार हजार वर्ष.
- ६ खरपुढवीनुं बावीश हजार वर्ष.
- १७ आहार, शरीर, इंद्रिय अने श्वासोह्वस. ए चार पर्याप्ति होय.
- १८ आहारद्वारआश्रयी त्रण, चार, पांच अथवा षट् दिशिनो आहार लिये.
- १९ त्रण संज्ञामांहेली कोइ पण संज्ञा ए दंमकें न होय.
- २० पृथिवीकाय मरीने पांच स्थावरना पांच दंमक तथा विकलेंद्रियना त्रण दंमक, पंचेंद्रियतिर्थेचनो दंमक अने मनुष्यनो दंमक, ए दश दंमकमां जइ उपजे.
- २१ नारकी वर्जिने बाकी त्रेवीज्ञो दंमकना जीव, पृथिवीकायमां आवी उपजे.
- २२ एकज नपुंसक वेद होय. परंतु स्त्री अने पुरुष ए बे वेद एमां नथी.
- २३ अल्पबहुत्वमां त्रींद्रिययुक्ती पृथिवीकायिया जीव अधिक ठे.
- २४ सुवनद्वारें पृथिवीकायमां जवन नथी.
- २५ ए दंमकने विषे विरहकाल पण नथी.
- २६ ए दंमकने विषे एकज मिथ्यात्व गुण गाणुं जाजे. केम के सर्व मिथ्यादृष्टि ठे.

१० स्पॅण्डिय, कायबल. श्वासोत्वास अने
आशु, ए चार प्राण होय.
११ नारकीनी पेरें संयतीना आठ जांगा होय.
१२ सचिचादिक त्रणे प्रकारनो आहार लीये.
१३ उंज अने लोमे करी आहार लीये.
१४ समय समय आहारनी इहा उपजे.
१५ सूक्ष्म पृथिवीकायनी कायस्थिति जघ

न्य अंतरमुहूर्त अने उत्कृष्टी असंख्या
ती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी कालनी जा
एवी. वादरपृथिवीकायनी कायस्थि
ति जघन्य अंतरमुहूर्त अने उत्कृष्टी सि
त्तर कोडाकोडी सागरोपमनी जाणवी.
१६ सात लाख योनि जाणवी.
१७ वार लाख कोडी कुल जाणवां.

१३ हवे तेरमा अप्कायना दंमकने विषे पात्रीश धार कहे ठे.

१ शरीरधार आश्रयी औदारिक, तेजस
अने कार्मण, ए त्रण शरीर होय.
२ जघन्य अने उत्कृष्टी अयगाहना अंशु
लनो असंख्यातमो जाग होय.
३ एक ठेवहुं संघयण होय.
४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
५ एक हुंम संस्थान पाणीना पर्पोटाने
आकारें होय.
६ क्रोधादिक चारे कपाय, ए दंमकें होय.
७ अपर्याप्ताने प्रथमनी चार लेझ्या
होय, अने पर्याप्ताने प्रथमनी कृष्ण,
नील ने कापोत ए त्रण लेझ्या होय,
८ एक स्पॅण्डियज होय, एकेंडिय ठे माटें.
९ समुद्रघात आश्रयी वेदना, कपाय ने
मरण ए त्रण समुद्रघात होय.
१० दृष्टिधारमां एकज मिष्यादृष्टि होय.
११ दर्शनधारमां एक अचक्षुर्दर्शन होय.
१२ मति अने श्रुत, ए वे अज्ञान होय.
१३ योगधार आश्रयी औदारिक काययोग,
औदारिक मिश्रकाययोग अने कार्म
ण काययोग, ए त्रण योग होय.

१४ मतिअज्ञान, श्रुतअज्ञान अने अचक्षुर्द
र्शन. ए त्रण उपयोग होय.
१५ एक समयमां असंख्याता जीव उपजे.
१६ एक समयमां असंख्याता मरण पामे.
१७ जघन्य अंतरमुहूर्त अने उत्कृष्ट सात
हजार वर्षायु होय.
१८ पर्याप्ति, आहार, शरीर, इंडिय अने
श्वासोत्वास, ए चार होय.
१९ आहारआश्रयी त्रण, चार, पांच अ
थवा ठ दिशिनो आहार लीये.
२० दीर्घकालादिक कोइ पण संज्ञा न होय.
२१ ए दंमकवालाजीव पण पृथिवीकायनी
पेरें दश दंमकने विषे जाय.
२२ एक नारकी वर्जी बाकी त्रेवीश दंम
कना जीवो अप्कायमां आवी उपजे.
२३ वेद आश्रयी एकज नपुंसक वेद होय.
२४ अल्प बहुत्वमां पृथ्वीकायणी अप्का
यिक, जीव अधिक ठे.
२५ अप्कायनें जवन नथी.
२६ विरहकाल पण नथी.
२७ एकज मिष्यात्व गुणगणुं लाने.

- ३८ पृथिवीकायनी पेरें चार प्राण होय. ३२ समय समय आहारनी इहा उपजे.
 ३९ संयतीना आठ जांगा, नारकी पेरें जाणवा ३३ कायस्थिति पृथिवीकायनी पेरें जाणवी.
 ४० सच्चिदादिक त्रयो प्रकारनो आहार लीये. ३४ सात जाख जीवायोनि जाणवी.
 ४१ उज अने लोमें करी आहार लीये. ३५ सात जाख कोडी कुज जाणवां.

१४ हवे तेवकायना दंभकें पांत्रीश धार कहेते.

- १ शरीर आश्रयी औदारिक, तैजस अने कार्मण, ए त्रण शरीर होय. १८ प्रथमनी चार पर्याप्ति होय.
 २ जघन्य तथा उत्कृष्टी अवगाहना अं गुलनो असंख्यातमो जाग होय. १९ आहार आश्रयी त्रण, चार, पांच अथवा षट् दिशिनो आहार लीये.
 ३ एकज ठेवहुं संघयण होय. २० दीर्घ कालादिक त्रयो संज्ञारहित होय.
 ४ संज्ञा चार अथवा दश होय. २१ मरीने पांच स्थावर, त्रण विकर्षेडिय अने एक तिर्यंच, पंचेडियनो दंभक म जीने नवदंभकने विषे जाय.
 ५ दुंम संस्थान सूझनी अणीने आकारें. २२ एमां दश दंभकना जीवो आवी उपजे.
 ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय. २३ एमां एकज नपुंसक वेद होय.
 ७ रूपण, नील ने कापोत, त्रण जेझ्या होय. २४ अल्पबहुत्व अघ्राणुं बोलमां कहुं ठे.
 ८ एक स्पर्वेडिय होय. २५ जुवन ए दंभकमां नथी.
 ९ प्रथमनी त्रण समुदूघात होय. २६ विरहकाल नथी. निरंतर उपजे ठे.
 १० एकज मिथ्यादृष्टि होय. २७ एकज मिथ्यात्व गुणठाणुं लाजे.
 ११ एकज अचकुर्वरीन होय. २८ स्पर्वेडिय, कायबल, श्वासोह्वास अने आयु, ए चार प्राण होय.
 १२ मति अने श्रुत, ए बे अज्ञान होय. २९ संयतीना नारकीनी पेरें आठ जांगा होय.
 १३ औदारिक काययोग, औदारिक मिश्र काययोग अने कार्मणकाययोग, ए त्रण योग होय. ३० सच्चिदादिक त्रयो प्रकारनो आहार लीये.
 १४ प्रथमनां वे अज्ञान अने अचकुर्वरीन ए त्रण उपयोग होय. ३१ उज अने लोमें करी आहार लीये.
 १५ एक समयमां असंख्याता जीव उपजे. ३२ समय समय आहारनी इहा उपजे.
 १६ एक समयमां असंख्याता जीव च्यवे. ३३ कायस्थिति पृथिवीकायनी पेरें जाणवी.
 १७ जघन्य अंतरमुहूर्त अने उत्कृष्ट त्रण अहोरात्रिनुं आयुष्य होय. ३४ सात जाख योनि उपजवानी ठे.
 ३५ त्रण जाख कोडी कुज जाणवां.

१५ हवे पन्नरमा वायुकायना दंमकें पात्रीश द्वार कहे ठे.

- १ औदारिक, वैक्रिय, तैजस अने कार्मण, ए चार शरीर होय.
- २ जघन्योत्कृष्ट अवगाहना अंगुलनो अ संख्यातमो जाग होय.
- ३ एकज ठेवहुं संघयण होय.
- ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
- ५ हुंमसंस्थान, ध्वजा ने पताकाने आकारें.
- ६ क्रोधादिक चारे कपाय होय.
- ७ कृष्ण, नीलने कापोत, ए त्रण लेख्या होय.
- ८ एक स्पर्शेदिय होय.
- ९ प्रथमना चार समुद्घात होय.
- १० एकज मिथ्यादृष्टि होय.
- ११ एकज अचक्षुर्दर्शन होय.
- १२ मति अने श्रुत, ए वे अज्ञान होय.
- १३ औदारिकाययोग, औदारिक मिश्र काययोग, वैक्रियकाययोग, वैक्रियमिश्र काययोग अने कार्मणकाययोग. ए पां च योग होय.
- १४ प्रथमनां वे अज्ञान अने एक अचक्षु दर्शन, ए त्रण उपयोग होय.
- १५ एक समयमा असंख्याता उपजे.
- १६ एक समयमा असंख्याता ज्यवे.
- १७ जघन्यथी अंतरमुहूर्त्त अने उत्कृष्टं

- त्रण हजार वर्षायु होय.
- १८ प्रथमनी चार पर्याप्ति होय.
- १९ त्रण, चार, पांच अथवा षट् दिशिनो पण आहार लीये.
- २० दीर्घकालादिकी त्रणे संज्ञा रहित होय.
- २१ तेजकायनी पेरें नव दंमकने विषे जाय.
- २२ पांच स्थावर, त्रण विकलेदिय, पंचेदिय तिर्येच अने मनुष्य, ए दश दंमकवा जा जीवो एमां आवी उपजे.
- २३ वेदद्वारे एक नपुंसक वेद होय.
- २४ अल्पवहुत्वद्वारमां अपृकाययकी वायु कायिथा जीव अधिक ठे.
- २५ ए दंमकें जवन नथी.
- २६ विरहकाल नथी.
- २७ एकज मिथ्यात्व गुणग्राहं लाने.
- २८ तेजकायनी पेरें चार प्राण होय.
- २९ नारकीनी पेरें संयतीना आठ बोल ठे.
- ३० सचित्तादिक त्रण प्रकारनो आहार लीये.
- ३१ उंज अने लोमें करी आहार लीये.
- ३२ समय समय आहारनी इत्ता उपजे.
- ३३ कायस्थिति पृथिवीकायनी पेरें जाणवी.
- ३४ सात लाख जीवा योनि ठे.
- ३५ वार लाख कोडी कुल जाणवां.

१६ हवे सोलमा वनस्पतिकायना दंमकें पात्रीश द्वार कहे ठे.

- १ औदारिक, तैजस अने कार्मण, ए त्रण शरीर होय.
- २ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग उ त्कृष्टी एक हजार योजन प्रमाण श

- रीरनी अवगाहना जाणवी.
- ३ एकज ठेवहुं संघयण होय.
- ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
- ५ हुंमसंस्थान नाना प्रकारना आकारहुं.

- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ कृष्ण, नील, कापोत अने तेजो. ए चार ज्ञेया अपर्याप्ताने होय, अने पर्याप्ताने पहिली त्रण ज्ञेया होय.
- ८ एक स्पर्शेंद्रियज होय.
- ९ प्रथमना त्रण समुद्घात होय.
- १० एकज मिथ्यादृष्टि होय.
- ११ एकज अचक्षुर्दशीन होय.
- १२ मति अने श्रुत, ए बे अज्ञान होय.
- १३ औदारिककाययोग, औदारिकमिश्रकाययोग अने कार्मणकाययोग, ए त्रण योग होय.
- १४ तेजकायनी पेरें त्रण उपयोग होय.
- १५ एक समयमां अनंता जीव उपजे.
- १६ एक समयमां अनंता जीव चवे.
- १७ जघन्य अंतर मुहूर्त्त अने उत्कृष्ट दश हजार वर्षाणु होय.
- १८ प्रथमनी चार पर्याप्ति होय.
- १९ त्रण, चार, पांच अथवा षट् दिशिनो आहार लीये.
- २० दीर्घकालादिक संज्ञा रहित होय.
- २१ पांच स्थावरना, त्रण विकलेंद्रियना, एक

- तिर्यंच पंचेंद्रियनो अने एक मनुष्यनो.
- ए रीतें दश दंमकने विषे जइ उपजे.
- २२ नारकी वर्जिने बाकी त्रेवीश दंमकवाला जीवो, ए दंमकमां आवी उपजे.
- २३ एक नपुंसक वेद होय.
- २४ अल्पबहुत्वमां वायुकायशी वनस्पति कायिया जीव अधिक ठे.
- २५ जवन नशी.
- २६ विरहकाल नशी.
- २७ एकज मिथ्यात्व गुणगणुं जाने.
- २८ तेजकायनी पेरें चार प्राण होय.
- २९ संयतीना आठ जेद नारकीनी पेरें.
- ३० सचित्तादिक त्रण प्रकारनो आहार लीये.
- ३१ उज अने लोमें करी आहार लीये.
- ३२ समय समय आहारनी इहा उपजे.
- ३३ कायस्थिति प्रत्येक वनस्पति आश्रयी असंख्याती उत्सर्पिणी अवसर्पिणी होय अने अनंतकाय आश्रयी अनंती उत्सर्पिणी ने अवसर्पिणी होय.
- ३४ प्रत्येकनी दश लाख अने साधारणनी चौदलाख मली चौबीश लाखयोनि ठे.
- ३५ अठधावीश लाख कोडी कुल जाणवां.

१७ हवे सत्तरमा बे इंद्रियना

दंमकें पांतीश घर कहे ठे.

- १ औदारिक, तैजस ने कार्मण, ए त्रण शरीर होय.
- २ अवगाहना जघन्य अंगुलनो असंख्यात मो जाग अने उत्कृष्टी बार योजन होय.
- ३ एकज ठेवहुं संघयण होय.
- ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.

- ५ एकज हुंमसंस्थान जाणवुं.
- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ कृष्ण, नील अने कापोत, ए त्रण ज्ञेया.
- ८ स्पर्शेंद्रिय अने रसेंद्रिय, ए बे इंद्रिय होय.
- ९ प्रथमना त्रण समुद्घात होय.
- १० सम्यक् अने मिथ्या, ए बे दृष्टि होय.

- ११ एकज अचक्षुर्दर्शन होय.
- १२ अपर्याप्तावस्थायें कोइएकने मति अने श्रुत ए बे ज्ञान होय अने एज बे अज्ञान पण होय. तथा पर्याप्तावस्थायें तो बे अज्ञानज होय.
- १३ औदारिककाययोग, औदारिक मिश्र काययोग, कर्मणकाययोग अने असत्यअमृषा वचनयोग, ए चार योग होय.
- १४ कोइएक अपर्याप्ताने प्रथमनां बे ज्ञान, बे अज्ञान अने अचक्षुर्दर्शन. ए पांच उपयोग होय, अने पर्याप्ताने बे ज्ञान न होय, माटें त्रणज उपयोग होय.
- १५ एक समयमां जघन्य, एक, बे, त्रण जीव उपजे अने उत्कृष्टशी संख्याता अथवा असंख्याता जीव आवी उपजे.
- १६ उपजवानी परें मरण पण जाणी जेवुं.
- १७ आयुष्य आश्रयी जघन्य अंतर मुहूर्त्त अने उत्कृष्टशी बार वर्षायु होय.
- १८ मनःपर्याप्ति वर्जने पांच पर्याप्ति होय.
- १९ ढ दिशिनो आहार लीये.
- २० एक हितोपदेशिकी संज्ञा होय.

- २१ वनस्पतिनी परें दश दंमकमां जइ उपजे.
- २२ दश दंमकना जीव एमां आवी उपजे.
- २३ एक नपुंसक वेद होय.
- २४ अल्पबहुत्वमां पंचेंद्रिय तिर्यचक्षकी बे द्रिय जीव अधिक होय.
- २५ जवन नशी.
- २६ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो एक मुहूर्त्त विरहकाल होय.
- २७ एमां मिथ्यात्व अने सास्वादन ए बे गुण गणां लाजे.
- २८ स्पर्शेंद्रिय, रसेंद्रिय, वचनबल, कायबल, श्वासोद्वास अने आयु. एठ प्राण होय.
- २९ संयतीना आठ जेद नारकीनी परें.
- ३० सचित्तादिक त्रणे प्रकारनो आहार लीये.
- ३१ उंजादिक त्रणे प्रकारें आहार लीये.
- ३२ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टशी अंतरमुहूर्त्तें आहारनी इज्ञा उपजे.
- ३३ कायस्थिति संख्याता वर्षनी जाणवी.
- ३४ बे लाख योनि जाणवी.
- ३५ सात लाख कोडी कुल जाणवां.

१८ हवे अदारमा त्रींद्रियना दंमकें पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ औदारिक, तैजस अने कार्मण. ए त्रण शरीर होय.
- २ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो नाग अने उत्कृष्टी त्रण गाउनी अवगाहना.
- ३ एकज ठेवहुं संघयण होय.
- ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
- ५ एकज दुंमसंस्थान जाणहुं.

- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ कृष्ण, नील अने कापोत. ए त्रण लेश्या होय.
- ८ स्पर्शेंद्रिय रसेंद्रिय अने घ्राणेंद्रिय, ए त्रण इंद्रियो होय.
- ९ प्रथमना त्रण समुद्घात होय.
- १० सम्यक् अने मिथ्या, ए बे दृष्टि होय.

- ११ एकज अचकुर्दर्शन होय.
 १२ ज्ञान हींझियनी परें जाणी लेवुं.
 १३ औदारिककाययोग, औदारिकमिश्रका
 ययोग, कार्मणकाययोग अने असत्य
 अमृषा वचनयोग, ए चार योग होय.
 १४ हींझियनी परें उपयोग जाणवा.
 १५ हींझियनी परें उपपात जाणवो.
 १६ उपपातनी परें च्यवन पण जाणवुं.
 १७ जघन्य अंतरमुहूर्त्त अने उत्कृष्टुं उंगण
 पचास-दिवसायु जाणवुं.
 १८ मनःपर्याप्ति वर्जीने पांच पर्याप्ति होय.
 १९ ठ दिशिनो आहार लीये.
 २० एक हितोपदेशिकी संज्ञा होय.
 २१ वनस्पतिनी परें दश दंमकमां जइ उपजे.
 २२ दश दंमकवालाला जीवो एमां आवी उपजे.
 २३ एक नपुंसक वेद होय.

- २४ अल्पबहुत्वमां बेझियथकी तेंझियजीव
 अधिक होय.
 २५ नवन नथी.
 २६ जघन्य एक समयने उत्कृष्टो एक मु
 हूर्त्त विरहकाल होय.
 २७ प्रथमना बे गुणताणां लाने.
 २८ स्पष्टींझिय, रसेंझिय, घ्राणेंझिय, वचन
 बल, कायबल, श्वासोत्वास अने आयु,
 ए सात प्राण होय.
 २९ संयतीना आठ जंग, नारकीनी परें.
 ३० सचिचादिक त्रणेप्रकारनो आहार लीये.
 ३१ उजादिक त्रणे प्रकारें आहार लीये.
 ३२ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टथी एक
 अंतरमुहूर्त्तें आहारनी इज्ञा उपजे.
 ३३ कायस्थिति संख्यातादिवसनी जाणवी.
 ३४ बे लाख योनि ठे.
 ३५ आठ लाख कोडि कुल जाणवां.

१९ हवे उगणीशमा चवरींझियना दंमकें पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ औदारिक, तैजस अने कार्मण, ए त्रण
 शरीर होय.
 २ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग
 अने उत्कृष्टी चार गाठनी अवगाहना.
 ३ एकज ठेवहुं संघयण होय.
 ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
 ५ एकज दुंमसंस्थान जाणवुं.
 ६ क्रोधादिक चारें कषाय होय.
 ७ कृष्ण, नील ने कापोत ए त्रण लेश्या.
 ८ स्पर्शी, रसें, घ्राणनेचकु, एचार इंझियोहोय.
 ९ प्रथमना त्रण समुद्घातं होय.

- १० सम्यक् अने मिथ्या, ए बे दृष्टि होय.
 ११ चक्षु ने अचक्षु, ए बे दर्शन होय.
 १२ ज्ञान, हींझियनी परें जाणी लेवुं.
 १३ औदारिककाययोग, औदारिकमिश्रका
 ययोग, कार्मणकाययोग अने असत्य
 अमृषावचनयोग, ए चार योग होय.
 १४ अपर्याप्ता लगे कोइकने प्रथमनां बे
 ज्ञान, बे अज्ञान अने बे दर्शन. ए ठ
 उपयोग होय, अने पर्याप्ताने प्रथमना
 बे ज्ञान विना चार उपयोग होय.
 १५ हींझियनी परें उपपात जाणवो.

- १६ उपपातनी पेरें च्यवन पण जाणवुं.
- १७ जघन्य अंतरमुहूर्त, उत्कृष्टं ठ मासायु.
- १८ मनःपर्याप्ति वजीने पांच पर्याप्ति होय.
- १९ ठ दिशिनो आहार लीये.
- २० एक हितोपदेशिकी संज्ञा होय.
- २१ वनस्पतिनी पेरें दश दंमकमां जाय.
- २२ एमां दश दंमकवाला जीवो आवी उपजे.
- २३ एक नपुंसक वेद होय.
- २४ अल्पबहुत्वमां ज्योतिषी देवोयकी चौरिंदिय जीव अधिक होय.
- २५ जवन नथी.
- २६ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो एक मुहूर्त विरहकाल होय.

- २७ प्रथमनां बेज गुंणागणां लाजे.
- २८ स्पशेंदिय, रसेंदिय, घ्राणेदिय, चक्षु रिंदिय, वचनबल, कायबल, श्वासोच्चा स अने आयु. ए आठ प्राण होय.
- २९ संयतीना आठ जंग नारकीनी पेरें ठे.
- ३० सचिचादिक त्रणे प्रकारनो आहार लीये.
- ३१ उजादिक त्रणे प्रकारें आहार लीये.
- ३२ जघन्य एक समय अने उत्कृष्ट एक अंतर मुहूर्तें आहारनी इहा उपजे.
- ३३ कायस्थिति संख्याता मासनी जाणवी.
- ३४ बे लाख योनि ठे.
- ३५ नव लाख कोडी कुल जाणवां.

२० हवे वीशमा पंचेंदिय तिर्यचना दंमकें पात्रीश द्वार कहे ठे.

- १ समूर्द्धिमने औदारिक, तैजस अने कार्मण. ए त्रण शरीर होय. तथा गर्जने अने औदारिक, वैक्रिय, तैजस अने कार्मण, ए चार शरीर होय.
- २ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग अने उत्कृष्टो एक हजार योजन शरीर, तेमां गर्जज जलचरनुं हजार योजननुं, स्थलचरनुं ठ गाव, खेचरनुं धनुष्य पृथक्त्व, उरःपरिसर्पनुं हजार योजन अने छुजपरिसर्पनुं गाव पृथक्त्व. तेमज उत्तर वैक्रियशरीर करे, तो नवज्ञो योजन प्रमाण जाणवुं. तथा समूर्द्धिममां जलचरनुं एक हजार योजन, स्थलचरनुं गाव पृथक्त्व, खेचरनुं धनुष्यपृथक्त्व,

- उरःपरिसर्पनुं योजनपृथक्त्व, छुज परिसर्पनुं गावपृथक्त्व जाणवुं.
- ३ समूर्द्धिमने एकज ठेवहुं संघयण होय. अने गर्जने ठे संघयण होय.
- ४ संज्ञा चार अथवा दश होय.
- ५ समूर्द्धिमने एक हुंमसंस्थान अने गर्जने ठे ए संस्थान होय.
- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ समूर्द्धिमने प्रथमनी त्रण छेदया होय. अने गर्जने ठे छेदया होय.
- ८ इंदिय पांचे होय.
- ९ समूर्द्धिमने प्रथमना त्रण समुद्घात होय अने गर्जने पांच समुद्घात होय.
- १० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय.

- ११ चक्षुर्दर्शन; अचक्षुर्दर्शन अने अवधि दर्शन, ए त्रण दर्शन होय.
- १२ प्रथमनां त्रण ज्ञान अने त्रण अज्ञान मली ठ ज्ञान होय.
- १३ संमूर्द्धिमने औदारिककाययोग, औदारिकमिश्रकाययोग, कार्मणकाययोग अने असत्यअमृषावचनयोग. ए चार योग होय. तथा गर्जजने मनना चार, वचनना चार अने औदारिककाय योग, औदारिकमिश्रकाय योग, वैक्रियकाय योग, वैक्रियमिश्रकाय योग, कार्मणकाय योग. ए तेर योग होय.
- १४ संमूर्द्धिममां कोइएकने अपर्याप्तावस्थायें चौरिंशियनी परें ठ उपयोग होय अने पर्याप्तावस्थायें चार होय, ने गर्जजने नारकीनी परें नव उपयोग.
- १५ दींशियनी परें उपपात जाणवो.
- १६ उपपातनी परें मरण जाणवुं.
- १७ जघन्य अंतरमुहूर्त आयु होय अने उत्कृष्टं त्रण पव्योपमायु होय. तेमां गर्जज तिर्थचनुं आयु आ प्रमाणें ठे.
- १ जलचरनुं पूर्वकोटि वर्षायुं जाणवुं,
- २ खेचरनुं पव्योपमनो असंख्य जाग.
- ३ स्थलचरनुं त्रण पव्योपमायु.
- ४ उरःपरिस्पर्णनुं पूर्वकोडी वर्षायु.
- ५ सुजपरिस्पर्णनुं पूर्वकोडी वर्षायु. संमूर्द्धिम पंचेंशिय तिर्थचनुं आयु कहे ठे.
- १ जलचरनुं पूर्वकोडी वर्षायु.
- २ स्थलचरनुं चोराशी हजार वर्षायु.

- ३ खेचरनुं बहोंतेर हजार वर्षायु.
- ४ उरःपरिस्पर्णनुं पूर्वकोडी वर्षायु.
- ५ सुजपरिस्पर्णनुं पूर्वकोडी वर्षायु.
- १ संमूर्द्धिमने मनपर्याप्ति वर्जिं बाकीनी पांच पर्याप्ति अने गर्जजने ठ पर्याप्ति होय.
- १ए ठ दिशिनो आहार लीये.
- २० दीर्घकालादिकी त्रणे संज्ञा होय.
- २१ संमूर्द्धिम, तिर्थच तो एक ज्योतिषी तथा बीजा वैमानिक, ए बे दंमक वर्जिने बाकीना बावीश दंमकमां जइ उपजे अने गर्जज तिर्थचतो चोवीश दंमकमां जइ उपजे.
- २२ संमूर्द्धिममां दश दंमकवाला जीवो. आवी उपजे अने गर्जजमां चोवीशे दंमकना जीवो आवी उपजे.
- २३ संमूर्द्धिमने एक नपुंसकवेद होय अने गर्जजने त्रणे वेद होय.
- २४ अल्पबहुत्वमां चौरिंशिय जीवयकी पंचेंशिय तिर्थच जीव अधिक ठे.
- २५ जवन नषी.
- २६ संमूर्द्धिमने जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो चोवीशमुहूर्त, तथा गर्जजने जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो बार मुहूर्त विरहकाल जाणवो.
- २७ संमूर्द्धिममां प्रथमनां बे गुणताणां लाजे अने गर्जजमां प्रथमनां पांच गुणताणां लाजे.
- २८ संमूर्द्धिमने मन विना नव प्राण होय, अने गर्जजने दश प्राण होय.
- २९ संमूर्द्धिममां संयतीना आठ जंग ना

रकीनी पेरेँ होय अने गर्नजमां संयती
तथा असंयतासंयती, ए बे जंग होय.
३० सच्चिदादिक त्रणे प्रकारनो आहार लीये.
३१ उजादिक त्रणे प्रकारें आहार लीये.
३२ संमूर्द्धिमने जघन्य एक समय अने
उत्कृष्टथी एक अंतरमुहूर्त्त तथा गर्न

जने जघन्य, एक अंतरमुहूर्त्त अने उ
त्कृष्टी उचनकेँ आहारनी इच्छा उपजे.
३३ कायस्थिति सात आठ नवनी जाएवी.
३४ चार लाख योनि जाएवी.
३५ साढी त्रेपन लाख कोडी कुल जाएवां.

३१ हवे एकवीशमा मनुष्यना दंरुकेँ पांत्रीश द्वार कहे ठे.

१ संमूर्द्धिमने औदारिक, तैजस अने का
र्मण, ए त्रण शरीर होय अने गर्नजने
पांचे शरीर होय.
२ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग
अने उत्कृष्टी त्रण गाउनी अवगाहना.
३ संमूर्द्धिमने एक ठेवहुं संघयण होय
अने गर्नजने ठे संघयण होय.
४ संज्ञा चार, दश अने शोल होय.
५ संमूर्द्धिमने एक हुंसंस्थान. अने ग
र्नजने ठ संस्थान होय.
६ केवली अने ह्रीणमोही विना बा
कीना सर्व मनुष्यने चारे कषाय होय.
७ गर्नजने ठ लेख्या अने संमूर्द्धिमने
प्रथमनी त्रण लेख्या होय.
८ इन्द्रिय पांचे होय.
९ संमूर्द्धिमने प्रथमनी त्रण समुद्घात
होय अने गर्नजने साते समुद्घात होय.
१० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय.
११ चक्षुआदिक चारे दर्शन होय.
१२ गर्नजने पांच ज्ञान अने त्रण आज्ञान, ए
आठे ज्ञान लाजे, अने संमूर्द्धिमने प्र
थमनां बे ज्ञान, अने बे अज्ञान होय.

१३ संमूर्द्धिमने औदारिककाययोग, औदा
रिकमिश्रकाययोग अने कार्मणकाय
योग, ए त्रण योग होय अने गर्नजने
पन्नरे योग होय.
१४ संमूर्द्धिमने प्रथमना बे अज्ञान अने
प्रथमनां बे दर्शन, ए चार उपयोग होय
अने गर्नजने बारे उपयोग होय.
१५ संमूर्द्धिमनेविषे एक समयमां असंख्या
ता जीव उपजे. ते सर्वमिथ्यादृष्टि जा
एवा अने गर्नजने विषे जघन्यथी एक,
बे, त्रण तथा उत्कृष्टा संख्याता उपजे.
१६ उपजवानी पेरेँ च्यवन पण जाएवुं.
१७ जघन्य अंतरमुहूर्त्त अने उत्कृष्टुं त्रण
पत्न्योपमायु जाएवुं.
१८ संमूर्द्धिमने प्रथमनी चार पर्यासि अने
गर्नजने सर्वे ठे पर्यासि होय.
१९ ठ दिशिना आहार लीये.
२० दीर्घकालादिकी त्रणे संज्ञा होय.
२१ संमूर्द्धिम मरीने वनस्पतिनी पेरेँ दश
दंरुकमां जाय अने गर्नज मरीने चो
वीशे दंरुकमां जाय.
२२ संमूर्द्धिममां पृथिवी, अणु, वनस्पति,

- त्रण विकर्षेडिय,तिर्येच अने मनुष्य,ए
आठ दंभकवाला जीवो आवी उपजे.
अने गर्जेजमां तो तेउ अने वाउ,ए बे
दंभक वर्जीने शेष बावीश दंभकना
जीवो आवी उपजे.
- ३३ संभूर्हिमने एक नपुंसक वेद होय अने
गर्जेजने त्रणे वेद होय.
- ३४ अल्पबहुत्वमां गर्जेज मनुष्य, संख्यायें
सर्वदंभकथकी स्वल्प ठे.
- ३५ एमनां जवन नथी.
- ३६ विरहकाल तिर्येच पंचेडियनी पेरें ठे.
- ३७ संभूर्हिममां एकज मिष्यात्वगुणठाणुंला
जे अने गर्जेजमां चवदे गुणठाणां लाजे.
- ३८ संभूर्हिमने मनोबल अने वचनबल

- विना आठ अथवा सात प्राण होय,
अने गर्जेजने दशे प्राण होय.
- ३९ संभूर्हिमने संयतीना आठ जंग नार
कीनी पेरें होय,अने गर्जेजने विपे सं
यतीना चोवीश जंग सर्व प्रकारें लाजे.
- ४० सच्चिदादिक त्रणेप्रकारना आहार लीये.
- ४१ उंजादिक त्रण प्रकारें आहार लीये.
- ४२ संभूर्हिमने जघन्य एक समय अने उ
त्कृष्टी एक अंतरमुहूर्त्तें अने गर्जेजने
जघन्य एक अंतरमुहूर्त्तें अने उत्कृष्ट
थी अक्षमजके आहारनी इहा उपजे.
- ४३ कायस्थिति सात आठ जवनी जाणवी.
- ४४ चौद लाख योनि जाणवी.
- ४५ बार लाख कोडी कुल जाणवां.

३९ हवे बावीशमा व्यंतर देवोना दंभकें पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ वैक्रिय, तैजस अने कार्मेण, ए त्रण
शरीर होय.
- २ उपजतां जघन्यथी अंगुलनो असंख्या
तमो जाग अने उत्कृष्टी सात हाथनी
अवगाहना होय तथा उत्तरवैक्रिय करे
तो जघन्यथी अंगुलनो संख्यातमो जाग
अने उत्कृष्ट एक लाख योजन जाणवी.
- ३ संघयण रहितहोय असंघयणी ठे माटे.
- ४ संज्ञा चार, दश, शोल, होय.
- ५ एक समचतुरस्र संस्थान जाणवुं.
- ६ क्रोधादिक चारे कषाय होय.
- ७ तेजो पर्यंत प्रथमनी चार लेश्या होय.
- ८ पांचे इंद्रिय होय.
- ९ प्रथमना पांच समुद्रघात होय.

- १० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय.
- ११ प्रथमनां त्रण दर्शन होय.
- १२ प्रथमनां त्रण ज्ञान तथा त्रण अ
ज्ञान मली ठ होय.
- १३ मनना चार, वचनना चार तथा वैक्रिय
काययोग, वैक्रियमिश्रकाययोग अने
कामर्ण काययोग, ए अग्नीधारयोग होय.
- १४ नारकीनी पेरें नव उपयोग होय.
- १५ एकसमयें जघन्यथी एक, बे, त्रण अने
उत्कृष्टा संख्याता असंख्याता उपजे.
- १६ उपपातनी पेरें च्यवन पण जाणवुं.
- १७ जघन्य दश हजारवर्षे अने उत्कृष्टुं एक
पद्योपमायु जाणवुं.
- १८ पर्यासि ठ होय परंतु जाषा अने मन सा

- थें उपजे माटें पांच पर्यासि पण कहियें.
- १९ ठ दिशिनो आहार लीये.
- २० एक दीर्घकालिकी संज्ञा होय.
- २१ पृथिवी, अणु, वनस्पति, तिर्येच पंचेंद्रिय अने मनुष्य. ए पांच दंमकमां जइ उपजे.
- २२ गर्नेज तिर्येच अने गर्नेज मनुष्य. ए बे दंमकवाला जीवो एमां आवी उपजे.
- २३ पुरुष अने स्त्री, ए बे वेद होय.
- २४ अल्पबहुत्वमां जलचर पंचेंद्रिय तिर्ये चिणीयकी एजीव संख्यातगुणा ठे. अथवा नारकीयकी अधिक ठे.
- २५ एमनां जवन असंख्यातां ठे.
- २६ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो चोवीश सुहूर्त विरहकाल जाणवो.

- २७ प्रथमना चारे गुणगणां लाचे.
- २८ प्राण आश्रयी वज्ञो प्राण होय.
- २९ संयतीना आठ जंग त्रीजे प्रकारें लाचे.
- ३० एकज अचित्ताहार लीये.
- ३१ उज अने लोमें करी आहार लीये.
- ३२ दशहजार वर्षायुवालाने चोयनकें आहारनी इहा अने पब्योपमायुवालाने दिवस प्रथक्त्वे आहारनी इहा उपजे.
- ३३ कायस्थिति जवस्थिति जेटली जाणवी. ए मरीने फरी देव गतिमां न उपजे.
- ३४ चारे निकायनी ४ लाखयोनि जाणवी.
- ३५ कुलकोडी पण चारे निकायनी सार्थें ज जवनपतिना दंमकमां कही ठे.

२३ हवे त्रेवीशमा ज्योतिषीदेवोना दंमकें पांत्रीश द्वार कहे ठे.

- १ वैक्रिय, तैजस अने कार्मण. ए त्रण शरीर होय.
- २ जघन्य तथा उत्कृष्टावगाहना व्यंतर देवोनी परें जाणवी.
- ३ संघयण रहित ठे असंघयणी ठे.
- ४ संज्ञा, चार, दश, शोल होय.
- ५ एक समचतुरस्र संस्थान जाणवुं.
- ६ क्रोधादिक चारे कपाय होय.
- ७ एकज तेजोलेश्या होय.
- ८ पांचे इंद्रियो होय.
- ९ प्रथमना पांच समुद्घात होय.
- १० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय.
- ११ चक्षुरादि त्रण दर्शन होय.
- १२ प्रथमनां त्रण ज्ञान अने त्रण अज्ञान.

- १३ व्यंतरनी परें अगीयार योग होय.
- १४ नारकीनी परें नव उपयोग होय.
- १५ व्यंतरदेवोनी परें उपपात जाणवो.
- १६ उपपातनी परें अवन पण जाणवुं.
- १७ जघन्य एक पब्योपमनो आठमो जाग अने उत्कृष्टुं एक पब्योपम एक लाख वर्षें अधिक एटलुं आशु जाणवुं.
- १८ पर्यासि ठ होय परंतु जाषा अने मन सार्थें लेतां पांच पर्यासि पण कहियें.
- १९ ठ दिशिनो आहार लीये.
- २० एक दीर्घकालिकी संज्ञा होय.
- २१ व्यंतरनी परें पांच दंमकमां जइ उपजे.
- २२ व्यंतरनी परें बे दंमकना जीवो एमां आवी उपजे.

- ३३ पुरुषवेद अने स्त्रीवेद, ए बे वेद होय.
 ३४ अल्पबहुत्वमां व्यंतरिकदेवोथकी ज्योतिषी देवो अधिक ठे.
 ३५ एमनां जवन असंख्यातां ठे.
 ३६ जघन्य एक समय अने उत्कृष्टो चौबीश मुहूर्त पर्यंत विरहकाल जाणवो.
 ३७ प्रथमना चारे गुणगणां लाजे.
 ३८ एमने द्रो प्राण होय.

- ३९ संयतीना आठ जंग त्रीजे प्रकारें लाजे.
 ४० एकज अचित्ताहार लीये.
 ४१ उंज अने लोमें करी आहार लीये,
 ४२ जघन्योत्कृष्ट दिवस पृथक्त्वे आहार नी इहा उपजे.
 ४३ ज्योतिषी मरी फरी ज्योतिषी न थाय.
 ४४ योनिद्वार बक्षा देवोतुं सार्थें कहेवाणुं ठे.
 ४५ कुलकोडी द्वार पण सार्थें कहेवाणुं ठे.

३४ चौबीशमा वैमानिक देवोना दंमकें पांतीश द्वार कहे ठे.

- १ वैक्रिय तैजस अने कार्मण, एत्रण शरीर.
 २ जघन्य अंगुलनो असंख्यातमो जाग अने उत्कृष्टी सात द्वाथनी अवगाहना तथा उत्तर वैक्रिय शरीर करे तो जघन्य अंगुलनो संख्यातमो जाग अने उत्कृष्ट लाख योजन सुधी ते बारमा देवलोक सुधीना देवो करे, उपरांतना न करे.
 ३ संघयण रहित ठे असंघयणी ठे.
 ४ संज्ञा चार, दश, शोल होय.
 ५ एकज समचतुरस्र संस्थान जाणवुं.
 ६ क्रोधादिक चारें कषाय होय.
 ७ तेजो, पद्म अने शुक्ल. एत्रण जेदया होय.
 ८ इंद्रियद्वार आश्रयी पांचे इंद्रिय होय.
 ९ प्रथमना पांच समुद्रघात होय.
 १० सम्यक्त्वादिक त्रणे दृष्टि होय.
 ११ चक्षुरादि-त्रण दर्शन होय.
 १२ प्रथमनां त्रण ज्ञान, त्रण अज्ञान होय.
 १३ व्यंतरनी परें अगीथार योग होय.
 १४ द्वार देवलोक अने नव भैवेयकना देवोने विषे नारकीनी-परें नव उपयोग

होय अने पांच अनुत्तर विमानवासी देवो, बक्षा सम्यक्दृष्टि ठे, माटें तेमने तो प्रथमनां त्रण ज्ञान अने त्रण दर्शन मली ठे उपयोग होय.

- १५ जघन्यथी एक समयमां एक, बे, त्रण उपजे अने उत्कृष्टथी तो आठमा देव लोक पर्यंत संख्याता असंख्याता पण उपजे. परंतु नवमा देवलोकथी मांफी ने सर्वार्थसिद्धनामा पांचमा अनुत्तर विमान पर्यंत संख्याताज उपजे, कारण के, त्यां मात्र मनुष्यमांथीज आवी उपजे ठे अने फरी च्यवे, तेवारें पण मनुष्यमांज जाय, बीजे क्यांहि न जाय.
 १६ उपपातनी परें च्यवन पण जाणी जेवुं.
 १७ जघन्य एक पद्योपम अने उत्कृष्ट ते त्रीश सागरोपमाणुं जाणवुं.
 १८ ठ पर्याप्ति होय पण जाषा अने मन. ए बे पर्याप्ति एके वखत सार्थेंज उपजे ठे तेशी पांच पर्याप्ति पण कहीयें.
 १९ ठ दिशिनो आहार लिये.

- ३० एक दीर्घकालिकी संज्ञा होय.
- ३१ पहेला अने बीजा देवलोकना देवो मरीने पृथिवीकायनी परें पांच दंभकमां जइ उपजे अने त्रीजाथी आठमा सुधी ठ देवलोकना देवो गर्नज तिर्यंच अने गर्नज मनुष्यमां आवी उपजे.
- ३२ आठमा देवलोक सुधी गर्नज तिर्यंच अने गर्नज मनुष्य, ए बे दंभकना जी वो जाय अने उपरांतना देवलोकमां तो एक गर्नज मनुष्यज आवी उपजे.
- ३३ पहेला अने बीजा देवलोकने विषे पुरुष तथा स्त्री, ए बे वेद होय अने उपरांतना देवोमां एकज पुरुष वेद होय.
- ३४ अल्पबहुत्वमां बादर अग्निकाधिया जी वोथकी वैमानिक देवो अधिक ठे.
- ३५ जवन(८४७०३३) ठे पाण्डा ६३ ठे.
- ३६ जघन्य सर्व स्थानकें एक समय अने उत्कृष्टो पब्योपमनो संख्यातमो जाग विरहकाल जाणवो. तिहां जुदे जुदे स्थानकें उत्कृष्टो विरह आ प्रमाणें.
- १ पहेला बीजा देवलोकेंचौबीसमुहूर्त.
- २ त्रीजा देवलोकेंनवदिवसवीसमुहूर्त.
- ३ चौथा देवलोकें बार दिवसदशमुहूर्त.
- ४ पांचमा देवलोकेंसाडीबावीशदिवस.
- ५ षष्ठा देवलोकें पीस्तालीश दिवस.
- ६ सातमा देवलोकें एंशी दिवस.
- ७ आठमा देवलोकें एकशो दिवस.
- ८ नवमा तथा दशमा देवलोकें संख्या ता महीनानो विरहकाल जाणवो.

- ए अगीयारमा तथा बारमा देवलोकें संख्याता वर्षनो विरहकाल जाणवो.
- १० ग्रैवेयकना पहेला त्रिकने विषे संख्याता शंकडा वर्षनो विरह जाणवो.
- ११ बीजा मध्यम तेवचला त्रिकने विषे संख्याता हजार वर्षनो विरह जाणवो.
- १२ त्रीजा उपरला त्रिकने विषे संख्याता लाख वर्षनो विरहकाल ठे.
- १३ विजयादि चार अनुत्तर विमानें पब्योपमनो असंख्यातातमो जाग विरह काल जाणवो.
- १४ पांचमा सर्वाधिकविमानें पब्योपमनो संख्यातमो जाग विरह ठे.
- १५ गुणठाणां द्वार आश्री बे जेद ठे.
- १ बार देवलोक अने नवग्रैवेयकना देवोमां प्रथमना चारें गुणठाणां जाणे.
- २ पांच अनुत्तरविमानना सर्व देवोमां एकज चोशुं गुणठाणुं जाणे.
- ३ वैमानिक देवोमां दशो प्राण होय.
- ४ संयतिना आठबोल त्रीजा प्रकारें जाणे.
- ५ एकज अचित्त आहार लीये.
- ६ उंज अने लोमें करी आहार लीये.
- ७ आहारनी इहा आ प्रमाणें उपजे.
- १ एक पब्योपमायुवाला देवोने वे दिवसथी मांमीने नव दिवस पर्यं तें आहारनी इहा उपजे.
- २ जेनुं एकसागरोपमायु होय, तेने एक हजारवर्षें आहारनी इहा उपजे.
- ३ एक सागरोपम उपरांत जेटला सा

गरोपमनुं आयु होय तेदजा हजार वर्षे आहारनी इहा उपजे.

४ सर्वाथिसिद्ध विमाने तेत्रीश साग रोपमायु ठे माटे तेने तेत्रीश हजार वर्षे आहारनी इहा उपजे.

३३ वैमानिक देवोनी कायस्थिति तो एम नी जवस्थिति जेटली जाणवी. मरीने वैमानिकमां पाठा उपजता नथी.

३४ चारेनिकायना देवोनी ४ लाख योनि ठे.

३५ चारे निकायना देवो संबंधी तेरे दंभक मां ढवीश लाख कोडी कुल जाणवां.

ए रीते चोवीश दंभक मांहेला प्रत्येक दंभकने विषे पांत्रीश द्वारनो विचार संक्षेपथी लख्यो अने ए संबंधि देव नरकादिकोनां प्र तरें प्र तरें जूदां जूदां आयु तथा शरीरनी अ व गाहना प्रमुख अनेक वातो विस्तारें समज वामां आववा माटे आगल तेना खुलासा पूर्वक यंत्रो दाखल करेला ठे, ते जोइ जेवा.

तिहां चार निकायना देवोमां प्रथम जवनपति देवोनी वक्तव्यता कहे ठे.

एक लाख एंशी हजार योजन रत्नप्रज्ञानो पृथ्वीपिंढ ठे, तेमां एक हजार योजन उपर मूकी आपीयें अने एक हजार योजन तलीये मूकी आपीयें, बाकी वज्जेना १४८००० योजननो पिंढ तेमांहे यथायोग्य पणो दशजातिना जवनपति देवतानां जवन ठे.

जवन एटले देवतानी काया प्रमाण महामंढप समान आवास जाणवा. ते बाहेर वाटला गोलाकारें ठे अने मांहे चोखूणां तथा तलीयामां कमलना मोमा सरखां ठे.

ते जवनमध्ये जे न्हानामां न्हानां जवन ठे, ते जंबूद्वीप प्रमाण एक लाख योजन लांबां पदोलां ठे. अने जे मध्यमजवन ठे, ते संख्याता कोटि योजन प्रमाण ठे, तथा जे अत्यंत महोटां जवन ठे, ते असंख्याता कोटाकोटि योजन प्रमाण ठे. ते महोटा एकेका जवनमां असंख्य देवोनी निवास ठे.

मेरुमध्यवर्ती जे आठ रुचक प्रदेश ठे, तिहांथी अर्धोअर्ध बे खंढ करीयें, एक दक्षिण दिशिनुं अर्ध अने बीजुं उत्तरदिशिनुं अर्ध. एवा बे जाणें वहेचतां एकेक निकायनो एक दक्षिणदिशिना इंड अने बीजो उत्तरदिशिनो इंड जूदा जूदा गणतां दश नि कायना वीश इंड ठे. ते दशनिकायमां पहेला निकायनुं नाम असुरकुमार निकाय ठे, केम के वैमानिक देवोने सुर कहीयें, ते वैमानिक ए नही माटे एने असुर कहीयें, तथा बालकनी परें क्रीडाना करनार माटे कुमार कहीयें. तेमनुं आयुं आ प्रमाणें ठे, ते कहे ठे.

१ दक्षिणदिशिनो अधिपति असुरकुमारनो राजा चमरेंड, तेनुं उत्कृष्टायु एक सागरोपम.
२ उत्तरदिशिनो अधिपति बर्लीइ असुरकुमारनो राजा, तेनुं उत्कृष्टायु सागरोपम जाणेंड.
३ चमरेंडनी देवीनुं उत्कृष्टायु साडा त्रय पव्योपम जाणेंड.

- ४ बलींइनी देवीनुं उत्कृष्टायु साढाचार पब्योपम जाणवुं.
 ५ शेष दक्षिणदिशिना धरणेंड प्रमुख नव इंशोनुं उत्कृष्टायु प्रत्येके दोढ पब्योपम जाणवुं.
 ६ उत्तरदिशिना नूतानदेंड प्रमुख नव इंशोनुं उत्कृष्टायु देशे कणा बे पब्योपम जाणवुं.
 ७ धरणेंड प्रमुख नव इंशोनी देवीनुं उत्कृष्टायु अर्ध पब्योपम जाणवुं.
 ८ नूतानदेंड प्रमुख नव इंशोनी देवीनुं उत्कृष्टायु देशोन एक पब्योपम जाणवुं.
 ९ ए सर्वनुं जघन्यायु दश हजार वर्षेनुं जाणवुं. अने जघन्यथी उपरांत उत्कृष्टथी नीनुं ज्यां सुधी उत्कृष्ट पूर्ण न आय, त्यांसुधीनुं सर्व मध्यमायु कहेवुं. एम ए इत्रो निकायनां नाम तथा प्रत्येक निकायना दक्षिण उत्तरदिशिना बे बे इंशोनां नाम तथा दक्षिण उत्तरना जेदें करी प्रतिनिकायना जवननी संख्या तथा ते देवोसंबंधी पोतपोताना निकाय जेथका उलखाय तेवां चिन्ह, तेमना आचरणोनें विषे होय ठे. ते चिन्ह तथा तेमना शरीरना वर्ण, तथा वस्त्रना वर्ण, तथा ते इंशोना सामानिक देवो जे इंसरखी रुदिना धणी होय ते प्रत्येक इंशेने केटला होय ? तेनी संख्या तथा प्रत्येक इंशना आत्मरक्तक देवोनी संख्या तथा कटकना देवो इत्यादिक वातो सर्व नीचे लखेला यंत्रोथी जाणवी.

जवनपतिनी दशनिकायनां चिन्ह तथा वर्ण, वस्त्रवर्ण, अने सामानीक देव, तथा आत्मरक्तक देवोनी संख्याना यंत्र.

निकायनां नाम.	निकाय चिन्ह.	निकाय शरीरवर्ण.	निकायना वस्त्रवर्ण.	दक्षिणश्रेणिसामनिकदेव.	उत्तरश्रेणिसामनिकदेव.	दक्षिणश्रेणि आत्मरक्तकदेवता.	उत्तरश्रेणि आत्मरक्तकदेव.
असुरकुमार.	चूडामणि	कृष्णवर्ण.	रक्तवर्ण.	६४०००	६००००	२५६०००	२४००००
नागकुमार.	फणी	धवलवर्ण.	नीलवर्ण.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
सुवर्णकुमार.	गरुड.	कनकवर्ण.	धवलवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
विद्युत्कुमार.	वज्र.	रक्तवर्ण.	नीलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
अग्निकुमार.	कलश.	रक्तवर्ण.	नीलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
द्रीपकुमार.	सिंह.	रक्तवर्ण.	नीलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
उदधिकुमार.	अश्व.	धवलवर्ण.	नीलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
दिशिकुमार.	हाथी.	रक्तवर्ण.	धवलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
वायुकुमार.	मकर.	नीलवर्ण.	संध्याराग.	६०००	६०००	२४०००	२४०००
स्तनितकुमार.	वर्धमान.	कनकवर्ण.	धवलांवस्त्र.	६०००	६०००	२४०००	२४०००

जवनपति अने व्यंतर देव तथा तेमनी देवीयोनां जे जघन्य उत्कृष्टायु तेनो यंत्र.

इंद्रोनां नाम.	देवोनुं जघन्यायु.	देवोनुं उत्कृष्टायु.	देवीनुं जघन्यायु.	देवीनुं उत्कृष्टायु.
दक्षिण चमरेंड.	दश हजार वर्ष.	एक सागरोपम.	दश सहस्र वर्ष.	३॥ पब्योपम.
उत्तरश्रेणि बलींड.	दश हजार वर्ष.	१ सागर जाकेरें.	दश सहस्र वर्ष.	४॥ पब्योपम.
दक्षिण ए निकाय.	दश हजार वर्ष.	दोड पब्योपमनुं.	दश सहस्र वर्ष.	अर्ध पब्योपमनुं.
उत्तर नव निकाय.	दश हजार वर्ष.	बे पब्यदेशें उंणो.	दश सहस्र वर्ष.	एकपब्यदेशेंकणुं.
व्यंतर.	दश हजार वर्ष.	एक पब्योपम.	दश सहस्र वर्ष.	अर्ध पब्योपम.
वाणव्यंतर.	दश हजार वर्ष.	एक पब्योपम.	दश सहस्र वर्ष.	अर्ध पब्योपम.

दशजवनपतिना तथा दक्षिणोत्तरेंडनां नाम तथा दक्षिण उत्तर जवन संख्यानो यंत्र.

दशनिकायनां नाम.	दक्षिणेंडनां नाम.	उत्तरेंडनां नाम.	दक्षिणेंडजवन संख्या.	उत्तरेंडजवन संख्या.	उजयमलीजवन संख्या.
असुरकुमार.	चमरेंड.	बलींड.	३४०००००	३००००००	६४लाखजवन.
नागकुमार.	धरणेंड.	जूतानवेंड.	४४०००००	४००००००	८४लाखजवन.
सुवर्णकुमार.	वेणुदेव.	वेणुदाली.	३८०००००	३४०००००	७२लाखजवन.
विद्युत्कुमार.	हरिकांत.	हरिशिख.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.
अग्निकुमार.	अग्निशिख.	अग्निमाणव.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.
द्वीपकुमार.	पूरेंड.	वशिष्ठेंड.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.
उदधिकुमार.	जलकांत.	जलप्रज.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.
दिशिकुमार.	अमितगति.	अमितवाहन.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.
पवनकुमार.	वेलंबक.	प्रजंजन.	५००००००	४६०००००	९६लाखजवन.
स्तनितकुमार.	घोष.	माहाघोष.	४००००००	३६०००००	७६लाखजवन.

शरवाले संख्या.

४०६००००० ३६६००००० ७७३०००००.

हवे व्यंतरदेवोनी वक्तव्यता कहे ठे.

रत्नप्रजा पृथ्वीनी उपर मूकेलो जे एकहजार योजननो रत्नमयकांठ, तेमांशी एक शो योजन नीचेंना तथा शो योजन उपरना मूकीने वचला आठशें योजननी जूमि कामधे व्यंतरदेवोनां माहारमणीय असंख्यातां नगर ठे, तेमां रत्नां थकां व्यंतरिक देवो वरप्रधान तरुणीयोनां गीत गानना अने वाजित्री वजाववाना शब्द सांजलवे करी प्रमुदित थया थका गत कालने पण जाणता नथी.

ते व्यंतरदेवोना आठ निकाय ठे,तेना पण दक्षिण श्रेणि अने उत्तर श्रेणिना प्रत्ये के एकेक इंड गणतां आठ निकायना शोल इंडो ठे.

ते व्यंतरोनां नगर, उत्कृष्टां महोटां ते जंबूद्वीप जेवडां लांबां पडोलां ठे, अने घणां न्हानां ठे, ते जरतक्षेत्र जेवडां (५१६) योजनने ठ कला प्रमाण ठे. तथा मध्यमविमान ते माहाविदेह समान (३३६८४) योजननी उपर उगणीया चार जाग जेवडा ठे, ते आठ व्यंतर निकायनां नाम तथा तेमना इंडोनां नाम तेमज चिन्ह प्रमुख पूर्वोक्त जवनपतिनी पेटें सर्व वातो नीचेंना यंत्रथी जोइ लेवी.

हवे जेम व्यंतर देवोना आठनिकाय कह्या तेम वली रत्नप्रजाना उपरलां एकशो थो जनना पिंममांहे दश योजन नीचें तलीये मूकीयें अने दश योजन उपर मूकीयें, शेष ऐंशी योजन पृथ्वीपिंममांहे बीजा वाणव्यंतरना आठ निकाय ठे, एटले मेरुमध्यवर्ती गोस्तनने आकारें आठ रुचक प्रदेशथी नीचें दश योजन मूकीने नीचला ऐंशी योजनमां आठ निकायना दक्षिणदिशि अने उत्तरदिशिना जेदें करी बे बे इंडो ठे, तेमनां नाम तथा निकायनां नाम आदिक चिन्ह वर्ष प्रमुख सर्व, नीचला यंत्रोथकी जाणवां.

इहां व्यंतरना शोल तथा वाणव्यंतरना शोल मली बत्रीश इंड व्यंतर देवोना अने वीश जवनपतिना. तेमज यद्यपि सूर्य अने चंद्र असंख्याता इंड ठे, तथापि जातिनी अ पेह्यार्ये एक चंद्रमा अने एक सूर्य, ए वे इंड ज्योतिषीना जेवा अने पदेला देवलोकथी आठमा देवलोक सुधी एकेक इंड ठे, अने नवमा दशमा ए बे देवलोकनो एक, तथा अ गीयारमा, बारमा, ए बे देवलोकनो एक, मली बार देवलोकना दश इंड गणतां सरवा ले चोशत इंड संख्यायें जाणवा.

वली एटलुं विशेष ठे जे, ज्योतिषी अने व्यंतर, ए बे निकायने विषे इंडोना लोक पाल तथा गुरुस्थानीया जे त्रयस्त्रिंशदेवता, ते नथी.

हवे व्यंतर देव देवीयोनुं जघन्योत्कृष्टाशु कहे ठे.

व्यंतर अने वाणव्यंतरना देवो तथा देवीयोनुं जघन्याशु दश हजार वर्षे जाणवुं, अने देवोनुं उत्कृष्टाशु संपूर्ण एक पळोपमनुं जाणवुं. तथा देवीयोनुं उत्कृष्टाशु अर्ध पळोपमनुं जाणवुं. अने श्रीं क्लीं धृति, कीर्ति, बुद्धि अने लक्ष्मी, ए ठ देवीयोनुं जे एक पळोपमाशु कष्टुं ठे, ते देवीयो जवनपतिनी ठे, पण व्यंतरनी नथी. व्यंतरना आयुना यंत्रनी स्थापना नीचें करीयें ठैयें, तेथी तेनुं आयु जाणवुं.

आठ जातिना व्यंतरदेवो संबधि प्रतिजेद कहे ठे.

पिशाचनाप्रकार. १५	१ कूपमांड १ पटक ३ जोष ३ आन्हिक ४ काल ५ माहाकाल ६ मोह ७ आमोह ८ तालपिशाच. ९ पिखरपिशाच १० अथस्ता रक ११ देव १२ माहादेव १३ उश्निक १४ वनपिशाच १५.
जूतनाप्रकार. १६	१ सुरुप १ प्रतिरूप २ श्वेतजड ३ जूतोत्तम ४ स्कंदिक ५ अतिपा तकजड ६ माहावेग ७ प्रतिवेग ८ आकाशवेग ९.
यक्षनाप्रकार. १७	१ पूर्णजड १ माणजड २ श्वेतजड ३ हरिजड ४ सुमनोजड ५ व्यतिपाकजड ६ सुजड ७ सर्वतोत्तम ८ मनुष्यजड ९ धनाधि पति १० धनहार ११ सूपयक्ष १२ यक्षोत्तम १३.
राक्षसनाप्रकार. १८	१ नीम १ महानीम २ विघ्नविनायक ३ जजरारक्षस ४ रुद्रारक्षस ५ ब्रह्मरारक्षस ६ दचरारक्षस ७.
किन्नरनाप्रकार. १९	१ किंनर १ किंपुरुष २ किंपुरुषोत्तम ३ हृदयंगम ४ रूपशाली ५ अ निंदतर्द ६ किंनरोत्तम ७ मनोरम ८ रतिप्रिय ९ रतिश्रेष्ठ १०
किंपुरुषनाप्रकार १९	१ पुरुष १ सत्पुरुष २ माहापुरुष ३ पुरुषवृषण ४ पुरुषोत्तम ५ अ तिपुरुष ६ माहादेव ७ मरुत ८ मेरुकांत ९ जास्वत १०
महोरगनाप्रकार १९	१ शुजंग १ जोगशाली २ माहाकाय ३ अतिकाय ४ स्कंधशाली ५. मनोरम ६ माहावेग ७ महेश्वर ८ मेरुकांत ९ जास्वत १०
गंधर्वनाप्रकार. १९	१ हाहा १ हूहू २ तुंबरु ३ नारद ४ ऋषिवादक ५ जूतवादक ६ कादंब ७ महाकादंब ८ रैवत ९ विश्वावसु १० गीतरति ११ गीतयशा १२ हवे ज्योतिषी देवोनी वक्तव्यता कहे ठे.

मेरुमध्य रुचकथकी नवशें योजन उपर अने नवशें योजन नीचें मली अठारशें योजन प्रमाण तिर्थक लोक ठे. तिहां समजूतला पृथ्वीयकी ३९० योजन उपरांत ए कशो ने दश योजनमांहे ज्योतिषचक्र रहे ठे, ते केवी रीतें ? तो के प्रथम समजूतल यकी ३९० योजनें तारानां विमान ठे ८०० योजनें सूर्यतुं विमान ठे, अने ८८० योजनें चंद्रमातुं विमान चाले ठे, ८८४ योजने नक्षत्रनां विमान चाले ठे, ८८८ योजनें बुधतुं विमान चाले ठे, ८९१ योजने शुक्रतुं विमान चाले ठे. ८९४ योजने बृहस्प तिनो तारो चाले ठे, ८९४ योजने मंगलतुं विमान चाले ठे, अने ९०० योजनें श नितुं विमान चाले ठे. एम ११० योजनमां ज्योतिषचक्र चार चाले ठे.

१ ज्योतिषीयोनां विमान मेरुपर्वतयकी ११३१ योजन उरहां एटलां दूर मनुष्य

लोकमांहे चरे ठे, जमे ठे अने ११११ नुं योजन अलोकथी उरहां एटले चारे विशायें लोक ना ठेह्वायकी ११११ योजनमांहेली कोरें अलोकनी अबाधायें ज्योतिषचक्र स्थिर रहे ठे.

हवे सूर्य, चंद्र, ग्रह, नक्षत्र अने तारा, ए पांच जातिना ज्योतिषी देव देवीयोनुं ज घन्योत्कृष्टायुं कहे ठे. ते ज्योतिषी देवो अहीं द्वीपमांहे जेटला ठे, ते सर्व चर ठे, अने अहीद्वीपथी बाहिर जे असंख्याता द्वीप समुद्र ठे, तेमां जेटला ज्योतिषीदेवो ठे, ते सर्व स्थिर जाणवा. ए चर तथा स्थिर, बेहु प्रकारना ज्योतिषी देव तथादेवीनुं आयु कहे ठे.

१ चंद्रमानुं तथा चंद्रमाना विमानवासी देवोनुं उत्कृष्टायु एक पळ्योपम एक लाख वर्षे अधिक तथा तेमनी देवीयोनुं अर्धपळ्योपम पञ्चास हजार वर्षे अधिक जाणवुं.

२ सूर्य तथा तेना विमानवासी देवोनुं उत्कृष्टायु एक पळ्योपम एक हजारवर्षे अधिक तथा तेमनी देवीयोनुं आयु पांचरों वर्षे अधिक अर्धपळ्योपम जाणवुं.

३ ग्रह तथा ग्रहना विमानवासी देवोनुं उत्कृष्टायु संपूर्ण एक पळ्योपम जाणवुं. तथा तेमनी देवीयोनुं उत्कृष्टायु अर्धपळ्योपमनुं जाणवुं.

४ नक्षत्र तथा नक्षत्रना विमानवासी देवोनुं उत्कृष्टायु अर्धपळ्योपम अने तेमनी देवीयोनुं आयु एक पळ्योपमनो चोथो जाग जाणवुं.

५ तारा तथा ताराना विमानवासी देवोनुं उत्कृष्टायु पळ्योपमनो चोथो जाग कांइक जाजेरुं अने तेमनी देवीयोनुं एक पळ्योपमनो आठमो जाग विशेषाधिक जाणवुं.

६ जघन्यायुमां चंद्रमा अने सूर्य, ए बे तो इंद ठे, तथा ग्रह, नक्षत्र अने तारा, ए त्रण विमानना धणी ठे तेमनुं आयु जघन्य मध्यम न होय परंतु उत्कृष्टज होय, तेषी चंद्रना विमानवासी देव तथा देवीयो ए एक युगल तथा सूर्यना विमानवासी देव तथा देवीयो ए बीछुं युगल, तथा ग्रहना विमानवासी देव तथा देवीयो. ए त्रीछुं युगल, तथा नक्षत्रना विमानवासी देव तथा देवीयो. ए चोथुं युगल. ए चार युगलनुं जघन्यायु पळ्योपमनो चोथो जाग तथा ताराना विमानवासी देव तथा देवीयो. ए पांचमुं युगल ठे, तेनुं आयु पळ्योपमनो आठमो जाग जाणवुं एना यंत्रो आगल आवशे.

हवे वैमानिकदेवोनुं जघन्य तथा उत्कृष्टायु कहे ठे.

१ सौधर्मदेवलोकने ठेह्ला तेरमें प्रतरें उत्कृष्टायु बे सागरोपमनुं जाणवुं अने जघन्यथी तो सर्व तेरे प्रतरें एक पळ्योपमायु जाणवुं.

२ ईशान वदेलोकें उत्कृष्ट बे सागरोपम पळ्योपमना असंख्यातमे जागें अधिक अने जघन्यथी पळ्योपमने असंख्यातमे जागें अधिक, एक पळ्योपमायु जाणवुं.

३ सनत्कुमारें उत्कृष्ट सात सागरोपम अने जघन्य बे सागरोपम जाणवुं.

- ४ माहेंदें उत्कृष्टथी पळोपमना अस्त्व्यातमे जागें अधिक सात सागरोपम अने जघन्यथी बे सागरोपम जाजेरुं जाणतुं.
- ५ ब्रह्मदेवलोकें उत्कृष्ट दश सागरोपम अने जघन्यथी सात सागरोपम.
- ६ लांतक देवलोकें उत्कृष्ट चौद सागरोपम, अने जघन्यथी दश सागरोपम.
- ७ शुक्रदेवलोकें उत्कृष्ट सत्तर सागरोपम. अने जघन्यथी चौद सागरोपम.
- ८ सहस्रारें उत्कृष्ट अठार सागरोपम अने जघन्य सत्तर सागरोपम.
- ९ आनत देवलोकें उत्कृष्ट उगणीश सागरोपम अने जघन्यथी अठार सागरोपम.
- १० प्राणत देवलोकें उत्कृष्ट वीश सागरोपम अने जघन्यथी उगणीश सागरोपम.
- ११ आरण देवलोकें उत्कृष्ट एकवीश सागरोपम अने जघन्यथी वीश सागरोपम.
- १२ अच्युत देवलोकें उत्कृष्ट बावीश सागरोपम अने जघन्यथी एकवीश सागरोपम.
- १३ पत्नी नवग्रैवेयकें प्रत्येक एकका ग्रैवेयकें जघन्य उत्कृष्ट बेहुमां अच्युतदेवलो कथी एकेक सागरोपमनी वृद्धि करीयें, तेवारें नवमा ग्रैवेयकें उत्कृष्टा एकत्रीश सागर अने जघन्यथी त्रीश सागरोपमायु थाय.
- १४ पांच अनुत्तर विमानमाहेला पहेला विजयादि चार विमानें उत्कृष्ट तेत्रीश सागर अने जघन्य एकत्रीश सागरायु कथुं ठे, अने पांचमा सवार्थसिद्ध विमानें तो अज घन्योत्कृष्ट तेत्रीश सागरोपमायु ठे, एमां वध घट नथी.

हवे वैमानिक देवीयोतुं जघन्य उत्कृष्ट आयु कहे ठे.

वैमानिक देवीयोनी उत्पत्ति मात्र प्रथमना सौधर्म अने ईशान ए बे देवलोकरमांज ठे, ते देवीयो बे प्रकारनी ठे एक तो परिग्रहीता ते परपोली कुलांगना सरस्वी जाणवी अने बीजा अपरिग्रहीता ते वेश्या सरस्वी जाणवी. ए देववेश्या कहेवाय.

१ तिहां सौधर्मदेवलोकें परिग्रहीता अपरिग्रहीता एबेहुतुं जघन्यायु एक पळोपम ठे, अने ईशान देवलोकें बेहुतुं जघन्यायु एक पळोपम जाजेरुं जाणतुं.

२ सौधर्म देवलोकें परिग्रहीता देवीयोतुं उत्कृष्टायु सात पळोपम ठे, तथा अपरिग्रहीतातुं उत्कृष्टायु पञ्चास पळोपम ठे, तेमज ईशानदेवलोकें परिग्रहीतातुं उत्कृष्टायु नव पळोपम ठे अने अपरिग्रहीतातुं पञ्चावन पळोपम ठे.

हवे चारे निकायना देवो संबंधि इंद्रोनी सर्व अंतेशरमां प्रधान मुख्य पट्टराणी सरस्वी जे देवीयो, तेने अग्रमहीषी कहीयें, ते कया कया इंद्रने केटली केटली होय ?

१ जवनपतिनी पहेली-निकायना चमरेंड तथा बलींइने प्रत्येकें पांच पांच होय.

- १ जवनपतिनी नागकुंमारादिक नव निकायना धरणींइ अने नूतानर्देइ आदिक अठार इंदोने प्रत्येकें ठ ठ अग्रमहीषी होय.
- २ व्यंतरदेवोना काल महाकालादिक बत्रीश इंदोने प्रत्येकें चार चार अग्रमहीषी होय.
- ४ ज्योतिषीना इंदु जे चंद्रमा अने सूर्य, तेने प्रत्येकें चार चार अग्रमहीषीयो होय.
- ५ सौधर्म तथा ईशान, ए बे देवलोकना इंदोने प्रत्येकें आठ आठ अग्रमहीषीयो होय.
- ६ बे देवलोकथी उपरांतना देवलोकमां देवीयोनी उत्पत्ति नथी माटें तिहांना इंदु तथा तिहांना निवासी देवोने जेवारें विषय सेववानी वांठा थाय, तेवारें सौधर्म ईशानवासी अपरिग्रहीता देवीयो यथायोग्य पणे तेमने उपजोगमां आवे.

हवे वैमानिक देवोनुं प्रतरें प्रतरें जूडं जूडं आयु कहेवा माटें प्रतरसंख्या कहे ठे. तिहां जेम घरनी उपर जूदा जूदा चार पांच मजला होय, तेम पहेला अने बीजा देव लोकनी उपराउपर तेर जूमिरूप तेर मजला ठे, तेने प्रतर कहीयें. ते आवी रीतें के-
 बे देवलोक मळ्यां वलयाकारें ठे. तिहां पूर्वमहाविदेह अने पश्चिम महाविदेहनी उपर आवेली देवलोकसंबंधी जूमिनी वचमांहे अर्धवलयाकार खंमयकी एक दक्षिणदिशिखंम अने बीजो उत्तरदिशिखंम, एवा बे खंम अर्धीअर्ध करीयें, तेमां दक्षिणदिशिखंमना अर्धवलयाकार खंम प्रतर सौधर्मैइना अने उत्तरदिशिना अर्धवलयाकार खंम प्रतर ई शानैइना जाणवा. एम बीजा पण वलयाकार देवलोकना युगलमां एज व्यवस्था क रवी. एटले त्रीजा, चौथा, देवलोकना मळ्या वलयाकार बार प्रतर ठे, तेमां दक्षिण दिशि सनत्कुमारनी अने उत्तरदिशि माहेंइनी जाणवी. पांचमे ठ प्रतर, षष्ठे पांच प्र तर, सातमे चार प्रतर, आठमे चार प्रतर, नवमा दशमा मली बेहुना चार प्रतर, अ गीयारमा बारमाना चार प्रतर, तथा नव त्रैवेयकें प्रत्येकें एकेक प्रतर गणतां नवप्रतर ठे, अने पांच अनुत्तरविमाननो एकज प्रतर ठे. एम सर्व मली ऊर्ध्वलोकें वासठ प्रतर ठे.

हवे ए प्रत्येक प्रतरें जघन्य उत्कृष्ट आयुष्य जाणवां, माटें प्रथम सौधर्मदेवलोकें उ पाय कहे ठे. सौधर्मदेवलोकें उत्कृष्टी स्थिति बे सागरोपमनी ठे अने प्रतर तेर ठे, माटें एक सागरना तेर जाग करी प्रतरें प्रतरें एकेका सागरोपमें एकेको जाग आपीयें, ते एवी रीतें के तेरैया बे सागरोपमना षड्वीश जाग थाय, तेने प्रतरें प्रतरें वहेंचीयें, तो प हेला प्रतरें तेरैया बे जाग आवे, तेटलुं पहेला प्रतरें उत्कृष्टायु जाणवुं. पठी बीजे प्रत रें बे सार्थें गुणीयें, तेवारें बीजे प्रतरें चार जाग, त्रीजे त्रणथी गुणीयें तेवारें ठ जाग, एम यावत् तेरमे प्रतरें वेहु सागरना षड्वीश जाग पूर्ण थाय. तिहां उत्कृष्टी स्थिति बे सागरोपम पूर्ण थाय. एम ईशानदेवलोकें पण प्रतरें प्रतरें एज जाग जाजेरा कहेवा.

थावत् तेरमे प्रतरें बे सागरोपम जाजेरा कहेवा. अने जघन्य तो सौधर्म देवलोकना तेरे प्रतरें एक पव्योपम पूर्ण आयु जाणवुं. अने ईशानदेवलोकें जघन्यथी एक पव्योपम उपर पव्योपमनो असंख्यातमो जाग अधिक एटली स्थिति प्रतरें प्रतरें कहेवी.

हवे इंद्रना लोकपालोनुं आयु कहे ठे. सधला इंद्रना लोकपाल पोतपोताना देवलो कना बेहला प्रतरें इंद्रना विमाननी फरता चारे दिशायें चार लोकपाल रहे, ते लोक पाल पोतपोताना विमानना धणी ठे, तथापि तेमनुं आयु आ प्रमाणें ठे.

सौधर्मैंद्रना सोम अने यम ए बें लोकपालनुं उत्कृष्टायु एक पव्योपमनी उपर एक पव्योपमना त्रण जाग माहेलो एक जाग जाणवुं. अने वरुणनुं देजें ऊणां वे पव्यो पमायु जाणवुं तथा वैश्रमणनुं उत्कृष्टायु वे पव्योपम पूर्ण जाणवुं.

ईशानैंद्रना सोम तथा यमनुं उत्कृष्टायु एक पव्योपमनी उपर एक पव्योपमना त्रण जाग करीयें, तेवा बे जाग जाणवा. तथा वरुणनुं आयु वे पव्योपम पूर्ण जाणवुं. अने कुबेरनुं वे पव्योपमनी उपर एक पव्योपमना त्रण जाग करीयें तेवुं एक जाग जाणवुं, तथा सौधर्मैंद्रना पुत्र सरखा अपत्य देवोनुं आयु एक पव्योपम जाणवुं.

हवे सनत्कुमारादि देवलोकें प्रतरें प्रतरें उत्कृष्ट जघन्यस्थिति जाणवा जणी उपाय कहे ठे.

जेम के सौधर्मदेवलोकें उत्कृष्टस्थिति बे सागरोपम ठे अने सनत्कुमार देवलोकें उ त्कृष्ट स्थिति सात सागरोपम ठे, तेमांथी बे सागरोपम काहाडीयें, बाकी पांच साग रोपम रहे, तेने सनत्कुमारना बार प्रतर ठे. तेनो जाग पदोंचे नही, माटें एकेक साग रना बार बार जाग करीयें, तेवारें पांच सागरना शाठ जाग थाय, तेने बार जागें व हेंचतां एकेक प्रतरें पांच पांच जाग आवे, तिहां पहेले प्रतरें एक आंक ठे, माटे पांच एकां पांच जाग आवे. तेनी सार्थें सौधर्म देवलोकनी उत्कृष्ट स्थिति बे सागरोपम ठे, ते जेलीयें, तेवारें पहेले प्रतरें बे सागरोपमनी उपर बारइया पांच जाग आयु जाणवुं. बीजे प्रतरें बे आंक ठे तो पांच इ दश जाग बारइया आवे, तेवारें बे सागरोपम उपर दशजा गायु जाणवुं, त्रीजे प्रतरें त्रण आंक ठे, तो पांच त्रिक पन्नर जाग आवे, तेमां बार जागनुं एक सागरोपम थाय. उपर त्रण जाग वधे, तेनी सार्थें बे सागरोपम जेलतां त्रण सागरने बारइया त्रण जागआयु ठे. एम थावत् बारमे प्रतरें सात सागरोपम उत्कृष्टायु थाय. अने जघन्यस्थिति तो बार प्रतरें सनत्कुमार देवलोकनी बे सागरोपमनी जाणवी. तेमज चोथा माहेंड देवलोकें प्रतरें प्रतरें सनत्कुमार देवलोकथी साधिक स्थिति कहेवी. ए प्रमाणें पांचमा ब्रह्म आदिक देवलोकें पण प्रतरें प्रतरें आयु जाणवा, माटें एज उ पाय करवा, ए सर्वना यंत्रोनी स्थापना आगल करी ठे, ते जोवुं.

वार देवलोक, नवग्रैवेयक, अने पांच अनुत्तरविमान. एटलां स्थानक

एक बीजानी उपर केवी रीतें ठे? ते देखाडनारो तथा ते प्रत्येक

स्थानकें जघन्य उत्कृष्टायु दर्शावनारो यंत्र.

बीजा विजयंत विमानें.	सर्वार्थ सिद्धिविमानें.	त्रीजा जयंतविमानें
जघन्यायु सागर एकत्रीश. अने उत्कृष्ट सागर तेत्रीश. पद्मेला विजयविमानें.	अजघन्योत्कृष्ट तेत्रीश सागरापमायु ठे.	जघन्य सागर एकत्रीश अने उत्कृष्ट सागर तेत्रीश. चोथा अपराजित विमानें.
नवमा आदित्य ग्रैवेयकें. आत्मा प्रीतिकर ग्रैवेयकें. सातमा सौमनस्य ग्रैवेयकें. ठछा सुमनस ग्रैवेयकें. पांचमा विशाल ग्रैवेयकें. चोथा सर्वतोच्च ग्रैवेयकें. त्रीजा मनोरम ग्रैवेयकें. बीजा शुभकर ग्रैवेयकें. पद्मेला सुदर्शन ग्रैवेयकें.	जघन्य सागर ३० जघन्य सागर ३९ जघन्य सागर ३८ जघन्य सागर ३७ जघन्य सागर ३६ जघन्य सागर ३५ जघन्य सागर ३४ जघन्य सागर ३३ जघन्य सागर ३२ जघन्य सागर ३१	९ उत्कृष्ट सागर ३१ ८ उत्कृष्ट सागर ३० ७ उत्कृष्ट सागर २९ ६ उत्कृष्ट सागर २८ ५ उत्कृष्ट सागर २७ ४ उत्कृष्ट सागर २६ ३ उत्कृष्ट सागर २५ २ उत्कृष्ट सागर २४ १ उत्कृष्ट सागर २३
वारमा अच्युत देवलोकें. अगीयारमा आरख्यदेवलोकें. दशमा प्राणतदेवलोकें. नवमा आनतदेवलोकें. आत्मा सहस्रार देवलोकें. सातमा शुक्रदेवलोकें. ठछा लांतक देवलोकें. पांचमा ब्रह्मदेवलोकें. चोथा माहेंड देवलोकें. त्रीजा सनत्कुमार देवलोकें. बीजा ईशान देवलोकें. पद्मेला सौधर्म देवलोकें.	जघन्य सागर २१ जघन्य सागर २० जघन्य सागर १९ जघन्य सागर १८ जघन्य सागर १७ जघन्य सागर १६ जघन्य सागर १५ जघन्य सागर १४ जघन्य सागर १३ जघन्य सागर १२ जघन्य सागर ११ जघन्य साधिकसागर १० जघन्य सागर ९ जघन्य साधिकपल्योपम ८ जघन्य एक पल्योपम.	१२ उत्कृष्ट सागर २२ ११ उत्कृष्ट सागर २१ १० उत्कृष्ट सागर २० ९ उत्कृष्ट सागर १९ ८ उत्कृष्ट सागर १८ ७ उत्कृष्ट सागर १७ ६ उत्कृष्ट सागर १६ ५ उत्कृष्ट सागर १५ ४ उत्कृष्ट साधिक सागर १४ ३ उत्कृष्ट सागर १३ २ उत्कृष्ट साधिक सागर १२ १ उत्कृष्ट सागर ११

ज्योतिषीदेवोना जघन्य उत्कृष्टायुनो यंत्र.

चंद्रउत्कृष्टायु.	एक पत्य एक लक्ष वर्षाधिक.	जघन्य पत्य चतुर्थे जाग.	चंद्रदेवी उत्कृष्टायु.	अर्धपत्य पञ्चासह ० वर्षाधिक	जघन्यपत्य चतुर्थे जाग.
सूर्यउत्कृष्टायु.	एक पत्य सहस्र वर्षाधिक.	जघन्यपत्य चोथो जाग.	सूर्यदेवी उत्कृष्टायु.	अर्धपत्य पांचसोवर्षाधिक.	जघन्यपत्य चतुर्थे जाग.
ग्रहउत्कृष्टायु.	एक पत्योपम.	जघन्यपत्य चोथो जाग.	ग्रहदेवी उत्कृष्टायु.	अर्ध पत्योपम ॥	जघन्यपत्य चतुर्थे जाग.
नक्षत्र उत्कृष्टायु.	अर्धपत्योपम.	जघन्यपत्य चोथो जाग.	नक्षत्रदेवी उत्कृष्टायु.	पत्यनो चोथो जाग.	जघन्यपत्य चतुर्थे जाग.
ताराणामुत्कृष्टायु.	पत्य चतुर्थे जाग साधिक.	जघन्यपत्याष्टम जाग.	तारादेवी उत्कृष्टायु.	पत्य अष्टम जाग साधिक.	जघन्यपत्य ७ जागसाधिक.

सौधर्म अने ईशानदेवलोकें परिग्रहिता अपरिग्रहीता देवीना आयुनो यंत्र. चारे निकायना देवोनी अग्र महिषीनुं यंत्र.

सौधर्मपरि० देवी आ०	जघन्य पत्योपम. १	उत्कृष्ट पत्यो० ७	सौधर्मेंड.	अग्रमहिषी०
ईशान परि० देवी आ०	जघन्य पत्यो० जाजेरुं.	उत्कृष्ट पत्यो० ७	ईशानेंड.	अग्रमहिषी०
सौधर्म परि० देवी आ०	जघन्य पत्योपम. १	उत्कृष्ट पत्यो० ५०	ज्योतिषी३	अग्रमहिषी४
ईशान परि० देवी आ०	जघन्य पत्यो० जाजेरुं.	उत्कृष्ट पत्यो० ५५	व्यंतरेंड३३	अग्रमहिषी४
सौधर्मेंडने आयुष्यमांहे केटली देवी थाय ? तेहनी संख्या कहे ठे.			नागकु० १०	अग्रमहिषी६
बे करोड, पञ्चासी लाख, एकोतेर हजार, चारजेने अठावीश कोडी			बलींइ.	अग्रमहिषी५
उपर सत्तावनलाख चौदहजार बजेने पञ्चासी एटली देवीउ			सौचामरेंड.	अग्रमहिषी५
धर्मेंडना एक जन्मने विषे चवे.				

हवे सौधर्मदेवलोक प्रमुखने विषे प्रतरनी संख्या कहे ठे.

१३ सौधर्म अने ईशान ए बे देवलोकें प्रतरतेर	४ सहस्रार देवलोकें चार प्रतर.
११ सनकुमार अने माहेंड ए बेना बार प्रतर.	४ आणत अने प्राणत बेना चार प्रतर.
६ ब्रह्मदेवलोकें उ प्रतर.	४ आरण अने अच्युत ए बेना चार प्रतर.
५ जांतक देवलोकें पांच प्रतर.	७ नवग्रैवेयके मली नव प्रतर.
४ शुक्रदेवलोकें चार प्रतर.	१ अनुचरविमाने एक प्रतर.

एम सर्व मली कर्ध्वलोकने विषे ६३ प्रतर ठे, ते कह्या.

सौधर्मादि देवलोके प्रत्येक प्रतरं उत्कृष्टायु दर्शिवारो यंत्र.

त्यां प्रथम सौधर्म अने ईशान, ए वे देवलोके प्रतर तेर ठे तेहनुं आयु लखिये ठैयें.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
सागर.	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	१	१	२
एक सागरना तेरीया जाग.	२	४	६	८	१०	१२	१	३	५	७	९	११	०
ढेदांक.	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	०

सनत्कुमार अने माहेंड, ए वे देवलोके प्रतर बार ठे, तेहने विषे आयु.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सागर.	२	२	३	३	४	४	४	५	५	६	६	७
वारैया जाग.	५	१०	३	८	१	६	११	४	९	२	७	०
ढेदांक.	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	०

ब्रह्मदेवलोके ८ प्रतरें आयुःप्रमाणं. जांतकदेवलोके पांच प्रतरें आयुःप्रमाणं ॥

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	प्रतर.	१	२	३	४	५
सागर.	७	८	८	९	९	१०	सागर.	१०	११	१२	१३	१४
ठैया जाग.	३	०	३	०	३	०	पांचीयाजाग.	४	३	२	१	०
ढेदांक.	६	०	६	०	६	०	ढेदांक.	५	५	५	५	०

शुक्रदेवलोके चार प्रतरें आयुःप्रमाणं. सहस्रार देवलोके चार प्रतरें आयुःप्रमाणं.

प्रतर.	१	२	३	४	प्रतर.	१	२	३	४
सागर.	१४	१५	१६	१७	सागर.	१७	१७	१७	१८
चोथीया जाग.	३	२	१	०	चोथीयाजाग.	१	२	३	०
ढेदांक.	४	४	४	०	ढेदांक.	४	४	४	०

आणत अने प्राणतना चार प्रतरें आयुर्मान. आरण अने अच्युते चार प्रतरें आयु.

प्रतर.	१	२	३	४	प्रतर.	१	२	३	४
सागर.	१८	१९	१९	२०	सागर.	२०	२१	२१	२२
चोथीयाजाग.	२	०	२	०	चोथीयाजाग.	२	०	२	०
ढेदांक.	४	४	४	०	ढेदांक.	४	०	४	०

नव त्रैवेयकें नव प्रतरें आयुःप्रमाणं.

पांच अनुत्तर विमानें आयुः.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	प्रतर.	१
सागर.	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	सागर.	३३
जाग.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	जाग.	०
डेदांक.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	डेदांक.	०

वैमानिक देवोमां बाशठ प्रतर ठे, ते एकेका प्रतरना मध्यजागने विषे एकेक इंडक विमान ठे एम सर्व बाशठ प्रतरें बाशठ इंडक विमान ठे.

हवे पहेला प्रतरना षडु नामें वाटला इंडकविमानथकी चारे दिशायें बाशठ वाशठ विमानोनी पंक्ति निकली ठे अने बीजा प्रतरना इंडक विमानथकी पूर्वादि चारे दिशायें एकशठ एकशठ विमानोनी पंक्ति नीकली ठे. एम प्रतरें प्रतरें चारे दिशानी पंक्तियें पंक्तियें प्रत्येकें एकेकुं विमान घटाडतां जइयें, तेवारें बेहले बाशठमे प्रतरें अनुत्तर विमानें इंडक विमानथकी चारे दिशायें चार पंक्ति एकेका विमाननी थइ ठे.

हवे मध्यजुं विमान वाटलुं होय ते पढी चारे दिशायें पंक्तिनुं पहेलुं एकेकुं विमान त्रिखूणुं होय, पढी चोखूणुं होय, पढी वली वाटलुं होय, पढी वली त्रिखूणुं, वली चोखूणुं होय, पढी वाटलुं होय. ए रीतें त्रण प्रकारनां विमानो पंक्तिमां ठे.

अने ए चार पंक्तियोना आंतराने वडें जे विमानो ठे ते जेम रायणना फूल बूटां बूटां विखरेलां जेम तेम पड्यां होय, तेनी पेटें नंदावर्त्त, स्वस्तिक प्रमुख विविध संस्था नवालां पुष्पावकीर्ण विमानो ठे. तेनी पंक्तियो नथी.

सघला वाटला गोल विमानने एक बारणुं होय अने त्रिखूणा विमानने त्रण बारणां होय. तथा चोखूणा विमानने चार बारणां होय.

पहेला प्रतरना चारे दिशि संबंधि पंक्तिगत एकेकुं विमान देवद्वीपें ठे, तेमज बे बे विमान नाग समुद्रनी चारे दिशायें ठे, चार चार विमान यहु द्वीपनी चारे दिशायें ठे, तथा आठ आठ विमान जूतसमुद्रनी चारे दिशायें ठे, शोल शोल विमान, स्वयं चुरमण नामा द्वीपनी चारे दिशिनें विषे ठे. तथा एकत्रीश एकत्रीश विमान स्वयंचुरमण समुद्रनी चारे दिशायें ठे. एम मेलवतां एक दिशानां बाशठ थाय अने चारे दिशानां ३४८ थाय. तेनी साथें वच्चमानुं इंडक विमान मेलवीयें तेवारें ३४९ विमान थाय.

चोखूणा विमानने चारे दिशायें कांगरा विमानो सादो गढ होय तेने वेदिका कदियें. अने वाटला विमानने कांगरा सदित कोट होय तथा त्रिखूणीया विमानने तो जे दि

शायें वाटलां विमान होय ते दिशायें वेदिका एटले कांगरां विनानो कोट होय अने बाकीनी सर्व दिशायें कांगरां सहित कोट होय.

आवलिकागत विमानोने मांहोमांहे अंतर असंख्याता योजनतुं ठे अने पुष्पाव कीर्णने मांहोमांहे संख्याता तथा असंख्याता योजनतुं पण अंतर ठे.

सौधर्म तथा ईशान, ए बे देवलोकना तेर प्रतर ठे. तेमां प्रथम प्रतरनी चार दिशि नी पंक्तिनां विमान ३४ए थाय. तेने मुख्य विमान कहीयें. अने ठेहला तेरमा प्रतर नी चार दिशिनां पंक्तिगत विमान ३०१ थाय. तेने जूमि कहीयें. ए बेहुने एकठां करतां ४५० थाय. तेने समास कहीयें. पठी एतुं अर्ध करीने ठेहला तेरमा प्रतर सायें गुणी यें तो ३९३५ पंक्तिगत विमाननी संख्या थाय. एम सधला देवलोकने विषे गणित करतां वांढित देवलोकना पंक्तिगत विमानोनी संख्या थाय.

हवे जेम सौधर्म तथा ईशान मली बे देवलोकनां पंक्तिगत विमान ३९३५ थयां. शेष ५९९७०७५ पुष्पावकीर्ण विमान जाणवां. सर्व मली ६०००००० विमान ठे. ते समजवामां आववा माटें सर्व देवलोकनां वाटलां, त्रिखूणां, तथा चोखूणां अने पुष्पावकीर्ण विमान संबंधि गणतरीनो यंत्र आ पुस्तकमां दाखल कखो ठे ते जोवो.

हवे वैमानिक देवोने विषे प्रत्येक देवलोकें विमाननी संख्या कहे ठे.

देवलोकनां नाम.	विमान संख्या.	देवलोकनां नाम.	विमान संख्या.
सौधर्म देवलोकें.	बत्रीश लाख.	सहस्रार देवलोकें.	ठ हजार.
ईशान देवलोकें.	अष्टावीश लाख.	आणत प्राणत देवलोकें.	चारसो विमान.
सनत्कुमार देवलोकें.	बार लाख.	आरण अच्युत देवलोकें.	त्रणसो विमान.
माहेंड देवलोकें.	आठ लाख.	शेवेयकना हेठिमत्रिकें.	एकसो अगिचार.
ब्रह्मदेवलोकें.	चार लाख.	शेवेयकना मध्यमत्रिकें.	एकसो सात.
लांतक देवलोकें.	पच्चास हजार.	शेवेयकना उवरिमत्रिकें.	एकसो विमान.
शुक्र देवलोकें.	चालीश हजार.	पांचेअनुत्तरविमानें मली	पांच विमान.

सर्व मली ऊर्ध्वलोकें ८४९७०३३ विमानो ठे. ए विमान अत्यंत सुरजिगंध वाला माखणनी पेरें सुकुमार अने सुखकारी फरस वाला तथा उद्योतवंत मनोहर एवी देवोनी पोतानी कांतियें करीने बिराजमान ठे.

लोकपालनां विमान बार लाख योजन लांबां पद्दोलां देवलोकना प्रतरमांहे जिहां इंद्रोनां निजकल्प अवतंसक विमान ठे, तेनी चारदिशिने विषे चार लोकपालनां विमान ठे. जवनपतिना वीशो इंद्र जंबूद्वीपने ढत्र अने मेरुपर्वतने दंरुनी पेटें करवा समर्थ ठे.

સૌધર્મ દેવલોકે અપરિગ્રહીતા દેવીયોનાં ૭ લાખ વિમાન છે, તે દેવવેશ્યા કહેવાય છે, તેમાં પણ જે ત્રીજા દેવલોકની નિશ્રાયે છે, તે ત્રીજે દેવલોકેજ જાય.

ઈશાન દેવલોકે અપરિગ્રહીતા દેવીયોનાં ચાર લાખ વિમાન છે, તેમાં પણ જે ચોથા પ્રમુખ દેવલોકના દેવતાઝને જોગયોગ્ય છે, તે ચોથે દેવલોકેજ જાય.

વદ્ધા દેવો કેટલા પ્રકારના છે ? તે કહે છે.

૧	ઈંડ પોતે સર્વેચારનિકાયના ઈંડો જાણવા.	૫	ઈંડોના શરીરની રક્ષા કરનારા દેવો તે અંગરક્ષક આત્મરક્ષક દેવો જાણવા.
૨	સામાનિકદેવ જે ઈંડ સરસ્વી ક્ષિતિના ધણી હોય તેને કહેવા.	૬	ચારલોકપાલના દેવો તે સોમ, યમ, વરુણ અને કુબેર એ ચાર જાણવા.
૩	ઈંડ સરસ્વી ક્ષિતિના ધણી હોય ઈંડને યુરુ સ્થાનીયા સલાહ પૂઠવા યોગ્ય, સર્વને પૂજનીય જે દેવો તેને તાચત્રિંશક દેવો કહીયે.	૭	સાત પ્રકારના કટકના દેવો.
૪	ઈંડોની બાહ્ય અન્યંતર અને મધ્ય એવી ત્રણ પર્ષવાના દેવો.	૮	પ્રજાના દેવો.
		૯	આજિયોગિક તે કિંકર દેવો.
		૧૦	કૈલ્બિષિક દેવો.

એ દશ જાતિના દેવો જવનપતિ, વ્યંતર તથા વૈમાનિકર્મા છે.

જવનપતિની દશ નિકાયનાં આજરણ ઉપર ચિન્હ તથા શરીરના વર્ણ.

દશ નિકાયનાં નામ.	અસુર કુમાર.	નાગ કુમાર.	સુવર્ણ કુમાર.	વિદ્યુ કુમાર.	અગ્નિ કુમાર.	દીપ કુમાર.	ઉદધિ કુમાર.	દિશિ કુમાર.	વાયુ કુમાર.	સ્તનિત કુમાર.
આજરણ ઉપર ચિન્હ.	ચૂઢા મણિ.	સર્પ.	ગરુડ પંચી.	વજ્ર.	પૂર્ણ કલશ.	સિંહ.	ઘોડો.	હાથી.	મહા.	વર્ધમાનસ.
વસ્ત્ર વર્ણ.	રાતાં.	નીલાં.	વજ્રવલ.	નીલાં.	નીલાં.	નીલાં.	નીલાં.	વજ્રવલ.	સંથ્યા.	વજ્રવલ.
શરીર વર્ણ.	કાલો.	ગૌર.	કનક.	રક્તવર્ણ.	રક્ત.	રક્ત.	ગૌર.	કનક.	નીલો.	કનક.

કટકના દેવો સાત પ્રકારના છે, તે કહે છે.

પહેલા ગંધર્વાનીક ગાંધર્વદેવો તે ધર જાણવા.	બીજા નટાનીક તે કરનાર.	ત્રીજું નટાનું ટક.	ચોથું હાથીનું ટક.	પાચમું રથનું ટક.	છઠું પાલાનું કટક.	સાતમું વૃષનું કટક તથા પાલાનું કટક છે.
---	-----------------------	--------------------	-------------------	------------------	-------------------	---------------------------------------

આમાં પ્રથમનાં ૭ કટક સર્વે ઈંડોને હોય અને સાતમું વૃષનું કટક વૈમાનિક દેવો ને હોય તથા અપોનિવાસી જે જવનપતિ અને વ્યંતર દેવો છે તેને સાતમું મહિષનું કટક હોય. એમ સાત પ્રકારનું કટક સર્વે ઈંડોને હોય.

अठ्ठीद्दीप समुद्घने विषे चंडमा तथा सूर्य केटला ठे ? तेनी संख्या कहे ठे.

१ जंबूद्दीपमां बे सूर्य अने बे चंड.	अने धातकीखंमना बार मली अठार मे
२ लवण समुद्घमां चार सूर्य ने चार चंड.	लवीयें, तेवारें १४४ आय, तेमां अर्धद्दी
३ धातकी खंमनां बार चंड ने बार सूर्य.	पें ७२ चंड अने ७२ सूर्य आवें.
४ कालोद समुद्घमां धातकी खंमना बारने	सर्व मेलवतां जंबूद्दीपना बे, लवण समु
त्रिगुणा करतां ठ्ठीशी थाय तेमां जंबूद्दी	घना चार, धातकीखंमना बार, कालोद
पने लवण समुद्घना ठ्ठेलीयें, तेवारें बेहें	समुद्घना बेहेंतालीश अने पुष्करार्धना बहों
तालीश चंड अने बेहेंतालीश सूर्य थाय.	तेर मली १३२ चंड अने १३२ सूर्य थाय.
५ पुष्करवर द्वीपमां धातकी खंमना बेहेंता	अठ्ठीद्दीपमां सूर्यनीपंक्ति बे तथा चंडमानी
लीने त्रिगुणा करतां १३६ थाय तेनी सा	पंक्ति बे एकेक पंक्तिमां एकेकने आंतरें ठाशठ
थें जंबूद्दीपना बे, लवण समुद्घना चार	ठाशठ सूर्य तथा ठाशठ ठाशठ चंड ठे.

१ ज्योतिषीनां माहारमणिक स्फाटिकरत्नम	२ तेथकी सूर्य शीघ्र चाले.
य विमान, अर्ध कोठफलने आकारें ठे.	३ तेथकी ग्रह शीघ्र चाले.
२ ते विमान व्यंतरना नगरोथकी असंख्या	४ तेथकी नक्षत्र शीघ्र चाले.
तगुणां ठे.	५ तेथकी तारा शीघ्र चाले.
३ लवण समुद्घमां ज्योतिषीनां विमान पा	हवे ए ज्योतिषीनी रुद्रि कहे ठे.
णीने फाडी नाखे एवा दिगस्फाटिक र	१ सर्वथकी तारानी स्वल्प रुद्रि ठे.
त्नमय ठे तेथी लवण शिखामांथी चाल्या	२ तेथकी नक्षत्रनी रुद्रि अधिक ठे.
जतां बाधा थती नथी.	३ तेथकी ग्रहनी महोटी रुद्रि ठे.
हवे ज्योतिषीनी शीघ्रशीघ्रतरगति कहे ठे.	४ तेथकी सूर्यनी महोटी रुद्रि ठे.
१ सर्वथकी थोडो चंडमा चाले.	५ तेथकी चंडमानी महोटी रुद्रि ठे.

हवे चंडसूर्यादिक ज्योतिषीना विमानवाहक देवोनी संख्या कहे ठे.

१ चंड विमान वाहक शोलहजार देवो ठे.	ठे ते बराबर सरखे चौथे जागें एकेकी
२ सूर्य विमान वाहक शोलहजार देवो ठे.	दिशियें जूदे जूदे रूपें वहे ठे, तेमां चंड
३ ग्रह विमान वाहक आठ हजार देवो ठे.	माना पूर्वदिशायें सिंघने रूपें तथा दहि
४ नक्षत्र विमान वाहक चार हजार देवो ठे.	एदिशें हाथीने रूपें, पश्चिमदिशियें वृष
५ ताराना विमान वाहक बे हजार देवो ठे.	जने रूपें अने उत्तरदिशियें अश्वने रूपें
६ ए पांचे ज्योतिषीयोना जे विमान वाहक	चार चार हजार किंकर देवो वहे ठे.

૧ એક ચંડમાની પઠવાહે અઠાશીબ્રહ્મ, અઠાવીશ નહ્ત્ર, ૬૬૯૪૫ એટલી કોઠા કોઠી તારા, એટલો પરિવાર ચાલે.
૨ રાહુનું વિમાન કાલું છે સર્વદા ચંડમા

ની હેવેં ચાર અંગુલ ઠેટે ચાલે છે. તિહાં રાહુ બે પ્રકારે છે એક નિત્યરાહુ અને બીજો પર્વરાહુ છે, તે પર્વરાહુ જયન્યથી ઠ મહીને ચંડ વિમાનને ગ્રહણ કરે છે.

જ્યોતિષી દેવોના વિમાનોની લંબાઈ પહોલાઈ તથા ંચપણાનો યંત્ર.

જ્યોતિષી દેવોના પ્રકાર.	મનુષ્યદેત્ર માંદેલા વિમાનોની લંબાઈ પહોલાઈ એક યોજનના એકશક્તિયા જાગ.	વિમાનોનું ંચપણું યોજનના એકશક્તિયા જાગ.	મનુષ્યદેત્રથી બાહિરજા વિમાનોની લંબાઈ પહોલાઈ એકશક્તિયા જાગ.	મનુષ્યદેત્રથી આંતરજા વિમાનોની લંબાઈ પહોલાઈ એકશક્તિયા જાગ.
૧ ચંડમા.	ઠપ્પન જાગ.	અઠાવીશ જાગ.	અઠાવીશ જાગ.	ચૌદ જાગ.
૨ સૂર્ય.	અઠતાલીશ જાગ.	ચોવીશ જાગ.	ચોવીશ જાગ.	બાર જાગ.
૩ ગ્રહ.	બે ગાઝ.	એક ગાઝ.	એક ગાઝ.	અર્ધ ગાઝ.
૪ નહ્ત્ર.	એક ગાઝ.	અર્ધ ગાઝ.	અર્ધ ગાઝ.	ગાઝનોચોથોજાગ
૫ તારા.	અર્ધ ગાઝ.	ગાઝનોચોથોજાગ.	ગાઝનો ચોથો જાગ.	ગાઝનોઆઠમોજાગ

જ્યોતિષીનાં વિમાનો સમજૂતલથકી કેટલાં ંચાં છે ? તેના યંત્રની સ્થાપના.

સમજૂતલાઠ પૃથ્વી થકી.	તારા. ૭૯૦	સૂર્ય. ૮૦૦	ચંડ. ૮૮૦	નહ્ત્ર. ૮૮૪	બુધ. ૮૮૮	શુક્ર. ૮૯૧	ગુરુસ્પતિ. ૮૯૪	મંગલ. ૮૯૭	શનિ. ૯૦૦
----------------------	-----------	------------	----------	-------------	----------	------------	----------------	-----------	----------

સર્વે નહ્ત્રમાં સર્વથકી હેવેં જરણી નહ્ત્ર ચાલે છે અને સ્વાતિ નહ્ત્ર ંપર ચાલે છે તથા સર્વથી બાહિર મૂલ નહ્ત્ર ચાલે છે અને સર્વની વચાલે અનિજિત્ નહ્ત્ર ચાલે છે.

કેટલા એક સમુહ સંબંધી પાણીના સ્વાદ તથા તેમાં રહેલા મત્સ્યોના

અલ્પ બહુલ અને તેમત્સ્યના શરીર માનનો યંત્ર.

સમુહનાં નામ.	વારુણિવર સમુહ.	હીરવર સમુહ.	ધૃતવર સમુહ.	જવણ સમુહ.	કાલોદ ધિસમુહ.	પુષ્કરવર સમુહ.	સ્વયંનૂરમણ સમુહ.	બાકીઅસં સ્થાતાસઠ
પાણીનો સ્વાદ.	મદિરાસ માન.	હીરહુધનો સ્વાદ.	ચોલાપૂતનોસ્વાદ.	લુણનો સ્વાદ.	મધનો સ્વાદ.	મેહનું પાણી.	મહનું પાણી.	ફુરસ જેવો સ્વાદ.
મત્સ્યસંખ્યા.	અલ્પ.	અલ્પ.	અલ્પ.	બહુ.	બહુ.	અલ્પ.	બહુ.	અલ્પ.
મત્સ્યદેહનો માન.	તુલ્લદેહ માન.	અલ્પદેહ માન.	તુલ્લદેહ માન.	૫૦૦ યોજન.	૭૦૦ યોજન.	ઠોડોદેહ માન.	૧૦૦૦ યોજન.	તુલ્લદેહ માન.

सर्व इंद्रोना सामानिक देवो, गुरुस्थानीया तायत्रिंशक देवो, आत्मरहक देवो,
लोकपाल तथा पर्षदानी संख्या, कटकना प्रकार कटकाधिपनी संख्यानो यंत्र.

इंद्रोनां नाम	सामानिकदेव.	ताय०	आत्मरहक.	लोकपा.	पर्षदा.	अनीक.	अनीकाधि
चमरेंड.	६४०००	३३	३५६०००	४	३	४	४
बलींइ.	६००००	३३	३४००००	४	३	४	४
धरणेंडप्रमुख१८	६०००	३३	३४०००	४	३	४	४
व्यंतरेंड बत्रीश.	४०००	०	१६०००	०	३	४	४
चंडसूर्य १.	४०००	०	१६०००	०	३	४	४
सौधमैंड.	८४०००	३३	३३६०००	४	३	४	४
ईशानेंड.	८००००	३३	३३००००	४	३	४	४
सनत्कुमारेंड.	४३०००	३३	३८८०००	४	३	४	४
माहेंड.	४००००	३३	३८००००	४	३	४	४
ब्रह्मैंड.	६००००	३३	३४००००	४	३	४	४
जांतकेंड.	५००००	३३	३०००००	४	३	४	४
शुकेंड.	४००००	३३	१६००००	४	३	४	४
सहस्रारेंड.	३००००	३३	१३००००	४	३	४	४
आनतप्राणत.	३००००	३३	८००००	४	३	४	४
आरण अच्युत.	१००००	३३	४००००	४	३	४	४

व्यंतर तथा वाणव्यंतर देवोना दक्षिण उत्तर इंद्र तथा चिन्ह अने शरीरना वर्ण.

वाणव्यंतर	दक्षिणेंड.	उत्तरेंड.	व्यंतरनि०	दक्षिणेंड.	उत्तरेंड.	चिन्ह.	वर्ण.
आणपत्नी.	सन्निहित.	सन्मान.	पिशाच.	काल.	माहाकाल.	कदंबवृह.	कालेवर्णै.
पणपत्नी.	धाता.	विधाता.	चूत.	सुरूप.	प्रतिरूप.	शूलसवृह.	कालेवर्णै.
ऋषिवादी.	ऋषि.	ऋषिपाल.	यह.	पूर्णजड.	मणिजड.	वडवृह.	कालेवर्णै.
चूतवादी.	ईश्वर.	महेश्वर.	राहस्त.	नीम.	माहानीम.	खट्वंग.	धवलवर्णै.
कंदी.	सुवह.	विशाल.	किन्नर.	किन्नर.	किंपुरुष.	अशोकवृह.	नीलवर्णै.
माहाकंदी.	हास्य.	हास्यरति.	किंपुरुष.	सुपुरुष.	माहापुरुष.	चंपकवृह.	धवलवर्णै.
कोहंग.	श्वेत.	माहाश्वेत.	महोरग.	अतिकाय.	माहाकाय.	नागवृह.	कालेवर्णै.
छवक.	छवक.	छवकपति.	गंधर्व.	गीतरति.	गीतयश.	टींबरुवृह.	कालेवर्णै.

वैमानिक देवोनां चिन्ह तथा मुख्य विमानतुं नाम तथा विमानोना वर्षे अने विमानोतुं उंचपणुं तथा पृथ्विपिंठ ते कया देवलोकं केटलो उंचपणे ठे? तथा तेमनां विमान जेने आधारें रखां ठे? तेनो यंत्र.

देवलोकतुं नाम.	जेने आधारें रखा.	चिन्ह.	इंद्रविमान.	पृथ्विपिंठ.	उंचपणुं.	विमान वर्षे.		
						कालो.	रातो.	पीलो.
सौधर्भदेवलोक.	धनोदधि आधारें.	मृगनुं.	सर्वतोच्च.	२७००	५००	कालो.	रातो.	पीलो.
ईशानदेवलोक.	धनोदधि आधारें.	सह्यिप.	विमल.	२७००	५००	कालो.	रातो.	पीलो.
सनत्कुमारदेव.	धनवात आधारें.	वाराह.	मनोरम.	२६००	६००	कालो.	रातो.	पीलो.
मार्देशदेवलोक.	धनवात आधारें.	सिंह.	प्रियंगम.	२६००	६००	०	नीलो.	पीलो.
ब्रह्म देवलोक.	धनवात आधारें.	बकरो.	कामग.	२५००	७००	०	नीलो.	पीलो.
लातकदेवलोक.	धनोदधिधनवात.	देडको.	नंदावर्च.	२५००	७००	०	रातो.	पीलो.
शुक्र देवलोक.	धनोदधिधनवात.	अश्व.	श्रीवत्स.	२४००	८००	०	रातो.	पीलो.
सहस्रारदेवलोक.	धनोदधिधनवात.	हाथी.	सौमनस्य.	२४००	८००	०	रातो.	पीलो.
आनतदेवलोक.	आकाशने आधारें.	सर्प.	पुष्पकवि०	२३००	९००	०	०	०
प्राणतदेवलोक.	आकाशने आधारें.	गैमो.		२३००	९००	०	०	०
आरणदेवलोक.	आकाशने आधारें.	वृषज.	पालक.	२३००	९००	०	०	०
अच्युतदेवलोक.	आकाशने आधारें.	गविशेष.		२३००	९००	०	०	०
नवधैवेयक.	आकाशने आधारें.	०	०	२२००	१०००	०	०	०
पंचानुरविमा.	आकाशने आधारें.	०	०	२१००	११००	०	०	०

१ एक लवण समुद्रमां जंबूद्वीप सरखा चोवीश खंरु समाय.
 २ धातकी खंरुमां जंबूद्वीप सरखा १४४ खंरु समाय.
 ३ कालोद समुद्रमां जंबूद्वीप सरखा ६७१ खंरु समाय.
 ४ पुष्कराईमां जंबूद्वीप सरखा २४८४ खंरु समाय.
 ५ आखा पुष्कराईमां जंबूद्वीप सरखा १९०४ खंरु समाय.
 १ जेवा विमानोना वर्षे तेवाज ते विमानोनी ध्व
 जाईना वर्षे पण जाणी लेवा.
 २ जवनपति, अंतर अने ज्योतिषी देवोना विमानो
 कोइ कालां, कोइ नीलां, कोइ पीलां, कोइ रातां
 अने कोइ श्वेत एम विविध वर्षे वालां ठे.

- १ सौधर्म ईशान देवलोकें दक्षिणादिशिना विमानोनी पंक्ति ते दक्षिणेंडनी जाणवी. ४ पूर्वपश्चिमें जे आवलिकागत त्रिशञ्जतुरख विमान, ते बेहु इंडोनां अर्धोअर्ध ठे.
- २ उत्तरदिशिना विमानोनी पंक्ति उत्तरेंडनी. ५ पूर्वपश्चिमें जे वचला मथ्यनां इंडकवृत्त विमान ठे, ते सर्व दक्षिणेंडनां ठे.
- ३ पूर्व अने पश्चिमदिशायें जे आवलिकागत वाटलां विमान ठे, ते सर्व दक्षिणेंडनां ठे. ६ पुष्पावकीर्ण विमान अर्धोअर्ध ठे.

वैमानिकदेवोमां प्रत्येकदेवलोकें विमानोनी संख्या आणवामाटें मुख नूमिसमासादिनोयंत्र

देवलोक नाम.	सौधर्मेशान.	सनत्कुमाहेंड	ब्रह्मदेव लोक.	लांतकदेवलोक.	शुक्रदेवलोक.
मुख.	३४९	१९७	१४९	१३५	१०५
नूमि.	३०१	१५३	१३९	१०९	९३
समास.	४५०	३५०	३४०	३३४	१९०
तदर्ध.	३३५	१४५	१३९	११७	९९
प्रतरें गुणवाना.	१३	१३	६	५	४
आवली संख्या.	३९३५	३१००	०३४	५०५	३९६
पुष्पावकीर्ण.	५९९७०७५	१९९७०००	३९९१६६	४९४१५	३९६०४
सर्वसंख्या.	६००७०००	३००७०००	४०००००	५००००	४००००

सहस्रार देवलोक.	आनत प्रायत.	आरण व्युत.	अधो ग्रैवे यकत्रिक.	मथ्य ग्रैवे यकत्रिक.	ऊर्ध्व ग्रैवे यकत्रिक.	पंचानुत्तर.	ऊर्ध्वलोकें सर्व संख्या.
०९	७३	५७	४१	३९	१७	५	३४९
७७	६१	४५	३३	३१	९	०	५
१६६	१३४	१०३	७४	५०	३६	०	३५४
०३	६७	५१	३७	३५	१३	०	१३७
४	४	४	३	३	३	१	६३
३३३	३६०	३०४	१११	७५	३९	५	७०७४
५६६०	१३३	९६	०	३३	६१	०	०४०९१४९
६०००	४००	३००	१११	१०७	१००	५	०४९७०३३

हवे जघनपति, व्यंतर, ज्योतिषी अने पहेला बीजा देवलोकना देवो काचार्ये करी जोग सेवे ठे. मनुष्यनी पेटें जोगवे ठे, परंतु मनुष्यने, स्त्रीनी सेवा करतां वीर्य खरे, एटले कामधी निवृत्ति पामे. अने देवताने वीर्य होय नही, माटें अतृप्ताज होय. जेवारें क्यारेंक मन निवर्तें, तेवारेंज संजोग न होय, नर्दाकां अतृप्ता थका सर्वदा जोग जोगवताज रहे ठे.

त्रीजा चौथा देवलोकना देवो मुख, हाथ, नख, स्तन प्रमुखना फरसें करी संजोग सुख पामे. पांचमा षष्ठा देवलोकना देवो देवांगनानां रूप देखी संजोगसुख पामे.

सातमा आठमा देवलोकना देवो देवांगनानो गीत, हास्यना शब्द सांजलीनेसंजोगसुखपामे. उपरांत आणतादि चार देवलोकना देवता तो पोताने स्थानकें रह्या थकाज जे देवांगनानी मनमां चिंतवणा करे, तेवारें ते देवी पण पोताने स्थानकें बेठी जलीबुरी कामचेष्टा मनमां धरतीजोग माटे सावधान थाय, तेवारें ते देवो तिहांज रह्या मनःसंकल्पें सुरत सुख पामे.

नवग्रैवेयक तथा अनुतरविमानवासी देवोने विषयविकार अव्य ठे, तेथी ते कोइ रीतें देवांगनाने सेवता नथी तथापि तेमने सुख बीजा देवोथी पण अनंतगुणुं ठे.

सौधर्म तथा ईशान देवलोकनी देवीयो कया देवलोकवालाने केटला आयुवाली जो गमां आवे? तथा ते देवोने जोगनी इच्छा केवी रीतें पूर्ण थाय? तेनो यंत्र.

जवनपति, व्यंतर अने ज्योतिषी देवो सर्व काय सेवी ठे. अने वैमानिक देवो नो यंत्र थाप्यो ठे.

सौधर्म. १	पद्यो ० १	काय जोग सेवी.	ईशान. १	पद्यो ० १	काय जोग सेवी.
सनत्कु ० ३	पद्यो ० १ ०	फरसजोग सेवी.	माहेंड. ४	पद्यो ० १ ५	फरसजोग सेवी.
ब्रह्मदेव. ५	पद्यो ० ३ ०	रूपदेखी जोगसेवी.	लांतक. ६	पद्यो ० ३ ५	रूपदेखीजोगसेवी.
शुक्रलोक. ७	पद्यो ० ३ ०	शब्दजोग सेवी.	सहस्रा. ७	पद्यो ० ३ ५	शब्दसंजोग सेवी.
आनत. ९	पद्यो ० ४ ०	मनैकरी, मनसेवी.	प्राणत. १ ०	पद्यो ० ४ ५	मनैकरीजोग सेवी.
आरण. ११	पद्यो ० ५ ०	मनैकरीजोगमनसे.	अच्युत. ११	पद्यो ० ५ ५	मनैकरीजोग सेवी.

सौधर्म तथा ईशान देवलोकनी देवीयोनुं गमनागमन कया कया देवलोक सुधी ठे. तेनो यंत्र तथा त्रण प्रकारना कित्खिषीया देवोनुं आयु अने उत्पत्ति स्थाननो यंत्र.

सौधर्मदेवलोकनी.	१-३-३-४	कित्खिषी देवोनुं.	आयुष्य.	उत्पत्तिस्थान.
देवीनुं गमनागमन.	५-६-७-८	कित्खिषी देवोनुं.	पद्य.	३ सौधर्म ईशानें नीचें.
ईशान देवलोकनी.	१-३-३-४	कित्खिषी देवोनुं.	सागर.	३ सनत्कु ० माहेंडनीचें
देवीनुं गमनागमन.	५-६-७-८	कित्खिषी देवोनुं.	सागर. १ ३	ब्रह्मलांतकनी नीचें.

हवे कित्खिषीया देवो नो अधिकार कहे ठे.

ए देवो अशुजकर्मना उदयथी देवतामाहें चंमाल सरखा जाणवा, तेमनां स्थानक कहे ठे.

- १ जे देवो सौधर्म तथा ईशान देवलोकने तळें वसे ठे, तेनुं त्रण पद्योपमारुं ठे.
- २ जे देवो सनत्कुमार देवलोकने तळें वसे ठे, तेनुं त्रण सागरोपम आयु ठे.
- ३ जे देवो लांतक देवलोकने अधोजागें वसे ठे, तेनुं तेर सागरोपमायु ठे.

हवे वैमानिक देवोना शरीरना वर्ण कहे ठे.

- १ सौधर्मईशान ए बे देवलोकना देवोनां शरीर सुवर्ण सरखी कांतिवालां ठे.
- २ त्रीजा चोथा अने पांचमा देवलोकना देवोनां शरीरनी कांतिकमलना केसरा जेवी ठे.
- ३ षष्ठा जांतक आदिक सर्व देवोनां शरीर एक बीजाथी उत्तरोत्तर उज्ज्वल उज्ज्वलतर अने उज्ज्वलतम शरीरवाली जाणवी.

हवे लोकांतिक देवोनुं स्वरूप कहे ठे.

आ जंबुद्वीपथकी असंख्याता द्वीप समुद्र उल्लंघीयें, तेवारें अरुणवर नामा द्वीपनी वेदिकाना ढेहेडाथी अरुणवर नामा समुद्रमां बेहेतालीश हजार योजन जइयें, तिहां पाणीनी उपरना तलीयाथी उंचो अप्कायमय महांधकाररूप तमस्काय निकळ्यो ठे, ते अग्नीधारसो योजन सुधी नीत सरखो अइने पढी तीर्हो विस्तार पामतो पामतो सौध मीदि चार देवलोकने आवरी उंचो ब्रह्मदेवलोकना अरिष्टनामा त्रीजा प्रतरें जइ रह्यो ठे.

हवे पांचमा देवलोकनो जे त्रीजा प्रतर ठे तेना अरिष्टनामा विमाननी चारे दिशायें सच्चि पृथ्वीमय बे बे कृष्णराजियो ठे.

एम चारें दिशिनी आठ कृष्णराजि नाटकना अखाडाने आकारें ठे, ते आठे कृष्णराजिना आठ आंतरामां आठ विमान ठे. अने नवमुं कृष्णराजिनी वचमां मध्यजागें विमान ठे. ए नव विमानवासी देवो ते ब्रह्मलोकना समीपें वसे, माटें लोकांतिक देवो कहेवाय अथवा वचला मध्यजागना विमानवासी देवता सर्व एकावतारी ठे माटें लोकां कशब्दें संसार, तेने अंतें थया, माटें लोकांतिक देव कहेवाय ठे.

बीजा आठ विमानमां वसनारा देवता एकांतें एकावतारी न होय पण नवमा विमानना देवो एकांतें एकावतारीज होय, ए नव प्रकारना लोकांतिक देवो पांचमा देवलोकने ठेहेडे वसे ठे, तेमनुं आठ सागरपमायु ठे. तेमना विमानोनां नाम तथा पोतानां नाम अने जेमने जेटला देवोनां परिवार ठे, तेनी संख्या नीचें लखीयें ठेयें.

विमाननां नाम	देवोनां नाम.	परिवार संख्या.	५ चंडाजवि०	गर्हतोय देव.	सात हजार देव
१ अर्चिवि०	सारस्वत देव.	सातशें देवो.	६ सूर्याजवि०	तुषित देव.	सात हजार देवो
२ अर्चिमाती	आदित्य देव.	सातशें देवो.	७ शुक्राजवि०	अव्याबाधदेव	नवशें देवो.
३ वैरोचन.	वन्हि देव.	चौदशें देवो.	८ सुप्रतिष्ठाज.	आग्नेय देव.	नवशें देवो.
४ प्रजंकर.	वरुण देव.	चौदशें देवो.	९ रिष्ठाजवि०	रिष्ठाज देव.	नवशें देवोपरि.

हवे पीस्तालीश लाख योजनना त्रण पदार्थे ठे, तेनां नाम कहे ठे.

- १ सीमंतनामें नरकावासो.
- २ मनुष्यक्षेत्र अढीद्वीपू प्रमाण.
- ३ उहुंविमान.
- ४ सिद्धशिखा.

हवे त्रण पदार्थ एक लाख लाख योजनना ठे, ते कहे ठे.

१ अपश्चाणो सातमा नरकनो नरकावासो, २ सर्वार्थसिद्ध विमान, अने ३ जंबूद्वीप.

हवे देवता कहेवा होय ? तेतुं स्वरूप कहे ठे.

१ सर्व देवता शुजकर्मना उदयथी केश, हाड, मांस, दाढी मूठना रोमनी वृद्धि, नख, रुधिर, वसा, चरबी, चामडी, मूत्र, विष्टा, एणो करी रहित निर्मल होय अने कर्पूर, कस्तूरीना सुगंध सरखो मुखनो निःश्वास होय; रजःप्रस्वेदादिक उपलेप रहित, कास श्वासादिक रोग रहित निरुज होय. तेजवंत शरीर होय.

२ उपजती वेलायें शालिज्ज प्रमुखना पितानी पेटें अंतरमुहूर्त्तमाहे पर्यासि पूरी करी पठी तरुण पुरुष सरखा निरंतर होय.

३ उपजतांज शरीरने विषे सर्व आनुषण पहेखां थकां उपजे.

४ सदा यौवनावस्था रहे, पण क्यारें वृद्धावस्था न आवे.

५ समचतुरस्र संस्थान होय. ६ आंख मटकावे नही निरंतर उघाडी रहे.

७ फूलनी माला पहेरेली कुमलाय नही. ८ चार आंगुल धरतीथी उंचा चाले.

हवे जे कारणें देवोने मनुष्यलोकमां आवतुं पडे, ते कारणो कहे ठे.

१ श्रीतीर्थकरना पांच कव्याणिकें आवे. २ महाकृषीश्वरनी तपस्याना प्रजावें आवे.

३ जन्मांतरना स्नेहथी इहां आवे. ४ संगमानी पेटें क्रोधथी इहां आवे.

५ शीलना प्रजावें आवे, सुज्ज्ञ शोभाणी माटें आव्या तेनी पेटें जाणतुं.

हवे देवता इहां कारण विना शामाटे न आवे ? ते कहे ठे.

१ देवांगनाना प्रेममां मग्न रह्या ठे माटें. २ विषयसुखमां घणा आसक्त ठे माटें.

३ मनुष्यने आधीन रहेवातुं काम नथी. ४ इहां जेवारें मनुष्य, तीर्थचनां कलेवर घणा मुवेलां होय, तेवारें पांचज्ञेयोजन गंध उंचो जाय अशुजगंध जाणो माटें न आवे,

हवे वैमानिक देवोना अचधिज्ञाननी स्थिति कहे ठे.

१ सौधर्मदेवलोकांना देवता तीर्त्ता असंख्याता द्वीप समुद्र देखे अने उपरला देवता तेथी घणा असंख्याता द्वीप समुद्र देखे. अने उंचुं पोताना विमाननी चूलिका ध्वजा सुधी देखे.

हवे नीचें क्यारें सुधी देखे ? ते कहे ठे.

१ पहेला बे देवलोकावाला पहेली नरक लगे देखे. २ त्रीजा चोथावाला बीजी नरक लगे.

३ ब्रह्मलांतक वाला त्रीजी नरक लगे देखे. ४ शुक्रसहस्रार वाला चोथी नरक लगे देखे.

५ आणतादि चारवाला पांचमी नरक लगे देखे. ६ उ अथैवेयकना देवो उछी नरक लगे देखे.

७ उपरला त्रण अथैवेयक सातमी लगे देखे. ८ अनुत्तरना देवो कांश्क ऊणुं लोकनाल देखे.

हवे सामान्यथी शेष देवोनो अवधि कहे ठे.

- १ जे सागरोपमथी किंचित् न्यून आयुखावाला एवा जवनपति, व्यंतर, ज्योतिषी देवता ठे ते अवधिदानें करी संख्याता योजन पर्यंत देखे.
- २ अर्ध सागरोपमथी वधता आयुखावाला देवता असंख्याता योजन पर्यंत देखे.
- ३ जघन्यथी दश हजार वर्षायुवाला एवा जवनपति व्यंतर पञ्चश योजन लगें देखे.
- ४ जवनपति व्यंतर देवो उंजुं घणुं देखे, सौधर्म देवलोक सुधी देखे. ५ वैमानिक देवो नीचुं घणुं देखे. ६ नारकी अने ज्योतिषी तीहुं घणुं देखे. ७ मनुष्य तिर्यंचने अनेकरीतें अवधि ज्ञान होय. इहां सुधी देवोउं आयु तथा शरीरमान प्रमुख केटलि एक वातो कही.

हवे नारकी जीवोना आयु प्रमुख कहेवा माटें प्रथम आयु कहे ठे.

सामान्यथी जघन्योत्कृष्टायु साते नरकनुं प्रथम पांत्रीशदारना अधिकारें कहेवाणुं ठे, अने इहां पाथडे पाथडे प्रथम उत्कृष्टायु कहे ठे.

रत्नप्रजाना तेर पाथडा माहेला पहेले पाथडे नेजुं हजार वर्ष, बीजाने विषे नेजुं लाख वर्ष, त्रीजाने विषे एक पूर्वकोटि वर्ष, चोथाने विषे एक सागरोपमना दश जाग करीयें तेवो एक जागायुं अने पांचमानें विषे बेजाग एम पाथडे पाथडे एकेक जाग व धारतां यावत् तेरमे पाथडे संपूर्ण एक सागरोपम उत्कृष्टायु थाय ठे.

अने जघन्यायु तो पहेले पाथडे दश हजार वर्ष, बीजे पाथडे दशलख वर्ष, त्रीजे नेजुं लाख वर्ष, चोथे पाथडे एक पूर्वकोटि वर्ष, पांचमे एक सागरोपमना दश जाग करीयें तेवो एक जाग पढी पाथडे पाथडे एकेको जाग वधारतां यावत् तेरमे पाथडे एक सागरना दशैय्या नवजाग आयु थाय.

हवे बीजी नरकपृथ्वीआदिकमां उत्कृष्टी आयुःस्थिति आणवाने अर्थें उपाय कहे ठे.

शर्करप्रजाने विषे उत्कृष्टी स्थिति त्रण सागरोपम ठे, तेमांथी रत्नप्रजाने विषे उत्कृष्टी स्थिति एक सागरोपमनी ठे ते काढीयें, तेवारें शेष बे सागरोपम रहे, ते बे सागरोपमने शर्करप्रजाना अगीयार प्रतरें जाग आपीयें, तेवारें एक जागमां एक सागरोपमना अगीयारीया बे जाग आवे, ते बेने वांडित प्रतर साथें गुणीयें, तेवारें प्रथम प्रतरें एकनी साथें गुण्यां थकां बे जागज आवे. तेनी साथें वली रत्नप्रजा पृथ्वीने विषे उत्कृष्टी स्थिति एक सागरोपमनी ठे ते जेळीयें, तेवारें प्रथम प्रतरें एक सागरोपमनी उपर एक सागरोपमना अगीयार जाग करीयें, तेवा बे जाग आवे. एटली शर्करप्रजाना प्रथम प्रतरें उत्कृष्टी आयुःस्थिति जाणवी. पढी प्रतरें प्रतरें बे बे जाग वधारतां यावत्

अगीयारमे प्रतरें पूर्ण त्रण सागरोपम आयु थाय, अने पहेला प्रतरनी उत्कृष्टी स्थिति तेदलीज बीजे प्रतरें जघन्य स्थिति होय. एम सर्व प्रतरें कहेवुं.

एमज त्रीजी वालुकाप्रजाने विषे सात सागरोपम उत्कृष्टायु ठे, तेमांथी शर्करप्रजाना त्रण सागरोपम काढीयें, शेष चार सागरोपम रहे. ते त्रीजीपृथ्वीना नव प्रतर ठे, तेनी साथें वहेचीयें, तेवारें एक जागमां एक सागरोपमना नवजाग करीयें, तेवा चार जाग आवे. तेनी साथें शर्करप्रजानी उत्कृष्ट स्थितिना त्रण सागरोपम मेलवीयें, ए टलुं प्रथम प्रतरें उत्कृष्टायु होय, तेम बीजे प्रतरें त्रण सागरोपमनी उपर आठ जाग आयु होय यावत् नवमे प्रतरें सात सागरोपमायु पूर्ण थाय, अने जघन्यायु पूर्वली रीतें कहेवुं.

प्रत्येक नरकें प्रतरें प्रतरें जघन्योत्कृष्टायु जाणवानो यंत्र.

रत्नप्रजाप्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
जघन्यसागर.	दशस.	दशला	नेवुंला	पूर्वको	०	०	०	०	०	०	०	०	०
दशैयाजाग.	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
उत्कृष्टसागर.	नेवुंस.	नेवुंला	पूर्वको	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
दशैयाजाग.	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	०
शर्करप्रजाप्र०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	तमस्त०	१
जघन्यसागर.	१	१	१	१	१	१	२	२	२	२	२	जघन्य.	१२
अग्यारियाजा	०	२	४	६	८	१०	१	३	५	७	९	उत्कृष्ट.	३३
उत्कृष्टसागर.	१	१	१	१	१	२	२	२	२	२	३		
अग्यारियाजा	२	४	६	८	१०	१	३	५	७	९	०		
वालुकाप्रजाप्र०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	तमःप्र	१	२	३
जघन्यसागर.	३	३	३	४	४	५	५	६	६	जघ०	१७	१८	२०
नवैयाजाग.	०	४	८	३	७	२	६	१	५	त्राइ.	०	२	१
उत्कृष्टसागर.	३	३	४	४	५	५	६	६	७	उत्कृ.	१८	२०	२२
नवैयाजाग.	४	८	३	७	२	६	१	५	०	त्राइ.	२	१	०
पंकप्रजाप्रतर०	१	२	३	४	५	६	७	धूमप्र.	१	२	३	४	५
जघन्यसागर.	७	७	७	८	८	९	९	जघन्य	१०	११	१२	१४	१५
सातैयाजाग.	०	३	६	२	५	१	४	पांचै०	०	२	४	१	३
उत्कृष्टसागर.	७	७	८	८	९	९	१०	उत्कृष्ट	११	१२	१४	१५	१७
सातैया जाग.	३	६	२	५	१	४	०	पांचै०	२	४	१	३	०

हवे साते नरकें मली चोराशी लाख नरकावासा ठे ते सर्व मांहेली बाळुयें गोल ठे, बाहेर चोखूणा ठे, हेतें धरतीनुं तलीयुं पाषाणनी धार सरखुं ठे, ते अत्यंत दुर्गंधमय ठे.

हवें ए नरकावासातुं आयाम, विष्कंज अने उंचपणुं कहे ठे. सर्व साते पृथिवी सं बंधि नरकावासा त्रण त्रण हजार योजन उंचपणे ठे. तेमां एक हजार योजन नीचें ठे, अने एक हजार योजन वच्चमां पद्दोला ठे. तथा एक हजार योजन उपर पृथ्वी पिंढ ठे, तेमज पद्दोला अने लांबा असंख्याता योजन ठे. मात्र रत्नप्रनाने पद्देल्ले पाथडे सीमंतो नरकावासो ठे, ते पीस्तालीश लाख योजन लांबो पद्दोलो ठे अने सातमी नरकनो अपइच्छाणो इंडक नरकावासो एक लाख योजन लांबो पद्दोलो ठे.

हवे पाथडानुं मांढोमांहे अंतर कहे ठे. रत्नप्रजा पृथिवीयें १८०००० योजन पृथ्वीपिंढ ठे, तेमांथी एकेक हजार योजन नीचें उपरथी काढीयें, बाकी १४८००० रहें, तेमां थी तेर पाथडानी उंचाइना ३९००० योजन काढीयें बाकी १३९००० योजन रहे, ते तेर पाथडाना आंतरा बार थाय, तेनी साथें वद्देंचीयें तेवारें एक जागमां ११५८३ योजननी उपर एक योजनना बार जाग करीयें, तेवा चार जाग आवे, एटलुं पद्देली नरकना प्रतरें प्रतरें अंतर ठे, एमज बीजी नरक प्रमुखने विषे आंतरानुं गणित करवुं.

पद्देली नरकना बार आंतरामां पद्देलो तथा ठेहलो ए वे आंतरा शून्य ठे अने शेष दश आंतरामां सुवनपति देवोनी दश निकाय ठे, पण बीजी आदिक नरक पृथि वीना आंतरा सर्व शून्य जाणवा. एना यंत्रोनी स्थापना नीचें करी ठे ते जोइ जेवी.

हवे साते नरकना प्रत्येक प्रतर मांहेला मध्यना वचला इंडक नरकावासाथी चार दिशायें चार श्रेणि अने चार विदिशायें चार श्रेणि एम आठ श्रेणि नरकावासानी निकली ठे, तिहां पद्देल्ले पाथडे प्रत्येक चार दिशानी एकेक श्रेणिमां उंगणपच्चास नर कावासा ठे अने चार विदिशानी प्रत्येक श्रेणिमां अडतालीश नरकावासा ठे. पढी पा थडे पाथडे एकेक नरकावासो घटाडतां यावत् सातमी नरकें उंगणपच्चासमे प्रतरें चारे दिशानी पंक्तिमां एकेक नरकावासो ठे अने विदिशानी पंक्तिमां नरकावासो नथी तेनी साथें एक मध्यने इंडक नरकावासो मेलवीयें, तेवारें सातमी नरकें पांच नरकावासा ठे.

रत्नप्रजा पृथ्वीने पद्देल्ले पाथडे चारे दिशिना १९६ अने चार विदिशाना १९३ तथा एक वचमांनो मेलवतां ३८९ पंक्तिगत नरकावासा थाय. पढी बीजे पाथडे चार दि शिना चार अने चार विदिशिना चार मली आठ घटे, तेवारें ३८१ थाय. एम त्रीजा आदिकमां आठ आठ घटावतां यावत् उंगणपच्चासमे प्रतरें पांच नरकावासा पंक्तिगत रहे, शेष्य नरकावासा सर्व पुष्पावकीर्ण जाणवा. अथवा आवलिकागत नरकावासा

जाणवानो उपाय कहे ठे. पहेली नरकना पहेजा पाथडाना नरकावासाने मुख्य कहीयें अने पहेली नरकें तेर पाथडा ठे, माटें तेरमा पाथडाना नरकावासाने जूमि कहीयें, ए बेनो शरवालो करी तेनुं अर्ध करी वांठित प्रतरें गुणीयें, तेवारें ते प्रतरना पंक्तिगत नरकावासानी संख्या आवे. एना यंत्रो दाखल करेला ठे, ते जोइ लेवा.

रत्नप्रजाने पहेले कांभें रत्न घणां ठे, माटें एनुं रत्नप्रजा गोत्र कहीयें, बीजी शर्करायें कांकरा घणा ठे, त्रीजी वालुकायें वेजु एटजे रेती घणी ठे, चोथी पंकप्रजायें कादव घणो ठे, पांचमी धूमयें धूम घणो ठे, षष्ठी तमःप्रजायें अंधकार घणो ठे, अने सातमी तमस्तमप्रजायें अंधकारनुं बहुल पणुं ठे, एम साते नरकना गुणनिष्पन्न गोत्र ठे. ए सात नरक संबंधि गोत्रना हेतु जाणवा.

सात नरकनां नाम, गोत्र, नरकावासानी संख्या, प्रतरसंख्या, पृथ्वीपिंढ, सामान्य थी जघन्य उत्कृष्टायु, तेमज देहमान; अवधिज्ञाननुं क्षेत्र, एक नारकी उपना पढी बीजो नारकी केटले कालें उपजे, तेनो विरहाकाल ए सर्वनो यंत्र.

साते नारकीनां नाम.	सात नारकीनां गोत्र.	नरकावासानी संख्या.	प्रतरसं० पाथडा.	नरकनुं उंचपणुं पृथ्वीपिंढ.	सामान्यें ज घन्यायु.
धम्मा.	रत्नप्रजा.	३००००००	१३	१०००००	दश हजारवर्ष.
वंशा.	शर्करप्रजा.	३५०००००	११	१३३०००	एक सागर.
दौला.	वालुकप्रजा.	१५०००००	९	१३००००	त्रण सागर.
अंजणा.	पंकप्रजा.	१००००००	७	१३००००	सात सागर.
रिछा.	धूमप्रजा.	३००००००	५	११००००	दश सागर.
मघा.	तमःप्रजा.	९९९९५	३	११६०००	सत्तर सागर.
मघावती.	तमस्तमप्रजा.	५	१	१०००००	बावीश सागर.

सामान्यें उत्कृष्टायु.	सामान्य देहमान धनुष्य.	उत्कृष्ट वैक्रिय देहमान.	उत्कृष्ट अवधि ज्ञानके० क्षेत्र	जघन्य विरहाकाल.	उत्कृष्ट विरहाकाल.
एक सागर.	ध० ७॥ अं० ६	ध० १५॥ अं० १३	गाउ. ४	एक समय.	चोवीशसुहूर्त्त
त्रण सागर.	ध. १५॥ अं. १३	ध० ३१॥	गाउ. ३॥	एक समय.	सात दिवस.
सात सागर.	ध० ३१॥	ध० ६३॥	गाउ. ३	एक समय.	पन्नर दिवस.
दश सागर.	ध० ६३॥	ध० १३५	गाउ. ३॥	एक समय.	एक मास.
सत्तर सागर.	ध० १३५	ध० ३५०	गाउ. ३	एक समय.	बे मास.
बावीश सागर.	ध० ३५०	ध० ५००	गाउ. १॥	एक समय.	चार मास.
तेत्रीश सागर.	ध० ५००	ध० १०००	गाउ. १	एक समय.	ठ मास.

देवादिक संबंधि आयु प्रमुखना यंत्रो.

साते नरकना उगणपञ्चास प्रतरें दिशि अने विदिशि संबंधी नरकावासानी पंक्तिनी संख्याना तथा एकंदर पंक्तिगत नरकावासानी संख्याना यंत्र.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
दिशि.	४९	४८	४७	४६	४५	४४	४३	४२	४१	४०	३९
विदिशि.	४८	४७	४६	४५	४४	४३	४२	४१	४०	३९	३८
सर्वसं०	३८९	३८१	३७३	३६५	३५७	३४९	३४१	३३३	३२५	३१७	३०९
१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
३८	३७	३६	३५	३४	३३	३२	३१	३०	२९	२८	२७
३७	३६	३५	३४	३३	३२	३१	३०	२९	२८	२७	२६
३०१	२९३	२८५	२७७	२६९	२६१	२५३	२४५	२३७	२२९	२२१	२१३
प्र०	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५
दि०	२५	२४	२३	२२	२१	२०	१९	१८	१७	१६	१५
वि०	२४	२३	२२	२१	२०	१९	१८	१७	१६	१५	१४
सर्व.	१९७	१८९	१८१	१७३	१६५	१५७	१४९	१४१	१३३	१२५	११७
३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८
१३	१४	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२
१२	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
१०१	९३	८५	७७	६९	६१	५३	४५	३७	२९	२१	१३

सात नरक पृथिवीमां आवलिकागत नरकावासानी संख्या आणवा माटें मुख, जूमि समासादिक करणनो यंत्र तथा पुष्पावकीर्ण नरकावासानी संख्या.

७ पृथिवी.	१ रत्नप्र०	२ शर्करा	३ वालु	४ पंकप्र०	५ धूमप्र०	६ तमःप्र०	७ तमस्त०	सर्वसं०
मुखानि.	३८९	३८५	१९७	१२५	६९	३९	४	३८९
जूमयः	२९३	२०५	१३३	७७	३७	१३	०	५
समाप्त.	६८२	४९०	३३०	२०२	१०६	४२	०	३९४
समासा०	३४१	२४५	१६५	१०१	५३	२१	०	१९७
प्रतराः	१३	११	९	७	५	३	१	४९
पंक्तिगत.	४४३३	३६९५	१४८५	७०७	२६५	६३	५	९६५३
पुष्पाव०	१९९५५६०	२४९०३०५	१४९८५१५	९९३३५३	३९९३३५	९९९३३	०	८१०३४०
शरवाले.	३००००००	३५०००००	१५०००००	१००००००	३००००००	९९९९९५	५	८४०००००

१ । ठ नारकीना पृथ्वीपिंमसांथी नीचें तथा उपरना एकेक हजार योजन न्यून करवा अने सातमी नरक पृथ्वीयें साडी बावन हजार योजन नीचें अने साडी बावन हजार योजन उपर सूकीयें. तेवारें बाकी त्राय हजार योजन रहै. तेमां एकज पाथडो ठे. शेष ठ नरक पृथ्वी संबंधि पाथडाना आंतरानो यंत्र.

नरकनां नाम.	रत्नप्रज्ञा.	शंकरप्रज्ञा.	वायुकप्रज्ञा.	पंकप्रज्ञा.	धूमप्रज्ञा.	तमःप्रज्ञा.	तमस्तमःप्रज्ञा
पृथ्वीपिं.	१८००००	१३२०००	१३८०००	१३००००	११८०००	११६०००	१०८०००
द्विसहस्रोन करतो	१४८००००	१३००००	१३६०००	११८०००	११६०००	११४०००	३०००
प्रतरसंख्या.	१३	३०००	३	३	५	३	१
प्रतरहुं अंचपणुं.	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
पाथडानुपुथि. पिंम	३०००००	३३००००	३४००००	३१००००	१५००००	१००००	३०००
शेष पा० विना पु०	१३०००००	१३००००	१०००००	१०००००	१०१०००	१०५०००	१०५०००
पाथडानी संख्या.	१३	३०	८	६	४	३	०
प्रतरांतर मान.	११५८३०३	१३०००	१३३४५	१६१६६३३	३५३५०	५३५००	०

प्रत्येक नरक पृथिवीयें आवलिकागत वाटला नरकावासानी तथा त्रिखूया अने चौखूया नरकावासानी तथा बूटा पुष्पावकीर्ये नरकावासानी संख्यानो यंत्र. अने वचलो इंसक नरकावासी गोल ह्योय पढी पं किमां पहेलो त्रिखूयो, बीजो चौखूयो पढी वाटलो एम आवलिकाना ठेहेडा सुधी कहेहुं.

नरकनाम.	धम्मा. १	वंशा. २	जोला. ३	अंजणा. ४	रिना. ५	मधा. ६	साध० ७	आवलिकागत.
वाटला.	१४५३	८३५	४४७	३३३	३७	१५	१	३१३१
त्रिखूया.	१५०८	१३४	५१६	३५३	१००	३८	४	३३३३
चौखूया.	१४४३	८०६	४०३	३३३	८८	३०	०	३३००
सर्वसंख्या.	४४३३	३६०५	१४८५	४०४	३६५	६३	५	१६५३
पुष्पावकीर्ये.	३००००००	३४०००००	३४०००००	३००००००	३००००००	३००००००	३००००००	८३००००००
सर्वसंख्या.	३००००००	३५०००००	३५०००००	३००००००	३००००००	३००००००	५	८३००००००

पहेली रत्नप्रजा नारकी संबंधि १००००० योजन पृथिवीपिंममांहे नारकीना तेर पाथडा त्रण त्रण हजार योजनना उंचा एक बीजानी उपर ठे, तेनी वचमां केटलुं केटलुं एकेका प्रतरनी मांहोमांहे अंतर ठे ? तथा जवनपति देवोनी दश निकाय क या कया प्रतरना अंतरमां ठे ? अने कयुं अंतर शून्य ठे ? तथा नीचैना हजार यो जन शून्य ठे अने उपरना हजार योजनमां व्यंतर तथा वाणव्यंतर देवोनी निकाय कया कया स्थानकें ठे ? ते देखाडवानो यंत्र.

उत्तरश्रेणि.

रत्नप्रजा बीजी उत्तरश्रेणि.
सुवह आदिक आठ इंड.
शून्यपिंम ठे.
माहाकालादि आठ इंड.
शून्यपिंम ठे.
पहेलो पाथडो उंचो ठे.
पहेलुं प्रतरांतर मान.
बीजो पाथडो उंचो ठे.
असुरकुमार निकाय बर्लीइ.
त्रीजो पाथडो.
नागकुमार निकाय चूतानदेंइ.
चोथो पाथडो.
सुवर्णकुमार वेणुदार्लीइ.
पांचमो पाथडो.
विद्युत्कुमार निकाय हरिशिवेंइ.
ठगे पाथडो.
अग्निकुमारनि. अग्निमाणवेंइ.
सातमो पाथडो.
धीपकुमार निकाय विशिष्टेंइ.
आठमो पाथडो.
वदधिकुमार निकाय जलप्रचेंइ.
नवमो पाथडो.

पिंम योजन प्रमाण.

१० योजन मृतपिंम.
०० अणपत्नीयादिकवाणव्यं.
१० योजन मृतपिंम.
००० योजन पिशाचव्यंतर.
१०० योजननो पिंम.
३००० योजन प्रमाण उंचो.
११५० $३\frac{५}{३}$ योजनमां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.
११५० $३\frac{५}{३}$ आंतरामां.
३००० योजन प्रमाण.

दक्षिणश्रेणि.

पहेली दक्षिणश्रेणि रत्नप्रजा.
सन्निहित आदि आठ इंड.
शून्यपिंम ठे.
कार्लेइ प्रमुख आठ इंड.
शून्य पिंम ठे.
एमां नरकावासा ठे.
एटलामां आकाश शून्य ठे.
एमां नरकावासा ठे.
असुरकुमार निकाय चमरेंइ.
एमां नरकावासा ठे.
नागकुमार निकाय धरणींइ.
एमां नरकावासा ठे.
सुवर्णकुमार निकाय वेणुदेवेंइ.
एमां नरकावासा ठे.
विद्युत्कुमार निकाय हरिकांतेंइ.
एमां नरकावासा ठे.
अग्निकुमारनि. अग्निशिखेंइ.
एमां नरकावासा ठे.
धीपकुमार निकाय पूर्णेंइ.
एमां नरकावासा ठे.
वदधिकुमारनि. जलकांतेंइ.
एमां नरकावासा ठे.

दिशिकु०नि०अमितवाहनैः।	११५८३ $\frac{५}{११}$ आंतरामां	दिशिकुमार निकाय अमितेऽ.
दशमो पाथडो.	३००० योजन प्रमाण.	एमां नरकावासा ठे.
पवनकुमारनि० प्रचंजनैः।	११५८३ $\frac{५}{११}$ आंतरामां.	पवनकुमारनिकाय वेलंबकैः।
अगियारमो पाथडो.	३००० योजन प्रमाण.	एमां नरकावासा ठे.
स्तनितकुमारनिकाय घोषेऽ.	११५८३ $\frac{५}{११}$ आंतरामां.	स्तनितकुमारनि०माहाघोषेऽ.
धारमो पाथडो.	३००० योजन प्रमाण.	एमां नरकावासा ठे.
ए आंतरामां शून्य ठे.	११५८३ $\frac{५}{११}$ आंतरामां.	ए आंतरो शून्य ठे.
तेरमो पाथडो.	३००० योजन प्रमाण.	एमां नरकावासा ठे.
अधो जाग.	१००० योजन प्रमाण.	नरकावासा रहित ठे.
सर्वसंख्या.	१८०००० योजन.	रत्नप्रजानो पिं प्रमाण ठे.

हवे नारकीमां प्रतरें प्रतरें जूडं जूडं उत्कृष्ट देहमान कहे ठे.

रत्नप्रजाना प्रथम प्रतरें उत्कृष्ट देहमान त्रण हाथनुं ठे,अने तेरमे प्रतरें सात धनुष्य त्रण हाथ ने ठ अंगुल ठे, तेमांशी पहेला प्रतरना त्रण हाथ काढीयें, तेवारें शेष सात धनुष्य ने ठ अंगुल रहे. ते सात धनुष्यना अष्टावीश हाथ थाय. तेनें तेर प्रतरमांशी प्रथमनो प्रतर एक मूकी शेष बारने आंके वहेचीयें, तेवारें एक जागमां बे हाथ आ वतां बार डचोवीश हाथ जाय, बाकी चार हाथ रहे. तेनां ठ्ठु अंगुल थाय,तेनी साथें प्रथमनी ठ अंगुल उपर ठे, ते मेलवियें, तेवारें १०३ अंगुल थाय, तेने बारने आंके वहेचतां एक जागमां साडाआठ अंगुल आवे, तेवारें बे हाथ ने साडाआठ अंगुलनी वृद्धि करतां बीजे प्रतरें पांच हाथ ने साडाआठ अंगुल देहमान थाय. एम प्रतरें प्र तरें बे हाथने साडाआठ अंगुल वधारतां यावत् तेरमे प्रतरें सात धनुष्यनी उपर त्रण हाथ ने ठ अंगुल देहमान थाय. फरी तेदलुंज देहमान बीजा नरकना प्रथम प्रतरें क हेतुं. वली शर्कराने अगियारमे प्रतरें एथी बमणुं देहमान थवातुं ठे,माटे उत्कृष्टामांशी जघन्य देहमान काढीयें,एटले पोणा आठ धनुष्य ने ठ अंगुल वधे,तेना अंगुल करीयें, तो ७५० थाय, ते शर्कराना अगियार प्रतरमांशी पहेला प्रतरनुं आयु कहेवाणुं माटे तेने पडतुं मूकी बाकी दश प्रतरें वहेचीयें, तेवारें पंचोतेर अंगुल एक जागमां आवे, तेना त्रण हाथ ने त्रण अंगुल थाय, तेदलुं प्रत्येक प्रतरें देहमान वधारतां अगियारमे प्रतरें साडा पन्नर धनुष्य ने बार अंगुल देहमान थाय, तेदलुं देहमान वली त्रीजी नर कने प्रथम प्रतरें आणीने पढी तेज करण करतुं एम सर्व नरकपृथ्वीयें करतां देह प्र माण थाय. ते सर्व नीचेंना यंत्रथी जोड जेजो.

रत्नप्रजादिक प्रत्येक पृथ्वीना जूदा जूदा प्रतरें शरीरना प्रमाणनो यंत्र.

१ रत्नप्रजा.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
धनुष्य.	०	१	१	२	३	३	४	४	५	६	६	७	७
हस्त.	३	१	३	२	०	२	१	३	१	०	२	०	३
अंगुल.	०	८॥	१७	१॥	१०	१८॥	३	११॥	२०	४॥	१३	२१॥	६

२ शर्करप्रजा.

प्रतर.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
धनुष्य.	७	८	९	१०	१०	११	१२	१३	१४	१४	१५
हस्त.	३	२	१	०	३	२	२	१	०	३	२
अंगुल.	६	९	१२	१५	१८	२१	०	३	६	९	१२

३ वालुकप्रजा.

४ पंकप्रजा.

प्र०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	प्र०	१	२	३	४	५	६	७
ध०	१५	१७	१९	२१	२३	२५	२७	२९	३१	ध०	३१	३६	४१	४६	५१	५६	६१
ह०	२	२	२	१	१	१	१	१	१	ह०	१	१	२	३	०	१	२
अं०	१२	७॥	३	२३॥	१८	१३॥	९	४॥	०	अं०	०	२०	१६	१२	८	४	०

५ धूमप्रजा.

६ तमःप्रजा.

७ तमस्तमप्रजा.

प्र०	१	२	३	४	५	प्र०	१	२	३	प्र०	१
ध०	६२	७८	९३	१०९	१२५	ध०	१२५	१८७	२५०	ध०	५००
ह०	२	०	३	१	०	ह०	०	२	०	ह०	०
अं०	०	१२	०	१२	०	अं०	०	०	०	अं०	०

हवे ए साते नरक पृथ्वी शेने आधारें रहेली ठे ? ते कहे ठे. नारकीना मध्यमां वडें घनोदधिना पिंम वीश हजार योजन ठे, अने घनवात, तनुवात तथा आकाश असंख्याता योजननो पिंम ठे, तेमां घनवातशी असंख्यातगुणो तनुवात ठे, अने तनुवातशी असंख्यातगुणो आकाशनो पिंम ठे. घनोदधि, घनवात उपर प्रतिष्ठित ठे, घनवात तनु वात उपर प्रतिष्ठित ठे, तनुवात आकाश उपर प्रतिष्ठित ठे, आकाश कोइ उपर प्रति स्थित नथी. ए घनोदध्यादिक चार वलयें करी सर्वे पृथ्वीयो वींटेली ठे, ते अनुक्रमें मध्यजागशी चारे दिशाचें चारे वलय प्रदेशें प्रदेशें घटतां घटतां यावत् आप आपणी

पृथ्वीने ढेहडे ठेक घणाज स्वल्प थया थका वलयाकारें वींटी रह्या ठे. त्यां सर्व नरक पृथ्वी योने ढेहडे केटला केटला योजननां वलय रह्यां ठे, तेना यंत्र, तथा साते नरक पृथिवी जेली कख्या थकां उत्रातिउत्र आकार ठे, एटले उपर न्हानुं उत्र तेनी नीचें महोदुं उत्र, तेनी नीचें महोदुं एम हेउली हेउली नरक महोटीमहोटी ठे. वीश हजार योजन घनोदधिनो पिंम कह्यो, अने असंख्याता योजन घनवातादिकनो पिंम कह्यो. ते सर्व नरकनी वचालें होय, पठी अनुक्रमें प्रदेशें प्रदेशें घटतो घटतो ढेहडे आ यंत्रमां लख्या प्रमाणें वलय होय.

नरक. घनोदधिवलयप्रमाण. घनवातवलय. तनुवातवलयप्रमाण. त्रयेनुसरवालो

नरक	गाउत्रै		गाउना		गाउत्रइ						
आंक.	योजन	गाउ.	याजाग	योजन.	गाउ.	योजन.	गाउ.	त्र.जाग	योजन.	गाउ.	याजाग.
१	६	०	०	४	३	१	३	०	१३	०	०
२	६	१	१	४	३	१	३	१	१३	३	३
३	६	२	२	५	०	१	३	२	१३	१	१
४	७	०	०	५	१	१	३	०	१४	०	०
५	७	१	१	५	२	१	३	१	१४	३	३
६	७	२	२	५	३	१	३	२	१५	१	१
७	८	०	०	६	०	२	०	०	१६	०	०

रत्नप्रजा पृथ्वीना १००००० पिंममां पहेलो खरकांम १६००० योजन ठे, बीजो पंकबहुलकांम ८४००० योजन ठे, त्रीजो जलबहुलकांम ८०००० योजन ठे. अने बीजी सर्व पृथ्वी पृथ्विकायमय जाणवी. साते नरक पृथ्वी घनोदधि, घनवात, तनुवा तने वलयें करी वीटली ठे, माटें आयाम विष्कंजें करी चारें दिशायें अलोकनें फरसे नही. चारे दिशायें ढेहलो तनुवात वलय अलोकने फरशे ठे माटें. तथा नारकीने वे दनानुं स्वरूप जैनप्रबोध पुस्तक तथा सूयगडांग सूत्र तथा संघयणादि ग्रंथोमां उपायुं ठे.

हवे आ पुस्तकमां देव नारकियादिकनां आयु तथा दीपसमुज्जनां प्रमाण सर्व पळो पम अने सागरोपमें करी कह्यां ठे, माटें पळोपम अने सागरोपमनुं स्वरूप लखीयें ठैयें.

ते पळोपम तथा सागरोपम एकेका त्रण प्रकारना बादर तथा त्रण प्रकारना सूझ मली उ प्रकारें ठे. तेमां बादर कोइ काममां नथी आवता परंतु सूझ काममां आवे ठे. पळ्य एटले जेमां धान्य जरियें तेनी जेने उपमा ठे तेने पळोपम कहीयें. ते अथवा जेषें करी कालादिकनां प्रमाण मवीयें उपमीजें, तेने पळोपम कहीयें. ते

एक उद्धार पल्योपम बीजो अद् पल्योपम अने त्रीजो क्षेत्रपल्योपम, एवा त्रण प्रकारें ठे. ते उद्दारादिक एकेको वली एक सूक्ष्म अने बीजो बादर एवा बे बे चेवें ठे.

हवे पल्यंतुं प्रमाण कहे ठे. उत्सेधांगुलें एक योजननो कूवो वाटलो गोलाकारें जा एवो, ते लांबपणे तथा पहोलपणे अने उंमपणे सर्वत्र एक योजन प्रमाण कहेवो ते नो परिधि त्रण योजन अने एक योजनना ठ जाग करीयें, तेवो एक जाग ऊपर थाय.

ते कूवो देवकुरु उत्तरकुरु नामें जे युगजियानां क्षेत्र ठे, तिहां जघन्य एक बे त्रण विवसना उत्कृष्टी सात दिवसना जन्मेला गामराना रोम अंगुल प्रमाण लेवा, ते रो मना प्रथम आठ कटका करीयें वली ते एकेका कटकाना आठ आठ कटका करतां ६४ कटका थाय. त्रीजी वार आठ खंम करतां ५१३ थाय. चौथी वार आठ खंम क रतां ४०९६ थाय. पांचमी वार आठ खंम करतां ३३४६८ थाय. षठी वार आठ खं म करतां ३६३१४४ थाय. सातमी वार आठ खंम करतां ३०९३१५३ थाय.

ए वीश लाख सत्ताणुं हजार एकशो नें बावन खंम थया, ते सर्व बादर खंम थया तेणें करी पूर्वोक्त पालो संपूर्ण ठांशीने एवो जरवो के ते अग्निथी बले नही, वायराथी रोमखंम उडे नही, गंगानदीनो प्रवाह उपरथी चाब्यो जाय तो पण तेने ताणी शके नही, चक्रवर्तींतुं कटक उपरथी चाब्युं जाय, तो पण धसके नही. एवो ते कूवो नरी ने पठी ते मांहेथी अकेक समयें अकेक केश खंम काहाडतां थकां जेटले कालें ते पा लो खाली थाय, तेटलो बादर उद्धार पल्योपमनो संख्याता समय प्रमाण काल होय, जे जणी ते खंम संख्याताज होय, माटें संख्यातो काल कह्यो, ए बादर उद्धार पल्यो पम जे कह्यो ते मात्रसूक्ष्म उद्धार पल्योपमंतुं स्वरूप समजाववामांज उपयोगी होय. परंतु बीजा कशामां पण काम आवे नही.

हवे पूर्वें जे वालाग्रखंम पल्य जखो ठे, ते बादर एकेक खंमना असंख्याता सूक्ष्म खंम कल्पियें, ते एवा कल्पियें, के जे एक खंमनो वली बीजो खंम केवली केवल ज्ञानें करी पण कल्पि न शके, सतेजवंत नेत्रनो धणी जे जालीमांहेथी सूक्ष्म पुजल सूर्यना तेजें करी देखे, तेनो असंख्यातमो जाग अथवा बादर पर्याप्त पृथिवी काथिया जीवंतुं जेवुं सूक्ष्म शरीर होय, तेवडे खंम करी पूर्वोक्त कूवो नरीयें, ते एकेको खंम स मय समय काहाडतां असंख्याता समय लागे, अर्थात् संख्याता वर्षेनी कोटियें करी ते कूप खाली थाय तेने सूक्ष्म उद्धार पल्योपम कहीयें, तेवा दश कोडाकोडी पल्योपमें एक सूक्ष्म उद्धार सागरोपम थाय. तेवा अढी सागरोपमना जेटला समय थाय तेट जे प्रमाणें असंख्याता द्वीप समुद्र ठे. ए सूक्ष्म उद्धार पल्योपम कहां.

तथा तेहोज योजन प्रमाण पद्य बादर वालार्थे जखो; ते मध्येंथी शो शो वर्षे एकेक केशखंम काहाडतां, ते पद्य संख्याता वर्षेनी कोडी प्रमाण काले निलेप थाय, तेवारें बादर अक्षा पद्योपम संख्याता वर्षे प्रमाण थाय.

वली तेहीज खंमना पूर्वोक्त रीतें असंख्याता खंम कल्पी ते कल्पना खंम शो शो वर्षे एकेक काहाडतां जेवारें ते पद्य निलेप थाय, तेवारें सूक्ष्म अक्षापद्योपम असंख्याता वर्षेनी कोडी प्रमाण थाय. तेवा दश कोडाकोडी सूक्ष्म अक्षापद्योपम एक सूक्ष्म अक्षा सागरोपम थाय. तेवा वली दश कोडाकोडी सागरोपम एक अवसर्पिणी काल थाय. वली तेवा दश कोडाकोडी सागरोपम एक उत्सर्पिणी काल थाय. ए अवसर्पिणी तथा उत्सर्पिणीना बेहु काल मली वीश कोडाकोडी सागरोपम एक काल चक्र थाय, ए सूक्ष्म अक्षापद्योपम अने सागरोपम करी देवता, नारकी, मनुष्य अने तिर्यचना आयुनुं मान तथा कर्मस्थितिमान तथा कायस्थितिमान तथा जवस्थितिनां कालमानादिक मवीयें, ए चोथुं सूक्ष्म अक्षापद्योपम कथुं, एटले ए सूक्ष्म अक्षासागरोपमना अनंता पुजलपरावर्त्ते अतीत अक्षा तथा अनंता पुजलपरावर्त्ते अनागत अक्षा थाय. तिहां अनागत अक्षानी अनंतता ठे अने अतीत अक्षानुं आदि नथी, तेथी बे हुने समानपणुं ठे. अन्य आचार्य वली एम कहे ठे, के जो पण समयादिकें करी अनागत अक्षा हीयमान ठे, तो पण अनागत अक्षानो क्षय नथी थतो, ते माटें अतीत अक्षाथकी अनागत अक्षा अनंतगुणी ठे.

सांप्रत बे प्रकारना क्षेत्र पद्योपमनुं निरूपण करीयें ठैयें. ते पूर्वोक्त बादर वालाग्र खंम करी जखो जे पद्य ते मध्यें कल्पना करेला वालार्थे स्पर्शा जे आकाशप्रदेश ते मांद्देशी एकेक आकाश प्रदेश समय समय काहाडतां जेवारें सर्व वालार्थे स्पष्ट थयेला एवा सर्व आकाश प्रदेश निलेप थाय, तेवारें असंख्याती उत्सर्पिणी अने असंख्याती अवसर्पिणी कालप्रमाण एक बादर क्षेत्रपद्योपम थाय.

हवे ते पद्यना सूक्ष्म एकेका वालाग्रने स्पर्शा आकाश प्रदेश तथा अणस्पर्शा एवा समस्त आकाशप्रदेशने समय समय काहाडतां जेवारें ते पद्य निलेप थाय, तेवारें पूर्वोक्त बादरक्षेत्र पद्योपमना कालमानथकी असंख्यातगुणुं असंख्याती उत्सर्पिणी अने अवसर्पिणी प्रमाण सूक्ष्म क्षेत्र पद्योपमनुं कालमान थाय. तेवा दश कोडाकोडी सूक्ष्म क्षेत्रपद्योपम एक सूक्ष्म क्षेत्र सागरोपम थाय, एणें करी त्रसादिक जीवनुं परिमाण करवुं, एटले दृष्टिवादाने विषे ड्य प्रमाण चिंतवीयें तथा पृथिव्यादिक एकेंडिय त्रसांत जीवनुं परिमाण करीयें, तेनें विषे एनुं प्रयोजन ठे.

अहीं शिष्य पूढे ठे के, जो स्पष्ट,अस्पष्ट, नजःप्रदेश अहीं सूक्ष्म क्षेत्र पढ्योपमें क रीने ग्रहण करीयें ठैयें, तो वालाग्रोनुं शुं प्रयोजन ठे? यथोक्त पढ्यांतरगत नजःप्रदे शापहारमात्रधीज सामान्यपणे कहेवुं उचित ठे? तत्र गुरु कहे ठे, के ए सत्य ठे. किंतु सूक्ष्म क्षेत्र पढ्योपमें करी दृष्टिवादाने विषे इव्य मवीयें ठैयें, ने केटलाएक य थोक्त वालाग्र स्पष्ट नजःप्रदेशों करी मवीयें ठैयें, माटें दृष्टिवादोक्त इव्यमानोपयोगी पणाथकी वालाग्र प्ररूपण प्रयोजनवाजुं ठे.

एम त्रण सूक्ष्म पढ्योपम शास्त्रने विषे उपयोगी होय अने त्रण बादर पढ्योपम कहरां, ते सूक्ष्मनुं स्वरूप समजववा माटेंज जाणवां. अहींयां घणुं तो सूक्ष्म अक्षापढ्यो पमनुं प्रयोजन ठे, ते अक्षापढ्योपमें करी वीश कोडाकोडी सागरोपमनुं कालचक्र थाय, तेवा अनंतें कालचक्रें एक पुञ्जलपरावर्त्त थाय, एवा अनंत पुञ्जलपरावर्त्त अतीत अक्षा अतिक्रम्या ते नणी एने विषे पुञ्जलपरावर्त्त एवी संज्ञा करीयें ॥ इति ॥

ह्वे पृथ्वीने विषे सो प्रकारना जे रत्नो कहेवाय ठे, तेना जेदो कहे ठे.

- १ तेमां प्रथम सुवनना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ देवसुवन, २ मनुष्यसुवन, ३ नागसुवन.
- २ बीजा स्थानना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ मनुष्यस्थान, २ देवस्थान, ३ नारकीस्थान.
- ३ त्रीजा जूमिना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ उत्तम, २ नीच, ३ सम.
- ४ चोथा पुरुषना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ उत्तम, २ मध्यम, ३ अधम.
- ५ पांचमा पदार्थना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ धातु, २ मूल, ३ जीव.
- ६ षष्ठा पुरुषार्थना चार जेद ठे, ते कहे ठे. १ धर्म, २ अर्थ, ३ काम, ४ मोक्ष.
- ७ सातमा राजवंशीना षत्रीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ सूर्यवंश, २ सोमवंश, ३ याद व, ४ कदंब, ५ परमार, ६ इंदवाकु, ७ चड्डुआण, ८ मोरी, ९ शिलार, १० सिंधव, ११ तिंदक, १२ चाण्डा, १३ प्रतिहार, १४ लुंडक, १५ रागोड, १६ शक, १७ कर तपाल, १८ करंम, १९ चंचिह्न, २० गोहिल, २१ मकुआणक, २२ पौलक, २३ राजपाल, २४ धान्यपाल, २५ अनंग, २६ निकुल, २७ दधिकर, २८ कोल, २९ तुर, ३० दधिपक, ३१ हूल, ३२ हरिय, ३३ सेव्हार, ३४ मोनीया, ३५ जाडिया. ३६ कुलवरकुल.
- ८ आठमा राज्यनां सात अंग ठे, तेनां नाम कहे ठे. १ स्वामी, २ आमात्य, ३ जनपद, ४ जंमार, ५ दुर्ग एटले गढ, ६ बल, ७ मित्रांग.
- ९ नवमा राजगुणना षड्भु जेद ठे, ते कहे ठे. १ वंश, २ विनय, ३ विजय, ४ विवे क, ५ विद्या, ६ विचार, ७ सदाचार, ८ विस्तार, ९ परिच्छेद, १० अनुग्रह, ११ सदा

ग्रह, १२ यश, १३ सद्बोधित, १४ सर्वसह, १५ धर्मबल, १६ सत्य, १७ शौच, १८ सन्मान, १९ संस्थान, २० समाधान, २१ सौख्य, २२ सौजन्य, २३ सौजाग्य, २४ रूप, २५ स्वरूप, २६ सागत्य, २७ विजाग, २८ संयोग, २९ वियोग, ३० सत्त्व, ३१ संपूर्णत्व, ३२ सकलत्व, ३३ प्रसन्नत्व, ३४ सज्जत्व, ३५ पालकत्व, ३६ पांमित्य, ३७ प्रणय, ३८ प्रसरण, ३९ प्रमाण, ४० प्रताप, ४१ प्रमोद, ४२ प्रारंज, ४३ प्रजा वहेद, ४४ संग्रह, ४५ विग्रह, ४६ पुष्टि, ४७ लुष्टि, ४८ प्रीति, ४९ प्राप्ति, ५० प्रशंसा, ५१ प्रतिष्ठा, ५२ प्रतिज्ञा, ५३ स्थैर्य, ५४ धैर्य, ५५ शौर्य, ५६ गंजीर्य, ५७ चातुर्य, ५८ बुद्धि, ५९ बल, ६० अध्यह, ६१ विबोध, ६२ वृद्धि, ६३ सिद्धि, ६४ कांति, ६५ कीर्ति, ६६ स्फूर्ति, ६७ व्युत्पत्ति, ६८ वात्सल्य, ६९ मांगल्य, ७० महोत्सव, ७१ मंत्र, ७२ रसिकत्व, ७३ जातुकत्व, ७४ समृद्धित्व, ७५ गुरुत्व, ७६ शक्ति, ७७ छक्ति, ७८ युक्ति, ७९ अयुक्ति, ८० अशक्ति, ८१ अनुक्रम, ८२ अजिमान, ८३ वदान्य, ८४ कारुण्य, ८५ दाक्षिण्य, ८६ वर्त्तन, ८७ स्पर्शन, ८८ रसन, ८९ घ्राण, ९० श्रवण, ९१ मर्यादा, ९२ मंनन, ९३ उदय, ९४ उदात्त, ९५ उत्साह, ९६ उत्तमत्व गुण.

१० दशमा राजपात्रना बत्रीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ धर्मपात्र, २ काम, ३ विनोद, ४ विद्या, ५ विलास, ६ विन्यास, ७ ज्ञान, ८ क्रीडा, ९ हास्य, १० शृंगार, ११ वीर, १२ स्नेह, १३ जगन्मान्य, १४ मंत्री, १५ संधि, १६ महत्तम, १७ आमात्य, १८ प्रधान, १९ अध्यह, २० सेनापात्र, २१ नागर, २२ पुष्प, २३ मान्य, २४ पदस्थ, २५ देशी, २६ राज्ञी, २७ कुलपुत्रिका, २८ पुनर्नू, २९ वेद्या, ३० दासी, ३१ दास, ३२ आजिचारिक.

११ अगीयारमा राजविनोदना ठत्रीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ गीत, २ विनोद, ३ लिखित, ४ शिक्षा, ५ वक्तृत्व, ६ कवित्व, ७ शास्त्र, ८ शस्त्र, ९ युद्ध, १० नियुद्ध, ११ गणित, १२ गज, १३ तुरग, १४ पक्षी, १५ आवेटक, १६ द्यूत, १७ जलयंत्र, १८ मंत्र, १९ महोत्सव, २० फल, २१ पुष्प, २२ कला, २३ गुण, २४ प्रहेलिका, २५ चित्र, २६ क्षेत्र, २७ खेलन, २८ वित्तभूत्र, २९ नृत्य, ३० श्रवण, ३१ कर, ३२ बुद्धि, ३३ विद्या, ३४ रथ, ३५ कथा, ३६ कलत्र.

१२ बारमा आस्थानना अठार जेदो ठे, ते कहे ठे. १ मल्ल, २ आपूहित, ३ स्निग्ध, ४ मंत्री, ५ महत्तम, ६ आमात्य, ७ प्रधान, ८ बुद्धिमुख, ९ उजयमुख, १० आयायक, ११ सांग्रामिक, १२ देश्य, १३ पुरुषधर्म, १४ पुरुषविज्ञान, १५ पुरुषराज, १६ पुरुषकर्म, १७ पात्र, १८ विनोदपात्र. इति अष्टादशः जेदाः समाप्ताः ॥

१३ तेरमा राजविद्याना चार जेद ठे, ते कहे ठे. १ आन्विकिकी, २ चर्या, ३ वार्त्ता, ४ दंमनीति.

१४ चौदमा राजनीतिना चार जेद ठे,ते कहे ठे. १ साम, २ दाम, ३ जेद, ४ दंम,
 १५ पत्तरमा आयुधना ढत्रीश जेद ठे,ते कहे ठे. १ चक्र, २ धनु, ३ धनुष्य, ४ वज्र,
 ५ अंकुश, ६ बुरिका, ७ तोमर, ८ कुंत, ९ शूल, १० त्रिशूल, ११ शक्ति, १२ पाश,
 १३ मुजर, १४ गुलिका, १५ मुसटी, १६ जुंढी, १७ गदा, १८ शंक्र, १९ पत्तु, २०
 पट्टीश, २१ रिष्ट, २२ करण, २३ थकपन, २४ हल, २५ मुशल, २६ मुहलिका, २७
 कर्चरी, २८ करपत्र, २९ तरवार, ३० कोदाली, ३१ डफोट, ३२ गोफण, ३३ मार्ग,
 ३४ मब्रस, ३५ हडध, अन्ये ३६ शस्त्र.

१६ शोलमा शास्त्रना सत्त्यावीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ शब्दशास्त्र, २ अलंकारशास्त्र,
 ३ तर्कशास्त्र, ४ आगम, ५ गणित शास्त्र, ६ कल्प, ७ कला, ८ शिक्षा, ९ विनोद, १० वि
 ज्ञान, ११ मंत्र, १२ सामुद्रिक, १३ शकुन, १४ चिकित्सा, १५ सूतकाव्य, १६ मोह,
 १७ धर्म, १८ अर्थ, १९ वास्तुशास्त्र, २० प्रवरतर, २१ महानामकोश, २२ सुविद्या,
 २३ ठेद, २४ स्वप्नशास्त्र, २५ नवरसयुक्तकाव्य, २६ नाद्य, २७ धीनादिशास्त्र.

१७ सत्तरमा तत्त्वना बावन जेद ठे,ते कहे ठे. १ पृथ्वी, २ अप्, ३ तेज, ४ वायु, ५
 आकाश, ६ शब्द, ७ रूप, ८ रस, ९ स्पर्श, १० गंध, ११ घ्राण, १२ चक्षु, १३ श्रोत्र,
 १४ त्वक्, १५ पाणि, १६ पाद, १७ गुद, १८ उपस्थान, १९ बुद्धि, २० अलंकार,
 २१ प्रकृति, २२ पुरुषरक्त, २३ मांस, २४ मेद, २५ मज्जा, २६ छुक्र, २७ अस्थि, २८
 वातरस, २९ गंध, ३० स्पर्श, ३१ घ्राण, ३२ चक्षु, ३३ पित्त, ३४ कफ, ३५ मल,
 ३६ काम, ३७ क्रोध, ३८ लोभ, ३९ जय, ४० मोह, ४१ मात्सर्य, ४२ राग, ४३ नि
 यति, ४४ काल, ४५ विद्या, ४६ शुद्धविद्या, ४७ माया, ४८ शक्ति, ४९ नाद, ५० बिंडु,
 ५१ कला, ५२ ईश्वर शिवतत्त्व.

१८ अठारमी कलाना बहोतेर जेद ठे,ते कहे ठे. १ वाद्य, २ नृत्य, ३ गणित, ५ पठि
 त, ६ लिखित, ७ लेख्य, ८ वक्तृत्व, ९ कथा, १० वंचन, ११ नाटक, १२ ठेद, १३ अलं
 कार, १४ दर्शन, १५ अजिधान, १६ धातुकर्म, १७ अर्थमान, १८ वाद, १९ वृद्धि,
 २० शोच, २१ मंत्र, २२ विनोद, २३ विचार, २४ नेपथ्य, २५ विलास, २६ शस्त्रक
 र्म, २७ नीति, २८ शकुन, २९ गीत, ३० चित्र, ३१ संयोग, ३२ हस्तलाघव, ३३ सूत्र,
 ३४ कुसुम, ३५ इंद्रजाल, ३६ स्नेह, ३७ पान, ३८ आहार, ३९ विहार, ४० सौभाग्य,
 ४१ प्रयोग, ४२ गंधवाद, ४३ वस्तु, ४४ रत्न, ४५ पात्र, ४६ वैद्य, ४७ देशजावित, ४८
 विजय, ४९ वाणिज्य, ५० आयुध, ५१ शुद्ध, ५२ निशुद्ध, ५३ वर्तन, ५४ हस्ती, ५५
 तुरग. ५६ पही, ५७ नारी, ५८ जूमिलेप, ५९ दंतकाष्ठ, ६० इष्टिका, ६१ पाषाण,

६१ हास्य, ६२ उत्तर, ६३ प्रत्युत्तर, ६४ शरीर, ६५ शास्त्र, ६६ ताल, ६७ ढोल, ६८ मृदंग,
६९ विणा, ७० वांसली, ७१ जेरी, ७२ पलितविनाश,

१९ अगोणीशमा विज्ञान हेतुना चोराशी जेद ठे, ते कहे ठे. १ तत्त्वज्ञान, २ चर्मवि
ज्ञान, ३ कर्म विज्ञान, ४ लक्ष्मीयोग, ५ शांख, ६ दंत, ७ गुटिका, ८ रसायन, ९ वचन, १०
कवित्व, ११ यंत्र, १२ मंत्र, १३ तंत्र, १४ मदन, १५ नेपथ्य, १६ ख्यंतक, १७ इष्टिका,
१८ लेख्य, १९ सूत्र, २० चित्र, २१ कर्मरंग, २२ शुचिकर्म, २३ शकुन, २४ ब्रह्मकर,
२५ नैर्मल्य, २६ गंधयुक्ति, २७ आराम, २८ शिल्प, २९ काव्य, ३० कांस्य, ३१ काष्ठ,
३२ कुंज, ३३ लोह, ३४ पत्र, ३५ वंश्य, ३६ नख, ३७ दशन, ३८ प्रासाद, ३९ धातु,
४० विनूषण, ४१ स्वरोदय, ४२ द्यूत, ४३ अध्यात्म, ४४ अग्नि, ४५ विद्वेषण, ४६
उच्चाटन, ४७ स्तंजन, ४८ मोहन, ४९ वशीकरण, ५० वस्तु, ५१ स्वयंछ, ५२ हस्ति
शिक्षा, ५३ अश्वशिक्षा, ५४ पद्मी, ५५ स्त्री, ५६ काम, ५७ चक्र, ५८ वज्रीकरण, ५९
पशुपालन, ६० कृषी, ६१ वाणिज्य, ६२ लक्षण, ६३ कालमानविधि, ६४ आसनवि
धि, ६५ शास्त्रबंध, ६६ नियुद्धकरण, ६७ आखेटक, ६८ कुंतल, ६९ केश, ७० पुष्प,
७१ इंद्रजाल, ७२ विनोद, ७३ सौजाग्य, ७४ प्रयोग, ७५ शौच, ७६ ज्ञान, ७७ ज्ञेय,
७८ प्रीति, ७९ आयु, ८० चातु, ८१ व्यापार, ८२ धारणा, ८३ हेय, ८४ उपादेय.

२० वीशमा देशसंख्या ते चारोदिशामां यज्ञे चोराशीजेदें ठे, ते कहे ठे. तेमां पूर्वदि
शामां १ गौड, २ कान्यकुब्ज, ३ कलिंग, ४ गोल, ५ अंग, ६ कुरंग, ७ बंगाल, ८
अराच्य, ९ वरेंड, १० वामन, ११ गंगापार, १२ अंतर्वेदी, १३ मागध, १४ मध्य
कुरु, १५ माहल, १६ कामरूप, १७ ऊड, १८ पुंद्र, १९ वोडास, २० अग्नि, २१
मालव, २२ पांचाल, २३ जालंधर, २४ शूरसेन, २५ लोहितपात. पश्चिमदिशामां. २६
काठेल, २७ वालंज, २८ सौराष्ट्र, २९ कुंकुम, ३० लाडप्री, ३१ अर्बुद, ३२ मेवाड,
३३ अवंति, ३४ नागणित, ३५ किरात, ३६ शकट, ३७ सौवीर, ३८ कोंकण, उत्तर
दिशिमां. ३९ गुर्जर, ४० सिंधु, ४१ कैकाण, ४२ नेपाल, ४३ लाट, ४४ जोट, ४५ तुरक, ४६
तायक, ४७ बर्बर, ४८ बर्खर, ४९ कीर, ५० काश्मीर, ५१ हिमालय, ५२ लोहपुर.
५३ श्रीकाष्ठ. दक्षिणदिशिमां. ५४ मलय, ५५ सिंहल, ५६ कोशल, ५७ पामल, ५८
आंध्र, ५९ वंच्य, ६० कर्कट, ६१ इविड, ६२ श्रीपर्वत, ६३ वैदर्न, ६४ धाराचराला,
६५ तापीतट, ६६ माहाराष्ट्र, ६७ आजीरदेश, ६८ नर्मदातट, ६९ द्वीपदेश.

२१ एकवीशमा स्थानना बत्रीश जेदो ठे, ते कहे ठे. १ स्वर्ग, २ मृत्यु, ३ पाताल, ४
तनु, ५ विद्या, ६ वास्तु, ७ विनोद, ८ वाद, ९ गीत, १० वाद्य, ११ नृत्य, १२

रूप, १३ धर्म, १४ अर्थ, १५ काम, १६ मोह, १७ देश, १८ काल, १९ यात्रा, २० समय, २१ पुरुष, २२ स्त्री, २३ गज, २४ तुरंगम, २५ पक्षी, २६ रत्न, २७ पान, २८ आहार, २९ शय्या ३० व्यापार, ३१ वस्तु ३२ विज्ञान लक्षण.

३३ बावीशमा गृहना चोवीश जेदो ठे, ते कहे ठे. १ प्रासाद, २ हर्म्य, ३ आयतन, ४ गृह, ५ कोश, ६ कोष्ठागार, ७ पानीयगृह, ८ शौचगृह, ९ शाला, १० माव्य, ११ मठ, १२ सत्रागार, १३ शृंगारस्थान, १४ धर्मस्थान, १५ विनोदस्थान, १६ मंदिर, १७ हस्तिशाला, १८ वीशर्ममण, १९ माहानस, २० नोजनशाला, २१ गुप्तस्थान, २२ आदिस्थान, २३ अर्थस्थान, २४ राजांगण.

३३ त्रेवीशमी मंगल वस्तुना एक शो आठ जेदो ठे, ते कहे ठे. १ ब्रह्मा, २ विष्णु, ३ माहेश्वर, ४ वीतराग, ५ स्कंद, ६ आदित्य, ७ लोकपाल, ८ अग्नि, ९ अमर, १० सागर, ११ पर्वत, १२ गगन, १३ ग्रहण, १४ गांधर्व, १५ चंद्र, १६ विनायक, १७ ज्योतिष्क, १८ तीर्थ, १९ द्विज, २० धर्मशास्त्र, २१ वेदशास्त्र, २२ वेद, २३ पद्म, २४ पर्यक, २५ कौस्तुभ, २६ कांचन, २७ रौप्य, २८ ताम्र, २९ घृत, ३० मधु, ३१ सिंहांत, ३२ चंदन, ३३ श्वेत, ३४ वस्त्र, ३५ वेद्या, ३६ गोरोचन, ३७ मृत्तिका, ३८ गोमय, ३९ शस्त्र, ४० अंजन, ४१ रत्न, ४२ मनसिल, ४३ मोदक, ४४ शंख, ४५ त्रिंशु, ४६ वचा, ४७ श्वेतपुष्प, ४८ सर्पव, ४९ दधि, ५० दूर्वा, ५१ अकृत, ५२ उदंबर, ५३ आम्र, ५४ उन्न, ५५ वाजित्र, ५६ दर्जे, ५७ हस्ती, ५८ बीज, ५९ मुक्ताफल, ६० खंजरिट, ६१ वृषज, ६२ राजहंस, ६३ कन्या, ६४ दर्पण, ६५ दीप, ६६ अंकुश, ६७ तुरंगम, ६८ गीत, ६९ वेणु, ७० वीणाध्वनि, ७१ जूमि, ७२ सिंह, ७३ मय, ७४ स्वस्तिक, ७५ तोरण, ७६ कुंज, ७७ चामर, ७८ वत्स, ७९ गो, ८० आर्द्र, ८१ मांस, ८२ स्त्री, ८३ पुरुषयुग्म, ८४ वाहन, ८५ प्रधान, ८६ विद्या, ८७ विनय, ८८ बुद्धि, ८९ पुष्टि, ९० प्रसाद, ९१ उल्लोच, ९२ मदिरा, ९३ सत्य, ९४ पूर्णपात्र, ९५ आर्द्रशाक, ९६ पिष्पलपत्र, ९७ श्रीवृक्ष, ९८ तालवृक्ष, ९९ पूजा, १०० निधि, १०१ गौरी, १०२ गंगा, १०३ सरस्वती, १०४ नर्मदा, १०५ यमुना, १०६ सिद्धि, १०७ प्रीति, १०८ कीर्त्ति. ए सर्व मांगलिक वस्तु जाणवी.

३४ चोवीशमा दानना त्रण जेद ठे. ते कहे ठे. १ अजय, २ डव्य, ३ परोपकार. ४ पञ्चीशमा यशना पांच जेद ठे, ते कहे ठे. १ जन्मकृत प्रताप यश, २ कीर्त्ति: ३ पराक्रमयश, ४ रूपयश, ५ सदाचारमां प्रवर्त्तन करवुं ते यश.

३६ उर्वीशमा कीर्त्तिना सात प्रकार ठे, ते कहे ठे. १ दानकीर्त्ति, २ पुण्यकीर्त्ति,

३ विद्वज्जनकीर्त्ति, ४ नवकृतकाव्यकीर्त्ति, ५ आवर्त्तनकीर्त्ति, ६ शौर्यकीर्त्ति, ७ यशःकीर्त्ति.
 ४४ सत्यावीशमा रसना नवजेद ठे, ते कहे ठे. १ शृंगाररस, २ हास्यरस, ३ करुणारस, ४ रौद्ररस, ५ वीररस, ६ जयानकरस, ७ बीजत्तरस, ८ अद्भुतरस, ९ शांतरस.

४७ अठ्यावीशमा जावना उंगणपञ्चास जेदो ठे, ते कहे ठे. १ रति, २ हास्य, ३ शोक, ४ क्रोध, ५ उत्साह, ६ जय, ७ छुगुप्सा, ८ विस्मय, ९ स्तंजन, १० स्वेद, ११ स्वर, १२ जेद, १३ रोमांच, १४ वेपथु, १५ वैवर्ष्य, १६ अश्रु, १७ प्रलाप, १८ निर्वेद, १९ ग्लानि, २० शंका, २१ आश्रम, २२ आलस्य, २३ देशचिंता, २४ मोह, २५ घृति, २६ स्मृति, २७ क्रीडा २८ चपलता, २९ जडता, ३० हर्ष, ३१ अवश, ३२ विषाद, ३३ असुख, ३४ वर्ग, ३५ अपस्मार, ३६ निद्रा, ३७ स्वप्न, ३८ विबोध, ३९ अमर्ष, ४० उग्रता, ४१ उन्माद, ४२ मति, ४३ व्याधि, ४४ विरक्त, ४५ वितर्क, ४६ त्रास, ४७ सूमरण, ४८ माया, ४९ लोच.

२९ उंगणत्रीशमा अजिनयना चार जेद कहे ठे. १ आंगिक, २ वाचक, ३ सात्त्विक, ४ अद्भार्य.

३० त्रीशमा वृत्तिना चार जेद कहे ठे. १ जारती, २ सात्वती, ३ कौशिकी, ४ आरजट्टी.

३१ एकत्रीशमा माहान्पुरुषना चार जेदो ठे, ते कहे ठे. १ धीरोदत, २ धीरोदात्त, ३ धीरललित, ४ धीरशांत.

३२ बत्रीशमा नायकना चार जेदो ठे. ते कहे ठे. १ दक्षिण, २ अत्रुकूल, ३ शठ, ४ धष्ट.

३३ तेत्रीशमा नायकना गुणबत्रीश प्रकारना ठे, ते कहे ठे. १ कुलीन, २ शीलवान्,

३ नयस्थ, ४ शौचवान्, ५ प्रियंवद, ६ प्रीतिमान्, ७ सुजग, ८ विनयवान्, ९ कीर्त्तिमान्,

१० त्यागी, ११ विवेकी, १२ शृंगारवान्, १३ अजिमान्, १४ श्लाघ्यवान्, १५ संमुज्ज्वलवेष,

१६ सकलकला कुशल, १७ प्रिय, १८ सत्यवान्, १९ अवदान्य, २० स्वजन,

२१ सुगंधप्रिय, २२ सुवृत्त, २३ मंत्रवान्, २४ क्लेशसह, २५ प्रस्तावप्रकाशक, २६ पंढित,

२७ उत्तम सत्त्व, २८ धार्मिक, २९ महोत्साही, ३० गुणग्राही, ३१ ह्मी, ३२ प्राजाविक.

३४ चोत्रीशमा भाहानाधिकाना त्रण जेद कहे ठे. १ स्वकीया, २ परकीया, ३ पणांगना.

वाग्ज्जालंकारमां नाधिकाना चार जेद कहे ठे. १ अचूढा, २ स्वकीया, ३ परकीया, ४ पणांगना.

३५ पांत्रीशमा नाधिकाना आठ जेद कहे ठे. १ वासकसज्जा, २ विरहोल्कंठिता, ३ खंदिता,

४ विप्रलब्धा, ५ प्रोषितचर्तुका, ६ कलहांतरिता, ७ अजिसारिका, ८ स्वाधीनचर्तुका.

३६ षत्रीशमा वली पण नाधिकाना गुणो एकत्रीश प्रकारना ठे, ते कहे ठे. १ कुलजा,

२ सुजगा, ३ सुरूपा, ४ सुसत्त्वा, ५ सुवेषा, ६ सुविनीता, ७ सुरतप्रवीणा, ८ सुखप्रिया, ९

विजोगिनी, १० विचक्षणा, ११ प्रियजाषिणी, १२ प्रसन्नमुखी, १३ पीनस्तनी, १४ रसिका,

१५ लज्जान्विता, १६ लक्षणयुता, १७ पवित्रज्ञा, १८ गीतज्ञा, १९ विद्याज्ञा, २० नृत्यज्ञा,
२१ सुकुमारशरीरा, २२ सुगंधप्रिया, २३ चारुनेत्रा, २४ नातिमानिनी, २५ मधुरवाच्या,
२६ स्नेहवती, २७ विमर्षवती, २८ सत्यवती, २९ शीलवती, ३० प्रज्ञावती, ३१ गुणान्विता.
३२ साढत्रीशमा सौख्यकरणना चार जेद ठे, ते कहे ठे. १ अन्यासकरण, २ अ
निमान, ३ संप्रियकरण, ४ विषयकरण.

३३ आढत्रीशमा सौख्यना त्रण प्रकार ठे, ते कहे ठे. १ आंगिक, २ वाचक, ३ मानसिक.

३४ उगणचालीशमा शौचना दश जेदो ठे, ते कहे ठे. १ मुखशौच, २ स्नान, ३
मृत्तिका, ४ स्कंध, ५ कक्षा, ६ इमश्रु, ७ जल, ८ नख, ९ अथल, १० सत्यशौच.

३५ चालीशमा कामना बे जेद ठे, ते कहे ठे. १ स्वाभाविक, २ कृत्रिम.

३६ एकतालीशमा कामावस्थाना दश जेदो ठे, ते कहे ठे. १ अनिलाषता, २ स्मृति, ३
गुणोत्कीर्त्तन, ४ उद्वेग, ५ प्रलाप, ६ उन्माद, ७ व्याधि, ८ जडता, ९ मरण, १० चिंता.

वली कामना बाण, कोइ ठेकाणें पांच जेदें कहेला ठे, ते कहे ठे. १ संगम, २ वि
गम, ३ हर्ष, ४ मोह, ५ मरणाधिक.

वली पण कामना पांच बाण कहेला ठे, ते कहे ठे. १ संमोहन, २ उत्पादन, ३
तापन, ४ शोषण, ५ मरण.

३७ बहेंतालीशमा मूर्खना आठ प्रकार ठे, ते कहे ठे. १ निर्लज्ज, २ शठ, ३ क्लीब,
४ निर्धृण, ५ व्यसनी, ६ अतिजोगी, ७ गर्वित, ८ निष्ठुर.

३८ त्रैतालीशमा नागरिक जननां चोवीश करण ठे, ते कहे ठे. १ विषयसुखनो उर
डो छुदो राखे. २ कायचिंतानुं स्थानक राखे, ३ पाणीनुं स्थानक, ४ रसोश्नुं स्थानक,
५ नेपथ्यनुं गृह राखे, ६ नेपथ्यनां उपकरण घणां राखे, ७ घरनां उपकरण घणां राखे,
८ शस्त्र घणां राखे, ९ आसन घणा प्रकारनां राखे, १० रम्यपणुं, ११ माब्यादि जोग
नुं राखवुं, १२ बेसवा उठवानुं शुभस्थान राखे, १३ प्रजातमां विराम छेवा माटें स्था
न राखे, १४ मध्यान्हने विषे जोजन करवा स्थान राखे, १५ ठानुं जंमारनुं स्थानक
राखे, १६ निरंतर विद्यानो अन्यास करे, १७ कुलोचित मार्गवर्त्तन करे, १८ प्रदोषने विषे
गीतविनोद करे, १९ सुरतोपचार करे, २० क्यारेंक उद्यानमां गमन करे, २१ कदा
चित् क्षेत्रनिरीक्षण करे, २२ निरंतर गृहकार्यमां रहे, २३ जोगमां व्यास रहे, २४ विजक्तस्थान.

३९ चुम्बालीशमा रूपना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ संपूर्ण लक्षणावयव, २ अ
संपूर्ण लक्षणावयव, ३ निर्लक्षणावयव.

४० पीस्तालीशमा स्वजावना त्रण जेद १ सुगंधस्वजाव, २ सुगंधचतुरस्वजाव, ३ चतुरस्वजाव.

४६ ठहेंतालीशमा पार्थिवना दश प्रकारें प्रमोद ठे,ते एक श्लोकें करी कहे ठे.ज्ञाने दा ने बले राज्ये, विनोदे वैरिसंग्रहे ॥ शौर्ये धर्मे च सौर्ये च,प्रमोदा दशधा स्मृता ॥ १ ॥

४७ मुडतालीशमो चार प्रकारनो बोध कहे ठे:- १ बालसंस्कारप्रबोध, २ प्रज्ञाप्रबोध, ३ शास्त्रप्रबोध, ४ तत्त्वनिश्चयप्रबोध.

४८ अडतालीशमी चार प्रकारनी बुदि कहे ठे:- १ उत्पातिकी, २ विनयकी, ३ कार्मिकी, ४ पारिणामिकी.

४९ उंगणपञ्चाशमी बुदिना आठ प्रकारें गुण ठे, ते कहे ठे. १ शुश्रूषा, २ श्रवण, ३ ग्रहण, ४ धारणा, ५ ऊह, ६ आपोह, ७ अर्थ, ८ विज्ञान.

५० पञ्चाशमा गांधर्वना चार प्रकार कहे ठे:- १ स्वरगत, २ तालगत, ३ पदगत, ४ अवधानगत.

५१ एकावन्नमा त्रण प्रकारना महागीत कहे ठे:- १ माहागीति, २ उपगीत, ३ अनुगीति.

५२ बावन्नमा गीतना ठत्रीश गुण ठे,ते कहे ठे:- १ सुखर, २ सुताल, ३ सुपद, ४ सुद्व, ५ लजित, ६ सुसंबंध, ७ सुप्रमेय, ८ सुराग, ९ सुरस, १० सुसंगित, ११ सुहर्ष, १२ सुग्रह, १३ श्लिष्य, १४ क्रमथ्य, १५ सुवर्ण, १६ सुगम, १७ सुरक्त, १८ संपूर्ण, १९ सालंकार, २० सुजाषाद्य, २१ सुसंधिष्ठ, २२ सव्युत्पन्न, २३ मधुर, २४ स्फुट, २५ अग्राम्य, २६ प्रसन्न, २७ कुंचितकंपित, २८ समयोचित, २९ विद्या, ३० संगत, ३१ प्रथमस्थित, ३२ स्वस्थ, ३३ एक, ३४ अद्भुत, ३५ विलंबितमथ्य, ३६ उक्त प्रमाण.

५३ हवे त्रेपन्नमा नृत्यना बे प्रकार ठे,ते कहे ठे. १ जास्य, २ तांभव,

५४ चोपन्नमा काव्यना शोल प्रकार कहे ठे. १ समय, २ प्रतिज्ञा, ३ अन्यासविद्या, ४ जाति, ५ गीति, ६ रीति, ७ वृत्ति, ८ वाच्य, ९ वाचक, १०, ठंद, ११ अलंकार, १२ गुण, १३ दोष, १४ रस, १५ जाव, १६ अजिनय.

५५ पञ्चावन्नमा वक्तृत्वना दश प्रकार कहे ठे. १ परिजावित, २ सत्य, ३ मधुर, ४ सार्थक, ५ परिस्फुट, ६ परिमित, ७ मनोहर, ८ चित्र, ९ प्रसन्न, १० जावानुगत.

५६ ढपन्नमा जाषाना ठ प्रकारो ठे,ते कहे ठे. १ संस्कृत, २ प्राकृत, ३ अपचंशी, ४ पैशाची, ५ मागधी, ६ शौरसेनी.

५७ सत्तावन्नमा पांक्षित्यना पांच जेदो ठे, ते कहे ठे. १ वक्तृत्व, २ वादित्व, ३ कवित्व, ४ आयामत्व, ५ गमत्व.

५८ अष्टावन्नमा वादना चोविश जेद कहे ठे. १ उत्पत्ति, २ समा, ३ अयति, ४ सजा, ५ वाद, ६ पक्ष, ७ प्रतिपक्ष, ८ प्रमाण, ९ प्रजेद, १० प्रसन्न, ११ प्रत्युत्तर, १२

दूषण, १३ जूषण, १४ जुषण, १५ अनुमोद, १६ आदेश, १७ निर्णय, १८ ग्रंथनि
श्रय, १९ निश्रय, २० स्थान, २१ अर्थीतर, २२ समता, २३ जय, २४ पराजय.

५९ लंगणशास्त्रा दर्शनना ष जेदो ठे, ते कहे ठे. १ माहेश्वरदर्शन, २ ब्राह्मदर्शन,
३ सांख्यदर्शन, ४ बौधदर्शन, ५ जैनदर्शन, ६ चार्वाकदर्शन.

६० सातमा माहेश्वर दर्शनना पांच जेद ठे, ते कहे ठे. १ विशेष, २ शिवधर्म, ३
पाण्डुपत्त, ४ कालमुख, माहाव्रतिक पर्यंत,

हवे तेनाज बीजी रीतें प्रांच जेदें कहे ठे. अयोविशेषशिवधर्म, १ शैव, २ पाण्डुपत,
३ फलमुख, ४ माहाव्रत, ५ ब्रह्मचर्य.

६१ एकसठमा ब्राह्मणना लक्षण दश प्रकारें कहे ठे. १ प्रमाण, २ संस्कार, ३ क
र्म, ४ वर्तन, ५ ब्रह्मचारी, ६ गृहस्थ, ७ वान ८ प्रस्थ, ९ यति, १० ब्रह्मपर्यंत.

६२ बासठमा सांख्य शास्त्रना चार जेद कहे ठे. १ तत्त्व, २ प्रमाण, ३ प्रकार, ४ सर्वात्मा.

६३ त्रेसठमा बौधमतना दश जेद ठे, ते कहे ठे. १ सौगत, २ सर्वद, ३ परिगत, ४ वि
हार, ५ प्रमाण, ६ प्रजेद, ७ प्रमोद, ८ शौर्य, ९ त्रिकयोगाचार, १० आध्यात्मिकमोहपर्यंत.

६४ चौसठमा जैनमतना सात प्रकार ठे, ते कहे ठे. १ सर्वज्ञ, २ धर्म, ३ तत्त्वार्थ, ४
प्रमाण, ५ प्रतिज्ञा, ६ जेद, ७ सिद्धपर्यंत.

६५ पांसठमा चार्वाकना चार जेद ठे, ते कहे ठे. १ तत्त्वार्थ, २ प्रमाण, ३ प्रजेद, ४ प्रमोद.

६६ षासठमा विचारना चौवीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ विद्या, २ विज्ञान, ३ विनोद,
४ कला, ५ कवित्व, ६ वक्तृत्व, ७ गीत, ८ नृत्य, ९ वाद्य, १० देश, ११ काल, १२
पात्र, १३ प्रमेय, १४ पर्याय, १५ जय, १६ रस, १७ वाद, १८ अन्निय, १९ धर्म,
२० अर्थ, २१ काम, २२ मोह, २३ प्रमाण, २४ लोकवादपर्यंत.

६७ सदसठमा गुरुत्वना दश जेद ठे, ते कहे ठे १ वंश, २ ज्ञान, ३ पद, ४ शौर्य,
५ सत्त्व, ६ दान, ७ बल, ८ जय, ९ संतान, १० स्वगुण.

६८ अडसठमा चरितना चार जेद कहे ठे. १ मानवचरित, २ दानवचरित, ३
वीरविलासचरित, ४ गुणप्रख्यापन चरित.

६९ लंगणोतेरमा राज्यपालनना पांच जेदो ठे, ते कहे ठे. १ धर्मपालन, २ राज्यपा
लन, ३ जूमिपालन, ४ प्रजापालन, ५ नीतिपालन.

७० सिचरमा उत्तमपणाना सात जेदो ठे, ते कहे ठे. १ वय, २ कुल, ३ शील,
४ रूप, ५ पद, ६ ज्ञान, ७ प्रयोग.

७१ एकोतेरमा शक्तिना नव जेद ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञानशक्ति, २ धर्मशक्ति, ३ दान

शक्ति, ४ मंत्रशक्ति, ५ कामशक्ति, ६ अर्थशक्ति, ७ युद्धशक्ति, ८ व्यायामशक्ति, ९ देशशक्ति.

७२ बहोतेरमा अहंकारना आठ प्रकारं ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञान अहंकार, २ दान अहंकार, ३ बल अहंकार, ४ धर्म अहंकार, ५ काम अहंकार, ६ इव्य अहंकार, ७ शत्रु मारण अहंकार, ८ समारंज अहंकार.

७३ त्रहोतेरमा वात्सल्यना चार जेद ठे, ते कहे ठे. १ देववात्सल्य, २ सत्गुरुवात्सल्य, ३ मित्रवात्सल्य, ४ वल्लज पुरुष वा पदार्थनुं स्नेहनेलीधे वात्सल्य.

७४ चम्भोतेरमा प्राप्तिना आठ जेदो ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञानप्राप्ति, २ धर्मप्राप्ति, ३ बलप्राप्ति, ४ कामप्राप्ति, ५ विज्ञानप्राप्ति, ६ पात्रसंग्रहप्राप्ति, ७ सर्वार्थ, ८ राज्यप्राप्ति.

७५ पंचोतेरमा शौर्यना चोवीश जेद ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञानशौर्य, २ मनःशौर्य, ३ शब्दशौर्य, ४ प्रताप, ५ उदय, ६ प्रतिजा, ७ तेज, ८ ज्ञान, ९ संग्राम, १० जय, ११ साहस, १२ प्रतिपन्न, १३ शरणागत, १४ प्रमोद, १५ प्रबोध, १६ आज्ञा, १७ उद्यम, १८ अर्थ, १९ आचार, २० बल, २१ कीर्ति, २२ लक्षण, २३ व्रत, २४ आपदाशौर्य.

७६ ठोतेरमा बलना दश प्रकारं कहे ठे. १ वाग्बल, २ कायबल, ३ बुद्धिबल, ४ स्थानं बल, ५ सुदृढबल, ६ शकुनबल, ७ देवताबल, ८ धनबल, ९ मंत्रबल, १० सैन्यबल.

७७ सत्योतेरमा आज्ञाना दश जेद ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञान, २ आगम, ३ प्रताप, ४ ऐश्वर्य, ५ वाक, ६ परिश्रम, ७ निष्ठा, ८ रति.

७८ अज्ञोतेरमा संग्रहना नव जेद ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञानसंग्रह, २ पात्रसंग्रह, ३ मित्रसंग्रह, ४ पत्नियोगसंग्रह, ५ बलसंग्रह, ६ जयसंग्रह, ७ धर्मसंग्रह, ८ श्रुतसंग्रह, ९ गुणसंग्रह.

७९ उगण्याएंशीमा परिह्वेदना पांचजेद ठे, ते कहे ठे. १ अलक्षित, २ लक्षित, ३ मानसिक, ४ वाचक, ५ कार्मण.

८० एंशीमा प्रच्छेदना पांच जेद ठे, ते कहे ठे. १ ज्ञानप्रच्छेद, २ अह्यप्रच्छेद, ३ शौर्यप्रच्छेद, ४ स्थापनाप्रच्छेद, ५ प्रदानप्रच्छेद.

८१ एक्याशीमा लब्धिना आठ जेद ठे. ते कहे ठे. १ अणिमा, २ मणिमा, ३ गरिमा, ४ लघिमा, ५ ईशित्व, ६ वशित्व, ७ प्राप्ति, ८ प्राकाम्य.

८२ व्यासीमा दिव्यना दश जेद ठे, ते कहे ठे. १ जल, २ अग्नि, ३ घट, ४ कोश, ५ विष, ६ माष, ७ तांडुल, ८ फल, ९ तुल, १० सुतस्पर्श.

८३ त्र्याशीमा अपराधना दश जेद ठे, ते कहे ठे. १ अक्षजंग, २ नृपबंध, ३ स्त्रीबंध, ४ वर्ण संकर, ५ परस्त्रीगमन, ६ चौर्य, ७ पतिविनागो गर्भ, ८ दंभपारुष्य, ९ वाक्य, १० गर्भपातन.

८४ चोराशीमा उत्तमकारिगरना ठ जेद ठे,ते कहे ठे. १ आरामिक, २ मणिकार, ३ स्वर्णकार, ४ कांस्यघाटक, ५ दारुकृत, ६ कुंजकार.

८५ पंचाशीमा मध्यम कारिगर पुरुषोना ठ जेद ठे,ते कहे ठे. १ लुहार, २ सजाट, ३ कडिया, ४ धंत्रवाहकशोडिक, ५ तंतुवायी, ६ हजाम.

८६ ढाशी अथम कारिगर पुरुषोना ठ जेद ठे,ते कहे ठे. १ धोबी, चमार, ३ नट, ४ चरट, ५ सारवा, ६ कैवर्चक ते निज.

८७ सत्त्याशीमा उत्तम प्रकृतिवाला कारिगरना ठ जेदो ठे,ते कहे ठे. १ हजाम, २ सोनी, ३ खत्री, ४ कांस्यघडनार, ५ सुतार, ६ कुंजार.

८८ अठ्याशीमा मध्यम प्रकृतिवाला कारिगरना ठ जेद ठे,ते कहे ठे. १ आरामिक एटले माली, २ मणियार, ३ दरजी, ४ रुक, ५ चितारो, ६ पालखी उपाडनार जोई.

८९ नेवाशीमा अथमप्रकृतिवाला कारिगरना ठ जेद ठे, ते कहे ठे. १ चमार, २ म धपाडनार, ३ नट, ४ निज, ५ लुहार, ६ पाराधि.

९० नेहुंमा नारुना नव जेद ठे, ते कहे ठे. १ घांची, २ मोची, ३ घांझा, ४ धोबी, ५ लुहार, ६ दरजी, ७ माढी, ८ निज, ९ गोवाल. ए नव नारुकना नाम जाणवा.

९१ एकाणुमा कारुना नव जेद ठे, ते कहे ठे. १ कांदविक, २ कौटुंबिक, ३ कुंजार, ४ सोनी, ५ माली, ६ तंबोली, ७ हजाम, ८ काडिक, ९ गांधर्व धायक.

९२ बाणुमा शब्दना पांच जेदो ठे, ते कहे ठे. १ वीणानो शब्द, २ सतारनो शब्द, ३ वंशशब्द, ४ मादलनोशब्द, ५ करतालनो शब्द.

९३ त्र्याणुमा धान्यना त्रण जेद ठे, ते कहे ठे. १ शीर्षिक, २ शंबा, ३ घंटक.

९४ चोराणुमा शाकना चार जेद ठे,ते कहे ठे. १ कंद शाखा, २ पत्र, ३ पुष्प, ४ फल.

९५ पंचाणुमा मांसना त्रण जेद ठे,ते कहे ठे. १ जलचरमांस, २ थलचरमांस, ३ स्त्रेचरमांस.

९६ षड्णुमा रसना ठ जेद ठे,ते कहे ठे. १ आम्ल, २ मधुर, ३ तीक्ष्ण, ४ कषाय, ५ कटु.

गाथा प्रास्ताविक ठे. आहारनिमित्तेणं, वेसाए घर मागठ ॥ धम्ममलान्तु जा जाणई, दव्वलानं विमग्गियठ ॥ १ ॥ माणगएणं सुणिया, पडिया तिणउं तहिं ॥ द्विणएणं तु कोहीठं, वेसाए अगठं तया ॥ इति माहानिशीथे ॥ साकादिवेसणासत्ती, नंदीसेणे सु णीसरे ॥ जीविए सागिहे आसी, वसणं पडिबोहिं. इति शतरत्नसंग्रहः समाप्तः ॥

हवे वासुदेव, तीर्थकर अने चक्रवर्ती तथा बलदेव, ए चार पदवीवाला जीवो देवता तथा नारकीथी आव्या उपजे पण मनुष्यमांथी आवे नही.

१ चक्रवर्ती तथा बलदेव, ए बेहु चारे निकायना देवोमांथी आवी उपजे.

- १ तीर्थंकर तथा वासुदेव, ए वेदु वैमानिक देवोमांथी आवी उपजे.
 २ चक्रवर्तीना जे पांच मनुष्य रत्न ठे, ते सातमी नरक, ते उकाय, वायुकाय, तिर्यंच अने मनुष्य तथा अनुत्तर विमान, एटला स्थानकथी आव्या न होय, शेषस्थानकथी आव्या होय.
 ४ तथा हाथी अने अश्व, ए बे तिर्यंचपंचेंद्रिय रत्न ठे, अने सात एकेंद्रिय रत्न ठे एमनी उत्पत्ति यथासंभवपणे जाणवी.

कया जीव नरकें जाय ?
 संज्ञिपंचेंद्रिय पर्याता संख्या
 ता वर्षायुवाला एवा मनुष्य
 अने तिर्यंच मरी नरकें जाय
 तेना आचरण कहे ठे.
 १ मिथ्यात्वी जीव.
 २ माहा अरंज करनार.
 ३ घणा परिग्रहमां आसक्त.
 ४ घणो लोची होय.
 ५ शुचक्रिया रहित होय.
 ६ पापरुचि जीव होय.
 ७ रौडपरिणामी होय.
 ८ कृतघ्नदुष्ट परिणाम वालो.

कयो जीव कथी नरकें जाय ?
 असंझी पंचेंद्रिय तिर्यंच
 पहेली नरक सुधी जाय.
 १ गर्भज छुजपरिसर्प, गोह, नो
 लीयादि बीजी सुधी जाय.
 २ गर्भज पंखी त्रीजी नरकें जाय.
 ४ सिंह प्रमुख चौपद जीव चो
 थी नरक सुधी जाय.
 ५ गर्भज वरःपरि सर्प पांचमी
 नरक सुधी जाय.
 ६ खीरत्न ठेठी नरकें जाय.
 ७ गर्भज मनुष्य, गर्भज मत्स्य
 उत्कृष्ट सातमी नरकें जाय.

बाहुव्य आश्रयी विशेष कहे ठे.
 १ व्याज सर्प प्रमुख.
 २ दाढाला सिंह वाघ प्रमुख.
 ३ गृध्र पक्षी प्रमुख.
 ४ जलचर मत्स्य प्रमुख.
 एटला जातिना जीव प्रायः
 घणुं करी नरकथी आवे अने
 पाठा पण मरीने नरकेंज जा
 य, परंतु तेनो नियम नही. के
 म के कोइ कोइ जीव नरक
 थी आव्या पठी जातिस्मरणा
 दिसामयीयें समकित पामीने
 शुचगतिमां पण जाय ठे.

संख्याता आयु वाला मनुष्य मरीने चारे गतिमां जाय, परंतु वज्रक्षपजनाराच संघय
 एवाला कोइ कोइ मनुष्य पांचमी सिद्धगतिमां पण जाय ठे, ते कहे ठे.

१ मनुष्यजाति सामान्यथी जघन्य एक बे
 अने उत्कृष्टां १०८ एक समयमां सीजे. अ
 ने विशेषथी वेद आश्रयी आ प्रमाणें सीजे.
 २ स्त्रीलिंगें बीश सीजे.
 ३ नपुंसकलिंगें दश सीजे.
 ४ पुरुषलिंगें १०८ सीजे.
 हवे ग्रहस्थादिक लिंगआश्रयी एक सम
 यमां केटला सीजे ते ? कहे ठे.
 १ गृहस्थलिंगें एक समयें.

१ तापसादिलिगें एक समयें. १०
 २ साधुलिगें एकसमयें. १०८
 हवे जघन्य मध्यम अने उत्कृष्ट अवगाह
 ना आश्रयी मोक्ष जवानुं कहे ठे.
 १ लघु बे हाथनी अवगाहनार्यें. ४
 २ मध्यम अवगाहनार्यें. १०८
 ३ उत्कृष्ट पांचशें धनुष्यनी अवगाहनार्यें १
 १ ऊर्ध्वलोक मेरुचूलिका नंदनवन प्रमु० ४
 ४ १ अधोलोक ते अधोग्रामादिकथी. १२

३ तिर्यक् लोकथी एक समयें.	१०८	१० अण्कायथी आव्या.	४
१ समुद्रजलमांथी एक समयें.	३	११ वनस्पतिथी आव्या.	६
२ शेष इह नदी प्रमुखमांथी.	३	१२ तिर्यचपंचेंद्रिय पुरुषथी आव्या.	१०
हवे कइ गतिमांथी आवेला मनुष्य एक स		१३ तिर्यच स्त्रीथी आव्या.	१०
मयें केटला मोहें जाय ? ते कहे ठे.		१४ मनुष्य पुरुषथी आव्या.	१०
१ नरकगतिथी आव्या.	१०	१५ मनुष्य स्त्रीथी आव्या.	१०
२ तिर्यच गतिथी आव्या.	१०	१६ सुवनपतिनी प्रत्येक निकायथी.	१५
३ मनुष्यगतिथी आव्या.	३०	१७ सुवनपतिनी देवीथी आव्या.	०
४ देवगतिथी आव्या.	१०८	१८ व्यंतर देवोथी आव्या.	१०
५ रत्नप्रजाथी आव्या.	१०	१९ व्यंतर देवीथी आव्या.	५
६ शर्करप्रजाथी आव्या.	१०	२० ज्योतिषी देवोथी आव्या.	१०
७ बालुकाप्रजाथी आव्या.	१०	२१ ज्योतिषी देवीथी आव्या.	३०
८ पंकप्रजाथी आव्या.	४	२२ वैमानिक देवोथी आव्या.	१०८
९ पृथ्वीकायथी आव्या.	४	२३ वैमानिक देवीथी आव्या.	३०

चक्रवर्चीना चौद रत्ननां नाम तथा लंबाइ आदिक प्रमाण तथा तेनाथी यतां काम.

एकेंद्रिय.	प्रमाण.	जे कार्य करे ते कहे ठे.	पंचेंद्रिय.	शु कार्य करे.	वासुदेव.	देहमान.
चक्ररत्न.	वामप्रमाण.	वैरीनुंमस्तक छेदे.	पुरोहित.	शांतिकर्मकरे.	चक्ररत्न.	साते जे
उत्तररत्न.	वामप्रमाण.	भ्लेहना मेघनो निरोध.	अश्वरत्न.	महापराक्रमी	धनुष्यरत्न	कालें उ
दंभरत्न.	वामप्रमाण.	वांकीजूमिने समी करे.	गजरत्न.	महापराक्रमी	खड्गरत्न.	त्पन्न थ
चर्मरत्न.	वे हाथप्रमाण	शाली प्रमुखने उत्पन्न.	सेनापति	चारखंडजिते	कौस्तुज.	या होय,
खड्गरत्न.	बत्रीशअंगुल.	संग्राममांशकिवंतहोय	गृहपति	धरयोग्यकाम	गदारत्न.	ते काल
कांगिणी.	चारअं.लांबुं.	वैताढ्यनीर्जीतेमांफला	वार्त्तिक.	नदीना पुल.	वनमालना	पुरुष
मणिरत्न.	चारअं.लांबुं.	बारयोजन उद्योत करे.	स्त्रीरत्न.	महारूपवंत.	शंखरत्न.	प्रमाण.

ए एकेकुं रत्न एक हजार यहूदेवोयें अधिष्ठित होय,अने बे हजार देवो चक्रवर्चीनी बे बाहुयें अधिष्ठित होय सर्व मली शोल हजार देवो चक्रवर्चीनी सेवा करे. एमां च क्ररत्न, खड्गरत्न, उत्तररत्न अने दंभरत्न. ए चार आयुधशालामां उपजे. तथा मणिरत्न, सुवर्णकांगिणीरत्न अने चर्मरत्न, ए त्रण जंभारमां उपजे. अने हस्ती तथा अश्व, ए बे वैताढ्य पर्वतमां उपजे. जंबूद्वीपमां जघन्यथी चार चक्रवर्ची होय, तेवारें उपन्न रत्न

होय अने उत्कृष्टी अघावीश विजयना तथा एक जरतनो अने एक ऐरवतनो मली त्रीश चक्रवर्ती होय, तेवारें ४२० रत्न होय.

हवे सिद्धशिलानुं स्वरूप कहे ठे.

- १ सर्वाथिसिद्ध विमानथी वार योजन उंची.
- २ कोइक आचार्य कहे ठे, के सर्वाथिसिद्ध विमानथी वार योजन लोकनो ठेहडो.
- ३ पीस्तालीश लाख योजन लांबी पहोलीठे.
- ४ अढीदीपमां पिस्तालीश लाख योजन प्रमाण मनुष्यनी वस्ति ठे अने जे मोह जाय ठे, ते पण मनुष्यज जाय ठे, ते सर्व समश्रेणीयें जाय ठे, माटें जे स्थलथी जाय तेज स्थलें जइ तिहां सिद्धशिलामां रहे.
- ५ वज्रमां आठ योजन जाडी ठे.
- ६ ठेहडे माखीनी पांख सरखी पातली ठे.
- ७ वणें अर्जुन सोना सरखी ठे.
- ८ स्फटिक रत्ननी पेरें मिर्मिल उज्ज्वल ठे.
- ९ उत्तान बत्राकारें ठे. अथवा घृतथी जरे ली जेवी कचोली होय, तेवे आकारें ठे.
- १० सिद्धशिलानी ऊपर एक योजन ठेहडे लोकनो अंत ठे. तिहां एक कोशनो ठो जाग ३३३ धनुष्यनी उपर बत्रीश अंशुलमां सर्व सिद्धना अनंतजीव रह्या ठे.

हवे पूर्वनुं प्रमाण कहे ठे.

- चोराशी लाख ने चोराशी लाखें गुणतां ४०५६०००००००००००० एटलो आंक आ वे तेटला वर्षनी एक पूर्वमां संख्या जाणवी.
- निगोदनुं स्वरूप कहे ठे.
- १ जे गोलाकारें निगोदनो समुदाय, तेने गोलो कहीयें. तेवा असंख्याता गोला चौद राजलोकमां ठे.
  - २ एकेक गोलामां असंख्याती निगोद ठे.
  - ३ एकेका निगोदमां अनंता जीव जाणवा. हवे वनस्पतिने विषे अनंतकायनो संजव कहे ठे.
  - ४ सर्व जातिनी वनस्पतिनो प्रथम जगतो अंकूरो अनंतकाय होय.
  - ५ पढी ते अंकूरो वधतो वधतो प्रत्येक रूपें अथवा साधारण रूपें थाय. हवे एकेंद्रियपणुं कोण जीव पामे? ते कहे ठे.
  - ६ जेनें मैथुननी इहा घणी होय.
  - ७ जेमां अज्ञानपणुं घणुं होय.
  - ८ जे घणो बीकण होय.
  - ९ अशाता आवे अके घणो कायर होय.

अथ त्रेवीश पदवीनां नाम.

१ चक्ररत्न.	५ खड्गरत्न.	९ गाथापतिरत्न.	१३ गजरत्न.
२ तत्ररत्न.	६ मणिरत्न.	१० वार्धिकरत्न.	१४ स्त्रीरत्न.
३ दंभरत्न.	७ कांगणीरत्न.	११ पुरोहितरत्न.	१५ तीर्थकरपदवी.
४ चर्मरत्न.	८ सेनापतिरत्न.	१२ अश्वरत्न.	१६ चक्रवर्ती पदवी.

- १७ वासुदेव पदवी. १९ केवली पदवी. २१ श्रावक पदवी. २३ मंगलिक पदवी.
१८ बलदेव पदवी. २० साधु पदवी. २२ समकित पदवी.

हवे कयीगतिथी निकल्या जीवो, ए त्रेवीश मांहेली कयी पदवी पामे ? ते कहे ठे.

- १ पहेली नरकना निकल्या जीव, एकेंडी रत्ननी सात पदवी न पामे बाकी शोल पामे.
२ बीजा नरकना निकल्या जीव, एक चक्रवर्त्ति पदवी वर्जिने बाकी पन्नर पदवी पामे.
३ त्रीजा नरकना निकल्या जीव, वासुदेव बलदेव ए बे टाली बाकी तेर पदवी पामे.
४ चोथा नरकना निकल्या जीव, एक तीर्थेकर वर्जी बाकी बार पदवी पामे.
५ पांचमा नरकना निकल्या जीव, केवली वर्जी बाकी अगीचार पदवी पामे.
६ षष्ठा नरकना निकल्या जीव एक साधु टाली बाकी दश पदवी पामे.
७ सातमा नरकना निकल्या जीव, हस्तिरत्न, अश्वरत्न. समकेत ए त्रण पदवी पामे.
८ नवनपति, वाणव्यंतर अने ज्योतिषी ए त्रण निकायमांथी निकलेला जीव, एक वासुदेव बीजो तीर्थेकर ए बे पदवी न पामे शेष एकवीश पदवी पामे.
९ पृथिवी, अप्प, वनस्पति, पंचेंद्रियतिर्येच अने मनुष्य ए पांचमांथी निकल्या जीवो, चक्रवर्ची, वासुदेव; बलदेव अने तीर्थेकर ए चार वर्जी शेष उंगणीश पदवी पामे.
१० वेंडी, तेंडी अने चौरीडी ए त्रण विकलेंडी मांहेथी निकल्या जीवो चार उच्चम पुरुष अने पांचमी केवलीनी पदवी टाली शेष अठार पदवी पामे.
११ अग्नि अने वायुकायमांथी निकल्या जीवो सात एकेंडीरत्न आठमो हस्तिरत्न अने नवमो अश्वरत्न ए नव पदवी पामे.
१२ सौधर्म तथा ईशान देवलोकना निकल्या जीव सर्व त्रेवीश पदवी पामे.
१३ त्रीजाथी आठमा देवलोकना निकल्या जीव, सात एकेंडी टाली शेषशोल पदवी पामे.
१४ नवमा देवलोकथी मांथी नवग्रैवेयक पर्यंतना निकल्या जीवो, सात एकेंडीरत्न आठमं हस्तिरत्न अने नवमं अश्वरत्न वर्जी शेष चौद पदवी पामे.
१५ पांच अमुंतारथी आवेला जीवो चौदरत्न तथा वासुदेव टाली शेष आठ पदवी पामे.
दवे विमान प्रमुख पदार्थ जे आंगुलें करी मवीयें, ते कहे ठे.
१ घर, कूवा, तलाव प्रमुख जे वस्तु ठे ते सर्व आत्मांगुलें करी मापीयें.
२ पृथ्वी, पर्वत, विमान प्रमुख जे ठे ते सर्व पदार्थो प्रमाणांगुलें करी मापीयें.
३ शरीरने उत्सेयांगुलें करी मापीयें.
हवे ए आंगुलना प्रमाण कहे ठे.
१ सर्वथी पहेलां सूक्ष्म परमाणुं कहीयें.
२ एवा अनंता सूक्ष्म परमाणुयें एक बादर परमाणु कहीयें.
३ आठ बादर परमाणुयें जे सूर्यना तापें

- जाली प्रमुखमां नजरें देखाय, एवा कणी याने ऊर्ध्वरेणु अथवा रश्मरेणु कहीयें.
- ४ आठ ऊर्ध्वरेणुयें एक त्रसरेणु थाय.
- ५ आठ त्रसरेणुयें देवकुरु द्वेत्रना युगली या मनुष्य संबंधी एक मोवालानी अणी थाय, तेने वालाय कहीयें.
- ६ आठ वालात्रें एक लीख थाय.
- ७ आठ लीखें एक यूका थाय.
- ८ आठ यूकायें एक थव थाय.
- ९ आठ थवें एक उत्सेधांगुल थाय.
- १० ठ उत्सेधांगुलें एक पग थाय.
- ११ वे पगें एक विलस एटले वेंत थाय.
- १२ वे विलसें एक हाय थाय.
- १३ चार हायें एक धनुष्य थाय.
- १४ वे हजार धनुष्यें एक कोश थाय.
- १५ चार कोशें एक योजन थाय.
- हवे प्रमाणादि अंगुल कहे ठे.
- १ चारशें उत्सेधांगुलें एक प्रमाणांगुल थाय.
- २ वे उत्सेधांगुलें श्रीमहावीर जगवाननुं एक आत्मांगुल कहेवाय.
- ३ श्रीरूपनदेवजी अने जरतचक्रवर्तीनुं शरीर.
- १२० प्रमाणांगुल प्रमाण जाणवुं.
- हवे सर्व जीवोने उपजवानी योनि चौराशी लाख ठे, ते सर्व प्रथम पांत्रीश द्वारमां कहेली ठे, अहीं तेंनुं स्वरूप लखीयें ठेयें.
- १ जे जीवोनी उपजती वखतें वर्ष, गंध, रस, स्पर्श एक बीजाना परस्पर सरखा होय, तेवा सर्व जीवोनी एकज योनि ठे.
- २ उपजवानां स्थानकने पण योनि कहीयें,

- ३ गोबरना ढाणामां जेटली जातिना जीव आवी उपजे, ते सर्व एक योनिना जाणवा हवे पांत्रीश द्वारमां प्रत्येक दमकें जीवोना कुलनी संख्या कही ठे, तेनो शरवालो करीयें, तेवारें १९७५०००००० थाय. यद्यपि उपजवानी योनि एकज ठे पण तेमां क्रमी क्रीडा प्रमुख घणां कुल आवी उपजे ठे. हवे जूदी जूदी योनिनां स्वरूप कहे ठे.
- १ देवता एकेंडिय, नारकीने संवृत योनि ठे.
- २ विकलेंडिय, संभूर्हिमपंचेंडिय, तिर्यंच अने मनुष्यने विवृत योनि होय.
- ३ गर्नेज पंचेंडिय तिर्यंच तथा मनुष्यने मिश्र ते संवृत, निवृत, बेहु योनि होय.
- ४ देवता, नारकीने अचित्त योनि होय. पगर्नेज तिर्यंच तथा मनुष्यने मिश्रयोनि ठे.
- ६ वाकी सर्व जीवने सचित्तादि त्रण योनि ठे.
- ७ नारकीने शीत कृष्ण ए वे योनि ठे.
- ८ देवता अने गर्नेज तिर्यंच पंचेंडीय तथा मनुष्यने मिश्र योनि होय.
- ९ पृथ्वी, अप्, वायु, वनस्पति तथा संभूर्हिम तिर्यंच अने मनुष्यने त्रण योनि ठे.
- १० तेवकायने एकज कृष्ण योनि होय. हवे मनुष्यने योनि विशेष कहे ठे.
- १ शंखावर्त्ता योनिमां पुत्र मरण पामे.
- २ शंखावर्त्ता योनि स्त्रीरत्ननेज होय.
- ३ क्रूर्मोन्नत योनि ते काचबाना पुंठनी पेटें उंची होय पेट वधे नही, ए योनिमां अरिहंत, चक्रवर्ती, वासुदेव, बलदेव उपजे.
- ४ वंशना पान बे जेलां करीयें एवं आकारें

जे योनि होय ते त्रीजी वंसीपत्ता योनि कहीयें. एमांशेष सामान्य मनुष्य उपजे.

हवे आयुसंबंधि विशेष कहे ठे.

- १ बांधवानी वेलायें बंधकाल आयु कहीयें.
- २ आयु बांध्या पढी जेटलो काल वचमां उदय न आवे, तेने आबाधाकाल कहीयें.
- ३ आयु पूर्ण थाय ते अंतसमयायु कहीयें.
- ४ घणो काल जोगववा योग्य आयुने सर्व प्रदेशें उदरी स्वल्पकाल जोगववा योग्य करे समकालें जोगवे तेने अपवर्त्तन कहीयें.
- ५ जेटला कालनो बांध्युं तेटलोज जोगवे तेने अनपवर्त्तन आयु कहीयें
- ६ जे कारणें करी आयु घटे, ते उपक्रम आयु ठे.
- ७ कोइ कारणें आयु न घटे ते निरुपक्रमायु. हवे बंधकाल जे जीवने जेटलो होय, ते कहे ठे.
- १ देवता, नारकी, असंख्याता वर्षायुवाला युगलीया मनुष्य तिर्यंच ए सर्व ठे मास आयु रहे, तेवारें परजवनुं आयु बांधे.
- २ संख्याता वर्षायु वाला एवा तिर्यंच मनुष्य निरुपक्रमायु वाला ते त्रीजो जाग आयु वाकीरहे तेवारें परजवनुं आयु बांधे.
- ३ सोपक्रम आयु वाला मनुष्य तिर्यंच त्रीजा जागथी उंठुं शोषायु रहे थके अथवा नवमो जाग, अथवा सत्तावीशमो जाग अथवा अंतर्मुहूर्त्त आयु शेष रहे, तेवारें परजवनुं आयु बांधे.
- ४ आउखानो जेटलो जाग वाकी रहे थके नवा आउखानो वंध पडे, पढी जेटले

कालें उदय आवे, तेनी वचमांनो काल ते आबाधाकाल कहेवाय.

- ५ अंतसमयें आयु पूर्ण थये जाव एक समय प्रमाण ऋजुगति करे अथवा चार पांच समय प्रमाणनी वक्रगति करे.
- हवे ए बेहु गतिमां निश्चय व्यवहारनयें करी परजवनुं आयु उंठुं उदय आवे अने परजवनो आहार होय ते कहे ठे.
- १ ऋजुगतिमां पहेले समयें परजवनुं आयु उंठुं अने परजवनो आहार उदय आवे.
- २ वक्रगतिमां बीजे समयें परजवनुं आयु उंठुं उदय आवे, अने एक समयनी वक्रगतिमां बीजे समयें आहार करे.
- ३ बे समयनी वक्रगतिमां त्रीजे समयें आहार करे. एक समय अणाहारी होय.
- ४ त्रण समयनी वक्रगतिमां चोथे समयें आहार करे. बे समय अनाहारी होय.
- ५ चार समयनी वक्रगतिमां पांचमे समयें आहार करे. त्रण समय अनाहारी होय.
- ६ एक समयनी वक्रगतिमां बेहु समय आहार लीये.
- हवे आयुआश्रयी कहे ठे.
- ७ जे आयु बांधवा समयें यथायोग्य ही उंठुं बांध्युं, ते देशकाल अध्यवसाय आश्रयी घटे, तेने अपवर्त्तनायु कहीयें.
- ८ जे आयु उंठुं पहेलुं घणुं निकाचितबंधें करी बांध्युं, ते अवश्य जोगववुंज जोइयें तेने अनपवर्त्तन आयु कहीयें.
- ९ जे उत्तम पुरुष जेवा के चक्रवर्त्तीच,

मेशरीरी तेज ज्वेँ मोहू जावा वाला
 एवा मनुष्य, तेमज देवता तथा नार
 की अने युगलीया मनुष्य तथा तिर्य
 च ए सर्वतुं निरुपक्रम आउखुं होय.
 १० जे अध्यवसायें अथवा विष प्रमुखें क
 री आउखुं घटे, ते अध्यवसाय प्रमुख
 उपक्रम कहीयें, अने ए उपक्रमथी वि
 परीत ते अनुपक्रम कहीयें.
 हवे सात प्रकारें आयु घटे, ते कारण कहे ठे.
 १ राग द्वेषथी तथा स्त्रीना स्नेहथी मरे, ते
 अध्यवसाय मरण कहीयें.
 २ ताजणा प्रमुख शस्त्रथी मरे, अथवा फां

सी खाई मरे ते निमित्त मरण कहीयें.
 ३ सुख तृषाथी मरे, अथवा घणो आहार क
 रवाथी मरे ते आहार मरण कहीयें.
 ४ शूलीथी, विषमवेदनाथी, पेट दुःखवाथी
 मरे ते वेदना मरण कहीयें.
 ५ पेटमां कटारी मारी मरे, पाणीमांहे पडी
 मरे, ते पराघात मरण कहीयें.
 ६ विषकन्या फरसथी मरे, सर्प विंठी प्रमु
 खना मसवाथी मरे, ते फरस मरण कहीयें.
 ७ घणा श्वासोद्वास आव्याथी मरे थोडा
 श्वासोद्वास आव्याथी मरे, ते आणपाण
 मरण कहीयें.

हवे कुबेरदत्ता साधवीयें बालकनी आगल अढार नात्रां पोतानां गायां, तेनां नाम कहे ठे.

प्रथम बालकनी साथें ठ सगपण कहे ठे.
 १ पोतानी माताना उदरमांथी ए बालकनो
 जन्म थयो ठे माटें जाइ थयो.
 २ जाइनो दीकरो थाय माटें जत्रीजो थयो.
 ३ धणीनो न्हानो जाइ थाय माटें देवरथयो.
 ४ शोकनो जण्यो ठे माटें दीकरो थयो.
 ५ बापनो जाइ थाय, माटें काको थयो.
 ६ शोकना दीकरानो दीकरो माटें पौत्रो थयो.
 हवे कुबेरदत्त जाईनी साथें ठ नात्रां थयांते कहे
 १ बेहु जण एकज माताना उदरथी उपना
 ठेयें ते माटे महारो जाइ कहेवाय.
 २ फरी महारी मातानो ए धणी थायो ठे ते
 माटें महारो बाप कहेवाय.
 ३ एनी साथें ठुं परणी माटें नत्तार थाय.
 ४ ए पालणामां पोढेलो ठोकरो महारा घ
 णीनो जाइ थाय ठे तेथी ते ठोकरो म

हारो काको थयो ते महारा काकानो व
 ली ए बाप थाय माटें महारो दादो थयो.
 ५ वली पहेला महारी शोक्यनो ए दीकरो
 हतो माटें महारो पण दीकरो थयो
 ६ महारी सासुनो धणी थाय ठे ते माटे म
 हारो ससरो पण थाय.
 हवे कुबेरदत्ता गणिकानी साथें ठ नातरां
 केवी रीतें थाय ? ते जखीयें ठेयें.
 १ एनी कुखें जन्मी ठुं माटे माता थाय.
 २ महारा धणीनी माता थाय माटे सासू ठे.
 ३ महारा जाइनी स्त्री थाय माटें जोजाइ ठे.
 ४ महारा नत्तारनी स्त्री थाय ते शोक्य कहीयें.
 ५ महारा काकानी माता थाय ते दादी कहीयें.
 ६ महारी शोक्यनो दीकरो ते महारो पण
 दीकरो थयो, तेनी ए स्त्री ठे. ए सगपण
 गणतां महारी बहु पण थाय.

ए अठार नात्रां कुबेरदत्ता साधवीर्ये एकला पोता आश्री पालयामां पोहोढेला ठो करानी आगल गाइ संजलाव्यां एवा कुबेरसेना वेश्या तथा ते साधवीनो जाइ जेने पोते परणी ह्ती, ते तथा तेना वीर्यधी जे बालक उत्पन्न थयो ठे जेनी पासें साधवी पोते उनी रहिने हालरडा गाय ठे, ते मली चारे जणना प्रत्येकें एकेकना अठार अठार नात्रां परस्पर एक बीजानी साथें संबंधें आय, तेवारें सर्व मली बहोतेर नात्रां आय.

॥ अथ अष्टानध्यानना त्रैशु स्थानक, दृष्टांत सहित कहें ठे. ॥

१ अज्ञान ध्याननी ऊपर, मासतुषनो दृष्टांत जाणवो.

२ अनाचार ध्याननी ऊपर, पुत्रने अर्थे चिंताना करनार कोंकण साधुनो दृष्टांत.

३ कुदर्शन ध्याननी ऊपर, नंदमणियार श्रेष्ठीनो तथा सोमिलब्राह्मणनो दृष्टांत.

४ क्रोधध्याननी ऊपर, कुलवालक, मंखलीपुत्र, पालक तथा नमुचिनो दृष्टांत.

५ मान ध्यानें बाहुबलीनो दृष्टांत. ६ मायाध्याने मझिनाथनो दृष्टांत.

७ लोचध्याननी ऊपर केसरीया लाहुं वहोरनार साधुनो दृष्टांत.

८ राग ध्याननी ऊपर त्रण दृष्टांत कहें ठे. तेमां कामरागनी ऊपर मणिरथराजाजे.

मयणरेहा सतीनी ऊपर मोहित थयो तेनो दृष्टांत, तथा स्नेहरागनी ऊपर जा

लुमंत्री अने सरस्वतीनो दृष्टांत अने दृष्टिरागनी ऊपर गोष्टामाहिलनो दृष्टांत.

९ द्वेषध्याननी ऊपर धर्मरुचि नंदना वडनो दृष्टांत.

१० मोहध्याननी ऊपर बलदेव, विष्णु, तथा सङ्कनवसूरिनो दृष्टांत.

११ इहाध्यानें कपिलकेवलीनो दृष्टांत. १२ मिथ्यात्वध्यानें जमालीनो दृष्टांत.

१३ मूर्खाध्यानें कनककेतुनो दृष्टांत. १४ शंकाध्यानें आषाढाचार्यनो दृष्टांत.

१५ कांहा ध्याननी ऊपर मरीचि तथा कपिलादिकनो दृष्टांत.

१६ शृद्धिध्याननी ऊपर महूरामंगू अने कंमरिकनो दृष्टांत.

१७ आशाध्याननी ऊपर मूलदेव अने निर्घूणशर्म ब्राह्मणना संबलनो दृष्टांत.

१८ तृष्याध्याननी ऊपर अंगारदादकनो दृष्टांत.

१९ द्रुधाध्याननी ऊपर संप्रतिराजानो जीव कुमकनो दृष्टांत.

२० पंथध्याननी ऊपर पोतनपुर मार्गवेषक वल्कलचीरीनो दृष्टांत.

२१ पंथें चालवाना ध्याननी ऊपर वरधणु तथा ब्रह्मदत्तनो दृष्टांत.

२२ निडा ध्यानें चौदपूर्वधर दृष्टांत. २३ नियाणाध्यानें संचूतिरुषि डौपदी दृष्टांत.

२४ स्नेह ध्याननी ऊपर मरुदेवीमाता तथा अर्द्धनकजीनी मातानो दृष्टांत.

२५ कामध्याननी ऊपर हासा, प्रहासा, लोचितकुमारनंदीनो दृष्टांत.

- १६ कलुषध्याननी ऊपर उदायिनराजा प्रति अजिची कुमारनो दृष्टांत.
- १७ कलहध्याननी ऊपर महाशतक श्रावक तथा रेवती श्राविकानो दृष्टांत.
- १८ शुद्धध्यान उपर कूषिक अने चेटकना दृष्टांत. १९नियुद्धध्यानं चरत बाहुबलीनो दृष्टांत.
- २० संगध्यानं जावदेव नागिलानो दृष्टांत. २१ संग्रहध्यान उपर मम्मण दृष्टांत.
- २२ व्यवहारध्याननी ऊपर राज कुलिपुत्रनं अर्थे बेहु शोक्योनो दृष्टांत.
- २३ क्रयविक्रयध्याननी ऊपर लोचनंदनो दृष्टांत.
- २४ अनर्थ दंभ ध्याननी ऊपर द्वैपायनऋषि प्रति साम्ब प्रद्युम्नादिकनो दृष्टांत.
- २५ आज्ञाध्याननी ऊपर प्रसन्नचंदनो दृष्टांत जेने जाणतां व्रत वीसखां.
- २६ आणार्शल ध्याने सणाविल साधुनी बहेने वधतुं तेल लीधुं ते शश थया नो दृष्टांत.
- २७ वैरध्यानी ऊपर फरचुराम तथा सुचूमादिकनो दृष्टांत.
- २८ वियक्कध्याननी ऊपर नंदराजानुं राज्यलेवा वांढनार चाणाक्यनो दृष्टांत जाणवो.
- २९ हिंसाध्याननी ऊपर कूपनिहिस कालसूरियानो दृष्टांत जाणवो.
- ३० हास्यध्याननी ऊपर चंद्रौडाचार्ये शिष्यने दीक्षा दीधी, तेनो दृष्टांत जाणवो.
- ३१ प्रहास्याध्यानं चंद्रप्रद्योतनं वारतज्ञरुषीश्वरने निमित्त कहीने वांधो, ते दृष्टांत.
- ३२ पठसंध्यानी ऊपर मरुचूति प्रत्ये कमठनी पेटें दृष्टांत जाणवो.
- ३३ फरुसध्याननी ऊपर ब्रह्मदत्त प्रते बुद्धणीनो अथवा थुगबाहु प्रत्ये मणिरथनो दृष्टांत.
- ३४ जयध्यानं गजसुकुमालनो विनाश करनार सोमिलने जय उपनो ए दृष्टांतजाणवो.
- ३५ अप्रशंसाध्यानं सकमालना मुखथकी वररुचिये पोतानी अप्रशंसातुं ध्यान कीधुं ते दृष्टांत अथवा रथिके पोतातुं विज्ञान, कोश्याने देखाड्युं ते दृष्टांत.
- ३६ परनिंदाना ध्यान ऊपर कुरंगु मुनि निंदाना करनारा चार रूपकनो दृष्टांत.
- ३७ परग्रह ध्यान ऊपर सनासमह गोष्ठामाहिल डुर्बलिकापुष्पये रह्यो, ए दृष्टांत.
- ३८ परिग्रह ध्याननी ऊपर मुनिपति प्रत्ये कुंचिक श्रावकनो दृष्टांत.
- ३९ परपरिवादध्याननी ऊपर सुजज्ञा सती प्रत्ये तेनी साधु नणंदनो दृष्टांत.
- ४० परदूषणध्याननी ऊपर दमयंतीने माकिणीना कलंक चढाव्यानो दृष्टांत.
- ४१ आरंजध्याननी ऊपर ढंढणा कुमार पूर्वजव राजाधिकारीनो दृष्टांत.
- ४२ समारंजध्याने मनमांहे कोईक शोक्यना दीकरानुं मरण चिंतवनारा सुसढनो दृष्टांत.
- ४३ पापानुमोदनध्याननी ऊपर तंजुजमत्स्य अंतरमुहूर्त्त अलुमोदन करे ते दृष्टांत.
- ४४ अरिजाणध्यान ऊपर वापीनो उद्यान नंदमणियारं चिंतव्यो तेनो दृष्टांत.
- ४५ असमाधिमरणध्याननी ऊपर स्कंदसूरिनो दृष्टांत.

- ५६ कमौंदय पञ्चथं ध्याननी ऊपर मरणवेलायें विष्णु श्रेणिकादिकनी परें दृष्टांत.
 ५७ ऋद्धिगारवध्याननी ऊपर दशार्णजद् राजानो दृष्टांत.
 ५८ रसगारवध्याननी ऊपर सुबुधि प्राधान प्रत्यें जितशत्रु राजानी पेटें दृष्टांत.
 ५९ शातागारव ध्याननी ऊपर शशीराजानी पेटें दृष्टांत.
 ६० अवरिमणध्याननी ऊपर जृगुपुरोहितना बेदुकुमर आश्रयी दृष्टांत जाणवो.
 ६१ अमुक्तिमरण ध्याननी ऊपर ब्रह्मदत्तनो पूर्वजव संजूनत यतिनो दृष्टांत.
 ६२ रूपध्याननी ऊपर चंद्रप्रद्योतें पटलित अंगारवतीना रूपनो दृष्टांत.

॥ उपदेश रत्नकोश प्रारंभः ॥

- १ सर्वदा जीवदया पालवी.
 २ इंदियोने कुमार्गे प्रवर्त्ताववी नही.
 ३ इंदियोने धर्ममार्गे प्रवर्त्ताववी.
 ४ निरंतर धर्मपूर्वक सत्यवचन बोलवुं.
 ५ शील खंनन करवुं नही.
 ६ कुशीलीयानो संसर्ग करवो नही केमके जेवी संगति होय तेवी बुद्धि पण थाय.
 ७ गुरुजुं वचन लोपवुं नही.
 ८ जेम गुरु कहे, तेमज प्रवर्त्तवुं.
 ९ मार्गमां चपलपणो चालवुं नही.
 १० नीची दृष्टिराखी जीवय न्करतां चालवुं.
 ११ पोतानेकुलयोग्य इव्यानुसारेंवेशपहेरवो.
 १२ वांकीदृष्टियें कोइनी साहासुं जोवुंनही.
 १३ पोतानी जिब्दा संवरी राखवी.
 १४ आलपंपाल एटले यद्दत्त यद्दत्तनबोलवुं.
 १५ अविचारित कार्ये न करवुंविचारीकरवुं.
 १६ पोतानाकुलनोरुद्धोआचारलोपवो नही.
 १७ पारका मर्म बोलवा नही केमके ते रोषो थको पोतें मरे अथवा आपणने मारे.
 १८ कोइने कूहुं आल वेवुं नही.
 १९ कोइने आक्रोश वचन कही शापनवेवो.

- २० गुणवंत पुरुषनो उपकार करवो.
 २१ उपकारकरीबीजाआगलप्रकाशवोनही.
 २२ डःखमांरूढा माणसनेआलंबनआपवुं.
 २३ महोदुं संकट आवी पडे तो पण कोइ नी आगल हाथ मांनवो नही.
 २४ कोइ आपणने प्रार्थना करे तो ठति शक्तियें प्रार्थनानो जंग न करवो.
 २५ पोतामां घणा गुण होय तो पण पोतानी प्रशंसा स्वमुखें करवी नही.
 २६ दुर्जन माणसनी निंदा करवी नही.
 २७ जेनो जेवो स्वजाव होय ते मूके नही.
 २८ पोताना धर्ममार्गे चालीयें.
 २९ घणी हास्य मस्करी न करवी.
 ३० हास्य न करवाथी गुरुता पामीयें.
 ३१ वैरीनो विश्वास करवो नही.
 ३२ जे आपणा उपर विश्वास राखे, तेनी साथें कोइरीतें विश्वासघात न करवो.
 ३३ कोइनो करेलो उपकार वीसारवो नही.
 ३४ गुणवंत उपर राचीयें प्रशंसा करीयें.
 ३५ निःस्नेही ऊपर स्नेह न करवो. परंतु मध्यस्थ पणो रहेवुं.
 ३६ पात्रनी परीहा करी सुपात्रने दान वेवुं.

- सन्मान करवुं, केम के सत्पुरुषनो आ कलिकालमां त्रोटो ठे.
- ३४ लोक निंदा करे तेवुं काम न करवुं केम के छुतुं बोलवुं, चोरी करवी, परदारा से ववी, एथी लोकमां कलंक चढे अने परजवें नरकें जवुं पडे. माटे ते न करवुं.
- ३५ पोतानुं साहस सत्त्व ढोडवुं नही. जो पोतामां सत्त्व होय तो सर्व कारज थाय.
- ३६ व्यसननी उपर मोहित न थावुं.
- ३७ लक्ष्मीकृत्य थाय तो पण थोडामांथी यथायोग्य दान आपवुं ए धीरपुरुषनुं खड्गधारा समान व्रत जाणवुं.
- ३८ कोइनीसार्थे घणो स्नेह न करवो जेटलो स्नेह करीयें तेटलो डुःखदायी थाय.
- ३९ अनीष्ठ उपर प्रति दिवस रोष न करवो.
- ४० कोइ सार्थे द्वेष न करवो.
- ४१ अन्यायथी लक्ष्मी उपार्कवी नही.
- ४२ कुवास कुठाकुर वास न करवो.
- ४३ बालकने प्रियवचनें बोलाववुं.
- ४४ वैरीने मधुरवचनें बोलाववो जेथी ते सुख पामे तो आपणी सार्थे कलह न करे.
- ४५ घणी लक्ष्मी होय तो पण ते बपोरनी ढाया सरखी जाणी अहंकार न करवो.
- ४६ लक्ष्मी न होय तो विषवाद न करवो. सर्वदासमजावें रद्देवाथीसंताप न थाय.
- ४७ संवकन वखाण तेना मुख आगल करवां.
- ४८ पुत्रनां वखाण तेनी पाठल करवां पण तेना मुख आगल न करवां.
- ५१ सर्वकोइ प्रत्ये सरस सकोमल अने थो हुं धर्मसंयुक्त वचन बोलवुं.
- ५२ पोताना शत्रु अने मित्रनो विनय करवो.
- ५३ पोतानी संपत्ति माफक दान देवुं.
- ५४ पारका गुण शील होय ते बोलवा. ए अथवगुण न बोलवा. ए मंत्रविना पण महोदुं वशीकरण ठे एम जाणवुं.
- ५५ प्रस्तावें बोलवुं पण अप्रस्तावें न बोलवुं केम के प्रस्तावें बोलवुं सर्वने गमे.
- ५६ घणा माणसमांहे जे डुर्जन होय ते नुं बहुमान करवुं.
- ५७ पोताना प्रियनुं विशेष उपकार करवो.
- ५८ गुणवंतनी पूजा करवी.
- ६० बीजानी पासें मंत्र आलोच न करवो.
- ६१ पारके घेर एकला न जवुं.
- ६२ स्त्रीयें पतिव्रता धर्म पालवो.
- ६३ जेनी सार्थे अत्यंत प्रीति करवा वांठी यें तो तेने घेर जमवुं.
- ६४ ते मित्रने आपणे घेर जमाडवो.
- ६५ मित्रने वस्त्रादिकनुं दान आपवुं.
- ६६ मित्र जे वस्तु आपे, ते लेवी.
- ६७ पोतानी वात मित्र आगल कहेवी.
- ६८ मित्रनी वात पोतें पण डुब्बी, एम करवाथी तेनी सार्थे प्रीति हठ थाय.
- ६९ कोइनुं अपमान करवुं नही.
- ७० पोताना गुणनो गर्व न करवो.
- ७१ गर्व करवाथी गुणहीन थइयें.
- ७२ बहुरत्ना वसुंधरा ठे माटें पृथ्वीमां विचित्र आश्चर्य देखी विस्मय पामवुं नही.

देवादिक संबंधि आयु प्रमुखनो यंत्र.

- महोदुं कार्ये आरंजीने पठी न्हातुं क ३५ सर्वजीवने पोता सरखा जाणी कोइने
रीये तो लोकमां हांसी आय. डुहवीये नही राग रोष आणीये नही.
- ३४ न्हातुं कार्ये आरंजीने पठी तेने महोदुं ३६ ए प्रमाणे वर्त्तनारो पुरुष क्यारें डुःखी न
करीये तो लोकमांहे प्रशांसा आय. आय सेवटें कर्म हेदी मोह जाय इति ॥

॥ अथ अष्टजंगी प्रारंजः ॥

- १ सुदेव, सुगुरु अने सुधर्म, ए त्रण तत्त्वतुं स्वरूप न जाणे अने साधुधर्म तथा श्रावक धर्म ए वे मांहेलो कोइ धर्म न आदरे अने पञ्चस्काण जिनमत अनुष्ठान न पाले ए प्रथम जांगो जाणवो एनो स्वामी सकल लोकवासी मिथ्यात्वी जाणवो.
- २ जिनतत्त्व न जाणे अने साधु धर्म तथा श्रावक धर्म आदरे अने अज्ञानकष्ट मास क्लमणादिक पञ्चस्काण पाले ए बीजो जांगो बाल तपस्वी तापसादिकनो जाणवो.
- ३ ज्ञानतत्त्व न जाणे अने बेदु धर्ममांहेलो एक धर्म आदरे पण यथास्थित साधुधर्म मार्ग न पाले प्रतीत न जाणे ए न जाणे, न आदरे अने न पाले, एवो त्रीजो जांगो सर्व पासडा, कुशीलीया, संशक्त इत्यादिक नव्य तथा अज्ञानादिकनो जाणवो.
- ४ जिनमत स्वरूप न जाणे तथा वली साधु धर्म आदरे वली यथाबंद पणे साधु मार्गने पाले ए न जाणे, आदरे अने पाले एवो चोथो जांगो उत्सृत्र प्ररूपक अगीतार्थेनो ठे.
- ५ धर्मना स्वरूपने जाणे, पण नियमना नयने लीधे बेदु धर्म मांहेलो एके धर्म न आदरे अने व्रत पञ्चस्काण पण पाले नही ए जाणे, न आदरे, अने न पाले एवो पांचमो जांगो श्रेणिक, सात्यकी अने श्रीकृष्ण प्रमुख सम्यक्दृष्टियोनो जाणवो.
- ६ धर्मना स्वरूपने जाणे पण बेदुमांहेलो एके धर्म आदरे नही परंतु नववाड सहित शील प्रमुख पाले ए ठो जांगो अनुत्तर विमानवासी देवादिकनो जाणवो.
- ७ जिनधर्मना स्वरूपने विशद रीते जाणे अने बेदु धर्ममांहेला एक धर्मने आदरे परंतु निडावरणीय कर्मोदये करी पाली शके नही सातमो जांगो संविज्ञापहीनो जाणवो.
- ८ जिनधर्ममां अत्यंत कुशल थको धर्मस्वरूपने जाणे अने आदरे तेमज जिनोक्तधर्म यथास्थित पणे पाले ए जाणे, आदरे अने पाले एवो आठमो जांगो साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका रूप चतुर्विध श्रीसंघनो जाणवो.

ए आठजांगामां प्रथमना चार जांगा मिथ्यादृष्टीना जाणवा अने पाबला चार जांगा सम्यक्दृष्टिनां ठे तेमांपाचमो ठो जांगो अविरति सम्यक्दृष्टीनो अने सातमो जांगो देश विरतिनो जाणवो तथा आठमो जांगो देशविरति अने सर्वविरति बेदुनो जाणवो ॥इति॥

